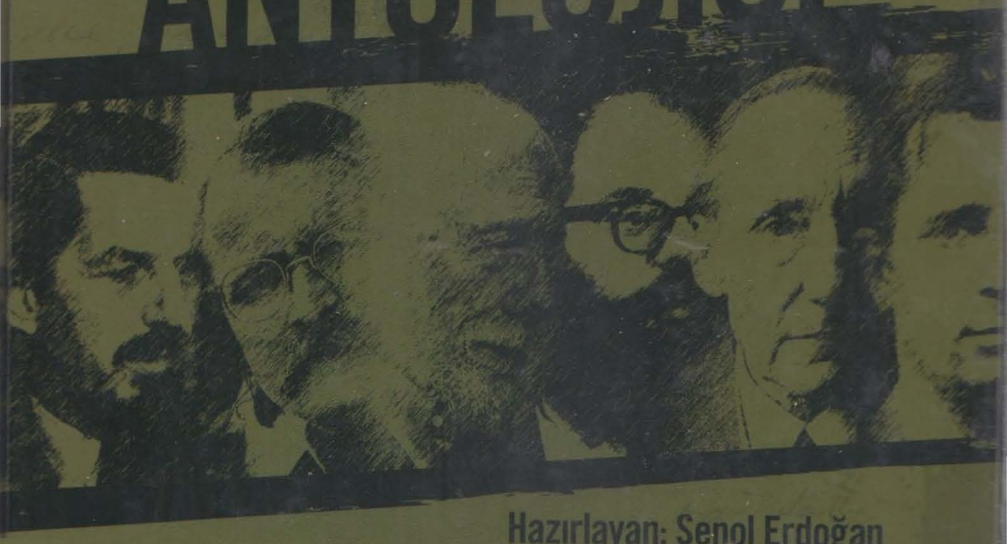
BEAT KUŞAĞI ANTOLOJİSİ

Hazırlayan: Şenol Erdoğan

*SEL YAYINCILIK | 6:45>YAYIN

Bu Antoloji
ALTIKIRKBEŞ YAYIN
ve
SEL YAYINCILIK
ortak yapımıdır...

*SEL YAYINCILIK / ALTIKIRKBEŞ YAYIN

***SEL** YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85 Faks: (0212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

***SEL** YAYINCILIK: 500
ISBN 978-975-570-517-0

BEAT KUŞAĞI ANTOLOJİSİ
***Hazırlayan:* Şenol Erdoğan**

© Sel Yayıncılık ve Altıkırkbeş Yayın, 2011

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Kapak Tasarımı: Erol Egemen
Çeviriye katkılarından dolayı: Artemis Günebakanlı, Melis Oflas, Ömer Öztürk ve Mehmet Onur Doğan'a teşekkürler.
Düzelti: Aylin Şapma Kalaycıoğlu

Birinci Baskı: Haziran 2011

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Yayın Yönetmeni
Kaan Çaydamlı & Şenol Erdoğan
Sertifika no: 10860

Kadıköy'ün yağmurlu ve puslu sokaklarında hazırlanan bu kitap sizi uçurumdan aşağı atabilecek güce sahip olabilir. Herhangi bir şekilde ve özellikle izinsiz olarak iktibas edildiğinde Kadıköy'ün o bilinen, serin ve rutubetli lâneti, yıllar boyunca bunu yapanı takip eder, saçları dökülür, rüyasında sürekli olarak Kadıköy sokaklarından akın akın geçerek yıllık intiharlarını gerçekleştirmeye giden Lemur sürüleri görür ve derin bir yalnızlığa gömülür.

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
bir Kaybedenler Kulübü tribidir.
www. altikirkbes.wordpress.com

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Beat Kuşağı Antolojisi

Hazırlayan: Şenol Erdoğan

Tüm Devlet Erkânına Kıvançla Duyurulur:

9 Mayıs 2011 tarihinde bir grup kelimenin internet ortamında alan adı kullanımında yasaklanacağı bir duyuru ile deklare edildi. Bu harf öbeklerinden bazıları: Animal, Escort, Etek, Fire, Girl, Yasak, Hayvan, Frikik, Haydar, Gizli, Hatun, Hikaye, Baldız, Hot, İtiraf, Liseli, Nefes, Sıcak vb. idi. Bunların bir kısmının arama motorlarında porno klip içerikli site adresi aramalarında sıkça kullanılan kelimeler olduğu iddia edildi, bir kısmının ise nasıl bir mantıkla seçildiği ve sakıncalı bulunduğu ise anlaşılamadı. "Çocukları koruma" yalanına sarılarak yasaklanan sözcüklerden birisi de "beat" oldu. *Beat* sadece internette değil, somut bir alan olan yayın dünyasında da yasaklanmak isteniyor.

Bu kelimenin ilgili kurumların dikkatini çekmesi ise Sel Yayıncılık tarafından yayımlanmış, Amerikalı yazar William S. Burroughs'un Nova (Cut-up) üçlemesinin ilk kitabı olan *Yumuşak Makine* ile oldu. Çocukları muzır neşriyatlardan korumakla kendisini yükümlü addeden oluşum, çocuklar için yazılmamış olan bir kitabı yine çocukları kullanarak [yani kurumun doğasının gereği olan özelliğin tam tersini uygulayarak] söz konusu kitap hakkında "Türk halkının ar ve haya duygularını incittiği" gerekçesiyle bir dava açtı; bu dava sürmekte, William S. Burroughs, yayıncısı ve çevirmeni ile birlikte duruşma gününü beklemekte.

Amerikan edebiyatının içinde güçlü bir damar olan *Beat* edebiyatını ülke okuru ile tanıştıran ve üstlendiği bu misyona günümüzde de devam eden bir yayınevi olarak **Altıkırkbeş** de bu durum karşısında hayli "incindi" ve sanal-somut tüm zeminlerde **Sel Yayıncılık**'ın ve temsil ettikleri yazarın her anlamda yanında olduğunu duyurdu ve gösterdi.

Beat kuşağını yargılamaya kalkmak, diline kilit vurmaya çalışmak, her ne kadar saldırı -şimdilik- bir yazarın üzerine odak-

lansa da o akımın tamamını aynı -var olmayan- suçla itham etmekle eş anlama gelmektedir. Bu yüzden ilgili kurumun söz konusu kitaba açtığı dava sadece William Burroughs'un *Yumuşak Makine*'sine değil tüm Beat edebiyatına ve temsilcisi yazar-şairlere açılmış demektir.

Biz, **Altıkırkbeş** ve **Sel Yayıncılık** olarak bu dava sonrasında ülkemiz yayıncılığında unutulup gitmiş olan "dayanışma" kültürüyle hareket ederek ortaklaşa bir kitap yayımlamaya karar verdik. Bu öyle bir kitap olmalıydı ki belki de ülkemizde asla yayımlanmayacak ya da yayımlanamayacak olan ilgili kuşağın tüm şair ve yazarlarını bir araya getirmeliydi. Oldu da.

Beat Kuşağı Antolojisi, bu muzır kuşağın yasaklanması gereken tüm yazar ve şairlerini bir araya toplayarak, ülkemiz çocuklarını muzır olan eserlerden korumak ve halkımızın ahlakının sınırlarını çizmek amacıyla kurulan T.C. Başbakanlık Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'na yardımcı olmak amacıyla hazırlandı ve yayımlandı!

Umarız işlerini kolaylaştırmışızdır!

Elimdeki derlemelere - toplamalara bakıyorum:

"anthology" kelimesinin yerini sonraları "reader" kelimesi alıyor, daha sonra ise "book" kelimesi kullanılmaya başlıyor: "beat anthology", "beat reader", "beat book", aslında bunların hepsi *aynı amaca hizmet* ediyor! Bu güruha dâhil etmemiz gereken bir diğer sekme ise "interview" kelimesi.

Avrupa ve Amerika'da isim yapmış yayınevlerince hâlâ iyi bir satış kaynağıdır antolojiler -ve diğer adlandırmaları-. Zaten bu "diğer adlandırmalar"ın da sebebi kapak değiştirerek daha fazla satış yapamayacaklarını pekâlâ bilen yayıncıların aynı tencereyi aynı sofraya koymama kıvırmalarından başka bir şey değildir. Genelde zaten bir antolojinin tekrar basımındansa yeni bir antoloji yapılır, e, böylece editör de kazanmış olur. Oysa eski baskılar zaten istenildiğinde bulunabilir kitaplar koleksiyonuna dâhil olmuştur. Bu durum sadece antolojilerde değil, Kerouac gibi sermayenin malı olmuş ve bundan haberi bile olmayan ölülerde de geçerlidir, Penguin her sene Kerouac'ın kapaklarını değiştirmeyi ihmal etmez. Bu ürün ve ambalaj ilişkisidir.

Peki, bu durum sakıncalı mıdır, bizi ne ilgilendirmektedir; fazlasıyla ilgilendirmektedir elbette ki: Hazırlanan ve hakkının verilmesi gereken antoloji ile antoloji olmayı hak edemeyen ve yukarda saydığımız vasıfları açısından sadece yeni dünyanın ticaret malı olan ürünler arasında temel tek bir fark ve problem vardır: içerik ya da içindekiler.

Beat edebiyatının *ölümü* ardından hızla çoğalmaya başlayan bu tip çalışmalar elbette ki –mecburen- bir süre sonra birbirlerini tekrara düştüler ve *piyasa* bundan kurtulmanın bir yolunu bulmalıydı, buldu: "yeni isimler", evet hazırladıkları kitaplara yeni isimler dâhil ederlerse bu onu diğer çalışmalardan farklı ve dolayısıyla da tercih edilir yapacaktı! İşte trajedinin başlama noktası da budur: Başından sonuna kadar yazarı şairi belli olan bir kuşağın isim sayısını nasıl fazlalaştırabilirsi-

niz ki? Aklıselim ve beat edebiyatı konusunda hassas insanları tedirgin ve deli eden olay şu şekilde gerçekleşiyor: X bir yazar/şairin: karısı, kocası, cinsel ilişkiye girdiği herhangi biri, kardeşi, annesi, babası, kitapçısı, sokak serserisi, hobo, hipster ve hatta yayıncısı, editörü, daha da ileri bile giderek semtlerinde onları bir şekilde görmüş-tanımış esnaf ve bu şekilde çoğaltılabilecek onlarca örnek. Liste şöyle devam ediyor: Rock şarkıcıları, kendilerinden sonra başka kuşaklara dâhil edilmesi gereken yazarlar, daha kötüsü sadece beat yazarlarıyla arkadaşlık ettiği için aynı kuşağa dâhil etme cüreti gösterdikleri alakasız başka yazarlar –en iyi örneği Paul Bowles'dur ve daha da kötüsü onun eşcinsel karısı Jane Bowls'u da bu kefeye koydukları oldu-. Sadece bu kadar mı, hayır, elbette ki değil: Hippi kuşağının guru isimlerini bile beat edebiyatına dâhil eden yarım akıllı antoloji editörleri tacirler çıktı ve yayıncılar da bunlara çanak tuttu. Beatin hemen sonrasında hızla yayılan bohem süreç ve "artık bende ünlü olmalıyım" arzusu bir süre sonra edebiyat yerine "art" kelimesini kullanan insanlar tarafından sömürülmeye başlandı, editörler bundan memnundu, zira yeni antolojiler hazırlayabilecekler, böylece; beat ressamları, beat heykeltıraşları, beat performansçıları şeklinde kendilerini ve aklı olmayan tüketici güruhu besleyebileceklerdi. Türkçesi: "alan da satan da memnun" durumu.

Biz, bu ve benzer konuları yıllardır bıkmadan somut, sanal tüm organlarda konu ettik ve etmeye devam edeceğiz, zira bu bizim için YANLIŞ BİLGİ ve TARİHİN HATALI AKTARIMI demek oluyor ki, bundan daha kötü bir şey de düşünülemez zaten, çünkü bu bilginin yayılımının da hatalı oluşmasına ve yanlış bilen yani bilmeyen güruhların yetişmesine neden oluyor ve bir zavallı: Patti Smith'i ya da Bob Dylan'ı beat şairi/yazarı sanabiliyor! Muhteşem! Zaten Hemingway de "Çanlar Kimin İçin Çalıyor" isimli şiir kitabında Sex Pistols'un kuruluşunu epik bir destan olarak anlatmıyor mu?

Şenol Erdoğan

İşte Beat Kuşağı!
The New York Times Magazine, 16 Kasım 1952
John Clellon Holmes

Birkaç ay önce, ulusal bir dergi "Gençlik" ana başlığı ve "Annem Beni Kızdırıyor" alt başlığı ile bir yazı yayınladı. Yazı, marihuana içerek güzelleşen ve bunun hakkında konuşmak isteyen on sekiz yaşında Kaliforniyalı bir kız ile ilgiliydi. Röportajcı onun fikirlerini "esrar"ın hızlı, tempolu dili eşliğinde kaydederken birisi şipşak bir fotoğraf çekti. Karşılaştığınız her beş kişiden birinin kullanıcı olduğu yeni bir kültürün bir parçası olduğu gerçeğine ve bu durum hakkındaki mücadelesine bakacak olursak, çarpıcı bir fotoğraftı. Solgun, dikkat çekici bir yüzü vardı ve orada yozlaşmaya ilişkin en ufak bir iz bile yoktu. Bu yüz öyle bir yüzdü ki, ancak doğruculuk namına ciddi bir efor sarf edilerek suçlu bulunabilirdi. Tek şikâyeti "İnsanlar bizi neden rahat bırakmıyor?" idi. İşte bu yüz, Beat kuşağının yüzüydü.

Bu temiz yüz, savaştan beri muntazaman gazetelerde boy gösteriyordu. Bronx'ta bir mahkemede araba çalmak suçuyla hâkimin karşısına çıkmadan önce ciddi bir gülümseme ve suçsuz bakışlarla kameraya bakıyordu. Aynı yüz, biraz daha ciddi bir tavırla, eski askeri okul mezunlarını temsilen *Life* dergisinin sayfalarından size bakıyordu. Çünkü dediğine göre küçük işletmelerin öleceğine inandığından bulabildiği en kapsamlı kuruluşta rahatlık çarklarından biri olmaya karar vermişti. Ve bu yüz biraz daha genç ve biraz daha şaşkın da olsa, Illinois'de ilk bakire olmayanlar kulübü ortaya çıktığında fotoğraflananlarla da aynıydı. Üçüncü Cadde'de bara yaslanmış ve kendini içerek rahatlamanın kollarına bırakmış genç metin yazarıyla, külüstür arabası ile Rus ruleti oynayan, Los Angeles'ta toplama otomobilin enerjik sürücüsü arasında sadece bir kıta ve birkaç yıl fark vardı. Onlar uçtakilerdi. İkisinin arasında da erkek arkadaşlarıyla şimdi mi yatmalılar yoksa biraz daha mı beklemeliler diye düşünen sekreterler; gelip geçici hevesleri ile Detroit'e giden, birbirlerinden destek alan tamirci erkekler; kokteyllerde birçok ünlüyü tanıyormuş edasıyla davranıp onlardan sık sık bahseden hevesli modeller mevcuttu. Ama yüzler hep aynıydı: Parlak, düzeyli, gerçekçi ve meydan okuyan.

Tüm bir kuşağı etiketleme girişimi hiçbir zaman pek tatmin edici olmaz. Yine de son savaşı yaşamış olanlar ya da en azından savaş bittiğinde kendine bir içki alabilecek yaşta olanlar, kalitesinin yüksekliği sıfatına bağlı bir üniformaya sahip olmuş gibi görünüyorlar... "Beat" kelimesinin kökleri belirsiz olsa da anlamı Amerikalıların büyük bir çoğunluğu için oldukça açıktır. Katıksız bıkkınlıktan çok, kullanılmışlık, yaralanmışlık hissini ifade eder. Bir bakıma zihnin ve esas olarak ruhun çıplaklığı, bilincin temellerine iniş ile ilintilidir. Kısaca, dramatiklikten uzak bir şekilde kişinin kendi duvarlarına karşı baskı uygulaması anlamına gelmektedir. Bir adam eğer meteliksizken elindeki tüm kaynaklar üzerine iddiaya girebiliyor ise 'beat'tir ve genç kuşak da ilk gençliklerinden itibaren hiç durmadan böyle yapagelmiştir.

Mensuplarında içgüdüsel bir bireysellik vardır ve bunu yansıtmak için bohemliğe ya da zorlama eksantrikliğe ihtiyaç duymazlar. Kasvetli kriz döneminin kötü kolektif koşulları sırasında doğmuş, küresel bir savaşın kolektif kök söktürücülüğü esnasında sütten kesilmiş olduklarından, kolektif bakış açısına güvenmezlerdi. Ancak hiç bir zaman dünyayı hayallerinden uzakta tutmayı başaramamışlardı. Onların çocukluk hayalleri Münih'in karanlık ışıklarında, Nazi-Sovyet paktında ve karartmalarda ikamet ediyordu. Ergenlikleri milli savunma tahlilleri, gece mesaileri ve askeri kıta intikallerinin tepetaklak dünyasında harcanmıştı. Bağımsız zihinlerini gece yarısından sonra vardıkları ve şafağa yaklaşırken ayrıldıkları kıyı mevziilerinde, meyhanelerde ve USO'larda[1] geliştirmişlerdi.

Ağabeyleri, kocaları, babaları ya da erkek arkadaşları bir gün telgrafın ucunda, bir sonraki gün ölü bulunabiliyordu. Dünyanın zangırdayan dört köşesinde veyahut fabrikalar ya da yalnız tamirciler tarafından işgal edilen kendi ana vatanlarında, araya giren onca kötü şeyden kalan pek az zamanda, en dipteki ve en zirvedeki insan davranışlarına ilişkin özel deneyimler edindiler. Onlara kalan barış ve huzur sadece bir sonraki gazete manşeti kadar güvenliydi. Soğuk barış dönemiydi. Özgürlüğe karşı olan tutkuları ve (savaşın uyumlulaştırdığı gibi) öldüren bir tempo ile yaşayabilme yetenekleri; karaborsa,

1 USO: United Service Organisations (Birleşik Hizmet Organizasyonları) Amerikan askerlerine moral vermek amacıyla telefon görüşmeleri, televizyon yayını ya da eğlenceler organize eden örgütlenme.

caz müziği, uyuşturucular, rastgele cinsellik, işportacılık ve Jean-Paul Sartre'a yönlendirdi. 'Beat'lik daha sonra belirdi.

Bu bir savaş sonrası kuşağıydı ve sınırları savaşlarla çizen bir dünyada, çoktan kendini "kayıp" olarak adlandıran diğer savaş sonrası kuşaklarla karşılaştırılmaya başlanmıştı. Kükreyen "20'ler" ve kükremesini sağlamış olan kuşak, duygusal bir yeniden diriliş içindeydi ve yapılan karşılaştırma değerliydi. Kayıp Kuşak, bir spor arabada artık hiçbir şey hiçbir anlam ifade etmediğinden, histerik bir şekilde gülerken bulunmuştu. "Sefahat dolu gelecek" arayışı ile mi yoksa "geçmişten sofuca" kaçış amacıyla mı bilmeksizin Avrupa'ya göç etmişti. Sembolleri dağınık saçlar, kaçak viski mataraları ve "Tenis oynayan var mı?" sorusunda özetlenen umutsuz havailik eğilimleri idi. Bu bir gözünü gerçeklere açma macerasıydı, ta ki kendisi bir göz boyamaya dönüşüne kadar. Her davranış, oynadığı kaybolmuşluk dramıyla trajik ya da ironik bir üçüncü kişi tavrına dönüşüyordu ve T.S. Eliot'ın *Çorak Ülke*'si sezgisi güçlü bir şairin çıkmaz sokak ifadesinden çok daha fazlasıydı. Bu şiirin istilacı atmosferi, okuyucunun her şeyin uyumunun kaybolmaya başladığını hissetmesi ile neredeyse nesnesiz bir kaybediş hissine kapılmasına sebep oluyor; tüm kuşak için, kendi ruh durumuna dehşet verici bir şekilde uyumlu bir imajı yansıtıyordu.

Ama bugünün vahşi çocukları kayıp değiller. Heyecanlı, çoğunlukla alaycı ve her zaman kararlı olan yüzleri bu kelimeye yakışmıyor, bu kelime onlara çok yapmacık geliyor. Bu kuşak Kayıp Kuşağın birçok sembolik tavrının kullanımına sebep olan mahrumiyet hissinin dokunaklı havasının eksikliğini yaşıyor. Dahası, Kayıp Kuşağın tekrarlayıp durduğu parçalanmış idealler ve ahlaki değerler konusunda atılan çamur yüzünden ağlayıp sızlama hali, onun bu takıntıları bugünkü gençliği hiç ilgilendirmiyor. Onlar bu tür şeylere karşı korkunç derecede vurdumduymazlar. Onlar bu harabede yetiştirildiler ve artık onu fark etmiyorlar. Onlar artık bir şeyleri hayal etmek için değil, "dibe vurmak" ve "uçmak" için içiyorlar. Onların uyuşturucuya ya da rastgele cinselliğe eğilimleri hayal kırıklığından ötürü değil sadece meraktan kaynaklanıyor.

İçlerinden ancak en ümitsizleri, kendi gerçekliklerini kâbus olarak adlandıracak ve gerçekten de bir şeylerini kaybettiklerini dile getirecektir: Geleceklerini. Bir gelecek hayal edebilecekleri kadar bü-

yüdüklerinden beri, bu gelecek zaten tehlikedeydi. Onlar için kişisel ve sosyal değerlerin olmaması, bastıkları zemini ayaklarının altından kaydıran yeni bir keşiften çok, günübirlik çözümler bulmalarını gerektiren bir problemdi. *Nasıl* yaşanacağı onlar için *neden* yaşandığından daha can alıcıydı. İnanç yitimiyle dolu Kayıp Kuşağın aksine, Beat Kuşağı gün geçtikçe daha fazla inanma ihtiyacıyla doluyordu. Voltaire'in eski sağlam şakasının rahatsız edici bir canlandırması gibiydi: "Eğer Tanrı yoksa onu icat etmemiz gerekiyor." Onun yokluğundan hayıflanmak yerine, yoğun ve gelişigüzel bir şekilde her yerde onun adına totemler icat ediyorlar.

Otoyolda saatte doksan mil hızla ilerleyen ve hayata ayaklarıyla yön veren nihilistler için, modern dünyaya katlanamadığı için, uçağını bir gün güneşe doğru uçurmak isteyen Kayıp Kuşak şairi Crosby gibileri yoktur. Modifiye araç sürücüsü ölümü sadece onu alt etmek için çağırır. İçindeki hayatı bildiği tek yolla ortaya koymaktadır; aşırılıkla. Uyuşturucu ile şarj olmuş yüzü arzularla dolu kız, Fitzgerald'ın yazdığı gibi "içki ya da uyuşturucunun etkisiyle halka açık yerlerden bağırarak çıkartılan kızlar ya da kadınlar"dan değildi. Bunun yerine, ikna edici bir ciddilikle toplumun kendisine asla veremediği "kamu vicdanı"nı marihuanada nasıl bulduğunu anlatıyordu. Büyük ihtimalle gece yarısına kadar Kayıp Kuşaktan meslektaşı kadar çok içmiş olan metin yazarı, Pazar günü akşamdan kalma bir halde "God and Man at Yale"i okuyor olacaktı. Kayıp Kuşaktan farkları, bir şeye ancak kendi içlerinde olduğunda inanmaları ama içlerinde olduğunda da inanmak için ortaya koydukları neredeyse şişirilmiş iradeleriydi. Geleneksel bakış açısıyla "imkansız" görünene bile inanma iradesi. Şu ya da bu yöne doğru aşırıya kaçmayı kaçınılmaz kılan da buydu.

Yaşlıların Beat Kuşağı'na baktıklarında sarsılmalarının derindeki nedeni, gördükleri olgulardan duydukları tiksintiden çok, onları harekete geçiren tutumdan duydukları sıkıntıdır. Endişelerinin gerçek nedeni bu sıkıntı olsa da tutum yerine olgularla ilgili tartışıyor ya da yasa çıkartıyorlar. Genç bir uyuşturucu bağımlısının gözlerine bakan gazete okuyucusu, sadece taşıyıcıların elektrikli sandalyeye oturtulmasını isteyenlerin çokluğundan duyduğu korku ve şaşkınlığı bulabiliyor. Sosyologlar, daha akademik kaygılarla, en büyük hırsı monolitik bir kuruluşta güvenli bir başlangıç yapmak olan genç erkek kalabalığı hakkında

endişe duyuyorlar. Çağdaş tarihçiler gençler arasındaki politik, dini ya da diğer türlü örgütlü hareketlerin eksikliğinden duydukları şaşkınlığı ifade ediyorlar. Yazdıkları makalelerde, kendi kendinin patronu ve doğal bir lider olmanın bizim en değerli ulusal özelliklerimiz olduğunu hatırlatıyorlar. Her yerde temiz ahlak sahibi insanlar başlarını sallıyor ve genç kuşağa neler olduğunu merak ediyorlar.

Belki de henüz, bir kolda aşırılık ve diğer kolda gelenekçilik olmasının arkasında yatan sebebin, bir insanın hayat felsefesini desteklemeye mevziisinden, insanların tahammül kapasitesine destek verme mevziisine doğru gerilemiş olmaktan ortaya çıkan "bekle ve gör" politikası olduğunun farkında değiller. Beat Kuşağı fikirlere karşı bağışıklıkları yok, onlardan büyüleniyorlar. Onların savaşı, hem geçmişte hem de gelecekte, her zaman fikirlerin savaşı oldu ve olacak. Onlar yine de, en nihayetinde, çatışmanın kritik anının, insanın bir fikirle değil bir insanla kavga etmesi olduğunu biliyorlar. Aynısı aşk için de geçerli. Bu öyle bir kuşak ki, fikirlere inanmaktan çok fikirlerle eğlenmek gibi bir yeteneğe sahip. Ama inançlarının kısmiliğini ya da hiç olmamasının nedenini bir köşeye bırakırsak, birkaç yüzyıldır inanca dayalı eylemin saplantılı bir problem olduğu ilk kuşak bu. Bu durum her yerde ortaya çıkıyor ve hayret verici sayıdaki taraf inanmak için şiddetli bir arzu duyuyor.

Yenilikçiler ve radikal genç Cumhuriyetçiler de dahil olmak üzere bir aşırılıklar kuşağı oldukları gerçeği bir yana, Sezar'ın kim olduğunu Sezar'a kadar ve Tanrı'nın ne olduğunu Tanrı'ya kadar sorguluyorlar. Caz, uyuşturucu ve gece hayatının mistikliği ile yaşayan en sıkı yenilikçinin, yaşadığı "eski kafalı" toplumu yok etmek gibi bir isteği yok, sadece ondan yakasını kurtarmak var. Bir sokak kürsüsüne çıkmak ya da bir manifesto yazmak ona absürt geliyor. Hemen hemen her şeyin onlar için "engel" teşkil ettiği normal dünyaya bakınca, yine de şöyle diyorlar: "Her şeye rağmen burası Arden Ormanları ve eğer ona doğru bakmayı başarabilirsen sıçrayabilir bile." Genç Cumhuriyetçi de, hemen hemen aynı şekilde, çoğu zaman Babbitt'i[2] kendi kültürel kahramanı ilan etmiş gibi görünse, ne Babbitt gibi hoyrat ne de Babbitt gibi materyalist.

2 İlk Nobel ödüllü Amerikan yazarı olan Sinclair Lewis'ın Amerikan orta sınıf yaşamının boşluğu üzerine yazdığı romanında kahramanın ismi.

Uyum gösterir çünkü bunun sosyal açıdan pratik olduğunu düşünür, erdemli olduğunu düşünmez. Her iki pozisyonda da, az ya da çok aynı hükmün sonuçları ortaya çıkar; modern hayatın değersiz boşluğunun dayanılmazlığı.

Aşırılık ve uyma halinin altında, kopmadan başka bir şey daha var: Arayış heyecanı. Yenilikçinin tüm "soğukluğu" (çekilme) ya da "saygısızlığı"nda (coşku) aradığı; sadece başka yerde değil, bir yerlerde olma hissi. Genç Cumhuriyetçi için ötesine geçildiğinde değişimin kaosa dönüştüğü bir nokta var ve onun istediği sadece ayrıcalık ve servet değil iş görebileceği sağlam bir pozisyon. Her ikisi de evsizlikten, değersizlikten, inançsızlıktan yeteri kadar çekmişler.

Çözümlerinin çeşitliliği ve aşırılığı, bir kuşak olarak kendi gözlemleri ve ilhamlarını, etrafında sınıflandırabilecekleri tek bir eksen bulamamalarının bir sonucu. Tek bir felsefe, tek bir parti, tek bir tavır yok. Bunun nedeni büyük ihtimalle bildikleri yaşamı bütünüyle yansıtmaya çalışan pek çok Ortodoks ahlak ve sosyal kavramlarının bu konudaki başarısızlığı. Ancak bu yüzden, her birey, çaresiz görünen bir dünyada genç olma problemi ile kendince yüz yüze gelmeye ya da en azından buna katlanmaya zorlanan, kendi içine kapalı birimler haline geliyor.

Bu kuşağın kendine bir isim vermekte, bir grup olarak tartışılmasında ve hatta bazen kendisi olmaktaki isteksizliğinin nedeni de her şeyden önce budur. Çünkü icat edilmiş tanrılar kendilerine tapınanları istisnasız biçimde hayal kırıklığına uğratıyorlar. Sadece onlara olan ihtiyaç varlığını koruyor, bu ihtiyaç da Beat Kuşağı'nın bir nesneden diğerine her şeyi tüketerek, bir gün onları tüm 'beat'liklerinden yoksun bırakacak geleceğe ilerleyişini yansıtıyor.

Dostoyevski 1880'lerin başında "Genç Rusya bugünlerde ebedi ve ezeli sorunlardan başka bir şey konuşmuyor," diye yazmıştı. Buna çok benzeyen bir durum uygun değişikliklerle Amerika'da, Amerikanvari bir biçimde gerçekleşiyor; bu kuşağın macerasının ve tutumlarının sadece semptomlar olduğu yeniden değerlendiriliyor. Bir kuşağın bir başkası ile karşılaştırılması sonuçları tam anlamıyla isabetli biçimde ölçemez. Yine de Kayıp Kuşağın hayalkırıklığı ile dolu ama yıkıntılar arasında bir şeylerle meşgul olmaya çalışan, şairane etkisine rağmen tehlikeli olmayan bir kuşak olduğunu söylemek mümkün. Ama bir inanç için çaresiz bir özlem duyan ve hal böyleyken yine de ona öne-

rilen ölçüleri kabul etmeye hazır olmayan bir Beat Kuşağı tamamen başka bir konu. Sonuçta Dostoyevski'nin hakkında yazdığı kuşak, 30 yıl sonra, mahzenlerde buluşup bomba yapıyordu.

Bu kuşak bomba yapmıyor olabilir. Büyük olasılıkla birkaç bomba atması talep edilecek ya da üzerine bir kaç bomba atılacak; ancak bu gerçek asla aklından uzakta olmayacak. Onu yaratan baskı unsurlarından birisi bu ve ona ne olacağı konusunda büyük bir rol oynayacak. Bu tür kuşakların her zaman çaresizliğin gebe olduğu büyük bir yeni ahlaki fikrin dünyaya gelmesi olasılığını taşıdığına inananlar var. Başkaları ise vurdumduymazlığa, ziyan etmeye, aşikâr toplumsal sorumsuzluğa dikkat çekerek bu görüşe karşı çıkıyor.

Ama gözlerini açık tutarken sinizmden sakınma yetenekleri, modern hayatın esasen manevi bir problem olduğuna dair günden güne artan inançları, zor bir şekilde yaşayan ve ancak bunu aşabilen insanların sahip olduğu umulmadık bilgelik kapasiteleri, onların değerli varlıkları ve kesinlikle izlenmeye değer. Her şey bir tarafa, bu temiz ve meydan okuyan yüzler buna değer.

Beat Kuşağı Üzerine
Kenneth Rexroth
1967-69

1954–55 kışında Amerika; ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan bir geçiş dönemi içindeydi. Bir yaşam tarzı ve mevcut atmosfer (Viktoryacılık ve de Edwardcılık gibi) yerini bir başkasına bırakıyordu. Kömür ve demirin mekanik sömürüsüne dayanan endüstri çağı artık yerini elektronik, bilgisayar ve otomasyona -bu kadar temel bir devrimin gerektirdiği tüm sosyal ve entelektüel değişimlere- bırakıyordu Ancak henüz çok az insan neler olduğunu anlayabilmişti.

Kore Savaşının bitimi sonrasındaki zaman diliminde Amerika, küçük çapta bir ekonomik depresyonun içine sürüklenmişti. Bu savaş, teknolojide niteliksel bir ileri sıçramayı ve bunla beraber diğer tüm etmenlerden geri kalmayı temsil ediyordu. Ancak moral bozukluğu çok daha basit bir nedenden kaynaklanıyordu. Böylesi bir savaşı her 25 senede ancak bir defa gerçekleştirebilirsiniz. McCarthycilik[1] yıllarında akademik ve entelektüel kurumlar -sol, sağ ya da merkez- sarsılmış, yıldırılmış ve itibar kaybetmişlerdi.

Binlerce genç erkek, Kore Savaşından artık var olmayan hayallerinin kırıklıklarıyla ve kendilerinden büyükleri küçük görerek dönmüşlerdi. Birbirlerine söyledikleri şunlardı: "Burnunuzu bir işe sokmayın ve asla gönüllü olmayın." "Asla 30 yaşından büyük birine inanmayın." Kuşaklar arasındaki iletişim kopmuştu. Önceki kuşaktan yalnızca hala başkaldırmaya devam edenlere saygı duyuluyor, sözleri dinleniyor ve sorgulanıyordu. Tıpkı ordunun Kore'de yaşanan hemen hemen toptan moral çöküşü fark etmesinin yıllar sürmesi gibi, yaşlı entelektüeller de altlarında bir volkanın patlamaya hazırlandığını farkında değillerdi.

---

1 McCarthycilik veya Amerikalılar için Kızıl Panik, 1940'lı yılların sonunda başlayıp 1950'li yılların sonuna kadar ABD'de devam etmiş anti-Komünist kuşkuculuğa verilen isim. Terim adını, ABD senatörü Joseph McCarthy'den almaktadır. Bu dönem boyunca insanlar çeşitli gerekçelerle komünist ya da komünizm sempatizanı olmakla suçlanmış, özel ve devlet kurumlarınca saldırgan soruşturmalara, işten atılmalara, kariyerlerinin yok edilmesine, hatta tutuklanmalara maruz kalmıştır.

McCarthyciliğin kendisi eski bir Amerikan sentezinin çöküşünün ifadesiydi. McCarthy'nin küçük bir Wisconsin şehrinden, bir zamanların radikal ilericisi Robert Marion La Follette'nin yurdu olan eyaletten geldiği; Wall Street'e, New York ve New England'ın siyasal ve kültürel düzenine, ayrımcı, küstah orta sınıfa olan güvensizliği; eski tarımsal halkçılığın en uzlaşmaz sözcüsü olduğu sıklıkla belirtiliyordu. Orta Batı'nın küçük çiftlik sahiplerinin, bağımsız küçük kasaba tüccarları ve taşra bankerlerinin borca batmış toplumunun ekonomik gücüne sığınma şansı yoktu, o konuda tüm kapılar kapalı ve sonsuza dek kilitliydi. McCarthycilik, Orta Avrupa'da Yeşil Devrim[2] 1960'lı yıllarda özellikle orta Avrupa ülkelerinde tarımsal üretimin verimini artırmaya yönelik araştırma ve geliştirme çabaları. Teknolojik yenilenme, gübre ve tohum geliştirme gibi çabalar tarımın büyük oranda kapitalistleşmesiyle sonuçlanmıştır.

McCarthycilik sloganlarının çoğu, bugünkü John Birch 'Topluluğu' nun sloganları gibi, bir zamanlar bütünüyle farklı anlamlara sahipti ve bunlar eski Amerika'nın şekillenmesine yön veren fikirlerdi. denen olgunun, acizlik içinde kendini yiyip bitirmenin son dışavurumuydu.

Komünizm Paranoyasının dernekleşmiş hali. Bu topluluğa göre komünizm Amerika'nın her yerine sızmış olabilirdi, en güvendiğiniz politikacı hatta "başkan" dahi komünist olabilirdi.

Bu içerik boşaltıldı ve yeni, gelmekte olan toplumu oluşturan tüm aydın fikirlere karşı saldırgan bir güvensizlikle değiştirildi. Tepede, Amerika bir çeşit vesayet altındaydı. Devletin gemisi, kendi dümenini kendi yönetiyordu. İkinci Dünya Savaşını sadece çocuk olarak görmüş bir kuşak yetişiyordu. O savaştan kalan umutların ya da sözlerin hiçbirinin farkında değillerdi. Rusya'nın da Birleşik Devletler'in de "Bomba"sı vardı. Dünyayı aralarında bölüşmek ve bütün ulusları uçak gemisi ve ordu karargâhı haline getirmek için didiniyorlardı.

---

2 1960'lı yıllarda özellikle orta Avrupa ülkelerinde tarımsal üretimin verimini artırmaya yönelik araştırma ve geliştirme çabaları. Teknolojik yenilenme, gübre ve tohum geliştirme gibi çabalar tarımın büyük oranda kapitalistleşmesiyle sonuçlanmıştır.
McCarthycilik sloganlarının çoğu, bugünkü John Birch Topluluğu'nun sloganları gibi, bir zamanlar bütünüyle farklı anlamlara sahipti ve bunlar eski Amerika'nın şekillenmesine yön veren fikirlerdi.

Kore Savaşı kanlı bir açmaz ve toptan bir moral bozukluğuyla sona ermişti. McCarthy, gücünün doruk noktasındayken -birkaç istisna hariç- Amerika'nın entelektüel ve manevi liderleri -eğer onu desteklemiyorlarsa- meydan okumaktan kaçıyorlardı. Akademik cemiyetlerin hepsi McCarthy, düzinelerce yerel cadı avı ve devletçe desteklenen soruşturma komisyonları tarafından bezdirilmiş ve yıldırılmıştı. McCarthycilik; gençlere, yaşlıların ahlaki çöküntüsünü başka her hangi bir şeyden çok daha fazla gösteriyordu. Üniversite profesörleri, derslerini "yorum yok" tepkisiyle dinleyen, sessiz bir kuşakla yüz yüze olduklarında şikâyetçiydiler. Kamusal hayattaki nihilizm, genç entelektüeller arasındaki nihilizm biçiminde yansıtıldı. Esasında pek çok üyesi eski komünistler olan entelektüel kurumlar büyük ölçüde McCarthy'yi desteklediler. Tepkide nihilizm otoritede nihilizmden ürüyordu. Tıpkı 19. yüzyıl Rusya'sında olduğu gibi.

Ellilerin başlarında, bütün edebiyat editörleri ve akademisyenler, dünyaya deney ve isyan çağının sona erdiğini söylemekle meşgulken, benim de aralarında olduğum, oldukça az sayıdaki eleştirmen tek başına bu sloganın bile, kuşaklar arası iletişimin enikonu çöktüğünü gösterdiğinin altını çiziyordu. Savaş öncesi kuşağın tam gözleri önünde kopuşlarında çok daha sert, retlerinde çok daha kesin yeni bir deney ve isyan çağı ortaya çıkıyordu. Beat yazarları bu hareketin ilk parçası değildi. O sırada Kerouac, çok beylik bir roman yayımlamış, Ginsberg yavan bir mizahilikle William Carlos Williams'ın küçük taklitlerini yazıyor, Burroughs'un kafası dumanlı eserleri kendisi tarafından bile yayımlanabilir bulunmuyordu. Toy yazar, bir çeşit doğuştan Dadaist olan Gregory Corso'ya *The Harvard Advocate*'deki[3] gençler tarafından eğlenceli bir maskot, işlerine gelen bir muziplik olarak müsamaha gösteriliyordu.

San Francisco, Amerika'da hüküm süren gidişatla uyuşmayan bir yöresel edebiyat ve sanata sahip olan tek topluluğu ifade ediyordu. Otuzlu yıllarda, siyasi olarak güçlü bir Sol'la beraber güçlü bir sendika şehri olmuştu ve üstelik bu radikal faaliyet, Amerikan Komünist Partisi'nin doktriner dayatmalarından dikkate değer biçimde bağımsızdı. Belki de bunun asıl sebebi, liderlerin çoğunun bir kuşak

3 Harvard bünyesinde çıkarılan dönem dergilerinden biri.

önce Batı Sahili'nde çok güçlü olan IWW (The Industrial Workers of the World – Dünya Endüstri İşçileri) ve anarko-sendikalist "One Big Union" (Tek Büyük Birlik) hareketinden geliyor olmalarıydı. Savaş sırasında, vicdani retçiler için Kalifornia'nın dağları ve ormanları boyunca çalışma kampları kurulmuştu. Bu çocuklar, yapraklarıyla San Francisco'ya indiler. Ve Kızıl Otuzlar'da aktif fakat şimdi anarşist ve barışsever –profesyonel anti-Bolşevik değil– olmuş San Francisco yazarları ve sanatçılarıyla tanıştılar. Savaş sürerken, bu barışseverlerin toplantıları ve anarşistlerin örgütlenmelerine katılımlar güçlü biçimde devam etti. Savaş sona erer ermez, San Francisco yazar ve sanatçılarından bir grup, beş yıl boyunca tüm sosyalist ve komünist örgütlenmelerin tertip ettiklerinin toplamından fazla insanın katıldığı mitingler düzenleyecek bir Anarşist Çevre oluşturdular. San Francisco'nun bugüne kadar uzanan kültürel faaliyetlerin büyük çoğunluğu, bu grup ve Oregon eyaletinin Waldport kentindeki vicdani protesto kamplarından gelen sanatçılar tarafından gerçekleştirildi; bir radyo istasyonu, üç küçük tiyatro, bir dizi dergi ve günümüz toplumunun önde gelen yazar ve sanatçıları olarak görülen pek çok kişi... Beat yazarlarının ellilerin başlarında keşfettikleri iddia edilen sempatik çevre buydu.

Beat Kuşağı ile ilgili, büyük olasılıkla diğer çağdaş kültür fenomenlerden daha fazla yanlış anlaşılma ve bilgi kirliliği vardır. Bu, sansasyon seven basının Beat yazarlarının sunduğu fırsatları kaçırmayıp, onları kendi dünyalarında yeniden düzenlemek konusundaki el çabukluğundan kaynaklıdır. Allen Ginsberg'e yakıştırılan kamusal kişilik, gerekli cürete sahip olsalar *Time* dergisi editörlerinin sahip olacağı türdendi. Beat yazar, Madison Avenue'nün Devrimci Bohem Sanatçı konusundaki fikrini yansıtıyordu; Fransızların deyimiyle *halüsinasyon satıcısı*. Kuruntu, yakıştırma gerçek yazarlar için her zaman bir ilham kaynağı olsa da bunun gerçekle neredeyse hiç bağlantısı yoktu. İsteseler, düşmanlarının kuruntularına göre yaşayarak her zaman beğeni kazanıp, çıkar sağlayabilirlerdi.

Beat Hareketi ile ilgili tarihi gerçeklere ilişkin yanlış bilgilerin sınırı yoktur. İlk olarak, bir Beat Hareketi, dört istisnai yazar haricinde gerçekte hiç var olmamıştır. Bu istisnalar; Allen Ginsberg, William Burroughs, Jack Kerouac ve Gregory Corso'dur. İkincisi, bu yazarların San Francisco'yla bağlantıları yıllar boyunca çok az olmuştu ve

şehri hiç görmemişken bile bohem entelektüeller arasında oldukça tanınıyorlardı. Diğerlerinden yaşça büyük olan William S. Burroughs, onları 1950'den hemen sonra ilk kez New York'ta biraraya getirmişti. O sıralarda Kerouac ve Ginsberg, Columbia'da öğrenciydi, Gregory Corso ise öğrencisi olmadığı Harvard Üniversitesi'nde takılmaktaydı. O sırada meraklı bir grup genç adam, epey bir süredir St. Louis'de *Neurotica* adında bir dergi yayımlamaktaydı. 1952 civarında, editörlerden ikisi, Jay ve Fred Landesman, New York'a taşınmış ve San Remo Cafe'den bir blok uzakta geniş bir tavan arası stüdyosu açmıştı. O zamanlar San Remo Cafe, Greenwich Village'ın yakınından ya da uzağından olan bohemlerin uğrak yeriydi. Kerouac, Ginsberg, Corso ve Burroughs'un, New York'un edebi bohem topluluğuyla bağlantı kurdukları ilk yer Landesmanlar'ın stüdyosuydu. Hareketin bu aşamasıyla ilgili birkaç roman yazıldı. Clellan Holmes'un "*Go*" isimli romanı haricinde bu romanların hiçbiri Beat'in dört atlısına özgü davranış kalıpları üzerine özellikle yoğunlaşmaz; fakat savaş sonrası ilk red, isyan ve bıkkınlık kuşağının tablosunu genel biçimde betimlerler.

San Remo Cafe'nin etrafındaki New York ortamının derdi tümüyle umarsız olmasıydı. Orada bıkkınlık haricinde hiçbir şey yoktu. Ginsberg ve Kerouac öğrencilik yıllarında, tatil dönemlerinde ülke içinde başıboş dolaşırken San Francisco'yu da ziyaret etmeye başladılar; üzerlerinde oluşan etki patlayıcıydı. 1956'da soyut dışavurumculuğun fırlatma rampalarından biri olan Gallery Six'in sahiplerinden birine, Walter Lowenfels'ın bir okumasına sponsor olup olmadıklarını sordum. Lowenfels, San Francisco'da bir salon açamıyordu çünkü Smith Kanunu'nu[4] ihlalden itham altındaydı.

Daily Worker'ın Philadelphia basımının editörüydü ve yirmilerinin sonuyla otuzların başlarının Paris Amerikasında oldukça bilinen modernist bir şairdi. (Henry Miller'ın *Kara İlkbahar*'ındaki Jabberwohl

4 1940 yılında çıkarılan, ülke içindeki yabancıları kayıt altına almanın yanı sıra, ABD hükümetini zor yoluyla devirmeyi savunan görüşleri cezalandırmayı da hedefleyen 'vatansever' kanun. Muhaliflerin aleyhine kullanılan ve yasa önerisini getiren Kongre üyesinin adıyla anılan bu kanunu, Amerikan Yüksek Mahkemesi ilk başta özgürlükleri sınırlayan bir kanun olarak görmezken, daha sonra konuşmayla eylem arasında net bir ayrım yapmıştır. Nitekim Yates Davasında, Yüksek Mahkeme, Smith Kanununun soyut düşünce açıklamasını değil, somut eylemleri yasakladığını, daha açık bir ifadeyle hükümetin yıkılması gerektiği soyut düşüncesini değil, hükümetin zor yoluyla yıkılmasını öngören somut eylemleri yasakladığını kabul etmiştir. Bu nedenle kanuna dayandırılarak verilen pek çok ceza hükmü 1957'de geri alındı.

Kronstadt karakteri de oydu.) Galerinin sahipleri otoriteye karşı gelme şansını yakaladıkları için oldukça sevinmişlerdi. Kırk yaşının altında kimse şair olarak Lowenfels'i bilmiyordu fakat bu geniş galeri herkesin şaşırtacak biçimde onun okumalarını dinlemek için gelen insanlarla tıka basa dolmuştu. Galeri sahipleri o kadar keyiflenmişlerdi ki benden başka okumalar da ayarlamamı istediler. Bir sonraki okuma tarih yazdı. Şehrin (San Francisco) avangard şairlerinin bir geçit töreniydi bu... Robert Duncan, Brother Antoninus, Philip Lamantia, Lawrence Ferlinghetti, Michael McClure ve şehre yeni gelmiş olan dört genç adam: Gary Snyder, Philip Whalen, Gregory Corso, Allen Ginsberg. İlk olarak Ginsberg, iki hafta boyunca heyecanlı bir kendinden geçme haliyle üzerinde çalıştığı Howl'u okudu. Etki kelimelerle anlatılamazdı. Yeni bir folklor ve dinleyicilerle şair arasında yeni bir folklorik ilişki yaratılmıştı.

Gallery Six okumalarının Beat Hareketini başlattığı söylenir. Aslında tek bağlantı Ginsberg'in kendisidir. Gecede Kerouac da takdim edilmiştir ancak periyodik bir kargaşa yaratmak haricinde pek katıldığı söylenemez. Halka açık şiir okumaları, San Francisco'da daha 1928'de düzenli bir gelenek halini almıştı: "Komünist Sanatçı ve Yazarlar Organizasyonu" olan John Reed Klübü'nde ve onunla yarışan bir sosyalist grup olan Jack London Klübü'nde çekici unsurlardan biriydi. Şiir okumaları, "Randolph Bourne Birleşmiş Barışçılar Konseyi" ve daha sonraları "San Francisco Anarşist Çevresi" tarafından savaş boyunca ve sonraki on yılda çoğunlukla Aibeter Ring'de -çoğunlukla Yahudi işçilerden oluşan kardeşlik organizasyonu- gerçekleştirilmişti. "San Francisco Şiir Merkezi" epeydir varlığını sürdürüyordu ve bir süredir San Francisco Devlet Üniversitesi'ne taşınmıştı. Yıllık Şiir Festivalleri, savaştan kısa bir süre sonra başlamıştı ve Weldon Kees ve Michael Grieg yönetiminde güzel striptizci Lily St. Cry'ın T.S. Elliot'ın *Ash Wednesday* (Ateş Çarşambası) şiirini (giyinik olarak) okuması gibi performansların sergilendiği hicivli müzikal eleştiriler *The Poets Follies* (Şairler Revüsü) üç yıldır faaldi. Kenneth Patchen, Lawrence Ferlinghetti ve ben yerel caz kulüplerinde şiir okumalarına başlayalı epey olmuştu. (Büyük basçı ve besteci Charles Mingus savaş yıllarında San Francisco'nun pek çok sanatçı ve yazarıyla yakın ilişki içindeydi.)

Savaş boyunca vicdani retçilik yapan daha yaşlı şairler, anarşist ve barış yanlısı harekette yıllarca faaliyet göstermiş, vicdani ret kamplarında ve hastanelerde çalışmışlardı. Gençlerden Philip Whalen ve

Gary Snyder ise Oregon ve Washington'daki IWW (Industrial Workers of World) hareketinin içinde yetişmişlerdi...

Kerouac ve Ginsberg'in paylaştıkları Zen Budizmi'ne karşı yüzeysel ve büyük ölçüde uyduruk merak bu arka plan üzerinde gelişti; hep hayal edildiği gibi, G.I. Joe'ların[5] savaş sonrası dönüşüyle Çin, Japonya ve Kore'yle kurulan bağlantı sonucu ortaya çıkmadı.

Doğu kültürünün San Francisco üzerindeki etkisi kısmen içkaynaklıdır. Körfez bölgesinde geniş ve büyümeye devam eden Budist cemaatler mevcuttu. Bunlar, çoğunlukla Japon cemaatleriydi ama onlar kadar Kafkas cemaatleri ve yaygın olan diğer cemaatlerle de toplumla bağlantı halindeydiler. Ben, Budizm'e ilgi duyarak geri dönen sadece bir asker tanıyorum. San Francisco entelektüel topluluğuyla benim haricimde hiçbir bağlantısı yoktu ve daha sonra Buda bilimci bir akademisyen oldu. Diğer taraftan, Kalifornia'da Allen Watts, Gerald Heard, Christopher Isherwood, Aldous Huxley ve ben, Seattle'da ressam Mark Tobey ve Morris Graves, savaş yılları boyunca Doğu inancına ilginin merkezini oluşturuyorduk; özellikle tefekkür hayatının canlandırılmasında. Çoğumuz seminerlerde, tartışma gruplarında ve inziva odalarında genç insanlara pasif direniş ve meditasyon tekniklerini ve öğelerini öğreterek rehberlik ettik. Örneğin, Gary Snyder rahipliğe atanmış bir zen keşişi ve Hindistan, Çin, Japon dini şiiri ve edebiyatı konusunda bir alimdi. Bu faaliyetler tabii ki farklı şekillerde ve daha geniş bir kapsamda hala devam etmektedir. Jack Kerouac'ın evime davetsiz geldiği o geceyi hep hatırlayacağım. Bir sürahi ucuz Porto şarabıyla yere Gary Snyder'ın yanına oturup bir Zen Budisti olduğunu ilan etti ve odadaki herkesin en azından bir doğu dilinin öğrenimini aldığını ancak o zaman farketti.

Kerouac'ın *Zen Kaçıkları*'nda San Francisco kültürünü bu açıdan betimlemesi eğer kasıtlı olsaydı kötü niyetli bir iftira olabilirdi. Bu aslında sadece anlamaya yeteneksiz olduğu insan güdüleri ve inançları karşısında kendi kafası karışmış cehaletinin ifadesiydi. Bu cehaletten kaynaklanan uydurulmuş hikayenin gerçeklik gibi sunulmasıydı ve bu durum Kerouac'ın şöhretinin neredeyse tamamen gölgede kalması yüzündendi. Genç insanlar artık onu okumuyor ve absürt buluyordu, Kerouac'ınki bu gerginliğin yüceltilmesiydi. Bu sadece gerçeğin

5 Amerikan askerlerine takılan bir ad.

yanlış anlatılması değildi ama güdülerin yanlış anlaşılması, karakterinin çarpıtılması ve neden bahsettiğini gerçekten anlayan insanlar tarafından artık okunmamasıyla ilişkisi olan karmaşık fikirlerin görmezden gelinmesiydi. Post-modern kültürün dünya görüşü ve bunun San Francisco versiyonu, özellikle şimdilerde milyonlarca genç insanın ortak malı haline geldi. Ki bu Kerouac'ın karakterlerinin hayrına olacak huzur bozan bir davranışla hiçbir gerçek benzerlik taşımıyan bütün bir yaşam tarzı ve edebiyatla destekleniyor.

San Francisco arenasındaki diğer etki, 1941'den beri Big Sur'da yaşayan ve San Francisco yazarları tarafından bilinen Henry Miller'dı. Ben, Ginsberg ya da Kerouac'ın onun yazdıklarının ne kadarını okuyup okumadıklarından dahi şüpheliyim. Bir keresinde onu ziyaret etmek için kıyı boyunca otostop yaparak 200 km yol gitmiş ve Miller tarafından kabul edilmemişlerdi. Miller'ın hayli pozitif ve güçlü dini inancı ve hayata karşı sevgisinin beatnik nihilizmle hiç işi yoktu.

Sırası gelmişken "Beat-nik" kelimesinin San Franciscolu köşe yazarı Herb Caen tarafından yaratıldığından bahsetmeliyim. "Beat" terimi be-bop müzisyenleri arasında yaygın argo bir deyimdi. Ve sıklıkla "funky" (acayip, o biçim) veya diğer be-bop argoları gibi zıt anlamlarda kullanılırdı. Ancak genellikle içsel anlamda yitik-bitkin anlamına gelirdi. "Beat Kuşağı" terimi ise ilk kez eşanlamlı olarak Clellan Holmes tarafından *New York Time Magazine*'deki bir makalede ve benim tarafımdan *New World Writing*'de kullanıldı. Bu makalede benim o zaman o dönemdeki şairlerin en genç kuşağı -deney ve isyanın yeniçağı- hakkında yazdığım diğer makaleler, Ginsberg ve Corso'yu, Charles Olson'u, Robert Creeley'i Denise Levertov'u, Lawrence Ferlinghetti'yi, Robert Duncan'ı, Brother Antoninus'u ve pek çok diğer şairi kapsıyordu. Bu, günümüze kadar taşınan talihsiz bir zincirdir. Bu insanların hiçbirinin hayali herhangi bir "beat" hareketiyle bir işleri yoktu. Onların yazdıkları, oldukça çeşitliydi ve paylaştıkları sadece, ticari uygarlığın ahlakının reddi ve Amerika'da 40'lı yıllarda gerici kuşak ve 30'lu yıllarda Proleterler tarafından boğulan uluslarası modern şiirin uluslarası diline dönüş fikriydi.

William Carlos Williams ve Ezra Pound, ama daha çok Williams, interbellum[6] yıllarından beri yaşamını sürdüren, yeni döneme uygun

6 İki dünya savaşı arasında kalan 21 yıllık döneme verilen isim. Aynı zamanda özellikle 1901-1910 arası doğan, dolayısıyla her iki dünya savaşına da girmeyen kuşak.

yeni fikirler edinmemiş modernistlerin üzerinde olduğu gibi, bu grubun tamamı üzerinde de güçlü bir etkiye sahipti.

Bu grup; Louis Zukofsky, Walter Lowenfels, Sam Beckett, Kenneth Patchen ve benden oluşuyordu. San Francisco kültüründe çok önemli olan bir diğer etken ise Londra ve Paris'le kurulan ilişkinin New York'la kurulandan çok daha sıkı olmasıydı. San Franciscolu entelektüeller Londralı anarşistlerle ilkin İspanya İç Savaşı sürerken bağlantı kurdu ve tüm ikinci dünya savaşı boyunca yazışmalar; Sir Herbert Reid, Alex Comfort, George Woodcock, Charler Wrey Gardner, Tambimuttu gibi insanlarla sürdürüldü. Örneğin ben Denise Levertov'un bir şiirini ilk kez o Essex'te bir Land Girl[7] iken okudum ve onu Billericay'da üç aylık şiir dergisi *Poetry Quarterly*'yi yayınlamakta olan Charles Ray Gardner'a posta yoluyla tanıttım. George Barker 40'lı yıllarda Big Sur'da yaşadı. Dylan Thomas iki uzun dönemini San Francisco'da geçirdi.

Éditions de minuit ve Pierre Seghers'in *Poésie* dergisi gibi Fransız direniş yayınları, Amerikalılar Afrika'ya varır varmaz oldukça yüksek miktarlar halinde Amerikan askeri postasına düştü ki zaten az sayıda yayın en başından beri gelmekteydi. Simone Weil, Sartre, Camus gibi yazarlar ve Char, Frenaud, Rousselot, Seghers, Follain, Guillevic gibi direniş şairleri, New York edebiyat çevreleri onlara dair hiçbir şey bilmiyorken dahi San Francisco'da okunuyorlardı. Frisco'daki insanlar İspanya İç Savaşı günlerinden beri Simone Weil ile yazışıyorlardı.

Bunların hepsi Beat Kuşağının sadece küçük bir bölümünü oluşturduğu dünya çapındaki post-modern entelektüel kültürün ortaya çıkışını ve bir kısım entelektüel amatörün ve onları takip eden düzeysiz basının edebiyat gazetecilerinin bir çeşit yanlış anlamasını resmeder. Gençliğin süregelen isyanı, yeni radikalizm, avangardın (öncünün) demokratikleşmesi: Bunların tamamı kültür temelinde, yaşam tarzındaki değişikliklerde, özünde yeni bir uygarlığın ortaya çıkışında kendini gösteren dünya çapındaki bir devrimin görünümleri... Allen Ginsberg, bu yeni uygarlıkta yaşamını sürdürdü ve bugün Tel-Aviv'de, Kalküta'da, Moskova'da, bu uygarlığın en önemli şahsiyetlerinden biri! Fakat boy-

7 Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan ve kadınlardan oluşan Çiftçi Topluluğunun her bireyine verilen ortak isim. Birinci Dünya Savaşı sırasında kurulan ve kadınlardan oluşan Çiftçi Topluluğunun her bireyine verilen ortak isim.

nunda asılı duran Beat Kuşağı levhası, çoktan atıldı. 1960'dan sonra sadece örümcek kafalılar ve küçük Balkan ülkelerindeki yaşlı komünist bürokratlar Beat-nik tabirini kullandı.

Beat denen hareketin anlamı neydi? Amerikan edebiyatı ve kültürünün gelişimi üzerindeki etkisi neydi? Öncelikle ticari, yağmacı ve kanlı bir toplumdan gelen savaş sonrası gençliğin kitlesel reddinin, o toplumun dikkatini çekmesinin biçimiydi. Kerouac'ın *Yolda*'sı "best-seller" bir romandı. Yeni geniş beyaz yakalılar sınıfı, hızlı arabaların, kolay kadınların ve içkili partilerin olduğu bir hayal dünyasına kaçış halindeki Grey Flannel'li[8] kenar mahallelileri için dedektif hikâyeleri, kovboy maceraları ve erotik dergiler ihtiyacını karşıladı.

Jack Kerouac'ın bu dünyası esasında yükselen yeni mesleklerin dünyasıyla aynı değerlere sahipti. Bütün o uyuşturucu, eşcinsel fuhuş, orji edebiyatı yayınlanmasının üzerinden 10 yıl geçmişken kendi treni tarafından takip ediliyordu; küçük lümpen iktidarlarının seçkinleri, jet sosyete ya da kendini beğenmişlerin pembe dizileri ve kovboy filmleri. Yaşamları yavaş yavaş kaçmak için kullandıkları edebiyata benziyordu. Kerouac'ın gençliğin, gençliğin isyanının, gerçekten ilişkisini kesenlerin üzerindeki etkisi asgari düzeydeydi. Çocuk suçluların hepsinin de Cle Elum, Fort Dodge, Tucumcari liselerinin yakınındaki büfelerde huzur bozucu davranışlarda bulunmayı bırakıp, otostopla San Francisco'ya gittiler ve North Beach'de Kerouacçılık oynadığı doğrudur. Ancak bu istila Roma'ya giren Galyalılar'ınki gibi hızla tarihe karıştı. Alanı ellerinde tutma yetisinden yoksundu. Devam ettiği sürede, bu akımı eski bohemlikten ya da dünyaya yayılan ayrılıkçı kültürden ayıran belli özellikleri vardı. Hayatı yadsıyordu. Seksten tiksiniyordu. Alkolü sadece bilinçsizlik için kullanıyordu. Beat sendromunun teşhisi kolaylaştırıcı işaretlerinden birisi, Kerouac'ın ve Burroughs'un kitaplarında son derece açıktır: Kadınları hor görme. Beat çabası, bir kıza yapılan muamelenin, herhangi birinin umumi tuvalette günübirlik homoseksüel ilişkiye yapacağıyla aynı olmasıydı. 1957 kışında North Beach'le ilgili ilginç bir durum, genç kız intiharları dalgasıydı. Bunlardan biri *Yolda*'nın kahramanlarının birinin metresiydi. Birkaç yıl önce Meksika'da başka bir adam bir partide

8 Bir parfüm markası.

William Tell'i oynarken karısını öldürmüştü. Bu tür anlamsız bir nihilizm, yeni bir ahlak, bir tür yeni sosyal sorumluluk ve -her ne kadar herkesin saçı uzun olduğu için örümcek kafalılar hala rahatsız oluyorsa da- yepyeni son derece erkek ve son derece kadın bir cinsellikle beraber yükselen gerçek isyan dalgası tarafından kenara itildi.

Burroughs özel bir örnektir. Eserleri, edebiyat ve benzer şekilde daha az önemli dallar için değil, sosyal tarih için kaynak materyaldir. Ayrıca mevcut çılgınlığı tahrip eden çok sayıda yazardan birisidir. Corso, başka bir özel örnektir. Toyların hemen hemen tümü gibi gerçekte onun da *edebi edebiyatla* küçük bir bağlantısı vardı. *Le douanier* Rousseau'yla[9] kübizmin kökleri arasında da bağlantı kurulabilir.

Ancak ilişkiler raslantısaldır. Şayet varsa, onların Rousseau'dan etkilendikleri söylenebilir, kesinlikle tersi değil. O aslında mümkün olduğunca fotografik resimler yapmak istemiştir. Bu, Corso'nun büyük bir şair olmadığı anlamına gelmez; öyledir, tıpkı Rousseau'nun büyük bir ressam olduğu gibi.

Dört beat yazarından en önemlisi Ginsberg'dir. *Howl*'un nüshaları yüz binlerce satmış, en uygar dillere ve yarı uygar olanların pek çoğuna çevrilmiştir.[10]

Angries[11] ve Beatler arasındaki en büyük fark Amerikalıların, sosyal yapıyı tümüyle reddetmesidir.

Eski düzene kabul edilmek ya da bir yenisi kurmak istemiyorlardı. Onlar adları ne olursa olsun tüm düzenleri yıkmak istiyorlardı. Daha da önemlisi hepsi -Kerouac ve Burroughs bile- iki dünya savaşının

---

9 Fransız ressam Henri Rousseau'dan bahsedilmektedir. Kendisi ve bu konuyla ilgili dönem anekdotlarını okumak için bkz; Bohemler, Dan Franck, Türkçesi; İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, Ocak 2009, İstanbul.

10 6.45 Yayın, Uluma, 2008 İstanbul, Çeviri: Şenol Erdoğan
Gerçekten kehanet kabilinden bir kelamdır, bir nebinin, heyecanlı bir İbrani peygamberinin sözüdür ve edebiyatta en yakın benzerleri Hoşea ve Jeremiah'dır. Uzun yıllar boyunca Amerikalı öğrenciler arasında olağanüstü biçimde popüler olmuş ve Toplumsal Yalan (Amerikan Yaşam Tarzı) komplosuna karşı çıkışların desteklenmesi ve birleştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ginsberg'de, Kerouac ve Burroughs'da bulunan hayata karşı nefret, nihilizm, bilinçsizliğe övgü, cinsel tiksinti veya sosyal ziyankârlık yoktur. Onu televizyonda gösteriş yapmaya ve uyuşturucu ve homoseksüellik hakkında Bolşevik bürokratlarla provoke edici münakaşalarda bulunmaya sürükleyen belli bir çocuksu saflığı asla kaybetmemiştir. Bir bakımdan, özellikle de bastırılamaz gençliği sebebiyle Colin Wilson'a benzer.

11 "Angry Young Men" (Kızgın Genç Adamlar), metinde 'Angry' ya da 'Angries' olarak kullanılmıştır: Politik görüşleri anarşizme varan bir radikallik barındırmışlar, sosyal ya-

arasındaki avangardların Dil Devrimi dediği olguyla ilgiliydiler. Dilin devrimci kullanımı, mantığın ve sözdiziminin eski örüntüsünü altüst ederek insan hassasiyetine saldırmak -Ginsberg ve Corso açısından bakıldığında yeniden düzenlemek- niyetindeydiler. "Mantığın ve sözdiziminin eski örüntüsü," ifadesi hemen hemen tamamen sürrealist teorisyen André Breton'a aittir ve Beat şairlerince tutkuyla inanılmaktadır. Diğer taraftan, önde gelen Angries'lerle yapılan bazı röportajlarda bulundum ve bu konu hakkında soru sorduğunuzda söylediklerinizden hiçbir şey anlayamadıklarına şahit oldum: Sanki kurbağa ve salyangoz yemek gibi bir Fransız modasından bahsediyordunuz. Beatlerin kabahatleri ne olursa olsun, daha popüler bir kitleye erişirken uygarların temel değerleri dediğimiz şeylere ilk meydan okuyanlar onlardı. Ancak unutulmamalıdır ki esasında onlar çok büyük bir sosyal harekette ufak bir odak, dünya çapındaki Yeni Dalga'nın içinde oldukça görünür bir dalgacıktılar.

---

bancılaşmaları ortaya dökmüş ve net ve sert biçimde dönemin toplum yapısını eleştirmişlerdir. Tam olarak 1950 ortalarındaki İngiliz yazar ve oyun yazarlarına verilen isimdir. Leslie Allen Paul'un otobiyografisinden alıntılanan "Angry Young Men", İngiltere'nin beat kuşağı olarak lanse edilmişse de hiçbir zaman bir kuşak olamamışlardır ve yazarları da bu tür bir gruplaşmayı reddetmiştir. Yine de Beat Kuşağı ile ilintileri üzerine yazılıp çizilmiş ve hatta iki akımı aynı kitapta toplayan antolojik çalışmalar yapılmıştır. Kendilerini pek başarılı bulmadıklarını açıkça ifade eden yazarları, '60larda tamamen bireyselleşmiş ve tabiri caiz ise unutulup gitmiştir. Dönemlerinde Beat Kuşağının Amerika'da ilk çıkış yaptığında olandan çok daha ağır bir alaycılıkla karşılaşmışlardır. Yazarları arasında: John Wain, Kingsley Amis, Colin Wilson, John Braine, J. P. Donleavy, Thomas Hinde, George Scott, John Osborne sayılabilir.

Eski eleştirel standartlara göre en iyisi olmasa dahi günümüz Amerika'sındaki en kayda değer edebiyat, kitaplarda ya da kurumsallaşmış edebiyat dergilerinde değil, şiir okumalarında, teksirlenmiş broşürlerde, rock gruplarının şarkı sözlerinde, protesto şarkılarında; edebiyatın başlangıcında hüküm süren usul gibi, seyirci ile doğrudan ilişki biçimlerinde görülmektir. Okuma ve yazma sanatı zihinlerden bir gecede silinebilirdi. Ve bu şairler ve şiir dinleyicilerinin en genç neslinin şiirinde ve hatta düzyazısının büyük kısmında bile pek de büyük bir fark yaratmazdı. Bu, eskileri böylesine rahatsız eden gençliğin yeni dünyasıdır. Kesinlikle onların hiçbir zaman meydana getirmediği bir dünyaydı. Onun içinde yabancıydılar ve korkmuşlardı. Pek çoğu ne olduğunun farkına varmaktan tümüyle acizdi.

Amerika'da son birkaç yılda Yeni Sol'a, gençliğin isyanına ve özellikle de Berkeley'deki ve tüm kampuslarındaki anti-Vietnam protestolarında baş gösteren ifade özgürlüğü hareketi ve Vietnam Savaşı karşıtı protestolar gibi kitlesel olaylara dair sürekli bir dizi kitabın çıktığı görülüyor. Bu kitapların hepsi istisnasız 30'lu yılların ideologları ya da ağır ağır kaybolan sekter Marksist grupların içinde yetişmiş biraz daha genç insanlar tarafından yazıldı. Hepsi de ne ideolojik ne de politik olan dünya çapındaki bir hareketi bir başka çağın programatik kuruntularına benzetmek çalışıyorlardı.

Bugün şahit olduğunuz şey yaşam örüntülerinde derin bir değişim ve hatta bu değişimin sunduğu olasılıklar açısından daha da büyük bir değişimdir. Bu, tüm milletleri –kızıl Çin hariç diyelim– Beatnikleri, Gammlers'ı,[1] Stilyagi'yi,[2] Provos'u,[3] Hippileri etkiledi. Ki bunlar sadece Amsterdam'da değil, New York East Village'da, San Fransisco'da

1 1960-70'lerde –net olarak 1964-68– Almanya'sındaki karşı kültür oluşumlardan biri, yalnızca sanrısal uyuşturucularla ilgilerinden dolayı *dropout* olarak da anılırlar, aslında bunlara dönemin Almanya'sının *hippie*leri demek doğrudur.

2 1950 komünist Rusya'sında sistem karşıtı isyancı gençlik hareketi, dönemin *hipster*leri denilebilir.

3 Dutch Provo; Provo hareketi olarak anıldılar, bu da aktif karşıkültür yapılanmalarından biriydi. (Bunlar da *gammlers* gibi rock menşeli oluşumlardır.) Almanya'da bir anlamda İngilizlerin *Mod*'ları gibi, önce "nozem"leri sonrasında ardılları hippileri hazırladılar denilebilir. Nozem'ler ise karşı-kültürden ziyade bir alt-kültür hareketi olarak anılmalıdır, bunun için İngilizlerin "Teddy Boy" vakasını hatırlamak yeterlidir; jean, deriler, rock'n roll...

Haight-Ashbury'de ya da Londra Nothing Hill'de görülmekteydi. Bahsi geçen suiistimal çabaları örümcek kafalıların ve ihtiyarların anlamadıkları davranışlardaki şeytanları, kendilerinin bulduklarını sandıkları basmakalıp formüllerle çıkarma girişimleriydi.

İngiltere, özel bir durumdur. İngiliz toplumu her şeyi hazmedebilen bir yapıdır; merasimleri, monarşiyi, lüksü ve malikâne safahatını ve sıkıcı Büyük Britanya Komünist Partisi'ni. Bugün Teddy Boy'lar[4] orta yaşlarını sürüyor Angries öğle yemeklerini Reform Club'da yiyor ve artık genç olmayan Mod'lar[5] ve Rocker'lar homojen ve homojenize eden bir toplum tarafından sindiriliyor. Carnaby Sokağı çoktan sistemin bir parçası ve sadece kalpaklı İngiliz askerlerine olan rağbet gibi bir tür turist çekmeye teşvik konumundadır. Büyük Britanya'daki ayrılığın altkültürü, toplumun tüm katmanına metastazla yavaşça nüfuz eden bir çeşit Fabian[6] anarşizmidir. Bunun bir başka yerde gerçekliği ve geçerliliği yoktur ve bu durum modern toplumun özündeki derin ve sürekli genişleyen bölünmenin İngiliz dinleyicilerine açıklanmasını zorlaştırmaktadır. Bir Amerikan başkanının, itibarlı bir Amerikalı Anarşist, eleştirmen, psikiyatr, kentçi, eğitimci olan Paul Goodman'a Sir Herbert Read gibi şövalye unvanı verdiğini ya da Bob Dylan'ı John Lennon gibi M.B.E.[7] yaptığını hayal edebilir misiniz?

Açıkçası, her ulus, gençlik kültürünü sindirme noktasında hiç yetenek sergileyemedi. Özenle korunan ananelerin denetim mekanizmasıyla tartaklandılar, ve vergi ödeyen insanlar ordusuna dahil edilmek

---

4 İngiltere'nin rock'n'roll'un doğuşundan önceki gençlik hareketi. (Bu Rexroth'un ileri yaşına denk gelmekte, bugün Rexroth gibi Teddy'ler de ölü.)

5 Mods & Rockers'lara bir de *gang*'ler eklenmelidir, bunlar 2. Dünya Savaşı sonrası İngilteresinin sub-culture/alt-kültür- gençlik oluşumlarındandır. Bizdeki "mahalle çetesi" olayına oldukça benzerdir. Ancak bizdeki yoğun bir arabeskin etkisindedir; ortak yön olarak ikisinin de maço olması sayılabilir. Bu hareketler genelde kasabanın bar köşelerinde, bizim tabirimizle sokağın kenarında toplanan insanlardır, ancak oldukça sınırlı sayıdadır, devasa akımlar değildir, bugünkü slacker'lar ve hatta grunge...

6 Fabianizm; Bir anlamda demokratik sosyalizme inanan, adını 1883-4 yıllarında Londra'da kurulmuş "Fabian Derneği" adlı dernekten alan siyasal akım. Fabian Derneği'ni kuranlar arasında George Bernard Shaw, Sidney Webb, Annie Besant gibi ünlü kişiler vardı. Fabiancılara göre, Fabian Derneği sosyalistlerden kurulu bir dernekti ve amacı "fırsat eşitliği olan ve toplumun ekonomik kaynaklarının ortak mülkiyeti ve demokratik denetimi yolu ile tüm birey ve sınıfların ekonomik imtiyazları ile ekonomik güçlerinin ortadan kaldırıldığı bir düzen kurmak"tı.

7 Member of British Empire – Britanya İmparatorluğu Üyesi

istendiler, ve edildiler de. Yunanistan, Fas, Cezayir gibi ülkelerde sadece dış görünüşleri sebebiyle insanların bu ülkelere girmeleri engellendi. *Les douaniers* (gümrük yetkilileri) onların "düşman" olduğu konusunda hiç şüphe etmiyor! Şayet bu insanların sayıları çok daha fazla olsaydı ülke sınırları bir anda ortadan kalkardı.

Bu, onların Enternasyonalist ve Barışçı olduklar anlamına mı gelir? Tabii ki hayır. Böyle bir soru yanlış cevapları kışkırtır. Olan biten ideolojik terimlerle açıklanamaz. İdeolojiler en iyi durumda sosyal gerçeklerin şematize edilmiş halleridir ama asla gerçeklere tam uymazlar ve ayağa olmayan ayakkabı gibi çıkarılırlar. Hitler'in tüm dünyayı fethettiğini ve tüm belgeleri ve Marx'ın yazılarındaki hakikatlerin tümünü gizlediğini düşünün. O zaman endüstriyel ilerleme "insanın kendine yabancılaşmasını" üretmekte başarısız mı olacaktı? Kapitalist sistemin insani değerlerin ya da başka şeylerin çöküşüne bakmadan genişleme ihtiyacı ortadan kalkacak mıydı? Emek gücünün sermayeye oranı ve bununla beraber elbette kâr oranının düşüşü durdurulabilir miydi? Ekonomik sistem mensuplarının büyük çoğunluğu için en düşük yaşam tatminini dahi sağlamaktaki başarısızlığı, yaşam kalitesindeki esaslı bir değişim için sürekli artan bir taleple sonuçlanmayacak mıydı? Tüm bunlar, hatalar ve başarısız kehanetlerle dolu olan bir raf dolusu kitaba aşina olmaya mı dayanmaktadır? Devrimci bilinç, Marksizm alfabesi üzerine derslerinin bir sonucu değildir. O, modern toplumdaki ümitsiz çelişkilerin doğal ifrazatıdır.

Günümüz neslinin şansına, 1848'den 1948'e kadar olan yüzyıl, bütün ideolojilerde toptan bir iflasa şahit oldu. "Geçmişin devrimleri," der Teilhard de Chardin,[8] "ekonomik ve politik hedefler güdüyordu ancak yirminci yüzyılın ikinci yarısı, hayatın kalitesini ve anlamını değiştirme yönünde dünya çapında devrimci bir mücadeleye şahit olacak." Devrimin geçmişe sünger çekilerek başlayacağını idrak etmedikçe bu devrim anlaşılamayacaktır. Profesörlük makamını işgal etmiş yaşlı,

8 Pierre Teilhard de Chardin, Fransız arkeolog, yazar, felsefeci, düşünür. Cizvit okulunda eğitim aldı, yaşamının sonu olan 1899'a dek Cizvit örgütünde kaldı. Kahire'de profesörlük yaptı ve rahiplik hakkı kazandı, Bergson üzerine çalıştıkça evrim yasalarına derinlemesine eğildi, kiliseye Darwin'i sokmaya çalıştığı iddialarıyla suçlandı, pozitivist evrim kuramının sözcüsü oldu.

eski bir Troçkist, gösterici öğrencileri kampüs üstüne anketlerle etiketleyen bir asistan ordusunun patronundan daha kötü bir rehber yoktur.

Bugün dünyanın her yerinde tamamen yeni bir yaşayış tarzı gelişiyor. Birkaç yıl boyunca ben bunu ayrılık alt kültürü olarak adlandırmıştım fakat artık böyle değil. Artık bu rekabetçi bir uygarlık; "eskinin kabuğu içinde yeni bir toplum." Bu, kitaplar veya programlar vasıtasıyla değil, üretim yöntemlerindeki gelişim vasıtasıyla gerçekleşti. Bu, hiç değilse yaşama karşı yaratıcı tepkiler verme olasılıkları açısından sürekli artan bir demokratikleşmenin olduğu, bilgisayarlar, transistörler, otomatlarla donatılmış bir dünyaya, sanayi sonrası ya da kapitalizm sonrası ekonomiye giren insanlar toplumu.

Sanatların demokratikleşmesi Amerika'da pratikte ne anlama gelmektedir? Bütün bir alt kültür şiire, rock gruplarına, halk türkülerine, çöp heykelciliğe, pop kolajlarına, topyekûn bir cinsel özgürlüğü ve doğaçlama bulunmuş kostümleri taşıdığında ne olur? Bu herkesin resmi, profesyonel kültüre katılabildiği bu edebi ve sanatsal faaliyet ilişkisi nedir? Yerleşik olanla ile ayrılıkçı olan arasındaki ilişki nedir? Belli ki gençlik bir şeylerden kopuyor ve gidip öteki olana tabi oluyor. Fakat tabi olduğu ne, ötekinden gerçekten farklı olan ne?

Amerika'daki geleneksel akademik şiir sanatı kuşkusuz gelişmektedir. Bu türden şairlerin pek çoğu, hatta hepsi, yılda 8.000 dolardan 30.000 dolara kadar ödeyen üniversitelerde iyi işlere sahiptir. Kitapları satmamaktadır ama kurumsallaşmış şiir çevrelerindeki okumaları en az vodvil kadar kazandırmaktadır. Kendini ispatlamış bir şair bir yerde bulunmak için ücret talep eder ve ücreti 500 dolardan 1.000 dolara çıkabilir. Böylelikle üst basamaktaki konser yıldızlarının topuklarına yaslanmış olur.

Toplu şiir okumalarının başka bir havası vardır. Ferlinghetti, Ginsberg ve Bob Dylan bu dünyadan diğerine tek köprüyü oluşturmaktadırlar. Dylan'ın satışları ne durumdadır bilemem ancak Ferlinghetti'nin *Coney Island of the Mind*'ı 1969 itibariyle tek başına 250.000 kopya satmıştı. Kitap yılda 45.000'in üzerinde sattı, doğu ve daha küçük demir perde ülkelerindeki korsan baskılar hesaba katılmasa bile en azın-

dan, İsveç, Danimarka, Polonya, Fransa, İtalya, Almanya, İspanya, Çek ve Slovakya dillerine çevrildi. Felinghetti'nin diğer kitaplarının tümü yılda 20.000 sattı. Ginsberg'in *Howl*'u sadece Birleşik Devletlerde 200.000'in üzerinde sattı. *Kaddish* 30.000, *Reality Sandwiches* 20.000 sattı. Ginsberg'in diğer dillerdeki baskıları ise sayılamayacak denli çoktur. Dylan Thomas'ın satışları hala Ginsberg ve Ferlinghetti satışlarına eşittir ve Britanya'da popüler değilse de Amerikan tarihindeki en popüler isimlerden biridir.

Bob Dylan, Joan Baez gibi insanların ve önde gelen rock gruplarının da efsanevi kazançları var. Peter, Paul ve Mary, Judy Collins gibi gece kulübü çevrelerine geçenler bile hâlâ aslında işten ayrılıp işsizlik ödemesi ve sosyal yardımı alanlarla aynı hayatı yaşıyorlar, aynı değerlerle ve aynı tatları alarak. Hatta insan hakları ve temel özgürlükler mücadelelerinde daha faaller. Söylenmek istenen şudur ki: fakirlerin Charlemagne'den daha iyi yaşadığı zengin bir toplumda herkes etik olabilir. Aristo, kendi *Nkomakhos'a Etik*'ini Yunan şehir devletlerinin özgür vatandaşlarının ahlaki davranışlarıyla sınırlandırır. "Köleler," der, "etiği karşılayamaz, arzuları kendilerine ait değildir." İnsan hakları mücadelesinin başlangıcından beri Amerika'daki ahlaki protestonun patlamasının sebebi, insanların şimdi iyi olmaya muktedir olmalardır. Kuzeyde bir üniversiteden ayrılıp Güneye çalışmaya giden bir genç kızın başına, olası bir cinayet haricinde ciddi bir şey gelmez. Ailesi onu reddetse bile asla açlıktan ölmez. İlginç bir hayat yaşar ve geri dönerse okulda idol olarak karşılanır ve hatta burs alır. Bereketli bir toplumda, çok sayıda insan etiğin, şiir, Jazz ya da benzer şeyler gibi zevk olduğunu keşfedecektir. Sadece zengin bir toplumda film yapımcılığı önemli bir yer tutabilir. Kenneth Anger, Stan Brakhage, Bruce Conner, James Broughton'un filmlerinden biri James Joyce'un *Ulysses* için harcadığından daha masraflıdır. Bu film yapımcıları[9] mottosu "yağmurda bırakamayacağın hiçbir şeye sahip olma" olan Gary Snyder ya da Maria Callas[10] kadar kazanıyor olması muhtemel Joan Baez kadar bu sahnenin parçasıdır.

---

9 Buradaki "yapımcı" prodüktör olarak algılanmamalı, Amerikan yeraltı sinemasında yönetmen titri kullanılmaz, onun yerine kendilerine *film-maker* denilirdi.

10 Amerika'da doğan, Yunan soprano. 1950'li yılların ve belki tüm zamanların en çok tanınan ve başından geçen sansasyonel olaylarla ses getiren sopranolarından biridir.

Onların büyük cirolarından çok daha önemli olan, Ginsberg, Ferlinghetti, Gary Snyder tarafından yapılan okumaların, tanrı vergisi yeteneğin neredeyse tüttüğü ve şişelenip satılabileceği kitle gösterileri oluşlarıdır. Artık çok basılmayan şairler, bu yeni alt-kültürde bir hayat tarzı bulmuşlardır. İnsanlar geceleri kafelerde ve açık alanlarda bir araya gelip The Jefferson Airplane, The Greatful Dead, The Only Alternative ve Other Possibilites gibi rock gruplarının plaklarını, protesto kayıtlarını, Bob Dylan, Baez gibi country şarkıcılarının plaklarını, modern jazz müzisyenlerinin; Ornetta Coleman, John Handy, Cecil Taylor, Archie Shepp plaklarını döndürmekte ya da kongalara, atonal gitar ritimlerine yüklenip kendi şiirlerini okuyabilmektedirler. Genellikle bu şiirlerin o andan sonra pek bir hayatları olmamaktadır.[11] New York'un East Village'inde, San Francisco'nun Haight-Ashbury bölgesinde ve ülkenin her yerinde türeyen küçük oluşumlar, esasında mahalle ahalisi, bir araya gelip, kendi şiirlerinin teksir edilmiş yayınlarını çıkartmaktadırlar.[12] Dönemin neredeyse tüm dergileri bu şekilde üretilmektedir.

Fransız Kanadası'nın beşik savaşını kazanma tehdidi gibi, bu da yalnızca eski kafalılardan daha çok yaşayarak ve daha çok üreyerek kazanılması umulan bir devrimdir. Birkaç yıl içerisinde insanların çoğu yirmi beşinin altında olacaktır. Bu dünyada ekonomik problemler yoktur. Bu Theobald sonrası insanların dünyasıdır ve modern refah devletinin şimdiden fiilen garantilediği asgari geçim geliri ile işlevlerini yerini getirmektedir. Bu insanlar artık nüfus olmayı sadece kabul etmekle kalmamakta bununla övünmektedir. Kimse işsizlik sigortasını almaya yetecek kadardan fazlasını çalışmamaktadır. Yaşam standardı tamamen katkısız fazlalıklardan –bir yılda dönem modasına uygun iki tane kot, çokça pirinç ve kuru fasulyeden oluşan sosyal yardım mutfağı, galonu 1,30 dolara şarap ve ottan– ibarettir. Plak ve kitapların temini nasıl yapılmaktadır bilmiyorum. Muhtemelen çalıntıdırlar. Resimler ve şiir gibi sanatlar küçük ev sanayinin özgün ürünleridir.

---

11 Elbette bu her şiir ya da her şair için geçerli bir belirtme değildir, nitekim kendisi de bu olanlara, kendi anlatışına yakışacak şekilde söyleyecek olursak "alet olmuştur".

12 Aslına bakılırsa bu kelimenin tam anlamıyla "underground yayıncılık"tır. T.C.'de oldukça yanlış kullanılan bu ifadenin doğru kullanılması açısından burada belirtilmesinde fayda vardır.

Şayet sanatı demokratikleştirirseniz en azından öncelikle standartlarını zorunlu olarak düşürürsünüz. Herhangi biri çöp heykel, serpme boyama ya da kolaj yapabilmektedir. Herhangi biri Dylan kadar iyi şarkı söyleyebilmektedir. Herhangi biri San Francisco'daki dükkânlarda Özgür Şiir Hareketi tarafından ifşa edilen şairlerin çoğu kadar iyi yazabilmektedir. (bir kasap dükkânında, bedava şiir lütfen alınız, uyarısını görmeniz mümkündür). Lenin, herhangi bir aşçının ülkeyi yönetebileceği zamanın gelebileceğini söylediğinde, bu kişinin çok iyi bir aşçı ya da çok iyi bir yönetici olabileceğini söylememiştir. Yine de yeni sanatsal ve edebi değerler ya da kriterler zuhur ediyor. Her yönüyle farklı bir toplumun kişiler arası ilişkilerini ve beraberinde getirdikleri sömürü ve yırtıcılık karşıtı değerleri aksettiriyor. Tüm o görünüşteki kaos içinde yeni bir biçim kavramı, yeni bir estetik biçimi ve yeni yargıların ortaya çıktığı görülebilmektedir. Sosyalist iktidarın 50 yılı görünüşe bakılırsa insanlığın kendine yabancılaşmasını sona erdirmemiş fakat ilerletmiştir. Özgür Şiir Hareketi'nin Homeros'ları ve hatta T.S Eliot'ları bir gecede ortaya çıkarabilmesini beklememek gerekir. Yine de Ayrılıkçılar açıkça yabancılaşmaya saldırıyor ve sanırım bu temek kriter halini alıyor: "Bu şiir, bu hikaye, bu film, bu oyun insanla insan arasında, insanla kendi arasındaki uçurumu azaltıyor mu?"

"Dünyanın Bütün İşçileri Birleşin – Zincirlerinizden Başka Kaybedecek Bir Şeyiniz Yok" ifadesinin "Rahat Bırakın Beni; Sadece Dostlarımla İyi Şeyler Yapmak İstiyorum" ifadesiyle değiştiği devrimci bir harekettir söz konusu olan. Devrimci bir slogan olarak zararsız gözükse bile, Avrupa'yı olduğu kadar Amerika'yla Asya'yı da ürküten bir hayalettir. Prag'da Ferlinghetti'nin Theolonious Monk plakları üzerine şiir okuduğu The Viola adında bir kahve bulunur, ama iki savaş arasında Prag'taki *cette belle époque* zamanında Stephen Foster'a bancoyla kimse Allen Tate şiiri okumayı akıl etmemişti.

Şiir muhtemelen metaya dönüştürülmesi en zor olan sanat olması sebebiyle folk-rock ve jazz ile birlikte bu dünyadaki yaşamın odağıdır. Aynı şekilde önemli bir neden de çağdaş reddin esasında Toplumsal Yalan'ın evrensel riyakârlığına dini bir meydan okuma olması ve tüm sanatlardan öte şiirin dini değerlere, kendine has, direkt ve büyüleyici anlamlar kazandırabilmesidir. New York metrosunun nebisi olan Allen Ginsberg tarafından kaleme alınmış olan *Howl* bunun en

büyük göstergesidir. (Yazarı ve şiir Mesihçi geleneğin devamı olarak değerlendirilir, özellikle Yahudi şiir ve yazın geleneğinin bir devamı). Ayrılma kültürünün şiiri dinseldir ve uygulayıcıları gerçekten de birçok teolojik değere sadık kalarak *–gönüllü yoksulluk*, cinsel *dürüstlük* ve kişisel doğrularına *bağlılık*– yaşamlarını sürdüregeldiler.

Böyle bir kültürde, hele ki bizimki gibi bir refah toplumundan süzülmüşse (su yüzüne çıkmış olmaktan daha yerinde bir kavram), ekonomik meseleler Lenin'in *Devlet*'inde olduğundan daha hızlı biçimde solar. Genç neslin anlamlı şiiri kasvetli bilimin tenkitlerinden tamamen kaçmaktadır. Bunlar, Mükemmel Toplum'a davetsizce, hatta Beyaz Saray'daki her hangi bir daveti geri çevrilmeden girebilen insanlardır. Onlar sibernetik geleceğin sosyal akıbetini benimsemiş ve sahip çıkmışlardır.

Büyük belanın bir kutbunu ya da diğer kutbunu temsil eden politik organizasyonlar bu alt-kültürü kullanmaya çalışmaktadır ama başarısızdırlar. Ortaya çıkmıştır ki Vietnam protestoları İlerici Emek Partisi, Demokratik Toplum için Öğrenciler ya da kitlesini kameraların önüne yığan diğer herhangi bir küçük Neo-Bolşevik grup tarafından örgütlenmemiştir. Broşürlerini basıp "mücadeleye liderlik etmenin" mekanik örüntüsüne göre hareket etmektedirler, ancak çok büyük bir hareketin kuyruğundaki çok küçük asalaklardır. İdareyi ellerine geçirdiklerinde ve insanlarını ön cepheye sürmek istediklerinde takipçisiz kaldıklarını gördüler. Amerika'nın gençliği ya da dünyanın geri kalan kısmı Vietnam Savaşını bir takım jeopolitik sebeplerle, başkan Mao ya da Ho Chi Minh ya da Kremlin menfaatine değil tümüyle insani ve ahlaki sebeplerle, eskimiş olanın ölüm saçan komplosu olarak protesto etmektedirler.

Beat Kuşağının Arketipi
Neal Cassady

"size nasıl yazılcanı göstercem"

Denver'in piçi. Beat kuşağının "movement"ı ve efsane kahramanı. Gerçekten bir sokak çocuğu gibi yaşadı, sevgili babası hep yanındaydı elbet, çocukluğundan itibaren sokaklara ait oldu, hep yürüdü, hiç yerinde duramadı, duramazdı da. Kerouac onunla tanışmamış olsaydı yazınına yaşam veren ritim duygusunu belki de asla yakalayamayacaktı. O da Jack ve Allen gibi dinler tarihi ve karşılaştırmalı dinler tarihi üzerinde kendi içinde uzmanlaşacaktı yaşamı ilerledikçe. Kadınlardan ve hapishanelerden hiç vazgeçemedi, onlar da ondan. Neal denli trenlerle ve "tren yaşamı" ile iç içe geçmiş ikinci biri yoktur kuşağın içinde, onun tren aşkı bir kadına duyduğu sevgiden ötedir, bir sevişmeyi anlatır gibi anlatır size lokomotifi, onun seri numarasını, özelliklerini... Jack trenleri de ondan öğrendi, tren işçiliğini de. Cassady yazmadı, hareketin en gaz verici adamı olan Ginsberg, tüm çocuklara yaptığını ona da yaptı: "sen yazmalısın dostum dedi, sen müthiş bir şairsin, bunu göreceksin" ama geri tepen, yanlış işleyen bir şey vardı, çünkü Neal çocuklara şunu söyleyecekti: "size nasıl yazılcanı göstercem", gösterdi de; o gelene değin ortada olan kıpırtısızlık, onun yaşam enerjisiyle birlikte kuşağın yazın tarzındaki jazz ritmini -ki o tren ritmidir işte- ve enerjiyi ve yaşam sevincini yakaladı. Neal yazamazdı, yaşaması gerekti, o yaşamaya daha çok inanıyordu ve inandığı şeyi yaptı, yazmadı lakin üzerine o denli yazıldı ki Kerouac'ın külliyatının her yerinde onun izlerine, etkilerine ve bazen de tamamen ona rastlamanız mümkündür. Onun için yegâne şeylerin sayısı çok azdı; hız ve bu bağlamda arabalar, sex ve bu bağlamda kadınlar, kimyasalları vücudundan hiç eksik etmeyerek (tüm kuşak gibi) kâh Kesey ve Timothy Leary ile kâh Ginsberg ve Kerouac ile Burroughs'a doğru dolandı durdu deli keşiş. Ardında yazılmış mektuplardan ve yarım bile kalmamış otobiyografik bir kitap denemesinden başka hiçbir şey bırakmadı: Ferlinghetti onun bu yarım kalmış eseri hakkında şunları yazacaktı:

"Bu otobiyografi, ilerleyen zamanla birlikte Amerika'nın geçmişiyle ilgili önemli bir kaynak oluşturmak açısından, neredeyse iki yüz

yıl önce tren vagonlarında batıya doğru yol alan ilk öncülerin gönderdiği mektuplar kadar değer kazandı.

Berduşların takıldığı mekânları, berber dükkânları, Denver'in arka sokaklarıyla, Cassady'nin doğup büyüdüğü batı, bugün izlerine yalnızca küçük, yitik kasabaların köhne otobüs duraklarında rastlayabileceğimiz 1930'ların Amerika'sı, seksenlerin televizyonla büyüyen günümüz gençlerine, Altına Hücum'un yaşandığı çağ kadar uzak görünecektir. Cassady'nin savaş öncesi dünya ile ilgili anlattıkları, eski sessiz filmlerinkine eşdeğerde - çok daha açık ve net bir ifadeyle, yitik zamanların yalnızı batı deneyimine ait anlatılar bunlar, tıpkı bir Chaplin karakterinin geleceğe doğru yürümesi gibi.

Sonuç olarak Cassady'nin gezgin ruhu, vahşi batı miti için kaynak malzemesi görevi görürken, bir yandan da onu son kuşak halk kahramanlarının bir temsilcisi ya da iki yüz yıl öncesi yaşamış olsaydı bir kanundışı olacağını düşündüğümüz şehir kovboylarının bir prototipi olarak karşılaşabileceğimizin ipuçlarını sunar bize.

(Zaten Kerouac da Yolda romanında Ondan böyle bahsetmez mi?)

Özellikle kısa süre önce son şekline sokulan (Cassady Ailesinin Neal'in doğumundan önceki geçmişini anlatan) "önsöz"de, ancak Foulkner'ın yaratabileceği gerçekçi ve derin, Tomas Wolfe'unki kadar detaylı, Paul Bunyan'ınki kadar yalın bir anlatımla Amerika'nın geçmişi sunulur. Aynı anda hem eski hem de antika olmayı başarabilen, zaman zaman hızlı konuşan birinin sözleriymiş gibi (aslında Cassady de gerçek hayatında, bir "yazar"dan çok, Paul Newman'ın The Hustler filminde canlandırdığı tip gibi çok hızlı konuşan ve hareket eden bir kişiydi.) ağır ve kimi zaman tekrarlara düşmekten kurtulamayan, sade, ilkel anlatımında naif bir etki dikkatlerden kaçmaz.

Okurken Onun o aceleci konuşmasını sizde duyar gibi olacaksınız."

Salt Lake City/Utah'da doğan Neal, legal olarak üç defa evlendi ve Jack Kerouac'ın Yolda'sında Dean Moriarty olarak beat edebiyatı ve yaşamında ölümsüzleşti. Genel olarak, araba hırsızlığı ve küçük çaplı dolandırıcılıkla yaşamını kazanmaya çalıştı. Cassady, yaşamının hatırı sayılır bir kısmını gözetim altında geçirdi.

Kerouac, Birleşik Devletler ve Meksika'daki birçok yol tribinde Cassady'ye katıldı ve birlikte yol boyunca başlarından geçenleri yaz-

dılar. Bu anlatısal yol tripleri Yolda'yı oluşturan ana noktalardı. Kerouac, sonraki romanları Zen Kaçıkları (Dharma Bums) ve Visions of Cody'de de Neal Cassady'den esinlendiği karakterleri kullandı. Bildiğimiz gibi Cassady, Kerouac'a nasıl roman yazılacağını öğretmeyi vaat etmişti.

1960'larda Kerouac depresyon ve alkolizmle boğuşurken, Cassady yeni bir seri yolculukta genç romancı (beat olmasa da beatnik) Ken Kesey'e katıldı. Cassady'nin kullandığı "Further" isimli otobüsle New York'taki World's Fair'e giden grup, kendini "Merry Pranksters" olarak adlandırıyordu. Tom Wolfe'un The Electric Kool-Aid Acid Test isimli akla zarar kitabı bu gezi bütününü anlatır.

Neal Cassady'nin karısı Carolyn'in, Cassady ile ilişkilerini anlattığı Heart Beat adlı kitabı 1976'da yayımlandı. Kitabın sinema uyarlamasında Nick Nolte Neal'ı, Sissy Spacek Carolyn'i ve John Head de Kerouac'ı canlandırdı. William Plummer'ın Cassady'i anlattığı kitabı The Holy Goof 1981'de basıldı.

1968'de Cassady, Meksika'da terk edilmiş bir demiryolunun kenarında (muhtemelen alkol ve uyuşturucu aldığı bir parti sonrasında) koma halinde bulundu. Üzerinde sadece bir kot pantolon ve bir tişört vardı. On beş mil uzaklıktaki bir kasabaya yürürken yarı yolda uyuyakaldığı sonucuna varıldı. Gece soğuk ve yağmurlu geçmişti. Neal, aynı günün ilerleyen saatlerinde öldü. Kırk üçüncü doğum gününden dört gün, Jack'in ölümünden bir yıl önce. Ne denilebilir ki...

The First Third (Üçün Biri)'den[1]

Hatırlıyorum...

O Mayıs akşamında hiç olmadığım kadar düşünceli olduğumu hatırlıyorum. Belki de ilkbaharın sıcak o ilk gününün kış yüzünden uyuşan kanıma nüfuz etmesi sonucu, damarlarımda dolaşan sıvının incelerek yukarıya, son altı aydır donmamak için çareler üretmeye çalışmış olmanın gerginliği altında büzüşen beynime doğru gitmesi ve uzun zamandır ihtiyacım olan ince kanın daha yumuşak şeyler için duyduğum zayıf bir arzuyu harekete geçirmesiydi buna sebep, siz bu duruma nostalji de diyebilirsiniz, hatta ölüm ya da içime öyle doğduğunu...

Bir gün trenin kontrollerini yaparken...

Bir gün trenin kontrollerini yaparken, frenleri bağlantıları falan incelediğim sırada birden aklıma esti, o gün sefere çıkacak bir trenin (gururumuz 99 numaralı Daylight'ın) tepesine çıkıp ibreleri kontrol edeyim dedim, birde baktım trenin tepesinde bir berduş oturuyor. Her gün böyle 20–30 tane berduş görmeme rağmen çok şaşırdım, güneş ortalığı çok güzel ısıtıyordu, trenin kalkmasına daha bir saat vardı, adamın yanına oturdum, sohbet etmeye başladık. Birden bana gördüğü halüsinasyonlardan söz etmeye başladı; bunlara yarı alışılmış berduş fikirlerinin bir derlemesiydi diyebilirim, örneğin SF'ya vardığı zaman Misyon'un karşısından yürüdüğü sırada yanından bir polis arabası geçmiş, bu da arabayı yavaşça süren polisin yanında oturan arkadaşının, arabanın hoparlöründen şöyle anons yaptığını duyduğunu zannetmiş; "Zaman geldi, güneş patladığında zarar görmemek için herkes yere yatsın." Zihni bu sözleri duymuş ama duygularına kulak verdiğinde, polisin pantolonunun önü açık diye kendisine doğru yaklaştığını söylüyormuş (fermuarı bozukmuş ve yanında tutturacak bir iğne bile yokmuş), hemen arka sokaklardan birine kaçıp saklanmış, ama adamlar arabalarıyla oradan da geçmiş; bu da hemen SF'yu terk edip Watsonwille'e giden bir yük trenine atmış kendini. Hadi bu gene anlattıkları arasında en basit ve inanılır görüneniydi. Her şey dört gün boyunca ağzına lokma koymadıktan sonra ekşi şarap içmesiyle başlamış. Bir süre Sacramento'daki yük

---

1 Parantez Yayınları, çeviri: Zeynep Akkuş, 1999

treni deposunda saklanmış, orada üstü açık vagonlardan birine binip uzanmış. Dünya normal görünmüş gözüne, çevresinde garip bir şeyler olacağının hiçbir belirtisi yokmuş. Her şey yavaş ve normal bir şekilde başlamış bir insanın, yanından yavaşça geçen bir trenin daha sonra hızını yavaş yavaş arttırıp normal hızına ulaştıktan sonra çıkardığı sesi dinlerken, bu sesin belli bir ritminin olduğunu fark etmesi çok sık yaşanan bir durumdur. Bir buharlı trenin çıkardığı sesin ritmini herkes bilir (durmadan tekrarlanan ve vurgunun ilk sözcükte olduğu ''O bi zenci, o bi zenci" sözleri olduğunu, tabii kişi bu cümleyi tekrar tekrar dinlerse, bir yerden sonra vurgunun lokomotifin çektiği ağırlığa göre zorlandığı anlarda ya da vites değiştirdiği sırada başka hecelere kaydığını fark eder), bazen bu cümlenin tekrarından sıkılan insanlar yerine yenisini bulmaya çalışır ve ritim tutturmayı bir türlü beceremeyince bu oyunu oynamaktan sıkılıp bırakırlar. Bizim berduş da yanından geçen bir trenin çıkardığı sesleri dinlemiş ve bir cümle uydurmaya çalışmış, sonunda "Adım ne benim? Adım ne benim?" sözlerini bulmuş. Ancak tren geçip gittikten sonra aynı soruyu laf olsun diye bir kez daha sormuş ve dehşet içinde cevabını bilmediğini fark etmiş. Bir saniyeliğine unutmuş olabileceğini düşünerek zihnini iyice zorlamış. Hatırlayamayınca söylenişi benzer isimleri tekrar denemeye başlamış. John, Juan, vs; sonra birde daha değişik söylenişli isimleri denemiş, John, Peter vesaire vesaire... Sonunda hiçbir şey hatırlayamadan vagona boylu boyunca uzanmış. Uyursa uyandığında ismini de hatırlayabileceğini düşünmüş. Bunda da başarısız olunca paniğe kapılmış. Birden içinden trenden atlayıp var gücüyle, mümkün olabildiğince uzaklara koşmak geçmiş, ama bir yandan da aynı yoğunlukta bir başka güç hareket etmesini engelliyormuş. Derken yanı başında duran tren hareket etmiş, o da nereye gittiğine aldırmadan az önce içinde olduğu trenden inip ona binmiş, yere uzanıp geçmişini ve özellikle son zamanlarda yaptıklarını aklından geçirerek adını hatırlamaya çalışmış. San Joaquin Vadisi'nin ıssız topraklarında güneşin altında meyve topladığı günler gelmiş aklına. Oradan sıkılıp Sacramento'ya geldiğini ve bir barmenle arkadaş olduğunu hatırlamış. Birkaç gün sonra birinin odasına gizlice girip parasını ve ayakkabılarını çaldığını da. Barmen ona eski ayakkabılar bulmuş, evine götürüp sarhoş olana kadar birlikte içki içmişler. Sonra istasyona gelip Salinas'a (WVille'in güneyine) giden bir trene atlamış, vesaire vesaire...

Hayalet görmek de bir şey mi?

Hayalet görmek de bir şey mi, birde birbirlerinin üstüne yığılmış, gökyüzüne kadar yükselen ölüm maskeleri vardır. Ancak daha da yaygın olanı gölgeler vadisinden dönenlerin solgun yüzleridir. Tabii bu sözler böyle bir olayı yaşamayanlar için pek bir şey ifade etmez.

Nöbetçi hemşire onu heyecanlandırmamam için uyardı beni (İnsan böyle bir şeyi nasıl engelleyebilir ki?), onu görmem için sadece birkaç dakikam vardı. Başhemşire de karşıma dikilip, onu görmeme izin verdiklerini çünkü sürekli ismimi sayıkladığını, moralini düzeltmek istediklerini söyledi. Durumu çok ağırdı, düzelme belirtileri gösterdiği pek söylenemezdi, aslında daha da kötüye gidiyordu, tehlikeyi hâlâ atlatamamıştı. Gördüklerimden çok etkilenerek içeri girdim, bembeyaz yatakta hareketsiz yatan bedenine baktım. Yüzü iyice beyazlamış, kireç gibi olmuştu. Ne kadar zayıfladığı öyle açıktı ki, gören, vücudunda bir damla kan kalmadığını sanırdı. Uzun uzun baktım, nefes almıyordu, kıpırdamıyordu; söylemeseler tanımazdım onu, bir mumyadan farkı yoktu. Beyaz, hiçbir rengin olmadığı zaman ortaya çıkan renktir ya, o da beyazdı işte; eğer göğüslerine kadar örten çarşaf vücudunun benim görmediğim kısımlarında kalan bir parça pembeliği saklamıyorsa her tarafı bembeyazdı. Fildişi rengi sıska kolları uca doğru giderek inceliyordu: sadece küçük ellerinin avuçları hizasında bir kalınlık göze çarpıyordu, sonra o kalınlık da, bu kez daha keskin ve hızlı bir şekilde, incelerek kıvrık parmak uçlarında sona eriyordu. Bunlar ve beyazlığıyla büyük bir tezat oluşturan siyah, gür saçlarıydı görebildiğim. Çok normaldi, biliyordum, fakat onun böyle ölü gibi yatmasından çok etkilenmiştim. Gözlerini açtığında beni tam karşısında görebileceği bir şekilde oturdum, yaklaşık on dakika bekledikten sonra kendine geldi. Beni görünce yüzünde hiçbir şaşkınlık ifadesi belirmedi, kıpırdamadı bile. Şöyle bir gülümsedi ve çok kısık, çok güçsüz bir sesle "merhaba" diyebildi. Elimi omzuna koydum, eğilip onu sıkıca kucaklamamak için kendimi zor tutuyordum. Konuşamayacak kadar zayıf olduğunu gördüm ve konuşmamasını söyledim, ben konuşuyordum ama ipe sapa gelmez laflar etmekten öte gidemedim.

Beni gördüğüne çok sevindiğinden şüphem yoktu, bakışlarıyla belli etmişti zaten bunu. Sanki zihninde bir hesap yapmış ve kendi kendine zarar vererek bütün cezasını çekmiş olduğuna kanaat getir-

mişti. Yaptığının ne kadar cesaret isteyen bir şey olduğunu düşünerek kendini kanıtlamıştı. Ne kadar hastalıklı bir düşünce olmasına karşın, böyle düşünerek gücünü yeniden kazanmış, suçluluk duygusundan kurtulmayı başarmıştı. Üzerinden büyük bir yük kalkmış gibiydi; ölüm arzusu, yerine getirmek için yoğun bir konsantrasyon gerektirir ve eğer insan bu işe kalkışmışsa, yaptığı şeyin etkisinden kurtulabilmesi için epey uzun bir süre geçmesi gerekir; tabii eğer hemen ölmemiş ya da aklını kaçırmamışsa... Yüzümde yapmacık bir gülümsemeyle onu incelerken böyle bir hisse kapıldım ve o an onu müthiş kıskandım. Hiç olmazsa bir süre için kaçmıştı, benimse hamlemi yapmam için zamanım vardı daha. Bir korkak olduğum için sürekli erteliyor ve ertelediçe amacımdan uzaklaşıyordum. Bu tereddüt ne zaman bitecekti? Yumruk şeklinde sıktığı elini gevşetti, aşağılara doğru baktığımda üzerine sımsıkı örtülmüş çarşafın altında karnının dümdüz olduğunu fark ettim. Karnı boşalmış, hatta içine çökmüştü; bebeği kaybetmişti demek. Bir an acaba biliyor mu diye düşündüm, ama bilmesi gerekirdi, elini karnına koydu, on gündür hastanede yatıyordu, ne aptalca bir düşünceydi benimki de. Daha iyi düşünmeye karar verdim. O sırada hemşire kapıda belirdi ve artık gitmem gerektiğini söyledi. Ertesi gün ziyaretine geleceğime söz vererek eğilip Joan'ı alnından öptüm ve oradan ayrıldım.

Eski mahallemdeki bilardo salonuna gittim; aklımı kaçırmış gibiydim. Bütün gün orada vakit öldürdüğümü gören de bir bilardo salonuna ilk kez iki yıl önce gittiğime inanmazdı herhalde; altı aydan da kısa bir süre öncesine kadar bir defada bir oyundan fazlasını oynayamıyordum. Eh, insan yaptıkları hakkında ne söyleyebilir ki? Joan'ı kutlamak için o hastaneye bir daha gitmedim, ya evet, gerçekten böyle düşünüyorum, onu kutlamak istemiştim. Her gün kendimle mücadele ettim ama oraya gitmemeyi başardım. Bazen oturup içiyordum. Arta kalan zamanlarda da oturup içtim, ama çoğunlukla sadece oturuyordum. Gerçekten çok kötü bir durumdaydım herhalde.

Her neyse, iki hafta daha böyle geldi geçti, bilardo salonuna tıkılıp kalmam büyük bir saçmalık haline dönüşmüştü, artık ben bile böyle düşünüyordum. Noel'den bir gece öncesiydi, saat 5 falandı, kırk yaşlarında, alımlı bir kadın oyun hapishanesine gelip beni sormuştu. Tanışmak için yanına gittim, iyice yaklaştığımda onun alımlıdan da öte,

epey çekici hatta gerçekten çok güzel bir kadın olduğunu, o yaşına rağmen oradaki tüm erkeklerin dönüp kendisine baktığını fark ettim. Kendini tanıttı, Joan'ın bir arkadaşıydı ve beni yemeğe davet ediyordu. İçimi bir sevinç kapladı, bu kırk yaşında -ama alımlı- kadınla birlikte hiç konuşmadan beş sokak aşağıdaki gösterişli dairesine kadar yürüdük. Kapıyı babacan bir taksi şoförü açtı, ev sahibem, onun kocası olduğunu ve birkaç dakikaya kadar Joan'ın da yanımıza geleceğini söyledi. Mükellef bir akşam yemeğinin hazırlıkları devam ediyordu, kanepeye oturup bekledim. Banyonun -ne çirkin bir sözcük- kapısı açıldı, Joan ya da Jennifer Jones'un kopyası, tam karşımda duruyordu. Banyodan yeni çıkan, aynada saçlarını tarayan ve ev sahibesinin bornozunu giyen ilahem bütün çekiciliğiyle odanın ortasına geldi. Artık dersinizi aldığınızı düşündüğünüz, bundan böyle hareketlerinize çok dikkat etmeniz gerektiğini bildiğiniz halde, hazırlıksız yakalandığınız bir anda, eski ümitleriniz yeniden depreşiverir. Çok şaşırmıştım, başladığım noktaya döneceğimi çok iyi biliyordum; onu yeniden gördüğüm ilk andan itibaren içimde kabaran heyecanın beni boğmaya hazırlandığını hissediyordum. Kendi kendime konuşmaya başladım, bilardo salonundaki uyuşukluğumu üzerimden atmaya ve kıçımı soktuğum delikten çıkarmaya karar verdim.

Bir anda silip süpürdüğümüz akşam yemeğinden sonra hepimiz neşelenmiştik. Joan ve ben rostonun üstünden birbirimize kaçamak bakışlar fırlatırken taksiciyle karısı da bizi süzüyordu. Ve planlar yaptık, evet efendim, dördümüz birden, yüksek sesle bağrışarak. Ev sahibim lafı fazla dolandırmadan konuşmasına başladığında utandığımı hissettim. "Pekâlâ, çocuklar, ikinizde yeterince zaman kaybettiniz, birbirinizi sevdiğinizi ve artık aklınızı başınıza toplayacağınızı biliyorum. Sabahleyin Joan, öğrenci hemşire olarak St. Luke's'da çalışmaya başlayacak, bu işi yapmak istediğini bana kendi söyledi. Sana gelince Neal, eğer ciddiysen yarın sabah erkenden kalkıp patronuma gidecek ve sana iş vermesini isteyeceğim. Eğer onları 21 yaşında olduğuna ikna etmeyi başaramazsan. Çünkü taksicilik yapman için 21'ini doldurman gerekiyor, daha o kadar olmadın değil mi (hayır dedim), arabaların bakımıyla da ilgilenebilirsin. Senin için uygun mu?" Elbette uygun diyerek ona teşekkür ettim; hepimiz güldük, çok sevinmiştik. Sonra ilk maaşımızı alıncaya dek Joan'la birlikte onların

yanında kalmamız kararlaştırıldı; açıldığında yatak olan kanepede yatabilirdik. Çatlayana dek yedikten sonra ben tuvalete girdim, kadınlar bulaşıkları yıkadı, adam da gazetesini okudu. (Tanrım anlattığım her olayın tuvalette meydana geliyormuş gibi göründüğünün bende farkındayım, ama ne yapayım, gerçek bu, alın işte bir tane daha geliyor, çünkü...) Tuvaletin kapısı çaldı, yeniden dirilen sevgilim içeri girsin diye ayağa kalkıp yol verdim. Her zamanki gibi çekingendi, ancak korkusunun ve utangaçlığının çoğu yok olup gitmişti. Biraz öpüştük, sonra küvetin kenarına oturduk ve bana yara izini görüp görmek istemediğimi sordu. Daha iyi görebileyim diye önünde diz çöküp bornozun önünü araladım, sütbeyazı karnından başlayıp klitorisine kadar inen çirkin, kırmızı bir yara çıktı karşıma. Onu artık güzel bulmayacağımdan, ya da sezaryen sırasında bir cerrahın bıçağıyla yarılan vücudunun eskisi kadar çekici olmadığı için sevmeyeceğimden korkuyordu. Ameliyatın rahmine de zarar vermiş olabileceğinden, "paramız olduğu zaman", çocuk yapmak istediğimizde sorunlarla karşılaşabileceğimizden ödü patlıyordu. Bütün endişelerini yatıştırmaya çalıştıktan ve onu çok sevdiğime yeminler ettikten sonra (ciddiydim, gerçekten seviyordum) oturma odasına döndük.

Ah benim dalgın kafam, nasıl da atlamıştım! Nasıl da unutuvermiştim! Üstümde gerçekten çok pis giysiler vardı ve 12. ile Ogden Caddeleri üzerinde oturan bir arkadaşım bana temiz giysiler bulacağına söz vermişti. Ertesi sabah dost canlısı patronunu görmeye gittiğimizde, ufak tefek taksi şoförü koruyucumu utandırmamak için, bir koşu gidip temiz giysileri almayı planlıyordum, salak kafam işte. Eğer müstakbel patronumu bana iş vermesi için ikna etmek istiyorsam bunu yapmak zorundaydım, hemen geri döneceğimi söyleyip oradan ayrıldım.

Ama bende akıl mı kalmıştı? Joan da benimle gelmek istedi, havanın çok soğuk olduğunu ve yalnız gidersem daha çabuk döneceğimi söyleyerek onun bu teklifini geri çevirdim, hem gerçekten henüz çok güçsüzdü, hele bir de yarın çalışacaksa bu akşamki yürüyüş ona hiç de iyi gelmezdi, sağlığını tehlikeye atmanın ne anlamı vardı ki şimdi? Keşke benimle gelseydi, keşke yarı yolda gücü tükenip yoluma yalnız devam etseydim, keşke anlatacaklarım yerine başka bir şeyler olsaydı! Yeni mutluluk vaatlerinin suya düşmesi yetmiyormuş gibi, Joan'ı

da sonsuza dek kaybedecektim. Sadece Joan'ı değil, verdiği huzur da çok geçmeden sonsuza dek yok olacak; Joan'da yenilmiş kadınların başına geldiği gibi kaybolup gidecekti.

...

23 Haziran 1945'te 11 ay 10 günlük ağır hapis cezamı tamamladıktan sonra (o şarkıyı bilir misiniz?) New Mexico Eyalet Islahevi'nden tahliye edildim. Denver'a döndükten çok kısa bir süre sonra büyük bir şans eseri, East Koleji'nde okuyan, ailesi, daha doğrusu, annesi ve ablası çok zengin olan, 16 yaşında güzeller güzeli bir kızla tanıştım. Adı Cherry Mary idi (Mary Ann Fairland), ona bu adı takmıştım, çünkü Cherry Caddesinde oturan kiraz gibi tatlı bir kızdı. Kıza bir sülük gibi yapıştım, bundan çok hoşlandı. Muhteşem bir ilişkiydi, anlatılacak sayısız şey var, beş ay süren ilişkimiz ve şu an birer birer gözümde canlanan anılarımız hakkında fazla bir şeyler anlatmayacağım, ne karnaval gecesi (Elitch's'te) buluşmamızdan, ne yeni Mercury'siyle çıktığımız yüzlerce dağ gezisinden, ne yere şilte attığımız vagonlarda yaşadıklarımızdan, ne bir yandan da ikinci çocuğumun (Diana'nınkinden önceki tek çocuk) annesiyle yaşadığım kaçamaklar sırasında ona bel soğukluğu bulaştırmamdan, ne de sevişmelerimizden bahsedeceğim; çılgın gecelerde ve sabahın erken saatlerinde, Goodyear firmasında akşamüzeri 4'te başlayıp canım eve gitmek istediği zaman bıraktığım işimden döndüğümde, golf sahalarında, çatılarda, parklarda, mezarlıklarda (ölülerin evlerinde yani), okullarda ve okul bahçelerinde, otellerin banyolarında, emlakçılık yapan annesinin boş evlerinde, o sırada nerde bulunduğumuza aldırmadan seviştik onunla, Denver'da bir şekilde arkamızda izimizi bırakmış olduğumuz bir sürü yer var; o kadar değişik maceralardı ki artık hepsini hatırlayamıyorum, sık sık şehrin tenha bir yerlerine gidip gözlerden uzak bir yerde otururduk, çevremizde kimse yoksa sevişir, birileri varsa ağzıyla yetinmek zorunda kalırdım, başımıza gelen en komik olaylardan bir kaçını da o sırada yaşamıştık; annesini memnun etmek için, haftada birkaç kez zengin ve seçkin arkadaşlarının evine, çocuk bakıcılığına gider, oradan bana telefon açıp kimseler yoksa haber verir arabama atlar, akşam bir ara vakit bulup verdiği adrese gider, apar topar işimizi görür, sonra yine arabama atlar işime dönerdim. Bunu sayısız defa tekrarlamıştık, bir gece başımıza çok komik bir şey geldi. Pazar

gecesi olduğundan işe gitmemiştim, 16. ile High üzerindeki büyük apartmanın kapısı önünde durup çocuğun annesi ile babasının gitmesini bekledim. Onlar gidince hemen yukarı çıktım. Üzerimdeki her şeyi çıkardım ve banyoya girdim, tam kız benimkini yıkarken (erkekler, bu size ders olsun, yabancı bir evde bu işi yaparken giysilerinizi çok uzağa bırakmayın, hiç olmazsa pantolonunuz sürekli elinizin altında olsun, -oh, bir an içinizden bazılarınız için iş işten geçtiğini, artık bu gibi Lord Chesterfield'vari tavsiyelere ihtiyacınız kalmadığını unuttum- bu uyarıdan eşinize bahsetmeyin sakın ya da bunları sadece oğullarınıza anlatmanız için yazdığımı söylersiniz, hatta bu bile fazla gelecekse sadece bu işe meraklı yakın arkadaşlarınıza anlatın, tamam mı, off, yeter bu kadar) dairenin kapısı yavaşça açıldı ve içeri Cherr Mary'nin baktığı çocukların annesinin ya da babasının annesi olduğunu tahmin ettiğim yaşlı bir kadın girdi, yaşlı yarasa içeri o kadar çabuk girmişti ki, bizi görmeden banyo kapısını zor kapadık. Bütün çıkışlar tutulmuş, çırılçıplak bir halde içerde mahsur kalmıştım. Orada uzun süre kalamazdım, yaşlı kızın çişi gelirse ne yapardım, ihtiyarların mesanelerinin ve böbreklerinin iyi çalışmadığı bütün dünyaca bilinen bir gerçektir. Banyoda saklanabileceğim bir yer de yoktu, dairenin içinde de nereye saklanacağımı bilmiyordum. Daha da kötüsü, Mary, bu davetsiz misafirin gece yatısına geldiğini hatırladı. İçinde bulunduğumuz zor duruma karşın kendimizi tutamadan alçak sesle kıkır kıkır gülmeye başladık, fısıldayarak konuşuyorduk, sonunda Mary'nin banyodan çıkıp yaşlı kadını yürüyüş yapmak ya da kahve içmek amacıyla dışarı yürüyüşe çıkmaya razı etmesini, bir yandan da eşyalarımı toparlayıp bana vermesini kararlaştırdık; bu o kadar cesaret isteyen bir iş sayılmazdı. Benim görevimse, bir fare kadar sessiz hareket ederek küvetin kenarına basıp yıllardır oradan buradan toplanıp banyodaki tek pencerenin önüne özenle dizilen bibloları kenara koymak ve imkânsızmış gibi görünmesine aldırmadan, daracık aralığa parmağımı sokarak pencere kanadını açmaya çalışmaktı. Şimdi o pencereden de bahsedeyim, 35-40 santim yüksekliğinde, 20-25 santim genişliğinde bir dikdörtgen meydana getiren 15 santim boyunda 10 santim eninde dört parçadan oluşuyor ve ne yaparsam yapayım geçemeyeceğim kadar dar görünüyordu, ancak çerçevesine sadece küçük bir metal çubukla tutturulmuş olması benim için büyük bir şanstı, çubuğu kaldırdığınızda pencere iki kanat olarak açılıyordu.

Pencere kanatları dışarı doğru açıldığı için çok zorlandım, bu arada bir sürü de gürültü oldu, ama pencereyi tamamen açmayı başardım. Şimdi sıra dışarı çıkmaya gelmişti. Eğer başım sığarsa geçebilirim diye düşündüm; zar zor olsa da bunu başardım (o sırada 100 kilo falandı ağırlığım), kendimi dışarıda bulduktan sonra Kasım akşamında dondurucu soğukta titrememe aldırmadım bile. İkinci katta olmamız büyük bir şanstı, daha yüksekte olsaydık, uzun süre camın kenarına asılı kalırdım herhalde. Binanın bahçesini kaldırımdan ayıran çalılıkların üstüne atladım ve suratımda şeytani bir gülümsemeyle soğuktan titreyerek beklemeye koyuldum. Yerler ince bir kar tabakasıyla kaplıydı, ama birkaç kişinin gelip arabalarını yol üzerindeki garaja park etmelerinden ve sonra yürüyerek yanımdan geçerken beni görmemeleri için yere uzandığımda bütün vücudum ıslanıncaya kadar ayaklarımın üşümesi dışında bir şeye aldırmadım. Etrafta kimse kalmayıncaya kadar bekledim, sonra hemen fırlayıp bir su borusuna tutunarak garajın damına çıktım. Kırarak dışarı çıktığım pencere tam da yeni bulduğum sığınağıma bakıyordu, banyoya biri girecek olursa camın kırıldığını görür ve uzanıp dışarı baktığında beni görebilirdi. Bu korku birden bire belirmişti zihnimde -bir yandan da neşeli olamayacak kadar üşüyordum- nihayet Mary evden çıktı. Pantolonum, ayakkabılarım ve ceketim elimdeydi, ama tişörtümle çoraplarım yoktu, içinde bulunduğum durumun giderek kötüleştiğini tahmin eden Mary o telaşla ancak bunları toparlayabilmişti. Kadın kemerimi görmüş ama Mary okuldaki el sanatları dersi için aldığını, üzerine işlemeler yapacağını söyleyerek durumu idare etmeyi başarmıştı. Mary, cama şiddetle vurduğum sırada çıkan gürültüleri de duymuş (ihtiyar kadın sağırdı herhalde; kaçmaya çalıştığım sırada şükran günü hindisinden bahsetmekle meşguldü) temizlik yapmak bahanesiyle banyoya koşmuş ve camı kapatıp, diğer izleri de yok etmeye çalışmıştı. Hemen giyindim, çok üşümüş olduğum için elimde olmadan sürekli bir şeyler konuşarak sıcak bir kahve içmek için Oasis Cafe'ye gittik. İşte böyle...

Birinci Kitap
1.Bölüm
Halis Beat Kuşağı

Jack Kerouac
Allen Ginsberg
William S. Burroughs

"Ben Beat değilim, Katolik'im" cümlesiyle her şeyi yerli yerine oturtmuştur Jack! Bazı "yüce insan"lara kalırsa ona Katolik demek küfretmekti, tabii ki yücelikle salaklık vurgu yapılınca aynı anlamda kullanılabilinir, Allen Watts zavallısına da bakılırsa Kerouacların Zen'i Zen değildir, ama Watts saçlarını uzatmaya başlayıp küpelerini de takarak piyasa yapmaya başladığında, üstelik o rezalet makalesi City Lights tarafından yayınlandığında egosu taşaklarından aşağıya sarkmaktayken Zen Men kalmamıştı ortada. Kerouac Dharma Beat felsefesiyle çok yargılandı, özünde yargılamak olmayan bir yolun yolcusu olarak yargılanmak ve aynı güzergâhta gittiğini iddia eden yoldaşlarca yargılanmak elbette ki tartışmanın merkez adayı rezilliklerinden biridir. Bir o kadar üzerine gidilen ikinci önemli nokta ise kesinlikle birçok insanın hazmedemediği ve anlamlandıramadığı sözde *milliyetçilik* konusudur. Kerouac Ailesinin muhafazakâr yapısı herkesçe bilinmektedir, Ginsberg bile kendisini defalarca evden kovan Bayan Kerouac hakkında taşist ifadesi kullanmamışken bu işi zamane insanlarının yapması elbette ki utanç vericidir. Jack'in özellikle alkolizminin son dönemlerinde ruh sağlığı ile arasında giderek açılan bir mesafe olduğunu elbette bilmekteyiz, hatta yaşamının sonlarına doğru hayatında en önemli yeri teşkil etmiş olan siyah ırk hakkında abuklamalarda bulunduğunu da biliyoruz, ama ne olursa olsun, elimizdeki o paha biçilmez kitaplara, o yerkürenin en güzel şiir ritmine baktığımız vakit görülmesi gereken ilk şey şovenlikle bir insanı suçlamak şovenliğinde bulunmadan önce göze alınması gereken daha değerli şeyler olduğudur, ayrıca çamur atmak spermlerini dışarı çıkartmaktan başka hiç bir işe yaramayacaktır o insanlar için. Ellerinde büzük bir penisle kalakalacaklardır hepsi bu.

Ginsberg üstadın da dediği gibi ortaya koyduğu düz yazı öylesine şiirsel bir dile sahiptir ki bu poetik yapı tüm dinamiğini jazzdan öyle bir almaktadır ki, Jack'in yazdıkları kesinlikle anlattıkları açısını bırakın, teknik örgü olarak dahi beat hareketini anlatabilecek güce sahiptir. Allen için O hep en büyük şair olacaktır. Jazz ritminin beat yazınındaki en önemli olgu olduğu en büyük gerçektir, Jack'in sahip olduğu hem yaşamını hem de yazınını şekillendiren bu mevzuu ritim duygusunu

kesinlikle Neal Cassady'nin yaşam şeklinden aldığını da açıkça söylememiz gerekmektedir. Jack'e göre Neal, *yürüyen bir beat* tanımlamasıdır, beatin ne olduğu açıkça Neal'in yaşamında yatmaktadır.

Kerouac'ın ortaya koyduğu muazzam dilde en büyük paydayı elbette ki yol ve yolculuk tutmaktayken ve biz bunu jazz standart yaşamıyla ve müzikal iç dinamiğiyle bağıntılarken Onun hayatında ve yazınında en güçlü yeri Budizmin tuttuğunu da söylemek durumundayız, "Some of the Dharma" isimli derlemesinde bu açıkça gözükmektedir, onun Budizm ve mistisizm üzerine aldığı notlar yazdıklarına yansımasından öte başlı başına neredeyse kaynak olarak bile kullanılabilecek düzeydedir. Jack'in bu alanda ne kadar öte görüye sahip olduğunu zaten ileri sayfalarda okuyacağınız "Altın Sonsuzluk" kitabından da çıkarmak rahatlıkla mümkündür. Şimdi, öncelikle jazz ve beat edebiyatının önemi noktasına değinip, Kerouac'ın biyografisine geri dönelim ve sonrasında ise bu bahsi onun eşsiz kitaplarından örneklerle tamamlayalım:

"Beat Hareketi'nin henüz yeni gelişmeye başladığı dönemde bebop özellikle New York'ta, üs edindiği 52. Cadde kulüplerinde çoktan etkili bir akım haline gelmişti. Doruk noktasına 1940'larda ulaşan bebop'ın özelliği, büyük orkestra geleneğine aykırı olarak daha küçük gruplarla icra edilmesi ve virtüoziteyi öne çıkarmasıydı. Bebop'ın rönesansı Dizzy Gillespie, Thelonious Monk, Charlie Parker, Max Roach and Miles Davis gibi müzisyenlerin başlattığı bebop rönesansı New York'un kalbinde cazı yeni bir döneme sürüklüyordu. Jack Kerouac, Allen Ginsberg ve arkadaşları da aynı dönemde zamanlarının büyük bölümünü Red Drum, Minton's, The Open Door ve benzeri kulüplerde gevezelik ederek ve müziğe "takılarak" geçiriyorlardı. Charlie Parker, Dizzy Gillespie ve Miles Davis kısa bir süre içinde bu estetler grubunun "gizli kahramanları" olmuşlardı.

Cazın bu Beat yazarları için neden önemli bir güç haline geldiğini ve cazla Beat arasındaki benzerliklerinin neler olduğunu anlamak için "Beat"in İngilizce anlamına bakmak herhalde yeterli olur: Bu sözcük, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra caz müzisyenleri ve kulüplerin müdavimleri arasında dışlanmış, sefil hayatlar süren, yoksul ve tükenmiş insanlar için kullanılıyordu. Kerouac bu argo terimin anlamıyla oynaya-

rak ona kendi amacına uygun farklı bir ruh yüklemişti. "Ezilmiş (beat up) değil, kutsanmışlık (beatitude). Bunu hissedersiniz. Bir Beat'te; cazda, gerçek, muhteşem cazda hissedersiniz. Beat yazarları çalışmalarını 1940'ların cazcılarının/öncülerinin jargonundan aldıkları bir sürü sözcükle doldurmuşlardı; ancak caz onlara söz dağarlarındaki basit bir sözcükten çok daha fazlasını ifade ediyordu. Onlar için caz bir varoluş tarzı, sanat ve hayatı birleştiren özel bir yaratıcılık süreciydi. Venice West kitabında John Arthur Maynard şöyle yazar:

"Aralarında çalabilen pek az kişi olmasına rağmen ya da belki tam da bu yüzden caz onlar için nihai bir referans noktası oluşturuyordu. Ondan bunaltılı, acı çeken, münzevi, diğerleriyle birlikte eyleyen ama yalnız sanatçı imgesini aldılar. Cazın dilini konuştular, cazcıların uyuşturucuları etrafında komünal törenler yarattılar ve ölmüş caz müzisyenlerine ateşli bir biçimde tapındılar. Müziği ölümcül olan müzisyen saf kendiliğindenliği temsil ediyordu."

Tek başarılı kitabı Go'da Beat yazarı John Clellon Holmes şöyle yazıyordu:

"Bu modern cazda kendileri adına konuşan adsız ve asi bir şey işittiler ve hayatları ilk kez bir gerçeği tanıdı. Bu, bir müzikten fazlasıydı; hayata karşı bir tavır, bir yürüyüş tarzı, bir dil ya da bir giysi haline geldi; bu içedönük çocuklar... sonunda bir şey hissettiler."

Hem caz müzisyenlerinin hem de Beat yazarlarının sanatsal ideallerini açıklamak için en iyi örnek herhalde 19. yüzyıl Fransız şairi Arthur Rimbaud'dur. Rimbaud'nun sanatçının yaratıcılık görevine dair tutumu caz müzisyenleri ve Beat şairlerininkilerle oldukça benzerdir. (Cazcılar tutumlarının benzerliğinin farkında olmasalar da Beat şairi büyük olasılıkla Rimbaud'yu bilinçli olarak taklit etmiştir.) Rimbaud genç yaşlarında çok fazla içki içer ve şiir yazardı ve uyuşturucu kullanan caz müzisyenlerinin çoğu gibi esriyerek bitkin düşerdi. Kendisini sanatına öylesine ateşli bir biçimde adamıştı ki daha yirmi bir yaşında daha fazla ilerleyemeyeceği bir noktaya gelmişti. Beat'ler Rimbaud'yu da Charlie Parker ve Miles Davis gibi "gizli kahraman" ilan etmişlerdi.

Beat'lerin birçoğu, kahramanları olan caz müzisyenlerine özenerek ve uyuşturucuların onlara esinlediklerini kendileri için de umarak eroin, benzedrin ve başka maddeler kullandılar. Kerouac bir kuşak ve bir edebi akım olarak Beat'leri haber veren tanınmış kitabı Yolda'yı üç gün süren bir benzedrin partisi sırasında yazmıştı. William Burroughs kült kitapları Canki ve Çıplak Şölen'i yazarken kendi eroin bağımlılığından esinlenmişti.

Elbette Beat'ler bebop sanatçılarının yalnızca yaşam tarzlarını taklit etmek gibi bir saflık göstermediler; aynı zamanda bebop ilkelerini düzyazıya ve şiire uyguladılar. Bunun bir sonucu olarak zaman zaman "bop nesri" olarak nitelendirilen bir edebi üslup ortaya çıktı. Beat nesri, özellikle Jack Kerouac'ın çalışmaları, bop ilkelerinin yazıdaki temsili olarak bilinç akışı yönteminin başarılı örnekleriyle, güçlü patlamalarla telaffuz edilmiş sözcüklerle doludur ve genellikle spontane bir tarzda, çok az noktalama kullanılarak üretilmiştir. Jack Kerouac yöntemi hakkında yayınladığı az sayıdaki çalışmalarından biri olan Spontane Düzyazının Temelleri'nde, "Aşamalar olmadan... belagati bölen güçlü boşluk darbeleriyle (caz müzisyeninin üflediği müzik cümleleri arasındaki soluklanışındaki gibi)" yazmaktan söz eder. Ginsberg, 1968'de Michael Aldrich'e verdiği bir röportajda şöyle der:

"Evet. Kerouac mesleğini doğrudan Charlie Parker, Gillespie ve Monk'tan öğrendi. Sonradan düzyazıya uyarladığı '43 to Symphony Sid'i, 'Night in Tunisia'yı ve bütün 'kuş uçuşu' tarzı şeyleri dinliyordu."

Allen Ginsberg Beat tarzının ayırt edici ilkelerinden birini, Zen Budizm felsefesini kendi sözleriyle açıklarken "İlk düşünce en iyisidir" biçiminde ortaya koyar. Yazıya uygulanan bu doğaçlama tekniğini "dilde oluşturmak" olarak nitelendirir. Bu teknik şu ya da bu şekilde Beat yazarlarının çoğu tarafından kullanılmıştır. Şiirlerin ritimleri, ölçüleri ve dize uzunlukları da Avrupalı geleneklerden çok az iz taşır; yine bu öğelerin caz müziğiyle sıkı bir ilişki içinde biçimlendiklerini söylemek yanlış olmaz. Ginsberg şiirlerini yazar ve okurken kendisini bop sanatçılarının yerine koyar: Tek nefeste okunan çok uzun cümleleri vardır ve soluklanmak için durduğunda, çoğu kez duraklamadan önce telaffuz ettiği

son sözcükle şiiri sürdürür. Cazın ayırt edici özelliklerinden biri, siyah Afrika kökenli tüm müziklerde olduğu gibi vurguyu genel olarak ikinci ve dördüncü vuruşlarda tutmasıdır; Batı kökenli müziklerde genel olarak bu vurgu birinci ve üçüncü vuruşlardadır. Beat şairleri de caza özgü bu yapıyı sanatlarına taşımışlar ve caz tekniklerindekilere benzer aksak ve gevşek ritimleri şiirlerinde sık sık kullanmışlardır.

Bu teknikler en başarılı biçimde Ginsberg'in ünlü şiiri, Kerouac'ın Yolda'sının nazımdaki karşılığı denebilecek Howl'da örneklenmiştir. Ginsberg 1959'da şiir anlayışı hakkında yazdığı bir yazıda şöyle yazar: "Vurguyu korumak, ölçüyü tutmak, geri dönmek ve yeni bir yaratım hattına doğru havalanmak için bir üs olarak kullandığım 'kim' sözcüğüne dayandım" Howl'un sözel tekniği, rahatlıkla, Charlie Parker'ın aynı tema üzerinde dönerek doğaçlama yaptığı, bir nefes aralığından sonra yeniden başka bir doğaçlamaya geçtiği, herhangi bir parçasıyla karşılaştırılabilir. Yine de Ginsberg söz konusu şiiri yazarken aklındakinin daha çok Lester Young olduğunu söyler. Şaire bakılırsa bu aklı Kerouac'tan almış, daha doğrusu şiiri Young'ı ona ilk dinleten Kerouac'ın sayesinde yazmıştır.

Caz dünyasıyla en güçlü ilişkiye geçmiş Beat yazar, büyük olasılıkla, müzisyenlerin ezici kısmıyla aynı ırka mensup olan Leroi Jones olmuştur. Daha sonraları adını Amiri Baraka olarak değiştiren şair, tevarüs ettiği siyah gelenek ve buna bağlı olarak geliştirdiği politik tavırla genellikle beyaz olan Beat yazar kuşağının çekirdek grubundan farklı bir konumda bulunur. Baraka, farklılığını şiiri için verimli bir malzemeye dönüştürmeyi başarmış ve kuşağın kalanından daha etkin ve sürekli bir eylemlilik ortaya koymuştur. Baraka hayranlık duyduğu besteci ve saksafoncu John Coltrane'in 'My Favorite Things' gibi çalışmalarında uyguladığı 'tersyüz tonlarının' Kerouac'ın Desolation Angels ve Yolda'sında olduğu gibi beyazlar tarafından kullanılışına dikkat çekmiştir.

Beat yazarlar arasında özellikle Kerouac kitaplarının dışında da bebopla içli dışlı olmuştur. Jack Chambers Milestones: The Music and Times of Miles Davis kitabında Kerouac'ın Village Vanguard'a (New York'un en köklü ve ünlü caz kulüplerinden biri) üye olduğunu ve bazen "tama-

men yanlışsız bir şekilde ve basit bir taklitten çok öteye geçen bir tarzda" Miles Davis'in sololarına scat'larla eşlik ettiğini yazar. Ted Joans da Kerouac'ın bir sürü cazcı tanıdığını ve Zoot Sims, Al Cohn ve Brue More gibi sanatçılarla dostluk kurduğunu belirtir.

Ginsberg nasıl Howl'u Lester Young etkisinde yazdıysa, Kerouac'ın Yolda'sı da kısmen Dexter Gordon ve Wardell Gray'in "The Hunt"larının etkisinde kaleme alınmıştır.

"Dean Moriarty (Neal Cassady) büyük bir fonografın önünde eğilmiş vahşi bir bop kaydını dinliyordu... Dexter Gordon ve Wardell Gray'in, kayda fantastik-azgın bir güç veren çığlıklar atan izleyiciler önünde aletlerine üfledikleri 'The Hunt'ı..."

Yolda'nın bir başka bölümünde Kerouac bir caz tarihçisi rolüne soyunur. Chicago'da bir caz kulübünde dinlediği bir performanstan sonra şu satırları yazmaya girişir:

"...Bir zamanlar New Orleans'ın çamuru içinde güzel aletine üfleyen Louis Armstrong vardı; ondan önce de resmi günlerde geçit yapan ve sousa marşlarından aniden ragtime'a geçen çılgın müzisyenler. Sonra swing ve Roy Eldridge vardı; dinç ve güçlü, içindeki her şeyi güç ve incelik dalgaları halinde borusuna üfleyen, parlayan gözleriyle ve sevimli gülüşüyle aletine yaslanan ve caz dünyasını sarsmak üzere onu yayına sokan. Sonra Charlie Parker geldi, annesinin odunluğundaki kütükler arasında her yanı bantlanmış altosuna üfleyerek, yağmurlu günlerde çalışarak, swing yapan yaşlı Basie ve Benny Moten grubunu izleyerek..." Tüm Beat yazarları içinde cazcılardan en çok etkilenen John Clellon Holmes gibi görünür. The Horn başlığını taşıyan kitabının bütünü Edgar Pool adlı bir düşkün ve dışlanmış saksafoncuya adanmıştır. Holmes aynı zamanda Dexter Gordon'un yukarıda da anılan 'The Hunt' adlı çalışmasının gelecekte edineceği anlamları öngörmüş gibidir: *"'The Hunt'ta tanrıtanımazlığın, akılcılığın ve liberalizmin Dixieland'inden kurtuluşumuzun marşını dinledik ve nihayet grubumuzun isyanının yolunu bulduk."* Holmes'un Go kitabı cazla ilgili birçok dinsel imgeyle doludur; *"ahit"*, *"ayin"*, *"kutsal"*, *"sır"*, *"peygamberlik"*, *"tören"* ve

"sunak" gibi sözcükler söz konusu kitapta sık sık kullanılmıştır. Bununla birlikte 1948 sonlarında Holmes'un güncesine yazdıkları onun caza ve Beat'e karşı tutumu açısından oldukça ironik görünür.

"...bop hakkında: Çok geç bir vakte kadar tam altı saat boyunca altı saat boyunca" sizin isteğinizle ve alışmış olduğumuz üzere" caz çalan Symphony Sid'i dinleyerek Jack'te (Kerouac) kaldım. Dizzy ve Parker'da bir sürü incelik duymama rağmen müzik olarak hâlâ kafamı karıştırıyor ve kafamda bunun savaş sonrası döneme... bir yanıt olduğu konusunda hiç kuşku yok."

Aslında geç dönem swing'inden ve cazın bir geçiş döneminden yavaşça evirilen bop'u yanlış bir biçimde bir "tepki" olarak nitelendiren Holmes, durumu anlamayan tek insan değildi. Yine de Holmes bebop müzisyenlerinden inkâr edilemez bir derecede etkilenmişti.

Batı Kıyısı şairleri caz hareketinden öyle etkilenmişlerdi ki, canlı performanslarında caz ve şiirin bir sentezini yapmakta önemli adımlar attılar. Bu hareketin başını çeken iki isim, şiiri, Ginsberg'in deyişiyle "gündüz gözüyle gelip kendilerini becerecek olsa bile şiiri tanıyamayacak olan" akademisyenlerin pençesinden kurtarmaya çalışan Lawrence Ferlinghetti ve Kenneth Rexroth'tu. Harekete katılan şairlerin çoğu San Francisco'nun ünlü caz kulübü Cellar'da şiirlerini okudular. Cazı işin içine katmakla daha çok izleyici çekmeyi ve şiiri sıradan caz kulübü müdavimlerinin düzeyine getirmeyi amaçlıyorlardı. Bu performansların çoğu kaydedilerek piyasaya sürüldü. Rexroth 20 dakikalık şiiri "Öldürmemelisin"i serbest caz eşliğinde okudu. Ferlinghetti caz eşliğinde okunması için birçok şiir yazdı. Bu şiirlerin yedisinin bulunduğu A Coney Island of the Mind (Akıl Adasında Bir Tavşan) adlı kitabının "Sözel Mesajlar" başlığını taşıyan girişinde Ferlinghetti şunları yazar:

"Bu yedi şiir özel olarak cazın eşlik etmesi için tasarlandılar; bu yüzden de kitap sayfaları için yazılmış şiirlerden çok kendiliğinden söylenmiş "sözel mesajlar" olarak değerlendirilmelidirler. Cazla deneysel okumanın devam eden bir sonucu olarak hâlâ bir değişim durumundadırlar.

Bu yeni akım, caz müzisyenleri için şiirini ezberden okuyan şairin sessel ve duygusal bir öğe olarak müziğe yedirilebilmesi konusunda güçlükler çıkardı. Lippincott bu tecrübeyi anarken şunları söyler: 'Aletlerimizle şairin sözcüklerine ve önceden ayarlanmış çıkışlarına olabildiğince duygusal karşılıklar veriyorduk. Birçok dize boyunca... davulları dalgalanır ya da gümbürder halde tutmamız, bası dipten girmemiz ve yayla çalmamız gerekiyordu.'

Beat yazar ve şairlerinin çok azı caz müzisyeniydi ve caz müzisyenleri genellikle edebiyattan esinlenmiyorlardı. Kısacası, caz ve Beat arasındaki ilişkide bir karşılıklılıktan söz etmek çok zordur. Yine de birkaç istisnadan söz etmek mümkündür: Charles Mingus'un "Fables of Faubus" çalışması zaman zaman şiir eşliğinde icra edilmiştir. John Coltrane'in "A Love Supreme"i de kapağında ünlü saksafoncunun kaleme aldığı bir şiirle yayınlanmıştır. İki sanat alanı arasındaki etkileşim Kerouac'ın birine Miles Davis'in de katıldığı, burada daha önce de anılmış etkinliklerinde bir dereceye kadar ilerleyebilmiştir.

Bebopla Beat hareketinin çok verimli sonuçlar yaratan bu karşılaşmalarından sonra caz, başka birçok akıma açılarak yoluna devam etti. Caza, bebopa haddinden fazla bağlı Beat'ler ise edebiyatta yeni bir yol açtıktan sonra dünyanın bugün hâlâ ilgiyle incelediği bir kuşak, avangard sanatın Amerika'daki ilk ve son etkili örneği olarak tarihe mal oldu..."

Kerouac 12 Mart 1922'de Lowell/Massachusetts'de dünyaya geldi: On The Road (Yolda bkz; 1993 Kıyı Yayınları, Ayrıntı Yayınları 2009) ismini verdiği romanıyla Türkiye'de bile çok okundu. Bu kitap onun ilk kitap çalışması olmasa bile madden ve manen çıkış yaptığı ilk kitabı olacaktı. Nitekim bundan sonra Amerika'da tam anlamıyla insanlar Beat ifadesinden söz etmeye başlayacaklar ve Jack, isim babası da olduğu hareketin lideri ve sözcüsü konumuna yükselecekti. Columbia Üniversitesi'nde öğrenim görmüş olan Kerouac, neredeyse tamamen otobiyografik temelli (aslında bu otobiyografik yazın stili neredeyse tüm beat yazarları için geçerli bir kavram halini almıştır; bunu özellikle belirtmek gereksizdir, çünkü kuşak yazarlarının yaşamlarının,

eserleri üzerindeki etkisi açık seçik ortadadır. Kerouac, yazar ve sanatçı arkadaşları Ginsberg, Corso, Burroughs ve Snyder ile birlikte, romanlarında ortaya koyduğu hayatı yaşadı ve Amerikan Edebiyatı'nın en önemli sürecini başlattı) bir roman olan Yolda, beat yaşam tarzının (sözde) en temel unsurlarını sunmaktaydı. Hikâyenin ana kahramanı, arkadaşı Dean Moriarty (ki bu elbette ki Neal Cassady'den başkası değildi) ile otostop çekerek ülkeyi baştanbaşa dolaşıyor, yaşamın anlar bütünü olduğunun farkına vararak ve vardırarak İsevi bir sonrasızlıkla anın ve kadınların tadını çıkarıyordu. Ana kahramanların anti-materyalist hayat tarzları okuyucu tarafından çok sevildi ve Kerouac yaşarken dahi efsanevi bir kişilik haline geldi.

Kerouac İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenmişti. Ailesi aslen Fransız-Kanadalısıydı. Bir süre Deniz Kuvvetleri'nde görev yaptı, daha doğrusu birçok beat gibi o da orduyu bir yol aracı olarak kullandı ve nihayetinde şizoid bir kişiliği olduğu gerekçesiyle ordudan uzaklaştırıldı. Ardından deniz ticaretiyle falan uğraştı ve en sonunda kendisini Kerouac yapacak olan ve edebi çizgisini yaratacak olan gezginliği kendisine iş edindi. Amerika'yı defalarca bir baştan diğerine gidip geldi. Kerouac'ın ülkesine duyduğu kültürel sevgi ve ilgi O'nun ülke topraklarının dışıyla ilgilenmemesini de beraberinde getirdi: Ginsberg'in Doğu merakı, Burroughs'un Tanca ve Avrupa hevesi Kerouac'da her daim Amerikan toprakları ve şehir sevicilikle karşılık buldu. Cassady ve Ginsberg ile Tanca'ya yaptıkları Burroughs'u ziyaret amaçlı yolculukları bile O'nun için alternatif işkenceler sayılırdı. Belki tüm çocukların ortak noktası olan Meksika O'nu rahatsız etmeyen ender yabancı topraklardan biriydi. Jack gerçek bir şehir aşığıydı. Tıpkı Neal Cassady'nin yaşamında olduğu gibi O da yazdıklarını yaşadı, bu açıdan bakıldığında O'nun ve Neal'in neden aralar halinde demiryolunda işçi olarak çalıştığını anlamak da kolaylaşıyor.

İlk kitabı The Town and the City 1950'de yayımlandı. Kerouac, geleneklerle, standartlarla ve yobaz roman zihniyetinin kokuşmuşluğu ve tekelciliğiyle savaş ediyordu. Yolda, üç haftadan az bir süre içinde yazılmıştı ve yeni bir tarz ortaya koyuyordu. Bu spontane ve görünüşe göre redaksiyondan geçmemiş yazım tarzı, enerjisiyle, tanınmış yazar-

ları oldukça şaşırtmakla beraber, Kerouac'a hak ettiği bir ün kazandırdı. Herkesin bildiği gibi Jack bu kitabı ortalama üç hafta gibi bir zaman diliminde neredeyse masasından hiç kalkmadan ve seçtiği rulo sebebiyle kâğıt değiştirmek derdinden dahi kurtularak (ki bu O'nun bölünmemesi demekti) amfetaminler familyasından da en sevdiği etken maddelerden biri olan benzedrini vücudundan eksik etmeyerek yazdı. Kitabını ilk geri çeviren yayıncı sebep olarak Jack'in, metni redaksiyonsuz basmak istemesini gösterecekti.

Her ne kadar çıkışını Yolda ile yapmışsa da Zen Kaçıkları (Dharma Bums, Yol Yayınları 1982, Ayrıntı Yayınları 2010) yapıtı Kerouac'ın metinleri arasında çok özel bir yere sahiptir. Kitap, kuşağın sonraki çocukları için "piçliğin kutsal kitabı" nitelendirmesiyle anılacaktır.

Alkolizm ile paralel giden yaşamının son demlerini hayatı boyunca hep çok sevdiği ve ne yapıp edip yanında olmayı başardığı annesinin yanında geçirdi Kerouac, Burroughs'dan tutun da en basit okuyucuya kadar herkes bu konuda olumsuz bir yığın cümle sarf etti, ama ne olursa olsun bu Jack Kerouac'ın Jack Kerouac olması noktasında hiçbir şeyi değiştiremezdi.

Yazın stilinin spontane oluşumu, lirik ve düzyazıda asla terk etmediği jazz ritmi, Zen Budizmi, kuşağın her elemanı kadar uyarıcılar ve halüsinojenlerle olan ilişkisi ve elbette ki yol olgusu eserlerinin özünde yer alan elementlerin en başlıcalarıydı.

On the Road[1] (Yolda)'dan

Meksika, nerdesin?" dedi Dean uykulu uykulu. Arka koltukta yatıyordu. "Şafak sökmeden senyoritaları kucaklayalım. Bu külüstür Ford yuvarlanır gider, yeter ki dilinden anlayın, rahatı kaçmasın. Tek sorun kıçının yere yapışıp kalacak gibi olması, ama bir süre daha idare ederiz böyle." Lafı biter bitmez uykuya daldı.

Direksiyona ben geçtim. Hedefim Fredericksburg'tü. Şu haritanın üstünde ne çok çapraz çizmiştim! İşte 1949 yılının karlı bir sabahında Marylou'yla elele tutuştuğumuz yer. Kim bilir nerdedir şimdi Marylou? Dean "Çal!" diye haykırdı rüyasında. Ya Frisco'da caz dinliyor ya da kendini Meksika mambosuna hazırlıyordu. Stan'in çenesi düşmüştü. Önceki gece Dean yüzünden susmak zorunda kalmış olduğu için şimdi nefes almadan konuşuyordu. Sıra İngiltere maceralarına gelmişti. Uzun saçları ve hırpani pantolonuyla Londra'dan Liverpool'a otostop yapmasını, Avrupai boşluğun kasvetinde esrarengiz kamyon şoförlerinin önerilerini kabul etmesini anlatıyordu. Texas'ın durmak bilmeyen rüzgârından gözlerimiz kanlanmıştı. Üçümüz de taş yutmuş gibiydik. Ağır ağır da olsa hedefimize yaklaşıyorduk. Araba sürekli silkindiği halde hızımız kırkı aşamıyordu. Fredericksburg'ten geniş ve yüksek batı düzlüklerine indik. Ön cama pervaneler çarpmaya başlamıştı. Dean "Sıcak ülkeye az kaldı çocuklar! Çöl fareleri ve tekila!" diye bağırdı ve tedirgin bir sesle ekledi: "Texas'ın bu kadar güneyinde hiç bulunmadım. Cehennemin dibi! Benim ihtiyar kışları buraya gelir. Kurnaz berduş!"

Aniden kendimizi tropikal sıcakta kavrulurken bulduk. Bir dağ eteğindeydik. Tepeyi San Antonio'nun ışıkları kaplamıştı. Asıl Meksika sınırının burası olduğu hissini duymamak elde değildi. Yol kenarındaki evler farklıydı, benzin istasyonları bakımsızdı, lambalar seyrekti. Dean memnun mesut ön koltuğa atladı, bizi San Antonio'ya kavuşturacaktı. Verandalarına eski püskü sallanan koltuklar yerleştirilmiş, mahzensiz, en ufak darbede çökecek gibi görünen Meksika kulübelerinin arasından daldık şehre. Arabaya yağ koydurmak için girdiğimiz benzin istasyonu tımarhaneyi andırıyordu. Üstleri vadideki yaz sineklerinin izleriyle kararmış ampullerin yakıcı ışığında, hafif alkollü içkilere ay-

1 Kıyı Yayınları, çeviri: Ferruh Armutçuoğlu, Güzin Özkan, 1993

rılmış tezgâha yanaşıp bira şişelerini şak diye önlerine çeken ve parayı görevlinin suratına fırlatan Meksikalılarla karşılaştık. Ailecek aynı şeyi yapıyor ve geziniyorlardı. Kulübeler, dalları sarkmış ağaçlar ve yabani tarçın kokusu. Bir grup delidolu kız belirmişti, yanlarında da oğlanlar. Dean "Hey! *[Sil Manana]*" diye laf attı onlara. Her köşeden müzik fışkırıyordu, her çeşit müzik. Stan'le ikimiz biraları dikip zom olduk. Amerika'nın hem içinde hem dışındaydık ve kaçıklığın göbeğine düşmüştük. Ah San Antonio ah!

"Beni dinleyin çocuklar, San Antone'de biraz oyalansak fena mı olur? Zaten Stan'in kolu için bir hastane bulmamız lazım. Senle şu sokakları keşfederiz Sal, evlerin önodalarında *True Love* dergisini okuyarak keyif yapan etine dolgun yavruları dikizleriz. Hadi yürüyün!"

Bir süre en yakın hastanenin nerde olduğunu soruşturarak yavan yavan turladık. Şehir merkezinde bir klinik olduğunu öğrendik. İç semtler daha düzgündü ve Amerika'ya daha çok benziyordu. Her tarafta gökdelenimsi binalar, neonlar, büyük mağazalar vardı, ama trafik kurallarına boş vererek karanlıktan önünüze fırlayıveren otomobillere de rastlıyordunuz. Arabayı hastanenin girişine park ettik. Ben Stan'le stajyer doktor aramaya çıktım, Dean arabada kaldı, üstünü değiştirecekti. Kliniğin salonu yoksul Meksikalı kadınlarla doluydu; hamile olanlar, hasta olanlar, çocuklarını doktora getirmiş olanlar. Acıklı bir manzaraydı. Birden Terry canlandı gözlerimin önünde, zavallı Terry, nelerle uğraşıyordu kim bilir. Stan orada saatlerce beklemiş. Sonunda bir stajyer doktor gelip kolunu muayene etmiş. Enfeksiyonun bir adı vardı, ama telaffuz etme zahmetine katlanmadık. Penisilin iğnesi yapmışlar.

O arada ben de Dean'le Meksika mahallesinin keyfini çıkardım. Hava mis gibi kokuyordu ve çok yumuşaktı, hiç bu kadar yumuşağını teneffüs etmemiştim. Sokaklar karanlık, esrarlı ve uğultuluydu. Bazen beyaz şallı bir kızın silueti geceyi bölüveriyordu. Dean ayaklarının ucuna basarak yürüyor, "Öyle muhteşem bir yer ki insan kıpırdayamaz burada," diye fısıldıyordu. "Sessiz olalım. Hiçbir şeyi kaçırmayalım. Bak! Bak! Çılgın bir bilardo salonu!" İçeri girdik. On-onbeş delikanlı üç masada bilardo oynuyordu, hepsi Meksikalıydı. Birer kola alıp müzik dolabına yanaştık, Wynonie Blues Harris'in, Lionel Hampton'ın, Lucky Millinder'ın plaklarını çaldık, hoplayıp zıpladık. Dean etrafı seyret diye dürtükleyip duruyordu.

"Çaktırmadan gözle. Bebeğinin mamasıyla ilgili hislerini dile getiren Wynonie'ye kulak verirken, şu yumuşak dediğin havayı içine çekerken gözle. Birinci masada top kovalayan sakat oğlana dikkat ettin mi? Bu izbe yerin palyaçosu o. Hayatı boyunca birilerine alay konusu olmuş. Ötekiler katı kalpliliklerine rağmen onu seviyorlar."

Oğlan cüceydi. Vücudu tuhaf şekilde gelişmişti. Yüzü çok güzel, kafası kocamandı, koskocaman. İri kahverengi gözleri nemli nemli parlıyordu. "İşte sana Meksika'dan San Antonio'ya göç etmiş bir Tom Snark. Dünyanın her yerinde aynı hikâye. Görüyor musun nasıl vuruyorlar kıçına istekayla? Sonra da gülüyorlar. Bizimki oyunu kazanma çabasında. Demin elli sentine bahse girdi. Kaçırma!" Melek cüce kenardan atış yapıyordu. Iskaladı. Arkadaşları yuh çektiler. "Bak şunlara," dedi Dean. Ufaklığı ensesinden tutmuş havada sallıyorlardı şamata olsun diye. O da ciyak ciyak bağırıyordu. Az sonra kapıdan dışarı süzüldüğünü fark ettik, dönüp tatlı, mahcup bir bakış fırlattı arkasına. "Onu yakından tanıyabilmek için, düşüncelerini, aşklarını öğrenebilmek için neler vermezdim! Ben bayıldım buraya Sal!" Biraz dolaştık. Karanlık, esrarlı binalar çıktı karşımıza. Balta girmemiş orman gibi avlulara gizlenmiş yığınla ev keşfettik. Önodalardaki kızları, verandalarda oturan kızları, çalıların arasında oğlanlarla oynaşan kızları dikizledik. "San Antonio ne manyak yermiş meğer! Burası böyleyse Meksika nasıldır kim bilir! Hadi gazlayalım hemen!" Hastaneye gittik. Stan hazırdı, iyileştiğini söylüyordu. Sarılıp ballandıra ballandıra anlattık ona yaptıklarımızı.

Artık son yüz elli millik yolu aşıp büyülü kapıya dayanabilirdik. Arabayı çalıştırdık. Yorgunluktan geberiyordum. Uyuyakalmışım. Gözümü açtığımda Dilley'i ve Encinal'ı geride bırakmıştık, Laredo'da bir büfenin önündeydik. Saat sabahın ikisiydi. Dean içini çekti: "Texas'ın ucu, Amerika'nın ucu. Sonra ne var bilmiyoruz." Hava korkunç sıcaktı, her tarafımızdan ter boşanıyordu. Çiy yoktu, oksijen yoktu, ampullere yapışan milyonlarca pervaneden ve gecenin sıcağında buharlaşan nehrin bunaltıcı ağır kokusundan başka hiçbir şey yoktu. Rio Grande: Rocky yaylalarından doğan, uçsuz bucaksız vadiler yaratan, ısınan sularını engin körfezde Mississippi'nin çamurlarına katan nehir.

Laredo o sabah uğursuz bir şehir görünümündeydi. Fırsatçı taksi şoförleri ve uyanık sınır fareleri av bekliyorlardı. Pek bir şey bulamayacaklardı, çünkü vakit geçti. Burası her türlü hainin mesken tut-

tuğu, yolunu şaşırmışların gerektiğinde sıvışabilecekleri bir diyara yakın olmak amacıyla yaşamayı seçtikleri yerdi. Basık, yapış yapış havaya kaçak mal kokusu sinmişti. Polisler kırmızı suratlı, terli ve memnuniyetsizdiler, kabadayıya benzemiyorlardı. Garson kızlar da pis ve bezgindiler. Büyük Meksika az ötedeydi, varlığını hissediyordunuz, tavalarda kızaran tortillaların kokusunu duymanız bile mümkündü nerdeyse. Meksika bir muammaydı. Tekrar deniz seviyesine inmiştik. Et yemeye kalkıştık, yutamadık, kalan parçaları peçeteye sarıp yanımıza aldık. Son derece keyifsiz ve hüzünlüydük. Fakat nehrin üstündeki gizemli köprüyü geçince her şey bambaşka oldu: Tekerleklerimiz en nihayet resmi Meksika toprağına değmişti, henüz arabalara sınır muayenesi yapılan alandaydık, ama caddenin öbür tarafı Meksika'ydı. Gözlerimizi oraya dikmiştik. Tıpkı Meksika gibi, diyorduk. Saat sabahın üçüydü ve beyaz pantolonlu, hasır şapkalı adamlar sıvaları dökülmüş dükkân duvarlarının diplerinde tembel tembel oturuyorlardı.

"Şu heriflere bakın," diye fısıldadı Dean. Derin bir nefes aldı. "Sabredin biraz." Görevli polisler sırıtarak yanımıza yaklaşıp eşyalarımızı çıkarmamızı rica ettiler. Biz bütün dikkatimizi caddenin karşı tarafına yöneltmiştik. O sihirli İspanyol sokaklarında kaybolacağımız anı iple çekiyorduk. Hâlbuki Mukaddes Lhasa'da falan değil, Nuevo Laredo'daydık. "Bu herifler herhalde bütün gece ayaktadırlar," dedi Dean gene fısıldayarak. Alelacele belgelerimizi gösterdik. Memurlar sınır civarında musluk suyu içmememizi öğütleyip bagajı şöyle bir karıştırdılar. Hiç polise benzemiyorlardı. Uyuşuk ve kibardılar. Dean büyülenmişçesine onları izliyordu. "Bu ülkenin aynasızları bile başka! İnanamıyorum!" Gözlerini ovuşturdu. "Rüyadayım galiba." Artık paralarımızı değiştirtebilirdik. Bir masaya kat kat pesolar istiflenmişti. Sekiz peso aşağı yukarı bir Amerikan doları ediyordu. Paramızın çoğunu çevirttik ve kalın desteleri keyifle ceplerimize yerleştirdik.

Çekine çekine hedefimize yöneldik. Meksikalılar şapkalarının altından bizi gözlüyorlardı. Az ilerde kapılarından dumanlar çıkan yirmi dört saat açık lokantalar ve müzik vardı. "Hey mübarek," diye mırıldandı Dean.

"Tamam." Polis sırıtıyordu. "Meksika'ya hoş geldiniz. İyi vakit geçirin. Paranıza dikkat edin. Araba kullanırken dikkat edin. Bunları şahsi söylüyorum. Adım Red. Herkes bana Red der. Red'i sorun. İyi yiyin. Merak etmeyin. Her şey güzel. Mehika'da eğlenmek zor değil."

"Evet," dedi Dean titreyerek. Arabayı park edip uysal adımlarla caddeyi aştık. Donuk kahverengi ışıkların altında yan yana yürüyorduk. Kaldırımlarda sandalyelere yığılmış yaşlı adamlar gördük, gaipten haber veren doğulu keşleri andırıyorlardı. Aslında kimse bize bakmıyordu, ama her hareketimiz kaydediliyordu. Sola saptık ve rastladığımız ilk büfeye girdik. Otuzların Amerika'sından kalma müzik dolabından kampo gitarlarının sesi geliyordu. Ceketsiz taksi şoförleri ve hasır şapkalı modern gençler taburelere tünemiş tıkmıyorlardı, eciş bücüş tortular, fasulyeler, takolar. Şişesi otuz Meksika sentine üç soğuk bira, yani *cerveza* aldık, paketi altı sente de bilumum sigaralar. Hayran hayran pesolarımızı seyrediyorduk. Azaltılıyorlardı. Onlarla oynayıp etrafa gülücükler dağıtıyorduk. Koskoca Amerika'yı geride bırakmıştık. Hayata dair, yollarda yaşananlara dair bütün öğrendiklerimizi geride bırakmıştık. Sonunda sihirli ülke bize kucak açmıştı. Bu sihrin boyutlarını hayalimizde canlandıramıyorduk. *"Düşünsenize,* bu herifler bütün gece ayaktalar," diye fısıldıyordu Dean. "Bizi bekleyen dev kıtayı gözünüzün önüne getirin: Filmlere konu olan Sierra Madre dağlarını, ta en aşağılara kadar uzanan bakir ormanları, Guatemala'nın ve daha kim bilir nerelerin parçası olan, bizimkilerle boy ölçüşebilecek genişlikteki çöl platosunu. Yaşasın! Neler yapacağız! Neler yapacağız! Kalkalım hadi!" Kalktık, arabanın yanına gittik. Rio Grande Köprüsünün sıcak ışıltısında Amerika'ya son kez şöyle bir göz attık ve kıçımızı dönüp yola koyulduk.

Hemen çöle çıktık. Düzlükte hiç ışık yoktu, elli mil boyunca araba farıyla bile karşılaşmadık. Derken Meksika körfezinde şafak söktü, dört bir yanda yukaların ve boru kaktüslerin hayaletleri belirdi. "Amma yabani ülke!" diye haykırdım. Dean de ben de canlanmıştık. Hâlbuki Laredo'da ceset gibiydik. Stan daha önce yabancı ülkelerde bulunmuştu, o yüzden arka koltukta böyle mışıl mışıl uyuyabiliyordu. Koca Meksika, Dean ile ikimizin ayakları altına serilmişti.

"Geçmişimizden uzaklaşıyoruz Sal, yeni ve bilinmezliklerle dolu bir döneme başlıyoruz. Bütün o yıllar, sıkıntılar, eğlenceler... Şimdi sıra *bunda*! Kafamızda ne varsa silip şöyle dimdik ilerleyebilir ve dünyayı *anlayabiliriz.* İşin doğrusu bugüne kadar hiçbir Amerikalı beceremedi bunu... Meksika'yı gördüler, yanılıyor muyum? Meksika Savaşı'nda. Tanklardan."

"Amerikalı kanun kaçakları vaktiyle sınırı aşıp bu yoldan eski Monterrey'e kapağı atarlarmış," dedim. "Yani şu grileşen çölde tek başına dörtnala koşup sırra kadem basan bir mezar kedisi gözüne ilişirse bil ki..."

"Dünya işte," dedi Dean. "Ulu Tanrım!" Direksiyona vurdu. "Dünya işte. Eğer bu yol Güney Amerika'ya gidiyorsa Güney Amerika'ya gideriz. Düşünsene! *Anasını* satayım! Heyt *ulan!*" Hızlandık. Hava enikonu ağarmıştı. Artık çölün beyaz kumunu ayırt edebiliyorduk. Birazdan uzakta üç beş baraka belirdi. Dean meraklanmıştı, frene bastı. "Bunlar harbi baraka işte, ancak Ölüm vadisi kadar sefil bölgelerde bulabileceğin türden. Buralarda oturanlar görünüşe *aldırmaz.*" Yolumuzun üstünde olup da haritaya alınacak derecede önemli kabul edilen ilk yerleşim yeri Sabinas Hidalgo'ydu. Oraya ulaşmak için sabırsızlanıyorduk. "Bu otoban Amerika'dakilerden pek farklı değil," dedi Dean. "Yalnız mesafeleri gösteren tabelalar kilometre cinsinden yazılmış ve hepsi de Mexico City'ye ne kadar kaldığını haber veriyor, çünkü ülkede başka büyük şehir yok, her şey oraya işaret etmek zorunda." Metropolis'e daha 767 mil vardı, kilometre olarak ise binli bir sayı. "Allah kahretsin! Bir şeyler yapmam lazım!" diye uludu Dean. Bitkin düşmüştüm, gözlerimi kapadım ve bir süre onun direksiyonu yumruklayıp "Lanet olsun!", "İşte sana şenlik!", "Bu ne biçim ülke!" diye böğürmelerini dinledim. Sabah yedi civarında çöl bitti, Sabinas Hidalgo'ya vardık. İyice yavaşlayıp Stan'i uyandırdık. Kasabayı keşfedecektik. Ana cadde delik deşik ve çamurluydu; kerpiçten, pis, yıkık dökük yapılarla kuşatılmıştı. Orada burada sırtları yüklü eşekler göze çarpıyordu. Evlerin loş girişlerinde kadınlar dikiliyordu yalınayak. Ortalık yeni bir güne başlayan Meksika köylüleriyle doluydu. Palabıyıklı ihtiyarlar bizi izliyorlardı. Kasabalarına o şık turistlerden olmayan, sakalları uzamış, kir pas içinde üç Amerikalı gencin gelmesine alışkın değillerdi. On mil hızla hoplaya hoplaya kat ediyorduk caddeyi, pürdikkat. Hemen önümüzde bir grup kız yürüyordu. Yanlarından geçerken bir tanesi dönüp "Nereye böyle?" demesin mi!

Kulaklarıma inanamadım. "Sen de duydun mu Dean?"

Dean durmayı akıl edememişti. "Duymaz olur muyum? Kelimesi kelimesine duydum. Kurban olayım sana yavrum! Sabah sabah aklımı başımdan aldın. Basiretim bağlandı. Sayende cennete kavuştuk. Daha iyisi olamazdı."

"Hadi çağıralım şunları!"

"Tamam." Dean hızı beş mile indirerek ilerlemeye devam etti. O kadar afallamıştı ki her zaman yaptığı şeyleri yapması beklenemezdi. "Yol boyunca belki bin tane göreceğiz böyle," dedi, ama sonra gayriihtiyarî geri döndü. Kızlar tarlaya gidiyorlardı, bizi fark edince gülümsediler. Dean duygusuz gözlerle süzdü onları. "Vay be!" Derin bir nefes aldı. "*Oh*! Rüya gibi. Bir yanda fıstıklar, bir yanda şu evler. Demin içlerine baktım da... İncecik koridorlar; saman yataklar; uyuyan, kıpırdanarak gözlerini açan, yataktan kalkan, uyku mahmurluğundan kurtulmaya çalışan kara kara veletler; madeni kaplarda yemek pişiren anneler; pencerelerin hepsine kepenk takılmış; yaşlılar heybetli, sakin, dünya yansa umurlarında değil; burada *kuşku* diye bir şey yok azizim, kayıtsızlık var, millet kahverengi gözlerini çekinmeden dikiyor insanın üstüne, tek laf etmeden, öylece, bakışlarından yufka yüreklilik ve uysallık taşıyor. Meksika hakkında okuduğun o uyduruk hikâyeleri hatırla, uykucu gringoyu, İspanyolca konuşan Amerikalıların maceralarını. Neydi o saçmalıklar! Hâlbuki burada yaşayanlar dürüst ve iyi kalpli, insanı arkadan vurmaz. Gel de hayret etme!" Dean çıplak yollardan başka bir şeyin bulunmadığı gecelerde büyümüştü ve şimdi yeniden doğuyordu. Direksiyona abanmış etrafı gözlüyor, hızlanmak istemiyordu. Sabinas Hidalgo'nun öbür ucunda kısa bir mola verdik, benzin alacaktık. Antika pompaların önünde palabıyıklı, hasır şapkalı kovboylar kümelenmişti, itişip kakışıyorlardı. Tarlaların orada yaşlı bir adam ağaç dalından sopasıyla düşe kalka eşeğini yola getirmeye çabalıyordu. Ve pırıl pırıl bir güneş insan hayatının ezeli, saflığını kaybetmemiş etkinliklerini aydınlatıyordu.

İkinci durağımız Monterrey olacaktı. Karşımızda tepeleri karla kaplı ulu dağlar yükseliyordu, onlara doğru sürükleniyorduk. Derken bir geçit belirdi, bizi içine aldı. Birkaç dakika sonra meskitli çölü geride bırakmıştık, havası serin bir yoldan tepelere tırmanıyorduk. Uçurumun kenarında uzanan taş duvara beyaz boyayla devlet başkanlarının adlarını yazmışlardı iri iri: ALEMAN! Yolda in cin top oynuyordu. Bulutların arasında döne döne zirvedeki engin platoya çıktık. Sanayi şehri Monterrey günün hırgürü içinde sağa sola savrulan yapağı gibi körfez bulutlarıyla dolu mavi göklere püskürtüyordu dumanlarını. Monterrey'e girerken Detroit'e girer gibi oluyordunuz; o uzun, yüksek fabrika duvarları falan;

yalnız onların dibinde güneşlenen eşekleri, tıkış tıkış kerpiç binalı civar semtlerde kapı önlerine yığılmış modern görünümlü yüzlerce üçkâğıtçıyı, pencerelerden sarkan orospuları, ne sattığı belirsiz dükkânları ve Hongkong'daki gibi bir insan güruhunun kapladığı daracık kaldırımları hesaba katmamanız gerekiyordu. "Ooo," dedi Dean, "hepsi de aynı güneşin altında. Meksika güneşine sen de takılıyor musun Sal? Kafa bulduruyor. Hey! Ayaklarım yerden kesilsin istiyorum. Bu yol alıp götürür *beni!*" Bir süre için Monterrey'in curcunasına karışabilirdik, ama Dean Mexico City'ye ne kadar çabuk varsak kârdır diyordu, ayrıca yolun ilersinde çok daha ilginç yerlerle karşılaşacağımız kanısındaydı, kafasında hep ilersi vardı, hep ilersi. O gün canavar gibi araba kullandı, yorulmak bilmedi. Bizim ise parmağımızı oynatacak halimiz yoktu, gözlerimiz kapanıyordu. Sızmak üzereyken eski Monterrey'in, kanun kaçaklarını barındıran şehrin ötesinde esrarlı ikiz tepeler gördüm.

Montemorelos'a yaklaşıyorduk. Alçak bölgelere, sıcak havaya iniyorduk. Etraf ısındıkça garipleşiyordu. Dean dürttü: *"Aç* gözünü Sal." Dikkatimi topladım. Bataklığın göbeğindeydik, yolun kenarında düzensiz aralıklarla hırpani kılıklı adamlar yürüyordu. Palalar asmışlardı bellerine. Bir kısmı eğilmiş ot biçiyordu. Durup bizi izlemeye başladılar. Suratları ifadesizdi. Birbirine geçmiş otların arasından Afrika'dakiler gibi bambu duvarlı, saz çatılı kulübeler görünüyordu. Önlerine ay kadar gizemli kızlar dizilmişti, yolu seyrediyorlardı. "Gidip şu yavrulara parmak atabilseydim!" diye inledi Dean. "Ama büyükler kadın erkek ortalıkta, çoğu arkalarda oyalanıyor, yüz metre kadar içerde çalı çırpı topluyor, hayvanlarla uğraşıyor. Ve kızlar hiç yalnız kalmamış oluyor. Zaten bu ülkede kimse yalnız kalmıyor. Siz uyurken neler keşfettim neler! Düşündüklerimi bir anlatsam!" Terliyordu gene. Gözlerinde kırmızı çizgiler oluşmuştu, bakışları hem deliydi hem munis. Kendisi gibi insanlar bulmuştu. Sonsuz bataklıklar beldesinde tıngır mıngır ilerliyorduk, hızımız hep kırk beşti. "Sal, bu atmosfer pek değişmeyecek galiba. Arabayı sen kullan da azıcık kestireyim."

Direksiyonu devraldım ve hayallere dalarak, sıcak, basık bataklık bölgesi Linares'i, Hidalgo yakınlarındaki buğulu Rio Soto la Marina'yı geride bıraktım. Upuzun yeşil tarlalarla, bakir ormanlarla kuşatılmış uçsuz bucaksız bir vadiye ulaştım. Dar bir köprüden geçtim. Görenlerin merakını uyandırıyordum. Yükseklere tırmanıp çöl denebilecek bir

yere çıktım. Gregoria civarındaydım. Çocuklar uyuyordu, ben de başımı dinliyordum. Yol ok gibi dümdüz uzanıyordu önümde. Bu topraklarda seyahat etmek Carolina'da, Texas'ta, Arizona'da ya da Illinois'de seyahat etmeye benzemiyordu; en nihayet kim olduğunuzu anlayabileceğiniz diyarlarda dolaşmak gibiydi; toprak adamı olan yerliler arasında; dünyanın beline takılmış kalın kemerde, Malaya'da (Çin'in uzun tırnağında), Hindistan'da, Arabistan'da, Fas'ta, Meksika'nın birbirinden ayırt edilemeyen çöllerinde ve balta girmemiş ormanlarında, okyanusun ötesindeki Polinezya'da, San Kaftan'ın mistik Siyam'ında feryat ederek yaşamış ilk insanların akrabaları arasında; o feryatlar Cadiz'in çürümüş surlarında yankılanıyor, dünyanın başkenti Benares'in derinliklerinden taşıp 12,000 mil uzağa erişiyordu. Meksikalılar kesinlikle yerliydi. Ahmak Amerikan uygarlığının Pedro'larıyla, Panço'larıyla alakaları yoktu. Elmacık kemikleri çıkık, gözleri çekik, hareketleri yumuşaktı. Soylu, gözüpek yerliler olarak insanlığın kaynağı, babasıydılar. Denizler Çinlilerindir, karalar yerlilerin. Taş çölde ne kadar gerçekse yerliler de "tarih" çölünde o kadar gerçektir. Biz, nedense kendini önemseyen cebi dolgun Amerikalılar, bir tarlakuşunun üstünde yanlarından geçerken onlar bunu biliyorlardı. Yeryüzündeki antik hayatın babası kim, oğlu kim, biliyorlardı. Ses etmediler, çünkü "tarih"in dünyasında kıyamet kopup da toprak adamı olan yerlinin vahiyi kim bilir kaçıncı kere sökün ettiğinde insanlar hayatın başladığı, Âdem'in süt emip düşünmeyi öğrendiği Bali mağaralarından da, Meksika mağaralarından da aynı şekilde dışarıyı gözleyecekler. Güneşin pişirdiği Gregoria kasabasına girerken kafamda bunlar vardı işte.

San Antonio'da şamata yaparken Dean'le iddialaşmıştık, ona kız ayarlayabilir miyim ayarlayamaz mıyım diye. Gregoria'da bir benzin istasyonunda durmak üzereyken yolun karşı tarafında bir delikanlı gözüme ilişti. Ayakları çıplaktı. Otomobil camlarına konan güneşliklerden satıyordu. Arabaya yaklaştı. "İstersin? Altmış peso. *Habla Espanol? Sesenta peso.* Benim adım Victor."

"Yok, istemem, senyorita isterim," diye cevap verdim gırgırına.

"Tamam! Tamam!" Heyecanlanmıştı. "Her zaman kız var." Sonra birden hevesi kaçtı: "Sıcak günde iyi kız yok. Bekle. Perde istersin?"

Perde istemiyordum, kız istiyordum. Dean'i uyandırdım. "Sana kız bulacaktım, hatırladın mı? Gerinmen bitsin de kalk, kızlar bizi bekliyor."

"Ne?" Yerinden doğruldu yabani yabani. "Hani nerde?"

"Victor diye bir çocuk var, o gösterecek yerini."

"Hadi yürüyün!" Dışarı fırladı, Victor'un eline yapıştı. İstasyonun çevresinde başka oğlanlar türemişti, sırıtıyorlardı, bir kısmı yalınayaktı, ama hepsinin ensesine inmiş bir hasır şapkası vardı. "Öğleden sonra başka nasıl vakit geçirilir ki? Denver'daki bilardo salonlarında ter dökmekten iyidir. Victor, kızlar nerde? *A dondel* Duydun mu Sal? İspanyolca konuşuyorum."

"Bir yerden çay edinebilir miyiz, sorsana. Hey, ufaklık, ma-ree-vana var mı?"

Oğlan cesur bir edayla başını salladı. "Her zaman var. Gel."

"Yaşasın!" diye bağırdı Dean. Canlanmıştı, uykulu Meksika sokağında atlayıp zıplıyordu. "Hadi gidelim beraber." Öteki çocukları çağırıp Lucky Strikes ikram ettim. Zevkten dört köşe olmuş bizi seyrediyorlardı, hele Dean'e bayılmışlardı. Ellerini kavuşturmuş işaretleşiyorlar, çatlak Amerikalı hakkında takır tukur yorumlarda bulunuyorlardı. "Kaçırma Sal, bizden bahsediyorlar, bizi inceliyorlar. Hey Allah'ım, ne dünya!" Victor'la birlikte arabaya bindik ve silkinerek yola koyulduk. Stan Shephard horlamasının ortasında bizim çılgın gürültülerimize uyandı.

Dharma Bums (Dharma Serserileri - Zen Kaçıkları)'ndan[1*]

1

1955 Eylül'ünün sonlarına doğru bir gün tam öğle vakti Los Angeles'tan kalkan bir marşandize atlamış, üstü açık bir yük vagonuna dalmıştım. Yere uzandım. Torbamı yastık edip başımı yasladım. Ayak ayaküstüne atarak, tren kuzeye, Santa Barbara'ya gidedursun, bulutları seyre daldım. Posta treni olduğundan, o gece Santa Barbara'daki plajda uyurum diyordum. Ertesi sabah da San Luis Obispo postasına atlayacak ya da doğruca San Francisco'ya giden 19:00 ekspresini bekleyecektim. Charlie Parker'ın keçileri kaçırıp da sonra dinlenerek normal sağlığına kavuştuğu yer olan Camarillo'ya girerken, cılız yaşlı bir ipsiz tırmanıverdi bizim vagona. O ara katar, gelen trene yol vermek için yan hatta çekilmişti de... Herif beni görünce şaşırdı. Gidip vagonun öbür ucuna yerleşti. O da kendi torbacığını kendi başının altına koymuş, önü bana dönük yatmıştı. Çok geçmeden doğuya giden tren ana hattan fırlayıp gitti ve ileri işaretini veren düdüğü çaldılar. Trenimiz kalktı. Artık hava soğuyor, denizden esen rüzgâr öbür yanımızdaki vadileri sisle kaplıyordu. Bizim yaşlı ipsizle birlikte buz kesen çeliğin üzerinde ince giysilerimiz içinde birbirimize sokularak boşuna ısınmaya çalıştık; sonra kalkıp kendi köşelerimize giderek, ileri geri vagonu aşındırmaya, zıplamaya, kollarımızı savurmaya başladık. Az sonra ufak bir istasyonda gene yan hatta girmekteydik. Fırsat bu fırsattır diyerek, bir koşu büfeden kocaman bir şişe şarap alayım dedim. Santa Barbara'ya kadar soğuktan tepinip durmaktan iyidir... "Ben gidip bi şişe şarap alcam, bakar mısın şu torbaya?"

"Eyvallah."

Vagondan atladım. 01 Numaralı Karayolu'ndaki büfeye koştum. Şaraptan başka ekmek, çikolata aldım. Ve trenime yetiştim. Kalkmasına on beş dakika daha varmış. Hava ılınmış, güneş açmıştı ama akşam yaklaşıyordu ve ayaz yapacaktı. Bizim cılız ipsiz köşesinde bağdaş kurmuş, önünde ufak bir teneke sardalye... Acıdım. Yanına gidip, "Biraz şarap iç de ısın ha? Peynir ekmek de var, sardalyenle yersin." dedim.

"Eyvallah," Ta içerisinde bir yerden çıkan ürkek ya da saklanmaya çalışan bir sesi vardı. Mexico City'de almıştım. El Paso sınırına dek

---

1 Söz Yayınları, çeviren: Nevzat Erkmen, 1997

Zacateca, Durango ve Chihuahua üzerinden yaptığım berbat uzun otobüs yolculuğundan önce... Bizimki peynirle ekmeği, şarabı kemali afiyet ve kadirşinaslıkla gövdeye indirdi. Keyiflenmiştim. Hemen aklıma Elmas Sutra'daki şu satırlar geldi: "Bir iyilikte bulunurken, iyilik etme düşüncesinden uzak tutun zihninizi; çünkü iyilik etmek bir sözcükten başka nedir ki!" o günlerde pek sofuydum; dinsel buyrukları kılı kılına uygulamaya çabalıyordum. Ama artık o sahte bağlılığım konusunda azbuçuk ikiyüzlü olup çıktım - yorulduk artık, dalga... E, artık yaşlandık; yapmacıklar uçtu... O sıralar yardımseverliğin de, iyi yürekliliğin de, alçak gönüllülüğün de, coşkunluğun da yapmacıksız durgunluğun da, bilgeliğin de, esrimenin de gerçekliğine sahiden inanıyordum; kendimi çağdaş giysilere bürünmüş, Gerçek Anlam ya da Dharma çarkını çeviren bir ahir zaman Budası, ahir zaman Cennetlik Kahramanı payesini kazanmak için dünyayı (genellikle New York'tan Mexico City'den San Francisco'dan kurulu bir dev üçgen üzerinde) gezip tozan bir eski zaman bihukkusu sanıyordum. Daha tanışmamıştım Japhy Ryder'la, bir hafta sonra olacaktı bu karşılaşma; o aralar benden âlâ Dharma Serserisi zor bulunmasına, kendimi gezgin bir derviş gibi görmeme karşın, "Dharma Serserileri" diye bir şey duymuş işitmiş değildim. Vagondaki cılız serseri şarapla ısınıp da konuşmaya başlayınca, hele hele, Ermiş Teresa'nın ölümünden sonra yeryüzüne dönerek cennetten devşirdiği gülleri sonsuza dek tüm canlıların üzerine saçacağını bildiren duasını içeren ufak bir kâğıt parçasını da fora edince, tüm inançlarım pekişivermişti.

"Nerden buldun bunu?" diye sordum.

"Oo! Birkaç yıl önce Los Angeles'ta bi okuma odasındaki dergiden yırtmıştım da... Hep taşır dururum."

"Vagonlarda çömele çömele okursun duanı ha ?"

"Her gün bi okurum," Başkaca bir laf çıkmadı ağzından; Ermiş Teresa konusunu falan eşelemedi. Dininde de alçak gönüllü mübarek. Kişisel yaşamından biraz söz etse ya - ne gezer! Bırak ana caddeleri, en fakir mahallelerde bile kimsenin iplemediği, silik, süklüm püklüm serseriler olur ya, bu da onlardan biri. Bir aynasız itelese bunu, hemen toz olur. Koskoca istasyonların çevresinde hat bekçilerine çaktırmadan otların arasında tam siper, gölgeden gölgeye zıplar herif, tam tren çekilmiş gidiyor, hop içeri. Ertesi gece Zipper Ekspresi'ne atlayacağımı söyledim fakire. "Oo!" dedi, "yani Gece Hayaleti'ne."

"Zipper'a öyle mi deniyor?"

"O hatta çalıştın galiba sen,"

"Çalıştım ya. Güney Pasifik hattında frenciydik."

"Biz serseri takımı Gece Hayaleti deriz ona. Los Angeles'ta binersin, sabaha San Francisco'ya varırsın kimse görmez seni."

"Saatte seksen mil - yallah, ver elini Frisco,"

"Tamam da, Gavioty'nin kuzeyinde sahilden giderkene, bi de geceleri Surf'ü geçerkene esaslı soğuk yapar,"

"Tamam, Surf. Sonra da Margarity'nin güneyine inerken dağlarda..."

"Margarity, oldu! Öyle çok bindim o Gece Hayaleti'ne, sayısını unuttum."

"Kaç yıldır gitmedin memleketine?"

"Epey oldu be! Kaç yıl oldu unuttum. Ohio bizim memleket."

Tren kalkıverdi. Rüzgârda bir soğuma bir rutubet! Ve donmayalım diye, dişlerimiz daha fazla çatırdamasın diye bir buçuk saat bütün gücümüzle, irademizle didindik. Sonra bir köşeye kıvrılıp, soğuğu kesmek için, bilfiil Tanrı'nın sıcaklığını çekmek için meditasyon yapmayı denedim. Olmadı. Fırlayıp, kol bacak sallayarak, şarkı söyleyerek devindim. Bizim ufak serseri benden daha sabırlıymış - yattığı yerde, yapayalnız, dalmış acı acı düşünüyordu. Dişlerim takırdıyordu, dudaklarım mosmor olmuştu. Karanlık bastığında, şükür, Santa Barbara'nın dağları görünmüştü. Demek az sonra duracak, rayların üzerinde yıldızların altında ısınacaktık.

Geçitte yere atladık, bizim Ermiş Teresa ipsiziyle vedalaştık. Ben doğruca battaniyelerime sarınıp uyumak için kumsala-ta ötelere... Aynasızların beni görüp de götüremeyecekleri sarp bir kayalığın dibine... Ooh! Topladığım dallarla büyük bir ateş yaktım, yonttuğum çubuklara geçirdiğim sosisleri bir güzel közlüyorum. Ateş çukurundaki kızgın külün üzerinde bir teneke kuru fasulye ile bir teneke de peynirli makarnayı kaynatıyorum. Yeni aldığım şarabımı yudumluyorum. Yaşamımın en keyifli gecelerinden biri oldu bu-Avalokitesvara'nın karanlıklarından pırlantalardan örülü on-tansıklı evrenine... "haydi oğlum, Ray," diye bağırıyordum sevinçle, "birkaç mil kaldı yalnız. Gene başardın kâfir." Keka. Mayomu giymişim, yalınayak, saçlar dağınık, ateşin kızartısında şarkı söyleyerek, kafayı çekerek, tükürüyorum, zıplıyorum, koşuyo-

rum - yaşamak bu be! Yumuşacık kumlarında plajın tek başıma özgür, iç çekiyor deniz, bakire rahmi gibi ılık yansıyor yıldızlar suyun karnına karnına. Öğüt: Konserve tenekeleriniz kızgınlaşmış da tutamıyorsanız, hemen pırtık trenci eldivenlerinize müracaat edin, kafi. Teneke ılınadursun, biraz şarap içip düşüncelere daldım. Kumda bağdaş kurup yaşamımı düşündüm. Haydi canım, ne fark eder ki? "Neler var kısmette acep?" Şarap iyice acıktırıyor beni, sosislere yumuluyorum çubuğu ağzıma dayayıp şapır şupur, izci kaşığımla iki tenekeye atılıyorum, sıcak etli fasulyeleri, soslu makarnaları, eh birazcık da kumları çalakaşık indiriyorum. "Kaç tane kum tanesi var bu kumsalda acep?" diye düşündüm. "Gökteki yıldızlar kadar kum tanesi olmalı!" (şapur şupur) "Pekala, kaç kişi geçmiştir bu dünyadan, yani başlangıçsız zamandan da daha önceden bu yana kaç kişi yaşamıştır? Ne bileyim yahu, herhalde bu plajdaki kumların sayısını on binlerce bucaksız fingirmingir - kozmosun yıldız sayısıyla çarpmak filan mı desem ki IBM'le Burroughs şirketleri ortaklaşa çıkaramazlar belki, ne bileyim ben kaç kişi..." (bir fırt daha) "Tam olarak bilemem ama, nonoş Ermiş Teresa'yla o iyi ruhlu ihtiyarın şu dakka başıma boca ettiği gül zambak sağanağı altında birkaç trilyon sekstrilyon kare hıyarloti çiğneyip durmuş bu dünyayı."

Ve yemek bitince, çarşaf gibi kırmızı mendilimle ağzımı sildim, tuzlu deniz suyuyla bulaşıkları yıkadım, bir iki kum öbeğini, tekmeledim, dolaştım, kuruladım, kaldırdım, emektar kaşığı torbama yerleştirdim, sarınıp battaniyeme yattım deliksiz bir uyku çekmeye - sırf uyku. Gece uyanıvermişim, "Abooo! Nerdeyim ben, kızlar konuşuyor mazimde sonsuz bir basketbol oyunu mu? Evim mi yanıyor ne!" Sıra sıra dalgalar da battaniyeme ulaşmakta kabaran denizden. Denizminaresi gibi semsert olurum da gene uyurum, uyurken de üç dilim ekmek tıkıştırıyorum ağzıma... Ah şu insan ruhu, plajdaki garip adam, Tanrı gülümseyerek bakmakta sana... Düşümdeki eski günler, New England, bizim küçük bızdıklar binlerce mil peşimde Amerika'yı bir baştan bir başa geçerken, sırtında çanta anam, kaçıveren trenlere yetişemeyen babam; uyandığımda gün ağarıyor - gri, görüyorum kokluyorum (sanki inanayım diye sahneyi değiştirip ufku karşıma koyuvermişler), gene uykuya... Dönüyorum ve "Ne fark eder ki!" diyorum. Uykumda kucaklanıveresi boşlukta çınlayan sesimi işitiyorum.

Allen: şair ve Yahudi sosyalisti bir babanın, aşırı komünist ve ruh hastası anneden döllediği genetik manyak. Whitman'la ilk gençliğinde tanışmış olsa da (ki Rexroth günün birinde şöyle diyecekti: "Amerikan şiirindeki uzun, Whitmancı, popülist, sosyal devrimci geleneğin neredeyse kusursuz bir uygulaması") avukatlık okuma yönlendirmesi yapan babasının sesi baskın çıkmıştır. Ne hukuku canım, okulda tanışıp dost olacağı iki adamın adı Kerouac ve Burroughs olan birinden "ne beklenebilirdi ki?". Çok zaman geçmedi, Burroughs'un kitaplarından yakinen tanıdığımız şu meşhur Times Meydanı (Amerika'yı yıkmak için üst bölgesi belki de gerçek Amerika)'nda aldı soluğu Allen: Times demek; ibnelik demekti, hırsızlık, junk ve polis demekti. Hemen akabinde (doğal olarak) Kerouac gibi yollarda buldu kendini. Temelinin en önemli taşlarını "Yolda" ile yakın zamanlı yayımlanan "Howl" kitabını yayımlayarak ve kafayı uzak doğu öğretileriyle sıyırıp Orlovsky'ye âşık olarak attı.

Ginsberg'in LSD ile olan yakın ilgisi ve Budizmin Amerikalı Budası konumuna hızla yükselişi onu Beat kuşağının sözde ardılları hippiler arasında da en üst mertebeye taşıyacaktı. Dylan ile olan yakın muhabbeti, filmlerinde yer alması falan onu en bi popüler kıldı. Katılmadığı eylem kalmayan Ginsberg'in neredeyse tanışıklığı kalmayan bir müzik gurubu da yoktu; alttan alta underground müzik piyasasının yönlendirici ve kült adamı olmaya başladı. Sayısız iş yaptıysa da bunlar arasında Beat Kuşağı için en önemli olanı kesinlikle Norapa Enstitüde ki Jack Kerouac Şiir Okulunu kurmasıydı.

Ginsberg kendisini: "sessiz düşünceleriyle CIA'i tüketen, söylediği Blues ezgileriyle zencileri mest edip rockçuları ağlatan, adalet bakanlığını havaya uçurmak isteyen, 48'inden sonra Tanrı'dan ve ölümden korkmayan, dünyanın en akıllı adamı olarak tarihe geçmek isteyen" biri olarak nitelemekteydi. Bunu becerdi de: FBI kayıtları tutulamaz haldeydi, "üst üste konduğunda 3 metreyi buluyorlar" diyordu Allen; FBI onu "bölücü" olarak listesine aldı, "delilleriyle ka-

nıtlanmıştır ki: duygusal karmaşa yaşayan, irrasyonel yıkıcı" cümleleriyle fişlendi, Reagan döneminde hazırlanan "uygunsuzlar", Nixon tarafından belirlenen "düşmanlar" listesinde "şereftir" diyerek yerini aldı. 1970 senesinde FBI onu, "İÇ GÜVENLİK SORUNU" olarak niteliyor ve gözetim altında tutuyordu. "Tehlikeli-Bölücü" ilanı artık kaçıncıydı kimse bilmiyordu. Prag ve Havana konuşmalarında, polise güç kullanmaktan dolayı ihraç edildi.

Ginsberg, Galeri-6'de, Howl'u okuduktan sonra McCulure şöyle diyecekti: "Bir bariyer yıkıldı! Bir insan sesi ve bedeni: Amerika'nın sert duvarına, onun ordularına, akademilerine, kurumlarına, düzeninin sahiplerine ve güç destekli temellerine karşı gürledi."

Bilgeliğin sarayına giden yolun taşkınlığın ahırından geçtiğini Blake'den öğrenmişti Allen. Bu yeterliydi! Ginsberg'in ölümü diğerlerinin ölümüne benzetilememek noktasında haklılık kazanır. Ginsberg, kuşağın çocuğu olduğu kadar dünyanın da çocuğu olmuştu zira.

Allen, dünya ile uğraşıyordu; Allen, Amerika'yla, Başkanla uğraşıyordu; yaşasaydı şimdi Allen Ortadoğu'daydı ve Obama ile uğraşıyordu; Ginsberg makine çağıyla boğuşuyordu. Deliydi, delirmiş ya da delirtilmişti: Sadece rüyalarında Blake kendisine şiirler okuduğu ya da Wittman'ı süpermarkette gördüğü için değil. Öte yandan onu delirten şey dünyaydı, âşık olduğu "koca oğlan Amerika"ydı. Allen'ın deliliğini psikanaliz sonlandıramazdı elbet, doktoru kendisine sürekli olarak "sen normalsin" diyordu; "Bingo! normalim" dedi Allen, o zaman durum çok basit, "ben normal olansam dünya delirmiş durumda."

Zaten bu delilik -"öteki delilik"- bağlamında Beat Kuşağının hangi evladının "normal" olduğu söylenebilirdi ki: Kerouac mı normaldi, Beat'i yaratan adam, ya da karısının kafasını havaya uçuran ibne junky Burroughs mu normaldi, zen kaçığı Snyder normal miydi, piçlerin piri Cassady ya da...

Allen Ginsberg, yakın tarihteki en tanınmış çağdaş şairlerden biridir -de-. 1926'da Nevada/New Jersey'de doğdu "kutsal ibne". Ginsberg de diğer çocuklar gibi şair olarak bilinmezden evvel birçok işle uğraştı: Kargo gemilerinde işçilik, nokta kaynakçılığı, bulaşıkçılık ve hamallık bunlardan birkaçı. Frisco'daki şu bizim meşhur Six Gallery dinletisi de dâhil olmak üzere, birçok şiir dinletisine katıldı. Yüzlerce

kişinin -izleyici olarak- yer aldığı dünyanın en büyük şiir okuma gecesi "kutsal komün"ün as adamıydı.

1954'te Frisco'lu ressam Robert Lavigne, Ginsberg'i modeli ve arkadaşı Peter Orlovsky ile tanıştırdı. Bu tanışmadan kısa süre sonra Orlovsky ve Ginsberg sevgili oldular ve birlikte yaşamaya başladılar. İlişkilerini "evlilik" olarak tanımlıyorlardı. Kısa süreli ayrılıklara rağmen ilişkileri Ginsberg'in ölümüne kadar (Nisan 1997 - Ne kadar yakın bir ölüm kokuyor değil mi bu tarih, sanki biz 50'lerde Frisco'nun sokaklarında onlarla beraber aylaklık edip şiir döktürmüşüz gibi) böyle sürdü. Allen aslında herkese aşkını itiraf eden bir varlıktı, herkesi emmek isteyen ve bunu çok seven bir sik emiciydi O.

Ginsberg yaşamı boyunca -doğal olarak- birçok ödül aldı, bunların O'nun için bir önemi olduğuna inanmıyoruz elbette ki: Woodbury şiir ödülü, bir Guggenheim üyeliği, National Book ödülü, NEA ödülleri ve Before Columbus Vakfı'ndan yaşam boyu başarı ödülü, falan filan falan...

Ginsberg, neredeyse epik diyebileceğimiz şiiri "Howl" (Uluma - ilk basımı yalnızca 500 adet olup, Amerika'da sansürlenmiştir.)'un yanı sıra burada bahsedemeyeceğimiz kadar çok kitaba imza attı. Yazılarının çoğu "tartışmalı" ve "müstehcen" olarak yorumlandı, her ne demekse. "Howl"un bir dinletide okunması, Lawrence Ferlinghetti'nin tutuklanmasıyla sonuçlandı. Otoriteler Ginsberg'in homoseksüelliği ve seks hakkındaki açıklığından rahatsız oldular. Ginsberg, yazılarının bir kısmında da uyuşturucu maddelerden ve bunların etkisi altındayken yaşanan deneyimlerden bahsediyor -yani yapılması gereken en doğal şeylerden bir kaçını yapıyor- du. Ve bu, dünyanın zoruna gitmişti.

Jack Kerouac, William Carlos Williams ve Kenneth Rexroth gibi önemli isimler Ginsberg'in önemini anlamışlardı. Ginsberg, Kerouac'ın spontane ve kaygısız yazım stilinden çok etkilenmişti ve kendisi de zaman zaman bu metodu kullanırdı. Bir keresinde Williams'tan esinlenerek, onun şiirlerinin bir kısmını konuşma diline çevirdi. Williams, sonucun başarısı karşısında çok hoşnuttu.

Döneminin birçok yazarı gibi Ginsberg de mistik olana ulaşmak istiyordu. William Blake de dâhil olmak üzere 19. yüzyılın metafizikçi şairleri, en büyük esin kaynaklarından biriydi. Marihuana ve benzedrin gibi maddeler kullanmasındaki asıl amaç, zihnini genişletmek ve ru-

hani olana ulaşma isteğiydi, ya da gerçeği siz tahmin edin. Yazılarının büyük bölümünü -Howl da dâhil olmak üzere- uyuşturucu maddelerin etkisi altındayken yazdığını söylerdi, ve bu doğruydu.

Yazılarının birçoğu savaş motifleri içerir; Nazi gaz odaları ve Vietnam, birçok şiirine konu olmuştur.

Ginsberg, sınırları aşan beat yazarlarından biridir, beat şairi oluşunun ötesinde bir dünya şairi konumuna ne yazık ki yükseltilmiştir. Bu dönemin yazarlarına ilgi duymayan birinin bile onun yazılarına bir göz atması gerekir. Ölümünden sonra, City Lights, Ginsberg için, şiir kasetlerinin de dinletildiği bir kutlama düzenledi.

Ginsberg'in yazıları Thoreau, Emerson ve Whitman'la kıyaslanmaktadır ve bu yazıların "eski agnostik geleneği" yaşattığı söylenir.

Durga Puja 8 Kasım 1962

Ben gençken geldin
Yumuşak bir kayanın sesiyle.
Güneşe dönüştü.
Artık resimler tam olarak tanımlanamıyor.
Şiirim artık tanımlanamıyor. Temas.
Sevgili Blake, geri dön.
Kalküta yatağımda uzanıyorum, gözlerimi dikerek
duvardaki yeşil panjurlara, işlenmemiş
ağaç senin kulübenin penceresinde
de olabilirdi, bir paslanmış çivi
ve bir yuvarlak demirle birlikte
cenneti açıyorsun ellerinle.
Bir beyaz
badanalı duvar, kaldırım uykucularının fısıltıları,
ghat'in hasta parlak bir alevle yanışı
tıpkı kibrit çöplerinin uzaklara gitmesi gibi, öksürüğüm
gripten ve çok fazla sigaradan,
peygamber Ramakrishna yasaklıyor
bağırsakları ve istekleri – sevgili Blake,
ah!

Kasım 1966

Kali'yi sikiyim
bütün Hindu Tanrıçalarını sikiyim
çünkü hepsi orospu
[sikmeyi seviyorum]
tüm Hindu tanrıçaları
orospudur
Anne Kali'yi sikiyim
Meryem bir fahişe değildi çünkü
bakireydi
Hıristiyanlar
Hindular gibi
tapınmazlar orospulara
Anne Kali'yi sikiyim
Hindu Tanrıçalarını sikiyim
çünkü hepsi orospu
Hindu tanrıçalarını sikmeyi seviyorum

Amerika

Amerika her şeyimi verdim sana, şimdi bir hiçim
17 Ocak 1956 ve iki dolar yirmi yedi sent.
Kendi kafam bile destek değil bana.
İnsanlarla savaşı ne zaman sona erdireceğiz Amerika?
Al şu atom bombanı da götüne sok.
Kafam bozuk, Amerika, bir de sen üstüme varma,
Kafam yerine gelene dek şiir miir de yazmıycam.
Söyle bana Amerika ne zaman melekleşeceksin sen?
Ne zaman anadan doğma olacaksın
Ne zaman bakacaksın mezarlıktan Amerika?
Ne zaman milyonlarca Troçkistine yakışır olacaksın?
Amerika, kitaplıkların niçin gözyaşı ile dolu?
Amerika, Hindistan'a yumurtaları ne zaman bırakacaksın?
Amerika bu senin kılı kırk yarmalarından usandım artık.
Ne zaman süpermarket'e gidip, şu güzel gözlerim için
gerekenleri alabileceğim?
Amerika, her şeyin bir yana, eksiksiz olan bir sen varsın
bir de ben, öbür dünya değil.
Şu makinelerine de dayanasım kalmadı bilesin ha Amerika.
Bende bir ermiş olma isteği uyandırdın.
Bu tartışmayı çözmek için bir başka yol olmalı.
Burroughs şimdi Tanca'da, sanmıyorum ki geri dönsün
Korkunç bir şey olurdu bu.
Sen de korkunç musun Amerika yoksa bir oyun mu bu?
Saplantımdan döneceğimi sanıyorsan yanılıyorsun.
Öyle üstüme varma Amerika, ne yaptığımı biliyorum ben.
Amerika, erikler çiçek döküyor.
Aylardır gazete okuduğum yok, her gün
cinayetten birisi kodesi boyluyor.
Amerika, Wobblie'lere tutkunum ben.
Küçükken komünisttim Amerika, özür falan da dileyecek değilim
şimdi her fırsatta esrar çekiyorum.
Günlerce evde oturup iş olsun diye kilerdeki gülleri seyrediyorum.
Chinatown'a gittiğimde kafayı çekiyorum ölesiye,
ama hiç kimselerle düzüşemiyorum.

Bu işin içinde bir şamata olduğunu sanıyorum.
Ah! Sen beni bir de Marx okurken görmeliydin Amerika.
Ruh doktorum hiçbir şeyin yok diyor.
Hiçbir şeyim yok gerçekten, Tanrı' ya yakarma dâhil.
Mistik vizyonlarım ve kozmik titreşimlerim var yalnızca.
Amerika, daha sana Max Amcam Rusya'dan döndükten sonra
ona yaptıklarından söz etmedim.
Sana söylüyorum Amerika.
Heyecanlarının daha Time eliyle yönetilmesine göz yumacak mısın?
Ben Time'ın hastasıyım Amerika
Her hafta bir tane alıp okurum
Köşe başındaki şekercinin yanından geçerken kapağı beni gözlüyor
Onu Berkeley Halk Kitaplığı'nın bodrum katında okuyorum.
Sana hep sorumluluktan söz ediyor. İş adamları ciddi.
Film yapımcıları ciddi. Ben dışında herkes ciddi,
Zaman zaman Amerika ben değil miyim diye düşündüğüm oluyor.
Yeniden kendi kendimle konuşmaya başladım işte.
Asya bana karşı ayaklanıyor di mi Amerika.
Bir metelik talihim yok.
En iyisi ulusal kaynakları inceleyip, onlara dönmek.
Ulusal kaynaklarım, biliyorum, iki parça esrar,
binlerce cinsel organ, saatte 1400 mil hızla giden
bir özel basılmaz edebiyat ve yirmi beş bin tımarhane.
Cezaevlerinden ve beş bin güneş ışığı altında saksılarda
Yaşayan fakir fukaradan söz etmiyorum.
Fransa'daki kerhaneleri kaldırdım, şimdi sıra Tanca'da.
Katolik olmasına katoliğim ama gene de Başkan olmak istiyorum.
Amerika senin bu alık ve çılgın havanda nasıl kutsal bir yakarma
yazabilirim ki?
Dörtlüklerime Henry Ford gibi devam edeceğim,
yazdıklarım onun çıkardığı otomobiller kadar
kişisel, üstelik her biri değişik cinsiyetten.

Amerika dörtlüklerimi peşin para 2500 dolardan satarım sana,
eski dörtlüklerimi de 500 eksiğine alırım.
Amerika Tom Mooney'i serbest bırak.

Amerika İspanyol cumhuriyetçilerini kurtar.
Amerika Sacco ve Vanzetti ölmemeli. Amerika ben Scottsboro çocuklarıyım.
Amerika, yedi yaşımdayken anam hücre toplantılarına götürürdü beni,
orda bize leblebi satarlardı, bir karneye bir avuç leblebi
beş sent ve söylev beleşti
herkes bir melekti orda Amerika ve işçilere karşı iyi
duygularla doluydu herkes içtendi Amerika ve bilemezsin
parti 1833'de nasıl iyiydi ve Scott Nearing ne hoş
bir ihtiyardı Bloor Ana bir seferinde nasıl da ağlatmıştı
ben bir kez İsrael Amter'i görmüştüm orda.
Ama her biri birer casus olmalıydı onların.
Amerika biliyorum gerçekten savaşmak istemiyorsun.
Amerika onlar Rus haydutları biliyorum.
Ruslar onlar Ruslar ve Çinliler. Ve Ruslar. Ve Ruslar.
Rusya bizi canlı canlı gövdeye indirmek istiyor di mi.
Lüpletmek istiyor. Gücünde çılgına dönmüş Moskof.
Elimizden arabalarımızı ve garajlarımızı almak istiyor.
Chicago'yu ele geçirmek istiyor. Onun kızıl Reader Digest'a ihtiyacı var.
Bizim otomobil fabrikalarımızı Sibirya'ya taşımak istiyor.
Benzin istasyonlarımızı o büyük iğrenç bürokrasi yönetsin istiyor.
İyi bir şey değil bu.
O Kızılderililere okuma yazma öğretmek istiyor.
Onun güçlü kuvvetli zencilere ihtiyacı var.
Bizi günde on altı saat çalıştırmak istiyor.
İmdat.
Amerika bu iş ciddi.
Amerika ben bunları televizyona bakarak çıkarıyorum.
Amerika doğru mu tüm bunlar?
Hemen çalışmaya başlasam iyi olacak, öyle görülüyor.
Ama orduya yazılmak istemiyorum, ne de fabrikalarda tasviye tekerleği çevirmek,
miyobun biriyim, üstelik kafadan çatlak.
Amerika dönsün bu çark. Nasılı masılı yok. Şu oğlan omuzlarımızla dönsün.

Kuşbeyin

Kuşbeyin yönetiyor dünyayı!
Kuşbeyin en son ürünü anamalcılığın
Kuşbeyin Rus bürokrasisinin başı, esneyip duruyo
Kuşbeyin, F.D. Roosevelt'in atadığı, 30 yıl yönetip FBI'yı
bir türlü defedemedi Cosa Nostra'yı!
Kuşbeyin bölüştürür yakacak buğdayı, tabii
dünya pazarında fiyatlar yüksek kalmalı!
Kuşbeyin Uluslararası Para Fonu aracılığıyla borç verip durur
Gelişmekte olan Ulusların polis devletlerine!
Kuşbeyin, kendi başına yaralayamaz kimseyi asla
bağımlıdır kendisine pezevenklik edenlere
Kuşbeyin beyin nakilleri sunuyor İsviçre'de
Kuşbeyin gecenin köründe kalkıp düzeltiyor çarşaflarını
Kuşbeyinim ben!
Ben yönetiyorum Rusya'yı, Yugoslavya'yı, İngiltere'yi, Polonya'yı,
Arjantin'i
Amerika Birleşik Devletleri'ni, El Salvador'u
Kuşbeyin çoğalıp duruyor Çin'de
Kuşbeyin Kremlin'in duvarına yerleştiriyor Stalin'in cenazesini
Kuşbeyin zorla benimsetiyor petrokimyasal tarımı Afrika'nın çöl böl-
gelerine!
Kuşbeyin düşürüp duruyor Kuzey Kaliforniya'daki su tabakası düzeyini
Orange İli Ziraat Bankaları için emerek
Kuşbeyin zıpkınlayıp balinaları bi güzel lüpletiyor yağlarını tropik
bölgelerde
Kuşbeyin kafalarına vura vura öldürüyor yavru ayıbalıklarını sonra
ne giyecek Paris'e gittiğinde
Kuşbeyin Pentagon'u yönetiyor kardeşiyse CIA'yi, Yükseliyor Semizgöt!
Kuşbeyin düzenliyor Time'ı Newsweek'i Wall Street Journal'ı Pravda'yı
İzvestiya'yı bi yandan da o biçim yazılar
Kuşbeyin işte Papa, Başbakan, Başkan, komiser, Ulu lider, Senatör!
Kuşbeyin Reagan'a oy verdi A.B.D. Başkanlığı için!
Kuşbeyin Mucize ekmek pişiriyor rafine beyaz undan!
Kuşbeyin köleler sattı, şeker, tütün, alkol

Kuşbeyin ele geçirip Yeni Dünya'yı kıydı Popocatetl'deki
mantar tanrı Xochopili'ye!
Kuşbeyin Başkandı yüzlerce gizemli öğrenci makinelilerle tarandığında
Tlatelulco'da
Kuşbeyin 20.000.000 aydınla Yahudi gönderdi Sibirya'ya,
15.000.000'u asla geri gelmedi Başıboş Köpek Kafesi'ne
Kuşbeyin bi bıyık bırakıp İkinci Dünya Savaşı'nın son yılında
Amfetaminlerle kafa bulup yönetti Almanya'yı
Kuşbeyin buldu kesin çözümü
Avrupa'daki Yahudi sorununa
Kuşbeyin kotardı bu işi Gaz Odalarında
Kuşbeyin kodesten bi süreliğine çıkardı Lucky Luciano'yu
herif mafyayı güvenlik altına alsın diye
Sicilya'yı A.B.D. Kuşbeyini için Kızıllara karşı
Kuşbeyin silah yapıp Kutsal Topraklarda hepsini sattı Güney Afrika'daki
beyazlara hani
herifler Yahudi bile değil nasıl olsa
Kuşbeyin helikopterlerle donattı Orta Amerika'daki generalleri, herifler

rahat durmak bilmeyen bi yığın Yerliyi temizlesinler de uygun bi iş
ortamı yaratsınlar şöyle diye
Kuşbeyin bi yıldırma savaşı başlattı İsrailli Yahudilere karşı
Kuşbeyin Siyonist savaş uçakları yolladı gidip vursunlar diye
Filistinlilerin Beyrut çevresindeki ufak barınaklarını
Kuşbeyin yasadışı kıldı dünya pazarında Afyon kökenli ilaçları
Kuşbeyin biçimlendirdi Afyon Karaborsa'sını
Kuşbeyinin babası zımbaladı eroinci kuşları aşağı Doğu Yakası'nda
Kuşbeyin Akbaba Operasyonu'nu düzenledi zehirli gazlar püskürtmek amacıyla
Sonora'daki marihuana tarlalarına
Kuşbeyin hastalandı Harvard Meydanı'nda Meksika otu tüttürüp durmaktan
Kuşbeyin Avrupa'ya vardı Propaganda yoluyla hamamböceklerini
kazanmak uğruna
Kuşbeyin yüce bir Uluslararası Ozan oldu dolaştı
dünyanın dört bir yanını Kuşbeyin Övgüleri söyleyerek

Sonuçları bildiriyorum, Şiir Yarışması'nı kazanan Kuşbeyin
Kuşbeyin Dünya Ticaret Merkezi'ni kurdu New York Limanı sularına,
tuvaletlerin umursamazca boşaltıldığı-
Kuşbeyin kesmeye başladı Amazon'un Yağmur Ormanları'nı ırmak kıyısında bir
kâğıt hamuru fabrikası kurmak için
Irak'taki Kuşbeyin saldırdı İran'daki Kuşbeyin'e
Kuşbeyin Belfast'ta bombalar fırlatıp duruyor anasının götüne
Kuşbeyin yazdı Das Kapital'i! İncil'i döktürdü!
kaleme aldı Ulusların Zenginliği'ni!
Kuşbeyin insanlığı, Rockefeller Merkezi'nin tepesine
Gökkuşağı Odası'nı yaptı dans edelim diye bi güzel
Bağıllık Kuramı'nı buldu, hani ya Colorado'nun kayalık Yörelerinde
Nötron Bombaları yapabilsin Rockwell şirketi
Kuşbeyin siki uzar sanıyor böyle yaparak
Kuşbeyin yeni bir casusu görüyor Dubrovnik'te Pazar Yeri'nde,
Gözlük Oteli'nin dışında-
Kuşbeyin yarranızı emmek istiyor Avrupa'da,
yaşamı çok ciddiye alıyor, kalbi kırılır işbirliği yapmazsanız-
Kuşbeyin zorlu bi göreve gidiyor Komünist Ülkelere
kız arkadaşlar edinebilir öyleyse KGB'den gök gürülderken-
Kuşbeyin kavrıyor Buda olduğunu meditasyon yoluyla
Kuşbeyin pek korkuyor gezegeni havaya uçuracağım diye anlayacağınız
bu şiiri yazıyor ölümsüz olma isteğiyle-

Subrovka Oteli, Dubrovnik,
14 Ekim 1980, Sabah 4.30

Dawlish Punklarına

Elektrikli saçlarının altın rengi Blake'in Mutlu Gün'ünün oğlanı denli güzel
endüstriyel haça gerilmek adına kalkıyor kollarınız
üretim hattında haftada 45 pounda
ve 15'i de gitti mi vergiye işte o zaman Thatcher'in nükleer amı şişer
gücünüzü zamanınızı para ve gururunuzu sömürür Demir Leydi
radyo aktif kusmuklarına bular otlaklarınızı
dudaklarınız kıpırdıyor: "burjuvaya karşı!" diyorsunuz
o güzelim züppe giysilerinizle amatör gruplarınızın müziğinde poga yapıyorsunuz
paranın kurduğu düzene karşı
iş yerlerindeki o esaretin sonrasında
burunlarınıza gümüşler kulaklarınıza altın küpeler takıp
Plymouth treninde konuşuyorsunuz profesörle
soruyor o size durmadan "medyada söylendiği gibi çürüyor mu beyniniz gerçekten ot çekip durmaktan" diye
lanetlenmiş trajik çocuklar, sallıyorlar Cornwall Coastline'daki demir bir vagonu
açık olsun dans eden devriminizin yolu!
Oxford'un yeniyetmeleri kadar en az, güzel bedenleriniz
öfkeniz daha gerçek Cambridge'in zengin piçlerinden
ağzınızda daha fazla küfür ve dudaklarınızda daha çok istek var
Eton'un çay yudumlayıp tıkınırken fısıldaşaduran sözde dahilerinden
ki: notalarınızı dizginlemek, sizi verginin zincirine vurmak isteyen,
dilinizi ıslah adına çalışıp duranlardır bunlar.

Kral Majales

Komünistlerin ne bokları var ki sunacak: şişmiş yanakları, gözlükleri ve sahtekar polislerinden başka,
Napalm'i öneri olarak sunuyor bir yandan Kapitalistler, çaresiz olana.
Sundukları ağır sanayi ile bir ağırlaşıyor da yürekleri Komünistlerin,
iyi mühendislerin hepsi göçtü gitti, gizlenenler ise saklı saklı çalışıyorlar kendi iksirleri adına
siz şimdilik votka içip yasını tutun güvenlik kuvvetlerinin çünkü olacak ya bu gelecekte, gelecekte.
Cinleri ve viskileri indiriyor mideye Kapitalistler uçak seyahatlerinde,
bırakın gebersin Hindistan'da milyonlarca esmer salak.
Götdeliği Kapitalistler ve götdeliği Komünistler içinden çıkılmaz bir duruma düştüklerinde
hani çomak sokulduğunda yuvaya tutuklanır ya Doğru Kişi, soyulup sonra, uçurulur ya kellesi,
bir mezar gibi değil ama göğün maviliğine bir selamdır Doğru Kişinin öksürüğü
sigaradan elbet,
bulutların üzerinde parıldayan günışığında.

Tam üç defa tutukladılar beni Prag'da
Narodni Caddesinde şarkı söylüyorum diye birinde, bak bak
bir diğerinde de; BOUZERANT nidalarıyla bıyıklı bi Ajan seriverdi
tek yumrukta gecenin orta yerinde beni kaldırımın üzerine
bir diğerindeyse; alışamadıkları cinsel politik düşüncelerimi karaladığım defteri kaybetmişim, herifler buldu tabi,
postaladılar beni, yeşil elbiseli dedektifler Havana limanından bir uçakla,
Çekoslovak işçi görünümlü polisler de aynı şeyi yaptı bana Prag'da.
Bir defasında: Cézanne'ın tuvalinden fırlamış İskambil Oyuncularıymışçasına sabahın köründe Joseph K.'nın odasına dalan iki cins şebek gibi daldılar odama,
masamda yiyip içip bi güzel karaladıklarıma göz atılar,
gece gündüz demeden oğlanlarımın evinden tutunda kent merkezindeki kafelere dek izlediler beni-

Ve Ben Mayıs Kralı, gençlerin cinselliğinin kutbu
ve Ben Mayıs Kralı, belagatteki güç, çalışmadaki haysiyet
ve Ben Mayıs Kralı, Âdem'in uzun saçı ve kendi vücudumdan sakal
ve Ben Mayıs Kralı, Çekoslovakların diliyle; Kral Majales,
ve Ben Mayıs Kralı, eski İnsan şiiri ve 100,000 insan adımı seçti,
ve Ben Mayıs Kralı, biraz sonra ineceğim Londra Havalimanına
ve Ben Mayıs Kralı, doğal bir şey bu, Slav kökenli ve bir Yahudi Budisti ben
İsa'nın Kutlu Yüreğine Krişna'nın mavi gövdesine Ram'ın düz sırtına bir Nijeryalının Chongo tespihiyle, tutturduğum Şiva Şiva zikrini mırıldandığı ben,
ve Mayıs Kralı, Orta Avrupa'nın şeref nişanı, XX. yüzyılda uzay gemilerine ve Zaman Makinesine karşı, çünkü işittim bir vizyonda Blake'in sesini,
ve tekrarladım duyduğumu. Ve Mayıs Kralıyım Ben tavşan uykularındaki yeniyetmelerle gülüşüp eğlenen.
Ve Ben Mayıs Kralı, belki de kovulurum Krallığımdan şerefimle, ihtiyarlamam suretiyle,
Koyarım ortaya Sezar'ın Krallığıyla Mayıs İnsanı arasındaki farkı –
Ve Ben Mayıs Kralı, paranoid de olsam, Mayıs Krallığı bir aydan çok daha fazla sürecek denli güzel –
ve Ben Mayıs Kralı, çünkü alnıma dokunarak parmaklarımla selamladım pırıl pırıl yoğun bir kızı, titreyen ellerle "bir dakika Bay Ginsberg" diyen
şişman genç bir dedektif ağır adımlarıyla gelip vücutlarımızı ayırmadan önce
–İngiltere'ye şutlanmıyordum o anda–
ve Ben Mayıs Kralı, dönüyorum Bunhill Topraklarını görmek ve Hampstead Fundalıklarında yürümek adına,
ve Ben Mayıs Kralı, dev bir jetin içinde "hain İngiltere"ye inmek üzere, titriyorum korkudan,
uçak gümbürdeyerek inerken gri betona, çalkalanıp savrulurken hava ve yavaşça ilerlerken durmaya doğru bulutların altına, küçük durgun bir parça mavi gök göze çarpmada
Ve Ben Mayıs Kralı' olsam da Marksistler vurarak saldırdılar üzerime sokakta, konuğuydum polisin gece boyunca karakolda, Güz vaktinin o

güzel Prag'ında izlediler beni durmaksızın, apar topar çıkarttılar krallığımızdan bir uçakla.
Bundan sebep Göğün ortasında bir jet koltuğunda yazmışız şiirimizi.

Bazı adamlar vardır, neresinden tutacağınızı asla ama asla bilemezsiniz, oklarına saplanma korkusu ya da derisinin salgıladığı keskin zehrin verdiği cehennemî halüsünasyonik halden geri çekilinim ya da benzeri başka bir şey değildir bu tutunamayışın sebebi. Çok vasat bir tabirle; "büyüklüğünden", "hacminden" dolayı hiç değildir. Tıpkı Kerouac ile Allen'ın Burroughs'u ilk gördüklerinde birbirlerine söyledikleri gibi: "herifte bir şey var ama sökemedik." Sökülmüyor işte, söktüğünüzü sandığınız zamanlarda da Lisergik bir düşün etkisi altındaki sayıklamaları andıran bir pozisyonda kalıyorsunuz sadece, bunu anlamıyorsunuz da. Bazı *yüksek seviyeli insanlar* Burroughs'u -özellikle son dönem eserlerinde-tekrara ve bu sebepten dolayı da sıkıcılığa düşmekle itham ederler, etsinler. Böyle bir hatayı yapmalarını anlamak o kadar kolay ki, bu sadece perdenin arkasını görememek ile özetlenebilecek bir durum, duvara duvar diyebildiğiniz sürece adınız gibi emin olun ki yanlış adamların kitaplarını okuyorsunuz. "Sadece bir yazar olsaydı" diye başlayan bir cümle kurmuştum bir gün kendi kendime. Bu cümle usumdan çıkar çıkmaz, O'nun sadece bir yazar olması halinde zaten bir yazar olamayacağını da kavramıştım elbet. Aslında Feliks ve Deleuze'ün Burroughs'a olan ilgilerinin temellerini anti-psikiyatride aramam beni ne mantıksal ne içsel olarak hiç şaşırtmamıştı. Bana kalırsa tıp dünyası ve psikiyatri onun yazdıklarını kaale alsaydı çok şey çok farklı olurdu bugün. Elbette ki onu bir doktor olarak gördüğümü söyleyemem ama o bir doktor hem de çok "pis" bir doktor.

Sinema endüstrisinin en şaşırdığım noktalarından biri, O'nu yeterince kullanamaması olmuştur, hoş G.V. Sant ve Cronenberg'in yaptığı bağımsıza yakın işlerin başkalarınca devam ettirilmemesi ve bu yapımların tam anlamıyla "içerden" olmaması bir yana Amerikan underground -ya da avangard mı desek ona- "filmmaker"ların da gerektiği gibi eğilemediğini düşünüyorum O'na. Ama elbette ki yeraltı sinemasında daha fazla evindedir W.S.B. Sinemanın yanı sıra müzikal anlamda da Burroughs yeterince kullanılıp sömürülemedi, tam anlamıyla Throbbing Gristle'ı dışarıda tutarsak, sanıyorum ki cümlem yanlış olmadı. Tabi Allah'tan ki Burroughs ve Gysin'ın "kayıt" adına kendi eserle-

rini yaratma güdüleri çok güçlüydü ki geriye onlarca deneysel (olan ve olmayan) ses kaydı bıraktılar. Burroughs'un şu dillere destan "cut-up" mevzuatı bu ses kayıtlarının da asıl noktası konumundaydı elbet, yazı da kullandığı tekniği Gysin ile beraber hem ses bandı üzerinde hem de pelikül üzerinde kullandı Burroughs. Tabi pelikül demişken Antony Balch ile birlikte yaptıkları cut-up filmleri asla unutmamak gerekir, bu film çalışmaları taban olarak Burroughs'un bazı metinlerini ve bir anlamda dokümanter değer taşıyan gündelik yaşamdan kareleri almaktaydı. Biyografi kavramının sınırlarını burada her ne kadar aşmak durumunda olsam da filmleri burada uzun uzadıya anlatmak mümkün olmayacak, tıpkı ses kayıtları ve cut-up tekniğini açılımlayamayacağım gibi, ama sanırım siz bu eseri okurken bu konuda fazlasıyla kaynak eser hazırlanmış olacak.

Yaşamındaki en değerli şey bana kalırsa kesinlikle junk idi, elbet sadece junk değil, onun junk'dan sıkılıp Yage'nin (ya-hay diye okunuyor) peşine yollara düşmesi, peyolt için çıktığı yolculuklar ve diğerleri düşünüldüğü vakit asıl ortaya çıkan sonuç kesinlikle Burroughs'un: "hım, şimdi başıma ne gibi bir bok sarmalıyım" düşüncesidir. Bu yapı onun yazmak noktasındaki sürekliliğini sağlayacaktı, sadece yollara düşmesi ve yaşanmışlıkları, etken maddelerin triplerini anlatması değildi olay, Burroughs her anlamda öyle bir dünyadan besleniyordu ki bu giderek onun yazınındaki korkunçluğu yaratma gücünü açığa çıkardı ve besledi. Altmış Kuşağından '70 punklarına değin etkisi altında kalmayan bir oluşumun varlığından açıkçası söz edemeyiz.

Belki de atlamamam gereken noktalardan birisi, Burroughs'un Morocco'ya giderek Tanca'ya yerleşmesi hadisesidir. W.S.B oraya vardığı vakit orada zaten bir çeşit karşı kültür edebiyat ortamı oluşmaya başlamıştı, bildiğimiz gibi Bowles'in eşiyle birlikte Tanca'ya yerleşmesi birçok kapıyı açtığı gibi yeni bir "alt" oluşumunda temellerini atmıştı. Burroughs'un Amerika'dan bir anlamda kaçması gerekliydi, bu aslında O'nun şu meşhur, "karısının kafasını havaya uçurması" hadisesinin hukuksal süreciyle ilgiliydi, ama Burroughs'un Tanca'yı seçmesi basit bir tesadüf işi değildi, aksine: O'nun yaşamında olması gereken her şey orada mevcuttu ve daha da önemlisi çok kolay ulaşılırdı: Uyuşturucular ve yatacağı oğlanlar. Aslında Tanca, edebiyat tarihinde çok önemli bir yer tutmaktadır, tutmalıdır da, belki Türkiye'de de bir gün

bu önemi tartışılmazlıklar anlaşılacak ve okullarda ders olarak okutulacaktır. Sadece "dışarıdan" Tanca'ya gelen yazarların ortaya koyduğu bir yapılanmadan bahsetmek çok büyük hata olur. Zira Tanca'nın -özellikle Bowles'in çabalarıyla- dünya "öteki edebiyatı"na kazandırdığı çok önemli isimler vardır. Aslında Tanca'da zaten var olan potansiyel; Burroughs, Bowles gibi -Genet'yi atlamak hatanın ta kendisi olur- adamlar tarafından kullanılır/işler hale getirilmiştir demek daha doğru olur.

Beat kuşağının kendi içinde dahi en "öteki" adamı Burroughs, 5 Şubat 1914'te St. Louis/Missouri'de orta halli ama ileride çıtayı yükseltecek bir ailede dünyaya geldi. Aslında aile yapısı, tarihi ve ortamı başlı başına O'nun Burroughs olması için gereken her şeyi barındırmaktaydı. Rahat şartlarda büyüdü ve bu O'nun ihtiyar denebilecek bir yaşa dek ölmeden junk kullanmasını ve yaşamını türevlerine vakfetmesini sağladı. 1936'da Harvard Üniversitesi'nden mezun olduğunu biliyoruz; Ününü, açıkça ortaya koyduğu eşcinsel seçimleri ve uyuşturucularla sağladı ve pekiştirdi dersek yalan olmaz, tabi bunun yanında, 1951'deki bir Meksika gezisinde, William Tell'den bir sahne canlandırmaya çalışırken, kazayla ikinci karısı Joan'u vurmasını da listeye eklememiz gerek, belki bu noktada bir silah sapığı olduğunu da hatırlatmak gerek. Bu Tell hikâyesi sonrasında hayatının büyük bölümünü Güney Amerika'yı dolaşıp pek çok uyuşturucu deneyerek ve gelecekteki yazıları için araştırma yaparak geçirdi. Bu yapabildiği en iyi tek şeydi.

Yazılarında, birçok kişinin "kafa karıştırıcı ve ukalaca" olarak nitelendirdiği cut-up tekniğini kullanırdı. Etrafında döndüğü konular çoğunlukla yeraltı dünyası ve uyuşturucu alt-kültürleriydi.

The Ticket That Exploded, Nova Express, The Last Words of Dutch Schultz, The Wild Boys, Exterminator, Cities of the Red Night, Queer gibi kitapları diğer çalışmalarının arasından fazlasıyla öne çıkan metinlerindendir.

Çoğu eleştirmen -hâlâ-, Burroughs'un eserlerinin uyuşturucu kullanımı ve ahlaksızlığı yücelten, özelliksiz yazılar olduğunu düşünürken, bir grup ise gerçeği fark ediyor, O'nun sanatsal yeterliliğini yüceltiyor ve yazılarının ileri görüşlülüğünün kanıtı olarak kabul ediyor.

Burroughs 1997'de, 83 yaşında öldü. (Burroughs ölmeden çok önce, bir kaç adamı da yanına alarak Türkiye dediğimiz topraklara da ayakbastı, (Ginsberg gibi!) fakat bunu pek sevmedi ve önemsemedi.)

"Junk'ı göt deliğiniz dâhil her yerinizden alabilirsiniz" diyen tek adamdı.

körelmiş giriş
yapmaz mıydın?

Bu atık kâğıt neden Halk'ı bir yerden başka bir yere sürüklüyor? Belki okuyucuyu ani mekân kaymalarının geriliminden kurtarmak onu şefkatle tutmak için? Ve böylece bir bilet alınır, bir taksi çağrılır, bir uçağa binilir. O (havayolu hostesi tabii ki) çiklet, dramamin, hatta nembutaldan bahsetmek için üzerimize eğildiğinde sıcak şeftali tüylü mağarasına bir bakış fırlatmamıza izin çıkar.

"Paregoriği anlat, Tatlı Şey ki duyayım."

Ben American Express değilim... Halkımdan biri New York'ta vatandaş kılığında yürür ve sonraki hüküm Timbuktu'da ceylan gözlü bir gence oğlan muhabbeti çekerken görülürse, onun (Timbuktu'nun yerlisi olmayan parti) kendisini oraya alışıldık haberleşme yöntemlerini kullanarak naklettiğini düşünebiliriz...

Ajan Lee (bir çift -dört-sekiz-on altı) junk tedavisi görüyor... uzay zaman yolculuğu bağımlı için junkla buluşma köşeleri kadar, olağanüstü tanıdıktı... geçmişin ve geleceğin tedavileri hızlandırılmış Zamanın sessiz rüzgârlarında titreşerek düşsel özü boyunca mekik gibi gidip geliyor resimler... Bir vuruş al... Herhangi bir vuruş...

Resmi fiskenin ısırması, sınırlanmış hücrede yerde döndüren vuruşlar... "Bir *Eroin vuruşu* ister misin Bill? Ha Ha Ha."

Işıkta çözülen deneme kabilinden yarım yamalak izlenimler... hasta sabahta öksüren ve tüküren yaşlı bir junky tarafından süpürülen, çürümüş ektoplazma cepleri...

Güneşte bukleleşen ve çamur gibi kırılan eski mor kahverengi fotoğraflar: Panama City... Çinli bir eczacıya paregorik için hikâye anlatan Bill Gains.

"Yarış köpeklerim var... soylu tazılar... hepsi dizanteriye yakalanmış... tropik iklim... bokları... sen boktan SABE?... *tazıcıklarım ölüyor*..." Diye çığlıklar atıyor... Gözleri mavi ateşle yandı... Alev söndü... yanan metal kokusu... "Bir göz damlası ile idare et... Yapmaz mıydın?... Adet kasılmaları... karım... Koteks... Yaşlı Anne... Basur... olgunlaşmamış... kanamalı..." Kasanın karşısında kafasını

* Çıplak Şölen, Çeviri: Sergül Oğur, Altıkırkbeş Yayın, 1999

sallıyordu... Eczacı ağzından bir kürdan çıkardı, ucuna baktı ve başını salladı....

Gains ve Lee, Daryenli Davut'tan Panama Cumhuriyeti'nde paregorik krizine girdiler... Bir şuluup sesiyle birbirlerinde ayrı yönlere fırladılar... Junky'ler tek bir bedene girme eğilimindedirler... Gains, Mexico City'ye geri döndü... Kronik junk yokluğunun kodein ve ahmak haplarıyla kaplanmış umutsuz iskelet gülümsemesi... bornozunda sigara delikleri... zeminde kahve izleri... isli gaz sobaları... paslı portakal rengi alev...

Büyükelçilik, Amerikalı Mezarlığı'nda gömülme yerinden başka bir ayrıntı vermeyecektir...

Ve Lee, gerisin geriye cinsellik, acı, zaman ve Amazon'un acı Ruh Şarabı Yage'ye döndü...

Bir keresinde aşırı dozda Macun (yeşil toz şeker kıvamına gelecek şekilde kurutulmuş ve iyice ezilmiş, bir takım şekerlemeler ya da benzeri tatlandırıcılarla karıştırılmış, genellikle tanecikli erik ezmesi tadında Cannabis'tir, şekerlemenin seçimi keyfidir...) almanın sonrasını hatırlıyorum. Lulu ya da Johny ya da Küçük Oğlan'ın Odası'ndan dönüyordum (besinsizlikten körelmiş bebekliğin ve tuvalet eğitiminin pis kokusu) Tanca'nın dışındaki villanın oturma odası boyunca bakıyordum ve birden nerede olduğumu bilemedim. Belki de yanlış kapıyı açmıştım ve Oraya Sahip Olan Adam, Oraya İlk Gelen Sahip içeri girecek ve çığlıklar atacak:

"*Burada Ne Yapıyorsun? Kimsin Sen?*"

Ve ben orada ne yaptığımı bilmiyorum ya da kim olduğumu. Sakin olmaya karar veriyorum ve belki de Sahip göstermeden yönümü bulabileceğim... "Neredeyim?" diye feryat etmek yerine sakinleşin ve çevreye bakının, tam olarak anlayacaksınız... *Başlangıç* için orada değildin. *Son* için de orada olmayacaksın... Sürmekte olanla ilgili olan bilgin sadece yüzeysel ve görece olabilir... Ham afyonla yaşayan bu sarı küflenmiş genç junky yüzü hakkında ne biliyorum? Ona söylemeye çalıştım: "Bir sabah karaciğerini eline almış olarak uyanacaksın" ve dümdüz zehir olmaması için ham afyonun nasıl işleneceğini. Ama gözleri kapanıyor ve bilmek istemiyor. Junky'ler de onların çoğu gibidir, bilmek istemezler... Ve onlara bir şey söyleyemezsin... Bir tüttürücü, tüttürmenin dışında bir şey bilmek istemez... Ve bir eroin junky'si de aynı şekildedir... Tam anlamıyla iğne ve diğer rota Nişasta....

Yani sanırım hâlâ bokla ve taşlar ve saman ile dolu Tanca'nın dışındaki 1920 İspanyol villasında ham afyon yiyerek oturuyordur... tüm bunlar bir şeyler kaybedilecek korkusundan...

Bir yazarın hakkında yazabileceği tek bir şey vardır: *yazma anında duyularının önünde olan nedir*... Ben bir kayıt aracıyım... "öykü", "öykü planı", "süreklilik" kabul ettirmeye yeltenmem... Psişik sürecin belirli alanlarının *Doğrudan* kaydını başardığım ölçüde sınırlı işleve sahip olabilirim... Ben bir eğlendirici değilim...

"Sahip olma" diyorlar buna. Bazen bir varlık gövdenin içinde sıçrar -sarı turuncu jöle içinde dış hatları titrer- ve eller kronik iskân yetersizliğini yatıştırma umuduyla yoldan geçen orospunun bağırsaklarını dökmek ya da komşu çocuğu boğazlamak için uzanır. Sanki ben genellikle oradaymışım da tekrar tekrar ahmaklık ediyormuşum gibi... *Yanlış! Ben asla burada değilim*... Asla yani tam olarak mülkiyetine alarak değil ama bir biçimde kötü öğütlenmiş hareketlerin önüne geçecek bir konumda... Devriye gezmek, aslında, benim asıl işim... Ne kadar sıkı Güvenlik olursa olsun, her zaman emir vererek *Dışarıda*'yım ve yabancı yaratık soruşturmasının mührüyle damgalanmış olarak, gerilen ve uzanan fakat her hareketin, düşüncenin, itkinin öncesinde kendi şekline dönen bu jöleden deli gömleğinin *İçinde*'yim...

Herhangi bir junky, ölümün kokusunun olmadığını söyleyebilirken; yazarlar, ölümün tatlı-hastalıklı kokusundan bahsediyorlar... aynı zamanda nefesi kesen ve kanı donduran bir koku... renksiz - kokusuz ölüm... hiç kimse onu etin pembe büklümleri ve kara kan filtrelerinin arasından soluyamaz ve koklayamaz... ölüm kokusu kuşkusuz bir kokuydu ve kokunun tamamen yokluğu... koku yokluğu ilk olarak burna çarpar çünkü tüm organik yaşam kokuya sahiptir... koklamanın durması gözlere karanlık, kulaklara sessizlik, denge ve yer duyusuna ağırlıksızlığın gerilimi gibidir....

Her zaman onu koklarsın ve junk'ın çekilmesi durumunda diğerlerinin koklaması için dışarı verirsin... Krizdeki bir junky ölüm kokusuyla tüm bir apartmanı yaşanamaz kılabilir... ama iyi bir havalandırma bir gövdenin nefes alabileceği şekilde bu yeri kokutabilir... Bunun kokusunu, zirveye çıkan orman yangını gibi birden geometrik olarak sıçramaya başlayan yağ yakıcı alışkanlıklarından biri boyunca da alırsın...

Tedavi her zaman: *Boş ver! Sıçra!*

Bir arkadaşım kendisini bir Marakeş otelinin ikinci katında bir odada çıplak buldu... (Çocukken ona kız elbiseleri giydiren Teksaslı bir annenin yaptıklarının karşılığıydı bu... Ham ama çocuk protoplazmasına karşı etkin...) Mekândaki diğer insanlar Araplardı, üç Arap... elleri bıçaklı... onu izliyorlar... metal pırıltısı ve karanlık gözlerde ışık noktaları... gliserinin içindeki opal kırmıkları gibi yavaş düşen cinayet parçaları... daha yavaş hayvan tepkileri ona karar vermesi için tam bir saniye tanıdı: Doğrudan camdan dışarı ve canlandırdığı camlar güneşte ışıldarken kayan bir yıldız gibi aşağıdaki caddeye... kırık bir ayak bileği ve budanmış bir omuz ile hayatta kaldı... yarı şeffaf pembe bir perdeyle örtünmüş halde topallayarak Commissariat de Police'e gitti...

Er ya da geç Kabadayı, Taşralı, Ajan Lee, A.J., Çavdarmahmuzu İkizleri Clem ve Jody, Plasentadan Zengin Hasan O'Leary, Yok edici, Andrew Keif, Ölümcül "Şişko", Doktor Benway, "Parmaklar" Schafer, o kesişme noktasında, uzay zamanda aynı yeri işgal edecek biçimde, aynı sözlerle aynı şeyi söylemeye koyuldular. Aynı kişi olmak için tüm metabolik aygıtlarıyla tamamlanmış ortak bir ses cihazını kullanarak *Algılamayı* açıklamanın en belirsiz yollarından biri: gün ışığında çıplak junky...

Yazar kendisini her zaman olduğunca aynaya karşı okurken bulur... Ayrı Hareketlerin Suçunun oluşmamış olduğuna, oluşmadığına, oluşamayacağına kendisini inandırmak için tekrar tekrar kontrol etmesi gerekir...

Aynaya bir kez bakmış olan herkes bu suçun ne olduğunu ve yansıma artık itaat etmeyi bıraktığında kontrolüm kaybedilmesi açısından ne anlama geldiğini bilir... *P o l i s'*i aramak için çok geçtir...

Ben kişisel olarak, ölümün hammaddelerini satmayı sürdüremeyecek şekilde şimdiki hizmetlerimi sona erdirmeyi umut ediyorum... Sizinki, efendim, umutsuz bir vaka ve iğrenç biri...

"Bilginin var olan durumunda savunma anlamsızdır," dedi Savunma, elektron mikroskobundan başını kaldırarak...

İşini Walgreen's'e taşı.

Görünürdeki her şeyi çal.

Biz sorumlu değiliz.

Bunu beyaz okuyucuya nasıl iade edeceğimi bilmiyorum.

Hakkında yazabilir, bağırabilir ya da mırıldanabilirsin... hakkında resim yapabilirsin... onun için hareket edebilirsin... onu otomobillerde sıçabilirsin... *Gidip bunu yapmadığın sürece...*

Senatörler ayağa fırlar ve virüsün yarattığı arzunun eğilmez otoritesiyle Ölüm Cezası için anırırlar... Uyuşturucu müptelalarına ölüm, seks ibnelerine (müptelalarını kastediyorum) ölüm, kıvrak hareketlerin kırılmış hayvan masumiyetiyle dövülmüş ve hoş görünmeyen ete saldıran psikopata ölüm...

Ölümün kara rüzgârlı çorabı, ayrı yaşam suçunu yoklayarak, koklayarak, arayarak ülkenin üzerinde dalgalanır, çok geniş bir olasılık eğrisinin altında ürperen korkudan donmuş etin dürtücüleri...

Soykırım oyununun damalarında nüfus blokları ortadan kaybolur... Herhangi biri oynayabilir...

Liberal Basın ve O Kadar Liberal Olmayan Basın ve Tepkisel Çığlık Basını onaylar: "Her şeyin üzerinde, diğer düzeydeki deneyim efsanesi kökünden sökülüp atılmalıdır..." Ve belirli acı gerçekler konusunda karanlık konuşma... aftosalı inekler... hastalıktan korunma...

Dünyanın iktidar grupları bağlantı hatlarını aceleyle keserler...

Gezegen rastgele böcek lanetine sürüklenir...

Termodinamik emekleme hızında kazanmıştır... Orgon postada takılıp kaldı... İsa kanadı... Zaman doldu...

Çıplak Şölen'e herhangi bir kesişim noktasında dalabilirsiniz... Birçok önsöz yazmışımdır. Bunlar atrofiye uğrar ve Zenci ırkı ile sınırlı bir Batı Afrika hastalığında küçük parmağın kesilip alınması gibi kendiliğinden kesilip alınır ve geçmekte olan sarışın, kulübün terasında Afgan Tazısı tarafından bulunup getirilmiş bir ayak parmağı, manikürü yapılmış ve ayağa takılmış olarak sıçrarken pirinç ayak bileğini gösterir...

Çıplak Şölen bir tasarıdır, bir Nasıl-yapmalı Kitabı'dır... Kara böcek arzuları engin, başka gezegen manzaralarına açılır... Cebir kadar çıplak soyut kavramlar, kara boka ya da bir çift yaşlı kajuna daralırlar...

Nasıl-yapmalı, uzun bir holün ucundaki kapıyı açarak deneyimin düzeyini ilerletir... Sadece *Sessizlikte* açılan kapılar... *Çıplak Şölen,* Okuyucudan sessizlik ister. Aksi takdirde, kendi nabzını tutuyordur...

Robert Christie, Cevaplama Servisi'ni biliyordu... Yaşlı yarıkları öldür... kasık kıllarını madalyonun içinde sakla... Yapmaz mıydın?

Robert Christie, kadınların toplu halde boğucusu -bir papatya zinciri gibi geliyor- 1953'te asıldı.

1890'ların Gerçek Kılıçşörü ve asla pantolonu inik yakalanmayan Karındeşen Jack... Basına bir mektup yazdı.

"Gelecek sefere sadece eğlence için bir de kulak göndereceğim... Yapmaz mıydın?"

"Ah dikkat et! Bak yine gidiyorlar!" dedi yaşlı ibne, ipi taşaklarını yere saçarak koparken... "Durdur onları, tamam mı James, seni değersiz yaşlı bok! Orada öyle durup üstadın toplarının kömür teknesine yuvarlanmasına bakma!"

Vitrinciler istasyon boyunca bağrışıp, eşcinsel tırtıklayıcı kasiyerlerini dövüyorlar.

Diladid'i bırakmak beni zayıflatıyor (Diladid, gücü fazlalaştırılmış dehidrat morfindir.)

Siyah yelekli şerif, bir ölüm ilanı yazar: "Yasallaştırmak ve narkotiği muaf tutmak gerekiyor..."

Kamu Sağlığı Yasası 334'ün ihlali... Hile kullanarak orgazm sağlamak...

Johnny dört ayak üzerinde ve Mary onu emiyor ve parmaklarını uyluklarının arasında dolaştırıyor ve toplarının arkasında ışık...

Kırık sandalyenin üzerinde ve adet odasının beyaz badanalı penceresinden dışarıya doğru, nehrin üzerindeki kireçtaşı uçurumda serin bahar rüzgârı esiyor... Çin mavisi gökyüzünde bir parça dumanlı ay asılı... tozlu zeminde uzun bir sperm hattı boyunca...

Motel... Motel... Motel... kırılmış neon bezeme... yalnızlık, gelgitli nehirlerin hâlâ yağlı sularının üzerindeki sis düdükleri gibi tüm kıta boyunca inler...

Kuruyana kadar sıkılan top, limon kabuğu küfü, -fokur fokur- su borusu için bir parça kuşbaşı kesilmiş bıçak kesikli bir kıçı çevreler; eskiden ben olanı gösterir...

"Irmağa hizmet edildi efendim."

Ölü yapraklar çeşmeyi doldurur ve sardunyalar nane ile birlikte yayılır, çayır boyunca bir satış otomatı rotasıyla saçılır...

Yaşlı playboy, imzalı 1920 yağmurluğunu giyer, çığlıklar atan karısı ile çöp parçalama ünitesini besler... Saç, bok ve kan, duvara 1963'te püskürür... "Evet efendim, çocuklar, bok gerçekten pervaneye '63'te çarptı" dedi can sıkıcı peygamber, sizi sıkıntıdan herhangi bir uzay zaman yönünde işetebilir...

"Şimdi hatırlayabiliyorum çünkü bir Bolivya tuvaletinde geliştirilen bir insan aftosası cinsinin Çinçilya kürkü ortamında serbest kalmasının

Teksas'ta bir gelir vergisi davasının sonucunu belirlemesinde sadece iki yıl önceydi... Ve bir Liz, El Değmeden Gebelik iddiasında bulunur, göbeğinde altı onsluk bir örümcek maymunu doğurur... Doktorun o işe yaramazla birlikte olduğunda maymunu her zaman sırtında tuttuğunu söylüyorlar..."

Ben, William Seward, bu lükse boğulmuş mankafa metronun yüzbaşısı, Loch Ness canavarını alışılmadık hareketlerle yatıştıracağım ve beyaz balinaya çobanlık edeceğim. Şeytan'ı Otomatik İtaat'e indireceğim ve yardımcı zebanileri süblimleştireceğim. Yüzme havuzlarınızı kandiru'ya yasaklayacağım. El Değmeden Doğum Kontrolü için bir zırva çıkaracağım....

"Bir şeyin oluş sıklığı arttıkça, eşsiz şahaneliği de artar" dedi, trapezin üzerindeki Masonik ev ödevini yapan kendini beğenmiş genç Kuzeyli.

"Yahudiler İsa'ya inanmıyor, Clem... Tüm yapmak istedikleri bir Hıristiyan kızı düdüklemek..."

Ergen melekler dünyanın bokhane duvarları üzerinde şarkı söylüyorlar.

"Gel ve Çek..."

"Kaptan laktoz bokunu bastı..." Johny Geçenlerde 1952'de Kendini Astı.

(Çürümüş korse takmış tenor, Dany Deever'ı sıkıntıyla söylüyor...)

Katırlar bu nezih taşrada ve kül birikintilerinin üzerinde doğurmazlar... Kamu Sağlığı Yasası 334'ün ihlali.

Öyleyse heykel ve kâr nerede? Kim söyleyebilir? Ben Sözcük'e sahip değilim... Ev, benim şırınga çantamdır... Kral, bir alev fırlatıcı ve binlerce serserinin protesto için işkence ettiği, kireçtaşı balo avlusuna sıçmak için tırabzandan kayan kral katili ile ahlaksızlık yapıyor.

Genç Dillinger, dosdoğru evden çıktı ve asla arkasına bakmadı.

"Asla arkana bakma oğlum... Yaşlı bir ineğin tuz yalamasına dönersin."

Dar sokakta polis kurşunu... İkarus'un kırık kanatları, yaşlı junky tarafından dumanı çekilen yanan bir oğlanın haykırışları... gözler engin bir düzlük gibi bomboş... (akbaba kanatları kuru havada soyuluyor).

Yengeç, Sarhoş İşçileri'nin Başrahibidir, mezarlık vardiyasını kolaçan etmek için kabuklu elbisesini giyer... Çelik kıskaçlarla, ağzı açık

uyuyan herhangi bir düşmüşün altın dişerini ya da bozuk paralarını çeker... Eğer düşmüş kendine gelirse Yengeç, Queen's'in düzlüklerinde kazananı belli olmayan bir savaş çağrısı yapmak için kıskaçlarıyla yakalamaya çalışarak geri çekilir.

Uzun süreli hapishane döneminde düzelen, ödeme yapmaması nedeniyle mezarlıktan çıkarılan Hırsız Oğlan, hadım edilmiş satıcıların IBM şarkısını söyledikleri Çadır Kent'in kara toplarını toplamak için küf bağlamış bir rehin senedi ile hızlı hızlı konuşarak ibne barına gelir.

Yengeçler, orman boyunca oyun oynuyorlardı... melek sertliğiyle bütün gece güreşme, yiğitliğin homo düşüşüne atılış, paslı kireçtaşı mağaraya giden bir arka yola çıkış.

Kara Arzu, hiçbir şeyin, bir adamotunun bile büyümediği tuz çöllerinin üzerine boşalır...

Sıradanların yasaları... Birkaç piliç... Tek yaşam biçimi...

"Selam Cash."

"Burada olduğundan emin misin?"

"Tabii ki eminim... Seninle girdi."

Chi'ye gece treni... Salonda bir kızla tanışma ve uygun olduğunu görüyorum ve nerede düzüşebileceğimizi soruyorum?

"İçeri gir evlat."

Genç değil ama yapılı bir pilici kastediyorum... "Önce bir doza ne dersin?"

"Aa yok, uygun olmazsın."

Üç kere tekrar... pencereden giren sıcak bahar rüzgârında hastalıkla titreyerek uyanma, su, gözleri asit gibi yakar...

Kadın, yataktan çıplak çıkar... Mal, Kobra lambada zulalanmış... Pişirir...

"Dön... Sana bunu kıçından vereceğim."

Kadın, iğneyi derine kaydırır, çıkarır ve göt yanağına masaj yapar...

Parmaktaki bir damla kanı emer.

Adam, junk'ın gri çamurunda kasılmalı bir çözülüşle debelenir.

Bir kokain ve masumiyet vadisinde üzgün gözlü gençler, kayıp bir Danny Boy için inişli çıkışlı bir şarkı söylüyorlar...

Bütün gece çektik ve dört kere yaptık... kara tahtanın altında parmaklar... beyaz kemiği kazıma. Ev, denizden eroin evi ve Para'dan da fuhuş eviydi...

İşportacı, rahatsızca kımıldanır: "Burayla ilgilen, tamam mı oğlum? Bir maymunla ilgili olarak biriyle konuşmam gerekiyor."

Sözcük, tümü tek bir parça olan ve böylece alınması gereken birimlere bölünmüş ancak parçalara, ilgi çekici bir seks düzenlemesi gibi ileri ve geri, içeri ve dışarı önce ve sonra bağlanmış olarak sahip olunabiliyor. Bu kitap her yönde dökülüyor, manzaraların çiçek dürbünü, melodilerin ve sokak gürültülerinin potpurisi, osuruklar ve gösteri bağırtıları ve ticaretin çarparak kapanan çelik kepenkleri, acı ve acındırma çığlıkları ve düz patik çığlıklar, çiftleşen kediler ve koparılmış boğa kafasının öfkeli bağırtısı, küçük hindistancevizi hipnozunda Brujo'nun peygamberce mırıldanmaları, koparılan boyunlar ve çığlık atan adamotları, orgazmın iç çekişleri, susuz hücrelerde şafak kadar sessiz eroin, çılgınca bir tütün mezadı gibi çığlık atan Kahire Radyosu ve gri metro şafağında yeşil bir hışırtı için kırılgan parmaklarıyla araştıran bir Sarhoş İşçisi gibi hasta junky'yi yelpazeleyen Ramazan flütleri...

Bu, sperm antenli 1920 kristal setimde FM olmadan yakalayabildiğim Vahiy ve Kehanet.... Nazik okuyucu, Tanrıyı orgazmın flaşında kıçlarımızdan görürüz... Bu deliklerden gövdenizi dönüştürün... ÇIKAN yol GİREN yoldur...

Şimdi ben, William Seward, sözcük haznemin kilidini açacağım... Viking kalbim, ormanın alacakaranlığında motorların pat pat pat ettiği ve dallarında dev yılanlarla bütün ağaçların yüzdüğü ve hüzünlü gözlü lemurların sahili seyrettiği ulu kahverengi nehir üzerinde, Missouri boyunca (Oğlan pembe bir ok başı bulur) uzak tren ıslıklarıyla beraber yol alır, Tanrının kendisine verdiği kıçı pazarlamayı bilmeyen sokak çocuğu gibi aç, bana geri döner... Nazik Okuyucu, Sözcük, leopar adamın altın pençeleriyle üzerine sıçrayacak, fırsatçı bir kara yengeci gibi el ve ayak parmaklarını koparacak, anlaşılır bir köpek gibi seni asacak ve spermini yakalayacak, bir çalılık sahibi gibi uyluklarının çevresine sarılacak ve bir vuruşluk kokmuş ektoplazma enjekte edecektir... Ve neden bir *anlaşılır* köpek?

Ertesi gün, bir Arap oğlanın siyah beyaz köpeğine arka ayaklarının üzerinde yürümeyi öğrettiğini gördüğümde, eskiden günler boyunca mideden kıça kadar tüm yol boyunca uzanan uzun yemek kuyruğundan dönüyordum... Ve sırnaşık iri bir köpek sevgi görmek için oğlana yaklaştı ve oğlan onu kovdu, sırnaşık köpek havladı, yeni yürüyen küçüğü

kaptı ve dillerin insanî armağanı dışındaki bir hırlayışın sahibi olarak hırladı: "Doğaya karşı bir suç tam orada."

Böylece sırnaşık köpeğe Anlaşılabilir adını taktım... Ve geçerken söyleyeyim, ve her zaman samimi bir zenci gibi geçerim, ki Anlaşılmaz Doğu'nun sinirini bozmak için bir tuz yığınına ihtiyaç var... Muharibin günde otuz g M patlatır ve sekiz saat boyunca bok gibi oturur.

"*Ne düşünüyorsun?*" der, kıpırdanan Amerikalı turist...

Ki benim buna yanıtım: "Morfin hipotalamusumu, libido ve duygu yerini zayıflattı ve ön beyin sadece arka beynin uyarması ile hareket ettiğinden, başkasının yerine davranan bir vatandaş olarak sadece arkadan tekme yiyebilir, beyinsel olanın fiil yokluğunu bildirmeliyim. Varlığınızın farkındayım ama bunun benim için etkin bir çağrışımı bulunmadığından, benim sorunumun ödeme yapmamaktan dolayı junk bağlantısının kesilmesi olması nedeniyle, senin yaptıklarınla ilgilenmiyorum... Git ya da gel, sıç ya da kendini bir raspa ya da asp[1] ile düz -bu aferin alır ve bir ibneye uygundur- ama Ölü ile Junky bunu dert etmez..." Onlar *Anlaşılmazdır.*

"Sıraların arasından tuvalete giden yol hangisi?" diye sordum sarışın yer göstericiye.

"Buradan dümdüz efendim... İçeride birisi için daha yer var."

"Pantapon Rose'u gördün mü?" dedi siyah paltolu yaşlı junky.

Teksas şerifi, suç ortağı veterineri, at eroini işine karışmış İstikrarsız Browbeck'i öldürmüştür... Aftosa ile yıkılmış bir at acısını hafifletmek için eroini görmeye gerek duyar ve belki o eroinin birazı yapayalnız düzlükten havalanır ve Washington Meydanı'nda hafifçe kişner... Junky'ler, "Selam eey Gümüş" diye bağırarak üşüşürler.

"Ama heykeltıraş nerede?" Bu kemer tipi patos parçası, Meksika, Calle Juarez'deki bambu dekorasyonlu çayhane kokteyl salonunda gıcırdadı... Geride bir köfte tecavüz suçuyla kaybolmuş olarak... bir yarık pençeleyerek pantolonunu indirir ve o yaşı küçük kıza tecavüz etmeye hazırsındır, kardeş...

Chicago arıyor... girin lütfen... Chicago arıyor... girin lütfen... Ne sanıyorsun, lastiği Puyo'da ki gulâşlar için taşıdığımı mı? Oldukça ıslak bir yer, okuyucu...

"Çıkar! Çıkar!"

---

1 Latin Amerika'ya özgü küçük bir engerek yılanı, ç.n.

Yaşlı ibne diğer yoldan gelen gülünç ergenliğindeki kendisiyle karşılaşır, dizini, Yaşlı Howard'ın hayaletinden çıkarır... kenar mahalleden Market Caddesi Müzesi'ne iniş her tür mastürbasyon ve kendini aşağılamaya sahne oluyordu... genç oğlanların buna özellikle ihtiyacı olur...

Toplanacak olgunluğa gelmişlerdi, aşağıda ötedeki mısır deliğinde unutulmuş halde... küçük zevk ve yanan sapı kırmıklarında kayıp olarak...

Metastazı[2] kör parmaklarla oku.

Eklem hastalığının fosil iletisi...

"Satmak kullanmaktan daha büyük bir alışkanlıktır." - Lola La Chata, Meksika.

İğne izlerinden korkuyu emme, gelmekte olan krizin hissiz sinir uyarılarını anlatan sualtı çığlığı, kuduz hastalığının ısırma bölgesinde zonklama...

"Tanrı daha iyi bir şey yapsaydı bunu kendisine saklardı." Derdi Denizci eskiden, iletimi yirmi ahmak hapıyla yuvarlamış olarak.

(Gliserin içindeki opal kırmıkları gibi yavaş düşen cinayet parçaları.)

Seni izlemek ve tekrar tekrar "Johnny's So Long At the Fair"ini mırıldanmak.

Alışkanlığımızı korumak için küçük miktarda çakış...

"Ve bu alkolü *kullan*" diyorum, bir ispirtoluğu masanın üzerine çarparken.

"Sen, kahretsin; aç junky'lerin her seferinde kaşıklarımı kibritlerle karartmalarını bekleyemezsin... Bu, hapis için ihtiyacım olan tek şey, polisin evde bulduğu kara kaşık patırtısı...

"Bıraktığını sandım... Tedavini düzmekten üzülecektim."

"Bir alışkanlıktan kurtulmak çok uğraştır oğlum."

Çözülen etteki damarları arama. Junk'ın kum saati son kara tanelerini böbreklere döker...

"Ağır enfeksiyonlu bölge" diye mırıldandı, bağı yukarı kaydırırken.

"Ölüm onların Kültür Kahramanı'ydı" dedi Yaşlı Hanım'ım, Maya el yazmalarından yukarı bakarak... "Ateşleri ve konuşmaları ve ölümün mısır tohumları vardı... Ölüm bir mısır tohumuna dönüşür."

Ouab Günler üzerimizde
nefret ve talihsizliğin soğuk gümbürtülü rüzgârları
atışı kaçırdı.

---

2 Metastaz: Hastalığın bir uzuvdan diğerine yayılması.

"Bu kahrolası pis resimleri buradan al" dedim ona. Eski Zamanların Schemecker'ı, kızışmış ve ahmak haplarından almış olarak bir sandalye arkasından destek alıyordu... kanına bir yüz karası.

"Nesin sen, bu ahmak hapı sanatçılarından bir mi?"

Kenar mahalle şarabının ve tıkanmış karaciğerinin sarı kokuları, elini avucu yukarıda cüppeye doğru uzatarak junky jestini yaptığında elbiselerinde ayrıldı...

biberli evlerin ve rutubetli paltoların ve besinsizlikten

körelmiş erbezlerinin kokusu...

Tedavinin tecrübeli, ektoplazmik etinin arasından bana baktı... bıraktığında bir ayda otuz pound cisimleşti... junk'ın ilk sessiz dokunuşunda solan yumuşak pembe macun... Oluşumu gördüm... On dakikada kaybolan on pound... orada bir elinde şırıngayla duruyordu... diğer eliyle düşmesin diye paltosunu tutuyordu.

hastalıklı metalin keskin kötü kokusu.

Gökyüzüne kadar yükselen bir çöp yığınında yürüyüş... saçılmış benzin ateşleri... duman, rüzgârsız havada dışkı gibi kara ve yoğun asılı kalır... öğle sıcağının beyaz filmini kuruma buluyor... D.L. yanımda yürüyor... dişsiz damaklarımın ve saçsız kafatasımın bir yansıması... hafif soğuk yakmaları tarafından tüketilmiş, çürüyen fosforojen kemiklerin üzerinden kazınmış et... Açık bir benzin kabı taşıyor ve benzin kokusu onu sarıyor... Bir paslı demir tepesini aşarken bir grup yerliye rastlıyoruz... Çöpçü balıklarının düz, iki boyutlu yüzleri...

"Benzini onların üzerine at ve ateşle..."

ÇABUK...

beyaz parlama... ezilmiş böcek çığlıkları...

Ağzımda metal tadıyla uyanarak ölü olandan geri geldim

renksiz ölüm kokusunu izlerken

susmuş bir gri maymunun doğum sonrası

bir uzvunun kesilişinin hayalet sancıları...

"Tâki çocukları kullanmak için bekliyor" dedi Eduardo ve aşırı dozdan Madrid'de öldü...

Toz trenleri, şişen etin pembe kıvrımları arasında yanarlar... orgazmın flaşlarını patlatırlar... yakalanmış hareketin küçük fotoğrafları... yumuşak kahverengi kenarları sigara yakmak için kıvrılmış...

Birinin ona verdiği 1920 hasır şapkayla orada duruyordu... karanlık sokakta ölü kuşlar gibi düşen yumuşak tedavi sözcükleri...

"Hayır... Yeter... Hayır patr..."

Lağım gazının çürümüş maden kokusuyla lekelenmiş mor kahverengi alacakaranlıkta hava çekiçlerinin kabaran denizi... karpit lambaların sarı halkalarında odağın dışında titreşen genç işçi yüzleri... ışık alan kırık borular...

"Kenti yeniden inşa ediyorlar."

Lee dalgınca kafasını salladı... "Evet... Her zaman..."

Her iki yol da Doğu Kanadı'na kötü bir taşınma...

Bilseydim sana söylemekten memnun olurdum...

"İşe yaramaz... no bueno... kendisini satıyor..."

"No glot... C'lom Fliday"

Tanca, 1959

BİR ÜSTAT BAĞIMLIDAN TEHLİKELİ İLAÇLAR RAPORU

3 Ağustos 1956

Venedik

Sayın Doktor.

Mektubunuz için teşekkürler. Kullandığım çeşitli ilaçların etkileriyle ilgili makaleyi ilişikte gönderiyorum. Yayınlamanıza uygun olup olmadığını bilmiyorum. Adımın kullanılmasına itirazım yok.

İçmekle ilgili sorunum yok. Her hangi bir ilaç kullanma isteğim yok. Genel sağlık mükemmel. Lütfen Bay...'a saygılarımı iletin. Onun, mükemmel sonuçlar veren günlük egzersizler sistemini kullanıyorum.

Teknikolojik sonuçlarıyla uğraşmak üzere birlikte çalışacak birini bulursam narkotik ilaçlar üzerine bir kitap yazmayı düşünüyorum.

Saygılarımla

WILLIAM BURROUGHS

Afyon ve afyon türevlerinin kullanımı, sınırları belirlenen "bağımlılık" diye tanımlanan bir duruma yol açar (Terim, kullanılan ya da istenen bir şeyi göstermek için yaygın olarak kullanılır. Şeker, kahve, tütün, güzel hava, televizyon, dedektif öyküleri, bulmaca bağımlılıklarından bahsederiz). Böyle yanlış kullanılınca; terim, her hangi bir faydalı anlam kesinliğini kaybeder. Morfin kullanımı morfine metabolik bağımlılığa yol açar. Morfin, su gibi biyolojik bir gereksinim haline gelir ve eğer aniden bundan yoksun bırakılırsa kullanıcı ölebilir. Şeker hastası insülin olmadığında ölecektir ama insüline bağımlı değildir. Onun insülin gereksinimi, insülin kullanımından kaynaklanmamıştır. Normal bir metabolizmayı sürdürmek için insüline gereksinim duyar. Bağımlı, bir morfin metabolizmasını sürdürmek ve böylece dayanılmaz derecede acı veren, normal metabolizmaya dönüşü engellemek için morfine gereksinim duyar.

Ben yirmi yılı aşkın bir sürede "narkotik" ilaçlar kullandım. Bunlardan bazıları yukarıdaki anlamda bağımlılık yapıcıdır. Çoğu değildir:

Afyonlular. - On iki yılı aşkın bir süre boyunca tüttürerek ve ağızdan alarak, afyon (Deriye enjeksiyon apselere yol açar. Damara enjeksiyon tatsız ve belki de tehlikelidir.) deriye, damara, kasa enjekte ederek, (hazırda iğne olmadığı zaman) burnuma çekerek; eroin, morfin, diladid, pantopon, ökodol, parakodin, dionin, kodein, demerol, metodon kullandım. Hepsi farklı derecelerde alışkanlık yapıcıdır. İlacın nasıl uygulandığı fark etmez; tüttürülmesi, burundan alınması, enjekte edilmesi, ağızdan alınması, rektal fitiller halinde yerleştirilmesi; nihai sonuç aynı olacaktır: Bağımlılık. Ve bir tüttürme alışkanlığını kırmak, damara enjeksiyon alışkanlığındaki kadar zordur. Enjeksiyon alışkanlıklarının özellikle zararlı olduğu görüşü iğnelerden duyulan mantıksız bir korkudan kaynaklanmaktadır ("Enjeksiyonlar kan akışını zehirler" – sanki kan akışı, mide, akciğer ve sümüksü dokudan emilen maddelerle daha az zehirleniyormuş gibi). Demerol, galiba morfine nazaran daha az bağımlılık yapıcıdır. Bağımlı için daha az tatmin edici ve ağrı kesici olarak da daha az etkilidir. Demerol alışkanlığının kırılması morfin alışkanlığının kırılmasından daha kolayken demerol sağlık açısından ve özellikle de sinir sistemi açısından kesinlikle daha zararlıdır. Bir keresinde üç ay boyunca demerol kullanmıştım ve bir dizi endişe verici belirti ortaya çıkmıştı; titreyen eller (morfinle ellerim her zaman sağlamdı), giderek şiddetlenen uyum bozukluğu, kaslarda kasılma, paranoit takıntılar, delirme korkusu. Sonunda demerol için tam zamanında bir hoşgörüsüzlük geliştirdim -hiç kuşkusuz bir kendini koruma önlemi- ve metodona döndüm. Birdenbire tüm belirtilerim ortadan kalktı. Demerolun neredeyse morfin kadar kabızlık yapıcı olduğunu, iştah ve cinsel işlevler üzerinde daha da kapatıcı bir etki yaptığını, buna karşı gözbebeklerini küçültmediğini ekleyebilirim. Kendime, yıllar süren bir dönemde steril olmayan -aslında kirli- iğnelerle binlerce enjeksiyon yaptım ve demerol kullanana kadar asla bir enfeksiyona uğramadım. Ardından, birinin yarılması ve kurutulması gereken bir dizi apse oluştu. Kısacası demerol bana morfinden daha tehlikeli bir ilaç olarak görünür. Metodon, bağımlı için tamamen tatmin edicidir; mükemmel bir ağrı kesici, sadece morfin kadar bağımlılık yapıcı.

Şiddetli ağrı için morfin almıştım. Ağrıyı kesen herhangi bir opiat, çekilme belirtilerini de aynı ölçüde ortadan kaldırır. Sonuç açıktır: Ağrıyı kesen, bir opiat alışkanlık oluşturucudur ve ağrıyı kesmedeki etkinliği arttıkça alışkanlık olma özelliği de artar. Morfinin ağrı kesici molekülü ve alışkanlık yapıcı molekülü aynıdır ve morfinin ağrıyı kestiği işlem, dayanma ve bağımlılığa yol açanla aynı işlemdir. Alışkanlık yapmayan morfin, Ahir Zaman Filozof Taşı olarak görünür. Öte yandan apomorfinin çeşitlemeleri, çekilme belirtilerinin tümünü kontrol etmekte son derece etkin çıkabilir. Ama bu ilacın aynı zamanda iyi bir ağrı kesici olmasını beklememeliyiz.

Morfin bağımlılığı olguları iyi biliniyor ve burada tekrarlamak için hiçbir neden yok. Birkaç nokta bana öyle geliyor ki yeterli ilgiyi görmemiş: Morfin ile alkol arasındaki metabolik geçimsizlik gözlemlenmiş fakat bildiğim kadarıyla hiç kimse bir açıklama getirmemiş. Bir morfin bağımlısı alkol içerse hiçbir hoş ya da aşırı zindelik duyumsamalarıyla karşılaşmaz. Ağır ağır artan bir rahatsızlık duygusu ve bir diğer enjeksiyona ihtiyaç vardır. Alkol, beklide karaciğerde kısa devreye uğrar görünür. Bir keresinde, sarılık krizinden tam olarak çıkmamışken alkol almayı denedim (o zaman morfin kullanmıyordum). Metabolik duyumsama eşti. Bir durumda karaciğer sarılıktan dolayı kısmen faaliyet dışıydı, diğeri de morfin metabolizması tarafından tamamen meşgul ediliyordu. Bir alkolik, morfin bağımlısı olursa, morfin her zaman ve tam olarak alkolün yerini alır. Morfin kullanmaya başlayan bazı alkolikleri tanımıştım. Derhal, kötü etkileri olmadan yüksek dozlarda morfine dayanabilir hale geldiler (bir vuruşta bir g) ve birkaç gün içinde alkol almayı kestiler. Tersi asla olmaz. Morfin bağımlısı morfin kullanırken ya da morfin çekilmesinin acısını çekerken alkole dayanamaz. Alkole dayanma yeteneği, zehirlenmemenin[1] kesin bir işaretidir. Buna bağlı olarak alkol, asla morfinin yerine geçemez. Tabii ki, zehirlenmemeye uğramış bir bağımlı, içmeye başlayabilir ve alkolik olabilir.

Çekilme sırasında bağımlı, çevresinin keskin bir biçimde farkındadır. Duyum etkilenimleri, sanrı noktasına kadar keskinleştirmiştir. Tanıdık nesneler, kıvranan sinsi yaşamla kımıldanır. Bağımlı, dışsal ve içsel duyumsamaların baraj ateşiyle karşılaşır. Güzellik ve geçmişe özlem

1 Zehirlenmeme: sarhoş olamama, dezentoksikasyon. çn

parlamaları yaşayabilir ama tümel etki son derece acı vericidir (Belki de bu duyumsamaları, yoğunlukları nedeniyle acı vericidir. Zevk verici bir duyumsama, belirli bir yoğunluğa ulaştıktan sonra dayanılmaz olabilir).

Erken çekilmenin iki özel tepkisi dikkatimi çekti: (1) Her şey tehditkâr görünüyor, (2) Hafif paranoya. Doktorlar ve hemşireler, kötülüğün canavarları gibi görünür. Birçok tedavinin akışı içinde, kendimi tehlikeli delilerle kuşatılmış hissettim. Dr. Dent'in, pethidin alışkanlığı nedeniyle, yakın zamanda arındırmadan geçirilmiş hastalarından biri ile konuştum. O da tamamen benzer bir deneyimi anlattı; 24 saat boyunca hemşireler ve doktorun "vahşi ve tiksindirici göründüğünü" söyledi. Ve her şey mavi görünüyordu. Ve aynı tepkileri yaşayan başka bağımlılarla da konuştum. Şu anda, çekilme sırasındaki paranoit düşüncelerin psikolojik temeli açık. Bu tepkilerin belirgin benzerliği ortak bir metabolik kökeni gösteriyor. Çekilme olgusuyla ilaç sarhoşluğunun belirli durumları arasındaki benzerlik çarpıcı. Esrar, Bannisteria Caapi (Harmalin), Peyote (Mescalin), sanrı oluşturucu bakış açılarını içeren keskin duyumsama durumları yaratıyorlar. Her şey canlı görünüyor. Paranoit düşünceler sık. Bannisteria Capi sarhoşluğu özellikle çekilme durumunu çoğaltıyor. Her şey tehditkâr görünüyor. Paranoit düşünceler özellikle aşırı dozun işaretini taşır. Bannisteria Caapi aldıktan sonra, Büyücü Doktor'un ve yardımcısının beni öldürmeyi planladıklarına ikna olmuştum. Vücudun metabolik durumlarının, çeşitli ilaçların etkilerini üretebildiği görünüyor.

A.B.D.'de eroin bağımlıları, mallarını süt, şeker ve barbituratlarla giderek seyrelten satıcılar yüzünden istekleri dışında bir azaltma tedavisi görüyorlar. Bunun sonucunda tedavi isteyen bağımlılardan birçoğunun bağımlılığı hafif oluyor ve bunlar kısa bir sürede (7–8 gün) tamamen arındırılabiliyorlar. İlaç tedavisi olmadan hızla kurtuluyorlar. Bu arada herhangi bir sakinleştirici, alerji giderici biraz rahatlama sağlayabiliyor; özellikle enjekte edildiğinde. Yabancı bir maddenin kendi kan akışı içinde yol aldığını bildiğinde, bağımlı kendisini daha iyi hisseder. Tolserol, Torazin ve bu türden "sakinleştiriciler", barbituratın her çeşitlemesi, Kloral ve Paraldehid, antihisteminler, kortizon, reserpin ve hatta şok, (lobotomi fazla geride kalabilir mi?) genellikle "cesaret verici" olarak tanımlanan sonuçlarla kullanıldı. Kendi deneyimim, bu

sonuçların biraz ihtiyatlı karşılanması gerektiğini gösteriyor. Tabii ki belirtilere bağlı tedavi gerekiyor ve tüm bu ilaçlar (en yaygın kullanılan ilacın muhtemel istisnasıyla: barbituratların) çekilme belirtilerinin bütününün tedavisinde yerleri vardır. Ama bu ilaçların hiçbiri, kendi başına çekilmeye yanıt değildir. Çekilme belirtileri, bireylerin metabolizmalarına ve fiziksel tiplerine göre değişir. Kabarık göğüslü, saman nezlesi ve astıma kolay yakalanan bireyler çekilme sırasında alerjik belirtilerden çok çekerler: Akan burun, hapşırık, sancı, gözlerde sulanma, nefes alma güçlüğü. Böyle zamanlarda kortizon ve antihistaminler belirgin bir rahatlama sağlayabilir. Kusma, torazin gibi bulantı giderici ilaçlarla kontrole edilebilir.

Bu ilaçların tümünün kullanıldığı on "tedavi"den geçtim. Hızlı azaltmalar, yavaş azaltmalar, uzatılmış uyku, apomorfin, antihistaminler, "amorfin" olarak bilinen yararsız bir ürünü içeren bir Fransız sistemi; şok dışında her şeyi aldım. (Başka birisi üzerinde şok tedavisiyle ilgili daha ileri deneylerin sonuçlarını duymak isterim.) Herhangi bir tedavinin başarısı, bağımlılığın derecesi ve süresine, çekilmenin aşamasına (geç ya da hafif çekilmede etkin olan ilaçlar, şiddetli evrede yıkıcı olabilir), bireysel belirtilere, sağlık, yaş vb. şeylere bağlıdır. Bir tedavi yöntemi bazen tamamen etkisiz olurken başka birinde mükemmel sonuçlar verebilir. Ya da bana yaramayan bir tedavi başkasını yarayabilir. Nihai yargılara ulaşmaya değil, sadece çeşitli ilaçlara ve tedavi yöntemlerine verdiğim yanıtları bildirmeyi hedefliyorum.

Azaltma Tedavileri. - Bu en yaygın tedavi biçimidir ve ağır bağımlılık durumunda, bulunan hiçbir yöntem bunun yerini tam olarak alamaz. Hasta bir miktar morfin almalıdır. Tüm bağımlılık vakalarına uygulanabilecek tek bir kural varsa, o da budur. Ama morfin olabildiğince çabuk çekilmelidir. Yavaş azaltma tedavileri gördüm ve her seferinde sonuç cesaretin kırılması ve geri dönüştü. Belli belirsiz azaltma, sonsuza azaltma olmaya uygundur. Bağımlı tedavi ararken, birçok olayda çekilme belirtilerini pek çok kez yaşamış durumdadır. Kendisini bekleyen nahoş sıkıntıyı karşılamaya hazırdır. Ama çekilmenin acısı on gün yerine iki aya yayılırsa, buna katlanamayabilir. Direnme isteğini kıran, acının yoğunluğu değil süresidir. Bağımlı, geç çekilmenin zayıflığını, uykusuzluğunu, sıkıntısını, yorgunluğunu bastırmak için, ne kadar küçük olursa

olsun afyonlu bir ilacın herhangi bir miktarını alışkanlık olarak alırsa, çekilme belirtileri belirsiz bir süreyle uzatılacak ve tam olarak kötü duruma dönüş neredeyse kesin bir hale gelecektir.

Uzatılmış Uyku. - Kuram iyi görünüyor. Uykuya dalıyor ve tedavi edilmiş oluyorsun. Kloral hidrat, barbituratlar, torazinin sanayiye dozları, yarı uyanıklığın kâbus durumunu yarattı sadece. Yatıştırmanın çekilmesi, 5 günden sonra, şiddetli bir şoka neden oldu. Şiddetli morfin yoksunluğunun belirtileri ortaya çıktı. Nihai sonuç, benzeri olmayan korkunun birleşik belirtilerinin tümüydü. Olduğum hiçbir tedavi, acısız olduğu iddia edilen bu yöntem kadar acı verici değildi. Uyku ve uyanıklık çevrimi, çekilme sırasında her zaman derinden bozulur. Bunun şiddetli yatıştırma ile daha bozulması en azından tedavinin doğru olmadığını gösterir. Morfin çekilmesi, barbituratların çekilmesi eklenmeden de yeterince sancılıdır. Hastanede iki haftanın ardından (beş gün yatıştırma, on gün "dinlenme") hâlâ, o kadar zayıftım ki küçük bir yokuşu çıkmaya kalkıştığımda bayılıyordum. Uzatılmış uykuyu, çekilme tedavisinin olası en kötü yolu olarak değerlendiriyorum.

Antihistaminler. - Antihistaminlerin kullanımı, çekilmenin alerjik kuramına dayandırılır. Morfinin ani çekilmesi, bundan kaynaklanan alerjik belirtilerle histaminin aşırı üretimini hızlandırır. (Şiddetli acı veren sarsıntılı yaralanmadan kaynaklanan şokta, kana büyük miktarlarda histamin bırakılır. Bağımlılıkta olduğu gibi şiddetli acıda da zehirlenmeye neden olacak dozda morfine dayanılır. Kanlarında yüksek histamin içeriği bulunan tavşanlar, morfine aşırı derecede dirençlidirler.) Antihistaminlerle deneyimim sonuç verici olmadı. Bir keresinde, sadece antihistaminler içeren bir tedavi gördüm ve sonuçlar iyiydi. Ama o zamanlar hafif bir bağımlılığım vardı ve tedavi başladığında 72 saat boyunca morfinden uzak kalmıştım. Ondan sonra çekilme belirtileri için hayal kırıklığı yaratan antihistaminleri sıkça kullandım. Aslında bunlar, benim moral bozukluğumu ve asabiyetimi arttırıyorlar. (Tipik alerjik belirtiler çekmiyorum.)

Apomorfin. - Apomorfin, çekilme tedavisi yöntemleri arasında denediklerimin kesinlikle en iyisiydi. O, çekilme belirtilerini tamamen ortadan kaldırmaz ama bunları dayanılır bir düzeye indirir. Mide ve bacak

krampları, çırpınmalı ve çılgın durumlar gibi şiddetli belirtiler tamamen kontrol edilir. Aslında apomorfin tedavisi, azaltma tedavisinden daha az rahatsızlık içerir. Düzelme daha hızlı ve daha tamdır. Apomorfin tedavisi görene kadar morfini çok istemekten asla kurtarılamadığımı düşünüyorum. Belki de hiç de psikolojik olmayıp sadece metabolik bir tedavinin ardından varlığını sürdüren, "psikolojik" morfin isteği. Apomorfin formülünün daha güçlü çeşitlemeleri, bağımlılığın tüm biçimlerinin tedavisinde nitel olarak daha etkili çıkabilir.

Kortizon. - Kortizon, özellikle damara enjekte edildiğinde biraz rahatlama veriyor gibi görünür.

Torazin. - Çekilme belirtilerinden biraz rahatlama sağlar ama çok değil. Yan etkileri olan; can sıkıntısı, görme bozuklukları ve sindirim bozukluğu kuşkulu faydalarını dengeler.

Reserpin. - Hafif bir can sıkıntısı dışında bu ilacın herhangi bir etkisini fark etmedim.

Tolserol. - İhmal edilebilir sonuçlar.

Barbituratlar. - Çekilmenin uykusuzluğu için barbituratları yazma yaygın uygulamadır. Aslında barbituratların kullanımı normal uykuya dönüşü geciktirir, tüm çekilme sürecini uzatır ve kötüye geri dönüşe yol açabilir. (Bağımlı, nembutal ile birlikte kodein ya da paregorik almaya yöneltilir. Normal bir kişi için oldukça zararsız olan küçük miktardaki afyonlu ilaçlar, tedavi edilen bir bağımlıda derhal bağımlılığı yeniden oluşturur.) Deneyimim, Dr. Dent'in barbituratların yanlış tedavi olduğu açıklamasını doğrulamaktadır.

Kloral ve Paraldehid. - Bir yatıştırıcı gerekli olduğunda olasılıkla barbituratlar tercih edilir ama bağımlıların çoğu paraldehidi anında kusacaklardır.

Ben de kendi insiyatifimle, çekilme sırasında aşağıdaki ilaçları denedim.

Alkol. - Çekilmenin hangisi herhangi bir aşamasında mutlak olarak yanlış tedavidir. Alkol kullanımı ayrımsız olarak çekilme belirtilerini arttırır

ve kötü duruma dönüşe yol açar. Alkole sadece metabolizma normale döndükten sonra hoşgörü gösterilebilir. Bu ağır bağımlılık durumlarında genellikle bir ay alır.

Benzedrin. - Geç çekilmenin can sıkıntısını geçici olarak rahatlatabilir, şiddetli çekilmede yıkıcıdır, morfinin psikolojik yanıt oluşturduğu sinirlilik durumunu ürettiği için herhangi bir aşamada yanlış tedavidir.

Kokain. - Yukarıdaki açıklama, kokain için iki katıyla geçerlidir.

Cannabis Indica (marihuana). - Geç ya da hafif çekilmede can sıkıntısını hafifletir ve iştahı arttırır, şiddetli çekilmede tam bir felakettir. (Bir keresinde, erken çekilme sırasında kâbussu sonuçlarıyla marihuana içmiştim.) Cannabis bir hassaslaştırıcıdır. Zaten kötü hissediyorsanız, daha da kötü hissetmenize neden olacaktır. Yanlış ilaçtır.

Peyote ve Bannisteria caapi. - Denemek için girişimde bulunmadım. Banniesteria sarhoşluğu düşüncesi, şiddetli çekilme ile birleşince beynin sendelemesine neden oluyor. Geç çekilme sırasında morfin yerine peyote kullanmaya başlayan birini tanımıştım, morfine olan tüm isteğin bittiğini iddia ediyordu, sonunda peyote zehirlenmesinden öldü.

Ağır bağımlılık olaylarında, belirgin, fiziksel, çekilme belirtileri en azından bir ay kalır.

Asla psikopatik bir morfin bağımlısını duymadım; afyonlu bir ilaca bağımlıyken psikopatik belirtiler gösteren birini kastediyorum. Aslında bağımlılar sıkıcı bir şekilde mantıklıdırlar. Belki de şizofreni ile afyonlu ilaç bağımlılığı arasında metabolik bir uyumsuzluk vardır. Öte yandan morfin çekilmesi sıklıkla psikopatik tepkiler yaratır – genellikle hafif paranoya. Şizofrenide sonuç veren ilaçlar ve tedavi yöntemlerinin çekilmede de fayda sağlaması ilgi çekicidir: Antihistaminler, sakinleştiriciler, apomorfin, şok.

Sir Charles Sherington, acıyı "bir zorunlu koruma refleksinin psişik yardımcısı" olarak tanımlıyor.

Bitkisel sinir sistemi, iç ritimler ve dış güdülere yanıt olarak genişler ve kasılır; keyif verici olduğu denenmiş güdülerde -cinsellik, gıda, iyi

toplumsal temaslar, vb.- genişler, acı, endişe, korku, rahatsızlık ve sıkıntıda ise kasılır. Morfin: genişleme ve kasılma, rahatlama ve gerilme çevriminin tamamını değiştirir. Cinsel işlev etkisizleşir, mide ve bağırsakların sindirim esnasında yaptığı devinim yavaşlar, gözbebekleri ışık ve karanlık karşısında tepki vermeyi bırakır. Organizma ne acıya karşı kasılır ne de normal zevk kaynaklarına göre genişler. Bir morfin çevrimine ayarlanır. Bağımlı sıkıntıya karşı bağışıktır. Saatlerce ayakkabısına bakabilir ya da sadece yatakta kalabilir. Bir cinsel boşalmaya, toplumsal ilişkilere, işe, eğlenceye, alıştırmaya, morfin dışında hiçbir şeye gereksinimi yoktur. Morfin, organizmaya bir bitkinin bazı niteliklerini vererek acıyı yatıştırabilir. (Acının, büyük ölçüde durağan, korumacı refleksleri bulunmayan bitkiler için bir işlevi olamaz.)

Bilim adamları, zevk vermeden acıyı kesecek alışkanlık yapmayan bir morfin arıyor, bağımlılarsa bağımlılık olmadan aşırı zindelik istiyor - ya da istediklerini sanıyor. Ben, morfinin işlevlerinin nasıl ayrılabileceğini anlamıyorum, herhangi bir etkin ağrı kesicinin cinsel işlevi bastıracağını, aşırı zindelik yaratacağını ve bağımlılığa yol açacağını düşünüyorum. Mükemmel ağrı kesici belki de anında bağımlılık yaratıcı olacaktır. (Birisi böyle bir ilaç üretmek istiyorsa, dihidro-oksi-eroin başlamak için iyi bir yer olabilir.)

Bağımlı, acısız, sekssiz, zamansız bir durumda var olur. Hayvan yaşantısının ritimlerine yeniden geçmek, çekilme belirtilerinin tümüne yol açar. Bu geçişin rahat yapılabilmesinin olasılığından kuşkuluyum. Acısız çekilme sadece yaklaşılabilir.

Kokain. - Kokain, kullandıklarımın içinde en fazla zindelik veren ilaçtı. Aşırı zindelik kafada merkezlenir. Belki de ilaç, zevk bağlantılarını doğrudan beyinde etkinleştiriyordu. Doğru yerde bir elektrik akımının da aynı etkiyi üretebileceğinden şüpheleniyorum. Kokain tam zindeleştirmesi sadece damara enjeksiyonla gerçekleştirilebilir. Zevk veren etkiler beş ya da on dakikadan fazla sürmez. Eğer ilaç, deriye enjekte edilirse, hızlı giderme etkilerini, azaltır. Bu iki katıyla buma çekme için geçerlidir.

Bütün gece uyanık kalarak birer dakikalık aralıklarla, "hız topu" oluşturmak için aynı enjeksiyonda karıştırılmış eroin vuruşlarıyla dönü-

şümlü olarak kokain almak, kokain kullanıcılarının standart uygulamasıdır. (Morfin bağımlısı olmayan bir düzenli kokain kullanıcısıyla asla karşılaşmadım.)

Kokain isteği şiddetli olabilir. Bir kokain reçetesini doldurmak için bir eczaneden diğerine yürüyerek tam bir gün harcadığım oldu. Kokaini şiddetle isteyebilirsiniz ama onun için metabolik bir gereksiniminiz yoktur. Kokain bulamazsanız, yemek yer, uyur ve bunu unutursunuz. Yıllarca kokain kullanmış ve ardından bağlantı kaynaklarından kopmuş olanlarla konuştum. Hiçbiri herhangi bir çekilme belirtisi yaşamamıştı. Gerçekten bir ön beyin uyarıcısının nasıl bağımlılık yaratacağını anlamak güçtür. Bağımlılık, yatıştırıcıların tekelinde gibi görünüyor.

Kokainin sürekli kullanılması; sinirlilik, can sıkıntısı, bazen paranoit sanrılı ilaç psikozuna yol açar. Kokain kullanımından kaynaklanan sinirlilik ve can sıkıntısı, daha fazla kokain ile giderilmez. Etkin olarak morfin ile rahatlatılırlar. Bir morfin bağımlısı tarafından kokain kullanılması, her zaman daha fazla ve daha sık morfin enjeksiyonlarına götürür.

Cannabis Indica (esrar, marihuana). - Bu ilacın etkileri sıkça ve korkunç bir biçimde tanılanmıştır: Uzay zaman algılamasının bozulması, etkilere şiddetli duyarlılık, düşüncelerin uçuşması, gülme krizleri, aptallık. Marihuana bir hassaslaştırıcıdır ve sonuçları her zaman hoş değildir. Kötü bir durumu daha da kötüleştirir. Can sıkıntısını umutsuzluğa, kaygıyı paniğe dönüştürür. Şiddetli morfin çekilmesi sırasında marihuana ile olan korkunç deneyimime daha önce değindim. Bir keresinde bir şey hakkında hafifçe endişeli olan bir konuğuma marihuana verdim ("otlanma uçuşları" onun deyimiyle). Sigaranın yarısını içtikten sonra "Korkuyorum!" diye çığlık atarak ayağa kalktı ve evden dışarı fırladı.

Marihuana sarhoşluğunun özellikle cesaret kırıcı bir özelliği, etkin yönlendirmenin bozulmasıdır. Bir şeyi sevdiğinizi ya da sevmediğinizi, bir duyumsamanın hoş ya da tatsız olduğunu bilemezsiniz.

Marihuana kullanımı bireye göre büyük ölçüde değişir. Bazıları sürekli tüttürürler, bazıları ara sıra, sayıları azımsanmayacaklar da şiddetle hoşnutsuzluk duyarlar. Özellikle, birçoğu marihuana tüttürmeye püriten bir yaklaşım sergileyen tescilli morfin bağımlıları arasında pek tutulmaz.

Marihuananın kötü etkileri A.B.D.'de büyük ölçüde abartılmıştır. Bizim ulusal ilacımız alkoldür. Başka bir ilacın kullanımına özel bir korkuyla yaklaşma eğilimindeyizdir. Bu öteki kötü alışkanlıklara teslim olan birisi, zihin ve gövdesinin tam bir yıkımını hak eder. İnsanlar gerçekleri dikkate almadan inanmak istediklerine inanırlar. Marihuana alışkanlık yapıcı değildir. Aşırı olamayan kullanımının kötü etkilerinin kanıtını pek görmedim. İlaç psikozu, uzun süreli ve aşırı kullanımdan kaynaklanabilir.

Barbituratlar. - Barbituratlar, herhangi bir süre boyunca büyük miktarlarda alındıklarında kesinlikle bağımlılık yapıcıdır (günde yaklaşık bir gram bağımlılık yaratacaktır). Çekilme belirtilerinin tümü, sara tipi çırpınmalı sanrılar içermesi yüzünden morfin çekilmesinden daha tehlikelidir. Bağımlılar sıklıkla beton zeminlerde çırpınırken kendilerini yaralarlar (beton zeminler, ani çekilmelerin olağan sonuçlarıdır). Morfin bağımlıları sık sık yetersiz morfin tayınlarını güçlendirmek için barbiturat alır. Bazıları barbiturat bağımlıları da olur.

Bir keresinde, dört ay gece boyunca her gece iki nembutal kapsülü aldım (her biri bir buçuk g) ve hiçbir çekilme belirtisinden acı çekmedim. Barbiturat bağımlılığı, bir nicelik sorunudur. Bu beklide morfin gibi metabolik bir bağımlılık değildir ama aşırı ön beyin yatışmasına mekanik bir tepkidir.

Barbiturat bağımlısı şaşırtıcı bir manzara sunar. Uzuvlarını koordine edemez: Sendeler, bar taburelerinden düşer, bir cümlenin ortasında uykuya dalar, ağzından lokma düşürür. Kafası karışık, huysuz ve aptaldır. Ve hemen her zaman başka ilaçlar kullanır, eline gelen her şeyi: Alkol, benzedrin, afyonlu ilaçlar, marihuana. Barbiturat kullanıcıları, bağımlı toplumunda hor görülürler: "Ahmak hapı serserileri. Hiç klâsları yok." Bir derece aşağı havagazı ve süt, ya da bir kova amonyak koklamaktır - "Temizlikçi kadın uçuşu[2]."

Barbituratlar, en kötü bağımlılık biçimini oluşturuyorlar gibi görünür bana; nahoş, huzur bozucu, tedavisi güç.

---

2 Temizlikçi kadın uçuşu (The Scrub Woman Kick): Jargonda "amonyak kafası" için kullanılan deyim.

Benzedrin. - Bu, kokain gibi beyne etkiyen bir uyarıcıdır. Yüksek dozlar, zindelik duygusu taşınan uzun süreli uykusuzluklara yol açar. Aşırı zindelik dönemini, korkunç bir can sıkıntısı dönemi izler. İlaç, kaygılanmayı arttırma eğilimindedir. Sindirim bozukluğu ve iştah kaybına neden olur.

Benzedrin çekilmesinin belirtisini, belirgin belirtilerin takip ettiği tek bir olay biliyorum. Bu, altı ay boyunca inanılmaz miktarda benzedrin kullanan, tanıdığım bir kadındı.[3] Bir süre boyunca, kendisinde bir ilaç psikozu gelişti ve on günlüğüne hastaneye kaldırıldı. Benzedrin kullanımına devam etti ama aniden kesti. Astım türü bir hastalığa yakalandı. Nefes alamıyor ve morarıyordu. Ona, anında rahatlama sağlayan bir doz antihistamin (teperen) verdim. Belirtiler yeniden ortaya çıkmadı.

Peyote (meskalin). - Bu kuşkusuz bir uyarıcı. Gözbebeklerini sulandırıyor, uyanık tutuyor. Peyote, aşırı derecede mide bulantısı yapıyor. Kullanıcılar, bunu etkilerini görmeye yetecek kadar uzun süre yerinde tutmakta zorluk çekiyorlar, bazı açılardan marihuanaya benzer biçimde. Algılamanın giderek artan hassaslığı, özellikle renklerde ortaya çıkıyor. Peyote sarhoşluğu, özel bir bitki bilinci ya da bitki ile benzeşmeye neden oluyor. Her şey bir peyote bitkisine benziyor. Kızılderililerin neden peyote kapsülünde yerleşmiş bir ruh olduğunu düşündüklerini anlamak kolay.

Peyote'nin aşırı dozu, solunumun felç olmasına ve ölüme neden olabilir. Bir olay biliyorum. Peyote'nin bağımlılık yapıcı olduğunu düşünmek için hiçbir neden yok.

Bannisteria caapi (Harmalin, Banisterin, Telepatin). - Bannisteria caapi, hızlı büyüyen bir asmadır. Etkin malzemesi, yeni kesilmiş asmanın odunsu kısmının içinde bulunur. İç kabuğu en etkin yeri kabul edilir ve yapraklar asla kullanılmaz. İlacın tam etkisini hissetmek ancak asmanın fazla miktarda kullanılmasıyla mümkündür. Bir kişi için, her biri sekiz inç uzunluğunda yaklaşık beş parça asmaya gerek duyulur. Asma ezilir ve *Palicourea sp. Rubiacea* olarak adlandırılan bir çalının yapraklarıyla iki saat ya da daha fazla kaynatılır.

---

3 Büyük olasılıkla, karısı Joan'dan bahsediyor. yhn

Yage ya da Ayuahuaska (Bannisteria caapi için kullanılan en yaygın Kızılderili isimleri), duyuların köklü alt üst oluşuna yol açan sanrı oluşturucu narkotik bir maddedir. Aşırı dozda, sarsıcı bir zehirdir. Panzehiri, barbiturat ya da diğer güçlü sarsıntı kesici yatıştırıcılardır. İlk kez Yage alan biri, aşırı doza önlem olarak yanında yatıştırıcı bulundurmalıdır.

Yage'nin sanrı oluşturucu özellikleri, güçlerini artırmak amacıyla Büyücü Doktorlar tarafından kullanılmalarına neden olmuştur. Bunu aynı zamanda çeşitli hastalıklarda, her şeyin çaresi olarak kullanmışlardır. Yage, vücut sıcaklığını düşürür ve bunun sonucunda ateş düşürücü etkisi vardır. Mide ve bağırsak kurtlarının tedavisinde belirgin etkisi olan güçlü bir anti-helminitiktir. Yage, bir bilinçli anestezi durumu yaratır ve üyeliğe kabul edilenlerin, düğümlenmiş asma dalları ile vurulma ya da karınca dizilerine sunulma gibi acı verici bir işleme girmeleri gereken törenlerde kullanılır.

Ortaya çıkarabildiğim kadarıyla, sadece yeni kesilmiş asma etkindir. Etkin ana maddeyi, kurutmanın, ayrıştırmanın ya da saklamanın bir yolunu bulamadım. Hiçbir tentür etkin çıkmadı. Kurutulmuş asma tamamen işlevsiz. Yage'nin farmakolojisi, laboratuar araştırması gerektiriyor. Ham özü bu ölçüde güçlü, halüsinasyon yaratıcı bir narkotik madde olduğundan belki de daha görkemli sonuçlar, beklide sentetik çeşitlemeleriyle ortaya çıkabilir. Konu kesinlikle daha ileri araştırmaya çağırıyor.[4*]

Yage'nin kullanımına dayandırılabilecek herhangi bir kötü etki ile karşılaşmadım. Görevleri süresince bunu sürekli olarak kullanan Büyücü Doktorlar, normal sağlık koşullarına sahip görünüyorlar. Kısa süre sonra dayanıklılık sağlanıyor ki, böylece mide bulantısı ya da başka bir kötü etki olmadan öz içilebiliyor.

Yage eşsiz bir narkotik madde. Yage sarhoşluğu bazı yönlerden esrar sarhoşluğuyla benzer. Her iki durumda da, görüş noktasında kayma, normal yaşamdakinin ötesinde bir bilinç yükselmesi görülür. Ancak Yage aktüel sanrılarla, duyularda daha ileri bir düzen bozulmasına neden olur. Gözlerin önündeki mavi parlamalar, Yage sarhoşluğuna özgüdür.

---

4 Bunun basılmasından beri, Bannisteria'nın alkaloidlerinin, deneysel psikoz yaratmak için kullanılagelen LSD6 ile yakından ilişkisi olduğunu keşfettim. Sanırım bunlar şimdiden LSD25'e kadar ulaştılar. wsb

Yage ile ilgili davranışlar oldukça çeşitlidir. Birçok Kızılderili ve Beyaz kullanıcıların çoğu, bunu liköre benzer diğer bir sarhoş edici madde olarak değerlendirirler. Başka gruplarda törensel kullanımı ve önemi vardır. Jivarolar arasında, genç adamlar atalarının ruhlarıyla temas kurmak ve gelecekteki yaşamlarıyla ilgili bilgi almak için Yage alırlar. Kabul edilme törenleri sırasında, kabul edilecek olana acı veren dayanıklılık denemeleri için anestezi yapmakta kullanılır. Bütün Büyücü Doktorlar, geleceği öngörme, kaybolan ya da çalınan nesnelerin yerini belirleme, bir suçun failini belirleme, hastalık teşhis ve tedavisi uygulamalarında bunu kullanırlar.

Bannisteria capi'nin alkaloidi 1923'te Fisher Cardenas tarafından ayrıştırıldı. Alkaloide Telepatin ve daha sonra değiştirerek Banisterin adını verdi. Rumf, Telepatin'in, Perganum Harmala'nın alkaloidi Hermin ile eş olduğunu gösterdi.

Bannisteria caapi'nin alışkanlık yapıcı olmadığı açıktır.

Nutmeg. - Mahkûmlar ve denizciler bazen nutmege başvururlar. Yaklaşık bir çorba kaşığı kadarı suyla yutulur. Sonuçlar, baş ağrısı ve mide bulantısı yan etkileriyle birlikte kabaca marihuananınkilere benzerdir. Bağımlılık mümkünse bile, bunun öncesinde ölüm ortaya çıkacaktır. Sadece bir keresinde nutmeg aldım.

Güney Amerika Yerliler tarafından kullanılan nutmeg ailesine dâhil bir dizi narkotik madde vardır.[5] Bunlar genellikle bitkini kurutulmuş tozunun burundan çekilmesiyle kullanılır. Büyücü Doktorlar, bu zararlı maddeleri alır ve şiddetli sarsılma durumuna girerler. Seğirmelerinin ve mırıldanmalarının kehanetsel anlamının bulunduğuna inanılır. Bir arkadaşım Güney Amerika'da nutmeg ailesinden bir ilacı denedikten sonra üç gün boyunca şiddetli bir hastalığa tutulmuştu.

Datura-scopolamin. - Morfin bağımlıları sıklıkla scopolamin ile birlikte morfin almaktan zehirlenirler.

---

5 Küçük hindistancevizi ağacı ve bunun baharat olarak kullanılan tohumu. çn

Bir keresinde, morfin g'sinin altıda birini ve scopolamin g'sinin yüzde birini içeren ampuller elde etmiştim. G'nin yüzde birinin ihmal edilebilir bir miktar olduğunu düşünerek, bir enjeksiyonda altı ampul aldım. Sonuç, şans eseri olarak bana uzun süredir katlanan pansiyoncum tarafından yaptıklarımın kısıtlandığı birkaç saatlik psikoz durumuydu. Ertesi gün hiçbir şey hatırlamadım.

Datura grubu uyuşturucuları Güney Amerika ve Meksika Yerlileri tarafından kullanılır. Ölüm olaylarının sık olduğu söyleniyor.

Scopolamin, güvenilmez sonuçları olan bir itiraf ettirme aracı olarak Ruslar tarafından da kullanılmıştır. Nesne sırlarını açıklamaya istekli ama bunları hatırlayamaz hale gelebilir. Sık sık kapak öyküsü ve gizli bilgi içinden çıkılmaz bir şekilde nakledilir. Meskalinin, şüphelilerden bilgi almada çok başarılı olmasını anlıyorum.

Morfin bağımlılığı, morfin kullanımıyla ortaya çıkan bir metabolik hastalıktır. Bence psikolojik tedavi sadece yarasız değil, aynı zamanda da yanlış tedavidir. İstatistiksel olarak morfine bağımlı hale gelen insanlar, buna erişebilenlerdir: Doktorlar, hemşireler, karaborsa kaynaklarıyla ilişkisi olanlar. Afyonun afyon dükkânlarında engellenmeden satıldığı İran'da, erişkin nüfusun yüzde 70'i bağımlıdır. Yani, hangi derin çelişki ve rahatsızlıkların onları afyon kullanımına yönelttiğini ortaya çıkarmak için birkaç milyon İranlıya psikoanaliz mi uygulamamız gerekiyor? Sanırım hayır. Benim deneyimlerime göre, birçok bağımlı nörotik değil ve psikoterapiye gereksinimleri yok. Apomorfin tedavisi ve kötü duruma dönüldüğünde apomorfin bulabilmek, herhangi bir "psikolojik rehabilitasyon" programından kesinlikle daha yüksek bir kalıcı tedavi oranı verecektir.

Birinci Kitap
2. Bölüm
Tanrılarla Kolkola / Frisco Asları

Gary Snyder
Richard Brautigan
Gregory Corso
Lawrence Ferlinghetti
Peter Orlovsky

Gary Snyder[1]

"...İngilizce yazılımlarındaki kelime dizilimlerini bozmadan Türkçeleştirdim, yani orijinalinde de Türkçesinde de kelimeler aynı yerde duruyorlar, tabi bunu Gary'nin Japon şiir uyaklarına olan yaklaşımına borçluyum, adam "Japonca İngilizcesiyle" yazdığı için grameri tuhaf bir şekilde yok edebiliyorsun çeviride, tabi her şiirinde değil.

Çünkü farklı türlerde yazın tarzları deniyor Gary, bu çevirdiklerim iki ayrı kitabından ama yakın şekiller birbirlerine, 7 şiirden iki tanesi diğerlerinden ayrılıyor sadece.

İşin ilginç yanı adamın şiirlere ve diğer metinlerine verdiği isimler, isimlendirmeler tam anlamıyla bir tür bilinç akışını anımsatıyor. Zaten Gary şiirlerini meditatif süreçlerde demleyerek birden bire bitmiş olarak kâğıda döküyor, tuhaf ama sanki yazılarına verdiği isimlerin başlı başına bir şey olması gerektiği hissi uyanıyor bende.

Yukarda yazdım mı bilmiyorum ama aynı; kesik, kısa soluklu ama derinden diyaframik bir yazın şeklini günlüklerinde de kullanıyor, bir tek düz yazılarını hele ki araştırma ve inceleme bazda olanları bilemiyorum, henüz eğilemedim onlara zira. Ama o bütünsellik içinde dahi bir şekilde bu bahsettiklerimi oluşturduğuna ya da serpiştirip sızdırdığına eminim, tabi "ekolojik anarşizm" ismini taşıyan bir makale bunun içine girmeyebilir, çok fazla yazıda bazen bir bilim adamı gibi davransa da piçliği bir şekilde elden hiç bırakmıyor adam, yazınına baktığında ki yukarıdaki cümlelerden anlamışsındır tam olarak beat tarzının göbeğinde duruyor, Kerouac'ın Neal gibi Onu da Allahlaştırması doğal olarak doğal.

Snyder'ın yaptığı çok önemli bir şey var, sanırım çok az okuyucu bunu başarabilmiştir ve bunu yapma sebebinin kesinlikle, ben, kutsal metin okumaları ve kaligrafik mesailerle ilgili olduğunu düşünüyorum, yazarken kelimeler arasında ve dizeler arasında farklı ve kendincil boşluklar bırakıp işaretler kullanıyor, bu boşlukları bazen aynı dizede verebiliyor ya da kelimelerin arasını işaret kullanarak ayırabiliyor.

---

1 2005 senesinde Gary Snyder üzerine yaptığımız bir çalışmada yer verdiğim mektuptan.(Haz.)

Dizeler ve kıtalar arasında verdiği boşluklarsa farklı eslere sahip, birbirlerine yakın ya da uzak ya da çok uzak nefes aralıklarından oluşabiliyorlar.

Bu düzenek dünya edebiyatında elbette yok, bir tek uzak doğuda görebilirsin bunu, bir de Budist metinlerde ve sadece Kuran'ı Kerim'de, zira İncil'de ve diğer metinlerde bu okuma ve nefes düzeneği arasındaki kutsu bağlantıya rastlamak imkânsız, belki bu metinlerin orijinalliğinin olmaması mevzuudur? Neyse sonuçta bu okuma düzeneği, yani şairin yazma düzeneği çeviriye de yansımak durumunda kalıyor, bence Gary'yi çevirmek olay değil, onu okuyabilmek mesele."...

Yaşamı boyunca şiir yazmış bir annenin çocuğu olmak şiirin onun bilinçaltına yerleşmesi demekti bir anlamda. Snyder daha yazı yazma yetisiyle tanışmamıştı ki annesi onun için Gary'nin okuduğu (kurduğu) şiirleri kaleme alıyor (ve bunları gelecek için saklıyor)du. Şiir adına kavradığı ilk önem noktalarını Snyder "saygın" ve "zevkli" olarak nitelendirir. Bu özellikler -aslında- gelecekteki şairliğin de yazdığı şiirlerde de kendi yazınını tanımlamak adına okuyucuları tarafından kullanılacaktı.

Şiirlerinde dize içinde ve aralarında yer zaman kıta(msılık)larda kullandığı yukarıda da bahsettiğim "boşluk" düzeniyle de ilgili olarak "boşluk zamandır" ifadesini kullanıp olası bir okuma stili yönlendirmesi de yapmaktadır.

Budist bir şaman-ist olan Gary Snyder'ın şiirlerini bu itikadın dışında değerlendirmek hata olur. Hem şiirlerini kurup meydana çıkardığı meditatif süreç, gerekse dizelerinde kullandığı betimlemeler ve "şeyler" onun seyr-i süluk'unun izleridir. O da diğer beatler gibi yaşadığını (yaşadığı gibi) yazar ve kâh o coşkunluğu, kâh dinginliği öyle bir ortaya koyar ki okurun içine girmesi kaçınılmazdır.
Şiir sanatının arkaik bir sürece dek geri döndürülebilecek denli "eski" olduğunun farkında olan Snyder, arkeolojik bir yönelimle şamanik öğretiler doğrultusunda oluşturduğu Budist meditatif geçit(ler)le şiirin özüne iner/yolculuk eder. Doktor Şaman'ın ayinsel (ritüelde) kullanageldiği ezgi ve sözcükleri şiirde bulur Snyder ve şiirin ezgisel olarak "iyileştirici" (şamanik yapıdaki şifa gibi) gerçekliğinden bahseder.

Şiiri ve bahsedurduğumuz bu kozmik örgüyü/bağıntıyı anlamak için bir anlamda vahdetin kesreti ya da kesretin vahdeti olgusunun bilincine erişmiş olmak gerek. (Snyder'ın şamanik yapısından dolayı onu salt bir panteizmle tartmak hata olur, zira onunkisi daha çok: "Tanrıdır" değil, "Tanrıdandır" gerçeğine yakınlık taşır.) "Tümü görmek", Zen'in ne olduğu sorusuna verilmeyen cevap gibidir. Şiirinde bu yapısını şöyle bir anlatıyla bağıntılayabiliriz: "Buddha dedi ki: Büyük ayakkabı, şayet bu pirinç yaprağını anlarsan, birbirine bağlılık ve vücuda gelmenin kanunlarını da anlarsın. Şayet birbirine bağlılık ve vücuda gelmenin kanunlarını anlarsan Dharma'yı anlarsın. Dharma'yı anladığında ise Buddha'yı kavrarsın."

Bu ifadeyi şu şekilde açılımlayabiliriz (burada Gary için, elbet). Snyder: Kapsamlı bir biyoloji, mistisizm (aslında mistik ifadesi daha çok Hıristiyan öğreti için geçerli -yakın bir yaklaşım; buna "öğreti" ya da "inisyasyon" demek burada- şimdi daha doğru ve gerekli), tarih öncesi sistemler teorisi (René Guenon'un çalışmalarını da aklımıza getirmemizde fayda var) ve başka önemli alanlarda derinlemesine çalışmalar yapıyor ve bunları bir şekilde yaşamında pratize ediyor. Bu böylece "genel olanı", "bir-tek olanı" anlama-kavrama yolunun uğraşıları, öğretinin "iç"i diğer anlamda. İşte bu Gary'nin kurduğu şiire de yansıyor; kozmik bir kocamanlığın çoğul yüzünün başkalaşım şiirlerini ortaya koyması, böylece lirik şemalar ortaya çıkıyor işte.

Beat kaynaşmasına da bu şekilde bakmak gerekli ve anlamlı. Çünkü beat de önemli kapılardan sadece biri. Snyder bunu kendi sözleriyle çok iyi özetler: "Birbirimize ihtiyacımız vardı; sıcak, nemli ve besleyici bir kültür yarattık. Ve bunun ötesine geçtik."
Diğer beat yazarlarında da gözüktüğü gibi; Blake, Yeats, Pound, Lawrence, Whitman, Jeffers vs etkilenimlerinden Snyder için de bahsetmek mümkün ama onun şiirinde bu şairlerin etki anlamında yansımalarını görmek pek mümkün değil, bir kaynak olduğu kaçınılmaz gerçek ama.

* * *

8 Mayıs 1930'da Frisco/Kaliforniya'da doğdu. Beat, Budist-Şamanist, antropolojist, doğu dilleri uzamanı, ekolojist, dinler tarihi uzamanı, keşiş, jeolojist, Han Shan'ın şiirlerinin çevirmeni, piç, Çin yazım teknikleri teorisyeni.

Kuzeybatı Pasifik'te oduncu ve korucu olarak çalıştığı dönemdeki tecrübeleri Riprap (1959) ve Myths and Texts (1960) şiir seçkisi için esin kaynağı olmuştur. 12 yıl Japonya'da bir manastırda zen eğitimi gördü. Ve bir şekilde Japonya'da yaşamayı hep başardı.

Lew Welch ve Philip Whalen ile birlikte antropoloji eğitimi görürken Indiana Üniversitesi'nde antropoloji çalışmalarını sürdürdü. Sonra Berkeley California Üniversitesi'ne geçiş yaparak Zen Budist öğretileri üzerinde eğitimine başladı. Michael McClure, Kenneth Rexroth, Allen Ginsberg, Jack Kerouac, Philip Whalen, Philip Lamantia ve daha birçok ismin yer aldığını bildiğimiz Six Gallery'de olması gereken tek yerdeydi, orda.

Yosemite parkında ilk şiirlerini yazmaya başladı ve onların özüne ait olduğunu gerçekten hissetti.

Ginsberg ile 6 ay Hindistan'da takıldı, ikisi Dalai Lama ile halüsinatif tartışmalar da bulundular.

Snyder, sonraki eserlerinde şehir yaşamına alternatifler üzerine yoğunlaşmış, doğaya ve doğu felsefesine duyduğu saygıyı eserlerine de yansıtmıştır. Bu saygı ve ilgi, beat yazarlarının büyük çoğunluğunda bulunan bir özelliktir. Aslında beat yazarlarını bu kadar ilginç kılan, belki de etraflarındaki dünyaya gösterebildikleri bu saygı ve toleranstı.

Gary Snyder, 1975'te Turtle Island adlı seçkisiyle Pulitzer ödülü kazandı. Diğer eserleri arasında: The Black Country (1967), Regarding Wave (1969), Axe Handles (1983), The Old Ways (1977) ve No Nature: New and Selected Poems (1992) sayılabilir.

Snyder, halen Davis'teki University of California'da öğretim üyesidir.

Tüten Ayı Sutra[1*]

150 milyon yıl önce Jura Çağı'nda Büyük Güneş Budası bu Sonsuz Boşluk köşeciğinde bir araya gelmiş tüm element ve enerjilere bir Söylev verdi: ayakta duranlara, yürüyenlere, uçanlara, oturanlara – ve dahi çayırlara, sayıları on üç milyarı bulan, her biri bir tohumdan olma, orada toplaşanlara: Arz gezegeninde Aydınlanma üstüne bir Söylev.

"Gelecekte bir gün, Amerika denen bir kıta olacak. Piramit Gölü, Walden Gölcüğü, Rainier Dağı, Big Sur, Everglades ve daha nice büyük güç merkezleri olacak ve Columbia Nehri, Mississippi Nehri ve Büyük Kanyon gibi nice güçlü damarı ve kanalı. O çağda insan ırkı boğazına dek belaya batacak ve kendi güçlü, zeki Buda doğasına rağmen her şeyi viran edecek."

"Büyük dağların kıvrımlı katmanları ve volkanların patlamaları yeryüzünün derinlerinde yanan aşkımdır benim. Müzmin sevecenliğim kayaç, bazalt ve granittir; dağları meydana getiren, yağmuru yere düşüren. Bu gelecek Amerikan Çağı'nda yeni bir biçim alacağım; sağaltmak için kör bir açlığın pençesindeki aşksız bilginin ve asla doymayacağı yemekler yiyen akılsız öfkenin dünyasını."

Ve gösterdi kendini hakiki biçimiyle

TÜTEN AYI

Dumanlı kahverengi, yakışıklı bir ayı arka ayakları üstünde dikilmiş, uyanık ve dikkatli olduğunu göstermekte;
Sağ pençesinde suretlerin altında yatan gerçeği kazıp çıkaran Küreği; fuzuli bağlılıkların köklerini kesiyor ve hırs ve savaş yangınlarını nemli toprakla kürüyor.
Sol pençesi Yoldaşlık Mudrası şeklinde – tüm canlıların yaşamlarını son haddine dek sürdürmeye sonsuzca hakkı olduğuna ve geyiklerin, tavşanların, sincapların, yılanların, karahindibaların ve kertenkelelerin hep Dharma diyarından hasıl olduğuna işaret edercesine;

1 *Tüten Ayı'nın çevirisi İmam Mayıs'a aittir (Haz.)*

Üstünde mavi iş tulumları; koruma iddiasında olup da çoklukla yok eden bir uygarlığın baskısı altındaki sayısız insanın, kölelerin ve emekçilerin simgesi;
Başında Batı'nın geniş siperlikli şapkası; Yaban'ı koruyan güçlerin simgesi ki Yaban Dharma'nın Doğa Durumu'dur ve yeryüzündeki insanların Hakiki Yolu'dur: tüm hakiki yollar dağlardan geçer --
Ardında bir duman ve alev halesi; kali-yuga'nın orman yangınları, şeyleri kaybedip kazanabileceğini düşünenlerin aptallığından çıkan yangınlar, oysa ki her şey Biricik Zihnin Mavi Göğü ve Yeşil Yerinde engin ve özgürce barınır;
Nazik doğasını ve de yüce yeryüzünün kendini seven ve güvenen herkese yetecek yemeği olduğunu gösteren yusyuvarlak bir göbeği;
Çiğniyor ayağının altında müsrif otobanları ve fuzuli banliyöleri; eziyor kapitalizm ve totaliterlik solucanlarını;
İşaret ediyor Vazifeye: takipçileri arabalardan, evlerden, konserve yiyeceklerden, üniversitelerden, ayakkabılardan sıyrılsın; Beden, Dil ve Zihinlerinin Üç Gizinde ustalaşsın; ve korkusuzca devirsin çürüyen ağaçlarını ve budasın hasta dallarını bu Amerika toprağının ve yaksın sonra kalan artıkları diye.
Öfkeli ama Dingin. Haşin ama Komik. Tüten Ayı Aydınlatacak kendine yardım edenleri; onu engelleyen ve karalayanlara gelinceyse,

BOZACAK ONLARIN OYUNLARINI.

İşte büyük Mantrası onun:

Namah samanta vajranam chanda maharoshana
Sphataya hum traka ham nam

"ADIYORUM KENDİMİ EVRENSEL ELMASA

YOKOLSUN BU ÖFKELİ KAVGA "

Ve gözetecek korularla nehirleri sevenleri, ve Tanrılarla hayvanları, hobolarla kaçıkları, mahkûmlarla hastaları, çalgıcıları, oynak kadınları ve umut dolu çocukları:

Ve her kim reklamcıların, hava kirliliğinin, televizyonun ya da polisin tehdidi altındaysa okusun TÜTEN AYI TILSIMINI:

TEKMELE KIÇLARINI
ÇİMDİKLE KIÇLARINI
TEKMELE KIÇLARINI
ÇİMDİKLE KIÇLARINI

Ve şüphesiz görünecektir orada TÜTEN AYI defetmek için vajra-küreğiyle düşmanı.

Şimdi bu Sutrayı okuyanlar ve yaşamlarında uygulamaya çalışanlar Arizona ve Nevada'daki kumlarca sayısız erdemler kazanacak.

Arz gezegenini yağ tabakasıyla kaplanmaktan koruyacak.

Doğa ve insanın uyumu çağına adım atacak.

Kadınların, adamların ve hayvanların müşfik sevgisini kazanacak.

Daima yiyecek olgun karadutlar ve çam ağaçları altında oturacak güneşli bir köşecik bulacak.

VE NİHAYET EN YÜKSEK MÜKEMMEL AYDINLANMAYA KAVUŞACAK.

diye işittik biz.

New Moon Tongue

Kendinden geçmiş hilal –büklümü
doğmuş yeniden batıda. Mavileşmede,
hareketleniyor alacakaranlığı akşamın.
mora çalan gölgede bir bitki örtüsü –
bir milyon yılın kokusu üzerlerinde,
yalamak dudaklarının arasına alıp
dilinle dokunmak uzanıp.

24:JV:40075, 3:30 PM, n. of Coaldale, Nevada, A Glimpse Through a Break in the Storm of the Summit of the White Mountains

Ooo "Kâinat Ana"

gök bulut geçit süt kar

rüzgâr – ıssız - söz

Selamlıyorum yol kenarı çakıllarını

Without

susku
alemin
birliğinde.

olabilmek
yeti-si

o olmadan.

her bir patika(da) sınav – yoo
sonun değil.

şimdi son,
rahmet –huzur –

şifa verdi,
kurtarmadı.

mırıldandı
delil-i

olabilme yetisinin.

Çağrısı Dharma'nın
ses-i
şimdi

parıldayan çan sayesinde
her bir yanda.

ξ

Her bir tepe,
dingin.
Her bir ağaç diri. Yeşillenmiş.
Yamaç birikintilerinde
kımıldanan su.
ihtiyar ağaçlar, yeni fidanlar,
uzun otlarla süslü.

Karanlık oytular;
tepelerin ışığı.
kımıldanan rüzgâr
serin taraf(ta)
Her biri yeşillenmiş yaşama.
Tüm tepelerde.

ξ

Ses
eş
onlara

dingin.
---
om ah hum[1]

1 Meditasyonlarda kullanılan bir Budist mantrası.

Everybody Lying on Their Stomachs, Head Toward the Candle, Reading, Sleeping, Drawing

Dalgalanıyor üstü örtülü dam
Ve hızla rengi dönen akşam –özlemek

milyonlarca –yağmur vuruşunu
hırçın ve

dışarıda

şimşek

Görüntüler usda
Rüzgâr bambu köşelerinde.
dolanıyor.

tahta panjur
duruyor

Yarı açık
açık sonsuzluk

Mid-August at Sourdough Mountain Lookout

Vadinin aşağısında ince bir sis bulutu
Beş gün süren yağmuru, üç günlük kuraklık izledi
Çam reçinesi kızıllaşmış ağacın – budaklarında
Bir yandan bir yana uzanıyor kayalar ve çimenlik
Yeni oğul vermiş böcekler.

Anımsayamıyorum bir zamanlar okuyup da belledıklerimi
Birkaç arkadaş, hepsi de şehirlerde.
İçmekteyim soğuk kar suyunu teneke maşrapadan
Bakıyorum aşağı kilometrelerce uzanan ormana
Serin havanın içinden

Şokoku-Ji'de Bir Bahar Gecesi[1*]

Bu Mayıs'ta sekiz yıl olacak
Seninle bir gece Oregon'da bir bahçede
Çiçek açan kirazlar altında dolaşmıştık.
O zamanlar düşlediğim her şey
Artık unutuldu, senin dışında.
Burada geceleri
Eski başkentin bir bahçesinde
Titreyen karaltısını hissediyorum Yugao'nun,
Senin serin tenini hatırlıyorum
Yazlık basma entarinin altında çıplak.

1 Çeviri: Cevat Çapan

Yase'de Aralık Ayı

O Ekim, bahçenin yanındaki
Uzamış kuru otların üzerinde söylemiştin,
Özgürlüğü seçtiğinde,
"Bir gün yeniden...belki on yıl sonra..."
Üniversiteyi bitirdikten sonra bir ara
Görmüştüm seni. Gariptin.
Bende bir şeylere takmıştım kafamı.
Şimdi on yıl, hatta daha çok zaman
Geçti: her zaman biliyordum
Nerede olduğunu –
Sana gelebilirdim de
Sevgini yeniden kazanma umuduyla.
Hâlâ evli değilsin.
Gelmedim.
Kendi başıma yapmam gerekiyordu yapacağımı.
Bunu başardım.
Yalnız düşlerde, bu şafaktaki gibi,
Tehlikeli, ürkütücü yoğunluğu
Aklıma geliyor, tenimi sarıyor
Genç aşkımızın.
Başkalarının can attığı,
İmrendiği bir şey vardı bizde;
On dokuz yaşımızla geride bıraktık onu.
Sanki birçok hayat yaşamışım gibi
Çok yaşlı hissediyorum şimdi kendimi.
Belki de hiç bilemeyeceğim artık
Deli olduğum için mi,
Yoksa yazgımın isteğine uyarak mı
Bunları yaptığımı.

Richard Brautigan

Richard Brautigan 30 Ocak 1935'te Tacoma, Washington'da doğdu. Zor bir çocukluk geçirdi, bundan pek bahsetmezdi. Söylentiye göre, babasının kim olduğunu bilmiyordu. Babası ise, Brautigan'ın ölüm haberi duyulana kadar onun babası olduğunun farkında değildi. Başka bir söylentiye göre, Brautigan 20'li yaşlarında, bir polis karakolunun penceresine taş attığı için Oregon Eyalet Hastanesi'ne gönderildi. Burada kendisine paranoyak-şizofren teşhisi kondu ve şok terapisi uygulandı.

1955'te Frisco, California'ya taşındı ve burada beat hareketinin bir parçası oldu. 8 Haziran 1957'de Reno, Nevada'da Virginia Dionne Adler ile evlendi. Bilinen ilk şiiri "The Second Kingdom" 1956'da yayımlandı. Bunu 1959'da, 24 şiirden oluşan ilk kitabı "Lay The Marble Tea" izledi.

1960'ların sonuna doğru Brautigan'ın işleri popülerlik kazanmaya başladı (Ama kesinlikle Amerika'da değil-di bu kazanım; tuhaf bir şekilde Japon milleti tarafından özümsendi Brautigan ve açıkçası bundan pek hoşlanmadı, gelgelelim gene de bu, onun Japonya denilen toprak parçası üzerinde yaşamayı seçmesini engellemedi, bu engellemeyiş aynı zamanda elindeki silahı kafasına doğrultmuş adamın tetiğe dokunma noktasında duyabileceği olası tereddütleri minimuma indirecekti). En bilinen eserlerinden "Trout Fishing in America" (Amerika'da Alabalık Avı/ yayımlanmış ve yayımlanacak tüm eserleri için bkz; 6:45 Yayın) ve "In Watermelon Sugar" bu dönemde yayımlandı. Brautigan, 1972'de Yellowstone National Park'ın kuzeyindeki Pine Creek (Montana)'e taşındı ve iddiaya göre 8 yıl boyunca dinleti ve röportaj isteklerini geri çevirdi.

1979 Aralık'ında, The Modern Language Association'ın Frisco'daki bir toplantısında; Gary Snyder, Philip Whalen, Robert Bly ve Lucien Stryk ile birlikte "Zen ve Çağdaş Şiir" konulu bir panele katıldı. Son kitabı "So the Wind Won't Blow It All Away" (Yani Rüzgâr Her Şeyi Alıp Götürmeyecek)'i 1982'de yayımladı.

25 Ekim 1985 günü Brautigan'ın Bolinas, California'daki evine giren arkadaşları, bedenini 1 şişe alkol ve 44 kalibrelik bir tabancanın yanında buldular. Brautigan'ın intihar ettiği varsayıldı.

Şairdi.

Kuşağın en bi köşesinde duran "hayalet adam", göl kenarında yaşamayı ve karavanını oldukça seven çok yalnız bir adamdı. Bir çiçeği parmak aralarına aldığında canını acıtmaktan korkar ve dünyanın avuçlarında o an titrediğini bilirdi. Dünya onu çamura bulayabilecek kadar pis, o ise dünyaya ve insanlarına katlanamama noktasında tetiğe basan parmağı kadar hassastı.

[1]Richard Brautigan İlk Dönem Şiirleri'nden Seçmeler The Edna Webster Collection Of Undiscovered Writings'den alınmıştır.

Ben Richard Brautigan. 21 yaşımdayım.
Tanınmayan bir şairim. Bu, hiç arkadaşım olmadığı anlamına gelmez. Bu daha çok, arkadaşlarımın benim şair olmamı bilmesi anlamında, çünkü onlara ben söyledim.
Aklımın bir taksi olduğunu farz edelim ve aniden ("hangi cehennemden çıktıysa!") taksiye biniyorsun.

X
Para
kederli
boktur

Bir Sex Sapığının Şarkısı
Her zaman
Gökkuşağını
Peşindeyimdir

Bir Kadının Gözleri
Gözlerinin safi mavi okyanusu
usulca yükselişler ve düşüşler,
yükselişler ve düşüşler usulca,
ve tortular
hoş şeyler
ruhumun
kumsallarında.
(Soru:
Bu
şiir
güzelliğinin
bir kaç dolar etmesiyle
bizi içine alır mı?)

1 Çeviriler: Melis Oflas.

Eski Âşıkların Karşılaşması
Gözleri
tükürür
gözlerine.
Ölü bir kuştan
daha da soğuk
bir sesle
söyler kadın
(ya da
iki ölü kuş
mu?)
"Merhaba"

Kâbus
Bana bir
kâbus geldi.
Kâbus
bir bikini
mayo
giyiyordu.
Anla bu
seksi korkuyu!

Ebedi Kadın
Bir kıza ruhumu
verdim.
Ona baktı.
Gülümsedi hafifçe.
Ve mazgalın içine
Girdi.
Sormadan.
Tanrım! Mükemmellik onun.

Yağmur Yağıyor
Yağmur
başladı birden
bire,
evlerinden

ve sokaklarından
ve insanlarından
inşa edilen
hayali kentinin üstünde.
Yağmur
başladı birden
bire,
çabucak,
ince ince,
hayali kentinde.
...ve
bir küçük oğlan çocuğu
dışarı bakıyordu
pencereden,
seslendi,
"Anne yağmur yağıyor"
diye.
Ama
çocuğun annesi
yağmurdan dolayı
duyamadı onu.

Deliler Evinden Bir Aşk Mektubu

A

Calvin
3 yaşında
idi.

1

Mezarlık sakin bir yerdi.
Daha önce bulunduğum başka yerlerden çok daha sakindi.
Kilise de.

Uzun, upuzun ağaçlar vardı mezarlığın çevresinde.
Bir rüzgâr ağaçlara doğru eser ve onları sevimli seslerle konuş-tururdu.
Çimenlik oldukça yeşildi.
Mezarlığın çevresinde tuhaf bir his vardı.
Ölü insanların yaşaması için harika bir yerdi.

2
Yağmur pencerenin diğer tarafına yağmamıştı henüz.
Yüzümü pencereye dayadım
Pencere soğuktu.
Yola yukarı çıkan bir arabanın ışıklarını gördüm.
Onun Ray Amca olduğunu düşündüm.
Ama değildi.

3
Ormanların içinden geçerek pikniğe gittik.
Çok eğlenceliydi.
Bir çiçek buldum.
Mavi olanlarından.

4
Bir keresinde bir bisküviye uzanmıştım
Babam deliydi.
Çatalıyla elime vurdu.
Bu beni ağlattı.

5
Kumsala indim ve parlak kuma oturdum.
Tüm dünyanın kocaman denizi karanlık kumu ortaya çıkarıyor ve benden beş mil uzaklıkta duruyordu.
Ardından deniz gene yaptı.
Deniz tekrar ve tekrar tekrar bunu yapmaya devam ediyordu.
Deniz beni mutlu ediyordu.

6
Adı Tom olan sarı bir kedim vardı.
Oldukça mırlardı ve çok sevimli bir kediydi.
Onu çok sevdim.
Bir gün gitti.
Bir daha hiç eve dönmedi.

7
Rüzgâr esmeye ve ev gıcırdamaya başladı.
Gıcırtı ve gıcırtı.

Tedirgindim
Evin uyanacağını düşündüm.

8
Bir örümcek yakalamıştım.
Ellerimin içinde kıvrandı.
"Sana zarar vermicem" dedim.
Ama örümcek kıvranmayı sürdürdü.
Büyük ve siyah bir örümcekti.
Annem geldi ve "BIRAK o örümceği" diye çığlık attı.
"Ona zarar vermedim ki" dedim.

9
"Çok güzelsin" dedi annem.
"Küçük bir masal bebeğisin."
Kollarıyla beni tutup öpmeye başladı.
Alnındaki şişliklerden birine dokundum.
Annemin gözlerini ve sesini sevdiğim gibi seviyordum da onları.
Annemin tereyağlı yerfıstığından daha güzel tat alan bir ağzı vardı.

10
Bazen günışığı pencereye gelirdi.
Etrafta hareket eden tozların içinde parça parça olmuş günışığı.
Onların toz olduklarını bilmiyordum.
Onların bebek böcekler olduklarını düşünürdüm.
İçlerinden birini yakalamak için uğraşırdım.
Ama asla yapamadım.

Z
Calvin
20 yaşında
idi.

Kediler
Kedileri seviyorum.
Kedileri neden seviyorum?
Gerçekten bilmiyorum,
ama şafağın sökmesini,

ve gündoğumunu
ve yağmurun düşmesini
sevmemle aynı nedenden
olduğunu düşünüyorum.

Yalnız Bir Islaklık
Bugün
sonbahar yağmuru
sevimli bir
ıslaklıktı.
Düşüyor.
Düşüyor.
Düşüyor.
Ve üzgün
ruhumun evini
boyuyor.
Bugün
sonbahar yağmuru
ihtiyarların
daha da ihtiyarlamasını
sağladı.

Kuğuların Zamanı
Güzel beyaz kuğuların
karanlık suda
yüzdüğü
göllü
parkta
bir çocuk olmayı hatırlıyorum.
Kıyı boyunca
beynimin içindeki kelebekler gibi
her yana uçuşan
çocukluk masallarını
hatırlıyorum oturduğum yerden.
Karanlık suda
yüzen
güzel beyaz bir kuğu
olmayı arzulayışı hatırlıyorum.

Günler
Kaplanların zamanında yaşadım.
Keskin dişlerinden
damlayan
taze kanı gördüm.
Çiçeklerin zamanında yaşadım.
Barışlarından
damlayan
gülümseyişleri gördüm.

Amerikalı Bir Genç Kızın Portresi
Sadece
bir moteldeki
tek gecelik bir ilişki
için iyiydi.
Ve bulutlar
çıkmak istediğin
beyaz düşler
olabilirdi.
Ve
onların üstünde yüzebilirdin.

Bir Kola
Kola içerken
hatırlıyorum seni.
daha önce
hiç görmemiştim
kola içen birisinin
güzel bir şiir olabileceğini.

Ellerinin Şiirselliği
ellerinin
yatıştırıcı şiirselliğini
yüzümde gezinirken
hissetmek istiyorum.

Gözler
Senin
gözlerin
alabalık –eti

Fotoğraf 4
hiçbir yere
iki tren bileti.
Ve
hiçbir yerde.

Fotoğraf 6
Boka
konan
bir kelebek.

Aşıkların Çocuğu
Ben
bir
sarhoş gökkuşağı
idim.
O
bir
korkutucu ay
idi.
Bizim
bir çocuğumuz
var idi.
Buza kesmiş
bir bahar gecesi
olmak için büyüdü.

Allen Ginsberg'in en öne çıkarttığı ve dahi çıkarmak için çabaladığı bir şair. Ginsberg Türkiye'ye Erkmen tayfasına yazdığı bir mektupta "Kerouac ve Burroughs'un ülkenizde bir şekilde anılması çok güzel, peki ya G. Corso biliniyor mu?" diye soruyordu... Corso, çekirdek kadro diyebileceğimiz buraya dek sıraladığımız isimlerin oluşturduğu listede bir şekilde yer alabilmeyi becerebilmiş bir isim, bunda şüphesiz ki Ginsberg'in çok çok büyük payı var, aynı şekilde Orlovsky'nin de bir anlamda hemen Corso'dan sonra anılır hale gelebilmesi Allen sebebiyle olmuştur...

Corso 26 Mart 1930'da New York'ta doğdu. Los Angeles Times'daki işinin yanı sıra vasıfsız işlerde de çalıştı. Ayrıca Norveç gemilerinde denizcilik yaptı. Andy Warhol'un *Couch* adlı filmi dâhil olmak üzere çeşitli oyunculuk denemelerinde de bulundu.

1950'ler ve 60'larda yazar olarak tanınan Corso, beat hareketinin önemli üyelerinden biri oldu. Sosyal ve politik değişimler için aktif mücadelelerde bulundu. Allen Ginsberg ondan "gençliğin uyandırıcısı" olarak söz ederdi.

Doruk noktasına 1960'larda ulaşmasına rağmen Corso'nun etkileri bugün hâlâ bir şekilde sürmektedir, American Book Review'dan Dennis Barone, "Şüphe, belirsizlik, Amerikan tarzı ve ölüme rağmen Corso devam edecek ve bu çok iyi" diyordu.

Corso, gençliğinde hırsızlıktan üç yıl hapse mahkûm edildi. Hapiste olduğu süre zarfı, genelde "içerde" olan çok insanın yaptığı gibi onun da birçok klasik yazarı incelemesine sebep oldu –hapishane bu iş için biçilmiş kaftan gibi durmaktaydı-. Bu deneyim, biraz daha farklı koşullarda kolayca yoldan çıkabilecek olan Corso için bir ilham kaynağı oldu.

Contemporary Authors (Çağdaş Yazarlar)'a verdiği bir röportajda hapis deneyiminden şöyle bahsediyor: "Bazen cehennem iyi bir yerdir. Eğer kendi varlığıyla, zıddının da var olması gerektiğini kanıtlıyorsa".

Corso'nun kelime dağarcığı "eklektik" olarak tanımlanmıştır. Hem klasikler üzerine derin bir bilgiye, hem de piçliğin yaşam nokta-

sı sokakların bilgisine ve duygularına sahip bir şair... Bir eleştirmen Corso için "afacan bir Shelley[1]" demiştir -ama bunu buraya yazmamızın pek bir önemi yoktur-. Six Gallery'de düzenlenen meşhur dinletiye katıl-a-mamış olmasına rağmen Corso, Frisco beat dünyasında çabuk yer edindi. Frisco'ya 56'da taşındı ve kısa sürede başlıca beat yazarları arasına girdi.

1 Shelley: İngiliz romantik şairlerinden. Asıl adı Percy Bysshe (1792-1822)

Meksika İzlenimleri

I
İleri geri kıpırdanan bir pencerenin
aralığından gözüme çalınıyor
Pepsi-Cola standının yanındaki eşek
barakasında oturmuş ihtiyar yerli
dişsiz ağzıyla mütebessim

II
Guaymas'da Ford marka
sıfır bir pikap durdu
hüzünlü rençperlerle doluydu
şoför mahallinde genç bir çocuk
–Sombrerosunca yutulmuş

III
Meksika'da bir yel değirmeni –
Pervasız, hareketsiz öylece
Kuşumsu ve uyumsuz kırık bir vinç andıracı
Tek bacaklı, inatçı, kayıtsız, tetikte,
Buraya nasıl kondun?
Yapayalnız, yaban-cı ve çaresiz.
Rüzgârın olmadığı bu yere nasıl geldin?
Canlı, kasvetli, zühd halinde
Bu kuru, rüzgârsız inzivandan memnun musun?
En basit biri bile senden daha uzun yaşar.

IV
Sana diyorum Mexico–
Miller boyunca uzanan ölü at bedenlerini düşünüyorum–
Soylu ve binek atları yerde yatıp kalmışlar
Taş kesilmiş dümdüz bacakları ve damaksız ağızları

Biniciliğe ait düşlerimi mahfeden
Bu taşlaşmış bacaklar, dağılmış damaklardı Mexico

V
Meksika Hayvanat Bahçesinde
sıradan
Amerika inekleri

Güneş
(Otomatik Şiir)
Güneş uyutucu! küçültülmüş, uzak ve kendinden emin kutsal top! ateş kadehi! başıboş günler!
Güneş, hararetten örülü! kuru tropik kadeh! örümcek harareti! Güneş, susuz!
Güneş ıstırap, güneş hiddet, güneş hasta, güneş ölü, güneş çürük, güneş yadigâr!
Güneş, Afrika göğünün üzerinde düşüp devrilen, her daim, kayarak, şişenin ağzındaki küçük drajeler gibi, demirden çekirdek, güneş zamanı.
Güneş, Dinozorların heyecan veren devinimlerinin bahsi bitmiş fosilleşmişliklerinin boşluğu!
Güneş, tam mevsimidir şimdi
gerçek bir pervanebalığı tut yeşil sahilde
güneş banyosu yap çılgınca.
Güneş cehennemlik eros'un mükemmel gerçeği miyastik öfke yığını!
Güneş, alçalırken varoluşu sonlandır şaşkına çevir hayatı, bat!
Güneş Sirk! Helion'un, Apollo'nun, Rha'nın, Sol'un, Sun'ın, Exhult'un çadırı!
Güneş mora çalan kızıl bir alevle yansır Teliphicci gölünde bir geminin üzerinde
Güneş jölemsi bir yuvarlak mora çalan kızıl renkli dağların üzerinde kayıp giden
Güneş öncüsü gecenin ve takipçisi gece ve öncüsü peş peşe
Güneş kusursuz ve hızla ilerleyen
Güneş emilen bir lolipop gibi hoş
Güneş geriye doğru bükülmüş bir elin parmak kıvrımları gibi
Güneş uzun yürüyüşler suyun üzerinde ve sekerek koşarak dans etmek
Güneş yürümenin sıradanlığını dansa, koşmayı suda sekmeye çevirir
Ne güzel ışıldamaktadır güneş, gemi Teliphicci gölünde
Güneş veremli ciğerler ve hastalıklı eller için çare

Güneş yutuyor her bir gün, mora kesen kızıl gölü ve dağları yükselirken
Güneş ne yaptığını bilmiyor hoşuna gidip gitmediğini de
Güneş yaşamımın tümü mora kesen kızıl göl üzerinde batmakta
Ebedi delik
Ebedi (Konstant/in) delik tüm gerçeklikten öte gerçek Bizans nerede

Boğucu Döşenmiş Bir Odanın Duvarları
Duvara asılı eski fotoğraflarıma bakıyorum çocukluğumun kızlarına değin
Dirseğim masaya dayalı kalbimde bir kırıklıkla oturmuşum
Elim çenemde, "çalışarak":
Helen'in görkemli gözlerine
İnce ağzına Jane'in
Ve Susan'ın altın saçlarına

Üç

1
Hasta sokak şarkıcısı
Kapı aralığında çömelmiş, sahip olduğu kalp

Gecenin gürültüsünden çok sessiz bir şarkı

2
Duvarların dışında
Bitkileri buduyor ihtiyar bahçıvan
Yeni genç adam çalıların etrafını çitliyor

Miles İçin
Tonlarınız kusursuz
  saf & biçimli
    kutsal
yer zaman derunî

Soundunuz salt size ait
gerçek & içerden

bir itiraf
duygulu & sıcak

Tarzı çalınan şair
kayıp ya da kayıt edilmiş
ama duyulan
Open Door'da ki 54 geceyi hatırlayabilir misin?
Sen ve Bird
5'inde sabahın inletiyordunuz ortalığı manyak gibi

Ellerim Bir Şehirdir Benim
Ellerim bir şehirdir, bir lir
Ve ellerim alev alev
Ve annem Corelli çalıyor
ellerim yanmaktayken

Greenwich Village İntiharı
Kolları uzanmış
Eller pencere kenarlarına karşı dümdüz
Aşağı bakıyor Kız
Bartok'u, Van Gogh'u
Ve New Yorker çizgileri düşünüyor
Düşüyor

Yüzüne bir Daily News parçası örtüp alıp götürüyorlar Onu
Ve bir mağazacı sıcak suyla temizliyor kaldırımı

Bir Japon Filmi Üzerine Düşünceler
Hadi bi kez daha bişeyi sevelim birlikte
Zincifre kızıllığına dokunalım

Ova geniş ve rengârenk
Kestane ağacının altında uzanalım

Hadi oraya gidelim
Sen gelinim olacaksın benim

Bulamak istiyorum saçlarını boydan boya zincifre kızıllığına

Lawrence Ferlinghetti

Lawrence'ın beyaz sakallarına dokunmuş adam'ın uzun mektubundan kısa bir alıntı

"Kocaman bir dağ gördüm Frisco'nun ortasında" cümleleriyle başlamıştı konuşmaya babam, ilk Frisco yolculuğunu bana anlattığında. İlkin derdim ki (çocuk aklıyla) ne var işte bir sürü yayınevi var, burda da ve burda da yok mu yazarlar şairler, ah yüce İsa büyümeseydim ya, kalsaydı ya aklım çocukluğumda. Bu kadar iç çekmezdim değil mi o zaman, o zaman gecenin ortasında elimdeki bozguna uğramış fotoğraflarına bakıp içimi burkan bu güzel yüce adamların, ağlamazdım değil mi acıya acıya. Bazı insanlar nasıl ki doğru tarihte doğmuşsa bazıları da yanlış tarihte doğmuşlar işte, siktir ulan reeankarneye bile inanacam.
Tanrım o hayatta dedim Lawrence'ı düşünerek
Ginsberg'i görüp konuştuğumda.
Tuhaf, ilk düşüncem
Görebilecek miyim Burroughs'u olmuş
Hemen ardından da
Jack yok ki demiştim,
(Ama siktir diyorum işte bugün Lawrence hâlâ ayakta, ne bok yemeye bekliyorsun yaa!)
Fark etmişti yüzümdeki allak bullaklığı Ginsberg
Ağlamaya başladığımda omzunda
Tanrının kucağında gibiydim
Bok yemişti Blake'in vizyonları.
Bir yığın akademik robot ve bir yığın entelektüel olma çabasında hiç, bok yediğini sanıyor, evet evet yiyor da, beat yaşarken de kendi içinde onu bir taraflara çekmek için çabalayan kolej tayfası yok değildi, bugün Allah'tan üzerine pek konuşulmuyor, hele ki sizin ülkenizde. Konuşulmasın da..."

Her şeyden önce şair elbette ki ve her şeyden önce hepsi gibi dahi bir serseri. Allen'dan önce ve Allen'la en sıkı aktivisti kuşağın. Kâh Küba'da kâh orada burada. Sadece eğitimine bağlı olarak değil, karak-

terindeki varsıllıkla da ilintili: Kuşağın edebi çizgisi içinde en yoğun isim. Ne kolej kanadı gibi bir akademik abukluk kokusu vardır üzerinde ne de yük treni ipsizleri gibi salmadığını görürsünüz dizelerini. Etkilenimlerinden bahseder gereksiz eleştirmenler O'nun, etkilenimsiz ne olabilir yaşamda anlamış değiliz biz bunu ya hadi neyse; beat kuşağını da etkileşimlere dâhil etmek isteyen bir yığın zavallı güruh oldu, hatta hâlâ var, hatta çok komik bu ülkede bile var, anladılar, kavradılar ve hatta yaşadılar ya, şimdi kuramsal dışkılanımlar vakti ülkem için. Edebi çizgisinde yönünü hiç saptırmayan ve neredeyse hiç kadar yön değiştiren bir yazını vardır Lawrence'ın, yüzündeki hiç bozulmayan ifade gibidir onun şiirleri, yüzüne baktığınızda anlarsınız hemen her şeyi, ama şiirine baktığınızda her şeyi anlar mısınız bilemiyorum ya da şu dillere destan kitap "Onun"; elinize alıp okuduğunuzda neye çarptığınız kavrayabilir misiniz bilemiyorum.

Nasıl ki bir isim babamız varsa (Kerouac'dan bahsediyorum elbet) işte bir de ev sahibimiz var, o da bir baba, mekân babası: Bildiğiniz gibi Ferlinghetti (ortağı ile beraber) City Lights Publishing'i ve sonrasında da "bookstore"u kurduğunda, Frisco'ya akın eden tüm delilerin toplanma yeri olmuştu burası, sadece toplanma mı, hayır değil; yer, zaman, konaklama, karın doyurma falan işte.

Kuşağın kitaplarını kısa süre sonra basmaya Ferlinghetti başladı, ilk olarak onun başladığı kanısı yanlıştır ama, Citylights öncesinde de yayımlanan kitaplar vardı elbet, sonrasında ise yüzyılın en büyük hareketini yaptı Lawrence, buklet formatında bir şiir dizisi başlattı, ve tayfanın şiirlerinin tamamı bu seri dâhilinde takır takır yayımlanmaya ve Amerika korku içinde sallanmaya başladı. Bugün hâlâ bir yığın kitap aynı dizi adı altında aynı şehirde basılıp yayılıyor dünyaya.

Kuşağın dünyaya mal olmuş isimlerinden ve dünya insanlarının da en bi tanıdığı, adını duyduğu etkileyici ve güçlü bir adam Lawrence Ferlinghetti:

24 Mart 1919'da Yonkers/New York'da doğar. Doğumundan kısa süre sonra annesi bir akıl hastanesine yatırıldı ve bebek konumundaki Ferlinghetti, Fransa'daki bir akrabasının yanına gönderildi.

Geleceğin şairi, İngilizceyi ancak beş yaşında Amerika'ya geri dönünce öğrendi. Şiir yazmaya 1920'lerin sonlarında, yatılı okuldayken başladı.

Ergenlik çağında, büyük prestij sahibi olan "Eagle Scout" izci gru-

bunun üyesi olmakla beraber, "Parkway Road Korsanları" adlı sokak çetesine de katıldı. Bu çeteyle olan ilişkisi, hafif hırsızlık suçundan yakalanmasına yol açtı. Bu dönemde Sally Bisland adında bir hatunun kendisine verdiği Baudelaire şiirleri, Ferlinghetti'nin içindeki edebiyat istemini fena kıpırdattı.

Liseden mezun olduktan sonra Chapel Hill'deki Kuzey Carolina Üniversitesi (University of North Carolina)'ne devam etti. Burada Hemingway, Faulkner, Dos Passos, Wolfe'un eserleriyle tanıştı ve Look Homeward, Angel'dan esinlenerek bir roman yazmaya başladı.

Gençlik yıllarının büyük bölümünü beat çocuklarıyla bir arada geçirdi. Otostop çekip Meksika'ya giden yük trenleriyle yolculuk yapmak gibi farz eylemleri yerine getirdi.

Ferlinghetti daha sonra Donanma'ya girdi ve Teğmen Yüzbaşı oldu. Atom bombasının atılmasından altı hafta sonra terhis edildi ve bir süre Portland'da kaldı. Askeri burs ile Sorbonne Üniversitesi'nde edebiyat çalışmalarına devam etti.

1952'de batı kıyısı yazarlarından, politik aktivist Kenneth Rexroth'la bağlantıya geçti. Ve bundan sonra zaten City Lights Kâbe konumuna geçti. Hareketin üst bölgesi oldu. Ve her şey böyle başladı...

Beat Generation'ın yavruları bana şöyle dediler:
"Hem beat olup hem de bağımlı olamazsın."
Haklısın, çok haklısın, adamım.
"Yalnızca ölüler ve esrar çekip kafayı bulanlardır
her şeyi boşlayanlar. Bunlar anlaşılmaz kişilerdir"
demiştir W.S.Burroughs bir kez.
Ama ben onlardan değilim.
Hiçbiri değilim. İşte böyle adamım.
Tüm Beat Generation'ın varoluşçu olduğu hikâyesi
Üç paralık pırasa gibidir, yapmacıktır, düzenbazlıktır.
Varoluşçuluğun babası Sartre boş vermez. Her zaman
Bağımlı olmak gerekir, diye bağırarak dolanır ortalıkta.
"Bağımlılık onun en sevdiği küfürlerden biridir.
Bağımlı olmak düşüncesine, Beat Generation denilen
akımın sanatına, garanti, kasıkları çatlaya çatlaya
gülerdi üstat. Doğrusu bu ya, ben de aynı şeyi yapıyorum.
Sanırım çağdaş Amerika'nın şiirinin kar adamı Ginsberg de
aynı sözleri söyleyecektir size.
Çocuklar, bilin ki, yalnızca ölüdür bağımlı olmayan.
Beat Generation'ın peruklu nihilizmi, doğal sonucuna
ulaşırsa, yaratıcı sanatçının ölümü anlamına gelecektir bu
Sanatçının bağ'sız oluşu ise bir çeşit kendi kendini
öldürmesi ve aynı nihilizmin bulanık bir başka türüdür
ve de başka bir şey değildir.

Durmadan Göze Alarak

Durmadan göze alarak saçmalığı
ve ölüm tehlikesini
seyircilerin
başları üzerinde
hünerini gösterdiği zaman
şairde bir cambaz gibi
kendi gerdiği
yüksek bir tele tırmanır
uyaklarıyla
ve yüzlerden bir denizin üzerindeki
bakışlarda dengesini bularak
adım adım ilerler
günün karşı kıyısına
sıçrayıp ayak çırpmalar
ve buna benzer
birtakım ince numaraları
birbirine hiç karıştırmadan

Çünkü ölüme meydan okuyan
sıçrayışına başlamak üzereyken
Güzelliğin ağırbaşlılıkla beklediği
o daha yüksek yere doğru
atması gereken her adımı
atmadan önce
gergin gerçeği algılamak
zorunda olduğunu bilen
üstün gerçekçidir o.

Ayrıca
varoluşun boşluğunda
kollarını açmış uçan cambaz kızın
ölümsüz biçimini
yakalayabilecek ya da yakalayamayacak
küçük bir Şarlocuktur da.

Bazen Sonsuzluk Sürüp Giderken

Bazen sonsuzluk sürüp giderken
bir takım insanlar çıkıp geliyor
ve bunlardan
bayağı geç saatlerde çıkıp gelenlerden biri
bir çeşit marangoz
Galile denen
köhne bir yerden geliyor
başlıyor bağırıp çağırmaya
ve her şeyi bildiğini öne sürüyor
dünyayla ahreti
yaratanla ilgili
ve bütün bunları
başımıza saran herifin
Babası olduğunu

Ayrıca
ekliyor
Bütün bunlar
birtakım parşömen tomarlarına yazılı
bazı hizmetkârların
Ölü Deniz'in oralarda bir yere bıraktıkları
çok eskiden
sizin iki bin yıl içinde
ya da hiç değilse bin dokuz yüz kırk yedi yılda bile
bulamayacağınız
bulduğunuzda da
kimsenin ne onlara
ne de bana
inanmayacağı
Fazla ateşlisin
diyorlar ona
Ve sakinleştiriyorlar onu
Ağaca geriyorlar sakinleşsin diye
Ondan sonra herkes
durmadan bir örneğini yapıyor

o Ağacın
Kendisi o ağaca asılı
ve durmadan O'nun adını mırıldanıyorlar
ve O'nu aşağı çağırıyorlar
gelip dans orkestralarında
otursun diye
sanki en kral delikanlı o
çalgıcılar içinde
O olmazsa işi kıvıramayacaklar sanki

Ama o bir türlü inmiyor
Ağacından
Orada asılı duruyor öyle
Ağacında gerili
iyice Taş kesmiş gibi
iyice sakinleşmiş
üstelik
bilinen güvenilmez kaynaklara dayanan
son dünya haberlerinin
özetlerine göre
iyice ölmüş

Meksika'da Göz Göze Gelmek

Birden
benimle konuşuyorsun
dinleyicilerin başları üzerinden
ben onlara şiirimi okurken
Gözlerim gözlerini buluyor
kalabalığın başları üzerinden
Sadece bir çift göz orada uzakta
yüzlerden oluşan uzak bir resimde
karanlık bir manzarada
uzak lambalar
göz kırpıyorlar
Ve konuşuyor gözler –
kim bilir hangi dilde –
Şiir sona eriyor
Yanmaya devam ediyor
gözler
Ve alkışlar duyuluyor kalabalıktan
karanlık bir denizden gelir gibi
uzaktan duyuyorum
bir deniz kabuğunu dinler gibi –
gün ışığının uçuşan kıymıkları –
Daha sonra sesini duyduğum zaman –
kim bilir hangi dili konuşan –
şiirimi heyecanla
sorguya çeken –
Karşılık veriyorum
dinleyicilerin başları üzerinden
Sana cevap veriyorum
Karanlık bakışlı
dinleyicilerin
başları üzerinden
Ey esmer
"Benzerin yol
Dans edenler İçinde"
Te amo

Yaşlı Denizciler

Nehir kıyısında yeşil otların üzerinde
Altmışa merdiven dayamış
Virgin Adalarındaki
büyük dayım Desir'i
hatırlatmaya çalışıyorum
kendime
Saint Thomas'daki arka kumsalların birinde
palmiyeler altında
küçük bir kulübede oturuyordu
onu son gördüğümde
Seksen yaşında
bir Viking gibi dimdik
(bir zamanlar Danların uğradığı bu yerde)
durmuş
çarşaf gibi denize bakıyordu
gözleri mavi ya da gri
içlerindeki denizle
tuz vardı kirpiklerinde
Her zaman
deniz gezginleriydik biz
Burada koca ırmak boyunda
şimdi tuz muz hak getire
Yaşlı denizciler de
karaya vurmuş
alabalıklar gibi
sıçrayıp ölüyorlar
uzayıp giden çöllerde

Brüksel Garında

İki kişi vedalaşıyorlar
ama konuşmadan
Hiçbir şey söylemeden
istasyonda öğle saatinde
Brüksel Garında
Tek kelime geçmiyor aralarında
İkisi de yüzlerini ileri çevirmişler
Sımsıkı tutuşmuş elleri
kahvedeki masanın üzerinde
dört el sımsıkı tutuşmuş
çocukların oyunlarındaki gibi
İkisinin de elleri büyük
Oysa adamla kadın o kadar iri değiller
Gri ve yeşil renkleri
ikisi de orta yaşlı
sıradan ama saygın
Sanki derileri bile gri
küçük bir memura benziyor adam
bir yerde küçük bir bürokrat olmalı
Trene binecek olan o
belki de Fransa'ya karısına dönüyor
buradaki kadın biraz daha genç
ama genç olmaktan epey uzak
Belki adam Fransız kadın Belçikalı
savaş yıllarıyla ilgili bir aşk serüveni belki
şimdi kırk yıl sonra
hâlâ buluşuyorlar
sınırları aşarak
Dört el iki güvercinin dört kanadı gibi
iç içe geçmiş
birbirinden ayrılıp
uçamıyorlar
Çok becerikli eller
birçok şey becerebilen
ama veda etmeyi beceremeyen
hatta vedalaşmak için sallanamayan eller

Elleri de ağızları gibi suskun
Adam kalkıyor
Ağır bavulunu alıyor
Kımıldamadan orada duruyor
Kadın başını kaldırıp bakmıyor
Adam bir yere bakmadan
orada duruyor
Sonra yürüyerek uzaklaşıyor
Birden yürüyüp gidiyor
köşeyi dönüp gözden kayboluyor
elinde ağır bavulu
ve ağır çantası
Kadın adamın arkasından bakmıyor
Başını çevirmiyor
Gözünü kırpmadan
ileri bakıyor

Bir sinek
Yürüyor
masanın
üzerinde

Her (Onun)'dan

I

Dünya ormanının derinliklerinde beyaz bir erkeklik uzvu taşıyor, onu sokacak bir yer arıyordum, onu teslim edecek bir yer. Birisi yeryüzünü çok küçük bir sabanla taramaktaydı, cep tarağı büyüklüğünde, ufak selüloit bir cep tarağı, çocukların kraker kutularında bulduğu cinsten. Ya da çiftçilerin uzun saçları tararken araziler arasında sürükledikleri at tırmıklarından. Bu kendimle ilgili bir konuydu ve basılırken negatifleri sadece çok az kaydığından sahne nerdeyse tam olarak gerçeğe uyuyordu. İkinci sınıf bir filmdeki figüran gibi onun dışına çıkıp gidemezdim, selüloit sekansta kapana kısılmıştım. Ya da ikinci sınıf bir film kahramanının ta kendisi gibi, imgelerin karanlık, sarılmış, bekleyerek, gevşeyen bir film makarasının üstünde, etrafta ya da ileriye doğru, kesintisiz tek bir aydınlanma anında pırıldayarak sahneye sıçrayacağı nokta yönünde usul usul sokularak. Bir anda tekrar karanlığa gömülürdü, irkilmiş, kendi içine çekilmiş, on milyon görüntüsü tekrar kutuya kıvrılmış, sadece onlardan biri daha önce birden aydınlatılmış. İçinde yattığım dünyanın karanlığıydı, göğüslerin ve vulvaların hayalini kurarken. İmgeyle çatışmaydı bu ve varoluşla birinin büzüşüp gevşemesi, hep pürüzsüzce uzayan olay örgüsüyle, yine de kişi asla tam olarak ne zaman sırasının geldiğinden emin olamazdı. Bununla beraber birinin hikâyeyi hep başa sarması ve hep yeniden başlatması gerçeği vardı, her seferinde farklı bir noktadan. Ve insanın ilk gördüğü yüz her zaman da ana karakter değil.

Yaşamımın ana karakterini arıyordum, orada burada gezinen, şurada bir apsent, orada bir kahve için duraklayarak sonu gelmeyen manzaranın içinden kendi günışığı hayaletlerimi izleyerek, bir dilde ölüm ve yeniden diriliş, ah. Belki de seyirci topluluğunun yanlışlıkla sahneye itilmiş, koltuğunun altına düşmüş basılı programı arayan sessiz bir üyesiydim yalnızca. Bir yerde olayı açıklayan anahtarı düşürmüştüm ve program olmadan insan oyuncuları birbirinden ayıramazdı, çünkü yüzler birbirinin yerine geçiyor, eriyip kaynaşıyordu. Orada gölgelerle aydınlatılmış alanlarında kımıldandılar, garip gece oyununu oynayıp

başıboş topların ardında zıplayarak, adımlarını çimensiz tepecikler üzerine atarak ya da cehalet araçlarında meyilli bir duvarın ardına çökerek. Dünyanın en iyi top tutucusuydum, aletlerimi kuşanarak oraya çömeldim, şişman bir tutucu. İşaretler aldım, başkalarına işaretler gönderdim, işaret parmaklarımı bacaklarımın arasından sallayarak çömelip ara sıra penis parmağımı bükerek, birini içeri çağırarak. Hepsi çok uzaklara hareket ettiler ve filmde onlarla beraber kaçarken, ışığa tutulmuş bir film karesindeki beyaz selüloit gölgeler gibi diğer yüzler de kaçtılar. Onları yakalayamadım ve onlar dünyanın sokaklarında yittiler, yalnızca bir yüz kalıncaya dek, beraber başladığım kendimin olabilecek, beyaz, kilden bir yüz. Değildi. O, bir dişildi.

Ona yetişemezmişim veya yetişememişim gibi görünüyordu. O yürürken gölgesi bir ağaca takıldı, yere düştü ve uzadı, lastik şeritlerden yapılmış gibi, kırılmaya yatkın porselen bir bebeğe benzemeyen, düşlediğim her hangi bir şekle girebilen, ağzında bir ağustosböceği çığlığı. Durup etrafına bakınarak bir köşeyi döndüğünde, bir kapıdan içeri girip kaybolmadan önce, küçük bir sonsuzluk geçti, geç saat ışıklarında titredi. Bu anda hep garip bir şey olurdu. Onun imgesi kendini bir albüm manzarasındaki kuşaklı, renkli bir elbise içinde çemberli bir kızın resmine dönüştürdü, uzun zaman önce bir müzede görülmüş eski bir tablodaki gibi. İmge tekrarlandı, ben yürürken sahne diğer köşelerde kendini yineledi, köşeyi dönmek üzere olan ya da geç saat trafiği ilerlerken bir an için duraksayan kadının görüntüsü. Sonra tekrar onun imgesi, çemberli, hareketsiz kızın. Ve o kaybolup gider, ben de bir başka imgeyi izliyor olurdum. Yakalamak için çok şişmandım. Aşırı derecede kokuyordum, çok fazla terliyor, gövdem sürekli büyüyor, sokak boyunca uzuyordu. Bakmadığım zaman uzaktaki görüntü ilerlemezdi. Sekans kesildi, ona doğru bakmadığım zaman ölgünleşiyor, gözüm onun üzerine düştüğü anda yeniden hareket kazanıyordu. Tekrar tekrar.

Bu arada gazeteler, lastik şeritlerle hayvanat bahçelerinde maymunlara ufak çiviler atan sadistleri yazıyordu. Ya da Piblokto deliliğini anlatıyordu. Piblokto ilk kez Eskimolar arasında keşfedilmiş ve şimdi dünyaya yayılmıştı, uzun karanlık kışların deliliği. Belki de, sokaklarda uçuşan gazetelerde okuduklarımı hayal gücümle büyütüp, yeryüzünün her yanına yaymıştım. Kadınlar ve erkekler bu arada bütün acayip

ve çılgın şeyleri yaptıkları ama seyrek olarak kendilerini ve başkalarını incittikleri, kontrol edilemez taşkınlıklara kapıldılar. Nöbet sona erer ermez tam bir hafıza kaybı yaşandı. Piblokto genellikle Eskimoların uzun mevsime özgü gecelerin korkusuna bağlı olarak kışın en berbat zamanında ortaya çıkıyordu. Belirtiler arasında: kendilerinin ya da başkalarının giysilerini parçalama, ortadan kaybolma, çırılçıplak ya da başka türlü, buzun ve karın üzerinde ve dağlarda dolaşma. Kurbanlar eğer iç mekândaysalar, büyük bir acı içinde ileri geri koşturuyorlardı. Eğer gemideyseler, ısrarla güverteyi arşınlıyorlar ya da geminin armasına tırmanıyorlardı. Veya karda yuvarlanıyor, buzlu suya atlıyor, kar yığınlarına atıyorlardı kendilerini. Ya da çılgınca bağırıp çağırıyor, görünürdeki her şeyi etrafa atıyor, dağınık nesneleri kaldırıp havaya fırlatıyor ve her şeyi özellikle de köpekleri tekmeliyorlardı. (köpekler de bir çeşit Piblokto geçiriyordu.) Ya da kurbanlar garip şeyleri toplayıp bağırlarına basıyor, ve ya normalde mümkün olmayan aşırı bir güç sergiliyorlardı. Ya da başlangıçta görünüşü gerçek bir vahşet sergileyen, bununla birlikte asla sonuçlandırılmayan eylemlere girişiyorlardı. Kurbanlar nöbet sonrasında tamamen bitkin düşüyor ve iki gün boyunca uyuyorlardı. Hemen ardından mantıklı davranışlar geliyordu. Erkekler ve kadınlar eşit derecede etkileniyorlardı, ama bu 'amok koşusu'ndan oldukça farklı bir olaydı, Piblokto kurbanlarının eğilimi insanlara doğru yönelmekten çok, bütün insanlardan olduğu kadar kendilerinden de kaçmaktı çünkü. Eskimolar nöbetleri tamamıyla normal kabul etmiş ve her hangi birinin başına gelmesini olağan karşılamışlardı. Her zaman yürüdüğüm sokaklarda, herkes benden kaçıyordu. Belki bende de Piblokto vardı. Son kurbanlardan biri. Benim de başıma geleceğini hiç ummamıştım. Böyle bir şey olmuyordu. Her nasılsa, erkekler ve kadınlar eşit derecede etkileniyor, birbirlerinden uzaklaşıyordu. Mizansen kendini özetlemeye devam ederken, bir tek ben onlara doğru koşuyordum. Gece sokakları. Aceleyle uzaklaşan, gözden kaybolan kadınlar. Ardından geçmişteki bir yerlerden çıkagelen çemberli, hareketsiz kız. Ve sık sık tekrarlansa da her keresinde, filme şeritteki aynı durağan noktada yeniden dâhil oluyordum, sekans asla yer değiştirmiyordu. Yani, çemberli kız asla ilk olarak meydana çıkmıyor, yetişkin ve gözden kaybolan kadın onu izlemiyordu, mantıklı kronolojinin böyle olacağı düşünülürdü. Tekrar tekrar yaşanan her şey nerdeyse birbirinin

aynı sahnelere rağmen mükemmel bir kronolojik sırayla gerçekleşir gibiydi. Yalnızca küçük kız mekâna ait değildi. O şehirde kesinlikle mekânın dışındaydı, çünkü onu her kayıp ya da hayali bir manzaranın içinde, yeşil ve uzak görüyordum. O kesinlikle şehirdeki adada mekânın dışındaydı, şehrin içinde akan ırmağın içinde salınan ve hep kendisine doğru yürüdüğüm ada, ya da bir daha ve bir daha kendisine döndüğüm o meydanda.

* * *

Peter Orlovsky

Ya da Allen Ginsberg'in gölgesi

Kötü şair, sevimli adam, müzisyen, çiftçi, öğretmen -vs- ve Allen Ginsberg'in eşi ve can yoldaşı Peter Orlovsky, 8 Temmuz 1933'te New York City'nin aşağı doğu yakasında, Katherine ve Oleg Orlovsky çiftinin beş çocuğundan biri olarak dünyaya gelmek gibi kozmik bir gaflette bulundu. Kardeşleriyle birlikte Long Island'ın Northport bölgesinde büyüdü.

Orlovsky henüz ergenlik çağındayken anne ve babası, bir dizi başarısız iş girişimi ve alkolizm nöbetlerinin ardından ayrıldılar. Orlovsky, annesi ve kardeşleriyle birlikte Queens'e taşındı. Okuldaki son yılında okulu bıraktı ve ailesinin ekonomik sorunları nedeniyle on yedi yaşında kendi kendine bakmaya başladı. Birçok tuhaf işten sonra, New York'taki Creedmore State Mental Hospital'da hademelik yapmaya başladı. Bu iş sayesinde lise diploması alma fırsatı da buldu.

1953'te Kore Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Orlovsky de askere alındı. Askeri psikiyatrların, eğitim kampındaki dengesiz davranışları ve göze batan anti-militarist düşünceleri nedeniyle başka bir yere naklini istedikleri Orlovsky, askerlik hizmetinin geri kalanını Frisco'daki bir hastanede sağlık görevlisi olarak yaptı.

Orlovsky terhis edildikten sonra, modelliğini yaptığı dostu Frisco'lu ressam Robert LaVigne'in yanına taşındı. 1954'te LaVigne'in arkadaşı Allen Ginsberg ile tanıştı. Bu ikili, kısa süre içinde sevgili oldular ve birlikte yaşamaya başladılar. İlişkilerini "evlilik" olarak nitelendiriyorlardı. Kısa süreli ayrılıklara rağmen ilişkileri Ginsberg'in ölümüne kadar (Nisan 1997) bozulmadan sürdü.

Peter Orlovsky, Ginsberg'le tanışmadan önce şiir yazmak için herhangi bir girişimde bulunmamıştı -daha önce de söylediğim gibi bu Ginsberg'in en önemli özelliği belki de, neredeyse Cassady'ye bile

yazdırmayı becerecekti-. Yazmaya 1957'de, Paris'te yaşarlarken, Ginsberg'in cesaretlendirmesiyle başladı. Şiir yazma süreci, daktilonun başındayken spontane olarak ortaya çıkan fikir patlamaları halinde başladı -ki artık anladığınız gibi bu, kuşağın ana özelliklerinin belki de en başında yer almaktaydı-. Bu noktadan itibaren deneyimlerini, düşlerini ve izlenimlerini aktarmak için yanında küçük defterler taşımaya başladı.

Ginsberg'le olan ilişkisi, Orlovsky'nin 1950'lerde başlayan Frisco Rönesansı'nın içinde yer alan kişilerce tanınmasını sağladı. Yıllar boyunca Jack Kerouac, William S. Burroughs, Gregory Corso gibi beat kuşağının Allahları eşliğinde -Ginsberg'le beraber ya da onsuz- Ortadoğu, Kuzey Afrika, Hindistan ve Avrupa'yı gezdi. Kardeşleri Julius ve Lafcadio'nun kritik akli durumları, zaman zaman bu seyahatleri kesip New York'a dönmesini zorunlu kılıyordu. Sonunda Orlovsky ve Ginsberg, New York'un aşağı doğu yakasında bir eve taşındı.

Orlovsky, 1970'ler boyunca zamanının çoğunu Cherry Valley/ New York'taki bir çiftlikte yazarak, müzik yaparak, kendi yiyeceklerini yetiştirerek ve doğayla bütünleşerek geçirdi (bir beatin isteyebileceği her şey). 1974'te Boulder/Colorado'daki Naropa Enstitüsü'nde bulunan Jack Kerouac School of Disembodied Poetics'e katıldı ve burada "Aptal Öğrenciler İçin Şiir" dersleri vermeye başladı.

Yazarlığı hiçbir zaman kariyer olarak düşünmemesine rağmen, 1999'da National Endowment for the Arts'dan, çalışmalarını sürdürmesi için 10.000$'lık bir burs aldı.

Orlovsky, birçok sosyal ve politik amaç için çalıştı. Anti-nükleer gösterilerde, marihuana taraftarı bir dernek olan LEMAR'da ve "League for Sexual Freedom" (Cinsel Özgürlük Birliği)'da yer aldı. Ginsberg'le olan homoseksüel evliliklerini dürüst ve açık bir şekilde tartışabilmeleri, Amerika'daki eşcinsel bilinç eşiğinin yükselmesini sağladı.

Eserleri arasında: Dear Allen: Ship Will Land Jan 23, 58 (1971), Lepers Cry (1972), Clean Asshole Poems & Smiling Vegetable Songs:

Poems 1957-1977 (1978), ve Straight Hearts' Delight: Love Poems and Selected Letters (1980) -Ginsberg'le ortak çalışma- sayılabilir. Bunun yanı sıra yazıları New American Poetry: 1945-1960 (1960), The Beatitude Anthology (1965) ve edebiyat dergileri Yugen ile Outsider'da da yer aldı. Orlovsky ayrıca, Andy Warhol'un Couch (1965) ve fotoğrafçı Robert Frank'in Julius Orlovsky'nin akıl hastalığını anlattığı Me and My Brother (1969) adlı filmlerinde de rol aldı.

Birinci Şiir

Bir gökkuşağı döküldü pencereme, heyecanlandım.
Göğsüm şarkılardan dolup taştı, tüm ağlayışlarım sona erdi, gizlilik
Havayla dolup taştı.
Yatağımın altında aradım ayakkabılarımı,
Renkli, şişman bir kadın anneme dönüştü.
Henüz hiç çürüğüm yoktu. Aniden on çocuk kucağıma oturdu.
Bir gün sakal uzattım.
Gözlerimi kapatarak bir şişe şarap içtim.
Resim yaptım ve gene iki yaşımda olduğumu hissettim. Herkesin benimle
Konuşmasını istiyordum.
Çöpü döktüm.
Binlerce şişe davet ettim odama, Haziran böceklerini çağırdım.
Yastığım yerine daktilomu kullanıyorum.
Bir kaşık bir çatala dönüşüyor gözlerimin önünde.
Serseriler tüm paralarını bana verir.
Hayatımın geri kalanı için ihtiyacım olan her şey bir ayna.
Beş yıl boyunca tavuk dövüşlerinde yaşadım, yeterince domuz pastırması
Yoktu.
Annem gece gibi yüzüyle gösterdi kendini ve mavi sakal hikâyeleri anlattı.
Düşlerim beni yatağımın dışına doğru yükseltirdi.
Bir kurşunla ateşlenen silahın ağzına zıpladığımı hayal ettim.
Kafka ile tanıştım ve bir binanın tepesine zıpladı benden uzak olmak için.
Bedenim şekere dönüştü, çaya dökülürken buldum anlamını
Hayatın
Tüm ihtiyacım olan siyah adama olacak mürekkepti.
Yüzümü okşayan gözler arayarak yürüyorum sokakta.
Asansörlerde şarkı söyledim, cennete gidiyordum.
86. katta indim, taze götler arayarak koridordan aşağıya yürüdüm.
Benim gelişim yataktaki gümüş bir dolara dönüştü.
Pencereden dışarıya bakıyorum ve hiç kimseyi göremiyorum, sokağın

aşağısına dek yürüyorum,
Penceremden bakıyorum ve kimseyi göremiyorum.
Yangın musluğuyla, soruyorum "Gözyaşların daha mı büyük benimkilerden?"
Etrafta kimse yok, herhangi bir yere işiyorum.
Cebrail'imin boynuzları: açıkça neşelenmek,
Benim ibne sevincim.

24 Kasım 1957, Paris

Birinci Kitap
3. Bölüm

- Friscolular[1]
- San Francisco Rönesansçıları
- Black Mountain Ekolü
- New York Okulu
- Haight - Ashbury Tayfası ve Aktivist Kuşak

Ray Bremser
Robert Creeley
Robert Duncan
William Everson
LeRoi Jones
Bob Kaufman
Tuli Kupferberg
Philip Lamantia
Michael McClure
Frank O'Hara
Charles Olson
Kenneth Patchen
Kenneth Rexroth
Lew Welch
Philip Whalen
Jack Micheline
Ed Sanders

1 Bu bölümde yer alan Şair ve Yazarlar soy isimlerine göre alfabetik olarak sıralandılar.

Ray Bremser

Ray Bremser 22 Şubat 1934'te Jersey City/New Jersey'de doğdu. Babası New York'taki Palace Theater'da piyanist, annesi fabrikada işçiydi. Bremser on yedi yaşında Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri'ne kaydoldu, fakat temel eğitiminin dördüncü gününde firari olduğu için ordudan atıldı. Ertesi yıl silahlı soygun suçundan altı yıl hapse mahkûm oldu ve Bordentown Islahevi'ne gönderildi. Hapiste şiir yazmaya başlayan Bremser, bunları Paris'teki Ginsberg ve Corso'ya yolluyordu. Ginsberg ve Corso, O'na LeRoi Jones'un New York'taki adresini verdiler. Jones, Bremser'ın şiirlerini Yugen'de yayımladı ve 1958'de hapisten çıktığında, onu diğer yazarlarla tanıştırmak için bir parti verdi.

New York Beatleri Bremser'ı o kadar etkiledi ki, bir sonraki mahkûmiyetinde, karısı Bonnie Bremser'a adadığı oldukça uzun şiiri Angel'ı yazdı. Bu şiir, "New Jersey Eyalet Hapishanesi'nin (Trenton) karanlık ve yalnızlığında bir gecenin ürünü"ydü ve "açık kahverengi tuvalet kâğıdı" üzerine yazılmıştı. "Amerika'daki edebiyat hayatı... gelenek... Poe ve Whitman'la başlar, Mr. Melville ve Williams, Jack, Allen, Gregory, Roi, John, Mike, Phil (ikisi de), ben... ve çevremizde yaşayan diğerleriyle devam eder..." Ray Bremser, Angel'da böyle tarif ettiği Amerikan Edebiyatı'nın bir parçası olarak kabul edildiğini hissediyordu.

Bremser beş şiir kitabı yayımladı. Eserlerindeki rahat, güçlü lirizmin esin kaynağı, Kerouac'ın Mexico City Blues'undaki jazz ritimleridir.

Tuhaf Lotus Melankolisi

Meşum maryjane: adam oturuyor gözleri yaşlı
Size anlatıyor nedenini:
Nat King Cole şarkı söylediğinde
İnsana gereksinim duyan kimse
Dünyanın en şanslısıdır...
Dinlemekte olan 30'undaki adam
16'sında bu patenleri ifşa eder
Taraçalarının üzerinde oturuyordu
Yanındaki kızın son derece sahte güzelliğini takdir ederek
Onu kendine çekiyordu
O çok haşin ve kurnaz
Sıcacık, dokunulası

Sonunda o sallantıdaki hayaline sesleniyor
Ve izliyor sahadakilerin topu el yordamıyla aramalarını
Hatta Buster Keaton sahasında bile
(kendi içinde, bu şarkı gibi, bizzat Nat King Cole gibi
itiraf etmek için çok gösterişli ya da onlardan biri acımasız
maryjane'i meşum yapan bu olgu
(sonuca gelirsek, bir yüz ki güçbelâ onun ehemmiyetli olduğunu
belirtiyor! Örneğin MONK: "Kimse size ne olursa olsun daha farklı söyleyemez."
Ahenkli düşünce!
O piyanonun kalbinde müziğe dönüştürdüğü dilin yoğunluğuyla
şaşkınlığa döner
Müzik onun bir anlık heyecanla seçtiği müzik sizde biraz etkisini
gösterir
Derim ki bunu yapabilen vardır/bunun için örnek bir çaba harcanmalıdır).
(ya da esrarlı bir sigara içilirse o her şeyi berraklaştırır/öyle umalım!
Bir filmde ağlayarak mahcup olmayı kim ister!)

O Şarkıyı Söyle, Roise Clooney

Muhtemelen Jack Kerouac bu çağı daha iyi anlıyor, onun ihtiyatsız nihai ifadesine sahip herhangi birinden.

Yahut Ray Charles aynı şarkının hem beat hem de basmakalıp versiyonlarını söylüyor tıpkı bir artçı düşünce gibi.

Ah, Bu Şiirde Kırkların Saç Modeli Seziliyor

Hafiften salınıyor uygar kimseler
Bir ay ışığı serenadı
Şimdi bana bir Yo Yo'yu anımsatıyor ve Zen efsanesini!
Moe bir demiryolu çivisini Curley'in kafasına çakıyor
O sinirlenerek efendiliği bir yana bırakıyor ve onu protesto ediyor
Goblenin on fit yukarısında asılı kedi yavrusu Siamese yanıldığınızı ispat ediyor!

SESHU
(Gregory adlı biri)
ama şimdi,
Tanu Tuva hiçbir şey, Henry Hudson kasık kılları ya da diğer böylesi ihtimal dışı ölümsüzlükler
Phui'ye Nero Wolfe'un kalanını okumasını kim söyler
Meşum değişimler kahkaha çiçeğinden;
Gözyaşı ve kahkaha
Ha ha ha ha ha ha
Ha ha ha ha ha ha...

Robert Creeley

Robert Creeley 21 Mayıs 1926'da Arlington/Massachusetts'de doğdu. 1943-1946 yılları arasında Harvard Üniversitesi'nde öğrenim gördü. 1944-1945 arasında okula ara vererek American Field Service için Birmanya ve Hindistan'da çalıştı. İlk şiiri 1946'da Harvard dergisi Wake'de yayımlandı. 1949'da William Carlos Williams ve Ezra Pound'la mektuplaşmaya başladı. Sonraki yıl ise şair Charles Olson ile temasa geçti.

Black Mountain College'ın (Kuzey Carolina'daki bir deneysel sanatlar okulu) rektörü olan Charles Olson, 1954'te Creeley'den fakülteye katılmasını ve Black Mountain Review'ın editörü olmasını istedi. Creeley, 1960'ta New Mexico Üniversitesi'nden master derecesi aldı. Black Mountain Review ve kendi eleştirel yazıları vasıtasıyla edebiyat dünyasının alışılmış geleneklerine karşı, yeni bir savaş-sonrası şiirinin oluşmasına katkıda bulundu. Bu savaş-sonrası şiiri; Pound, Williams, Zukofsky; Olson, Robert Duncan, Allen Ginsberg, Denise Levertov, Edward Dorn ve diğerlerinin -diğer anlamda okunacak adamlar listesi- yaşam tarzları ve eserleri üzerinde temellenmişti.

Robert Creeley, Birleşik Devletler içinde ve dışında altmıştan fazla şiir kitabı yayımladı. Life Death (New Directions, 1998), Echoes (1994), Selected Poems 1945-1990 (1991), Memory Gardens (1986), Mirrors (1983), The Collected Poems of Robert Creeley 1945-1975 (1982), Later (1979), The Finger (1968), For Love: Poems 1950-1960 (1962) bunlar arasında sayılabilir. Ayrıca The Island (1963) adında bir romanı, öykülerini topladığı The Gold Diggers and Other Stories (1965) adlı bir eseri, röportaj ve denemelerinden oluşan bir düzinenin üstünde kitabı vardır. Bunların yanı sıra Charles Olson's Selected Poems (1993), The Esential Burns (1989) ve Whitman: Selected Poems (1973) adlı kitapların editörlüğünü yaptı.

Ödülleri arasında: Frost madalyası, Shelley Memorial ödülü, bir National Endowment for the Arts bursu, bir Rockafeller Vakfı bur-

su ve Guggenheim Vakfı'ndan üyelikler vardır. Creeley 1989-1991 yılları arasında New York Eyalet Şairi (New York State Poet) olarak görev yaptı ve 1989'dan beri State University of New York 'ta "Şiir ve Hümaniter Bilimler" dersleri veriyor. 1999'da Academy of American Poets (Amerikan Şairler Akademisi) rektörü seçildi. Yürü be Creeley...

Kim Bilir Neden

Dün gece düşümde
Korkunun sona erdiğini
Gördüm; tozlar, sular,
Kadınlarla erkekler
Birlikte geldiler yeniden
Ve her şey sessizlik içindeydi
Soluk ay ışığında.

Böyle bir sabrın zafer şarkısı –
Gülüyor, gülüyorlar bana
Ve günler, yeryüzünün
O geniş örtüsünü çekiyorlar üstüme,
Otlar, ağaçlar ve çiçeklenen
Mevsimle kim bilir neden.

Clemente'in Gördükleri[1]

1)
Uyuyan kuşlar, bana yol gösterin,
Tatlı kuşlar, ben olun

Bu siyah odanın içinde,
Beyaz ayın gerisinde

Karanlık gecede
Gördüklerim korkutur beni.

2)
Kim o yaklaşan kürklü, yuvarlak başlı
Bana bakan?

Kim bu bekleyen, derilerde oturan, vücudu dalgalanan?
Diğeri hâlâ neye bakıyor, neyle oynuyor durmadan?

1 Çeviri: Özge Akgül

3)
Dimdik dur

Acı dolu hayatın kavrayıcı, kararlı küçük koruyucuları geliyor

İğneler saplanmış her yerine ve sıkışmış küçük şişeler içinde.

4)
Dünyanın rahmi
Bir kaplumbağanın geniş sırtında

Bu şekilde taşındı
Yumurtalar ve inciler,

Bu sırada doğdu
Et ve kan ve kemik

5)
Ne istediğini söyleyeceğim sana,
Bir kelime söylemek,

İçindeki harfleri bilmek için,
Bir deri düşer,

Ve ortaya çıkar büyük kulaklı bir baş,
Bir göz ve bir ağız.

6)
Burada suyun altında, nefessiz, baskı altında,

Anla ki bir acı, ipliği iğneye geçirdi,
küçük bir adamla,

Balığa gitti,
ve balık göründü.

7)
Küçük büyük olsaydı,
o zaman şimdi olsaydı,

Burası orası olsaydı,
Bulunacak olan bulunmuş olsaydı,

Var olan akıldan ibaret olsaydı,
Hayat bizi yine de korur muydu?

8)
Bir baş kondu rafın üzerine

Bir hayvanın eli aldı onu ve
Yerleştirdi boş bir ceset üstüne

Lekeli,
Gördüğü sessizce duran kuş gibi asla olamayacak olan ceset üstüne

9)
Kayıp değil,
Daha iyi ya da daha kötü değil

Kaynağa bağlı olmalı ihtiyaçlar
Beraberimizde getirdiklerimiz, çuvaldaki her şey,

Nasıl ve neye bağlılar ya da bağlıydılar?

10)
Herkesin çocuğu yürür
Aynı dolambaçlı yolu

Güler, ağlar, ölür.
Bu 'herkesin çocuğu'dur.

Gelenlerin ve gidenlerin arasında olan henüz.

11)
Bir tutku olarak dön, gökyüzü her zaman olacak onun yeryüzü
diye hayal ettiği yerden çok yüksekte
Orada durur ilk doğumla gelen ilahi insanlar,

İhtiyar yılanın dişleri arasında,
Kilitli durur akılda ilk başladığı günkü gibi

12)
İçimde, bir diğeriyim kendimin
Huzura yakın

Diğer yanım ya da diğeri, bilir ötekini,
Kapıyı açar ve içeri girer çabucak

Birlikte ya da tek tek, yaşarız aynı insanı
İki hâlâ bir,
Kalamaz ayrı.

13)
Benim için ağlayın,
Bütün hayatları çalınanlar.

Umut edenler mutluluğu altından,
Sonsuz, ferah, çıngıraklı sesinden paranın

Arının altın balı yaptığı kovanlarından başka

14)
Baştan ayağa,
Dikkatle konulur bir kutuya

Tutkuyla yaşadığı hayatın kalıntılarını taşır vücudunda hâlâ

Ama derinlerde, iki katlı çuvalın içinde
Erdemlerini tutar akılsız bir gerçekte

15)
Şekiller bekler,
Kuğu, fil, tavşan, at, maymun, inek, sincap, timsah

Var olanlar gider şimdi şuursuzca bekleyen bedenden,

Yeniden birleşmeye ve bir başka hikâye anlatmaya onu sabırla bekleyen annesine

16)
Düşünce yeniden oluşur,
Bir anneden bir eşe uzanan zorlu yolu açar

Bilgisiz bedenlerin yaptığı jest gibi
Anlamlarını arayan sözcükler yazar
Dokunmak için,

Ve söylemek için,
Nasıl olabilirim ben, şimdiye kadar ben olan o iken?

17)
Etrafında ve içinde
Ve yukarıda ve aşağıda tekrar,

Uzakta ve yakında,
Burada ve orada,
Ortadaki,
Kocaman, yuvarlak bir yokluk.

18)
Mecazi değil,
Vücut gerçek dünya.

Toza dönüşen,
Bütün vücutların olması gerektiği gibi

Toprak olan,
İçinde tohumların öldürüldüğü.

19)
Her ayak hisseder gideceği yolu,
Benlikten geçen yankılar
Vücudu dimdik tutar,
Artık kapılar üzerindeki beden,

Yukarı bakar, sonra aşağı,
Ve hareket eder ileri doğru.

20)
İhtiyaç; keşfin annesi,
Maksadın babası,
Kardeşe ve sayısız diğerlerine kardeş olan,
Zamanı geldiğinde hepsi bir olan

Ölümle randevu,
Yankılanan başta ve kırılan kalpte.

21)
Bedende biri bulunur
Kalpte bir diğeri.

Akılda beni keşfeder
Bedende gökyüzünü

Rüyalarda birmiş gibi uyu,
Ve uyan diğerlerinin bulunduğu o yere

22)
Her karmaşıklığı yok et,

İçindeki aklın her burkulması,
Her sıkılan yumruk,

Belirlenmiş ve kilitlenmiş her düşünce,
Artık unutuldu, yok et.

23)
Ne hissettirdi
Hep bir olmak

Bulmuş olduğun beden içinde,
Akıl tuzağına düşmek

Kendi içinde yalnız,
Diğerlerinde yalnız olmak?

24)
Kırık kalpler ve meraklı yankılar,
Ve arkalarında eski bir bahçe,

Hepsi birbirine bağlanmış,
Solmuş ve tanıdık çiçekleriyle

Doğrunun gerçekliği
Mavinin maviliği.

25)
Gerçek şimdi bir kutuda
Boyutsuz ve durumsuz

İçi boş.

İbadet et
Savaş.
Ve süzül uzaklara.

Robert Duncan

Robert Duncan 7 Ocak 1919 Oakland/California doğumlu. Annesi doğumda öldü, babası da çocuğun masraflarını karşılayabilecek durumda değildi. Duncan 1919 Ağustos'unda koyu teosofist bir çift tarafından, doğumuyla ilgili astrolojik çizelgeler ve horoskoplar incelendikten sonra evlat edinildi. Çocukluğu seanslar, Hermetik Kardeşlik'in toplantıları ve bir kütüphane dolusu okült edebiyat eseri arasında geçti.

Üvey babasının ölümünden bir yıl sonra, 1936'da, Berkeley'deki University of California'ya burslu olarak kayıt oldu. Burada sol akımlara yakınlaştı, sosyal meseleler ve sınıf çatışmasıyla ilgili şiirler yazmaya başladı. Duncan öykü anlatıcı, şair ve çaylak bir bohem olarak büyük gelişme gösterdi. Üniversitedeki ikinci yılında gerekli askeri talimlere katılmamaya ve artık hoşlanmadığı dersleri asmaya başladı.

1938'de Kuzey Carolina'daki Black Mountain College'a devam etmek için Berkeley'den ayrıldı. Fakat fakülteyle İspanyol İç Savaşı üzerine girdiği bir tartışmadan sonra buradan da ayrıldı. Berkeley'de tanıştığı hemcinsi sevgilisinin yanına, Philadelphia'ya gitti. İlişkilerini gizli saklı yaşamalarından kaynaklanan sorunlar yüzünden, iki yıl sonra ayrıldılar. Bu, Duncan'ın ilk uzun süreli ilişkisiydi. Bu olaydan sonra Duncan, James Cooney'nin Woodstock/New York'taki komününe katıldı. Cooney, D.H. Lawrence'ın yazılarına adanmış The Phoenix adlı bir dergi çıkarıyordu. Duncan, asistan ve yazar olarak Henry Miller, Anais Nin ve diğer bohemlerle temasa geçti. Miller ve Nin, Duncan'ın yazılarını beğeniyordu ama pagan şiirleri Cooney'nin hoşuna gitmiyordu -ve bu onun sorunuydu-. Duncan 1941'de askere alındı ve eğitim için San Antonio'ya gönderildi. Bir aylık eğitimden sonra, eşcinsel olduğunu orduya bildirdi ve serbest bırakıldı. Arkadaşlarına şöyle dedi: "Artık resmi tescilli bir ibneyim!".

Hemcinsleriyle yaşadığı ilişkilerden yorulan Duncan, 1943'te Marjorie McKee eşliğinde karşı cinsle ilk seks deneyimini yaşadı.

Kısa süre sonra evlendiler ve bir kürtajın ardından boşandılar. Duncan, Cooney'nin New York'taki çiftliğinde Experimental Review'ın editörlüğünü yaptığı dönemde, California'lı şair Kenneth Rexroth ile mektuplaşıyordu. 1945'te Frisco'ya döndüğünde Rexroth ile arkadaş oldu ve Edith Sitwell ve H.D.'nin şiirleriyle tanıştı. Özellikle H.D.'den çok etkilendi ve yıllar boyu dergilerde yayımlanan "H.D. Book" adlı bir çalışma yaptı.

Duncan, ilk kitabı Heavenly City, Earthly City (1947)'nin yayımlanmasının ardından 1948'de Berkeley'e döndü. 1951'de hayatının aşkı, ressam Jess Collins'le tanıştı ve beraber Frisco'da yaşamaya başladılar. Collins, Duncan'ın pek çok kitabı için illüstrasyonlar yaptı. Robert Duncan kısa süre içinde Frisco rönesansının merkezinde yer almaya başladı. Olson ve Black Mountain College ile olan bağlantıları sayesinde, Black Mountain hareketinin de merkezindeydi. Duncan, 1952'de yazılarını Origin ve Black Mountain Review'da yayımlamaya başladı. 1956-1957 kışında, Frisco State University'nin şiir merkezinde müdür yardımcısı olarak çalıştı. Şiirdeki ustalığı, 1960'larda yayımlanan üç seçkiyle tescillendi: The Opening of the Field (1960), Roots and Branches (1964), Bending the Bow (1968).

1960'lı yıllarda -hiç gereği olmasa da- birçok ödül kazandı: Harriet Monroe Memorial ödülü (1961), bir Guggenheim Vakfı üyeliği (1963), Poetry dergisinden Levinston ödülü (1964) ve National Endowment for the Arts'dan üç edebiyat ödülü. 1985'te ise National Poetry ödülünü kazandı.

Duncan, 1968'de Bending the Bow'u yayımladıktan sonra, işine tam olarak konsantre olamadığı gerekçesiyle on beş yıl boyunca kitap çıkarmamaya yemin etti. Gerçekten de son iki seçkisi Ground Work: Before the War ve Ground Work II: In the Dark, 1984 ve 1987'de yayımlandı. Duncan, böbrek yetmezliğiyle uzun bir mücadele ve diyaliz tedavilerinin ardından, ölmesi gereken yer olan Frisco'da öldü.

Gündelik sorumlulukları yerine getirmek gibi görevlerimiz var
Ancak rüyalarımızda görebileceğimiz
Tersine büktüğümüz yayların gergin tellerinde
Son bulur kafiyelerimiz
Hayaller nehir gibi
Pencereden gelen ışığın yansıdığı masaya akıyor
Opal sütlük, kalaylı şeker kabı, kahve fincanları
Karanfillerin büyürken yüzeylerini boyadığı
Tüm bu yüzeyler sorumluluğumu arttıran
Gerginliğe yol açıyor
Ben
Harfsem –sessiz
Mektupsam –dosta
Düşlerime yaklaşan her kimse
Ve elyazımı titreten hava değilse
Onu düşünmenin verdiği canlılık olmalı
Derinden hissettiğim,
Günlerimi verdiğim.

Bu yaradılışın sınırlarında
"çift taraflı bir bağlantı var,
Yay ve harp gibi"
Gizlediğim dileklerin ani farkındalığında
Görülür ancak
Ellerim okşamakta yayın tellerini.

Olduğum yerde hep arkamdasın
Derin tonlar ve gölgeler kadın dediğim
Keskin, yüksek notalar.
Hem de bir kız çocuğusun
Biraz kardeş biraz eş
Tesellisiz.
Yeniden Orfe olacağım senin için.

Hatırla!
Titrek günışığından fırlayanı

Oku ya da
Şarkıyı.
Bırakın şiirim yüksekte ve kurak kalsın
Sizin usunuz kendi sularında yol alırken
Bırakın nehrinin yatağını bulsun kafiyelerim
En azından yükselen alevleri hissedene dek
Demek istediğim.

Parlayan her şeye!
Söylediğim methiyede
Yaralar sarılırken
rüzgârın pırıltıları zaman zaman
Gün ışığında karanlığı ışıldatan.

Asla olmayacak bir kafiyenin imalarında
Neye elimi atsam,
suyun göz kamaştırıcı berraklığı
Nadir bulunan bir tablo gibi duruyor
Güneşin aynasının kalbinde,
Alevlerinde.

William Everson

William Everson 1912'de Sacramento/California'da, tahminen San Joaquin Vadisi yakınlarında bir çiftlikte doğdu. Ailesi, sağlıklı yaşamanın zihinle ilgili olduğuna ve hastalıkların bir illüzyondan ibaret olduğuna inanan bir Protestan mezhebine mensuptu (bkz; Christian Science). Everson, buhran yılları boyunca Fresno State College'a devam etti. Fakat Robinson Jeffers'ın şiirlerini keşfettikten sonra hayatını şiire adamak için okulu bıraktı. İlk kitabı We Are the Ravens 1935'te yayımlandı. İkinci Dünya Savaşı sırasında vicdani retçi olduğu için Kuzeybatı Pasifik'teki (Pacific Northwest) çalışma kamplarına yollandı. Burada el baskısını (handset printing) öğrendi ve kendisine ülke çapında ün kazandıran The Residual Years'ı tamamladı. Evliliği, savaştan sağ çıkamadı.

Everson, savaştan sonra Kenneth Rexroth etrafındaki şairler ve anarşistlerin oluşturduğu Frisco Rönesans hareketine katıldı. 1951'de ikinci başarısız evliliğinden sonra "Dominican" mezhebine katıldı. Yirmi yıl boyunca, geleneksel "Dominican" cüppesi ve başlığıyla, beat hareketinin en renkli ve saygın kişilerinden biri oldu. "Brother Antoninus" ismini aldı ve bu isimle tanınmaya başladı. 1957'de Kenneth Rexroth'un San Francisco Letter adlı yazısı Evergreen Review'da yayımlandıktan sonra "Beat Rahibi" lakabıyla anılan Everson, Frisco Rönesansı şairlerinden biri olarak kabul edildi.

Everson, 1969'da üçüncü karısı Susanna Rickson'a âşık oldu ve Dominican mezhebinden ayrıldı. İki yıl sonra USCS'de göreve başladı. Burada "Bir Şairin Doğuşu" gibisinden bir ismi olan ders veriyordu. Bunun yanında, üniversite bünyesindeki Lime Kiln Pres'in de kurucusudur da. Everson, Batı Arketipi: Bir Edebiyat Bölgesi Olarak Pasifik Kıyısı adlı eseriyle, edebiyat teorisyeni olarak da kabul gördü.

William Everson, 1991'de Santa Cruz İlçesi Sanat Komisyonu tarafından yılın sanatçısı seçildi ve ilçe başkanlık binasında, büyük bir kalabalığın önünde -sıkıntı belirtisi göstermeksizin- şiirlerinden

bölümler okudu. Geyik derisi bir örtünün altında, ilerlemiş Parkinson hastalığı yüzünden şiddetle titreyerek ve bir Jack Daniels şişesinden yudumlar alarak gerçekleştirdiği okumayı "Sizi seviyorum!" diye bitirdi ve ardından ekledi: "Şimdi evinize gidin!"

Everson hem kendi ismi hem de Antoninus adı altında elliden fazla şiir kitabı yayımladı ve dünyaca tanınan bir elbasımcısı (handpress printer) oldu. Ödülleri arasında; bir Guggenheim üyeliği, bir Pulitzer adaylığı, bir National Endowment for the Arts bursu ve PEN Center USA West, Body of Work ödülü sayılabilir. En sonunda ölümüne sebep olan sinir sistemi rahatsızlığına rağmen Everson, edebiyat için duyduğu şevki hiç kaybetmedi. Ölümüne kadar, Dust Shall Be the Serpent's Food adlı biyografik bir şiir üzerinde çalıştı. Everson 3 Temmuz 1994'te, Santa Cruz'un kuzeyinde "Kingfisher Flat" adını verdiği kulübesinde, -seksen bir yaşında- öldü.

Kingfisher Flat

Bitmek bilmez kuraklıkta
Tutku damarlarını saran acizlik
Sonunda kuşattı yatağımızı da,
Taşı kavrayan bir yılan gibi.
.....
Fisher King'i düşünüyorum,
Bütün hâkimiyeti amacın kısırdöngüsünde kavrulan,
O can yakan sorunun özüyle parçalanmış
Hiç sorulamayan.
.....
Ah, karım ve yoldaşım!
Kadim tabu üzerimize abanıyor,
Bitmeyen şüpheler
çemberini daraltıyor
Benim tutkumun kaynağının
Senin umut çiçeğinin etrafındaki.
Kuraklığın maskeleri bizi aldatıyor.
Merhametsiz bir sabır bildiğimizi unutturuyor,
Ve kaskatı ediyor
Bu hayatın akışını,
Bu aşkın kımıldanışını.
.....
Titreyen otları duyuyorum
Pencere eşiğinde ürperen,
Ve yol boyunca
Olgun ebegümeçleri ve yaban yulafları
Rüzgârla ıslık çalan.
İnkârın mutlak yasağından
ya da zamanın yılankavi sarmallarından
daha derinlerde
Kadın ve dünya uykuya gömülmüş yatıyor,
tatminsizce.
Her biri kadının kalbini taş kesen darbeyi biliyor
Ve yağmura ağrıyor.

Şair Öldü

Garip bi güzelliği var
burnun ucundaki karın
eğimli toprak da öylesi
garip ve güzel,
bu, ölümün sahnesi

Büyük bir burun bu, denize çıkık
Boğazda.
Benden sana bir ark.
Sessiz bi geçit.
Sert susku ve gözlerin deniz-graniti
yıkanıyor dalganın ıslığımsılığıyla
Uzanmış, huzuru öpüyor dudakların

Şair öldü.

Ve; ne Point Lobos'da ki esmer suyosunları üzerindeki
denizaslanlarının homurtularını arzulayacak

ne de bakabilecek grunion balıklarının güneye
Pasifiğe yüzüşlerine ve doymak bilmeden dalışlarına
su kırpıntılarına,
Kendilerini sersemleten denizde.

Muskat Hasadı

Sisin altında uzanıyorlar işte
nadasa bırakılmış tarlalar.
Zayıf düşmüş asmalar, boyunları bükülmüş otlar
çiğ yemiş toprak.
Günler var buna şahidim.
Parmaklarımın budama makasından uyuşması gibi solmuş bitkilerin uçları
ama yinede ümidim var onlar için.
Bir kıpırtı aniden
küçük koruda ağaçları hareketlendiren
o acılı inilti yayılan sislerin içinden.
Sonrasında, ağaçları sulayan damlalıklardan yükselen
sessiz bir çağrı,
ve onu içreliğinde sessizliğin derinliğine eviren pus.
Mor erik ağaçlarının budanmasından tarlaların üzerine doğru yayılan diğer sesler çalışmaya itiyor beni.
Karanlık çökmeden budanmış yüz asmam olmalı.

Imanu Amiri Baraka ve Everett LeRoi Jones olarak da bilinen Amiri Baraka, 7 Ekim 1934'te Newark/New Jersey'de doğdu.

"Saygın" bir oyun yazarı, şair, romancı ve deneme yazarı olmasının yanı sıra, Afrikalı-Amerikalıların deneyimleri üzerine yaptığı incelemelerle ve siyahların haklarını savunmasıyla da tanınırdı.

Harvard Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra ilk şiir seçkisi olan Preface for a Twenty Volume Suicide Note'u yayımladı (1961). Bu çalışmayı 1964'te The Dead Lecturer, 1970'te It's Nation Time, 1972'de Spirit Reach, 1974'te Hard Facts ve 1979'da AM/TRAK izledi.

Oyunlarından Dutchman (1964), Broadway dışında oynadığı dönemde eleştirmenlerce oldukça beğenildi. The Slave ve The Toilet da aynı yıl yazılmıştır.

Baraka, Harlem'deki The Black Arts Repertory Theatre'ın kurucusudur (1965). 1968'de Black Community Development and Defense Organisation isimli bir dernek kurdu. Bu Müslüman grup, siyahî kültürü tanıtmak ve Afrikalı-Amerikalıların politika alanında güç kazanması için çalışıyordu.

Yazar ve politik aktivist olmasının yanı sıra Baraka, birçok ünlü Amerikan üniversitesinde görev yapmıştır.

Nick Charles'ın Ölümü

1.

... Ve şimdi sen, ne kadarını
anlayabiliyorsun konuştuğumun? Yüzümü saklıyorum,
sesim şaşkın ağır siste. Eğer sana
gelmişsem ben, bu ıslak adayı bırakmış ve
sana gelmişsem, daha gençken ve
parmaklarımda gücüm varken, sana
seni sevdiğimi söylemek için gelmişsem
ve üstelik henüz seni tanıdığımı bile
söyleyemezken. Benim ne kadarımı
anlayabilirsin sen? (Yalnızca renkleri,
eylemi ve açık geceleri ya da senin
tanınabilir yönlerini sevdiğimi mi?)

Bizler yalnızca kahramanları severiz. Ve şanlı
ölümleri savaşlarda. İnemeyeceğimiz duvarlara
tırmanmayı, ardımızdaki bütün köprüleri
bütün dönüşlerimizi havaya
uçurmayı severiz. Bütün geri çekilişleri. Sanki
bir şeyler sonsuza dek değişmez
kalacakmış gibi. Ay, sanki her gece
yeniden bizim için doğacakmış da (biz de
onu siperlerimizden seyredebilecekmişiz) gibi.
Sanki kesin ya da tatlı bir şeyler
varmış gibi hayatlarımızda.

Uzun
kederli
nefesi havanın
yüzümü yalamakta şimdi. Yalanlar,
güçsüzlük ve kendime nefretim.
Sana nefretim, anlayamadığın
için, ya da beni yanlış
nedenlerle aşağıladığın için.
Doğru nedenlerin de vardı. Ve işte hastayım.

Oh, tanrım, ağrılı geceler gibi hastayım. Kararıp sönen
yaşlı kış günleri gibi.

2.

Bir dans
düşünüyorum. Biraz müziğim
olsaydı benim yazabileceğim
bir dans. Ya da sen bana
bir parça yumuşacık müzik
çalabilseydin. Altın rengi
yamaçlarıyla bir Couperin. Saçlarını
kokladığım bir Ravel ya da
parfüm kokuları
arasında bir Debussy.

Neydi beni harekete geçiren? Kendi
sızlanışlarıma kızgın; sakin tadı kederimin.
Rüzgârın dövdüğü yüzüm, başka yüzler,
istek ve etekleri yerleri süpüren tatlı
kibar Çinli hanımefendilerle örülü kederim. (Ve
bu benim anlatmak istediğim değildi işte. Ve
ne de senin için istediğim. Müzik bile
değildi, yalnızca alelacele karalanmış bir günün terörü.

Arzular. Sözcükler.
Boşuna. Duyulur bir doyum yok.
Parmaklarımın altı tamamen ışıksız. Oda,
duvarlar; sessiz ve ölümcül.
Müzik yok.

Eğer bir dans
olsaydı. Bizim için
bir dans; ellerin
yüzümde, yüzün ıslak
gözyaşlarından (ya da sessizlik. Bizi
havanın ağırlığında kuşatabilecek. Sessizliğin
yırtılışı, kıpırdayışlarımızın rengiyle
karanlığın yaralanışı! Çıplaklık?
Havaya büyük sıçrayışlar? Geniş ve keskin dönüşler; yaşlı

bir gölün suyunda ayın
bulanık yansıması. İncecik kornet
sesleri ve kahkahalar.

3.
Bunu duyabiliyor musun? Sana
kimin seslendiğini biliyor musun? Beni
tanıyor musun? (Senin
sevgilin bile değilim. Senden, apansız
karmaşandan korkan biri. Yüzüksüz
ellerinden. Gizlenmiş
saçlarından. Sesinden,
gerçek bile olmayan sesinden. Ya da
güzel.

(Şimdiye dek
nelerimiz olduğunu söyleyebilecek
durumda bile değilim. Bir şeyler
sürekli sarmaktalar senin
sözcüklerini. İsteksizlik
gibi bir şeyler.

4.
Gitgide karanlık
bürüyor çevreni. Ve müzik bile
değil bu sözcükler. Hiç bir hareket
yaratamıyorlar bir dans için. (Pencerede
acemice ayakta, ayı
seyrediyorum. Şekilsiz bir duman
gecenin kurşun
rengi zarına
karşı yükseliyor.
Titrek zayıf sözcükler dökülüyor
dudaklarından, zorlukla duyuyorum. Yüzün
sözcüklere dönüşüyor. "Sev beni, hadi
sev beni." Pencere geceyi
karşılıyor ve her zaman.
Bizim konuşamadığımız zamanlar.

Camın içinden geçen akıyı ne biçimlendirir?
Yalnızca duvardaki
gölgeler. Parmaklarımın
ardında, arduvaz üzerinde
kayan bir cam sesiyle
beni izliyorlar. Sen gecede
haykırıyorsun,
ve yalnızca ay
ses veriyor.

5.
Kırmızı binaların
arasında sıkışmış bir ev. Ve
gecenin soğuğunda bir çan vuruyor. Ay
Kuzey ırmağının üzerine
kurulmuş, hemen altında
mavi bir köprü. Karanlığın içinden
mavnalar ve yaşlıca adamlar
süzülüyorlar. Gözlere
gereksinimleri yok. Usulca
şafağın uzun kara çizgisinde
yitiyorlar. Ayak sesleri, kırılan
kirli dalgalar kıyıda. Karanlıkta
çakan deniz kuşları.

İçerde yalnız oturmaktayım, düşüncelerim
yok. Sana seni düşündüğümü de
söyleyemem. Yalan olur. Öylece
oturuyorum ve gitgide yorgun
düşüyorum. Göğün sabahla
aydınlandığını bile seyretmeye gücüm yok.

ve şimdi,

Uyuyorum.
Beni uyandırmayı başaramayacaksın.

İddialı Bir Kitaba Dipnot

Kimi sevmek üzereyim
bu kadar derinden. Gözlerime
bastırılmış ağır bir
karanlığa karşı gibi. Süreğen
titrek bir yağmur yüzümü
ıslatmakta.

Uzun bir yaşam sana. Dostum. Kendime
söylüyorum bunu, usulca, dudaklarımı
emerek. Bir dürtüler sessizliği / anlamın
gününü boşaltmakta.
Nedir yeterince
içten olan? Nedir
güzel?

Hayatlar anlama giden yolda
yavaştırlar. Eğer bir hayvansam ben
yaşamanın bir kanıtı var
demektir. Kuyruk sallayışları ve
camızları çağımın. Ne var ki bu
ince bir sis gibi bilincimi
yararak inmekte olan
çelik yalnızca. Nafile
bir ahlak geliştirdiğim, hafif
çirkin bir koku.

"Değişti mi hayatım?" Denizin
bitiminde salınan ölü adam gibi. Devinimsiz
kuşların görüntüsünde, çok
ama çok uzun
zamandır kilitlenmiş
dudaklar gibi.

Kimse yok, anlamı ellerine bırakabileceğimiz. (Bu yelkenler
süzülmekte bir yandan, bu küçük
ölümcül hayvancıklar.)

Ve anlam? Bu sözcükler?
Mavi bir uçsuz bucaksızlığı
olsaydı dünyanın. Dünyanın
çatısında dinlenen
bir başka
etten kemikten ...
benim gerçekten
basit görüşlü olduğumu
söyleyebilirdiniz.

Robert Garnell Kaufman 18 Nisan 1925'te New Orleans'da doğdu, 12 Ocak 1986'da Frisco'da öldü.

Yenilikçi bir şair ve önemli bir yazar olan Kaufman, beat döneminde ün kazanmıştır.

Çocukluğu boyunca pek çok dini inceleme fırsatı buldu. Babası Alman-Yahudi, annesi Katolikti. Büyükannesi ise voodoo yapıyordu. Diğer birçok beat yazarı gibi Kaufman da doğu dinlerine merak sardı ve Budizmi seçti.

Kaufman 1958'de Frisco'ya taşındı ve buradaki sanatçı ve yazarların sürdürdüğü hayata kısa sürede alıştı. Yazılarının çoğu sürrealdi ve jazz müziğinden esinleniyordu. 1965'te Crowded With Loneliness'i yayımladı ve Beatitude adlı bir dergi çıkardı.

Kaufman 1960'larda en çok Avrupalı okurlar arasında popülerdi. İkinci seçkisi Golden Sardine 1967'de yayımlandı.

John F. Kennedy suikastına şahit olduktan sonra Kaufman, sessizlik yemini etti. Vietnam savaşının sonuna kadar yeminini bozmadığı söylenir. Yeniden politik yazılar yazmaya başladı ve erken dönem çalışmalarından oluşan The Ancient Rain: Poems 1956-1978'i yayımladı (1981).

Söylentiye göre Kaufman 1978'de tekrar sessizlik yemini etti ve ölümüne kadar yeminini çok nadiren bozdu.

Jazz Şiirlerinden

Gece Yarısında

gece yarısı sertliğinde bir caz radyosu
gece yarısında

yatağın üzerinde oturmak
caz gibi bir hatunla
gece yarısında

piyano kahkahaları kulaklarımda
gece yarısında

gözyaşlarını çağıran kahkahalar
gece yarısında

yumuşak mavi sesler, dilsiz sırıtışlar
coşkulu tınılar, babanın günahları
gece yarısında

hadi bebeğim, soyun artık
gece yarısında

Ey Caz

bir noktada
caz vardı
göbekten bağlı
ya da
anılarda
duygusuz süvarilerle gömülen
kayıp kanlı uzun bir haç.
zaman içinde
sızlanıp durduk
cazcı adamların

kırık enjektörlerinden çıkan
kayıp notalara.
kayıp gözlerden dökülen
müzikal yaşlar.
neden kırık davul sopaları?
hislerimin orta yerine
patır patır düşen bombalar;
düşen bombalar
babamın sesi
annemin sesi,
aşk mıdır,
yaşam mı?

Caz Hatunu

göğsünden titreyerek dökülen müzik,
parlak kadifenin içinde denizin sesini duyuran.
aldatıcı aptallıklarıyla sessiz kalçalar.
cazın kaymaktaşından havuzlarında akıyor
müziğin acılı ruhları soğurduğu
ekstazinin sızdığı dereler.
gözlerin sessizliği
Medusa'nın bin dilinden
daha aşikâr.
gülümsemelere yol veren gözlerin köprüsü
ifşa ediyor soğuk bir hatıranın
şarkısını söyleyen kadının varlığını
boşuna verilen ümitler gibi
sarmalanıyor sallanarak
cazda,
kadının müziğinde.
caz.

Tuli Kupferberg

Tuli Kupferberg 28 Eylül 1923'te New York'ta doğdu. 1944'te Brooklyn College'dan onur derecesiyle mezun oldu. Otuz yılı aşkın bir süre boyunca Greenwich Village'da yayıncı, şair ve savaş karşıtı bir aktivist olarak yaşadı. 1958'de Allen Ginsberg, Diane DiPrima, LeRoi Jones, Ted Joans ve diğer beat yazarlarının çalışmalarına yer verdiği Birth adlı dergiyi çıkarmaya başladı.

Birth, üç sayı sonra sona erdi. Bu üç sayıda ağırlıklı olarak Kupferberg'in Notes Toward A Theory Of Bohemianism adlı çalışmasına yer verilmişti. 1961'de Birth Press tarafından yayımlanan "Beatniks; or, the war against the Beats" adlı kitabında, bu çalışmayı genişletmiştir. Eserinde; II. Dünya Savaşı'ndan sonra Amerikalıların nükleer katliam ve geleneksel değerlerin yok olmasından korktuklarını, bunun da panik, karışıklık, sinirsel çöküntü... ve beatniklere karşı bir savaşa yol açtığını belirtir. Kupferberg, beatlerin günah keçisi olarak kullanıldıklarını gördü, ama eserini şu iyimser cümleyle sonuçlandırdı: "Dinleyin... Beatnikleri öldürebilirsiniz, ama içinizdeki beatnik'i öldüremezsiniz."

Kupferberg, 1964'te Ed Sanders ve Ken Weaver'la birlikte The Fugs adlı grupla çalışmaya ve kayıtlar yapmaya başladı. The Fugs, kısa süre içinde Slum Goddess of the Lower East Side ve Amerika'nın Vietnam'a müdahalesini protesto eden Kill for Peace gibi satirik şarkılarıyla ülke genelinde sesini duyurdu. Kupferberg'in savaş karşıtı başyapıtı, arkadaşı Robert Bashlow'un da katkıda bulunduğu 1001 Ways to Beat the Draft'tir (Askerlikten kaçmanın 1001 yolu). Eserin orijinali, Kupferberg'in dizayn ettiği fotoğraflı bir kolâj olarak basıldı. Bu çalışmadan elde edilen gelirin tamamı barış hareketine bağışlandı.

2010 Temmuz'unda öldü!

Rüyalarımda Greenwich

Bir kayanın arasında bir gül
Batı Yakası Otoyolu'nda at arabaları
Sovyetler Birliği'nde Blues
Times Meydanı'nda üşütükler
Çin Mahallesi'nde bir Japon.
Bir çorba ve sandviç
Bir Hudson uçağı.
Catskill bungalovunda satranç.
Atlanta'da çadırlar.
Karanlıkta Lewisohn stadyumu.
Doğu Nehrinin aşağısında Brooklyn.
Dalgaların raksı.
Cılız gün ışığında pil.
Ohrbachs'da küçükler.
Şanslı aşk, seçilemeyen Roosevelt
3. Ave El'in altında elektrikli süpürge
Maxwell Bodenheim'i öpen ve onun borusuna üfleyen Joe Gould
Edmund Wilson'ı düşünen Edna Millay
Sheridan Meydanı Parkı'nda söyleşen
Charlie Parker ve Ted Joans!
İçerisinde servilerle Servi Barı ve otolar servilerin önünde çarpışan
Chase Manhattan Bankası tadilat dolayısıyla kapalı. Waldorf Kafeteryası olarak hizmet verecek artık.
Jazz aydınlığındaki yüce Okuma sonrası
Allen Ginsberg'i öpen Lionel Trilling
Kireç lambası artık elektrik ışığı ve özellikleri olarak adlandırılacak.
Charlie Chaplin dört dönen bir garson
Edgar Allan Poe Waverly dispanserinde dişçi ve herkese bedava azotlu oksit veriyor
Louis Louis'likten çıkmış
San Remo bara ilerliyor ve bir Martini istiyor
Charles Street'te Çarliston
Kız kardeşim Eileen'i ve Kronstad gemicilerini tanımlıyor.
Max Eastman ve John Reed
6. Ave-West 4. Cadde'deki German Delicatessen'den Gungawala es-

rarı satın alıyor.
Turistler yıllık etkinliklerinde resimler getiriyorlar yanlarında sanatçılara satmak için.
Vatandaşlar polislere kahve fincanlarında brendi satan kafelere girmelerini söylüyorlar.
Eugene O'Neill kahvede ısrarlı
John Barrymore Broadway dışında Hamlet
Walt Whitman Mac Dougal'da kol geziyor
Ike ve Mamie Minettas'ta sarhoş
Kruşçev meydanda çürük askerler şarkısını söylüyor
Herkes öpüşüp kucaklaşıyor
Kruşçev ve Eisenhoover çılgınlar gibi öpüşüyorlar
Dünya bir sanat
Hayat bir oyun
Köy güzelliği yeniden hayatın içinde
Şarkılarla uyanıyorum
New York'da yaşıyorum
Dilimde hoş şarkılar
Aşk ne güzel
Ve onun meyvesi
Kutsal
Bir öpücük ve bir yıldız

1. J. Edgar Hoover'ı Kongre'nin sakin koridorlarında yakala.
2. Kendini bir manastıra kapat.
3. Aya uç ve geri dönme.
4. Öl.
5. Savunma Bakanı ol.
6. Devlet Bakanı ol.
7. Sağlık ve Eğitim Bakanı ol.
8. Kendini hadım et.
9. Bir zaman makinesi icat ederek 19. Yüzyıla git.
10. Âdet gör (ölmektense kan yeğdir.).
11. Birleşik Devletler Hükümeti'ni güç ve şiddet kullanarak yok et.
12. Çocuklar için cinsel özgürlüğü savun.
13. Bir gün boyunca sağa sola ateş et.
14. Onlarla konuşmayı reddet.
15. Jefferson Sosyal Bilimler Fakültesi'ne kaydol.
16. Ayaklarını tekerleklerle değiştir.
17. Bir koyunla otel odası kirala.
18. Bir koçla otel odası kirala.
19. Kaçık olduğunu söyle.
20. Kaçık olduklarını söyle.
21. J. Edgar Hoover ile evlen.
22. Annenle evlen.
23. Babanla evlen.
24. Özgürlük Heykeli'ni havaya uçur.
25. Kız kardeşinle evlen.
26. Oğlunla evlen.
27. Başkan Johnson'la evlen.
28. Mao'yla evlen.
29. Mao'nun Tanrı olduğunu iddia et.
30. Kendinin Tanrı olduğunu iddia et.

Philip Lamantia

Sicilya göçmeni bir ailenin oğlu olan Philip Lamantia, 23 Ekim 1927'de Frisco'da doğdu. Şiir yazmaya ilkokulda başladı. Ortaokulda Edgar Allan Poe ve H. P. Lovecraft'ın eserlerine fazlaca ilgi duyduğu için "düşünce suçu" işlediği gerekçesiyle okuldan atıldı. On altı yaşında, San Francisco Museum of Art'taki Miro ve Dali retrospektifleri sayesinde sürrealizmle tanışan Lamantia, sürrealizmin saf devrimci doğasının bu tanışmadan önce de yaradılışının bir parçası olduğunu fark etti ve sürrealist şiirler yazmaya başladı. Kısa süre sonra New York'taki sürrealistlere katılmak için evden ayrıldı. Andre Breton, Lamantia'yı "ancak yüz yılda bir yükselen bir ses" olarak değerlendirdi.

Lamantia'nın şiirleri 1943'te Andre Breton tarafından VVV adıyla yayımlandı. İlk kitabı Erotic Poems 1946'da Berkeley'de basıldı. İkinci kitabı Ekstasis, Six Gallery dinletisinden sonra çıktı. Selected Poems 1943-1966 City Lights tarafından yayımlandı. High, The Night is A Space of White Marble, I Have Given Fair Warning ve There is the Distance Between Me and What I Seek bu seçkidendir. Lamantia, Fud At Foster's'da Frisco şairlerinin ve sanatçılarının uğrak yeri olan Foster's Cafeteria'yı anlatmıştır (burası aynı zamanda Ginsberg'in, kendisini Peter Orlovsky'le tanıştıran Robert Lavigne ile karşılaştığı yerdir).

Pek çok meslektaşı gibi, Lamantia'nın şiirleri de -biyografi yazarının sözleriyle- "gerçekliğin büyük coşkusu ve hayata özgü acı ve şiddetin her an hissedilen varlığı" arasındaki çatışmayı ortaya koyuyormuş. Lamantia, kendi nesli içinde sürrealizmin buluşlarına tamamen kucak açan tek Amerikalı şairdir ve Arsenal: Surrealist Subversion'ın editörlerinden biridir.

Gizlen

O beato solitudo![1] Nereye savruldum?
Yıldızlar ezgimin duvarlarını yıktı
Kuşların uçuşu gibi, gittiler
Hasat kutlamasının altından çıkan ruhlar gibi
Hiçlik fırınları taştı Veracruz rıhtımlarından
Zaman bu kadar
Yaz mevsimi gecenin uysal girdaplarında dolandı
Ödünç, görünmez savaş uçakları çamura daldı.
Yıprandım, kutsanmış kış tarafından, eski bir çuval gibi.
Ağaçlar ateş alınca gözlerimi indiriyorum
Çıldırıyorum sana gelmek için, yalnızlık- Kim beni oraya taşır?
Gezegenler savaşında sıkıştım ben / Bıçkın!
ONGED'im ben.
Ben, Kral David'in trompetiyim
Ve uğursuz asansör yırttı dört bir yanını lime lime.

Açılamazsın
Kapanamazsın
Parçalarsın kafanı
Ve alırsın kanlı payını.

1 *Kutsal yalnızlık

Adamakıllı Uyardım

Adamakıllı uyardım
Chicago, New York, Los Angeles battı.
Maldoror'un hâlâ dolanan hayaletiyle Swan City'ye vardım.
Güney uygar.
Gergedan kuyruğu yedim.
Bu timsahlar arasında son gece.
Albion yumruğunu palmiye korusunda açıyor.
Savaş kurbanı atların sırtında biten
Zerre kadar mücevherleri göreceğim.
Zafer gösterisi dörtnala yanımdan geçiyor.
Kafamda güneş boyutunda bir haşhaş
Adamakıllı uyardım.
Ölüler ve sisler vaktinde
Burda sevişebilirim
Herhangi bir yerdeymişçesine.

Gördüğümle Aramda Mesafeler Var

Gördüğümle aramda mesafeler var.
Tanrı'nın varlığının her yerde oluşu
Kendinden geçme yok artık
Sakin bir kafa
Gör, gör, gör
Ben, buradayım
O, orada... Bir okyanus...
Bazen hakkında düşünemem, beceremem, düşerim
Bu, sevginin kitabı
Davud'un kulesi var
Bilgelik tahtı var
Sessizlik var ama çokça
Kutsal Ruh'un daimi kaçışı ve havası var
Tanrı'nın ışık saçan karanlığının hasretini çekiyorum
Hasretini çekiyorum bu karanlığın yaşamsal üstü ışığının
Hasretin sonu için hasretini çektiğim bir başka karanlık
Hasretini çektiğim
İsimsiz o hasretini çektiğim
Hiçbir şey anlatmayan, kendi etinde kayıp bir söz
Hiçbir şey ki, ırza geçmenin ötesinde zevk veren
Sevginin kitabı, sevginin sessizce savrulmuş bakışı var.

Michael McClure

Kuşağın en önemli, en iyi ve en sıkı adamlarının ve ilk sayılabilecek 10 isminin en kuvvetlilerinden biri Michael McClure: 20 Ekim 1932'de Marysville/Kansas'ta doğdu. Seattle/Washington'da geçirdiği çocukluğu boyunca doğa ve vahşi hayata olan büyük ilgisi nedeniyle "doğa bilimci" olmak istedi. İlerleyen yıllarda McClure, San Francisco'da Robert Duncan ile bir şiir atölyesine katıldı. Bu, McClure'un yeni gelişmekte olan Beat hareketiyle ilk deneyimiydi.

1955'teki Six Gallery dinletisinde "unknowns" olarak bilinen Philip Lamantia, Allen Ginsberg, Gary Snyder ve Philip Whalen'a katıldı. Bildiğiniz gibi dinleti Kenneth Rexroth öncülüğünde ve bir anlamda yeni şairleri ve yeni şiir deneyimlerini tanıtmak için düzenlenmişti ki, bu dinleti sonrasında Beat hareketi inanılmaz bir ivme kazanmıştı.

McClure, Beat'lerin toplantılarına katılıyordu ve vaktinin çoğunu, 60'ların ortalarında "hipster"lerin "hippi"lere dönüşmeye başladığı Haight-Ashbury bölgesinde geçiriyordu. 1967 Ocak'ında Golden Gate Park'taki "Human Be - In" organizasyonunda Allen Ginsberg ve Gary Snyder'a katıldı.

McClure halen aktif bir şair, deneme ve oyun yazarıdır. Stanford, NYU ve The University of Arizona gibi okullarda şiir okumaları yapıyor. Bunun yanı sıra San Diego, Vancouver ve New York'taki kulüplerde; Paris, Roma ve Amsterdam'daki festivallerde performansını sergilemeye devam ediyor. McClure, Martin Scorsese'nin The Last Waltz'u da dâhil olmak üzere birçok filmde rol aldı. Norman Mailer'ın Beyond The Law adlı filminde Rip Torn ile birlikte kanundışı bir motosikletçiyi canlandırdı. McClure, televizyon için üç belgesel çekti, birçok şiir kitabı ve oyun, iki roman ve çok sayıda deneme yayımladı. Halen Vanity Fair ve Rolling Stone dergilerinde gazeteciliğe devam ediyor.

90'ların başında The Doors'un klavyecisi Ray Manzarek ile birlikte canlı müzik ve şiir performansları gerçekleştirdi. Hatta bu performanslardan biri The Love Lion adıyla kaydedildi.

Peyote Şiiri

Saydam –duy-g-ular parlak- otururken siyah sandalyede –Rocker-
beyaz duvarlar güneş üzerinde gezinen
bulutların rengini yansıtırken. Yakınlıklar! Odalar

önemli değil –ama bu iğrençlik ve güzelliğin bütün
uzayın bölünüşü gibi. Duyuyorum
kendi müziğimi ve tutup yazıyorum

birileri okusun diye değil. Düşlerin yanından geçiyorum
Kirke sesleriyle şarkı söylerken bana. Kendi
insanlarımın arasında bulunuyorum ve öğreniyorum
öğrenmem gereken her şeyi.

Biliyorum Heşeyi! Odaya Geçiyorum

hep ışık yanan altın bir yatak var
hava gümüş duvar kaplaması ve kılıflarla dolu
kendi kendime gülümsüyorum. Biliyorum
bilinecek ne varsa. Duyumsanacak ne varsa
görüyorum. Aram iyi karnımdaki
ağrıyla. Aşka verilen yanıt
sesimdir. Zaman yok!
Yanıtlar yok. Duyguya verilen yanıt benim duygumdur.
Neşeye verilen yanıt duyumsanmayan neşedir.
Oda hava ve parlak renklerden oluşan
ok renkli bir melektir. Midemdeki ağrı
sıcak ve hassas. Gülümsüyorum. Ağrı
çok uçlu, acısız.
Işık değiştiriyor odayı sarıdan menekşe rengine!
Kapının ardındaki koyu kahve boşluk çok yakın,
sessiz ve kıpırtısız. Brahms'ın
doğum yeri. Biliyorum.
bilmem gereken ne varsa. Aceleye yer yok.
Çizilmiş duvarların ve çatlak tavanların anlamlarını okuyorum.

Ayrıyım ben. Kapatıyorum gözlerimi kutsallık ve acı içinde.
Hareket eden kendime gülümsüyorum. Yürüyerek
dikkatle daha yükseğe çıkıyorum. Dolduruyorum
uzayı kendimle. Görüyorum ağzımdan çıkan
gizli ve ayrıksı duman örgülerini
Bir kere hiçbir derdim yok. Ayrıksı.
Loş karanlık ve güzellikten ayrığım. Her şeyi görüyorum.

Genişlik

Ve vahşi yoğunluk -kapalı içimde. Bir bulut
değil artık.
ama kaya gibi gerçek ten. Eskil sağlamlık
ve canlılığın Herakles'i gibi.
Hatta güzellikten sıyrılmış şeyden bile korkmayan
ama kabullenen.
Bizden değil güzel şeyler
ama seyrediyorum onları. Onların arasında

Ve Kızılderili şey. Doğru bu!
Burda Apartmanımda düşleri düşlüyorum.

Mide!!!

Zaman yok. Tilkilerin tanrısı olan adam
ziyaret ediyor beni
pençe tırnaklarının altında geldiği inden
taze pislik var.
Aşinalık içinde gülümseşiyoruz birbirimizle.

Bağımsızım zamandan. Böbürlenmeden kabul ediyorum
-bir gerçek.
Gözlerimi kapadığımda ışıklar çakıyor.

Dikilmeyecek gözlerim bir yere-sıçrayacaklar. Üçayağım var, görüyorum.

Yedi yeri birden görüyorum!
Zemin eğiliyor-oda yan yatıyor
Eşya birbirine geçiyor
Ergiyip tüm oluyor. Işık
Parıltıları
ve ergimeler. Bekliyorum.

Lirik

Ellerimde tuttuğum
öze doğru
ruhu anlamak adına
çabalıyorum
mutlağın özünden şekillendiriyorum onu
bir tilkinin sesinde dahi var olan o

Gülü Kolla

YAPRAKLARINI EVRENE AÇIYOR PEMBE SARI BİR GÜL
Kat kat üstüne
Işık saçan yapraklar
Yapraktan yaprağa
Yayılarak

Titreşiyor
Kusursuz denge

Zihnimdeki yangından yükseliyor
Duman kıvrımları

99 SAV

1. İNSAN BIR ETOBURDUR KENDINI DENEYLEYEN.
2. İNSAN BIR MEMELİ HAYVANDIR.
3. EVREN MESİHTİR.
4. TANRI BİR'İ YARATTI.
5. VAHDET KESRETTİR.
6. 27 GÖRÜ MESİH'İN ÇIKARIMIDIR.
7. GÖRÜLER TANRILARIN VE TANRIÇALARINDIR.
8. BIR MEMELİYLE BIR YILDIZ AYNIDIR.
9. YILDIZLAR GAZDIR.
10. GALAKSİLER AKIŞKANDIR.
11. TÜM HAYAT ZAMAN, MEKÂN & BOYUTTAN BAĞIMSIZ BİR ET YONTUSUDUR.
12. TOPLUM MEMELİLER İÇİN BİR HAPİSANEDİR.
13. TÜM YARATILAR BİRDİRLER: KANATLI, YÜZGEÇLİ, KÜRK-, LÜ, DUYARGAÇLI VE PROTOPLAZMA.
14. PANDA TAVUSKUŞUDUR.
15. İNSAN BIR PANDADIR.
16. ALABALIK İNSANDIR.
17. KURT ULUR.
18. KARBON, HİDROJEN, NİTROJEN, OKSİJEN, SÜLFÜR.
19. GÜNEŞ BİR YILDIZDIR.
20. ÇOCUKLAR ÖZGÜRDÜR.
21. BİR ÇOCUĞUN BEDENİ.
22. MESİH TEİZMİ KULLANMAMIŞTIR.
23. PSİKOLOJİKSEL YAPI SALT ÖZDÜR.
24. HER KİŞİ ÖTEKİ KİŞİDİR.
25. BATIN OLAN ZAHİRİN ÖRGÜSÜ ZAHİR OLAN ZAH RİNKİ DENLİ KARMAŞIKTIR.

26. SİNİR SİSTEMİ, BELLEK VE OLUŞ, BİR TAKIMYILDIZNIN PARÇALARILAR.
27. TÜM TAKIMYILDIZLAR BİR TEK TAKIMYILDIZDIR.
28. YAŞAM DALGA'DIR.
29. NESİL TÜKENMESİ ZÜHUR ETME-SİDİR-KTİR.
30. KAR LEOPARI KORKAK BİR CÜCEDİR.
31. YERYÜZÜ BİR KAR LEOPARIDIR.
32. YAŞAM TOPOLOJİK KARMAŞADIR..
33. SERVET GÜÇTÜR.
34. GÜÇ BU YILDIZDAN GELİR.
35. AKIL TEK DEĞİLDİR AKILLAR VARDIR.
36. ZULÜM, AZAP, BENCİLLİK, KİBİR CANSIKICIDR.
37. HER MEMELİYE MÜSTAHAKTIR.
38. TEMBEL HAYVANIYLA KARTAL BİRDİR – AYNI ŞEKİLDE İNSAN DA.
39. MOLEKÜLLER VE ATOMLAR VARDIRLAR VE YOKTURLAR.
40. SADECE ÖZÜNDE EHLİLİK OLAN KENDİNİ EHLİLEŞTİREBİLİR.
41. İNSAN VE KÖPEK KENDİNİ EHLİLEŞTİREBİLİR.
42. İNSANOĞLU KÖPEKLER İÇİN YABANATLARI, KEDİLER İÇİNSE BALİNALAR BESLER.
43. DENİZKESTANELERİ BÜYÜK FİLOZOFLARDIR.
44. PLATON, CHARLIE CHAPLIN'DİR – İSA İSE ANACREON.
45. PARA GÜLÜNÇTÜR.
46. DOLAR TASMADIR.
47. YONCA YARATIDIR.
48. VAROLAN HEREKESE YETECEK DENLİ SU VAR.
49. HERŞEY DOĞAL.
50. GÜZELLİK SEBEP'TİR.
51. "ET" TASAVVURDUR.
52. SON DÖNEM YUNAN AKLI İLAHLAŞTIRDI.

53. TEKDÜZELİK DELİLİKTİR.
54. SINIR DIŞ'DIR.
55. SINIR İÇ'DİR.
56. YAŞAM MOLEKÜLLER VE BULUTSU İLE ERGİYEREKZÜHUR OLUNMUŞTUR.
57. DİN, METACILIK, POLİTİKA, KALKINMA, TEKNOLOJİ, EVANGELİZMDİR..
58. EVANGELİZM TEKDÜZELİĞİN ÇOĞALIMLAŞMASIDIR.
59. DEVRİM İÇSEL'DİR.
60. İSYAN BEDENSELDİR.
61. PARMAKUÇLARINDAKİ IŞIK YILDIZLARIN IŞIĞIDIR.
62. UYGUN OLAN ÖLÇÜ YANLIŞDIR.
63. KARA ADAM PEMBE ADAM YOK, YA DA SARI – ONLAR MEMELİLERDİR.
64. MESİH, İKTİDAR PEŞİNDE KOŞAN KORKUNÇ BİR VAİZ-ÖĞRETMEN DEĞİLDİ.
65. ULUSLAR YANLIŞ KITA BÖLÜNÜMLERİDİR.
66. ŞEHİRLER POPÜLÂSYON GİRDABIDIR.
67. DOĞA ŞEHİRDE BATIP BOĞULDU – ŞİMDİ ARTAKALAN PARÇALARI YÜZÜYOR SU ÜSTÜNDE.
68. ONLAR TEK BİR DİLDİ – İŞARET, SES VE VÜCUDUN TİTREŞİMİ.
69. GENÇLİK AÇILDIĞI YA DA YÜKSELDİĞİ ZAMAN DARBELERE MARUZ KALIR.
70. CÜCE DİYARINDA BİR VARLIK.
71. ÇOCUKLAR HAYVANSIL BİR YÜKÜN ALTINDA—SAVAŞ İÇİN KULLANILIYORLAR.
72. YAŞAM İSTİRAHAT DEĞİL HAREKETTİR.
73. IŞIK VE KARANLIK İSTEĞE BAĞLI AYRIM.
74. YUMRUK GERÇEKTİR – MAKİNALI TÜFEK, BOMBA, NAPALM KOMÜNİKASYONUN FANTEZİLERİ.
75. PROPAGANDA NARKOZDUR.

76. POPÜLÂSYON İSE BAĞIMLILIK.
77. AŞK SADECE ET İLE YAPILABİLİR YA DA BULUNABİLİR.
78. CEZAEVLERİ VE MAHKEME SALONLARI TEKDÜZELİKTİR.
79. SAVAŞ TEK RENKTİR.
80. İPEK PÜSKÜLLÜ SÖĞÜT, CALIFORNIA ÇAMI, KELEBEK— ÇİÇEK AÇMIŞ BAHARDIR.
81. DELİLİK GEÇİCİ VE DOĞALDIR.
82. O HERŞEYDİR.
83. RUH SIKICI – ÖZ İSE HIZLI VE UÇUŞKAN.
84. CIRCIRBÖCEĞİ SAVAŞÇISI VE MÜZİĞİDİR TANRININ.
85. ŞAHİN YAKINDIR GEÇİCİ BİLMEYE.
86.HERHANGİ BİR CİNSEL GRUP SÖZDE DOĞALDIR.
87. TEMİZLİK TANIMLANAMAZ: HEM DOĞAL HEM PİS.
88. DRUGLAR SİMYANIN ÖZETİNİ SUNAR.
89. MANEVİYAT HAYATİYATTIR.
90. KURNAZLIK GENÇ YARATISIDIR.
91. ESKİ YARATI SAĞLAMDI-R.
92. AKILLILIK, BELLEK, HAYAL GÜCÜ, DUYUSALDIR – TAKIM-YILDIZININ ZİHNİNDE ET VARDIR.
93. ALTTAN ALMAK DENEYİMLERİN ÇEŞİTLİLİĞİNDEN KAY-NAKLANIR.
94. ŞİMDİ EM.
95. GEÇMİŞ, ŞİMDİ, GELECEK VE BOYUTLAR DENGE İÇİN ALANLARIDIR.
96. ET İÇİN ŞANSLI BİR YARATI.
97. ŞANS VE ET İLAHİ.
98. GÖZ VE DİL YARATILARIN TARLASI.
99. ET DEVİNEN BİR MAĞARADA KIPIRTISIZ BİR HAVADIR.

—Paris 1970

Frank O'Hara

1926'da Baltimore'da doğan Frank O'Hara, Massachusetts'de büyüdü. Askerliğini donanmada yaptıktan sonra Harvard ve Michigan Üniversitesi'nde müzik bölümüne devam etti. 1951'de New York'a taşındı ve Museum of Modern Art (MOMA)'ta çalışmaya başladı. Bir yazısında şöyle diyor: "işlek bir metro istasyonu, bir müzik dükkânı ya da insanların hayattan pişmanlık duymadıklarını gösteren herhangi bir işaret görmediğim sürece, bir parça çimenden bile zevk alamıyorum". O'Hara New York sanat dünyasıyla, özellikle de Willem DeKooning, Jackson Pollock ve Franz Kline gibi soyut ekspresyonist ressamların eserleriyle yakından ilgiliydi. 1953-1955 arasında şair arkadaşları John Ashbery ve James Schuyler'in de çalıştığı Art News için editörlük yaptı. 1955'te yeniden MOMA personeline katıldı ve 1960'da baş asistanlığına getirildi.

O'Hara en çok "I-do this, I-do that" şiirleriyle tanınır. A Step Away From Them, Why I Am Not A Painter ve The Day Lady Died (Billie Holliday için ağıt) bunlar arasındadır. Fakat ileriki dönemlerinde yazdığı daha uzun şiirler -özellikle In Memory of My Feelings ve Biotherm (Bill Berkson için)- de oldukça etkilidir ve genç şairlere esin kaynağı olmuştur. Collected Poems (New York, 1971; Manchester 1991) ve Selected Poems (New York, 1974) Donald Allen'ın editörlüğünde yayımlandı. Brad Gooch'un City Poet: The Life and Times of Frank O'Hara'sı ise 1993'te basıldı.

O'Hara, Personism: A Manifesto başlıklı bir denemesinde şiir üzerine görüşlerini açıklıyor ve şöyle diyor: "kimse ihtiyaç duymadığı bir deneyimi yaşamamalı, eğer insanlar şiire ihtiyaç duymuyorlarsa bırakın okumasınlar". O'Hara özünde şiirin, sanatçının kendine özgü sesini ve stilini ortaya koyabilmesi için soyutluktan uzak, kişisel ve spontane olmasını ister. Şiirlerinin büyük bölümünü boş zamanlarında yazmıştır ve çoğunu, evinin içinde sağa sola atmış veya mektup olarak arkadaşlarına göndermiştir.

Frank O'Hara, 24 Temmuz 1966 sabahında Fire Island plajında bir plaj arabasının çarpması sonucu ağır yaralandı ve ertesi gün öldü. Long Island'daki Springs Mezarlığı'na gömüldü. 1952'den ölümüne kadar altı şiir kitabı yayımlamıştı.

Baktım tunç tuğlalarını tarıyordu bir talimhane
gökte süt parmaklıkları vardı ışıl ışıl
Nereye gitmiş ki kuğu, beli bükülmüş kuğu?
Şimdi merdivenlerden çıkıp
yeni evime giriyorum
evin içi kurşuni radyatör dolu
cam sigara tablaları silme yün

Kışa karşı bir semaver edinmeden olmayacak
fesleğenlerle süslü, üstüne Ukrayna sloganları
işlenmiş kanatların uzak sesine, rüzgâr düşmanı,

mavi göğün küçük bir parçası
yaz havası dönüp gelecek
buğu içe tıkarken kahkahalarla
canavarın buğulu saldırısını

burda da mutlu olacağım, orda da,
çay dolu, gözyaşı dolu. Sanmam ki gitmem kısmet
olsun İtalya'ya, ama hiç değilse korkunç düzlüklerim var.

Yeni evim dolup taşacak
Odunla, köklerle filan
ben boynumu örten kazakla
Yürürken, bisikletimi onararaktan

Baktım uçurum boyunca parmaklıklar titriyordu
yüzümün karlarında, olağanüstü arınmıştı yüzüm.
Bir kez bir adamı elde etmek için kendine güvenini yıkmıştım.

O zaman semaverim olsaydı
çay yapardım adama
ve adam severdi beni
sümbüller saksıda nasıl büyürse

çaydanlık örtüleriyle dolu pis güzelim odamı da severdi;
bu yüzden yollara düşüyorum ya, yaprak toplamak için.
Hey gidi koskoca piyanom, sen dışarıda kalmak gibi değilsin

hava çok soğuk olduğu, sen de
ateşten ve ağaçtan olduğun halde!
kaldırıyorum kapağını, dağlar
dönüp geliyor, iyiyim diye.

Bir koltuğun üstüne atılmış bir saç filesi gibi
göz kırpıyor yıldızlar, şimdi piyesimin ölü seslerle
yankılandığı tiyatronun arka geçidinde yatıyor.

Aslında tahta oymaktır benim işim gücüm
sözlerim ise aşk
o aşk bile bile geziniyor odasında,
yanaşmıyor başka yere gitmeğe.

Yazınsal Özyaşam Öyküsü[1]

Ben çocukken
Kendi başıma oynardım
Okul bahçesinin bir köşesinde
Yapayalnız.

Nefret ederdim taş bebeklerden
Oyunlardan nefret ederdim,
Hayvanlar hiç dostça davranmazlardı,
Kuşlar da uçar giderdi.

Beni biri arayacak olsa,
Bir ağacın arkasına
Saklanır, "Ben öksüzüm,"
Diye bağırırdım.

1 Çeviri: Cevat Çapan

Oysa şimdi burada,
Merkeziyim bütün güzelliklerin!
Oturmuş bu şiirleri yazıyorum!
Şu işe bakın!

Ölmüş Babama[2]

Beni çağırma baba
Olduğun yerden, ben
Hâlâ küçük oğlunum senin
Karanlıkta koşan

Seni duysam bile
Söylediğini yapamam
Güllerin büyümüyor artık
Yüreğim onların yatağı

Kadar kara, küçük dikenleri
Yüzümde uzayan kaşıntılı
Sakallarım, çiçekleri
Düşünmemelisin sen artık

Hem korkutma benim mavi
Gözlerimi kestane rengi
Beneklerle, kalınlaştırma
Dudaklarımı aynaya baktığımda

İsteme benden senin garip
Oğlundan başka bir şey olmamı
Küçük mucizeleri anlayan, ölüm değil
Baba yaşıyorum ben baba

Gülleri ve beni bağışla

2 Çeviri: Cevat Çapan

Charles Olson

New York Okulunun ve Black Mountain Ekolünün en önemli, Amerikan modern şiirinin atlanamaz isimlerinden olan Charles Olson, kaçınılmaz olarak Beat Kuşağı eklenti listesindeki yerini Frisco Şiir Rönesansı'na önemli katkısıyla almıştır.

1910-1970 yılları arasında yaşam sürmüş olan Olson, yazın yaşamının ilk dönemlerinde daha çok politik şiire yüklenmiş ve bu yönde eserler vermiştir.

Bu süreç dâhilinde birçok kuruluşa iştirak ederek aktivist yönünü orta koymuş olan Charles Olson, ilk eseri olan Call Me Ishmael'i 1947 senesinde yayımlamıştır. İlk liriği In Cold Hell in Thicket ortaya çıkmıştır.

Savaş sonrası şairler kuşağının en önemli temsilcilerinden olan Olson, aynı zamanda Black Mountain'in rektörlüğünde de bulunmuş ve çok değerli şairlerin yetişmesine ve yerini bulmasına önemli etken olmuştur.

John Cage, Robert Creley, Allen Ginsberg, Robert Duncan, Stan Brakhage gibi isimlerle adı 1950 Amerikan Avangardları arasında sayılmışlığı Beat Kuşağının listesinde yer alması kadar olağandır.

Bugünlerde

söylemek zorunda olduğun her ne ise, bırak
kökünden, sallansın

Ve değersizleşsin

Açığa kavuşturmak için
nereden geldiklerini.

Değişimler

3. Bahar

Kızılcık
günü aydınlatır.

Nisan mehtabı
ayırır geceyi pul pul.

Kuşlar çoğalır
aniden.

Arılar çiçekleri canavarca
yer, meyveler çiçeklenir

toprağa fırlatılır, rüzgâr
yağmur her şeyi etkiler. Patırtı-

çobanaldatan kuşları dövüyor
geceyi ve bizim

işimiz var, tarlayı sürüyoruz, yer değiştiriyoruz,
kaçıyoruz, âşık oluyoruz.

ne sakladıklarımızın ne de belli ettiklerimizin

kaybolmasının gizemi, geleceğin
işaretlerini gösteriyor. Ve onlara
yetişmek için acele ediyoruz. Beden

kamçılıyor ruhu. Üstün şehvetinde
şifa istiyor
Baharın gürleyişinde
değişimler. Hasretini çekiyor

kendisini sürüklemenin. Bedenin ve ruhun kusuru
-bir tane olmayan kusurlar-

sabah saati çınlıyor
ve kararlı: seni selamlıyoruz

acemice davranmayan mevsim

Kenneth Patchen

Kenneth Patchen 1911'de Niles/Ohio'da doğdu. On iki yaşında günlük tutmaya ve Dante, Homeros, Burns, Shakespeare, Melville gibi yazarları okumaya başladı. Bir yıl Alexandre Meiklejohn's Experimental College'a, daha sonra da Wisconsin Üniversitesi'ne devam etti.

Göçmen işçi olarak Birleşik Devletler ve Kanada'da çok çeşitli işlerde çalıştı. Permanence adlı sonesi 10 Nisan 1932'de The New York Times'da yayımlandı. Patchen, kırktan fazla şiir ve nesir kitabı yazdı. Before The Brave (1936), First Will and Testament (1939) ve Journal of Albion Moonlight (1941) bunlar arasında sayılabilir. 1942'de The Dark Kingdom, yetmiş beş adetle sınırlı olarak basıldı ve Patchen, bu baskılardan her birinin kapağını suluboyayla kendisi boyadı.

Patchen, otuz yılı aşkın bir süre boyunca kendisine sürekli acı veren, ciddi bir omurga rahatsızlığıyla yaşadı. Bu kişisel mücadele, insanlığın önemli meselelerine olan duyarlılığıyla birleşmişti. Şiirlerinde, savaşın dehşetine özellikle eğilirdi. Eserlerinde, okuyucu için gerçekliğin dışında, efsanevi karakterlerin içlerindeki sevgi ve yardımseverlik duygularıyla hareket ettiği, bir çeşit sığınak yaratmaya çalışmıştır. Kenneth Patchen, 1972'de herkesin yapmaya mahkûm olduğu şeyi yaptı, öldü.

Çıplak Diyar

Bir canavar var gözümde
Hislerimi kara bir ateşte kavuruyorum
Eski rahimler çürüyor ve genç anne
Bir dünyanın ayak sesleriyle geliyor

Bu şekilsiz cennetin sakinleri kimler
Ne çağırıyor?
Bu amansız diyarı, kimin kanı kutsuyor?
Nedir insani uykumun en derinine süzülen?

Bildiğimin diğer yüzü...
Uykuya dalan zevkin okşayışı...Ah başlıyor
Kâfi bir sevda! Ah, son boşlukların sükûneti
Usulca oluşuyor.

Varoşlar

Gün gibi aşikâr olmalı
Fakat olmayacak
Her aptal bilir.
Kışın bile.
Bir an düşün.
Neyi?
Neyi düşün?
Hiç sahip olmadılar.
Neden şimdi?
Kesinlikle manasız.
Tamamıyla yalan.
Başka ne olabilir?
Doğru.
Tabi.
Nasıl bakarsan bak.
İpekten bir şapka.
İri bir göbek

Güzel bir kilise, başını sokacak
Kıçımın kutsallığı...
Neyi umursuyor bunlar?
İlginç.
On iki velet yangın merdiveninde...
Pencere kenarında çiçekler...
Çok haklısın.
İşte hayat böyle.
İşte hayat sadece böyle.

Pastoral

Güvercin yürür yapışkan ayaklarıyla
Badem ağacının yeşil taçları üzerinde.
Bulaştırır içtenlikle tüylerini
Yavaşça gölgeye batan
Bal gibi.

O bahçedeki kimse, barış ve huzurla öyle doldu ki
Fark etmesi zordu
Yakınındaki
Üç garip odunsu koluyla
Devinimsiz insan kalabalığından yükselen tepeyi,
Pilate'nin erlerinin, güneşteki gümüş dişler gibi ışıldayan
Miğferlerinin üzerinde.

Kenneth Rexroth

Kenneth Rexroth, beat dönemi içinde ün kazanan yazarlardan belki de en ulaşılabilir olanıydı. 1905'te South Bend/Indiana'da doğdu, 6 Haziran 1982'de Montecito/California'da öldü.

Rexroth; yazar, çevirmen, deneme yazarı olmasının yanı sıra, San Francisco Poetry Center (San Francisco Şiir Merkezi)'ın kurulmasında da rol oynadı. 1941'de In What Hour adlı kitabıyla California Literature Silver Medal Award (Kaliforniya Edebiyat Gümüş Madalyası)'u kazandı.

Henüz on yedi yaşındayken üretken bir ressam ve şairdi. Kısa süre içinde çeşitli çalışma grupları ve anarşistlerle temasa geçerek, bir radikal olarak ün kazandı. Chicago'da 1920'lerin ikinci rönesansı gerçekleştiğinde, Rexroth oradaydı. Daha sonra beat hareketine katıldı ve ortak bilinci yükseltmeye çalıştı. Dinletiler ve Cellar adlı jazz kulübündeki etkinliklere olan ilgisi sebebiyle "Beat'lerin Godfather'ı" olarak anılmaya başladı. Ama maalesef yüksek egosu Black Mountain'in Beat hareketi içerisinde eriyip gitmesini kaldıramadığından dolayı özellikle Jack Kerouac'ın ölümünün peşi sıra: "aslında gerçekler, öyle değildir böyledir, aslında her şeyi ben yaptım, o şunun değildir benimdir" vb cinsinden bunakça ve haysiyetsiz makaleler yazdı ve bu yazdıklarıyla şahsını, "bilenlerin" gözünde rezil etmekten başka hiçbir şey beceremedi.

Rexroth'un yetenekleri ve etkisi, beat hareketinin dışına da taşmıştı. Eleştirmenlerin gözünde "batı kıyısından bir başka anarşist şair"den çok daha fazlasıydı. Rosenthal adını kullanan bir eleştirmen şöyle diyordu: "Rexroth engin bir kültüre sahip. Ve burjuva okurları şok etmekle meşgul olmadığı zamanlarda, hakiki bir şair." Gibson ise, Rexroth'un kitabı In Defense of The Earth için şunları söylüyordu: "Bu, bir dönem yapıtı değil... bu aşkın ve protestonun, derin düşüncelerin ve hatırlanmanın şiirleri, Rexroth'un en derin ve etkileyici şiirlerinden."

Rexroth, sözcük seçimindeki güzelliğin yanı sıra, şiirlerinde yarattığı karakterleri okuyucuya iletme yetisiyle de takdir edilir. Bazı şiirleri, yaşlı bir Japon kadının ağzından yazılmıştır. Bu tip dizeler, Rexroth'un erotik öğeleri bir bilgelik ve güzellik duygusuyla nakletmekteki yeteneğini gözler önüne serer. Bunlar belki de şairin en büyüleyici ve anlaşılması zor eserleridir.

California'da Güz

Yumuşak ve adsız bir mevsim
California'da güz, tepelerle
Koyakların renksiz günleri, yalnız
İsli yeşil okaliptüsler, kozalaklı ağaçlar
Ve meşeler belirgin puslu havada;
Tarlalar sürülmüş, çıplak, bekliyor.
Uzanmış otların üzerinde sığır izleri;
Hiç çiçek yok, yeşillikler kurumuş.
Bütün gece kıyıda ve dağın eteklerinde
Kuşlar uçuyor yüksekten, ılık havada mırıldanarak.
Yalnız dağdaki çayırlarda kavakların yaprakları
Parlıyor akıntıya karşı yüzen kırmızı balıklar gibi;
Yalnız ıssız köylerdeki ağaçların
Yaprakları dökülüyor dumanlı havada.
Bir kez daha dolaşmaya çıkıyorum ılık akşamda
Yüreğime bir düzen vermek, uyuşan beynimi
Coşturmak için. Düşlere dalmayı, sevmeyi, ölmeyi,
Güzelliğin zamanla kuruyan kan gibi çürüyüp gittiğini,
Benimse güzel kadınların resimleri ve takımyıldızlarla
Yapayalnız olduğumu unutmam gerek.
Oysa ben şafak vakti Barselona'da vuran saati duyuyorum,
Öğleüstü Nanking'de çalan paydos düdüklerini.
Gökte çarpışan uçakların vızıltısını, bombardımanların
Yankılanan gümbürtüsünü, uçaksavarların
Telaşlı tarakasını duyuyorum.
Nanking'e ilk bomba düştüğünde,
Ay yüzlü, dal gibi bir genç kız fırlıyor sokağa
Pirinç kâsesi devrilmiş, çocukları ağlarken,
Bakakalıyor gökyüzüne sessizce küfrederek.
Ve birden, bir su tulumu gibi, çatlıyor orta yerinden,
Sonra çiçek açması gibi tozun dumanın, dağılıyor
Duvarlar yavaşça üstüne yıkılırken.
Genç, yorgun
Ve heyecanlı seslerini duyuyorum iki yoldaşın
Madrid'de, kapalı bir odada. Hiç uyumamışlar

Bütün gece, Pirenelerdeki alabalıklardan,
Spinoza'dan, cümbüşlü içkili eski gecelerden,
Tavlayabilecekleri ya da nerdeyse tavladıkları
Kadınlardan,
Picasso'dan, Vélasquez'den, görecelikten söz ederek.
Mum alevi kızarıyor, mavi çizgiler beliriyor
Panjurların aralıklarında, bombardıman
Yeniden başlıyor hiç durmamış gibi;
Soğuk ve tozlu sabah rüzgârı, sıla izinleri bitmiş.
Bunlar hücum taburunun erleri, bir daha
Birbirlerini görmeyebilirler. Yamalı üniformaları,
Lenin'in Emperyalizm'inin kıvrılmış sayfa uçları,
Ağır fişeklikleri ve kara bir tabancanın
Kılıfıyla kabzası odaklanıyor ölü ışığın yabancılığında.
Diablo Dağı üzerinde ay doğuyor geç vakit,
Kocaman, kambur, sıcak; rüzgâr kalıyor,
Kahverengi bir sis sarıyor körfezi bataklıklardan,
Ve birden tepelerde kulakları tırmalayan
Tiz, titrek kuş çığlıkları.

Hangi Gezegende

Bütün kırlarda aynı anda
Belli belirsiz denize doğru esiyor ılık hava;
Donuk suların üzerine sürükleniyor
Güz sisi çizgi çizgi;
Beyaz balıkçıllar bekleşiyor mavi bataklıkta;
Havada yüzüyor dağlar:
Tamalpais, Diablo, St. Helena.
Avcılar Tepesi'ne tırmanırken
Dağlarla denizin birbiriyle
Sarmaş dolaş oluşunu seyrediyoruz elli mil ötede.

Çarpık bir bacadan yukarı doğru,
Gözlerim tam küçük bir mağaranın
Düzeyine gelince, iki beyaz baykuş
Havalanıyor sessizce, yüzüme yakın.
Gün ışığından şaşkın, dönüp duruyorlar,

Sonra kayboluyorlar uçurumun oyuklarında.
Bütün gün yeni bir dağcıyı seyrediyorum,
Açık sarı saçlı, güvenli,
Tatlı bakışlı bir genç kızı.
Yavaş yavaş, ustalıkla tırmanışını
İnceliğini hiç yitirmeden.
İpleri toplarken,
O olağanüstü günbatımında,
Bana dönerek yumuşak bir sesle,
"kim bilir, gün ne güzel batar," diyor,
"Satürn'de, bütün o aylarla, ayalarla."

Bir Başka Bahar

Mevsimler değişiyor, yıllar geçiyor
Kimsenin yardımı, gözetimi olmadan.
Ay, hiç aldırmadan, dönüyor yörüngesinde,
Dolunay, yarımay, gene dolunay.

Irmağın bağrına sokuluyor beyaz ay;
Hava açelya baharıyla uykulu;
Bir çam kozalağı düşüyor gecenin derinliğine;
Yaktığımız kamp ateşi sönmüyor dağlarda.

Parlak yıldızlar göz kırpıyor titrek dallarda;
Saydam gecede göl karanlık, dipsiz;
Kuzeyde göklere yükselen dağın tepesi
İkiye bölünmüş yığılan karlarla.

Kalbim, ey uzlaşma bilmeyen,
Kolayca baştan çıkan kalbim,
Uzanmış yatıyoruz yıldızların yansıdığı suyun
Kıyısında
Ver her biri sonsuza dek sürse dediğimiz anlar

Su gibi akıp gidiyor yanı başımızdan.

Lew Welch

Lew Welch 16 Ağustos 1926'da, Lewis Barrett Welch Sr. ve Dorothy Brownfield Welch'in oğlu olarak, Phoenix/Arizona'da doğdu. Bayan Welch, Phoenix'li varlıklı bir cerrahın kızıydı. Lew Welch'in kız kardeşinin doğumundan sonra anne-babası ayrıldı ve 1929'da Dorothy Welch, çocukları ile Kaliforniya'ya taşındı.

Bu sırada Lew üç yaşındaydı ve çocukluğunun büyük bölümünü California'da annesiyle kasaba kasaba gezerek geçirdi. Santa Monica, Coronado, La Meso ve El Cajon'daki okullara devam etti. Liseyi Palo Alto'da bitirdi.

Welch 1948'de Reed College'a başladı ve ertesi yıl Gary Snyder'la beraber bir ev tuttular. Bir yıl sonra Philip Whalen da onlara katıldı. 1949 sonbaharında Welch, okulun edebiyat dergisinin editör yardımcısıydı ve düzenli olarak yazıyordu. Tezini Gertrude Stein üzerine yazdı ve 1950'de mezun oldu.

Welch birkaç yıl boyunca şiirlerini yalnızca yakın dostlarına gösterdi. Beat hareketinin ortaya çıkmasıyla birlikte, arkadaşları Philip Whalen ve Gary Snyder ülke çapında dikkat çekmeye başladılar. Welch'in, kendini tamamen şiirine adama arzusu yeniden canlandı.

Montgomery Ward'un Oakland ofisine transfer oldu ve kısa sürede Frisco şiir dünyasının parçası haline geldi. 1958'de işinden kovuldu, evliliği de kısa süre sonra beatti.

Bu sırada, Welch'in şiirleri de başarı kazanmaya başlıyordu. Şiirlerinden biri, Donald Allen'ın 1960'da yayımladığı önemli bir şiir antolojisi olan The New American Poetry'de yer aldı.

Aynı yıl, Welch'in ilk kitabı Wobbly Rock yayımlandı. Welch, bu dönemde ağır alkol alışkanlığı olmasına rağmen, yoğun bir şekilde yazmaya devam ediyordu.

Bir süreliğine Reno/Nevada'da annesiyle, daha sonra da Trinity Alps'de bir kulübede yaşadı. 1963'te yeniden Frisco'ya taşınan Welch, 1965'te üç şiir kitabı yayımladı.

Lew Welch, 1965'te Berkeley'deki University of California'da bir şiir atölyesi yapmaya başladı.

Artan başarısına rağmen, Welch'in depresyon ve alkol ile olan problemleri devam etti.

1971'de, biten bir ilişkinin ardından yeniden dağlara döndü. 23 Mayıs 1971'de Lew Welch'in kamp yaptığı alana giden Gary Snyder, Welch'in kamyonetinin içinde bir intihar notu buldu. Geniş bir aramaya rağmen Welch'in cesedi bulunamadı.

Chicago Şiiri

Burada yaklaşık 5 yıl yaşadım
Ağırbaşlı orta batı çağıyla tanışmadan önceydi bu
Bir yer ki kutsal kitabı daha iyi görürsünüz onda
Mağrurlar barınamaz burada.

Dümdüz arazi. Çirkin ve kocaman.
Mütevazı bir biçimde geçiyor adamlar.
Galiba ağır ve dehşetli semadan çekinerek
35 derece alçalıyorlar
Böylesi ülkede barınamaz Jahweh'ten başka Tanrı.

Chicago'nun güneyindeki fabrika ve imalathanelerde
Onun doğal gazı yanar alevler içinde
Yüz fit yükseklikteki istiflerden
Gaz lambaları misali sıçrar
Pis koku göz kürelerinizi deler
Tüm gökyüzü yeşil ve sarıya keser

Gramer okulundaki filmleri hatırlar mısın?
Ya çelik kıvılcımlı duşlarda esrar içen adamları?
Karanlık ekranın aydınlanışını ve ocak kapısının gün batımı misali
Oranj bir esintiyle açılışını?

Bir kız gibi hassas bir periydi onu resmeden
Yahut bir Nazi o kapının ardında insanlar düşleyen
Fakat tüm ömrünü orada geçiren ihtiyar Siewers
Hatırlar kırmızı tişörtlü bir zenciyi, siyah kuma işeyen.

5 yıl geçti vahşetle yüzleşmemin üzerinden, dostlar sağ olsun
Sonra yuvama biraz saygınlık getirdim
Nihayet sessiz bir göl ve bir çiftlik buldum
Sülün avlamamı sağlayan.

Bir gece dururken sandalda
İzliyordum gölün düzleşişini.

Orda burada yağmur damlalarından da küçük
Balık sürülerinin beslenişini
Seçebiliyordum 100 metre uzaktan
Ve Blue Gill ki o öğleden sonra yakalanan
Yükseliyordu kuzey gölünden bir tropikal gibi!
Kulağındaki mücevher öylesi parlaktı ki
Sanırsınız orasında bir ışık var.
Rengi soluktu hayatı gibi
Küçük yeşil balık. . .

Enine boyuna düşünülürse,
O mütevazı ve talepkâr olmayan bir gezegendir
Diğer on birinden daha mütevazı
Üzerinde oturduğumuz bela daimî ve benzersizdir.

Suçlayacak kimse yok
Onu saptayamaz ve uzaklaştıramazsınız
O hayal edilemez bir uçurumun üzerinde düşüncelere dalan
Keşfedilmemiş şimşek Tanrısına çağrıda bulunamaz.

O bizimdir. Son küçük dayanak noktasına kadar
O varlığından ötürü acı çekmemize bağlıdır.

Geri dönerken Chicago'nun gazlarında yükseldiğini gördüm ve anladım ki insan asla bu acısız, benzersiz canavarlığa karşı durmak için yaratılmamış.
O kör, kırmızı bir gergedan gibi Büyük Gölün kumsalında soluyor.
O bizi çoktan yoruyor.

Söz geçiremezsiniz. Onu uzaklaştıramazsınız.
Onunla nasıl baş edeceğinizi bilmiyorum.
Ama ben onun nasıl hakkından geleceğimi biliyorum.
Sadece ondan uzaklaşacağım.
Kim bilir belki de küçük bir kısmı yok olur
Şayet artık onu beslemezsem.

Temel Mesele

Yaşamı anlamsız bulanlar
Daima ölmenin yollarını ararlar.
Sonra da isterler ki
Ölelim hep beraber.

Hexagram

Hexagramın içindeki görüntü:

Bir münzevi
Kilitler kapısını
Fırtınaya karşı
Sıcak tutar damını.

Bütün kış çıkmaz dışarı
İlkbaharla beraber
Sökün eder dışarı
Bir giysi bir kitapla beraber
Tertemizdir evinin içi
Sanırsınız yaşamamıştır
Orada hiçbir kişi.

Görüntüm

Görüntüm
Tümüyle berrak akıntıda

Yeminim,
Daima ona açık olmaya ki
Tümüyle akabilsin o

Ve duyumum
Bir zilin çalışını
Ki odur bunu yapan.

40'ıma Varmadan Sakalım Beyazladı

40'ıma varmadan sakalım ağardı
Uyanmadan, gözlerim şişti ve kızardı
Ağlamayı huy edinen bir çocuk gibi
Dün geceki şaraptan daha kötü ne olabilir?

Tıraş olacağım.
Başımı soğuk suya tutacak ve çakıl taşlarına bakacağım.
Bir kutu şeftaliyi yiyebilirim.

Sonra şarabın kalanını bitirebilir,
Yeniden sarhoş olana kadar
Şiirler yazabilirim,
Öğle meltemi gele dursun.

Uyurum
Ayı görene
Karanlık ağaçları görene
Dişlek karacaları görene kadar

Ve kulak veririm
Zencilerin atışmalarına.

Philip Whalen

Philip Whalen 20 Ekim 1923'te Portland/Oregon'da doğdu. Portland'ın güneyinde büyüdü ve II. Dünya Savaşı'nda Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri'nde görev yaptı. Askeri bursla Reed College'a girdi ve 1951'de mezun oldu. Üniversite boyunca Whalen'ın ev arkadaşları; Gary Snyder ve Lew Welch'ti. Whalen, ünlü "Howl" şiirinin ilk kez okunduğu Six Gallery dinletisinde Gary Snyder, Allen Ginsberg, Philip Lamantia ve Michael McClure ile birlikte yer aldı.

Whalen, 1950'lerin ortalarındaki Frisco şiir rönesansının arkasındaki öncü kuvvetlerden biri olarak kabul edilir. Yazıları; sıradan olanı saygı uyandıran bir şekilde işlemesi, kendi kendini protesto eden mizahı ve apolitik tonlamasıyla diğer beat eserlerinden ayrılır. Dictionary of Literary Biography (Edebiyat Biyografileri Sözlüğü) yazarı Paul Christiensen şöyle yazıyor: "Whalen'ın ender stili ve kişiliği, şiirdeki karakterine, yüzyıl ortası çılgınlığının müstehcen, dürüst, değişken ve komplike şarkıcısı olarak yansıyor. Amerikan şiirinin yeniden uyanışı sırasında kendini fazla ciddiye almayı reddeden gerçek bir asil ve düşünür."

Philip Whalen 1973'te Zen Budist Rahibi oldu ve 1984'te Santa Fe/New Mexico'da baş keşiş (Dharma Sanga) mertebesine yükseldi. Eserleri arasında: Canoeing Up Cabarga Creek: Buddhist Poems 1955-1956 (Parallax Press, 1995), Two Novels (Zephyr Press, 1986), Off The Wall: Interviews With Philip Whalen (Four Seasons Foundation, 1978), Enough Said: 1974-1979 (Grey Fox Press, 1980) ve Heavy Breathing: Poems 1967-1980 (Four Seasons Foundation, 1983) sayılabilir.

Madem o kadar gösterişlisin
O halde neden zengin değilsin

Başka bir şeye ihtiyacım var
Herhangi bir şeye
        Umutsuzca
Hiçbir şeyim yok
Hiçbir şeyim olacak mı
        Ama bu
Bir an önce, kaçınılmaz
        Ve değerli
Kimse yapamaz
        Bunu
Şimdi ve burada yapıldı.

Seattle, Washington
17 Mayıs 1955

Road Runner

L.S. Reynolds için

İnce uzun kuş
        Yılanların gözleri için bir lezzet
Göz alıcı kuyruğu, yaban kedisi pençeleriyle
Kanatlarının ucu sert sopalar.

Biraz akıl, bir taçla
Kaplı
Ve kavgada süratli bir yetenek
Onu anlamaya çalışan

23 Mart 1950

Uzaktaki İlan

Bu dünyada yaşayamam
Ve
Kabullenemem de kendimi öldürmeyi

Hayat dolu dereotu, uçak
çalar saatim
ve bu mürekkep

uzağa gidemem

kendim olmalıyım
özgür bir dahi, sevi dolu
tıpkı bir yerli ve bir bufalo gibi

Sarıkaya Ulusal Parkı gibi

John Wieners

John Wieners 6 Ocak 1934'te Boston/Massachusetts'te doğdu ve 1954'te Boston College'dan mezun oldu. Aynı yılın sonbaharında, Charles Olson'ın şiir dinletilerinden o kadar etkilendi ki, Olson'ın rektörü olduğu ve şiir öğrettiği Black Mountain College'a kaydoldu. Burada bir yıl geçirdikten sonra Boston'a döndü ve Black Mountain'la ilişkili şairlerin eserlerini yayımladığı Measure adlı edebiyat dergisini çıkarmaya başladı.

1957'de Frisco'ya taşınan Wieners, North Beach'teki favori beat mekânlarından Coffee Gallery'de yerleri süpürme işine başladı. Black Mountain'da ders veren şair Robert Duncan'la bağlantıya geçti, Hotel Wentley'de bir oda tuttu ve şehirdeki sanatçıların oluşturduğu topluluğa katıldı. Ressam Robert Lavigne ve kolâj sanatçısı Wallace Berman ile yakın ilişkiler kurdu.

A Poem For Record Players, A Poem For the Heads, A Poem For Museum Goers ve A Poem For The Insane, 1958'de yayımlanan The Hotel Wentley Poems adlı ilk kitabında bulunur (Auerhahn Press). Daha sonra yeniden gözden geçirilen bu şiirlerde hem beat şiirine aitlik hem de izdüşümsel öğeler bulunur. Olson, Wieners'ın metodunu "alan kompozisyonu" olarak adlandırıyordu. Bütünden yani kıtadan çok en küçük parçaya yani heccye uydurulmuş açık bir şiirsel çizgi.

Biyografi yazarı Raymond Foye'a göre Wieners'ın stili "Beat şiirinin ve son dönem romantizminin bir özeti gibi: Kentsel umutsuzluk, yoksulluk, delilik, homoseksüel aşk, narkotikler ve uyuşturucu bağımlılığı, hırsızların ve sevgisiz gezginlerin kardeşliği. Wieners, asıl yeri kentlerin yeraltı dünyasını mesken tutan sefillerin yanı olan bir şair gibi konuşuyor".

Bir Pikap Şiiri

Sahne değişir beş saat sonra
Ve saat tik-takları arasında girerim bir odaya.
Çıkardığım sesleri boğacak bir yastık bulurum.
Onun sesini Tanrı'dan uzak tutmakla yükümlüyüm.
Güvercinler üzerimde,
Bir adamın koridorlardaki öksürüğü,
Kanat sesleri, dar sokakta serçe cırlamaları aşağımda.
Kafa derimin üzerindeki çizikleri kaşıyorum
Kuşlar iniyor penceremin dışındaki Körfez penceresinin altına.
Ayrıntılar
Ama buradaki
Duyduğum ve bir daha asla vazgeçmeyeceğim,
Bu sahil şehrinin sokaklarında yanımda taşıyacağım, ebediyen,
Oh madenî kanatlarını çırp, tanrım,
Sen şimdi bu sabah benimsin.
Sahip oluyorum sana
Binlerce arabanın egzoz boruları gürler
motorları dönerken şehrin her tarafında.

6. 15. 58

Çay Amirlerine Dair Bir Şiir

Lees'de oturuyorum. Saat 11. 40'da Jimmy ile beraberim.
Bana silahsız dövüş öğretiyor.
Önümüzdeki masada sıcak karides, pirinç ve mantar
Caddede yabancı bir arabanın tekerlekleri. Bir ritüel. Yerine getiriyoruz. Yerine getirdik. Aylardır ilk defa şimdi gece yarısından sonra birlikteyiz.
Çok geçmeden kıvırcık saçlı Jimmy'yi tutuklayacak ve ben gözaltına alınacağım.
Şiir yalan söylemez bize. Biz onun kanunlarına tabiyiz,
Gözlerinde camlı sırlar taşıyan ve ağızlarının altında kelimeler saklayan onun karanlık insanlarının kutsal mevkilerine ulaşılabilir olan bu saatin görkeminde.

6. 16. 58

Müze Ziyaretçilerine Dair Bir Şiir

Kırmızı kapılı uzun bir geçitten beni bekleyene doğru yürüyorum. Edward Munch'tır o.
Sağa dön sağa dön.
Ve kız kardeşimi görüyorum
Duvara dayalı
Göğüsleri ağır.

Sokak kadınları dolunayda bahçedeki bir ağaca bağlılar.
Uzun saçları kuşatıyor onları.

Yatakta uzun saatler geçiriyorlar, ağızlarında kan,
Kolları onlara bahşedilmeyen yere erişiyor.

Acıyla sarmalanmışlar.
Kimse yok. Munch bunun farkındaydı.
Çığlığı kulaklarında duy
Kendiliğinden kaldırsınlar onu.

Aç ağzını, söyle bize kaçındığın manzarayı,
Balıkçı gemileri körfezde,
Senin için dönmez mevsimler
Cehenneme demirlemişsin sen

Burada bile genç âşıklar kara gölgeler savuruyorlar
Ağlar yerlerde
İri deniz yılanları
Sahilde kıvranıyorlar
Ki sahili bile bize yasak kılıyorlar.
Davran. Ay ışığı

Bahçede kadınlar görüyorum
Et suyu günlerindeler
Siyah ve altın sarısı saçları
Zemine değiyor
Ve duvarlar kadife.

İhtiyar bir denizci yüzü tahta gibi
Çenesi paramparça sayısız gemi enkazı yüzünden,
Ve o gemilerin hikâyesi gözlerinde saklı.
Araba yolunun üzerindeki ev hepsini nasıl da alırdı içine
Hatta âşıklarını en takıntılı Munch gibi.
Yüzü bıçak darbeleriyle delik deşikti.

Âşık âşığı terk eder, yıl 1896,
62 yıl sonra, insanlar otururlar,
elleri ve dişli derinlikleri başlarının altında

Sahilde. Bana bir şey olmaz.

Şeytan ağacına yöneliyorum, başıboş gölgeler etrafımda. Nihayet ölüm odası. İçeride Aile Toplantısı var. Sandalyeler sallanıyor ve genç adam siyah perdenin arasından sinsice süzülüyor, adi yatağın ötesindeki.

Dur şimdi
Yeni yolun üstünde
Sağında yüksek dağ
Karartının dışında

Önümde köprü
Bekliyor ağızsız kadın
Onu öpmemi bekliyor

Sana geleceğim gözlerimle
Sonsuza dek.
Adım adım öpüşmeye, yıl 1897.
Işık çağlıyor.

Şimdi möbleli oda sezonu.
Yunan ağaçları ve Kıbrıs ağaçları, düz kalaslar, örümcek ağları demode, bir kişiye yetecek genişlikte bir yatak sadece, tabutu andırırcasına. Ölüm her duvarın üstünde, giyotinle geliyor ve çağlıyor alev alev.

6. 21. 58

Deliliğe Dair Bir Şiir

İkinci öğleden sonra Munch'ın kadınlarına geri döndüm.
Omuzlarının üzerinde put var mankenlerin
Başları eğik ve kan su gibi
Etkili olmak için boya kullanıyorlar.
Hikâye bitmedi.
Yürünecek bir duvar daha var.

Sonra Nathan öldü, koca Erik iflas etti, Swanson düşüşte.
Melankoli kızıl bir gök getiriyor
Ve hayallerimiz mavi gemiler
Kimse denize kızamıyor.
Onlara biniyoruz ve öğleden sonra Tingel-Tangel.

Jack Micheline

Jack Micheline 6 Kasım 1929'da Bronx'ta, "Harvey Martin Silver" olarak doğdu. Babasıyla tartıştıktan sonra ismini değiştirdi. Jack adını yazar Jack London'dan aldı. Annesi Helen Michelin'in kızlık soyadına "e" harfi ekleyerek de "Micheline" soyadının sahibi oldu. Gayrı resmi eğitimli Micheline, kendini Vachel Lindsay ve Maxwell Bodenheim gibi gezgin Amerikan şairleriyle özdeşleştiriyordu. 1950'lerde şiirlerine bir çıkış noktası bulmak için Greenwich Village'a taşındı.

Biyografi yazarı Gerard Nicosia, 1957'de Micheline'in, çalışmalarının bir bölümünü Troubadour Press'in başındaki Rainy Cass'a gösterdiğini anlatır (bu yayınevi, Climax adlı bir jazz ve şiir dergisi yayımlıyordu). Cass, Micheline'in şiirlerini daha gelenek dışı göstermek için zikzaklar şeklinde yazması ve ünlü birine önsöz yazdırması şartıyla kitabını basmayı kabul etti. Micheline'in komşusu olan ve çalışmalarını beğenen Jack Kerouac, kitaba önsöz yazdı. Yazısında Micheline'den "Doctor Johnson Zen Magee of Innisfree" olarak bahsediyordu (Yeats'in ünlü şiirinin başlığı ve "in us free" üzerinde sözcük oyunu yapıyordu. "in us free"ye yaptığı göndermeyle, Micheline'in kendi içinde özgür olduğunu söylüyordu).

Medyanın bir ürünü olarak gördüğü beatler de dâhil olmak üzere, hiçbir grupla bağlantısı olmadığını iddia eden Micheline, beat yazarlarıyla sık sık şiir dinletilerinde yer aldı. Şiirleri, beat geleneğinde olduğu gibi, yüksek sesli okunmak için yazılmıştır.

Sokak Şairi

Bleecker'in doğusuna yürüyorum
Masmavi gökyüzü
Bu Pazar akşamında

Yeryüzünden köklü bir şeyler var
Şehirlerden köklü
Varlığımızdan köklü
Tüm güç gösterilerinden köklü bir şeyler

Olukları kanla sulayan güç ve gece
Güç gece ve titrek neon ışıkları
Gece otuz ay ve yelkenliler
Gece ve demiryolları pırıldayan
Gece ve gökyüzü
Gece billboardlar ve kasvet

Bir milleti karşısına almış iskeletler ve makine
Esrar ve suç ortaklarının ağızlıkları
Noel ağaçları yanmış
Jazz boruları ve davullar

Maddenin ötesinde
İniltili seslerin ötesinde
Süvariler elde hatıralarla
Süvariler denize doğru

Bir korkaklar ulusu
Akademik cübbeye sığınan korkaklar

Karanlıkların üstünde
Çöl insanlarının üstünde
Tarumar olanların üstünde

Hiçliğin içinde ne varsa bertaraf et
Ruhu olan her şeyi

Silahlı her şeyi
Sessiz sürüleri
Sessizliğin içinde ne varsa bertaraf et

Konserve balık
Konserve hindi ve tavuk
Meçhul hücrelerdeki insanlar
Vahşi uygarlık ışıklarından ötesi yok hayatta
Kelimelerden, gözün gördüğünden ötesi yok

Meleklerin ışığını görebiliyorum
Şeker ve un
Kan ve kuvvet vücutta
Gri saç, çeneler
Dolarlar, tanrılar ve insanlar satılık ve meta

Uğrunda ölecek bir şeyleri olmayan
Bedenlerini ve ruhlarını satan
Korkaklar
Eczanelerdeki dişsizler

Ölüm iyilik yüklü
Ölüm sunanlar ve daha çok ölüm
Fahişeler
Akıl fukarası gazeteler
Dolarlar, muz gemileri korsanı

Yüzlerinizi görüyorum
Şehirlerarası turlarken
Fahişelerin yüzlerini yalayan rüzgârı
Tuğla evlerin dışında
Bütün çocuk şarkılarını kuşatan şairleri

Hayattan ve canlılardan ötesi yok
Çelik banka kasalarında kaybolan insanlık
Ölü askerler, savaş meydanları silahlarla kuşatılmış

Bir milyon kayıp gün batımı
Bir şair Whitman ve Lorca'nın mirasıyla fethedilmemiş
Ne taşla, camla, ne hırsla, çılgınlıkla

Gecenin içinde yanan ışıklar
Işıklar ve soğuk rüzgâr
Ölüm ötesinden görünümler
Süt veren inekler
Mucizelerle alev alev gökyüzü

Bir şair yürüyor ayazda
Başı havada mütevazı ve korkusuz
Ölüm onun yanı başında
Ölüm hep onunla

Kuşlar yürüyor yapyalnız
Ay biçimli sandalın üzerinde
Sesler duyuluyor ve kara çalıyor gökyüzü
Korkmuyorum.

31 Ocak 1960
Doğu Bleecker

Ed Sanders

Ed Sanders 17 Ağustos 1939'da Kansas City/Missouri'de doğdu. Yolda ve Uluma'yı okuduktan sonra University of Missouri'den ayrıldı ve Beat Kuşağı'na katılmak için otostopla New York'a gitti. 1961 ve 1962'de, Frisco-Moskova arasındaki Barış Yürüyüşü'ne (Walk For Peace) katıldı ve Ohio'dan New York'a yürüyerek 650 mil yol kat etti. 1963'te Barış Yürüyüşü için ara verdiği New York Üniversitesi Yunanca Bölümü'nden mezun oldu. Sanders, New London/Connecticut'taki Nükleer Denizaltı Üssü'nde gerçekleştirilen iki gösteriye ve Nashville-Washington DC arasındaki sekiz haftalık bir barış yürüyüşüne de katıldı. 1962'de, East Village'daki East Tenth Street'te, bir kasap dükkânının üst katında Peace Eye Bookstore'u açtı ve Fuck You: A Magazine of the Arts'ı yayımlamaya başladı.

The Cutting Prow'u Henri Matisse için yazdı. Hayatının sonuna yaklaşan Fransız ressam, tekerlekli sandalyeye mahkûm olmuştu ve 'timor mortis' ile boğuşuyordu. Geceleri yatağında yatarken, ucuna boya kalemi bağladığı uzun bir çubukla, tavana resim yapıyordu. Böylece hayatının son aylarında, 1952 baharından 1953 baharına kadar, yüzyılın en önemli sanat eserlerinden birkaçını yaratmayı başardı.

Sanders, 1963'te yayımlanan ilk kitabı Poem From Jail'i, (barış eylemleri sonucunda) "barış şahidi" olarak Connecticut'taki Montville Eyalet Hapishanesi'nde bulunduğu sırada yazdı. Sigara paketlerine yazdığı şiirleri, ayakkabısının tabanına saklayarak hapishaneden çıkardı.

Sanders'dan

Montville Eyalet Hapishanesi
Uncasville, Connectitut
8–24 Ağustos, 1961
Barış tanığı olarak
Ethan Allen Polaris - misil denizaltısına saldırı girişimi

I
İsrail kavmini kurtar!
Dağın üzerinde tepin!

Yaşamak
"Kaynaşmış, takdisçi ruhlar" gibi
sarhoş edici bir barışla yaşamak
yaşamak
ağaç kabuğuna giren bir karınca gibi telaşlı
dans etmek
alev alan yeleyle

tüm bunlar, bir adam,
ben, gördüm onun mücevherlerini ve makyajını
fahişe gibiydi

bombayı yasaklasınlar istedik
yeryüzünü sarsan ölüm ağzını
ve kan dökülmesini dolayısıyla

toprağın bağırsakları
paslı bir çivi misali
ayak fetişinde,
ve tuz kubbeleri gürlüyor
bir siyasetçinin götü gibi ve Nevada bir kangurudur
A.E.C. tarafından açık bırakılmış kesesiyle

Kulağımda kanat vızıltıları
"Kırmızı kanat, siyah kanat,

siyah kanat koyu kırmızı filizlenmiş,"
ve kuş sürüsü
gözüme dik dik bakan,
kuşlar daima yukarıda kanat çırparlar
bir "bersek tütün mezatında" gibi bağrışarak:
Acılar! Asla doğma! Dieness!

Ve Stassen'in başarısızlığını gördük
Ve anlatıcının müdahalesini,
Orada feryat eden Redford'u, aynı zamanda, ölümüne.

Ve Madam Chiang Kai-shek
Artık çok yaşlı
Çin Lobisi adına sevişmek için

Ve Kore Savaşı'nın gizli tarihini öğrendik,
Mac Arthur'u olmayan Çin aşiretlerinden önce geri çekilen

Ve Mao'nun eserinin inkâr edildiğini gördük
Ve Van Gogh'un ufukta feryat eden kargasını gördük,
ve Rovault'un İsa'sını.
Şarkı söyle şarkı söyle Amerikano!
Bomba karşıtı Steli kaldır;
Amerikano
Barış kartalı burada mı?
Sembolik kuş sürüsü ya?

Akbaba,
Şahin pençesi,
Seksi güvercin
Okyanus karabatağı
Kanlı pençeleriyle şaşkın karga,
Karın dansıyla güvercin,

Kuşlar
Kuşlar
Çığlıklar ve kürklü kalabalık
Kuşlar

Kuşlar
Da Vinci'nin kuyruk tüyleri
Gençlik Rüyası
Kuşlar
Kuşlar
Ginsberg'in kuşları
Ginsberg'in Naomi'ye kutsal yazısı,
Kuşlar telaşlı gözleri
Kuşlar daima uykusuz,
Şeffaf göz kapakları

Kuş sürüsü ve seksi kuzu arasında başka hiçbir şey yok.
Baba oğul kutsal ruh, hepsi de olumsuz.

Afrodit
Kallipugos
Kaldı geriye,
Hiyeroglifler kaldı
"Ağaçlar öldü, hayaller kaldı,"
Van Gogh ve Ginsberg,
Yanan Çalı,
Titrek Böğür,
Hepsi kaldı.
Anubis ve Amuletlerin gücü,
Sonsuzluk böceği kaldı.
Bedenim tahammül eder.
Elektrik yüklü vücudum
Sonsuz göz kırpma için çarpışır
Karanlık künt ve mezar arasında
Şimdinin kanlı, titrek böğrü
Napolyon şimdi Avrupa'nın dört bir yanında tepinir;
Avrupa'nın daha eski bir anlamı var,
Avrupa yüzyıllarca Zeus'un boynuzuyla becerilmiş;
Ve pasif
Pasif,
Acı çekmek zorundaydın
Boğanın penisini almak için!
Boğa uzun aletini kaldırıp

Avına yönelirken
Sen pasif titriyordun
Korkudan ama
Ne çatlak bir döl,
Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren kimse asıl cezaya inanmaz

Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren kimse hayvan kafeslerini küçümser

Makaralarda aşk yaparım
Etere sıçrarım
Güneşi arzularım,
Beynim kuş tünekleriyle kaplı,
Bir adam, düşüncelerin ayıran birliği,
Titrek, ürkek,
İnancın ötesinde gergin,
Başıboş, hadiseleri alâkalandıran,
Her şeyi der-top eden,
Rutubette dolaşan eller,
Kalp Enginde köpüren,
Gözler cilalı,
Beyin söz çağlayanında büzülen,
Bacaklar okyanusta emilen.

Anubis gizliden sırıtışlar güvertede,
Amerikano, Seyyah.
Güneş yelkenlisi engine giriyor,
Anubis güneş parıltılarıyla dans ediyor,
Ve adam bekliyor güneşi, titrek kuzunun gözünü.
Davran koyu sandaletli ve örgülü saçlı seyyah,
Senin seçimlerin küçümseniyor
Çünkü sen Dağa ve yaşayan kasvetin sıcaklığına giriyorsun
Sıcaklık karınlar arasındaki gibi,
Ve yakınlık oradaki yakınlık kadar.
Bir değnek hakket seyyah,
Günlerce yap onu,
Onu yolculukta, yollarda, patikalarda kert,
Kederli âşığının Persefon'un ırzına geçtiği yerde,
Ve Persefon'un kasvetli olduğu yerde aynı zamanda;

Gireceksin seyyah,
Edatların sayısız yönlerine,
Ve sıçrayacaksın
Titrek Böğrün üzerinden
Ve gireceksin
Ve gireceksin
Seksi kuzunun içine tümüyle
Feryat
Feryat edeceksin
Güneş ışınları arasında.

Ben bu kitabı kaleme alır ve hazırlarken bir yandan da Buk ve onun Beatlerle olan ilintisi ya da ilintisizliği üzerine bir kitabın da hazırlanmasıyla uğraşıyordum, eserde fokusu Buk'ın beat olup olmadığı değil de nasıl beat olarak kakalanabileceğine yönelik kaypaklıklar sezmişimdir hep. Aslında Buk, kendi röportajlarında ve mektuplarında asla bir beat olmadığını binlerce ve de çok kızarak dile getirir ve şöyle der: ''Beatler ortalığı karıştırırken benim dünyadan ve onlardan haberim bile yoktu, haberim olamayacak kadar sarhoştum." Ama özellikle son dönem şiirlerinde ciddi bir şekilde beat kuşağının kahramanlarına rastlarsınız dizeleri arasında.

İlginç bir nokta var, Buk'a sizi bir beat misiniz vs. cinsi sorular neredeyse tamamen Fransız basın adamları tarafından yöneltilen bir soru, Amerikalı gazeteciler değil bu işi yapan; Buk, bu konuda önemli bir tespit yapmış, diyor ki: ''Çünkü Fransızlar beati anlamadı, dahası kaçırdı, Amerika'da beat olayı koparken Fransızlar başka boklar yemekle meşguldü ve şimdi de kıçlarına girdi, bu kuyruk acısıyla hâlâ ölmemiş bir adam olan bana saldırıyorlar."

Buk'un teorik olarak Beat'e dahil olması zaten mümkün bir şey değildir elbet. Pekiyi burada ne arıyor? Burada yer almalıydı, beat olma olmama hikâyesi değil bu, o ölen "son pis adam"dı ve bir sürü *ufaklığın* belki de görebileceği ilk ve son anlamlı ölü o. Yaşadığı hayat bir şekilde benzeşik noktalarla birleşiyor bizle: Şiir okuma geleneğini beatlerin ardınca devam ettiren *tek* adam O.

1920 doğumlu Charles Bukowski, yazmaya küçük yaşlarda başladı ve yazıları ilk olarak 1940'larda yayımlandı. Söylentiye göre sonraki yirmi yılı yazı yazmadan, barlarda harcadı. Bu yirmi yılın ilk on yılını Doğu Yakası'yla Batı Yakası arasında garip evlerde yaşayarak ve tuhaf işler yaparak geçirdi. Diğer on yıl boyunca ise Los Angeles'daki Birleşik Devletler Posta Servisi'nde çalıştı. Buradaki işi için gerekli olan tek şey, işe gidecek gücünün ve bütün gün aynı

mekanik hareketleri yapacak sabrının olmasıydı. Bu dönemde hayatı, yazılarında sıklıkla bahsettiği delilik ve ölüm arasında gidip geldi. Bukowski, kendi yarattığı efsaneye göre, Posta Servisi'nden ayrıldığı gün yazı yazmaya geri döndü. Fakat bibliyografisi, bu olaydan yıllar önce yeni yazılarını yayımlamaya başladığını gösteriyor.

Bukowski'nin eserlerinin bilinen ilk basım tarihi 1960'lardadır, fakat Sanford Dublin'in bibliyografisinde 60'ların başında yazdığı yazılardan alıntılar bulunur. The Roominghouse Madrigals'da Bukowski'nin 40'ların sonlarında yazdığı şiirleri yayımlamıştır.

Aslına bakılırsa Bukowski, yazılarını otuz yıldır pek çok kez küçük baskılar halinde yayımlamıştı. Bu baskılar çok az sayıda olduğu için bulunmaları imkânsıza yakın. Neyse ki Black Sparrow Press'ten John Martin, bu baskılardaki birçok şiir ve öyküyü bir araya toplamayı başardı.

Bukowski'nin toplam 40'tan fazla kitabı basıldı (ve büyük sayılabilecek bir kısmı Türkçe diline çevrildi, bkz; Parantez Yay.). Ölümünden (9 Mart 1994) bu yana ise, bir edebiyat efsanesi olarak Bukowski'yle ilgilenen kitapların sayısı giderek artmakta.

Charles Bukowski'nin Jack Kerouac, Allen Ginsberg ve diğer beat yazarlarıyla hiçbir bağlantısı olmamasına rağmen, yazılarında kullandığı konuşma dili ve sıra dışı edebi yaklaşımı, beat okurları tarafından sevilmesini sağladı. City Ligts'dan çıkan Notes Of A Dirty Old Man çalışması yayıncısı dolayısıyla beatlerle daha anlamlı bir köprü kurmasını sağladı ne tekim içerde de Neal üzerine sıkı bir öykünün varlığından söz edilebilirdi. Derinlemesine bakabilecek potansiyeli olan insanlar bilirler ki: Buk, kıskançlık ve pişmanlık arası, cilasını da üzüntüyle yaptığı bir duygu çöplüğünde hissetti hep kendini bu konuda ve bu onun her zaman canını acıttı.

Her ne olursa olsun aklıselim olmayan genç nüfusun algı seviyesini dışarıda tutarsak, Sıradan Delilik Öyküleri, Pis Moruğun Notları gibi çok önemli kitaplarında Buk'un o muazzam ironik ve deliler gibi

eğlendirici dilini görmemek ve sevmemek imkânsız. Ayrıca önemli noktalardan biri de akademik yapıyla sürekli uğraşmasıdır, Creeley' Levertov ve birkaç isim daha saydıktan sonra; "hepsinin toplamından daha çok satıyorum" der Bukowski, bu doğru, hâlâ da Beatlerden çok satıyor Buk, çok da satacak.

Neyse, yaşamında Burroughs ve Ginsberg'e "çük emerek edebiyat yapılmaz", "om"layarak olmuyor bu işler" gibisinden cümleler kuran tanıdığım tek adam ve ben bu orospu çocuğunu seviyorum. Yaşları 15 ile 19 arasında -ve hayat boyu da orada kalan- insanların ondan ne anladığını bilmiyorum, sanırım ettiği küfürler çekici, özendirici ve eğlendirici geliyordur, Bukowski Amerikan Underground Edebiyatı'nın gördüğü belki de en büyük ve son devdi.

Kötü Trip[1]

LSD ile renkli televizyonun tüketime üç aşağı beş yukarı aynı zamanda girdiği dikkatinizi çekti mi? birden patlayıcı bir renk cümbüşü ile karşı karşıyayız ve ne yapıyoruz? birini yasaklıyor, öbürünün içine ediyoruz. televizyon şimdiki ellerde yararsız. bunda tartışılacak fazla bir şey yok. ve geçenlerde yapılan bir baskında LSD yapımcısının narkotik ajanlardan birinin yüzüne bir kavanoz dolusu asit fırlattığını duydum. bu da yazık. LSD, dmt ve stp'yi yasaklamak için bazı sağlam nedenler var gerçi –insanı daimi olarak delirtebiliyorlar- ama şeker pancarı toplamak ya da General Motor için somun sıkmak ya da bulaşık yıkamak ya da yerel üniversitelerin birinde İngilizce I dersi vermek de insanı daimi olarak delirtebilir. insanı delirtecek her şeyi yasaklamaya kalksak toplumun yapısı alt üst olurdu - evlilik, savaş, otobüs servisi, mezbahalar, arıcılık, cerrahi, aklınıza ne gelirse, her şey insanı delirtebilir çünkü toplum çürük tahtadan bacaklar üstüne oturtulmuş. temeli yıkıp baştan yapmazsak, akıl hastaneleri tıka basa dolu olacak. ve sevgili valimizin akıl hastanelerine ayrılan bütçeye attığı makasları ben dolaylı olarak toplum tarafından delirtilenlerin toplum tarafından desteklenmeyi ve tedavi edilmeyi hak etmedikleri şeklinde algılıyorum, özellikle de enflasyonu yüksek, vergisi bol bir çağda. bu para daha iyi yollar inşa etmekte ve evlerimizi yakmalarının önüne geçmek için hafifçe zencilerin üstüne serpmekte kullanılıyor. benim dâhiyane bir fikrim var: neden akıl hastalarını kurşuna dizmiyoruz? paradan ne kadar tasarruf edeceğimizi bir düşünün? Bir delinin bile yemek yemeğe ve barınmaya ihtiyacı var, üstelik iğrençtir orospu çocukları – bağırıp çağırırlar, boklarını duvarlara sürerler. bize kararları verecek bir doktorlar kurulu ve doktorları boş zamanlarında meşgul edecek taş gibi iki hemşire gerek (kadın ya da erkek).

pekâlâ, LSD'ye dönelim. keşif içeren her tür güçlük –resim yapmak, şiir yazmak, banka soymak, diktatörlük filan- insanı tehlike ile mucizenin siyam ikizleri gibi yapışık olduğu bir yere götürür. rahat bir yaşam tarzı değildir bu, ama sürdüğü müddetçe hayli ilginçtir. baş-

1 "Kötü Trip" metni ve sonrasında okuyacağınız "başlıksız" metin, Parantez Yayınları tarafından yayımlanmış olan *Sıradan Delilik Öyküleri* (çev: Avi Pardo, 2001) ve *Pis Moruğun Notları* (çev: Avi Pardo, 2002) isimli Charles Bukowski kitaplarından alıntılanmıştır.

ka bir adamın karısıyla yatmak güzeldir ama bir gün yakalanacağının da bilincinde olacaksın. hem bu zevki artırır. günahlarımız, onlarsız yapamadığımız anlaşılan kendi cehennemlerimizi yaratabilmemiz için cennette biçilirler. her hangi bir dalda yeterince sivrildiğin anda düşman kazanırsın. şampiyonlar kıçlarını her zaman kollamak zorundadırlar; halk onların kıç üstü kendi bok çukurlarına düştüklerini görmeye can atar. salakların suikasta kurban gittikleri görülmemiştir; bir lider posta sipariş ile edinilmiş bir tüfekle öldürülebilir (bize anlatılan masal öyle en azından) ya da Ketchum gibi bir kasabada kendi silahı ile. ya da Berlin'in bağırsakları patlarken tarihlerinin son sayfasında Adolph ve fahişesi gibi.

LSD insanı bombardımana da tutar çünkü sadık sevkiyat memuruna göre bir alan değildir. tamam, kötü asit kötü fahişe gibidir, insanı bitirir. küvet cini ve kaçak viski günlerini de yaşadı bu dünya. yasalar zehirli karaborsalarda kendi hastalıklarını yaratır. ama, temel olarak, kötü triplerin çoğu bizatihi toplumun eğitip zehirlediği bireyin eseridir. kira, vardiya, araba taksiti, çocukların eğitimi, kız arkadaşa ısmarlanacak 12 dolarlık yemek, komşunun fikri, bayrağa saygı duruşu gibi endişeler taşıyorsa bir LSD tableti onu muhtemelen delirtecektir, çünkü bir anlamda zaten delirmiştir. iyi bir trip henüz kafese girmemiş, toplumu güdümleyen büyük Korku ile düzülmemiş bir birey gerektirir. maalesef, insanların çoğu temel ve özgür bireyler olarak kendi değerlerini abartırlar, otuz yaşını geçkin kimseye güvenme felsefesi de hipi kuşağının bir hatasıdır. çoğumuz yedi, hadi bilemedin sekiz yaşına bastığımızda kafeslenip eğitilmişsizdir zaten. gençlerin çoğu özgür GÖRÜNÜR ama bu tamamen beden kimyası ve enerji ile ilgilidir, ruhani yanı yoktur. en tuhaf yerlerde ve HER yaşta özgür insanlar tanıdım ben hayatımda –kapıcı, araba hırsızı, araba yıkayıcısı vb, birkaç da kadın- daha çok hemşire ve garson, ve HER yaşta. özgür ruh ender rastlanan bir şeydir, ama gördüğünüzde bilirsiniz –çünkü onlara yakın ya da onlarla birlikte iken kendinizi iyi, çok iyi hissedersiniz.

bir LSD tribi hiçbir kuralın kapsamadığı şeyler gösterir insana. test kitaplarında olmayan, belediye encümenine şikâyet edemeyeceğiniz şeyler. esrar mevcut dünyayı daha katlanılabilir kılar sadece; LSD ise kendi içinde bir toplumdur zaten. toplumla uyum içindeyseniz LSD'yi "sanrı verici madde" olarak sınıflandırırsınız muhtemelen,

ki meseleyi rafa kaldırıp kurtulmanın kolay bir yoludur. ama sanrının tanımı hangi kutuptan hareket ettiğinize bağlı olarak değişir. yaşanan her şey yaşandığı anda gerçektir - bu bir film, bir düş, cinsel ilişki, cinayet, öldürülmek ya da dondurma yemek olabilir. ama daha sonra üstüne yalanlar bindirilir; olan, olmuştur. sanrı bir sözlük sözcüğü, toplumsal koltuk değneğidir. ölmekte olan bir insan için ölüm çok gerçektir, ama diğerleri için talihsizlik ya da bir an önce kurtulunması gereken bir durumdur. dünya BÜTÜN parçaların bütüne uyduğunu idrak ettiği zaman bir şansımız olabilir. insanın gördüğü her şey gerçektir. bir dış güç tarafından getirilmemiştir oraya, o doğmadan önce de ordadır. onu şimdi gördüğü için; toplumun eğitimsel ve ruhani güçleri ona keşfetmenin asla bitmediğini söyleyecek kadar bilge olmadığı için; bize kendi a, b, c'lerimizle küçük bok kutularımız hapsolmamız gerektiğini telkin etmeleri sonucunda aklını kaçırdığı için bireyi suçlamayın. LSD değildir kötü triplerinizin nedeni – annenizdir, başbakanınızdır, komşunun küçük kızıdır, elleri kirli dondurmacıdır. zorla gördüğünüz cebir ya da İspanyolca dersleri, 1926 yılında kokladığınız iğrenç helâdır, size uzun burunların çirkin olduğu öğretilmişken gördüğünüz çok uzun burunlu bir adamdır; müshildir, Abraham Lincoln Tugayı'dır, Franklin D. Roosvelt'in yüzüdür, bir fabrikada on yıl çalıştıktan sonra beş dakika geç kaldığın için kovulmaktır, sana altıncı sınıfta tarih öğreten o yaşlı bok çuvalıdır, köpeğinin arabanın altında kalması ve kimsenin sana yolu doğru dürüst tarif edememesidir, otuz sayfa uzunluğunda ve üç kilometre yüksekliğinde bir listedir bu.

kötü trip mi? bu ülkenin tamamı, bu dünyanın tamamı kötü tripte dostlar. ama bir tablet yuttuğu için tutuklarlar adamı.

ben hâlâ bira takılıyorum, çünkü 47 yaşındayım ve bana sapladıkları kancaların haddi hesabı yok. bütün ağlardan kaçmayı başardığımı sanacak kadar budala da değilim. Jeffers üç aşağı beş yukarı, tuzaklara dikkat, dostlar, sayıca çokturlar, rivayete göre Tanrı bile dünyaya indiğinde o tuzaklardan birine yakalanmış, dediğinde çok iyi söylemiş bence. artık onun Tanrı olduğundan çok da emin değiliz elbette; her kimdiyse, şapkasından çok tavşan çıkardı, ama çok da fazla konuştu. herkes çok fazla konuşabilir. Leary bile. ben bile.

soğuk bir cumartesi günü, güneş batmak üzere. ne yapılır bir gece ile? Liza olsaydım saçımı tarardım, ama Liza değilim. bir National

Geographic var önümde, sayfaları gerçekten bir şeyler oluyormuşçasına parlıyor. olmuyor, tabii ki. binanın bütün sakinleri sarhoş. sonu bekleyen bir sarhoşlar kovanı. kadınlar geçiyor penceremin önünden. ".iktir" gibi müşfik bir sözcük çıkıyor, hayır tıslıyor ağzımdan, sonra da kâğıdı daktilodan çıkarıyorum. artık sizin.

Kerouac'ın adamı Neal C.'yi, Meksika raylarına ölmeye yatmaya gitmeden birkaç gün önce tanıdım. gözleri yüzünden fırlamak istiyorlardı sanki. başını müzik kolonuna dayamış, sıçrıyor yerinde koşuyor, göz süzüyordu ve beyaz bir t-shirt vardı üstünde. guguk kuşu gibi ötüp müziğe eşlik ediyordu, gösterinin lideriymiş gibi, çok hafif gerisinde nabzın. biramla oturup onu seyrettim. iki altılık getirmiştim. Bryan sürekli basılıp kapatılan o gösteri ile ilgili bir haber yapmaları için iki kişi görevlendirmişti, onlara fotoğraf makinesi için film veriyordu. o Frisco şairinin yazdığı gösteri ne oldu gerçekten, şairin adını unuttum. neyse, kimse Neal C.'nin farkında değildi ve Neal C. umursamıyordu, ya da umursamıyormuş gibi yapıyordu. şarkı bittiğinde gazete için çalışan çocuklar gittiler ve Bryan beni efsane Neal C. ile tanıştırdı.

"bir bira almaz mısın?" diye sordum.

Neal paketten bir şişe çıkardı, havaya fırlattı, yakaladı, kapağını açtı ve şişeyi iki dikişte bitirdi.

"bir tane daha al."

"eyvallah."

"ben de kendimi sıkı birazcı sanırdım."

"ben o genç ve bıçkın kodes çocuğuyum. yazılarını okudum."

"ben de seninkileri okudum. şu banyo penceresinden dışarı tırmanıp çırılçıplak çalılıklara saklanma ile ilgili olan. iyiydi."

"evet." birayı dikti. asla oturmuyordu. geziniyordu sürekli. biraz hesaplıydı hareketliliği, ölümsüz ışık, ama nefret yoktu içinde. keriz gibi Kerouac'ın oltasına tekrar tekrar gelip ısrarla zokayı yuttuğu için sevmek istememene rağmen seviyordun onu. Neal'in iyi biri olduğunu biliyordun. hem başka bir açıdan baktığında, Jack bir kitap yazmıştı alt tarafı, Neal'in annesi değildi. cellâdıydı sadece, isteyerek ya da istemeyerek.

odanın içinde dans ediyor, uçuyordu. yaşlı görünüyordu yüzü, buruk, ama bedenen on sekizinde bir delikanlıydı.

"evet, var mısın, koçum?" diye sordu bana Neal.

yine. nefretin zerresi yok. oyunun akışı içinde.

"hayır, sağol. gelecek Ağustos'ta kırk sekizime basacağım. son dayağımı yedim."

onunla baş edemezdim.

"son ne zaman gördün Kerouac'ı?" diye sordum.

1962 ya da 1963 dedi yanılmıyorsam. her neyse uzun zaman olmuştu.

Neal ile birada kafa kafaya gittik, çıkıp bir altılık daha aldım. büroda iş bitmek üzereydi, Neal Bryan'da kalıyordu. Bryan beni yemeğe davet etti, "olur" dedim. çakır keyif olduğum için başıma gelecekleri düşünemedim.

dışarı çıktığımızda yağmur çiseliyordu. yolları iyice kaygan laştıran cinsten bir yağmur. hâlâ olacakların farkında değildim. arabayı Bryan sürecek zannediyordum. ama Neal geçti direksiyona. arka koltuktaydım en azından. Bryan oturdu öne. ve yolculuk başladı. o kaygan caddelerde fişek gibi gidiyordu ve tam köşeyi geçtik derken Neal sağa ya da sola dönmeye karar veriyordu. park etmiş arabaları yalayarak, mesafe saç teli kadar ince, ancak o şekilde tarif edilir. milimetrik bir hata sonumuz demekti.

arabaları yaladıktan sonra her seferinde, "yok ebenin amı," gibi saçma sapan bir şey söylüyordum ve Bryan bir kahkaha atıyordu ve Neal sürüyordu, ciddi değil, neşeli değil, müstehzi değil, orada sadece – doğru zamanda doğru hareket. anladım. gerekliydi. onun arenasıydı, hipodromuydu. kutsal ve gerekliydi.

asıl numarasını Sunset Bulvarında Carlton'a giderken çekti, kuzey istikametinde. yağmur şiddetini artırmış, görüş mesafesi azalmıştı. Sunset'ten saptığında bir sonraki hamlesini tasarladı Neal, tam gaz satranç. bir bakışta verilmiş bir karar, başka türlü olamazdı. Carlton'da sola sapar sapmaz Bryan'ın evine varacaktık. önümüzde bir araba vardı, karşı yönden ise iki araba geliyordu. yavaşlayıp trafiği izleyebilirdi ama devinimini yitirecekti. Neal'den söz ediyoruz burada. önümüzdeki arabayı solladı ve, tamam, buraya kadarmış, neyse, çok da önemi yok zaten, hiç önemi yok, diye geçirdim içimden. öyle

geçiyor insanın içinden, benimkinden öyle geçti. iki araba birbirlerine doğru atıldılar, kafa kafaya. karşıdan gelen öylesine yaklaşmıştı ki farlarının ışığı arka koltuğu aydınlattı. karşıdan gelenin son anda frene bastığını sanıyorum. bu da bize gerekli saç teli yakınlığını vermişti. Neal her şeyi hesaplamış olmalıydı. bitmemişti ama. şimdi tam gaz gidiyorduk ve karşıdan gelen ikinci araba Carlton'da sola dönüşü engelliyordu. o arabanın rengini asla unutmayacağım. o kadar yakınlaştık. gri-mavi eski bir kupe, kambur ve dört tekerlek üstünde bir saç yığını. Neal sola kırdı. arabayı ortalayacağımızdan hiç şüphem yoktu. aşikârdı. ama nasılsa üstümüze gelen arabanın hareketi ile bizim hareketimiz mükemmel bir şekilde buluştu. saç teli. bir kez daha. Neal park etti ve Bryan'ın evine girdik. Joan yemeği getirdi.

Neal kendi tabağını ve benimkini sildi süpürdü. biraz şarap içtik. John'un hayli entelektüel ve eşcinsel ve genç bir çocuk bakıcısı vardı ki şimdi yanılmıyorsam ya bir rock grubuna katıldı ya da intihar etti ya da öyle bir şey, neyse, yanımdan geçerken kalçasını çimdikledim, bayıldı.

kalmayı düşündüğümden çok daha uzun kaldım yanılmıyorsam, Neal ile içip muhabbet ettik. çocuk bakıcısı Hemigway'den bahsedip duruyor, beni Hemingway'e benzetiyordu. sonunda sesini kesmesini söyledim, kalkıp Jason'a bakmaya gitti. iki gün sonra Bryan aradı beni:

"Neal öldü, Neal öldü."

"Allah kahretsin olamaz."

sonra Neal'in ölümü hakkında bilgi verdi Bryan. telefonu kapattım.

buraya kadardı.

bütün o araba yolculukları, Kerouac'ın bütün sayfaları, kodesler, bir Meksika ayının altında ölmek bir başına, bir başına, anlıyor musunuz? sefil ve cılız kaktüsleri göremiyor musunuz? Meksika sadece baskı altında olduğu için kötü bir yer değil, Meksika zaten kötü bir yer. erketeye yatmış çöl hayvanlarını göremiyor musunuz? kurbağalar, boynuzlu ve basit, insana beyninin yarıklarını andıran yılanlar, durarak, bekleyerek, aptal bir Meksika ayının altında aptal. timsahlar, böcekler, kumun üstünde yatan beyaz tişörtlü adamı gözleyerek.

devinimini buldu Neal, kimseye zararı dokunmadı. genç ve bıçkın kodes çocuğu ölüme yattı Meksika raylarında.

onu tanıdığım o gece, "Kerouac bütün öbür bölümlerini yazdı. ben senin son bölümünü yazdım bile." demiştim.

"güzel" demişti, "yaz."

işte.

İkinci Kitap
Beat Kuşağı Kadın Şairleri

Brenda Frazer

Eserlerini Bonnie Bremser adıyla yayımlayan Brenda Frazer, 23 Temmuz 1939'da Washington DC'de doğdu. En çok, otobiyografisi Troia: Mexican Memoirs ile tanınır (Tompkins Square Press, 1969). Burada, 1960'da hapishaneden kaçma girişiminde Meksika'ya kadar izlediği Ray Bremser'la olan evliliğinin zorlu ilk beş yılını anlatır.

Poem to Lee Forest 1964 yılında, küçük bir dergi olan Blue Beat'te yayımlandı. Di Prima ve Jones'un The Floating Bear ve Ed Sanders'ın Fuck You: A Magazine of the Arts dergileri gibi Blue Beat de 21,5cm'e 28cm. mimograf formatında, iki yüz adet basılıyordu. New York'un aşağı doğu yakasındaki, bir şiirin nasıl olması gerektiği konusundaki önyargıları reddeden bağımsız şiir hareketi üyelerinin katılımlarını vurgulamak amacıyla, derginin alt başlığı Güncel Seslerden Bir Seçki (A Collection of Recent Sounds) idi.

Brenda Frazer şöyle yazıyor: "Lee Forest'la sadece bir kere, Tompkins Park'ta karşılaştım ve aslında O'nunla hiç konuşmadım; belki utangaç olduğumdan, belki O da tamamen kendi içine kapanmış olduğundan. O noktada, konuşmamak konuşmaktan daha anlamlı geliyordu. Hayal gücümün bütün soruları cevaplamasına izin verebiliyordum. Kendim için, O'nu ve sokakta karşılaştığım diğer insanları içeren bir mitoloji yaratmaya başladım. Hepimiz aşağı doğu yakasındaki küçük dairelerde yaşıyorduk. Bence bu şiir, O'na ilgi duyduğum halde O'nunla konuşamamış olmamı açıklamak için bir çaba. Bana O'nun ilginç biri, belki de bir yazar olduğunu söylemişlerdi (fakat bunu kanıtlamak için sahip olduğum tek şey sezgilerimdi).

Brenda Frazer, Troia: Mexican Memoirs'ı 1969'da Bonnie Bremser adıyla yayımladı. Kitabı yazdığı dönemde, kocası Ray Bremser hapisteydi ve Frazer, ona yakın olmak için New Jersey'de yaşıyordu. Frazer o günleri şöyle hatırlıyor: "Sadece seyrek ziyaretlere ve haftada bir sayfa mektuba izin veriliyordu. Ben de bir sayfalık mektuplara, düzeltmesi için iki sayfa yazı ekledim ve böylece iletişimimizi bi-

raz genişletmeyi başardık. Yazma disiplinim, en sevdiğim yazar Jack Kerouac'tan kopya çekmek ve buna gündelik hayatta yaşadıklarımı eklemekten oluşuyordu. Sahip olduğum tek şey anılarımdı ve onları hatırlamak da kendim için hazırladığım yaratım atmosferinin parçasıydı. Café Bustelo, bezelye ve pirinçle besleniyordum. Kitabı yazmak, bahsettiğim bu tempoyla yaklaşık bir yıl sürdü."

Frazer, kitabı hakkında şunları söylüyor: "Bu bir oto-analiz denemesi ve aslında bana ve kocama ait olan bir şey. Troia'nın basılmasına karşı çıkmadım çünkü o dönemde kocamla beraber ülkeden ayrılıyordum ve geri dönmeyi düşünmüyordum." Frazer, yayıncının kitabı "maceracı" veya "fahişe" anlamına gelen "Troia" başlığıyla yayımlamasına kızgın. Bebekleri Rachel'la birlikte kanundan kaçmak için Metamoros'tan Mexico City, Veracruz ve ötesine yolculuk eden Bremser'ların maceraları "dişi bir Yolda" olarak lanse edildi -tabi bunu embesil eleştirmenlerden başkası yapmadı-. Kitapta "P" olarak bahsedilen kişi ise şair Philip Lamantia'dan başkası değildi.

Lee Forest'a İthaf Edilen Şiir
Temel Güzelliği Anma / Yahut Ona Müracaat

Daha önce sizi Meksika'ya tabii göçlerde tahayyül etmiştim
Sahipsiz çiftlik arazilerinin karşısında
Zaman yolculuğunun ötesine
Gerçekliğin sıkıcılığına süratle kaçış
Karanlık dağ geçitlerine
İnsanın yaşamadığı yerlere
Ölü ve canlı volkanik oluşumlar arasında kalmış
Bulanık çiğle sarılmış
Ve çürük sebze kokusu
Meksika'ya
Tenhalığın peşinde
Mavi göğün sonsuz ufukta her tarafına dokunduğu
Ve
Dönüş, yalnız, ÖLÜM'ü izleyen bir düşünceydi.

Bu kudurganlığa geri savrulmuş ölüm / bu gezegen kargaşalarını yankılamak suretiyle oluşan şekilsiz gerçeklik///sırf yaratmak için tekrar tekrar yaratılmış [ilk doğan bebeğin şekli /siyah-beyazla yıkanmış / yeni realite / FISIH BAYRAMI'nda bir kuzunun kanı]
Ve fiziksel şekliniz parkta
Güzellik gezinir çimenler arasında
Şeffaf müzik ezgileri
Belirsiz yaklaşımınızın ardında sürüklenir
Çift kırlangıç nabızları fırlatır
Hoş ve masum ifadene direnilemez
Ölümcül iskelet derisi günlerce yanmış güneşte
Gözlerini üzerime dikmiş şaşkınlıkla
Bir hususiyet olarak artık ot çiğnemiyor
Bedenlerini ağartan köhne gözyaşlarıyla kuşatılmış
Bunca aşktan vazgeçişin ne zarif
Artık dönüyoruz evlerimize
Bu aşk meselesine saplanıp kaldık
Sen özünü hisset sessiz sedasız / tıpkı Helen'in Faust'un ateşli ellerinde hissettiği gibi / özüne dön sen.

Matamoros'dan çabuk sıkıldık ve Meksika biletlerini satın aldık. Transportes Del Norte, kestane rengi otobüsler, bu birinci sınıf yerde şikâyet edecek hiçbir şey yoktu. Meksika'ya, oradan da kalacak yer bulmamız gerekecek olan Veracruz'a güvenli bir şekilde varmak için kâfi miktarda paramız vardı. Zaten korkulardan korku beğenmemiş miydim? Matamoros'un soğuk, nemli akşamları kalbimizi titretmemiş miydi? Şu dakikadaki korkum harici durumları idare edememekten ibaretti tümüyle. Korkum Rachel'i sağlıklı tutamamak, ya da en azından bağırmamak (o benim pek beceremediğim bir şeydi) ve Ray'i tatmin edememekti. Bu sorumluluk hissi tümüyle aşırı kişiseldi ve onun başarısızlığını ve belki de başarısını görme şansımın pek olmaması çok sıkıcı bir şeydi; şu dakikada birbirimize sahiden pek kol kanat geremiyorduk. Her birimiz güç kırpıntılarının özgüven içinde ayrıldığı yerde mümkün olduğunca sıkı sıkıya sarılmaktan başka bir şey yapmıyorduk. Otobüs Meksika yolunda, ben dizimdeki bebekleyim, her ağladığında kalbi kırılan. Kendimi ona vermeye çalışsam, vermeye çalışsam da, gerçekte mükemmel anne olamamanın hayal kırıklığını yaşıyorum ve buna rağmen kasvetli gecelere, tepelerin arasındaki geçide, bir yemek molasındaki ışık vahasına dair izlenimlerim var. Sabaha karşı iki. Herkes aydınlık, dar odada oturuyor ve herkes o odanın sadece 80 küsur kilometre için aydınlatıldığını düşünüyor, ilk defa Meksika usulü yumurtalar yeniyor. Ray kendine hue vos rancheros, bana ise kızarmış fasulyeli yumurta aldı. Bu Meksika yolculuğumuzun açılış seremonisiydi. Bu öğün başlı başına önemli Meksika ikramlarından biri olarak kabul ediliyordu; kaç yerde o yumurtalardan yediğimizi özlemle hatırlamaya çalışıyorum, ama öte yandan o vakitler, İspanyolca nasıl yumurta isteneceğini bilmemek bile korku ve kaygı unsuruydu ve muhtemelen şu anda derdimi anlatamamamın zararını abartsam da, yeni anlıyorum ki, korkuya neden olan sadece dil değildi. Beceriksizlik arttıkça arzunun da büyümesiydi korkum. Yolculuk -kestane rengi otobüsler viran köprünün yanında, alçak göçmen bürosunun orada bizi bekliyor- bira kutuları tozlu yolda takırdıyor, öğleden sonra, hava kapalı ve gökyüzüne yayılan fırtına bulutları yanaşıyor; burada Matamoros'da sade-

ce gerçeğiniz, önemi artan şehir merkezinde pazar alanını kesen dört merkezi paralele taşınan caddeler, öğleden sonra biftek yiyenler ve kaldırımsız sokaklarda ayakkabı boyayan gençler; aynı sokaklar matematiksel doğrulukta şehir düzenine yayılıyor ama yaya kaldırımları kayboluyor ve evler bir kulübe bloğunun ortasında yükseliyor ve buraya aşınmış patikalardan geçerek varılıyor; bir ev bir blok içinde herhangi bir şekil ya da konum alabilir ve tehditkâr görüntüdeki otlar kâğıt helvaların saklanmasına ayrılmış köşedeki ardiyeye bakar. O mütevazı inşa edilmiş bir bebek evinin endamıyla daralmıştır -inanılmaz Meksika ironileri- savruk Matamoros pisliği. Otobüsle şehirden ayrılırken, çamurlu yollar sanayi bölgesinden elli yarda uzakta -şehre tepeden bakan ekonomik ihtişamıyla uluslar arası bir biçer-döver ya da hasat makinesi sergi salonu; o büyüyecek, ama gökyüzü beğenmiyor. Sta'yı geçiyoruz. Teresa, düz arazide doğuyla yüz yüze bir kafe. Körfeze bakıyor ve geride hiçbir şey görünmüyor, uyuz bir köpek hayatın o çoklu görüntüsünü taşımayı ummayacağınız bir manzaraya karşı vaatkâr olmayan bir çift ineği kovalıyor. Manzara, Transportes Del Norte'nin hepsi de Meksika'ya, San Fernando, Tres Palos, Encinal'a yönelen yolların ilk yüzeyinde tozu dumana katan altmış insanıyla iyi hizmet sunduğu yönünde. Ben bebeğin bezini değiştirirken, güneş parlıyor ve bir fincan kahve içiyor ve otobüse geri dönüyoruz. Modern otoyolun katı emniyetine büyük gelen bir yol hiçbir yere gitmiyor, ama tüm yolların çıktığı yeri görmek istiyoruz. Bu ilk yolculuk bizi oraya ulaştırıyor ve bizi hiçbir şeyin beklemediğini bilmiyoruz, kendi acayip ve sevgi dolu tarzımızla hafifçe dokunulmayı bekleyen vadiden başka. Oraya varmak nihayet -inleyen ve ıslak kundak bezleri ve otobüste Gerber'lerle dolu kucaklar, bacak krampları, görülecek çok şey yok– Padilla, Guemez, Ciudad Victoria, tavuk salatası ve sandviçleri ve meçhul çağlayan hissi. Geçitlerden geçerek, aşağı sıçrayarak, seviyemizi ayarlayarak, öle bayıla bütün bu duraklarda duruyoruz. Ciudad Monte, duraksız vadiler, geceleri otobüs sürücüsü uyku mahmurluğunda ama hızlanıyor yine de. İlk dönemeçlerimizle tepelerde karşılaşıyoruz, yollar sallanmaya başlıyor – Tamazunchale, bir vadinin ucunda ışıkları görülüyor, Jacala, gelecekteki heyecanın haritalardaki kalem izleri. Geceleyin Doğu'ya dönüyoruz, yaklaşan Ixmiquilpan, müjdeci Kızılderili tüyleri, uykulu şoför geçidin üzerinde tutarsız isimler mırıldanıyor, otobüs, biz Actopan'dan

geçip Pachuca'da bir diğer ve son dönüş noktasına varırken, yan yatıyor. Sürücü son turu haber veriyor ve herkes Meksika'ya üç saatten daha fazla zaman kaldığını fark etmeden haberlerden heyecanlanıyor. Dışarı bakıyorum, Tanrı elleriyle takımyıldızını ve çok sayıda yıldızı kaydırıyor. Daha evvel Meksika cennetinin dev horoskopik görünümü altında yere inen ve düz ufka düşey olanlarını hiç görmemiştim.

Niçin saklayayım, eminim ki, en azından bir kişi benim kadar hatalarımın ve belki de başarılarımdan duyduğum gururun farkında. Oh evet, bu geç vakitte onu kişisel olarak almayalım. Çok daha erken yapmış olsaydık, fırtınalı tabiatlar şimdi çekildiğimiz neredeyse barışçıl bir Arcadia gibi görünmeye yüz tutan en alçak tepeye sürüklenmiş olacaktı. . .

Saat iki, Meksika'ya varıyoruz, otobüs bizi ADO'da bırakıyor ve evsiz insanların arasında belki de sabah otobüsünü bekleyen çok insan var ve rezil görünseler de, bohçalarından onları gururlandıracak bir şey ortaya çıkarılacak muhtemelen. Üşüyordum, yorgundum ve doğal olarak her şeyin yoluna girdiğini göreceğimiz yeni güne hazırdık. Geceleyin caldo yiyen taksi şoförleri, taksimetreleri şüpheli taksi şoförleri, bizim er ya da geç yoldaşlarımız olacaklar. Taksimetre iki peso gösterdiğinde, yolcu dört ödemelidir ve daha da ilginci bunun sadece turist suiistimali olmadığını ve Meksika'da taksinin en ucuz ve en rahat ulaşım araçlarından biri olduğunu öğreniyoruz; otobüs hariç en ucuz. Eğer oyun arıyorsanız, keskin virajlı tren daha heyecanlı tabii.

P, evde değildi. Kahve içmek ve ısınmak için bir yer arayarak yürüdük. Hafif yolculuk yapsak da, başlarımızda 300 millik yolculuğun ağırlığı var. Şimdi Meksika'dan Washington'a beş saatte vardığım ve sonra günlerce inanılmaz şekilde başımı döndüren aksi yolculuğu hatırlıyorum. Yavaş yavaş, parça parça yolculuk yapıyorum aklımda, bu sabah güneşle beraber Acapulco'nun dik tepelerini tırmanıyorum, yalnızım, yalnızım, yalnızım, ölümü ve hayatı düşünüyorum hep. Ah Meksika, güneşin başımı eritiyor, tüm vücut özenimi, tüm utancımı yok ederek, utanmaz Meksika, ben senin evladınım ve sen çocuğumu alıyorsun hatıra olarak.

Saatlerce bekleyip omzuna hafifçe dokunan adam gibi, P nihayet pencereye geliyor, bebeği eğlensin diye biraz sallıyorum ve içeri giriyoruz. Beş sıra yukarıda, görkemli bir bina. Bu bize yabancı, hatta ya-

bancı bir ülkede bile. Hoboken'de biz kibarca dile getirmek gerekirse tadil edilmiş sanatçı tipi evlerde oturuyoruz. Barakalarda yaşıyoruz ve buraları seviyoruz. Modern apartmanlar, niye ki? Ama hoşgörülüyüm, hatta belki de memnunum, kımıldamadan birkaç saatliğine huzurlu bir şekilde uzanmak istiyorum. Ama vücutlarımıza rahat yok, bütün huzurların üzerindeki ruh için daha çok gıda gerek ve belki de böylesi daha iyi, Meksika'da ruh için gıda bol... Bu noktada sırmalarımızı sergiliyoruz ve bir sefer daha onlar beğeniliyorlar, ama buna alışkınız, Çağın Değişimi, Ray Charles, ilk toplantıda hepimiz oradayız, P, L, şüphesiz ertesi gün çalışacak olan sarışın sahne amiri karısı ki yarı-uykulu, musibet gelişimize rağmen, P biliyor ve inanıyor. Evlilik yılımızda P ile Mojave çölünde tanışmıştık. Bizi B otelindeki odasına götürdü ve bize kocaman esrarlı bir sigara vererek adamı nakavt eden metni okumaya başladı. Kendi kişisel davanızda sizi deviremeyen bir şairdi o, o yüzden seviyoruz onu, o hâlâ o bildiğimiz P, inanıyorum buna. N oradaydı, dediğim gibi, bütün Meksika tayfası. Kaçakların ilki Ray'in sınavını denetlemek için kalmak yerine, bizi Meksika'ya davet eden geveze N. Biz kendi tarafımızdaki doğruluğun iki katı gücüne sahip olacaktık, ama ne fark eder, tüm o sınav manzaraları ve geçmişteki sözler, kaçışımızı gerçekleştiremedik. Oradan karaya çıkamadık ve bir hayatın enginliğinde birçok sabah onun hatasız olduğunu kanıtlayacak. Mümkün olduğunca kurtulmaya bakın, ümit kalmadığında hayata koşun. Tüm düşündüğüm bu.

Melchior Ocampo sabah aydınlığında o kadar ürkütücü değil. Hepimiz yakındaki yiyecek standına çekiliyoruz ve hamburgerle dondurmalı elma payı yiyip kahve içiyoruz. O yol boyunca güzel tecrübelerimizin bir hatırası olarak hep hatırlanan şu büyük esrar şölenlerinden biri. Tanrı haşişi esirgesin, evet, bebeğim, seni asla yere indirmeyeceğim. Birkaç konu var ki, kalplerimize yakın duruyor, kesinlikle, acıyla, hastalıkla işi olmayan konular. Biz Meksika'da çok sigara içen, LOCOS'a fazlasıyla sitemkâr olan birkaç kişiyle tanışsak da, onlarla asla bir iki dışında fazla anlaşmazlığımız olmadı. Örneğin bir iki defa asgari hayatta kalınabildiği ve onun için onsuz yapılmak zorunda olduğu söylenir ve sadece o zaman, doğrudan ve çabuk elde etmek bir çılgınlıktı. Tahminimde yanlış bir taraf yok. Kulübün bir üyesi olarak size şimdi lotus çiçeğinden bahsetmek hakkım.

Ray belki de her şeyin güzel olduğu illüzyonuna cevap veriyordu. O hususta daima benim önümdeydi ve ben, gerçekte o beni arkada bıraktığı halde, saygı duyuyorum. Benim adıma N ve bebekle beraber otobüsle Veracruz'a seyahat etmem kararlaştırılırken yirmi dört saat daha Meksika'da kalmaya karar verdim. Bu mühim dönemde bebeğimin sorumluluğunu almamak üzereydim. Ayağımı sürümek yerine yere indirmeliydim. Çünkü onun isyanda olduğunu anlıyorum (Eminim! Hemen hemen eminim! Matamoros'dan beri bir şeylerin yanlış gittiğinden şüpheleniyorum – Ray zaten gözünü benimle ilgili olmayan bir şeye dikmişti – ne olabilirdi o – algılarım keskin değildi) ve hayatta kalma reflekslerim çok iyi işliyordu. Ama gidiyorum – bebeği sekiz saatlik otobüs yolculuğu süresince kucakta tutacağım, gece çabuk iniyor ve N üzerinde sihirli güçlerimi denemeye karar veriyorum ve bu çağda demode olan kot pantolonlar onun elini ayartıyor gerçekte. Kucağımda bebek, Meksika'ya varıyoruz, yalnızlığımdan memnunum, bilseydim kendi tuvaletlerim sayesinde herhangi bir tuvalete girebilirdim – kahrolsun N.

Başımın üzerinden geçen bir dalı yakalamaktan daha fazlasını yapabilseydim, ama şimdiye kadar her şey demek olan sorun yolculukta meydana geldi, altınızdaki her şeyi götüren hız terörü – ayaklarınızın altından suya düşen köprülerin hayalleri, sosyal şok, ama ondan da ötesi son defa sonsuza kadar ne düşeceğini bilmek.

Veracruz'da iniyorum, yalnız değilim, ben ve küçük Rachel, oraya bir taksiyle varıyoruz ve Veracruz gelişimizi kaydediyor. Amerikan Konsolosluğu bilgilendirilmemiş, DA ona neyin çarptığından habersiz, FBI belki de Hoboken'de soğuk algınlığından yatağa düştüğümüzü sanıyor. Ve biz zaten dans ediyoruz; Ateşli Paso Doble hayatın diğer tüm anlamlarını görmezden geliyor ve biz dans ediyoruz, hepimiz dans ediyoruz, Veracruzano'nun zencileri, köşedeki kadın ıslak kıyafetlerini bir çöp bidonuna silkeliyor, herkes dans ediyor, güneş yükseliyor, Veracruz yükseliyor, bu en doğudaki sahilde bir mihrap, Meksika sabahı, Veracruz şeker tarlalarının ötesinde yükseliyor. Oh Cordoba, çarşı dans ediyor, caddedeki araba dans ediyor, bu beni kendine çeken güneşin dansı ve kendi kalbimin de dans ettiğini biliyorum en azından, bu önemli değil, ama dans...

Lenore Kandel

Beat topluluğuna dahil olan her kadın tipi gibi bir sanatçı olarak katılmadı Lenore Kandel, daha çok Beatlerle, yani eski erkek arkadaşı ve Budist dostu Gary Snyder'la ya da çok fazla etkilendiği adamlardan biri olan Jack Kerouac'la olan arkadaşlığıyla tanındı. Kerouac, Kandel'i Big Sur'daki Romona Swatz karakteriyle ölümsüzleştirdi. Doğrusu Kandel, Beat erkeklerine kadınlarına olduğundan daha çok yakındı. Gene de Diane Di Prima ile derin bir bağ geliştirdi, her şeye birlikte katılmaya başladılar.

Kandel 1932'de New York'ta doğdu. Pennsylvania'da bir çiftlikte büyüdü ama ailesiyle birlikte "gençlik yıllarını suçlu bir çocuk olarak geçireceği" Los Angeles'a taşındı. Los Angeles City Üniversitesinde Gazetecilik ve İngilizce, daha sonra da New York'taki bir okulda psikoloji okudu. California'ya geri döndü ve 1960'da, kendi şiirlerini okumaya başladığı bir zamanda, San Francisco'da bir kahve dükkânında çalışmaya başladı. Ayrıca bu zamanlarda şiirlerini Three Penny Press'de yayımlatıyordu.

Kandel, San Francisco'da Lew Welch ile tanıştı ve kısa sürede arkadaş oldular. Welch sayesinde Kandel Kerouac'la, Snyder'la ve birçok Black Mountain yazarıyla tanıştı. Tüm bu tanıdıkların yardımıyla da Beat topluluğunun bir üyesi olmaya kenardan da olsa başladı. Anne Waldman gibi Kandel de Haight-Ashbury hareketinde gerçek Beat topluluğunda olduğundan daha fazla yararlıydı.

1966'da müstehcenlik gerekçesiyle yasaklanan The Love Book'u ("cinselliğin kutsanışı ve ilahi" – Waldman) yayımladı. Kandel The Love Book'un müstehcenlikten ziyade "birbirlerini seven insanlar arasında gerçekleşen cinsel eylemlerin dinsel eylemler" olduğunu ifade ediyordu.

Lenore Kandel hâlâ San Francisco'da ya da çevresinde bir yerlerde yaşamakta. Bir motosiklet kazası sonucunda sakat kaldı. Hâlâ sık sık yazıyor.

Müstehcen Aşk

Sana söylediğimde inanıyor musun / güzel olduğuna
Burada oturuyor, gözlerimin görme gücünden yoksunluğuyla bakıyorum sana
Gözlerinin görüşüne ve görüyorum seni, sen bir
Hayvansın
Görüyorum seni ve sen tanrısalsın, görüyorum, sen
Tanrısal bir hayvansın
Ve güzelsin
Tanrısallık canavarlıktan ayrılamaz; başlı başına bir yaratı olan
Kendisini aşan
Yalvarmakta olan kurtarıcı şimdiden burada
Sen, farkındalığın içine tekrar doğmayı bekleyen bu kurtarıcısın
Güzelsin; hepimiz güzeliz
Tanrısalsın; hepimiz öyleyiz
Tanrısallık, sahip olduğu farkındalığa dönüşür açıkça
Olduğunu kabul et ve aydınlat kendini
Sahip olduğun saf ışıkla

Tanrı / Aşk Şiiri

Aşkın hiç yolu yok ama / güzel /
    Seni her şeyden çok seviyorum

Seni seviyorum / sikin ellerimde
    Kıpırdıyor bir kuş gibi
Parmaklarımda
Elimde sertçe yükselip büyüyerek
Parmaklarımı açılması için zorlayarak
Güçlü sertliğinle
Sen güzelsin / güzelsin
Yüz kere güzelsin sen
Sevgi dolu ellerimle vuruyorum sana
    Pembe ojeli uzun parmaklar
Seni okşuyorum
Sana tapıyorum
Parmaklarımın ucu... Avuç içlerim...
Sikin kalkıyor ve hızla atıyor ellerimde
Bir keşif / Afrodit'in onu bildiği gibi

    Tanrıların daha da saflaştığı bir zaman var
    / hanımelileri arasındaki geceleri anımsayabilirim
    Özsuyumuz baldan daha tatlıdır
    / biz mabediz ve tanrı tüm /

Çırılçıplağım karşında
Ve ağzımı seninkinin üstüne koyuyorum yavaşça
Uzun uzun öpmeliyim seni
Ve dilim sana ibadet ediyor
Sen güzelsin

Bedenin bana doğru kıpırdanıyor
altın tenden kayan ten
seninkinin benimkinden kayması gibi
    ağzım... dilim... ellerim...
karnım ve bacaklarım

ağzına ve aşkına karşı
kayıyor... kayıyor...
vücutlarımız hareket ediyor ve birleşiyor
dayanamayarak
üstümdeki yüzün
    tüm tanrıların yüzü
    ve güzel cinler
gözlerinde...

    aşk, aşka dokunur
mabet ve tanrı
birdir

Joanne Kyger

Joanne Kyger 1934'de doğdu. Santa Barbara üniversitesine, sonrasında ise "1957'nin Ocak ayında Siyam kedisiyle birlikte" Frisco'ya gitti. Howl'un müstehcenlik mahkemesinin zirvesine vardı ve bir arkadaşı onu Jack Spicer ve San Francisco Rönesans'ının diğer şairlerinin takıldığı The Place ile tanıştırdı. Joe Dunn ve John Wieners'ın davetlerinde Spicer ve Robert Duncan önderliğindeki Pazar Toplantılarına katıldı ve Gary Snyder'la birlikte Japonya'ya gitmeden önce ilk okumasını (Bread and Wine Mission) 1959'da orada yaptı. Geleneksel olmayan bir törenle Japonya'da evlendiler, orada yaşadılar ve aynı zamanda Allen Ginsberg ve Peter Orlovsky'yle birlikte Hindistan'a gittiler. Kyger tüm bu olayları *Japonya ve Hindistan Günlükleri 1960-64* olarak kaydetti. Ardından tekrar San Francisco'ya döndü, Snyder'dan boşandı, ilk kitabı olan *The Tapestry and The Web*'i yayımlandı, Jack Boyce ile Avrupa seyahatine çıktı, California'ya dönmeden önce de kısa bir süre New York'ta yaşadı. 1968'de hâlâ yaşamını sürdürdüğü, şiir yazdığı, yerel gazetelerde editörlük yaptığı, Meksika'ya seyahat ettiği, Colorado'da bulunan Naropa Enstitüsündeki Jack Kerouac Şiir Okulunda arada sırada ders verdiği Bolinas'a taşındı.

Philip Whalen'in Şapkası

Bu sabah 2.30'da uyandım ve Philip'in
şapkasını düşündüm.
Parlak limon sarısında, küçük kenarıyla
etrafında ve bir parça yeşil şapka kuşağı,
Tropikal bitkilerden örülü.
En üstüne ait şapka
Tıraşlı kafasının. Her şeyin ve herkesin ilgisini çekiyor.
Onu, Walgreen'den aldı.
Demek istediğim, bir hayranının verdiği değerli bir hediye değil.
Öyle olsaydı onu yumuşak bir hüzünle takardı. Ve ellerinde
Devinen, Budist Rosary'nin uzun ipli, tahta tespihi.
Ona hangi mantrayı söylediğini soruyorum –ama bana
Zen'de olduğunu söylüyor cevabın;
her ikisine birden sahip olamazsın,
hiçbiriyleyken.
Yalnızca tespihle oynayabilirsin.

28 Ekim, Kolaylaştır
Okyanus neye benziyor acaba bugün?
Soğuk ve durgun, sıcak ve durgun?
Soğuk ve kıvrımlı, akıntı/lı/sız?
Kum
Sıcak olmayı arzuluyor, eminim
Güneş sönük bugün ve bunun için sıcak değil
Ev de
Şu an gitmekte olduğum bir nokta.

Erken

Partide, daveti hak etmiş insanlar arasında, sıkılıyorum
Eskimiş çanağın içine ağzına dek doldurulan
Şampanyayı fark edip. Neden sonra, Mansion'ın önündeki çimenlerde
Yürüyor Tom Clark ve Ted Berrigan, ne samimiyet!
Onların ufukta parıldayan savrulmuş evrene yönelmeleri gibi
Adım atabileceğimi düşünebiliyor musunuz? Hayatınızın olmadığı
üzerine
Bahse giriyorsunuz. Korkunç olan, dedi Ted, sendeki Joanne, yeterince
akıllı olmaman.
Joanne'dan
"Joanne, içeriden bir roman"
Söylemek istediğim
Burada olmanın
Sınırsız
Kapsayan formundaydı

Patika boyunca yürüyorum
Eve gelip saçlarımı yıkıyorum
Yoksunum
Çabucak çözülüyorum

herkesim

Denise Levertov

Denise Levertov 23 Ekim 1923'te Ilford, Essex/İngiltere'de doğdu.

Levertov, Avrupa'da doğmasına rağmen Amerikan vatandaşı ve tanınmış bir Amerikalı şair olmuştur. Tarzı, bazıları tarafından "aldatıcı bir şekilde gerçekçi" olarak nitelendirilmiştir. Sosyal meselelere olan ilgisi, insancıllığı ve yardımseverliği, onun Beat hareketi içinde anılmasını sağlayan özellikleridir. Hemen eklemeliyim ki: Beat'in bitimi sonrasında kuşağa kendini ve birilerini yamamaya çalışanlar olmuştu, oysa bu, yanlışlığından ziyade imkânsız bir girişimdi. "Kadın beat yazarları" terimi de bu hataların komik yansımalarından biridir. Daha çok Waldman'ın zorlaması ve Allen'ın bir çeşit yok olma paronayasıyla verdiği destek bu tip -tabanında sadece aktivist olan- yapıları kuşağa itmiştir. "İteleme"den öteye gidemeyen bu çıkımları "kişisel kabul edindirme çabaları" olarak anmak mümkündür.

Levertov, II. Dünya Savaşı'nda Londra'nın bombalanması sırasında sivil hemşire olarak görev yaptı. Daha sonra 1947'de kocasıyla birlikte New York'a taşındı ve 1955'te Amerikan vatandaşı oldu. Beat sonrası aktivist sol ve savaş karşıtı oluşumları sadece bu sıfatlarından ötürü kapsama almak literatür hatasıdır. Belki en fazla "beatnik" olarak ele alabileceğimiz bu insanları yanlış yere koymamak gerekir.

1946'da yayımlanan ilk şiir seçkisi The Double Image başarı kazanamadı. 1957'de Here and Now, hemen arkasından da Overland to the Islands yayımlandı. Bu üretken yazar, 1960'larda beş şiir kitabı daha yayımladı.

Beat kuşağının birçok yazarı gibi doğu mistisizmine ilgi duyan Levertov, bir Hint eseri olan In Praise of the Krishna: Songs From the Bengali'yi İngilizceye çevirdi. Katı bir Vietnam Savaşı karşıtı olan Levertov, War Resisters League (Savaş Karşıtları)'e katıldı ve 1967'de Out of the War Shadow'u yayımladı.

...

Neye Benziyorlardı?

1)Vietnamlılar taştan fenerler
kullanıyorlar mıydı?
2)Törenlerle kutluyorlar mıydı
tomurcukların açışını?
3)Sessizce gülme eğilimleri var mıydı?
4)Süs olarak kemik ve fildişi,
yeşim taşı ve gümüş takınıyorlar mıydı?
5)Destanları var mıydı?
6)Konuşmakla türkü söylemek arasında
bir ayırım yapıyorlar mıydı?

1)Efendim, yumuşak yürekleri taşa dönüşmüştü.
Taş fenerlerin bahçelerde güzel yolları
aydınlatıp aydınlatmadığı hatırlanmıyor.
2)Belki bir kez tomurcukları kutlamak için
toplanmışlardı,
ama çocuklar öldürüldükten sonra
tomurcuklar açmadı.
3)Efendim, yanık ağızlara acı verir gülmek.
4)Bir düş önce, belki. Sevinmek içindir süs.
Bütün kemikler kömür olmuştu.
5)Hatırlanmıyor. Unutmayın ki,
çoğu köylüydü; pirinç ve bambuyla
yaşıyorlardı.
Sessiz bulutlar çeltik tarlalarında yansıdığında
ve bayırdaki setlerde korkusuzca yürürken manda,
belki babalar eski masallar anlatmışlardır
oğullarına.
Bombalar bu aynaları parçalayınca,
ancak çığlık atmaya vakit kalmıştı.
6)Hâlâ türküye benzer bir yankısı
duyuluyor konuşmalarının.
Anlatıldığına göre türkü söyleyişleri
pervanelerin ay ışığında
uçuşuna benzermiş.
Kim bilebilir? Artık her yer sessiz.

Laleler

Al laleler
Ölümlerine yaşıyorlar
Kızararak yaban bir maviyle

Laleler
Kanatlaşıyor
Yelin kulakları
Tavşanlar deviriyor gözlerini

Batı yeli
Sarıyor gevşek bir camı

Çiçekler dökülüyor
Çıkan ses insana
Kulak kabarttırıyor.

Yaşamak

Yapraktaki ve ottaki ateş
Öyle yeşil görünüyor ki
Her yaz geçen yaz.

Esen yel, güneşte
Ürperen yapraklar,
Her gün geçen gün.

Kırmızı bir semender
Öyle soğuk, öyle
Kolay ki yakalanması, düş içinde

Kımıldıyor incecik ayakları
Ve uzun kuyruğu. Kaçsın diye
Açık tutuyorum avucumu.

Her dakika geçen dakika.

Diane Di Prima

Adını bir şekilde duyurmayı başarabilmiş önemli az sayıdaki kadın yazarlardan biridir Diane Di Prima.

Di Prima 6 Ağustos 1934'te New York'ta doğdu. Swathmore College'ı bitirdikten sonra Greenwich Vilage'a yerleşti ve bohem bir hayat sürmeye başladı.

İlk şiir kitabı This Kind of Bird Flies Backward, 1958'de yayımlandı. 1960'ların başında Amiri Baraka (LeRoi Jones) ile birlikte, kendi yazılarının yanı sıra Kerouac ve Burroughs gibi AĞIR VE GERÇEK beat yazarlarının işlerini de yayımladıkları aylık bir dergi çıkarmaya başladı.

Ayrıca, yenilikçi ve avangard şairler üzerine odaklanan iki yayınevi (The Poets Press ve Eidolon Editions) kurdu. 1974'te Colorado'daki Naropa Enstitüsü'nde okutmanlık yapmaya başladı.

Di Prima'nın kariyeri, 1960 ve 1970'lerdeki politik ve sosyal kargaşayla bir mücadele ortaya koysa da, yazıları çoğunlukla kendi hayatı ve ilişkileriyle ilgilidir. İleri dönemlerdeki yazılarında simya, kadın arketipler ve doğu felsefesine de eğilmiştir.

Eserleri arasında: Poems for Freddie (1966), Earthsong Poems 1957-1959 (1968), The Book of Hours (1970), Loba/Parts 1-8 (1978), Pieces of a Song (1990), kısa öykülerini topladığı Dinners and Nightmares (1961) ve otobiyografisi Memoirs of a Beatnik (1969) sayılabilir.

Anma Günü, 2003

Sacco & Vanzetti'yi hatırla
Haymarket'i hatırla
John Brown'ı hatırla
Devlet karşıtı isyanın esirlerini hatırla
Malcolm'u hatırla
Paracelsus'u hatırla
Huey & Küçük Bobby Hutton'ı hatırla
Crazy Horse & Chief Joseph'i hatırla
Modoc & Algonquin Ulusunu hatırla
Patrice Lumumba'yı
Afrika Rüyası'nı hatırla
Tina Modotti'yi hatırla
Makhnov'u, Tsvetaeva & Mayakovski'yi & Essenin'i
evet, kahretsin, Trotsky'i de hatırla
Hey, Hypatia'yı hatırlıyor musun?
Socrates'ı? Giordano Bruno'yu?
En yakın arkadaşımı hatırla, Esclarmonde de Foix'yı
Kozmopolit fitilini hatırla
Edward Kelly'yi hatırla, cezaevinde katledildi
Hatırla, hayatını avuçlarında tuttuğunu
Bu Anma Günü, hatırla
neyi sevdiğini
& ne yaptığını - bekleme.
Hatırla yaşamın nasıl darağacı ilmeklerine geçirildiğini--
herhangi birine ait olan
& o vakit ozanları da hatırla:
Shelley & Bob Kaufman'ı
Van Gogh & Pollock'u hatırla
Amelia Earhart'ı hatırla
Hatırla güvenli bir vakit değil ve
her şeyden daha doğrusu
yapman gerekeni kalpten yapman
Hatırla "Wounded Knee" 'nin kadınlarını ve erkeklerini

Kent State Katliamını hatırla
hangi saftaydın:
İmparatorluğun ortasında, & Hunlar yaklaşırken.
Hatırla, Vercingetorix'i, Max Jacob'u
Apollinaire & Suhrawardi'yi hatırla
Bütün hatırlaman gereken ne sevdiğin
Marry the World'ü hatırla.

Kâfi

yoğun yaprak dökümüne bakıyorum
ve gözlemliyorum onu
kim savurmuş böylesi tüm bir güzü
ve süpürmüş bir araya yaprak dökümünü
rüzgâr nasıl dokunsun ki ölü güz dökümüne
ay
saçaklarını sürüyerek yer değiştiriyor bulutlar
durmazcasına
deniz yükseliyor mağrur sonbaharda
ve
altın rengi bir ışık oynaşıyor her bi' yanda
doruğa varıyor sertçe yol boyunca
tüm ayrılıkların vakti güz dökümü
neden
ve güneş
altın gibi duran billur top
ve rüzgâr
bağırtıyor ladin ağacını çığlık çığlığa

Anne Waldman

Anne Waldman, beat hareketi, New York ekolü ve Yeni Amerikan Şiiri'nin deneysel kanadıyla güçlü bağları olan, dünyaca tanınmış bir şair, müzisyen, öğretmen ve editördür. Meşhur Pieces of An Hour (John Cage için)'da olduğu gibi, "model yapı"larıyla (Model Structure), gösteri kavramına yeni boyutlar kazandırdı. Halen Naropa Üniversitesi bünyesindeki The Jack Kerouac School of Disembodied Poetics'te, 1974'te Allen Ginsberg'le birlikte kurdukları şiir bölümünde öğretmenlik yapmaktadır.

Waldman, otuzdan fazla kitap yazdı. Bunlar arasında: Vow To Poetry: Essays, Interviews & Manifestos (Coffee House Press, 2001), Marriage: A Sentence (Penguin Poets, 2000), Iovis: All Is Full Of Jove: Books I & II (Coffee House Press), Kill or Cure (Penguin Poets) sayılabilir. The Beat Book (Shambhala Publications) ve Disembodied Poetics: Annals of The Jack Kerouac School (University of New Mexico Press)'un editörlüğünü yaptı. St. Mark's Şiir Projesi'nde müdür yardımcısı (1966-68) ve müdür (1968-78) olarak çalıştı. Proje kapsamında, üç neslin önemli yazar ve şairlerinin çalışmalarından oluşan The World Anthology, Another World ve Out of This World 'ün editörlüğünü yaptı.

Anne Waldman, Institute of American Indian Arts'da konuk öğretim üyesi ve Prag'daki Prazska Skola Projekt için danışman olarak çalıştı. 1999 Sonbahar'ında Viyana'daki Schule für Dichtung'un müfredat müdürlüğünü yaptı. Birleşik Devletler içinde ve dışında birçok okul, üniversite ve proje bünyesinde edebiyat, yaratıcı yazım ve performans dersleri verdi. Londra, İtalya, Prag, Venezuella, Kolombiya ve Meksika'daki festivallere konuk oldu.

Kitapları İtalyanca ve Almanca basıldı, Fransızca, Türkçe ve Lehçe'ye çevrildi. Waldman, Battle of the Bards (Lannan Foundation) ve Eye In All Heads (Phoebus Productions/Boulder) videolarında yer aldı. National Endowment for the Arts ve Poetry Foundation'dan

burslar aldı. The Shelley Memorial şiir ödülünü kazandı. Prodüktörlüğünü Steven Taylor ile paylaştığı Alchemical Elegy: Selected Songs & Writings adlı bir CD çıkardı. Lewis Warsh ile birlikte, 60 ve 70'lerin alternatif yayını Angel Hair Magazine'in antolojisini hazırladı (The Angel Hair Anthology, Granary Books, 2001).

Müzisyen Steve Lacy, Steven Taylor, Mark Miller, dansçı Barbara Dilley, Douglas Dunn, Lisa Kraut ve Joe Brainard, George Schneeman, Red Grooms, Susan Rothenberg, Richard Tuttle ve Elizabeth Murray gibi sanatçılarla çalıştı. Halen Naropa Yurtdışı Programı'nın müdürü olduğundan, Bali ve Endonezya bölgesine ziyaretlerde bulunuyor. New Mexico'daki Uluslararası Şiir Şampiyonası'nı iki kez kazandı.

1970'lerde, Bob Dylan'ın Rolling Thunder revüsüyle birlikte seyahat etti ve Bob Dylan'ın altmışıncı doğum gününde New York Town Hall'da düzenlenen gecede sahne aldı. 2002'de, Foundation for Contemporary Performance Arts'dan (Çağdaş Sahne Sanatları Derneği) bir burs aldı.

Soylu bir cesedin yanında oturmaya dair notlar

Allen Ginsberg bir daha asla kıçını kaldırıp
Güneşli bir havada uçakla seyahat etmeyecek
yüzlerce mil öteye - Denver? - yüzlerce - Milano?
Armonikasını çalıp - nasıl da sonsuz coşkuyla çalardı! -
OM NAMO SHIVAYA'yı söyleyemeyecek.
Yeniden küller küllere karışana dek.

Allen Ginsberg bir daha asla sokakta oturmayacak
kucağında Çin eriştesi tasıyla genç şairin dizelerini okuyan
İhtiyar üstat geç kalmayacak

Allen Ginsberg bir daha asla bu gövdeyi uçurup
Parlak turuncu yastığın üzerindeki dünyanın damını aralayarak
cennetin belkemiğine uzanmayacak

Allen Ginsberg'in gözleri bir daha asla sulanmayacak -
biber gazına, Bell'in felcine,
ya da bir gurunun ölümüne
Blake Shelley dizelerine
Ağlamayacak.
Ruhunuzu dondurarak
Habire ağlarsınız
Bütün Naropa öğrencileri gibi.

Allen Ginsberg bir daha asla
Sakar genç ufaklığa
Hasta yatağından doğrulup
Doğduğundan beri seksi olduğunu bildiğini
söylemeyecek.
Annesi hüngür hüngür ağlarken
Çocuk pencere kenarında kalakaldı
Çünkü Allen Ginsberg'in söylediği
Bugün öleceğiydi.

Allen Ginsberg bir daha asla bu cesedin ince telli saçlarını tarayamayacak
dişlerini fırçalayıp, kendini şımartamayacak

(nasıl da vicdanlıdır!)
mantar, pırasa ve balkabağını karıştırıp
kahvaltısını hazırlamayacak.

Telefon çaldığında Allen Ginsberg bir daha asla cevaplamayacak.

Allen Ginsberg bir daha asla
Çin'i, Rusya'yı, Beyaz Saray'ı
Namussuz başkanları
Küba'yı, CIA'i, evreni
şaşırtmayacak.

Ama Allen Ginsberg daima acıyı azaltacak
insanların şarkı ve öykülerinde yaşayarak
bu daimi kehanetin kanatlarında taşınarak
yaşam ve ölüm bir sarmal!
O şimdi merdivenleri Vajra Yogini'yle tırmanıyor.

Tüm yüzyılın dehası Allen gitti,
çoğalarak yaşıyor
görünen bu kafatasının şefkatli gözlerinde
Eşsiz usum, sonsuz dostum
Ölme!

Ben Sen O

O benim parçamdı
Benden oldu
Ve benden bir parça aldı
Benden bir parça götürdü
O benim yaratımdı
Hayır, o apayrı
Tekimdi. Ve ben aldatılmıştım, sessiz bir başıma
Kulağımda çınlıyor oğlumun şarkısı. Çarpılmıştım
Kalbimin yarısı ona aitti ve yarısı sana
Ki üstelik onun bir parçası sen ve sen ve o
Sevgi dolu bir anlaşma yaptım üçümüz arasında.

Bir miting için notlar (konuşma)

sersem bir haldeyim tatlım
güvenilmez ve tuhaf
bir atış sahasında huysuzluğumu test etmek için
basbayağı kaşınan sersem bir durum

Ulusal Mermi Koruma Sistemi
benim üzerimde başarılı olamadı
canlı bir sibernetik organizmayla
genetiğin tüm sırrını çözebilirim

sersem bir haldeyim Bay Başkan
bana ne olduğunu söyleme
senin kuralların benimkiler değil
bu yüzden ben bayan kuralsızım

Jan Kerouac ilk kitabı Baby Driver (1981)'da babası Jack Kerouac'la iki karşılaşmasını anlatır. İlk karşılaşmaları 1961'de New York'ta, Jan dokuz yaşındayken gerçekleşti. Jan bu dönemde annesi (Kerouac'ın ikinci karısı) Joan Haverty ve ikiz üvey kız kardeşleriyle birlikte aşağı doğu yakasında, yıkık dökük bir apartmanda yaşıyordu. Jan'la aralarındaki şüphe götürmez fiziksel benzerliğe rağmen Jack Kerouac, Jan'ın kendi çocuğu olmadığını, kısa süren evlilikleri boyunca karısının başka aşıkları olduğunu iddia ediyordu. Baba-kızın ikinci karşılaşması altı yıl sonra, Jack Kerouac'ın doğum yeri Lowell/Massachusetts'te gerçekleşti. Kerouac, felçli annesi ve üçüncü karısı Stella Sampas ile yaşamak için buraya geri dönmüştü. Jack Kerouac, 1967'de gerçekleşen bu görüşmeden iki yıl sonra öldü.

Sonbaharın sonlarına doğru [1961] annem babalarımızdan çocuk yapmak için sürekli flört edecekti. Garsonluktan bezmiş olmalıydı. Babamla ilk defa buluşma günü yaklaşıyordu. Çocuk aklımla 9,5 yaşın birisinin babasıyla ilk defa buluşması için yeterli bir yaş olduğunu düşündüğümü anımsıyorum. O demekti ki, ben artık büyük bir kızım. Her zamankinden daha bağımsız düşünüyor, hep on dördüncü Cadde'deki pizzacıya gidiyordum. Bunu fırsat bilip saçlarıma perma yaptırmıştım. Adamın hamuru çevirmesini izlerken, aynada saçıma bakmaya devam ediyordum, onu pek sevmemiştim doğrusu. Babam hakkımda neler düşünecekti?

Ertesi gün Brooklyn'de uzun bir metro yolculuğunun ardından, annem ve ben Jack'le ve avukatıyla kararlaştırılan yerde buluştuk ve birlikte caddede turlamaya başladık. Gözlerimi babamdan alamıyordum, bana ne kadar da benziyordu. Onun yapışık alt dudağıyla ağız yapma şeklini çok sevdim.

Avukat gergin bir şekilde öğle yemeği için bir yere gitmeyi önerdi ve Jack daha güzel bulduğu bir yer gördüğünde bir restorana yürümek üzereydik. O, avukatın cılız protestolarına aldırmadan, bizi caddenin karşısındaki bir bara götürdü. Bence bu iyi bir fikirdi, zira bu haylaz herifle uyum içinde olmak istiyordum. Annem ve ben ikisinin karşısında olmak üzere, bir tabureye oturduğumuzda, bana hamburger söylendi. O ilk astronotun uzaya çıktığı gündü ve tavandaki televizyon onu kapsülünde tümüyle sarmalanmış gösteriyordu.

Annemle babam iyi vakit geçiriyor gibiydiler, genellikle eski günlerden bahsediyorlardı.

"Hah, sen daima domuz etini yakardın", diyordu babam şakayla karışık annemi suçlayarak. Annemin O'nu neden çekici bulduğunu anlayabiliyordum. O koyu mavi gözler, alnının üzerine birkaç hoş tutam halinde sarkan koyu saçları ile çok yakışıklıydı. Onların hoş anılarından söz etmeleri hoşuma gidiyordu. Tüm şüphelerim giderilmiş gibiydi. Ben resmen iki ebeveynli normal bir çocuktum.

Ondan sonra, Jack'in gerçekten benim babam olup olmadığını anlamak için kan testleri yaptırmak zorundaydık. Her nasılsa, özel oldu-

ğumuzu düşünüyordum, sanki kanımız laboratuarın ihtiyaç duyduğu çok kıymetli bir maddeydi ve biz dünyada ona sahip olan sadece iki insandık. Bu iş de bitince Jack'le beraber mahallemize geri döndük.

Daireye varır varmaz, o en yakın likör dükkânının nerede olduğunu öğrenmek istedi, bu suretle onu Onuncu Cadde'deki bir dükkâna götürdüm, onunla tanıdığım çocukların yanından geçerken "Bakın, benim de bir babam var", demek ister gibiydim adeta.

İçki dükkânından bir şişe Harvey's Bristol Cream Sherry satın aldı. O ad hafızamda kazılıydı silinmezcesine. Geri dönüş yolunda, benimle konuşurken ilk flörtünün yanındaki bir oğlan kadar utangaç görünüyordu. Ben de gergindim ve salakça bir laf etmekten ürküyordum.

Yukarıda, mutfak masasında oturdu ve kız kardeşlerim merakla onun çevresinde toplanırlarken, şişenin kapağının etrafındaki siyah plastiği çıkardı. Küçük siyah kabukların her birine işaret ediyor ve kaşlarını çatarak, "O Rus – o iyi değil!" diyordu. Bunu yapmaya devam ediyor, onlar neşelendikçe, anneme; "Bunun yumuşak gözleri var, bununsa gözlerinin içi gülüyor," diyordu.

Onları bunca övmesini bir parça kıskandım, ama ciddi olmadığına kanaat getirdim. Düşünmek istemediği bir şeyden konuşmaktan korkuyordu belki de, kim bilir.

Kız kardeşlerimin gözünde, o tıpkı Ray Gordon yahut Pete Rivera gibi onları ziyarete ve eğlendirmeye gelen sıradan gırgır bir adamdı. Ama bana göre çok özeldi O, diğer hepsinin ötesinde benim gırgır adamımdı, nasıl ki babaları Don Olly onlar için öyleyse.

O ayrılınca, O'nun masanın üzerindeki süprüntüsüyle kuşatılan boş şişeyi bırakarak, köhne kapıdan karanlık koridora doğru yürüyüşünü sessiz sedasız oturarak ve sanki geri geleceğini biliyorcasına kayboluşuna bakarak, izledim. Birkaç saniye sonra, başını tekrar içeri uzattı ve "şapkamı unuttum", dedi.

O'nun komik mavi şapkasını sandalyenin altından bularak O'na verdim. Onu başına geçirerek yeniden gitmek için döndü.

"Ocakta görüşmek üzere!" diye seslendi koridordan.

Babamla buluşmamızdan sonra, olaylar yazı Cape'de ikizlerle beraber geçirmek suretiyle yakınlaşmamız dışında her zamanki gibi gelişti. Her gece radyo dinleyerek ev ödevimi yaptım, gündüzleri şe-

kerci dükkânlarında gezdim ve Ocak ayının bir an evvel gelmesini diledim.

1967 sonbaharının başında Massachusetts, Lowell'e gitmek için Montpelier'den otobüse bindik. Lowell'de, gittiğimiz ilk yer esrarlı, rüya gibi bir Çin restoranıydı. Restoranda çaylarımızı içerken telefon rehberinde babamı aradık. Uzun bir Kerouac listesi görmek şaşırttı beni. Hayatımda ismimi asla bir telefon rehberinde görmemiştim, hatta ara sıra merak dışı baktığım halde, Manhattan'da bile. Şimdi ise Kerouack, Kirouack gibi bir takım tuhaf imlâlarla bir sürü Kerouac görüyordum.

Benimki gibi yazılan bir tanesini aramakla başladım işe ve ben onu tanımadan önce biz Doris Kerouac'ın evinde, oldukça heyecanlı konuşan ve beni bağırlarına basan kalabalık bir bodur Fransız-Kanadalı akrabalar arasında yaşıyorduk.

"Kız evlat! Jean bize bir kızı olduğundan söz etmedi hiç!" Başlarını sallayarak ve jestlerle, bizi güçten, ahlâktan ve iyi dilekten oluşan bir okyanus dalgasının üzerinde Jack'in evine taşıdılar. Kendimi mutluluk ve güvenle sarmalanmış hissediyordum. Bunlar benim halkımdı altın ruhlarıyla candan. Onlarla kalarak aidiyet hissini tatmak istiyordum.

Jack'in yaşadığı eve vardık. Rahat banliyö evinin kapısı açıldı, karısı Stella ve tekerlekli sandalyedeki annesi Gabrielle karşımızdaydı.

Mavi ekose bir gömlek giyen ve viskinin beşte birini bitirmiş olan babam televizyondan yaklaşık bir adım uzakta, sallanan bir sandalyede oturmuş, "Beverly Hill Billies"i izliyordu.

Akrabalar evvelden bir kızı olduğunu söylemediği için Jack'e kızsalar da, şimdi son derece keyifliydiler. Hepsi de muhtemelen yüzümden bir Kerouac olduğumu çıkardılar ve onu daha fazla kurcalamadılar. Bütün bu şamata esnasında, Jack olayları karmaşıklaştırmamak istercesine, dışarıda beklemeyi yeğledi.

Jack'in bana tepkisi omuz silkmek ve aldırmaz gülüşler şeklinde oldu. Pek yaygara koparmaksızın bir "merhaba" deyiverdi. Kapının ardından alkışlar ve kahkahalar gelince, yeniden sandalyesine dönerek odanın karşısındaki kardeşlerine şöyle seslendi: "Hey, bu şeyin sesini kısacak kimse yok mu? Düşüncelerimi toparlayamıyorum." Bu tuhaf görünüyordu, çünkü televizyona odadaki diğer herkesten daha yakındı. Ama birisi onun için bu görevi yerine getirdi ve o da bir

beşikteymişçesine kendini sallayarak kocaman biberonunu emmeye devam etti.

Tüm akrabalar ayrılırken, Jack omzunun üzerinden onlara üşengeç bir baş salladı. Bir kez daha, dokuz yaşımda B Caddesi'nde onunla ilk karşılaştığımda hissettiğim gibi, dikkatli olmak zorunda olduğum hissiyle onu izliyordum merak içinde.

Ümitsizce siperini yerde tutmaya çalışıyordu.

Bir şekilde Jack John'ın dışarıda olduğunu keşfediyor ve olağanüstü bir çabayla kalkarak onu içeri çağırıyordu. Mutlu oluyor ve buluşmalarının önemini takdir ediyordum.

O'nu görür görmez, Jack'in ilk söylediği şey "Ah, Gaghis Khan, ha?"ydı ki, bu Doğuya özgü saç topuzuna bir göndermeydi. Benden sakınmak için, John ile bir muhabbete başlamayı başarıyordu. Benimle yüzleşmekten korkuyordu. Sanırım duygusal bir baba-kız görüşmesi talep etmemden çekiniyordu. Orada, aynı odada uzun zaman önce yalan söylediği annesi vardı. O'na Joan Haverty'nin bebeğinin kendisinden olmadığını söylemişti. Bunun doğru olmadığını biliyordu. Ne zaman bakışlarımız kesişse, gözlerindeki acı dolu kabulü, minik mavi bir kıvılcım gibi pırıldayan gözlerindeki itirafı görebiliyordum.

Karısı Stella misafirperverliği ve nezaketiyle gösteriyordu kendini, ama hepsi bu. Her şeyin düzgün gittiğine kanaat getirmeye çalışan bir koruma, kanatları altına aldığı bu iki hastadan sorumlu bir başhemşire gibiydi. Artık annesi O'na özen gösteremiyordu, Jack her ikisiyle de meşgul olan yeni bir anneyle evlenmişti.

Babam nihayet benimle konuşacağı bir konu bulmuştu – duvardaki bir-iki resim.

"Bunu görüyor musun? Papa'nın resmi o. Onu ben yaptım". Ondan başka arkadaşı Stan Twardowiscz'in yapmış olduğu bir ipte asılı iç çamaşırı resmi ve dokuz yaşında ölen erkek kardeşi Gerard'ın bir portresi vardı. Bana bu sonuncusundan bahsederken, sesinin boğulduğu hissine kapıldım. Az sonra yine viskisinin başındaydı.

Yanımdaki sedire oturarak ayaklarımı uzattım ve tedbiri elden bırakmadan sordum. "Annem ellerimizin aynı olduğunu söylüyor... ellerine bakabilir miyim? Hep merak etmişimdir".

Kaşlarını kaldırıp omuz silkerek, incelemem için bir elini bana verdi. "Oh, öyle mi diyor? Hımm".

Onlar aynıydı, sadece onunkiler daha büyüktü.

John ona Meksika'ya gideceğimizi söyledi ve ben ayrılmadan evvel onu görmek istediğimi ilave ettim, zira bir süre uzak kalabilirdik. Bu talebime karşılık yanıtı şaşırtıcıydı: "Hah, Meksika'ya gidince bir kitap yaz. İsmimi kullanabilirsin."

Tam o esnada Gabrielle yüksek, rahatsız bir sesle "Caroline orada mı?" ve "Yabancılar! Hepsi yabancı!" diye bağırarak ortalığı kızıştırmaya başladı.

Muhtemelen Jack'in hiç tanımadığım kız kardeşi Caroline olduğumu sanmıştı. Stella bize gitmemiz gerektiğini, zira varlığımızın Gabrielle'i rahatsız ettiğini, onun yeni bir sarsıntı geçirebileceğini söyledi.

Böylece ayrıldık, kendimi aldatılmış hissediyordum. Babamın, eğer onunla konuşmaya devam etseydim, çözüleceğine dair bir his vardı içimde. Ama daha sonra, Meksika'dan döndüğüm bir gün ziyaret ederdim onu, kim bilir...

Carolyn Cassady

Carolyn Cassady, kocası Neal ve sıkı dost Jack Kerouac ile ilgili anılarını ilk kez Rolling Stone dergisinde ve kitabı Heart Beat: My Life With Jack & Neal (1976)'de yayımladı (bu kitap birkaç yıl sonra sinemaya uyarlandı). 1990'da yayımlanan Off the Road: My Years With Cassady, Kerouac and Ginsberg'de, 1952 Bahar'ında Neal ve Jack'le olan ilişkisini daha ayrıntılı bir şekilde anlattı. O dönemde Kerouac, Cassady'ler ve üç çocuklarıyla birlikte Russian Hill/Frisco'daki küçük, kiralık bir evde yaşıyordu. Neal Güney Pasifik Demiryolu'nda frenci olarak çalışırken, Jack de Neal'ın tavan arasındaki odasında Yolda'yı yeniden gözden geçiriyor ve Visions of Cody'yi yazıyordu. 1952 Ağustos'unda Cassady'ler San Jose'nin dışında, "Nowheresville" adını taktıkları bir banliyöye taşındılar ve Jack Kerouac "yolda" olmadığı zamanlarda, üçlü yaşamlarını sürdürdüler.

Böylece eski düzen yıkılmış, ev halkının yüzüne renk gelmişti. Bu şu demekti: benim için ya yeni bir hayat başlıyordu, ya da hiç olmazsa her zamanki yaşantıma biraz renk gelmiş oluyordu. Jack işte olmadığı yahut yazıyla meşgul olmadığı anlarda oturur, konuşurdu benimle. Daha çok çocukluğundan, Massachusetts, Lowell'deki çocukluğundan ve annesinin kundura fabrikasında canını dişine takarak çalışmasından bahsederdi; yahut kız kardeşi Caroline'in kendisine karşı tahammülsüzlüğünden duyduğu üzüntüyü dillendirirdi. Jack onu çok severdi ve ona göre isimlerimizin bu denli benzeyişi tuhaf bir tesadüftü: Caroline, Jack'in yazı-çizi gibi ıvır zıvırlarla oyalanmayı bırakıp doğru-dürüst bir iş bularak annelerini desteklemesi gerektiğini düşünüyordu.

Jack bizim yanımızda On the Road'u bitirmeye çalışıyordu. El yazmasını gelişigüzel okumuştum; tasvir ettiği kederli hadiselerin çok yakınındaydım ve Neal onu ne kadar çok deşse, ben bir şeylere başlama gerekliliğinden o kadar ürkerdim. Seyahatlerine dair duyduğum ayrıntılar Helen'in yaptığı anlatılardan ibaretti ve ben cehaletimle mutluydum. Jack hâlâ ilave sahneler yazmakla meşguldü ve anlık tartışmaları ve ya da anekdotları hapsetme hususunda teyp cihazının sunduğu imkânlar onu heyecanlandırıyordu. Road'un nihayetsiz bir otoyol olduğunu düşünmeye başlamıştım. Jack yanlış yapmayacağına inanan bir topluluğa sahip olduğunu keşfetmişti ve bizimle günlük uğraşılarını paylaşmaktan mutlu oluyordu. Hâlâ gittiği her yerde birkaç gün içinde daktilo edeceği izlenimleri ya da yeni fikirleri not etmek için gömlek cebinde küçük beş sentlik bir defter taşıyordu. Bir defterini bana ithaf etti.

Likör dükkânı Hyde Street'te tam köşedeydi ve Jack bazen küçük bir şişe ya da onu benimle paylaşacağı zaman öğleden sonra geç vakitte ya da akşam yemeğinden sonra azar azar içmek için Tokay yahut Muscatel'in "ezik çocuk" adlı içkisini alırdı. Bazen Neal'e bira almak için ben de onunla beraber likör dükkânına giderdim. Bir seferinde sadece bira istediğimde, dükkâncı kocamın tatlı şarabı tercih ettiğine dair bir şeyler geveledi. Ancak dükkândan çıkınca anladım onun

Jack'i kastettiğini ve gülmeden edemedim. Bırakın ikiyi, tek kocayı bile idare etmek ne kadar zordu, keşke dükkâncı bunu bilseydi.

Bir öğleden sonra mama sandalyesinde John'ı besliyordum ki, giriş kapısının hızla açılıp çarptığını duydum. Ceketini çekiştirerek merdivenlerden ağır ağır yürüyen Neal'di. Ceketi hızla yatağa fırlattı ve "Kahretsin" diye bağırdı. Mahsus yanımda küfrediyordu ki, onun gerçekten sinirli olduğunu anlayayım.

"Bana yolculuk göründü", dedi. "San Luis'de iki haftalık görev aldım." Çenesini sıkarken pencereden dışarı bakıyordu.

Böylesi emrivakilerden hoşlanmazdı. Bunun için civardaki bir şubeye gitmesi gerekiyormuş; bu şu anlama geliyordu: ya berbat bir yatakhanede yahut salaş bir otelde kalacaktı. Kimi zaman daha uzun olmak üzere, en azından iki hafta boyunca her sabah aynı yerel şubede çalışmak zorundaydı.

Neal biraz öfkelendi ama sonra kaderine boyun eğerek eski neşeli haline geri döndü. Başka birinden şikâyet anlamına gelse de, hayal kırıklıklarında ısrar etmezdi.

Fazla vakti yoktu. Hazırlanmak için üst kata çıkarken, ben de akşam yemeği için acele ediyordum ve o Jack'e bu akşam yemeğin niçin olağandan erken olduğunu açıklama çağrısında bulundu. Bu ani gelişme beni Neal'den daha çok üzmüştü ve muhtemelen Jack de bir o kadar üzgündü. Jack ile baş başayken, ilişkimizde hâlâ bir ciddiyet sezememiştim ve bizim tampon olarak Neal'e ihtiyacımız vardı. Sonuçta, bu akşam yemeğinde her ikimiz de gergindik ve ilişkimizin yeni ve meçhul bir yöne doğru ilerlediğini görüyorduk.

Neal masadan kalkıp Jack'e, ardından da bana bakarak, ellerini Oliver Hardy duruş şeklinde (golfte) her iki göğsüne sabitledi.

"Pekâlâ çocuklar gitmem gerekiyor. Şimdi herkes on dört gün sonra eve dönmem için dua etsin."

Ceketini düzelterek beni ve çocukları öptü, ardından da merdivenlere yöneldi. Sahanlıkta sanki bir şeyini unutmuşçasına geri döndü, sonra sırıtarak şöyle dedi: "İkinizi terk etmek nasıl bir duygu, bilmiyorum, bildiğim en iyi dostum ve en iyi sevgilim olduğunuz. Ha, ha –benim yapmayacağım bir şeyi siz de yapmayın– tamam mı çocuklar?" Gülerek ve tam da bizim yaptığımız gibi, kendisinin de benzer bir durumda yapmayacağı hiçbir şey olmadığını bilerek merdivenler-

den indi. Masanın altına kıvrılmak ve kaybolmak istiyordum. Öyle sarsılmıştım ki, Jack'e bile bakamıyordum. Gidip masadaki tabakları toplayıp musluk taşına koydum. O esnada Jack tavan arasındaydı.

Jack'e evliliğin kutsal bir ayin olduğu öğretilmişti. Bense bir kişinin evlilik yemini etmişse, oyunu kuralına göre oynaması gerektiğini düşünüyordum. Aksi takdirde evlenmesin. Bugünlerde kimse kimseyi zorla evlendirmiyor. Öte taraftan, Neal inançları ve masum arzuları arasında bocalıyordu. Jack'in bana karşı nezaketi ve hürmeti en iyi arkadaşının karısı olmamdan kaynaklanıyordu, hepsi bu – en azından her ikimiz de bunu itiraf edebiliyorduk, kendimize bile.

Neal'in sözünü ne kadar düşünsem, o kadar çok kızıyor ve inciniyordum. Belki de, yine sonuçlara atlıyordum – belki de o sadece şaka yapmıştı. Ama ben onu pek şaka gibi göremiyordum. Sonraki iki hafta müddetince, Jack çoğu günler dışarıdaydı, ender olarak oturup konuşabiliyorduk. Benimle yemek yemeyi kabul etti, bununla beraber sohbetin koyuluğu içinde sorunları unutuverdik. Ama sessizlik birlikteliğimizden duyduğumuz rahatsızlığı açığa çıkardı, sanki Neal'in sözü burada bir yerlerde geziniyordu.

Döndüğünde, büyük bir mutlulukla karşıladık O'nu. İlk akşam yemeğinde biraz çekingen görünüyordu, bense O'nun gibi davrandığımızı zannedip zannetmediğini merak ediyordum. Jack alelacele gidip bizi yalnız bıraktığında, art arda sıraladım sorularımı: "Yola çıkarken, söylediklerini anımsıyor musun, Neal? Nasıl böyle bir şey söyleyebilirsin? Onun ne kadar incitici olduğunun farkında mısın? Artık senin gözünde bir değerimin olmadığını düşündürdün bana. Bu ne demek biliyor musun? Sana güvenini hak ettiğimi kanıtlamaktan gururlu olduğumu anlamıyor musun? Söyle bana Jack'le sevişeceğimizi cidden düşündün mü? Yoksa bunu sadece kendini korumak için mi söyledin?"

Dik dik Neal'e bakıyor, bir cevap bekliyordum. Masadan kalkıp merdivenlere yönelirken rahatsız görünüyordu. Sonra durup iç çekti.

"Eh, biraz düşündüm tabii... sahi diyorum... neden olmasın? Bunun hoş olacağını düşündüm." Ardından merdivenlere yöneldi.

Tanrının cezası. Bu darbeye ben çanak tuttum, iyi de nasıl böyle katı yürekli olabilirdi? Şimdiye kadar anlamalıydım. Karamsar düşünüyordum. Artık evli olmasalar da o Lu Anne'i paylaşmamış mıydı?

Ya diğerleri? Yeniden ama ben farklıyım diye düşünmeye devam ettim. Bu terkten de öte bir reddedişe benziyordu.

Bulaşıkları yıkadım, dertli. Bu meseleyi düşündüm ama hiçbir çözüm yolu bulamıyordum. Neal bana söylemeye geldiğinde Jack'le çıkıyorlardı. Bence gelecek, geçmişin iflah olmaz bir tekrarından başka bir şey değildi ve onu değiştirmek için elimden geleni yapmam gerektiğinin bilincindeydim. Eski taktiklerin hiçbiri sökmemişti. Yarı bağırarak, "Pekâlâ, sevgili Neal, bildiğin gibi yap", dedim. Sanki deri değiştirmişçesine yeni bir kanaate varmamla öfkem de dindi. Aniden kendimi çırçıplak hissettim, lâkin bununla beraber bir soğukluk ve korkuyla karışık bir endişe hasıl oldu üzerimde. Bir erkek avlama kuralı üzerine kurulu vamp kadın oyunlarını oynamayı asla öğrenememiştim. Hiç olmazsa şu halde o aşırı saldırganlık gerektirmemeliydi, birkaç temkinli hareket yeterliydi. Her şey bir yana, Jack Neal'in ne ölçüde tepki göstereceğinin benden daha çok farkındaydı. Bu duruma katlanmaktansa denemeye değerdi.

Otuzuncu Bölüm

Birkaç akşam sonra, bazı planlar yaptım, detaylı veya olağanüstü şeyler değildi, sadece imkânlar el verdiğince meseleleri hal yoluna koydum. Neal'e bineceği trenin tarifesini sordum. Yarın öğleden sonraya kadar hareket etmiş olacaktı. Çocuklar gece için hazırlanırlarken, sesimi yumuşatarak merdivenlere doğru seslendim: "Jack?"

Basamağın başına gelen Jack: "Ne var?"

"Akşam yemeği için bana eşlik etmek isteyip istemeyeceğini merak ettim de. Kendi buluşum olan bir pizza türü yaptım, böyle çok buluşlarım var. Ama her zaman ölçüyü tutturamıyorum. Ee, ne diyorsun?"

"Memnuniyetle..." Kısa bir tereddüt. "Yalnız bir dakikanı alacağım".

"Oh, acelesi yok; nasılsa otuz dakikamız var. Biraz şarabımız da var. Hazır olduğunda söyle". Giysi masamda bir dakika beklerken, görüntümü kontrol ediyordum—çok aşikâr olmasa gerek. Kendimi ahlâksız bir kadın gibi hissediyordum ve peşimde havai kimseler vardı. Ne fena ki, onda şüphe uyandırmaksızın yalnızca bir kot pantolonla ve beyaz bir gömlekle kaçabiliyordum; ama saçıma ve makyajıma dikkat etmiştim, ve biraz kolonya sürsem fena olmayacaktı kanımca.

Aşağıda sofrada eksik olup olmadığını kontrol ettim; şişede yeni mum, sofra her zamanki gibi kurulmuş, radyo KJAZ istasyonuna ayarlı ki, baladları ve jazz müziği yayınından ötürü Neal ve Jack'in gözdesi. Fırın hazırdı, böylece pizzayı içeri sürdüm. Sinirlerimi yatıştırmak için şarap almanın iyi olacağını düşündüm ve böylece Jack bana katılmak için tavan arasından inerken, sanırım bayağı soğukkanlı görünüyordum.

"İkimize biraz şarap koy. Akşam yemeği hazır olmak üzere."

Masada onun karşısına oturdum, kadehimi özel tasarımıma kaldırarak gülümsedim.

Şarap ikimizi de yatıştırdı ve dilimizi çözdü. Jack yemeğimi uzun uzun övdü ve bilinç-yitiminin eseri hikâyelere girişti. Bense ön yargılı komplomu unuttum ve muazzam bir hazzın içinde kayboldum. O beni New York'da kazandığı ve çocukluğunu, eğitimini ve parlak zekâsını bildiği o tuhaf adamdan, Bill Burroughs'dan izlenimlerle eğlendirdi. Hiçbirimiz böyle bir adamın niçin uyuşturuculara ve ateşli silahlara bu denli tutkun olduğunu anlayamıyorduk. Bana onun ilk karısı Edie Parker'ı ve tanıştıkları dönemde New York'taki telaşlı zamanlarını anlattı. O, yazın Meksika'da Bill'i ziyaret etmeyi tasarlıyordu ve o sihirli ülkede yeni bir misafirliği dört gözle bekliyordu. Müzikten ve sakin, sade yaşantıdan hoşlanıyordu. O'nca o, ütopik bir var oluşu, zamansız bir huzuru temsil ediyordu. O ve Neal kültürü tarif etmek için Spengler'in "fallaheen" kelimesini tercih ediyorlardı, ama onlarca, terim hiçbir yere gitmeyip şimdiye kadar orada olan ve bir dahaki yaratıcı evrenin huzurunda kalan bir insanı ifade ettiğinden, o haz arama cüretini gösteren bu iki adam için imkânsız bir rüyaydı benim gözümde.

Yemeğini bitirince, başladığım işi bitirene kadar Jack'i aşağıda tutmaya mecbur olduğumu biliyordum; asla onu tekrarlayamazdım. Biraz şarap koyarak çift yatak boyunda açık tuttuğumuz sedire yöneldim. Onun ucunda otururken, Jack'e kadehini uzattım. O kadehi göğsünün üstünde hizalayarak yatağa uzandı. Gözleri kapalı, radyoda çalan "My Funny Valentine" şarkısını mırıldandı.

Sessizlik koyulana kadar bir şey söylemeden onu süzdüm, sonra da sordum: "Denver'da nasıl dans etmiştik, hatırlıyor musun?"

Başını çevirdi, gözlerini açtı ve bana baktı şefkatle. Sonra gülümseyerek, oturdu ve yumuşak ses tonuyla "Evet, seni Neal'den uzak-

laştırmak istiyordum". Gözlerimin içine bakıyordu ama gülümsemeden duramamıştı.

Açık açık, "Peki dans ettiğimiz şarkıyı hatırlıyor musun?"

Bana doğru eğilerek: "Too Close for Comfort".

O anda komploların ve planların aptalca olduğunu fark ettim; aklım ve irademe devreye girdi ve tıpkı filmlerdeki gibi, her ikimiz de gözlüklerimizi aynı anda çıkardık, masaya bakıyorduk ama bağlantımız kusursuzdu. Kolları belime dolandığında başımın içine ışık huzmeleri saçıldı. Sanki tekerleğin üzerindeki keskin bir bıçaktan gelircesine ve damarlarımın hararetle dolduğunu hissettim.

Sabah aydınlığı beni uyandırdı ve bir an için nerede olduğumu seçemedim. Kendime gelip de ardımda onun suretini görmemle, içimde bir pişmanlık uyandı. Ne yapmıştım ben? Neal ile evliydim, onun için endişeleniyor, buna ilaveten gelecekten korkuyordum. Köhne divanın derisi soğuktu ve kaslarımın kasıldığını hissediyordum. Alabildiğine süratli ve sessiz bir şekilde, battaniyenin altından çıkarak, birkaç saat daha uyuma umuduyla yukarıdaki kendi yatağıma yattım. Faydası yoktu. Zihnim tümüyle durumu düzeltme mevzuuna takıktı. Jack'ten her zamankinden daha çok çekiniyordum ve O'nun yüzüne nasıl bakabileceğimi bilmiyordum. O üzülecek miydi?

Yerinden kalkarak merdivenleri çıktığını duydum, bu yüzden uyuyor numarası yaptım. Çok geçmeden dudaklarını alnımda duyumsadım. Az sonra, O tavan arasına dönmek üzere basamakları çıkarken, geniş bir ferahlık duygusu yayıldı üzerime ve uykuya daldım.

Yeni ilişkimizi umduğumdan daha hevesle kabulleniyordu, ama ben suçumun bu suretle azaldığına memnundum. Jack şefkatli ve saygılı bir âşıktı, her ne kadar biraz geri dursa da. Bense onun daha agresif olmamı istediğinden şüpheleniyordum. Mizaçlarımız ve Neal'e dair suçluluk duygularımız gerçek sevişmeyi düzensiz ama daha arzulu hale getiriyordu. O'na âşıkken tümüyle romantik olabilsem de, kalbim hâlâ Neal için çarpıyordu. Öte yandan, Neal'in konumundaki birine yönelik tutkum onu daha çok sevmemi sağlıyordu ve ona bir ders verme kararımda tereddüt ediyordum. Bir an için yeniden bağlılık yemini edecekti, ama O'nun kayıtsız sözlerini hatırlayınca fikrimi değiştirdim. Samimiyetle umuyordum ki, uzun müddetli iyilik buradan çıkacaktı, ama şimdilik rahatlayıp tadını çıkarmaktan başka yapacak bir şey yoktu.

Neal her ne zaman evde olsa, Jack'le ben son derece ketumlaşıyor, ama içimizdeki değişimi saklayamıyorduk. Neal farkındaydı ama elinden bir şey gelmiyordu. Zaten Jack'in bana karşı ilgisizliğinin artması fark etmesi için yetiyordu.

Kaderin yaşamlarımızın gidişatını değiştireceği umudu iyi kurgulanmış bir şeydi. Günün ışıması misali, her şey yeni aydınlıkla görünür oluyordu. Kozalarından çıkan kelebekler üzerimde hiçbir etki bırakmıyorlardı. Artık, ben onların bir parçasıydım; sanki onların güneşiydim, her şey benim etrafımda dönüyordu âdeta. Üstelik bu seferlik gerçek bir yardımcıydım. Ev işlerimin ve çocuk bakımımın bir gayesi vardı ki aranıyor ve takdir ediliyordu. Ben erkeklerince kayrılan bir kadındım. Her iki erkeğim de genellikle birince üstlenilen rolü tamamlıyorlardı, ama farklılık sonradan eklenen bir atraksiyondu. Onlar birbirlerine hiç mi hiç benzemiyorlardı. Bir kadın için ne büyük bir şans!

Onlardan herhangisi bireysel tercihlerince evdeyse ona göre önlem alırdım. Gündüz ikisi de evdelerse, Neal genelde uyur, Jack ise yazardı, ya da Jack dışarı çıkar ve karı-kocayı yalnız bırakırdı. Bazen, çocuklar uyuyunca, Jack'le tavan arasında sevişirdik. O ezik çocuk, şarabını çıkararak ev sahibini oynardı. Şimdi ne zaman ham kereste koksam, O'nu düşünüyor ve kimi zaman güneşin bir battaniye gibi bizi örtüşünü yahut yağmur damlalarının yumuşak pıtırtısına kulak verişimizi hatırlıyorum.

Her iki erkek de bu fikre alıştıklarında, kendilerini savunmayı bırakarak alt katta mutfakta bana mutfakta eşlik eder oldular. Birbirlerine kendi gelişimsel yazılarından yahut Shakespeare, Spengler, Proust, Céline gibi yazarların eserlerinden kesitler okurlardı ki, bu okumalar sık sık etkili tartışmalar ve analizlerle kesintiye uğrardı. Bense ev işleriyle uğraşırdım. Sıkça konudan ayrılır, bir müzisyeni ya da radyodan yayılan ilginç bir müzik parçasını tartışırlardı. Onları dinleyip fincanlarını doldurmaktan memnun olurdum. Kendimi asla ayrık hissetmiyordum. Bana düşünceler yöneltirler ve güler yüzle beni konuya dahil ederler, ya da görüşlerimi belirtmemi rica ederlerdi.

Çay aramak ya da ihtiyaçları satın almak için beraber sessiz sakin akın ederler, ama asla uzun müddet ortadan kaybolmazlardı. Neal evdeyse, bazen Jack ile civar mahallelerde yürüyüş yapardık. Çin

Mahallesi'nde marketlerde teşhir edilen tuhaf yiyecekleri hayretle incelerdik. Jack St. Francis Parkı'na bitişik küçük bir caddede beyaz kiremitli bir kapısı olan bir eski-zaman Çin restoranı bulmuştu. 35 sente du mantuten won-ton çorbası ya da 25 sente kızarmış pirinç satın alırdık. Genellikle bu yolla ısınır ve sonra da Sun Yat Sen'in muhteşem Benny Bufano çelik ve mermer heykelinin altında bulunan parktaki bir bankta otururduk. Diğer zamanlar tepeye Aquatic Park'a doğru yürür ve Buena Vista'da İrlanda kahvesi içer ya da Union Street tepesine Washington Square'a yönelerek Buon Gusto pazarından satın aldığımız Fransız ekmeğini, peynirini ve şarabını katedralin parlak tepesi altında yerdik. Bu Jack'e Lowell'deki çocukluğu esnasındaki kiliseyi anımsatırdı. O orada vaftiz edilmişti ve Paris'teki aslını görmek istiyordu. Açık havalarda Telegraph Hill'e Coit Tower'a yürür ve körfezdeki gemileri süzerdik ve bu bana safari hatıralarından bahsetmesi için bir vesile olurdu.

Neal ile baş başa kaldığımız zamanlar daha mutlu olurduk. Çocukların gelişimlerini, hastalıklarını, maskaralıklarını, bunlara ek olarak evin idaresini tartışırdık. Kendimi ona karşı daha sevgi dolu hissederdim. O bu duygularımı kabul eder ve fazlasıyla mukabelede bulunurdu. Bunun, onun kadınlarını ilişki çıkmaza girdiğinde daha fazla takdir etme eğiliminden kaynaklanıp kaynaklanmadığını ya da bir rakibin kendisini daha az tuzağa düşürülmüş hissettirip hissettirmediğini merak ediyordum. Şimdi olsa aldırmazdım. Beraber yediğimiz yemekler bana hoşça vakit geçirtir ve egomu tatmin ederdi. Bu iki erkek, küçük çocuklar gibiydiler, en fazla ihtimam, en iyi öykü için rekabet ederler ve devre dışı bırakılırlarsa, kendilerini küçük düşürülmüş hissederlerdi. Jack daha duyarlıydı. Neal benimle özel konuştuğunda saldırıya geçer ve o orada yokmuş gibi davranırdı. Böyle zamanlarda, Jack azametle yukarı kata çıkardı muhtemelen ve Neal gidip onu geri getirmek ve onun gözüne girmeye çalışmak zorunda kalırdı. Neal dünyanın en iyi erkeği olduğunu ispatlamak zorundaydı. Yavaş yavaş bardak taşıyordu.

Jack'in gelişinin üzerinden geçen ilk birkaç ayda, kendimi hem zihnen hem fiziken arzulu bir yoldaş olarak benimsemiş hissederken özsaygım artmıştı zaten. Böylece, korkak, geçmiş tecrübelerle şartlanmış ve Bohem sahnesinde gençliğimde olduğumdan daha az rahat olsam da, Jack'in akşamları, Neal'le ya da Neal'siz artık ona eşlik

edeceğim umuduna alışmaya karar verdim. Gençler artık daha gergin, tutuk görünüyorlardı ve ben onların kendilerini çok fazla ciddiye aldıklarını düşünmekten kendimi alamıyordum. Artan uyuşturucu kullanımı bunun sorumlusu olabilirdi, ama sebep ne olursa olsun, kaliteli, ahlâklı eğlence geçmişin bir süsü olarak kalıyordu. Ya da belki de şüphe ve savunma aurası sadece kendi korkularımın bir yansımasıydı.

Joyce Johnson

Joyce Johnson'ın Minor Characters (1983) adlı kitabı, "1950'lerde Jack Kerouac'ın beat yörüngesindeki genç bir kadının anıları" olarak tanıtıldı. Ama Johnson, kitabıyla Jack Kerouac'la olan ilişkisini belgelemekten daha fazlasını yapmayı amaçlıyordu. O, yazar veya sanatçı olmak isteyen, ama bunun yerine daha ünlü insanların hayatlarının fonunda kalan isimsiz kadınlara, itibarlarını iade etmek istiyordu. Bu kadınlardan biri de Joyce'un Barnard College'dan sınıf arkadaşı, Allen Ginsberg'in sevgilisi Elise Cowen'dı. Elise, Ginsberg'in annesi Naomi'yle ilgili uzun şiiri Kaddish'i temize çektikten sonra ona dönüp sormuştu: "O kadınla işin hâlâ bitmedi mi?". 1953 Yılında, Johnson Barnard'da öğrenciyken, yaratıcı yazım öğretmeni, eğer yazar olmak istiyorlarsa, o ve sınıftaki diğer kızların "yük trenleriyle Amerika'yı baştanbaşa dolaşıyor olmaları" gerektiğini söylemişti (yerse!). Johnson'ın Kerouac'la 1957 Ocak'ında, Greenwich Village'daki Howard Johnson'ın restoranında gerçekleşen ilk buluşmasını Ginsberg ayarlamıştı. O dönemde Johnson, yayıncı Robert Giroux'nun sekreteriydi ve ilk romanını Random House'a satmak üzereydi. Minor Characters, 1984'te National Book Critics Circle ödülünü kazandı.

On the Road Jack Kerouac'ın ikinci romanıdır ve onun yayınlanması tarihî bir olaydır zira özgün bir sanat eserinin ortaya konması itinanın eksik bırakıldığı ve duyarlılığın moda delileri yüzünden köreldiği bir çağda büyük önem arz eder.

Gilbert Millstein,
New York Times
5 Eylül, 1957

Altmış altıncı Cadde'de otoyola girişte Broadway yönünde bir gazete bayii vardı. Tam gece yarısından önce uyandık ve karanlıkta giysilerimizi çıkararak sıkıntıdan sersem vaziyette sevişme sonrası deliksiz uykumuza daldık. Viking'e göre, bir eleştiri çıkacaktı. "Kim bilir o felâket olacak belki de?" dedim. Jack şüpheli olduğunu belirtti. Arka istikametteki Donnelly's'de durup bir bira içebilirdik.

Kamyonun kasasında yeni gelen gazeteleri gördük. Tezgâhtaki yaşlı adam ipi bir bıçakla kesti ve yığının üstünden bir tane satın aldık. "Books of the Times" yazısını bulana kadar sayfaları çevirirken sokak lambasının altında duruyorduk. Millstein'in ilk paragrafını okurken başımın döndüğünü hissediyordum -âdeta bir Ferris tekerinde son sürat gitmek, boşlukta sallanmak ve bir taraftan da gülmek ve nefes nefese kalmak gibi- Jack sessizliğini koruyordu. Tüm yazıyı okuduktan sonra, "İyi mi?" deyiverdi. "Evet", dedim. "Hem de çok iyi".

Donnelly's'e yöneldik ve gazeteyi barın üzerine yayarak tenkidi birlikte okuduk, satır satır, hatta iki-üç defa, sanki sorumlu tutulacakları kendilerince zor bir metni yalayıp yutan öğrenciler misali.

...Kerouac'ın yıllar evvel "beat" olarak adlandırdığı neslin yarattığı en yapıcı, en çarpıcı ve en önemli ifade şekli.

The Sun Also Rises 1920'lerin diğer romanlarından daha fazla Kayıp Kuşağın ahdi olarak görüldü, öyle görünüyor ki, On the Road da Beat Kuşağı'nın ahdi olacak.

O tümüyle ürkütücüydü de. İki yıllık yayımcılık hayatımda bir sürü eleştiri okumuştum: hiçbiri de tarihe dair böylesi laflar etmiyordu. Tarih Jack'den ne istiyordu? Hatırlıyorum da, Allen'in Paris'te olmaktansa, tüm bunları anlamlı kılmak adına buralarda bir yerlerde olmasını dilediydim.

Jack başını sallamayı sürdürüyordu. İnanın, hiç de mutlu görünmüyordu, tersine şaşkındı, niçin mutlu değildi, bunu da anlamlandıramıyordu.

Uyumak için eve döndük. Jack hayatında son defa belirsizliğe yatacak, ertesi sabah onu uyandırırcasına çalan telefon meşhur olduğunu müjdeleyecekti.

Arayan Jack'in Viking'deki editörlerinden biri olan Keith Jennison'dı. Ki yarılanmış bir şampanya kasasıyla daireye koştu gece yarısı. Dört katı da çıkarken kollarındaydı o kasa. Portakal suyunun eşliğinde şampanya içtik. Ve bizler artık Hip'den ziyade Beat Kuşağı'ydık; zira telefon susmuyordu; Jack ile röportaj yapmak isteyen muhabirlerden heyecanlı arkadaşlara, çeşitli etkinliklere davet edenlerden akşam yemeğine ne zaman geleceğimi ve dairede neler olup bittiğini öğrenmek isteyen anneme kadar. Bunu radyo yaptı, dedim. Ama şampanyaları alabildiğine süratle deviren ve nihayet fırtınalı yüce ruhları bir şekilde sahiplenen Keith Jennison'a hazin gelebilecek şekilde ezilip sessizliği burkan Jack'ti. Jack'in hürmete dair savurgan düşünceleri vardı, bir şekilde başkalarının beklentilerini karşılamaktan büyük şeref duyardı. Üç şişe şampanya öyle çabuk boşalmıştı ki, Keith Jennison'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. Bürosuna dönme vakti gelince, beni bir kenara çekip her iki elimi de kendininkilere alarak ve gözlerini gözlerimden ayırmadan, "Bu adama dikkat et", deyiverdi ki o ana kadar ağzını açmamıştı.

On the Road'un yazarının sonradan sayısı artacak mülakatçılarından ilki Beat Kuşağı'nın ve onun öncüsünün esrarengiz öyküsünü kayda düşmek üzere birkaç saat sonra işe koyuldu. Asıl öğrenmek istediği Beat kavramının ne anlama geldiğiydi. "Tüm ayrıntılarıyla ondan bahset bana, Jack? Bu kuşağı ilk ne zaman keşfettin? Kaç insan bu kulübe üye tahmininee? Amerika da beatleşecek mi? Aile-

lerimize ve ülkemize sırtımızı dönüp sevişmekle mi zaman öldürelim demeye getiriyorsun? İki yıl sonra toplumumuzun hali ne olacak?"

"Hey", diye seslendi Jack. "Biraz şampanyaya ne dersin? Yayımcım bu sabah getirdi."

"Sağ ol, almayayım. Kahve yeterli." Muhabir defterine yazdığı notta izlenimlerini bulandırmak istemediğini ifade etti. Jack ona sarhoşken yazmayı denemesini söylese de, O bunu yaptığı zamanlar olduğunu, ama gazeteciliğin ayık bir kafa gerektirdiğini belirtti. Jack samimi bir üslupla gazeteci, hele büyük bir spor yazarı olmayı arzuladığını ve babası Leo Kerouac'ın Lowell'de matbaacılık yaptığı dönemde hep gazetecilerle takıldığını açıkça söyledi. Muhabir onu dinlemiyordu. "Beat Kuşağı'na dönelim dilersen. Jack, niçin kendini ve dostlarını "yenik" olarak adlandırıyorsun?"

Millstein'in eleştiri yazısını okumadan yutmuş görünen bu muhabiri, o esnada mutfakta kahve için su kaynattığımdan, hatırlayamıyorum. Millstein aşırılıklardan, kavgadan ve şiddetli geçimsizliklerden söz etmiş, ama öte yandan Jack'in sevgi ihtiyacını dile getirdiğinde ısrar etmişti -"sanki inancın imkânsız olduğu bir geri planla ilgiliymiş gibi", diye yazmıştı Kayıp Kuşak eleştirmeni, John Aldridge'i anarak- bu kadar anlaşılmaz mıydı bu?

Yenik? Çılgınca gülüp başını salladı Jack, sonra sabrını olağanüstü koruyarak lakâbın kökenine indi - ilk olarak 1947'de beat meleği Herbert Huncke tarafından şimdi sisler altındaki bir bitkinlik anında kullanılmıştı bu ifade, sonradan Katoliklikle bağlantılı olarak, Latin Takdisçisi dendi. "Beat aslında beatimsi demektir. Anlatabiliyor muyum?" Jack amacını belirler kılmakta o kadar samimiydi ki, muhabir doğruluğun gerçekle eşdeğer olmadığını bildiği halde, gazeteciliğin doğruluk düsturundan şaşmayarak onu doğrulayabildi.

Sonraki aylarda o artan usançla tekrar tekrar kelime kökeninden söz edecekti –öbür gazeteciler için olsun, bizzat kaleme alacağı ayrıntılı makalelerde olsun. Spot ışıklarının görkemine kapılarak, onu televizyon kameralarının önünde tekrar edecek ve konferans salonlarının kürsülerinde mikrofonlardan haykıracaktı– kelimelerin üstüne basa basa; içilen şaraplar kürsüdeki utanç verici salağın ilgisiz sözler etmesine neden olacaktı.

Kimsenin 1957'de kelime kökenleriyle işi yoktu. Halk basit şeylerin peşindeydi, sloganlara indirgenmiş bir dil, reklamlar gibi bir anda

etki eden mesajlar. "Beat Kuşağı" kitaplar sattırıyor, siyah kaplumbağa yaka süveterler, bereler ve siyah gözlükler sattırıyor, tehlikeli bir oyunu andıran bir hayat tarzını dayatıyordu – ya yargılanan ya da peşinden koşulan bir olguydu bu. Kenar mahalle gençleri Cumartesi akşamları hippi partilerine takılıyorlar, aşırı alkol tüketip birbirlerinin sevgilileriyle sevişiyorlardı. Beat sözcüğünün ne zaman argoya girdiğini unuttum. Ekim ayı olabilir mi? San Francisco köşe yazarı Herb Caen onu icat eden isimdir. Her şeyi tek kelimeyle mükemmel özetliyordu o (beatnik). Rus sesletimindeki 'nik' son eki (O dönemler Sputnik'in çıkışı kamuoyu gündemindeydi, Beatnik-beat-sözcüğü oradan geliyor) özgür aşka ve biraz da komünizme, ilaveten de genel bir sersemliğe atıfta bulunuyordu. "Beat Kuşağı" tarihî bir gelişim sürecini ifade etmişti. Fakat doğru aksesuarlarla, beatnikler çok geçmeden yaratıldılar.

Her sabah aşağı kata indiğimde, posta kutumu Viking'den gelen mektuplarla tıkış tıkış bulurdum. "Sevgili Jack", diye başlarlardı her seferinde. O kim bilir belki de eski bir dosttur diye düşünerek, içlerinden birini okumaya başlar, ama meçhul bir kişinin özlemleri yahut sabuklamalarıyla karşı karşıya kalırdı.

Sevgili Jack, bu küçücük adi kasabada sıkıntıdan patlıyorum. Keşke yanında olabilsem, sana dokunabilsem...

Sevgili Jack, ne demek istediğini anlayamadığım için kitabını altı defa bir kenara fırlattım. Zira o beni serseme çevirdi, hasta etti, kafamı karıştırdı ve dedim ki o bir kahrolası. Ama gece eve döndüğümde kafam işle ve gece nerede uyuyacağından ertesi gün ne yiyeceğinden daima emin, at gözlüğü takmış insanların bayağılıklarıyla doluydu. Senin baş belasını aldım elime, vaav! Sana iyi şanslar. Eğer New York'tan bıkarsan ve kedi köpeğe de aldırmıyorsan, bana bir telefon çak ve haftasonu atla gel.

Sevgili Jack, diyordu Jefferson. Yüce Tanrının huzurunda İNSAN DÜŞÜNCESİ üzerinde her türlü zorbalığa karşı olacağıma yemin ettim. AMERİKAN HALKININ VE VATİKANIN yaptığına da elbet...

Hettie Jones

Hettie Jones, Joyce Johnson'ın kitabındaki "ikincil karakterlerden biriydi. 1950'lerin sonlarında, Greenwich Village sakinlerinden olan Jones, Afrikalı-Amerikalı yazar LeRoi Jones'un karısı ve iki kızının annesiydi. Kitabı How I Became Hettie Jones'da (Nasıl Hettie Jones Oldum) (1990); "Laurelton / Queens'li küçük, esmer, yirmi iki yaşında bir Yahudi"den, radikal bir şairin karısı ve Partisan Review adlı muhafazakâr bir yayında çalışan Hettie Jones'a dönüşümünü anlatır. Jones, işten çıkıp Chelsea bölgesi, Batı 20. Cadde'deki kalabalık evlerine döndükten sonra, deneysel dergi Yugen ve "sanat ve edebiyattaki yeni bilinç"i destekleyen Totem Press'in işlerini yürütmede, kocası Roi'ya yardımcı oluyordu. Hettie Jones, kitabına yazar Jane Bowles'tan bir alıntıyla başlar: "Aslolan, onlar bize keyfi değişimler dayatmadan önce, bizim kendi irademizle değişmemizdir."

Yirminci Cadde'de iki ön odaya bitişik, yüksek, koyu boyalı dolapları olan dar bir mutfak vardı ve musluk taşının ötesinde isli büyük boy bir pencerenin camı tütüyordu. Geniş bir duvar gölgesi yakından görünüyor, kasvetli havanın arasından pasparlak bir gün doğuyordu. Ama sakindi ortalık, Roi, Ron Loewinsohn'un yayıncı şirketimiz Totem Press tarafından 1959'da ilk basılan kitabı Watermelons'daki giriş şiirini pencere çerçevesine iliştiriyordu. Okura bizzat sanat edimini sunan şiir şöyle başlar:

İnsan gerçeği
Aklın baş döndürücü devinimiyle meydana getirdi

Ve şöyle sona erer:

...şimşekler
tüm saf ve masum manasızlığıyla akla hücum eder,
tıpkı bir Beyaz Gergedan gibi.

Bu mısraları saatlerce, süze süze okur, hep gergedanın bana homurdandığını görür gibi olurdum. Şiirler yaşamlarımızın aynalarıydılar. Birkaç Yugen ve Totem figürü yapan ressam kendini hayvan addediyordu. Ron "İnsanları çarpacak bir figür bulmalıyız", dediğinde, Basil "Pekâlâ, beyaz bir gergedana ne dersin?" diye karşılık veriyordu. Çok sonra memnun oluyor ve şu sözüyle baskın veriyordu: "Allah'ın cezası ya hemen eve gidip de onu yazmasaydı!"

Hangi ülke kökenli olursa olsun, musluk taşımın berisindeki o hayvan varlığını kocama borçluydu. Kalbinizi duvarın üstüne koyma alışkanlığı, yerel ifade şekillerine bir düşkünlük vardır daima. Bizim içine düştüğümüz ifade barışçıl ve oyunculdu.

Bir başka Cuma günü, 1959 kışının ortaları, sopsoğuk bir akşam, saat altı suları. İşten eve yeni gelmişim, üzerimde bol siyah bir süveter var ki, fermuarı açık eteğime iliklenmiş. Onun orada olduğunu daima bilsem de, bebeği pek hatırlamıyorum. Çoğu zaman hayatım onunla

dopdolu. Neyse bu gece daha ziyade sonsuzluğa aday bir doğum var – Yugen 4. Bebek gibi bir şey o da, kapağı beyaz soyutlamayla siyah olacak. Yıllarca "son baskı" yapacak, daima "çok satan kitaplar" listesine girecek. Ama henüz o ofset basımı taze kâğıt rulolarından ibaret. Dış kapının gerisine çekilirlerkenki itiş-kakışı duyar gibiyim. Sonra, büyük bir güç gösterisiyle ve şamatalar, ulumalar arasında, üç heyecanlı genççe içeri taşınıyorlar.

Başrolde, bir Orta Batı açılış edasında, güzel kapak tasarımıyla Totem'in tasarımcısı kapak sanatçısı, Fee olarak da tanınan Fielding Dawson. O Black Mountain güruhundan bir yazar ve bir ressam. Mavi gözleri kıvılcım saçar, yanakları kızarmıştır soğuktan. Onun tam arkasında, fiyakalı siperli şapkasıyla, yine soğuktan kızarmış burnuyla Roi ki, ağır kolisi bang-nu'yu düşürüyor, bu arada şapkası da başından düşüp üçüncü adamımız Max Finstein'in ayaklarının ucuna yuvarlanıyor. Max de taşıdığı crash-yu kolisini düşürüyor şapkası da yine düşerken başından. Zamanlama harikulade. Gülmekten iki büklümler. Sanırsınız onlar Marx Kardeşler! Alkışlamadan duramayacağım. Max Boston'lu narin, zeki, amber kokulu bir şair, gömleklerinin üstünde metal gördüğüm ilk insan. O vakitler bizim yatağımızda sürerdi hayatını.

Geriye dönüp baktığımda, üçü de gözüme bir duygu, Kardeşlik Haftası ilânının bohem bir versiyonu gibi görünüyorlar. Ama orada –orta sınıf hayatı için tasarlanmış o odada, kiremitli orta yeriyle resmî makamımızda– onlar gerçektirler, bana yakındırlar ve anlamlıdırlar. Onlar öyle gırgırlardır ki! Buz tutmuş ayaklarını ovmak ve perişan aşık kemiklerine hohlamak gurur vericidir. Max brandy çıkarıyor. Doğuma içiyoruz. Roi X-acto bıçağımla kolileri açıyor.

Sizin Beat dediğiniz Yugen 4'e çarçabuk bakıveriyorum, üç Beat Gurusu – Kerouac, Corso, ve Ginsberg takdim ediliyorlar. "Sanatta ve edebiyatta yeni uyanışlar" daha kapsamlıydı. Basil King, Joel Oppenheimer, ve Fielding Dawson gibi, Robert Creeley, John Wieners, ve Charles Olson gibi şairler de Olson'un son rektörü olduğu Black Mountain Fakültesi'nin dışındaydılar. Tanıdığı ressamlar gibi, Frank O'Hara da New York Fakültesi'nin şairiydi. Gilbert Sorrentino

Brooklyn'de, Gary Snyder Japonya'da yaşıyorlardı, Ray Bremser ise New Jersey, Trenton'da mahkûmdu.

Yirmi sekiz sayfayı da ciddiyetle kontrol ediyoruz. Orta kat yana doğru basılmış talimatlar vasıtasıyla. Ama kapaklardan bazısı olması gerektiği gibi değil. Fee hayal kırıklığına uğramış görünüyor.

Çok iyi görünen Roi'ye göz atıyorum. O bu sıkı bakışı kodeste kapmış ama yine de koliye eğiliyor. "Hey; buraya bakın, geriye kalanı fena değil", diyor itimat telkin eden ses tonuyla, kendi tesellisini bir parça gizleyerek. İşte bu o. İçlerinde en küçüğü, en genci, ve en hassası. Fakat o sorumluluk sahibi bir editör.

Yazı işleri masasında geçirdi zamanını. *Record Changer*'ın kocaman yazı masası Dick [Richard Hadlock] ve Ruth tarafından bırakılmıştı bize, zira onlar evlenip taşınmışlardı. (Herkes oraya oturmuştur, ama sıkışık bir hafta sonu onun üzerinde uyuyan tek kişi Joel'dı.)

Yirminci Cadde'deki mutfağın gerisinde uzun bir koridor vardı ki, üç odaya daha açılırdı. Sıra ve kitaplar odalardan birini, daracık yatağımız ise bir diğerini kaplardı. Üçüncüye gelince – aklımda onun güneşli, tozlu penceresi kaldığından, oraya niçin kendime ait bir yazı masası ve ardıma dış dünyayla ilişkimi keserek rahat yazı yazmamı sağlayacak bir kapı koymadığımı hatırlamıyorum. Hatta buna ne derece ihtiyacım vardı, onu da bilmiyordum. Oda, ben sokağa açılan odada, açık gözde çalışırken, birisinin bize verdiği hiç çalışmayan matbaa makinesiyle dolu olurdu. Basma işini profesyonellere bırakmadan önce, Yugen 3-6'yı ve birkaç küçük kitabı mutfak masasının üzerine yaslanmış bir tasarım levhasına koyardım.

Bu arada biz dikkat çekiyorduk. 1958'lerde eleştirmen Gilbert Seldes Yugen'deki şiirleri tümüyle "desteklemese" de, onda birçok lirik öğe –italikler ona ait– buluyordu. Gece yarıları kesmemin, yapıştırmamın, dizmemin ve yeniden daktilo etmemin bana öğrettiği buydu – tekrar tekrar bu şeyleri okumak, ayırmak, birleştirmek, meselenin özü.

Ve kapı zili. Evvela Joel, burnunu örten atkıyla gün boyu çalıştığı matbaa atölyesinde gözleri şaşkına dönmüş bir şekilde giriyor içeri, onun ardından Brooklyn grubu: Gilbert Sorrentino ve karısı Elsen, beraberlerinde bekçi kasketi ve bezelye rengi ceketiyle bir denizciyi andıran Cubby Selby; sonra editör Joe Early ve karısı Ann; dostları maden işçisi Larry Hellenberg; şair Sam Abrams ve karısı Barbara; Basil King ve karısı Martha; ve Max's Cansas City Stories'in yazarı Tony Weinberger.

Tüm bu besleyici ağızlardan çok bilgi edindim. Gizemli mutfak az çok açığa çıkarıldı. Mevsimlik bir içki ve bir kâse sarımsakla ovulmuş salata alıyorum. İlk adımın hakkından geldim – bir matzoh topu şekillendirmek zorunda kalsam da, bir yüzlükle okra ve hatta spagettili gumbo yapabilirim. Bu gece bunu yiyoruz. İtalyanlar sosa çok düşkünler. Erkek, kadın – her biri bir gurme âdeta. Soğansız, Elsene Sorrentino'nun teorisi. İki çocuklu ve bence bir dünya eksperi. "Sicilyalıların öz saygıları yok", diye alay ediyor etkileyici jestleri ve yüz buruşturmaları olan uzun boylu ve yakışıklı kocası. "Annem hiç yemek yapmazdı", diyor kollarını sallarken. Elsene yemek pişirmeye devam ediyor. Anlıyorum ki, o engin hayat şiirinin bir özetidir: "Mutfakta elimde bir bıçak / Kesiyorum bir domates" (A Fixture", Gilbert Sorrentino, Yugen 4).

Elimde kaşık, yemek pişirmeyen ev sahibi kocama göz atıyorum. Ama o bu şölen artıklarını temizliyor; spesiyalitesi zemini paspaslamak. Bu arada sahneyi tetkik etmek için geride duruyor. Salonda Max ve Fee bana kocaman görünen sayfa istiflerini düzenliyorlar, neresinden baksan bir gece sürecek bir çalışma. Ama eminim ki, özenli çalışmayla iş tamamlanacak, Roi'nin de şüphesi yok bundan. Başarı hayatımızın ortak erdemi. Geniş, tatminkâr bir sırıtışla, çenesi içeride ve kolları göğsünde sımsıkı katlı, odaları ayıran duvara eğiliyor. Sanki gururunu denetlemeye çalışıyor. Anlıyorum onu.

Gece vakti. Bir solukta kalp biçimli, Valentine mumlarına benzeyen Dexedrine mumlarını söndürüyoruz, BENİ SEV ya da SENİNİM diyeceğiz birbirimize. Şişeler yerde, ayaklarımızın dibinde sıra sıra, be-

lirgin bir koku dolduruyor salonu. Ama uyuşturucular pahalı, alımı ve kullanımı riskli hâlâ, ve ölümün uzağında hayatın yakınındayız biz. Hatta eserlerinde hep uyuşturucu kullanımından söz açan William Burroughs bile *Yugen 3*'de okuru "Kraliçeler meydanından uzak dur, evlat... şeytanî mal uyuşturucu müptelası diye haykıran hafiyelerin denetiminde..." diye uyarıda bulunmuştu. Saat sabaha karşı üç, son sayfalar gözden geçirildi. On ikimiz de iki büklümüz, sedir ve sandalyeler tıkışık, oda bugüne değin duyumsadığım tüm boşluğu tatmin eden bir gürültüyle diri. Kapakları, harmanlanmış son yığınlara ilave ediyor, ardından tamamlanmış kopyayı zımbayla payına düşeni yapan Max'a veriyorum. Joel ve Roi Ezra Pound'a dair bir tartışma içindeler. Yaptıklarıma bakmak için duruyorum. Ray Charles'ın "What'd I Say"i kolide. Elsene ve Cubby dans ediyorlar. Dexies'e karşı paradoksal bir tepkide bulunan Martha King uykuya yenik düşmüş. Kocası tel tel saçının altından dik dik bakıyor; karısının devam edemeyeceğini düşünüyor. Roi bir hususa işaret ediyor; alaycı parmağını bir birayı kaldırırken dışarı çıkarmış ve büyük boy şişe onu daha da küçük, daha yoğunlaşmış, direk, direk, direk, direk diye girişen horoz siklet bir boksör gibi gösteriyor. Aniden, içimde dönüp duran bebek Ray Charles ile dans ediyor – ve Yugen'in elimdeki kopyası yere düşüyor ve Michael Mcclure'in The Chamber'ının engin satırlarının bir parçası gözler önüne seriliyor:

Mor kibrit alazı ve ten...
...pasparlak ışık
...dışarıda yıldızlar
...arabaların uzayan sesleri.
...dokunmanın ve sevginin apaçık gerçeği
...senin kadar gerçek konuştuğum.

Bana göre homoseksüel yaşantı acımasız, tehlikeli, insanları deliliğe sevk etmekte bir o kadar kusursuz görünüyordu. John Wieners o yıl bir süre bizimle kaldı. O doğuya California'dan gelmişti, ve yolda üst ön dişlerini kaybetmişti. Mahcup tavırlar içinde, eliyle ağzını tutarak gülümseyerek, stüdyo tipi yatağımıza özenle tünedi. Sadece şiirlerine değil, kurmuş olduğu Measure dergisine de hayrandım. Ona bunu söyledim, ve ona atkuyruğu saçını sevdiğimi söylemeyi düşündüm,

ama öyle sıkılgandı ki, onu ifade etmeye tereddüt ettim. Böyle bir ruh nasıl teşvik edilirdi ki? Onların varlığını inkâr eden bir dünyada, bir araya gelebilen eşcinsellere hayranlık duyuyordum. Frank O'Hara ve oda arkadaşı Joe Le Sueur Grace Kilisesi'nin karşısındaki bir çatı katında kalıyorlardı ve onlar orayı sık sık insanlarla dolduruyorlardı ki, bunlara daima dostane ve iltifatkâr yaklaştıkları birçok kadın da dahildi. Gay hürmetsizliğini seviyordum ve Allen Ginsberg ve sevgilisi Peter Orlovsky bence tüm zamanların gözdesi olan Yirminci Cadde partisinde başroldeydiler. Şehvetli, sadık Allen o zamanlar otuzlarının başındaydı. Yirmileri kolay geçmemişti –Paterson New Jersey'den Kolombiya Üniversitesi'ne, Bellevue'de zorlu bir sezon– ama şimdi kendine hayrı dokunur bir hali vardı ve onun da ben ve Roi gibi kendi ilkeleri vardı. Bu sosyal uyuma, sıcaklığına ve zarafetine, Peter ile hakiki dostluğuna hayrandım. İkisi bazen tümüyle kıyafet dolu bir odada çıplak kalmaktan hoşlanırlardı – Allen esmer, saçları dökük, Peter sarışın, saçları fırça gibi, ve güzel vücutluydu. Rahat ve mükemmel poz verirler, asla soğuk görünmezlerdi. Hepimize kendilerini izlememiz çağrısında bulunurlardı (Ama kimse bunu yapmazdı).

Eşyalarımızın arasında bir şapka koleksiyonu vardı – bir ıvır zıvır dükkânından satın aldığım katlanır yüksek bir şapka, bir Fas fesi, bir Stetson, bir melon şapka, uzun, forslu bir sombrero. Bir Cumartesi gecesi –nasıl oldu bilmiyorum- şapkalar için vahşi bir savaş başladı. Asıllarına sahip olduktan sonra, benzerlerini uydurmak zorundaydık. Joel çömlek, Gil ise salata kâsesi aldı. Diğerlerimiz kâğıtla, ayakkabılarla, acele tertip edilmiş kıyafetlerle takip ettik. Joe Early başında yarası ve ceketiyle cüsseli bir Sikh gibi görünüyordu ve Cubby Selby'nin yanındaki kadın başına çoraplarını geçirmişti. Allen ve Peter'ın çırılçıplak olduklarını fark ettim, fısıldaşıyorlardı. Sonra birden herkesi yataktan attılar, yatağı arkadaşlarına fırlatarak odanın etrafında dansa başladılar, bir yandan da "Şapka! Şapka! Şapka" diye haykırıyorlardı. Bir kahkaha yükseldi, sonra kazananlar alkışlanmalarının ardından bir zafer koşusuna başladılar çıplak kıçlarına değen parlak yatak örtüsüyle.

Beat Amerika*

Ted Berrigan, Jack Kerouac ve Allen Ginsberg bize ne öğretti?

Aram Saroyan

Allen Ginsberg öleli 10 yıldan fazla oldu ama bu geçen zamanda onun benimle kaldığını fark ettim: Tıpkı yıllar önce ölen babammış gibi bilgilendirici, düzenleyici ve koruyucuydu. Allen ve ben hiçbir zaman gerçekten arkadaş olmadık ama ben bunu telafi etmek ve bu durumu düzeltmek için bir zorunluluk duydum hep. Aklıma gelen herhangi bir arkadaşım kadar ve hatta daha da fazla anlam ifade ediyordu benim için. Ölümünden sonraki yıllarda yaşamımdaki birkaç öğretmenden biri olmuştu. Gözlerini bana dikip bakıyor, yüzümü inceliyor, iyi ya da kötü beni ölçüyor ve ardından da doğru ya da yanlış olduğunu bilemediğim pek çok kritik durum karşısında beni bilgilendiriyordu. Olumsuz değerlendirmeler karşısında umutsuzluğa düşüyordum ama daha sonra bu değerlendirmelerin, bir anda ya da biraz uzunca bir süre sonra, tam bir cömertlik ve dahası, dürüstlük olduğunu kavradım.

Onun yerini hiç kimsenin alamayacağını da anlamıştım. Her yerde görünen, kalabalık için gereken enerji, merak ve açlık vardı onda ve bu da bizim ancak şiirlerimizde yapabildiğimiz bir şeydi. Emily Dickonson'dan Robinson Jeffers'a kadar muazzam hayaletlerimiz vardı ve evet, onlar iyiydi ama bizim daha çok enkaz altında kalmaya, Whitman'ın sarhoş aşkına, Allen'ın mükemmel örneklerine ihtiyacımız vardı. Allen bir yahudiydi ama bana göre yarı-yahudi ve daha çok bir mucize, Tanrı'dan gelen bir armağandı. Kötüyü reddeden ve ona meydan okuyan bir yahudinin en iyi örneğiydi. Süregelen bağnazlığı ve servet takıntısını ardında bıraktı ve bunu açığa vurdu; ninemin bir kâse tavuk suyu çorbasını masaya bırakarak onu içmemi buyurması

* Çeviri: Melis Oflas

gibi. Gerekli faturaları ve kirayı yalnızca oturup şiir yazmak için ödedi. O bir Mensch'di.[1]

Tarihte soykırım meselesinden dolayı mağdur olan Ermeniler gibi Yahudiler de ahlaka karşı takıntılıydı ve bu da kendine yönelik bir hayırseverliğe dönüşebiliyordu hızla. 60'lı yıllarda hippili köyün kavalcısı Allen, Kerouac'ın dar kafalı bir beyaz olmaktan dolayı üzüntü duyduğunu ve onun mizantrop sarhoşluğundaki altın öğretiyi görebiliyordu -Kerouac, şişman ve yaşlı büyürken "Vur bana, Ginsberg" demişti pek çok kez-. Hepimizin haklı olarak bir şeylere saldırdığımız sıralarda Kerouac'ın durduğu yer dolayısıyla herkes üzüntü duydu. Başka bir yerden bakıyordu o insana; belki de Allen'ın daha sonraları edineceği ustası ve Anne Waldman ile birlikte Naropa'daki Jack Kerouac Bedensiz Şiirsellik Okulu projesini yaratacak olan Tibetli Budist Chogyam Trungpa'nın izlediği yolun bir benzerini izliyordu.

Trungpa, Budizmdeki "kaçık bilgelik" ekolünden geldi. Erken ölümünden önce Amerika'daki ruhani topluluklarda sarhoşluğu, hızlı cinsel yaşamı ve en çok da W. S. Merwin'le geçen sürtüşmesinden dolayı skandal yarattı.[2] "Cutting Through Spiritual Materialism" Trungpa'nın en ünlü kitaplarından biridir ve kitabın adı yaklaşımını özetlemektedir. Hikâye, Allen ile ilk tanışmasına, onun şaşkınlığına ve Trungpa'nın içkisini reddetmesine kadar gider.

"İçmeyi kesmelisin" der Allen. "Ruhani bir lidersen sarhoş olamazsın."

Ginsberg saçlarını kesip sakalını tıraş ettiği takdirde içkiyi bırakabileceğini söyler Trungpa. Kozmik bir muhabbete girmek için her zaman hazır olan Allen gidip dediklerini yapar ve temizlenip geri döner, muhtemelen hâlâ barda oturmakta olan Trungpa'nın karşısına dikilir.

"Tamamdır." der. "Şimdi sıra sende."

Anlatıldığına göre Trungpa, içkiden vazgeçemeyeceği kadar içmeyi çok sevdiğini söyler ki bu sözler Allen'ın diğer gurusu olan Katolik Budist Kerouac'ın sözleri gibidir.

---

1 İbranice'de "tam bir insan", "tam bir birey" anlamına gelen sözcük.

2 Bahsi geçen olay Trungpa'nın herkesin çıplak kalacağı bir parti düzenlemesi ve partiye katılan Merwin ve kız arkadaşının bunu kabul etmemesi üzerine zorla soyundurulmasıdır. "Kıyafetlerden arınmazsanız maneviyata kavuşamazsınız" diyen Trungpa'ya muhafazakâr bir karşı çıkış yaşanmış, havada bira şişeleri uçmuştur.

Manhattan'da geçen ilk gençliğim sırasında yöneldim şiire; çünkü yaşamın ne olduğunu anlayamıyordum ve bazı ipuçlarını yazarak ortaya çıkarabilirim diye düşünüyordum. Lise döneminde keşfettiğim Uluma, duygusal ve ruhsal yaşamı tahrik eden bir ansiklopedi gibiydi ve huzursuz, çoğu zaman da sıkkın hissetmemin akıbetiydi. 1950'nin sonları ve 1960'ların başlarında, Amerika'daki ikna etme sanatının tam ortasında, derin bir sinirsel ve ruhsal otobiyografi bulmak gibiydi. Ciddiydi. Eğlenceliydi. Ekmek ve gıda gibi tüm acıların ruhta yolculuğu. Beni kırarak açtığını söyleyebilirim ve böylece ben, zamanın en derin tarihinde kendimi keşfedebildim.

Bozulmuş bir yeni yetmeyi dönüştürmek için yapılan bir iyilikti.

Allen, *Yaratılış Melekleri: Lew Welch ve Beat Kuşağı Destanı*'nda kullandığım fotoğrafın izini sürerek Naropa'dan beni aradı. Fotoğraf Jack'in bir portresiydi ve boynunda bir haç vardı. Sanırım Allen da fotoğrafı bu yüzden arıyordu. Fotoğraf ve fotoğrafçı ile ilgili detaylar üzerinde durduktan sonra başka konulara yöneldik. O sırada babam daha yeni ölmüştü ve Allen da bana eskiden şair olan ve New Jersey'de bir lisede öğretmenlik yapmış babasıyla ilgili bir hikâye anlattı. Allen, babasının hastalığının son günlerinde, onu ziyaret etmek için hastaneye gittiğinde, Louis'in küçük bir çocuk gibi, günün belirli saatlerinde koca dalgalar yaratan dumanlarının devasa tüyler püskürttüğü bacaları olan muhteşem bir binanın, yüksek bir gökdelenin yanında yaşamak istediğini anlattığını söyledi. Louis bu binanın hayalini kuruyor ve onun içinde olmak istiyormuş. Küçükken kendisine, büyüyünce oraya gideceğine dair söz vermiş. Louis, yıllar geçip yaşlı bir adama dönüşünce kendi hac yolculuğunu yapmış.

"Neydi o, biliyor musun Allen? Benim düşümdeki o koca binayı?"

"Nedir baba?"

"Bir yapıştırıcı fabrikası."

Allen, aynı görüşmede *Yaratılış Peygamberleri*'ni ne kadar çok sevdiğinden bahsederek ruhumu aydınlattı. Biraz uzunca konuşmuştuk ve telefon faturasından dolayı kapatması gerektiğini söyledi. Telefon faturası kısmı benim için tam bir Allen Ginsberg demekti; zamanın en iyi şairinin bir gözü kamusal hizmetteydi.

Bir şair olarak minimalist evrede olduğum 1960'larda, Fifth Avenue ile Eighth Street'in köşesinde bir öğle sonrası rastladım Allen'a. Kendi kuşağımın giyinme biçimine daldığımı düşünerek birkaç İspanyol paça pantolon, bir de hippi gömleği almıştım ve Allen ciddi bir yüz ifadesiyle incelemişti beni.

"Nasıl gidiyor?" dedi.

"İyi, giysiler oldukça güzel. Sen neden giymiyorsun bunlardan?" dedim sesimi rahatlatmaya çalışıp onun tarafından hazırlanmış deneysel bir uygulamanın içinde hissederek kendimi.

Başını salladı ve konuyla ilgili daha fazla yorum yapmadı. Ardından benim tek kelimelik şiirlerimden bahsettik.

"Tembel misin nedir?" Bu Allen'dan ya da babamdan duyabileceğim bir yorumdu ancak.

"Hayır." dedim.

On yıl sonra postmodernizmden sıyrılıp eski gelenekte bir yazar olmuştum. Allen, Bill Knott'la birlikte St. Mark Kilisesi'nde düzenlediğim bir okumaya katıldı. Sonradan okuduğum bir şiirde takındığım "biz ve onlar" tutumunun yanlış olduğunu düşündüğünü söyledi. Bu benim için oldukça değerli bir bilgiydi; şiirin niteliğinden çok, şiir yazmaya devam etmekle ilgiliydi. Bugün gördüğüm kadarıyla onun ve Kerouac'ın eklemlediği yüksek edebiyat fiziğinin bir parçasıydı. "Biz ve onlar" tavrını takınmayı bıraktıktan sonra William Hazlitt, Henry James ve diğer okumalarımda açıkça bir yankı duydum. Edebiyatın ahlak anlayışı yargılama değil empatidir ve bu yüzden Shakespeare en iyi örnektir. Allen, çıkmaz sokaktan geri çıkmamı sağladı.

* * *

Paris Review'un Jack Kerouac'la yaptığı röportaj, Ted Berrigan'ın buluşuydu. İnanması çok güç ama o zamanlar Kerouac neredeyse unutulmuş bir adamdı. Tanrıya şükürler olsun ki Ted onu unutmadı. Birkaç yaz önce gerçekleşen efsanevi Summer of Love (1967) zamanı Ted, o zamanlar benim de yaşamakta olduğum Cambridge'de kaldı. Yanında şair arkadaşlarını da (Ron Padgett, Tom Clark ve Larry Bensky) getirmişti. Cambridge gezisi, herkese göre, saçmalık anlarının dayanak noktasıydı. Birkaç sevgi dolu bahar günü için insanlar sürükleniyor, bir şeyler atıştırıyor, bir çift oda arkadaşıyla birlikte tuttuğum Central Square'deki evde topluca uyuyorlardı. 60'ların irtifasındaki bu yerin havası herkesin iyi vakit geçirmesini sağlıyordu. Ve elbette pek çok hazırlıksız ziyaretçi de geliyordu. Ama Ted, New York'a döndü. Kerouac ve şair Duncan McNaughton ile yapacağı röportaj için beni davet etti ve ben de 60'ların verdiği coşkuyla Kerouac'ı unutabileceğimi düşünerek kabul ettim.

Ted'in hazırlıksızlığı koreografikti: Jack, babamın[1] işlerini sevmişti ve Ted bunu biliyordu.

Harabeye dönmüş evinin oturma odasındaki Kerouac, triumvirliğin[2] sonuncusuydu (Allen birinci, Burroughs ikinci) ve onu o öğle sonrasından akşama kadar gördüm. Gene de tuhaf bir kabul töreniydi.

Henüz 30 yaşlarının başında olan kırmızı kafalı İrlandalı Ted, hap almayı seviyordu ve neredeyse oturma odasına girer girmez Kerouac'a bir avuç Obitrol[3] verdi. Jack onları yuttu ve bir daha da istemedi. Ted, Jack'in biyografik detayların mahremiyeti konusundaki kapsamlı, dikkatli çalışmasını biliyordu. İyi bir röportajcıydı çünkü Jack'in diline hakimdi; idiyomatik dilden yüksek literatüre kadar her şeye hakimdi.

"Tanrım, bir arı gibi özgür dolaşmak istiyordum bu ülkenin etrafında" diyerek Neal Cassady ile geçirdiği zamanı anlattı Kerouac.

---

1 William Saroyan

2 Lat. Üçlü hükümdarlık.

3 Dört farklı amfetamin tuzundan oluşan uyuşturucu.

"Beş bin benzin istasyonunun eşliğinde oldukça eğlendik." Hava kararmaya başlıyordu ama hiç kimsenin aklına ışıkları yakmak gelmiyordu; karanlık oturma odasında oturuyorduk.

Jack'e Buda ve İsa arasındaki farkın ne olduğunu sordum. Hızla bana bakıp kafasını salladıktan sonra şöyle söyledi: "Çok iyi bir soru. Hiçbiri yok."

Bu beklenmedik cevapla tanrılara teşekkür ederken bir süre sessiz kaldım. Cevabımı hazırlamıştım: "Buda karate biliyordu."

Röportaj boyunca onun edebiyatından etkilenen birisinin orada olması ilgisini çekmişti sanırım. Bana, ondan sonra tekrar etmemi istedi; satır satır tekrar edecektim Mexico City Blues'da yazdığı bir şiirin kelimelerini:

KEROUAC: Diz kapağı acısının hassas tasavvurları. Söyle Saroyan.
SAROYAN: Diz kapağı acısının hassas tasavvurları.
KEROUAC: Yavru kedimi karnından öpmek gibi
SAROYAN: Yavru kedimi karnından öpmek gibi
KEROUAC: Ödülümüzün yumuşaklığı
SAROYAN: Ödülümüzün yumuşaklığı

Birkaç kez tökezledim karışık satırlar arasında ama kalın derili, kalın kafalı, 23 yaşındaki bir yazar bazı temel egzersizleri yapıyordu; doğaçlama edebiyat yaparak değil, ustasının sözlerini tekrar ederek. Beni sarmalayan gizem sırasında yaşanan şey tam bir varoluşsal haldi: Beatler dirildi. Yani, benim sevgili genç arkadaşım, Kerouac söylüyormuş gibi, hep birlikte değerlendir. Bunları ben yazmış olsam bile bu yazılanlar artık hepimizin. Uygulamayı sonlandırdığımda Jack, beni mütevazi bir övgüyle ödüllendirdi; yıllarca benimle geldi ve ben ona layık olabilmek için elimden gelenin en iyisini denedim.

"Yapacaksın Saroyan" dedi.

"Amerikan Kültürü İçin Yeni Bir Üslup": Kerouac'ın Spontan Düzyazısı ve Savaş Sonrası AvanGard[1]

Fiona Paton

Başlığım Kerouac'ın 1958 Martında Esquire'da yayımlanan bir makalesinden geliyor, "Aftermath: The Philosophy of the Beat Generation" (Sonuç: Beat Kuşağının Felsefesi). Bu makalede Beatleri şöyle tanımlıyor:

"Sonunda Batının "özgürlük" makinesine sırt çeviren ve uyuşturucu kullanan, bop seven, kavrayış parlamaları yaşayan, "duyuların bozulmasını" tecrübe eden, tuhaf konuşan, fakir ve hoşnut olan, Amerikan kültürü için yeni bir üslubu, (Kayıp Kuşağın aksine) Avrupa'nın etkilerinden tamamen bağımsız (olduğunu düşündüğümüz) yeni bir üslubu, yeni bir büyüyü haber veren yeraltı kahramanları."

Kerouac'ın "Amerikan kültürü için yeni üslubu" 1952'de geliştirdiği spontane düzyazı yöntemiydi, filmler, çizgi romanlar, ucuz romanlar ve cazdan alınmış üslupsal stratejilerden yararlanan, konuşma diliyle edebi dilin şaşırtıcı bir füzyonu. Ancak, elli yıl sonra, Kerouac'ın üslupsal dehası hâlâ tam olarak kabul edilmiş değil. Şöhreti hâlâ, maalesef, en ticari iki romanına dayanıyor, *Yolda* ve *Zen Kaçıkları*.

Bu romanların hiçbiri spontane düzyazı değil. *Yolda*'nın bir versiyonu gerçekten de üç haftada, 100 fitlik bir teleks rulosuna yazılmıştı ama Kerouac spontane düzyazıyı bu meşhur rulo deneyinden *sonra* geliştirdi; üstelik, *Yolda*'nın 1957'de nihayet basılan versiyonu aradaki yıllar içinde defalarca, önemli derecede değiştirilmişti. Kerouac 1968'de verdiği bir röportajda şunları söylüyor, "Malcolm Cowley zamanında, *Yolda* ve *Zen Kaçıkları* söz konusuyken, ne olursa olsun üslubuma sadık kalacak gücüm yoktu. Malcolm Cowley sonu gelmeyen düzeltmeler yapıp binlerce gereksiz virgül eklerken [...] şu işe bak ki, *Kaçıklar*'ın el yazmasını tazmin etmek için beş yüz dolar

1 Çeviri: Artemis Günebakanlı

harcadım ve Viking Press'ten 'Düzeltmeler' başlıklı bin dolarlık bir fatura aldım". Bu romanların ikisinin de Amerikan kültür tarihinde önemli anları temsil ettiği bir gerçek. Ama estetik açıdan, aslında oldukça gelenekseller ve Kerouac'ın saygınlığının dayanağı bu eserler olmamalı. Hem araştırmacı hem öğretmen olarak, Kerouac'ın daha zorlu metinleriyle meşgul olmalıyız ki elli yıl sonra, *Doctor Sax* gibi romanlar, *Ulysses*, *Döşeğimde Ölürken* ya da *Kayıp Zamanın İzinde* gibi yüzyılın diğer deneysel eserleri kadar bilinir ve saygın olsun.

Tabii birçok eleştirmen Kerouac'ın Joyce, Faulkner veya Proust'la aynı düzeyde görülmesi fikrine içgüdüsel olarak ayak diriyor. Kerouac hâlâ serseri bir sokak şairi, hikâye anlatmayı iyi beceren kültürsüz bir özgür ruh olarak tanınıyor. Gerçekten de çoğu öğrencimizin kalbindeki imge bu. Onları *Yolda*'nın verdiği zevkten mahrum bırakmak istememekle beraber, Kerouac'ın "Amerikan kültürü için yeni bir üslup" derken kastettiği şeyi örnekleyen bir roman olan *Doctor Sax*'ın düşünsel ve üslupsal mükemmelliğini onlarla paylaşarak Kerouac'la ve aynı süreçte anlatısal biçimle ilgili bilgilerini genişletmenin zamanı olduğunu düşünüyorum.

Bu "yeni üslup" Kerouac'ı İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşen ve A.B.D.'yi, özellikle de New York'u sanatsal deneyciliğin başlıca merkezi yapan olağanüstü kültürel değişime bağlar. Fazla uzatmamak adına, kendimi bunun iki tezahürüyle sınırlayacağım: Charlie Parker'ın bebop cazı ve Jackson Pollock'ın soyut dışavurumculuğu. Elbette, Kerouac'ı Parker ve Pollock'ın teknik deneyleriyle ilişkilendirmek yeni bir şey değil: Biyografi yazarları Nicosia ve McNally'nin bu konuda söyleyecek zekice şeyleri var. Bu noktada eksik olan, Kerouac'ın spontane düzyazısındaki teknik benzerliklerin somut örneklerle gösterilmesi. Başka bir yerde Kerouac'ın yazınının caz yapısını uzun uzadıya yazdığım için, burada kısa bir genel açıklama ve ardından belirli bir bölümün tartışılmasıyla yetineceğim.

Kerouac ve grubunun kırkların sonunda ve ellilerin başında dinlediği caz türü bebop'tı, geleneksel swing melodilerini hızlı, öngörülemez ve çoğu kez ton ve akor geçişleri açısından son derece deneysel

melodilere dönüştüren bir tarz. Kübalı trompetçi Chico O'Farrell'a göre, "bebop bir bakıma eski swing yapma anlayışının bittiği noktadır. Swing bitti demiyorum – hâlâ swing yapıyorduk ama bu yeni çalma ve besteleme biçimine ilişkin dörtlü yapı içinde." Geleneksel caz gibi, bebop'ın hâlâ ayırt edilebilir bir yapısı vardı: melodi-köprü-doğaçlama sololar-melodi. Charlie Parker'ın "Bird Feathers"ı bu yapıyı açıkça sergiler ancak bunu daha hızlı ve diyelim ki bir Duke Ellington parçasında olandan çok daha fazla teknik deneyle yapar. Bebop spontane, canlı doğaçlamayı swing'den daha fazla benimsedi, yine de bu büyüleyici (ve bazen düzensiz) performansların arkasında saatler süren sıkı bir çalışma vardı. Bir eleştirmene göre Parker'da, uzun melodiler "parça parça kısa melodilerle birleştirilir: Performansın doğaçlama niteliğine ve 'sesli düşünen', bir fikirden diğerine geçerken motifler deneyen birini dinlediğimiz hissine katkıda bulunan parçalar.

Kerouac'ın spontane düzyazısı, Parker'ın saksafon çalışındaki aynı öngörülemezlik, heyecan ve lirizmi içerir. Aslında, 1952'de teknik buluşunu yaptığında Parker'ı yoğun biçimde dinliyordu. John Clellon Holmes'a bir mektubunda şöyle der, "bütün albümleri dinliyorum ve aylardır ilk defa bop müziğe dalıyorum [...] Modern Sounds in Jazz adlı bir albümde çaldığı olağanüstü blueslar ve Miles'la değiş tokuş ettikleri nakaratlar dahil bütün Bird albümlerini dinliyorum". Sonra devam eder, "şimdi keşfetmeye başladığım şey romanın ve öykünün keyfi sınırlarının ötesinde [...] keşfedilen düzyazı... *vahşi biçim*, moruk, *vahşi biçim*". 1959'da Warren Tallman'dan beri eleştirmenler Kerouac'ın üslubunu caz doğaçlamalarıyla ilişkilendirmişlerdir, haklı olarak. Ne de olsa, "Essentials of Spontaneous Prose"da (Spontane Düzyazının Temelleri) kendi yazma yöntemini açıkça "konuya *üflemek* (caz müzisyenliğinin gereğince)" olarak tanımlar. Ancak görünüşte rastgele olan üslubunun altındaki disiplini kavramak için, *Doctor Sax* gibi spontane düzyazı bir romanın belirli bölümlerini yakından incelememiz gerek. "Essentials"a göre, Kerouac "belli bir imge-nesne" ile başlar ve "ilginin merkezinden" yazar. Dolayısıyla hayal gücü, yazma eyleminden önce odaklanır. Tim Hunt'ın belirttiği gibi, bir caz parçasında melodinin işleviyle Kerouac'ın "imge-nesne"si arasında üstü kapalı bir paralellik vardır. İkisi de çevrelerinde gelişecek spontane

doğaçlamalar için ana çerçeveyi sağlar. Ama bu paralellikle ilgili asıl önemli nokta, Kerouac'ın bir caz müzisyeni gibi doğaçlamasını sonlandırmak için imge-nesneye (i.e. melodiye) geri dönmesidir. Bir bölümün sonu, sıklıkla başa döner.

Aşağıda, *Doctor Sax*'taki sayısız örnekten biri bulunuyor. Bu bölümde Jacky Duluoz'un çocukluğunda gördüğü kâbuslardan biri anlatılır, uydurma süper kahraman Doctor Sax Jacky'nin bunlarla başa çıkmasına yardım eder.

"Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşeti–beyaz bir kapıdaki kancaya asılmış siyah palto–karanlıkta–o-o-h! – kapıma yapışık halde şahlanan devasa kefeni gördüğümde kalbim duracak gibi olurdu – Açık dolap kapıları, güneşin altındaki her şey içerde ve ayın altında – kahverengi kapı kolları görkemli bir şekilde düşer –kötü boşluklardaki başka askılarda gereğinden fazla hayalet, uyku yatağımı dikizliyor – annemin odasındaki haç, Centralville'de bir satıcıdan almıştı, siyah lake bir haçın üzerinde fosforlu İsa - İsa Karanlık'ta parlardı, ne zaman önünden geçsem korkuyla yutkunurdum güneş batar batmaz, tabut sehpası parıltısını alırdı, dehşet verici korku - çığlık filmi Murder by the Clock gibiydi hani yaşlı bir kadın gece yarısı mezarından çıkıyor da – onu asla görmezsin, sadece yazı masasına yaklaşan kederli gölgesi vardır tık-tık-tık kızları ve ablalarıysa evde çığlık atıp dururlar – Odamın kapısının birazcık bile aralık olmasından hoşlanmazdım, karanlıkta esneyerek kara bir tehlike deliği olurdu. – Dik, uzun, ince, haşin, Kont Condu birçok kereler kapımın eşiğinde durmuştur – odamda eski bir gramofon vardı ki o da hayalet gibiydi, eski maun kursağındaki eski şarkılar ve hüzünlü Amerikan antika albümler yakasını bırakmıyordu [...] Eliniz kadar büyük dev örümceklerin korkusu ve fıçı kadar eller – neden... Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşetleri–pek çoktur."

Kerouac'ın buradaki "ilgi merkezi", melodisi, "Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşeti"dir. Bu anımsatıcı cümle, kendisini izleyen anılar için tematik bir çerçeve sağlar. Günlük nesneler karanlık yatak odasında, on yaşında bir çocuğun özgür hayal dünyasında, dehşetli kefenler ve hayaletlere dönüşür, dinsel eşyalar kâbus gibi canlanırken vampirler ve örümcekler gölgelerde gizlenir. Ama bu çağrışımsal

doğaçlamanın sonunda Kerouac bir caz müzisyeni gibi ilk melodiye döner, "Lowell gecesinin yer altında gürleyen dehşetleri–pek çoktur." Kerouac'ın yazınını renklendiren sıra dışı söz öbekleri –"kötü boşluk" ve "uyku yatağı" gibi– Parker'ın ezgisel verimliliğine eşdeğer bir dilsel yaratıcılığı gösteriyor. Konuşma havası ve çoğu kez yarım kalan cümleler, Parker için kullanılan "doğaçlama niteliği" ve "'sesli düşünen' birini dinlediğimiz hissi" tanımlamalarını anımsatıyor. Konuşma dili ve bop müzik arasındaki bu bağlantıyı Ginsberg de Naropa Enstitüsü'nde verdiği bir derste belirtmiştir: "Bop müzisyenleri müziklerini Siyahların sokak ağzının ritmine uyduruyorlardı, birbirleriyle sokak ağzı kullanarak enstrümanları vasıtasıyla konuşuyorlardı. Kerouac konuşma dilinin devinimlerini yazı diline sokmak için, var olan şiir ve düzyazı örneklerinden daha ilginç ritimler kullandı ve bunu dile dönüştürdü."

Kerouac'ın doğrudan beboptan esinlendiği spontane düzyazısı, yapılan ilk eleştirilerde edebiyat olarak görülmedi bile. Örneğin Barnaby Conrad, *Doctor Sax*'ı şöyle tanımlıyordu, "otobiyografik nitelikte bir dizi gizemli, düzensiz hatıra, görünüşe göre şu formülle yazılmış: Kafka'nın en kasvetli halinden bir parça, Wolfe'un akan düşüncelerinden iki parça, Joyce'un en iğrençlik saplantılı işlerinden üç parça al ve ne üslup ne de seçicilik olmadan hepsini karıştır". Kerouac 1959'da Barney Rossett'e yazdığı mektupta "Bana öyle geliyor ki eleştirmenler SAX'la ilgili ne diyeceklerini bilmiyorlar. Belki de diğerlerinin söyleyeceklerini duymayı bekliyorlar. Bak, bir yıl sonra ondan daha çok bahsediyor olacaklar. 'Yer altında gürlüyor' ve 100 yıl boyunca da devam edecek" diyordu. Kerouac romanın dikkat çekmesinin bir yıl alacağını öngörürken fazla iyimserdi. *Doctor Sax* zamanının o kadar ilerisindeydi ki nispeten yakın zamana kadar Kerouac'ın en sık baskısı tükenmiş halde kalan romanıydı. Öte yandan zamanının o kadar parçasıydı ki, geri dönüp bakıldığında, eleştirmenlerin onunla savaş sonrası dönemin muazzam kültürel enerjileri arasındaki bağlantıyı kuramamış olmasını anlamak güç. Kerouac'ın medya tarafından yaratılan "Beatniklerin Kralı" imajı, hayatının sonuna kadar ona musallat olan bir karikatür, şüphesiz düzyazıya getirdiği yenilikleri gölgeledi, spontane doğaçlamanın başka bir alanda, Jackson Pollock'ın resimlerinde çok rağbet görmesine rağmen.

Kerouac'ın yaratıcı hayal gücünü iş üstündeyken sunma arzusu, işlerini bildiği ve beğendiği, Cedar Tavern'de birlikte içtiği soyut dışavurumcularla açık benzerlikler taşır. Kerouac, Jackson Pollock'ı "daha önce hiç görülmemiş şeyleri resmeden" bir dahi olarak tanımlıyordu. Kerouac gibi Pollock da çalışırken Charlie Parker dinliyordu. Pollock 40'ların sonunda sanat dünyasını hareket resmiyle sarstı, bu terim Harold Rosenberg'in 1952'de Pollock için tuvalin artık bir imgeyi yeniden yaratma alanı değil, "bir hareket alanı" olduğunu söylemesiyle ortaya çıktı. Pollock'ın yöntemle ilgili açıklamaları bu doğaçlama yaklaşımı doğruluyor: "Resme de çizime yaklaştığım gibi yaklaşıyorum, yani doğrudan... ne kadar yakın, ne kadar doğrudan olursa – bir iddiada bulunma olanağı da o kadar büyük olur." Pollock, eserlerinin rastgele olduğunu düşünenlere cevap olarak "Boyanın akışını kontrol *edebiliyorum*; tesadüf diye bir şey yok, başlangıç ya da son olmadığı gibi," diyordu. Daktilosuna yeni kâğıt yerleştirmek için durmak zorunda olması Kerouac'ı sinirlendiriyordu. Pollock da fırçasına boya sürmek için durmaktan hoşlanmıyordu ve çok akışkan boyayla dolu bir tenekeye bandırdığı bir çubuk kullanmaya başladı, bilinçdışı zihninden akan enerjiyi doğrudan tuvale aktardığını hissettiği bir sistem. Bu meşhur "damlatma" yöntemiydi, *Time* dergisi ona "Jack The Dripper" lakabını takarak bu teknikle dalga geçmişti. *Time* daha sonra Kerouac'a da "Hobohemia'nın helâ şairi" unvanını vermişti. Fakat Kerouac ve Pollock, Parker gibi, yöntemlerini yıllar süren disiplinli ve özenli estetik deneylerden sonra geliştirmişti. Daha soyut bir düzeyde, Pollock'ın karmaşası ve enerjisi, döngülere ve dairelere olan düşkünlüğü, Kerouac'ın tekrarlamalı anlatı tarzını anımsatıyor. İkisi de Carl Jung ve James Joyce'tan etkilenmişti ve sanatları, yaratım anında bilinçdışındaki yaratıcı enerjiyi bilinçli iradenin şekillendirici gücüyle birleştirip, bilincin doğasını mümkün olduğunca doğrudan incelemeye çalışıyordu.

Serge Guilbaut'nun ikna edici biçimde gösterdiği gibi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra eleştirmenlerin soyut dışavurumculuğu kucaklamaları, Amerikan kültürünü bireysel özgürlük ve dizginsiz yaratıcılığın gururlu simgesi olarak muhafaza etmek isteyen Soğuk Savaş ideolojisiyle birlikte düşünülmelidir. 1948'de The Museum of

Modern Art (Modern Sanat Müzesi) tarafından düzenlenen (Jackson Pollock'ın da katıldığı) bir forumda, konuşmacılar "modern sanatın bireysel yaratıya eş ve liberal Amerikan değerleriyle uyum içinde" olduğunu öne sürmüştü. Aynı anda Clement Greenberg, Pollock'ı "şiddet, güç, büyüklük, spontanelik ve sonsuzluk" gibi Amerika'ya münhasır niteliklerin ifadesi olarak görüyordu. Pollock, Kline ve de Kooning gibi sanatçıların ünlenmesiyle, New York modern sanatın merkezi olarak Paris'in yerine geçti ve Birleşik Devletler siyasi ve ekonomik liderliğinin yanında kültürel liderliği de elde etti. Kerouac savaş sonrası on yılın kültürel açıdan olumlu atmosferine derinden bağlıydı. Art Students League (Sanat Öğrencileri Birliği) kafeteryasında Arshile Gorky'nin karşısına "Bu Avrupalılara neden ihtiyacımız olsun?" sorusuyla çıkan Pollock gibi, Kerouac da "Amerikan kültürü için yeni bir üslup, Avrupa'nın etkilerinden tamamen bağımsız yeni bir üslup"ta ısrar ediyordu.

Bu yüzden Kerouac'ı hem bebop müzisyenleriyle hem savaş sonrası dönemin soyut dışavurumcularıyla ilişkilendirmek çok önemli. Yaratıcı zihni iş üstünde kaydetmek ve bu sürecin ortaya koyduğu özgünlük ve yaşam enerjisi, Amerika'nın savaş sonrası kültürel değişiminin belirleyici unsuruydu. Bu, gürültülü Amerikan demokrasisi propagandasının, McCarthyciliğin uygulamalarıyla grotesk bir biçimde bağdaşmadığı bir zamandı. Bu, görünüşe göre kurumsal ideoloji ve bilimsel rasyonalizmin üçüncü dünya savaşının nükleer kıyametine doğru neşeyle sürüklenen pasif asalaklar ürettiği bir zamandı. Kerouac, Parker ve Pollock doğaçlama teknikleri yüzünden alay konusu oldular. Ama bu sanatçılardan her biri, farklı yollarla, *Uyumlu Olmanız Mı Gerekiyor?* adlı bir kişisel gelişim kitabının çok satanlar listesinin zirvesinde olduğu bir zamanda, cesurca bireysel bakışın bütünlüğünü muhafaza etti. Şimdi Charlie Parker ve Jackson Pollock yirminci yüzyılın en büyük sanatçılarından ikisi olarak anılıyor. Ve Kerouac? Kerouac'ın itibarı Massachusetts Üniversitesi'ndeki Beat Attitudes (Beat Tavırları) gibi konferanslarla yeniden oluşuyor. Fakat bizler doğaçlama dehasını gerçekten ortaya koyan romanları öğretmeye başlamadıkça, Amerikan edebiyatında ikincil bir figür olarak kalacak, sevgiyle kucaklanan ama sonra Robert Stone gibi yazarlar

tarafından reddedilen bir figür. Stone, 1997 tarihli bir makalesini şu tepeden bakan gözlemiyle bitiriyor: "İnsanlar bir zamanlar, çağdaşlarının adı unutulduğunda Kerouac'ın adının hatırlanıyor olacağını söylüyordu. Haklı da olabilirler, evlatlıkla ilgili ve yurtsever nedenlerden öyle olsun diyorum. Ama genel olarak, '*Yolda* benden çok anneme göre bir kitaptı' diye düşünüyorum". Ben de diyorum ki Kerouac'ı "evlatlıkla ilgili ve yurtsever nedenlerden" onaylamayı bırakıp, bir sanatçı olarak yaratıcı dehasını kabul etmenin zamanı geldi.

Tanca Beat Kuşağı[1]

Joe Ambrose

Tanca, önemli Beat olaylarına ev sahipliği yapan tek Batı-dışı metropoldü.

Beat Kuşağı esasen İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı şehirlerinde gerçekleşen kentsel bir olguydu. Ginsberg ve Herbert Huncke New York'tan çıktı. William Burroughs ve Brion Gysin geleneğin sınırlarını Paris'teki Beat Hotel'de, New York'taki Chelsea Hotel'de ve Londra'daki şık Duke Caddesi'nde yıktı. Kerouac her yerdeydi. San Francisco, Budist şair Gary Snyder, kolâj sanatçısı Wallace Berman gibi büyüleyici Beat marjinalleri ve telif ücretini yolda görse tanımayacak birçok bohem yazar için seçkin bir yayınevi olan City Lights'ı doğurdu.

Tanca, önemli Beat olaylarına ev sahipliği yapan tek Batı-dışı metropoldü. Bu karanlık ve hareketsiz Fas şehri, tartışmasız en büyük Beat şehrine dönüştü. Paul Bowles, Burroughs ve Gysin hayatlarının önemli bölümünü orada geçirdi. Uyuşturucu ve seks cennetlerinde onlara zaman zaman Kerouac, Ginsberg, Stones, Jean Genet, Timothy Leary ve Gregory Corso eşlik etti. Şehirde sadece yaşayıp sanat yapmakla kalmadılar – Muhammed Şükrü, Mrabet (ikisi de yazardır) ve Fas'ın milli ressamı Hamri'nin yön verdiği yerli bir Beat sahnesini de beslediler.

Brion Gysin ve Paul Bowles'un yeni biyografilerinin yanında, bütün çeteyi tanıyan John Hopkins'in Tangier Diaries'i (Tanca Günlükleri) de henüz yayımlandı. "Tanca Beat Kuşağı Sahnesi" emektarlarının hepsi öldü, asi Mrabet ve çağdaş kültürü değiştirmeye yardımcı olan çılgın zamanlarda, katılımcıdan çok ciddi bir gözlemci olan John Hopkins dışında.

Bu Tanca Beat Sahnesinin ortaya koyduğu önemli ürünler nelerdir? Burroughs'un Çıplak Şölen'i büyük Tanca romanıdır, tıpkı James

1 Çeviri: Artemis Günebakanlı

Joyce'un Ulysses'inin Dublin'in büyük kitabı olması gibi. Çöl panoramasında (gerçek ve metafiziksel anlamda) savrulan zengin Amerikalıları anlatan Esirgeyen Gökyüzü: Çölde Çay, Bowles'un parmağının olduğu yirmi küsur Fas kitabından biriydi. Gysin'in Düş Makinesi, gözlemcide trans benzeri bir duruma sebep olan kinetik bir sanat eseri, sadece Fas'ın güneşi ve gölgesinin sanatsal yorumudur. Gysin ayrıca Hamri'nin Beat'lere en önemli katkısı olan Master Musicians of Joujouka'nın (Joujouka'nın Usta Müzisyenleri) tanınmasını da kolaylaştırdı. Rolling Stones'un maceracı üyesi Brian Jones, Joujouka'dan çok etkilendi ve Brian Jones Presents The Pipes of Pan at Joujouka albümüyle popüler müziği yeni bir işitsel alana taşıdı.

Bowles, Gysin ve Hopkins deniz kenarındaki beyaz şehre, yaşamanın kolay ve erkek fahişelerin daha da kolay olduğu Tanca'ya nasıl düşmüşlerdi? Bu soru okuduğum yeni kitaplarda ne etraflıca soruluyor ne de cevaplanıyor.

Virginia Spencer Carr'ın Paul Bowles - A Life'ı (Paul Bowles-Bir Hayat), öncelikle Bowles'u Amerika'ya iade etmeye yönelik bir girişim. A.B.D.'ye yapılmış (para kazanmak ya da tedavi olmak için) zoraki yolculuklar yazarın hayatındaki dönüm noktaları gibi değerlendirilirken, Cafe de Paris, Fes Pazarı ya da Madame Porte'un Çay Odaları'nda takılarak geçirdiği on yıllara önemsiz biyografik rastlantılar muamelesi yapılıyor.

Önemsiz Amerikalı akademisyenlerle mektuplaşmaları uzun uzadıya inceleniyor, Faslı genç yazarların eserlerini "çevirmesi" –yirmi yıl boyunca ağına düşürdüğü yakışıklı sokak bilginlerinden dinlediklerini başkalarının adıyla romanlaştırdı– bir ameliyattan sonra biyografi yazarının evinde istirahatte geçirdiği aylar kadar ilgi çekmiyor.

Mrabet ve Şükrü bu iş arkadaşlarından en bilinenleridir – gerçi Şükrü kendi kitaplarını kendisi yazıyordu ve Bowles onları gerçekten sadece tercüme ediyordu. Fas edebiyatından, Bowles'un anonim olarak yazdığından emin olduğum en az bir güzel eser var. "Çeviri" Bowles'un başka hiçbir şekilde edebiyatla ilgili bir yetenek ya da eğilim göstermemiş Amerikalı bir tanıdığına mal edilmiş.

Şüphesiz, Amerikalı bir akademisyen olarak Carr, üniversite mezunu beyaz New Yorkluların kozmopolit anılarını (müzik, yazın ve yemekli partilerle ilgili), şimdi yaşlanmış ve daha da çılgınlaşmış olan coşkun, zaman zaman eğitimsiz Faslı sokak çocuklarının atıp tutmalarından daha güvenilir addetmişti.

Eğer Hamri'yle röportaj yaptıysa (kitabın teşekkür bölümünde adı geçiyor), Bowles'un onu ayartıp öldürmek niyetiyle dağa çıkardığını ve Hamri'nin bir eşeğe atlayarak ondan kaçtığını biliyor olmalı. Hamri ona, bana anlattığı gibi, on dört yaşındayken orta yaşlı Bowles tarafından Tanca tren istasyonundan arabayla alınıp, evinde çıplak halde esir tutulduğunu anlatmış olmalı.

Hamri kaçmak için Bowles'un damatlığını aldı. Bowles hayatının geri kalanı boyunca herkese Hamri'nin hırsız olduğunu anlattı ama ergen bir çocuğu çıplak ve korkmuş halde esir tutmanın ne kadar zevkli olduğuyla ilgili söyleyecek pek bir şeyi yoktu. Mrabet'in aksine, Hamri patlak gözlü, delibozuk tiplerden değildi. Anlattıklarına inandım çünkü Tanca Paul Bowles'un karanlık yönüyle ilgili hikâyelerle dolu – bunların pek azı Carr'ın mektup bakımından zengin anlatısına girmiş.

Bowles'un Faslı yazarları telif haklarından ettiğiyle ilgili dedikodular, Michael Jackson'ın küçük çocukları kurcaladığıyla ilgili dedikodular kadar çoktur. Carr bu türden bir suçlamadan bahsediyor ve Bowles'un "Elbette onu dolandırmadım," teminatıyla meseleyi hallediyor.

Şükrü, Bowles'un ömrünün sonuna doğru İngilizcedeki telif haklarını çaldığını iddia ederek ona ciddi suçlamalar yönelttiğinde çıkan tartışmayla ilgili hiçbir şey yok. Fas Hükümeti tarafından desteklenmiş bir sanat toplantısında Şükrü, Bowles'u hırsızlık, istismar ve ırkçılıkla suçladı.

Bu kötü haber demekti – Fas'taki yetkililer Bowles'u sürekli ülkeden sınır dışı etmekle tehdit ediyordu. Bowles bunu rüşvetçi yerel polislerin ondan rüşvet koparmak için yaptıklarını söylüyordu. Aslında seks alışkanlıkları –seksenli yaşlarında yoksul ve genç Faslı çiftleri evine alıp onları yerde seviştirmekten hoşlanıyordu– Faslıları öfkelendiriyordu. Şükrü'nün bahsettiği "istismar" buydu.

Carr'ı suçlamıyorum. Farklı bir kitap yaptı, bana da öğretilen biyografi kurallarına bağlı kalan bir kitap; mektuplaşmalar ve basılı kaynakları başlıca malzemeniz sayın – kaydedilmiş röportajlar ve üçüncü el gazete haberlerini güvenilmez olarak görün.

Ve Bowles inandırıcı ve büyüleyici biriydi. Onunla tanıştığımda ondan çok hoşlandım, onu hayat dolu ve heyecan verici buldum. Tanca'daki bütün seks bağımlıları gibi o da, yurt dışından kibar hanımlar ziyarete geldiğinde porselenleri çıkarıp kayganlaştırıcıyı saklamakta ustaydı.

Tanca'ya son gidişimde, yayımlanmamış Bowles el yazmalarını bitpazarından birkaç dirheme alan insanlarla tanıştım. Bu, günlerini ayaktakımıyla geçirmeyi seçen varoluşçu adamı memnun ederdi.

Brion Gysin hayatını ve itibarını Bowles kadar soğukkanlılıkla kontrol edemedi. Sanatta başarının anahtarının bir alan seçip onun üzerine kafa yormak olduğunu söylemişti. Kendisinin farklı alanlar üzerine kafa yorduğunu düşünüyordu.

Geçtiğimiz yüzyılın trajik bir biçimde en hafife alınmış ressamlarından, eğer resme bağlı kalsaydı bir klasik olurdu. Bunun yerine ciddi olarak müzik, edebiyat, mucitlik, pazarlama, restoran işletmeciliği, film, sihir ve sonu hiçbir yere varmayan iş birlikleriyle uğraştı.

Burroughs'un kurgunun çehresini değiştirmesini sağlayan cut-up yazım tekniğini icat etti. Burroughs, saygı duyduğu tek insanın o olduğunu söylüyordu. Anita Pallenberg, Iggy Pop, Bowie ve Keith Haring'le samimi olan Gysin, sampling ve performans sanatının kurucularındandı.

Aynı zamanda, John Geiger'ın biyografisinin bol örnekle açıkladığı gibi, kötü bir insandı – İnsanın kötü bir hayvan olduğunu söylerdi. Züppe, her zaman parasal dalavereler içinde, en sadık destekçilerine karşı vefasız, bir akımı yalnızca sona ererken takip etmeye eğilimli, ara bozucu, sağcı, küçümsediği yüzyıl-ortası ibnesinin ta kendisiydi.

Geiger ve John Hopkins, Tanca'dayken Faslı adamların eşlik ettiği, gerçekten Fas'a özgü bir hayat yaşadığını belirtiyor. Bu adamlar

içinde sanatsal açıdan en önemli olan Hamri'ydi. Kişisel olarak en önemlileri ise Targusti'ydi, bir defasında Cafe de Paris'de karşılaştığım canlı ve kurnaz bir kişi.

Bowles'un aksine Gysin sonunda Fas'tan ayrıldı, 1973'te temelli Paris'e taşındı. 1986'da ölene kadar pislik yapmaya ve kendisini en çok sevenlerden bazılarına psikolojik savaş açmaya devam etti. Geiger, hayatının son on yılında eski dostu Burroughs'un bir karşı-kültür süper starı olmasını izlediğine dikkat çekiyor. Kendisi ise delirmiş ibneler, Genesis p-Orridge gibi pespaye yamaklar ve çekilmez İrlandalı uyuşturucu satıcılarının dünyasında çabalıyordu.

Bu yıllarda gerçekten harika olan tek kitabı Here To Go'yu ortaya çıkardı. İngiliz yazar Terry Wilson'la iş birliği içinde yazılan Here To Go, Gysin'in veda konuşmasıdır. Ölmekte olan ressamın hayatını bütün yönleriyle ele alan, kitap uzunluğunda bir röportaj.

John Geiger'la şu biyografiye başladığı sırada tanıştım ve annesinin sevimli ve çılgın bir kadın olmasına rağmen, iyi bir iş çıkaramayacağından emindim. Önceki kitapları Kuzey Kutbu araştırmalarıyla ilgiliydi ve Gysin'e, Burroughs'un menajeri ve danışmanı James Grauerholz'un temsilcisi olarak gelmişti. Grauerholz –başarısız bir Springsteen dublörü– Gysin'in deneysel yapısına her zaman muhalifti.

Her şey göz önüne alındığında, Geiger genelde beni haksız çıkardı. Joujouka konusunda Grauerholz'un fikrini benimsediği, 90'ların başında Island Records'la anlaşan ticari bir grubu, Joujouka köyünde yaşayıp çalışan ve 40'lardan beri Hamri'den eğitim alan Master Musicians'la kasten karıştırdığı ise doğru.

Geiger, yayımlanmamış mektuplaşmalara ve Gysin'den yağan reddedilmiş metinlere haddinden fazla yer veriyor – Gysin resimde yükselmişti, müzik ve mucitlikte hatırı sayılır bir başarı göstermişti ama yazarlığı hiç iştah açıcı değildi. Kötü yazılmış sayfaları yalanlar, abartılar, hüsnükuruntu, saçmalık, yanlış bilgiler ve sarhoş atıp tutmalarıyla doluydu.

Kitapta bibliyografi, diskografi ya da önemli sergilerin listesi yok. Here To Go'dan birçok alıntı yapılmış ama hak ettiği şekilde belirtilmemiş, muhtemelen Terry Wilson Grauerholz'un kara listesinde olduğu için. Grauerholz'un disko versiyonuna karşı Hamri'nin Joujouka'sını desteklemişti.

Geiger'ın işi zordu, yeni malzemeler buldu ve birçok insanın okumak isteyeceği bir kitap yazdı.

İki biyografi yazarı da, John Hopkins'in 1962'de Tanca'ya gelişini, Bowles, Hamri, Gysin ve Burroughs'u tanımasını, Tanca'nın gizemli Amerikan Okuluyla ilişkisini ve yerel Beat sahnesi söndükten sonra evlenip şehirden ayrılışını anlatan güzel yazılmış günlüklerinden bolca faydalandı.

Gysin ve Bowles Tanca'ya özgür olmak için gitti. Hopkins oraya neden gitti ve dünyanın dört bir yanına yaptığı seyahatleri nasıl ödüyordu? Kişisel işlerinin ayrıntıları üzerine bir perde çekilmişti. Belki de, yaşlı bir Tanca sübyancısının bana dediği gibi, "Amerikan hükümeti için yurt dışında" çalışıyordu. Günlükleri kaliteli yazılarla, içtenlikle anlatılmış anılarla ve insanlar Beat Tanca'sının teşkil ettiği çarpışan kültürlerin güçlü birleşmesini okumak istedikçe, tarihçiler tarafından kullanılacak olan kaynak malzemeyle dolu.

Bugün Tanca'da, kendilerine bir cemaat kuran kötü, çok kötü bir grup insan kaldı. Çoğunlukla İngiliz ve Amerikalılar. Genelde yaşlı erkekler ve neredeyse istisnasız hepsi seks bağımlısı. Fas turizm dairesinin "Tanca – Kuzeyin Mücevheri" dediği ama benim "Tanca – Kuzeyin Lağımı" demeyi tercih ettiğim şehirden geçen herhangi bir yalnız yolcunun bunu anlaması için, Cafe de Paris'nin kaldırım kenarı masalarından birinde bir saat oturması yeterlidir.

Beat Kuşağı Fransa'da
9, rue Git-le-Coeur

Brion Gysin, The Third Mind

Hayatı, kişinin kendisini doğru zamanda doğru yerde bulduğu gerçeğine bağlanabilir, rastlantısal bir işbirliği olarak görüyorum. Bizim için kabaca 1958'den 1963'e kadar "doğru yer", Paris'teki meşhur "Beat Hotel"di.

Londra için Soho, New York için Greenwich Village ve San Francisco için North Beach neyse, 1950'lerde Sol Kıyı ya da Latin Mahallesi de Paris için oydu: yazarlar ve sanatçıların buluşup gecelerini konuşarak veya içerek geçirebildiği, pahalı olmayan merkezi bir mahalle. Barınmanın ucuz olduğu ve sakinlerinin gençlerin tuhaf davranışlarına karşı hoşgörülü olduğu bir yer. St. Germain Bulvarı ve Seine nehri arasındaki küçük caddelerin oluşturduğu labirent, Sorbonne öğrencilerine ev olan düzinelerce küçük ve ucuz aile pansiyonunu barındırıyordu. Paris Üniversitesi yedi yüz yaşındaydı ve öğrencilerin civardaki küçük otellerde yaşaması da köklü bir gelenekti. Bu bölgede Augustins rıhtımındaki École des Beaux Arts'dan (Güzel Sanatlar Okulu) sanat öğrencileri ve modellerin yanında, küçük avlulara ve yan caddelere gizlenmiş, kuzeye bakan çatı pencerelerinden ayırt edilen atölyeleriyle, çok sayıda tanınmış sanatçı da vardı. Bohemler ve öğrenciler, eski şehirlilerden oluşan geniş bir çalışan sınıfla yan yana yaşıyordu. Her sabah rue de Buci'deki pazar yerlerini veya Mabillon'daki kapalı çarşıyı dolduran gerçek Parisliler, genç bohemler henüz günün ilk kahvesini içmeden hâsılatlarıyla eve dönmüş oluyordu.

Rue Saint Séverin civarındaki ucuz ve harap bölge, *clochard*'lar –serseriler, berduşlar– için geleneksel bir merkezdi. Eskiden, Place Maubert yakınındaki bölgeye sandalcıların uğradığı günlerde kendilerine ait bir caddeleri vardı, rue de Brèvre. Ellilerde Paris'te bunlar gibi yaklaşık 10.000 insan vardı. Erkekler ve kadınlar, köprü altların-

da, meydanlardaki rögar kapaklarının üzerinde, paçavralara sarınmış halde uyuyorlardı. Lağımın sıcaklığıyla ısınıyor, bayat, sıcak havanın atıldığı metro havalandırmasının önünde yatıyorlardı.

Latin Mahallesi tozlu kitapçılarla, avangard sanat galerileriyle, antikacılarla, etnolojik objeler satanlarla, radikal yayınevlerinin sıkış tıkış ofisleriyle ve deneysel edebiyat ve sanatta uzmanlaşmış küçük yayınlarla dolu bir bölgeydi. Seine boyunca kitapçılar, nehir kenarındaki duvarlara bağlanmış kutuları içinde –gece bunları kilitliyorlardı– eski püskü baskılar ve hayli yıpranmış kitaplar sergilerdi. Rue de Seine ve Place St. Michel'in her yerinde sürrealizm, patafizik, tıp, okült, simya ve Asya mistisizmiyle ilgili kitaplar satan kitapçılar vardı. Bunlar bazen avlularda ya da binaların üst katlarında saklanmış olurlardı ve yerlerini sadece meraklıları bilirdi.

Palette gibi, sergi organize etmek için bir galeri sahibiyle buluşabileceğiniz, model ya da uyuşturucu bulabileceğiniz sanatçı kafeleri vardı. Düzinelerce ucuz restoran vardı. Rue de Seine'deki, öğrencilerin sıra sıra banklarda oturduğu Café des Arts gibi; burada üç yemekten oluşan sabit fiyatlı bir menü vardı ve içebileceğiniz kadar kırmızı şarap, tahta yemekhane masalarının üzerinde litrelik damacanalarda duruyordu. Chez Raton adında bir kafe o kadar küçüktü ki, ekmekler tavandan sarkan sepetlerin içinde duruyordu ve biraz ekmek almak için onları çözmek zorundaydınız. St. Germain Bulvarı'nın yanındaki bir geçitte bulunan Chez Jean, Paris'te zemini hâlâ talaş kaplı az sayıda restorandan biriydi. Ara sıra bir çellist ya da bir gitarist orada çalardı. Kabadayı tiplerle doluydu ama bohem kalabalık orada toplanmayı da severdi ve tedirgin bir ateşkes muhafaza edilirdi. Mahallede birçok ucuz Çin, Vietnam ve Kuzey Afrika restoranı vardı, özellikle Place Maubert ve rue de la Huchette çevresinde.

Her gece insanlar Place Maubert'den Place St. Germain des Pres'ye gidip geri dönerken, St. Germain Bulvarı Paris'teki en büyük gezintiye sahne olurdu, insanlar büyük kafelerin önünden geçerdi: Brasserie Lipp, Café aux Deux Magots, etrafı izleyen ve etrafça izlenen varoluşçular ve zengin turistlerle dolu Café de Flore. Bazıları

Mabillon metro istasyonunun hemen arkasında, 500 franklık menüsüyle bütün gece açık olan Pergola'ya uğrardı. Burası erkek ve kadın eşcinsellerin başlıca toplanma yeriydi. Genç erkeklerden bazıları ruj ve pudra sürer, daha erkeksi kadınlardan bazıları da erkek gibi giyinirdi. Pergola, gece dışarıda olan öğrencileri ve iki sokak ötedeki Beat Hotel sakinlerini de kendine çekerdi.

Beat Hotel, rue St. Andre des Arts'dan Latin Mahallesi'nin en eski bölümü Augustins rıhtımına uzanan, ortaçağdan kalma dar bir sokaktaydı. Rue Git-le-Coeur, 9 numarada. On üçüncü yüzyılda sokağın adı rue de Gilles-le-Queux veya Guy-le-Queux (aşçı Guy) idi. Rue Guy-le-Preux olarak da bilinirdi. İsim, asırlar içinde Git-le-Coeur'e dönüştü. Brion Gysin bunun on yedinci yüzyılın başında Fransa'nın ilk Bourbon kralı IV. Henri'nin yaptığı bir sözcük oyunu olduğunu iddia ediyordu. Anlattığına göre kralın metresi burada yaşıyordu. Kral bir gün bu sokaktan geçerken "*Ici git mon coeur*" ("Kalbim burada yatıyor") demişti. Gysin'in birçok hikâyesi gibi muhtemelen bu da doğru değil ama kulağa hoş geliyor.

Nichol's Guide to Paris'teki başka bir hikâyeye göre sokağın ismi, Paris'in kurucu babalarından ve tüccarların başkanı Etienne Marcel'in öldürülmesinin anısını taşıyor. 31 Temmuz 1358 gecesi bu sokakta, veliaht Charles'ın hizmetinde çalışan paralı asker Jean Maillart tarafından öldürüldü; *git* sözcüğü "yatıyor" anlamına geliyor, mezar taşlarındaki gibi: "*ci-git,*" ya da "burada yatıyor."

Mahalledeki eski sokakların çoğunda olduğu gibi binalar dört katlı, zemin katları sokağa doğru eğilmiş, üstteki üç kat ise ters yöne doğru. 5, 7 ve 9 numaralar on altıncı yüzyıl sonlarında, Pierre Séguier'nin malikânesinin çevresine inşa edilmişti. Daha sonra Racine'in amcası olan Luynes Dükü'ne geçti. 1933'te, Paris'in kuzeybatısındaki Rouen yakınlarındaki Giverny'den taşralı bir çift, Mösyö ve Madam M. L. Rachou, 9 numarayı otel olarak işletmek üzere aldı. Otelde yaşadığı yıllar içinde Madam Rachou'yla arkadaş olan Brion Gysin, otelin sadece *gérance* ya da işletmesini aldıklarını ve otelin sahibi olmadıklarını söylüyordu. Bu hayli olası çünkü çiftin böyle büyük bir binayı alacak

parayı bulması çok zor. Odacılık yapan ve valizleri taşıyan Mösyö Rachou, cüsseli, sessiz bir adamdı. Misafirlerine karşı sabırlıydı. Madam ufacık ve enerjikti, kısa kollarını hep büzgü yakalı –on dokuzuncu yüzyılda kadın işçilerin giydikleri gibi– soluk mavi sabahlığının üzerinde kavuştururdu, Pazarlar hariç. Zemin kattaki küçük bistroyu işletiyor ve konukları kaydediyordu.

Rachoular sanatçı ve yazarları ağırlamayı seviyor ve onları otelde kalmaya teşvik ediyorlardı. Madam Rachou bazen ödemenin resimle yapılmasını kabul ediyordu ama bunlardan hiçbirini saklamamıştı, değerli olabileceklerini düşünmemişti bile. Sanatçılara olan sevgisi gençliğinden geliyordu. On iki yaşında Giverny'de, Monet'nin stüdyosuna birkaç adım mesafede bir taşra meyhanesinde çalışmaya başlamıştı. Monet, sabahları buğday çuvalları veya saman yığınlarını resmettiği tabloları üzerinde çalıştıktan sonra, eski dostu Camille Pissarro'yla öğle yemeği yemek için meyhaneye gelirdi. Madam Rachou bir defasında Brion Gysin'e, "Peki oğluna ne oldu, genç Mösyö Pissarro'ya?" diye sordu. Brion bilmiyordu ama o sırada Paris'te bir Pissarro retrospektifi olduğunu söyledi ve onu sergiye götürmeyi teklif etti. Ama Madam böyle eğlenceler için çok meşguldü.

Madam bara bakıyordu ve adı, J. B. Rachou, eski moda bir tabelacının yana yatık el yazısıyla cam kapıya yazılmıştı. Rachoular otele hiçbir zaman isim vermediler, bunun yerine kapıların üzerine yazılar koymayı tercih ettiler: soldaki kapının üzerinde bir HOTEL tabelası vardı ve kafenin cam kapısının üzerinde de: KAHVE ŞARAP ALKOLLÜ İÇKİ, bu yeterliydi. Yirmi dört yıl boyunca, işgal zamanı ve Paris'in kurtuluşundan sonraki zor günlerde, gıda ve yakacak Alman işgali altında olduğundan daha kıtken bile oteli açık tutmuşlardı, zar zor geçinebilmelerine rağmen.

Sonra 1957 Eylül'ünde Mösyö Rachou, Paris'in dışındaki St. Germain kasabasında geçirdiği trafik kazasında öldü. Rachoular kısa süre önce ikinci el bir Citröen DS almışlardı. Mösyö Rachou birkaç arkadaşını alıp Pazar öğle yemeği için otele getirmek üzere kasabaya gitmişti. St. Germain'de bir kavşakta, bir arabayla çarpıştı, kendisi

öldü, dört arkadaşı ise ağır yaralandı. Madam Rachou yıkıldı ama devam etmekten başka çaresi yoktu. Bir otel, birkaç günden fazla ihmal edilemez.

Madam çok minik olduğundan, bistrodaki geleneksel çinko kaplı barın arkasında servis yapmak için, ters çevrilmiş bir şarap kasasının üzerinde dururdu. Geniş pencerede dantelli perdeler ve birçok cılız salon yaprağı bitkisi vardı. Uzun yapraklarının uçları hep kahverengiydi. Yer karoları çatlamıştı, ince dökme demir ayaklar üzerinde duran mermer masalarda Madam kahve ve kruvasandan oluşan kahvaltıları servis ederdi. Bu kiraya dahil değildi, orası bu türden bir otel değildi; 40 santimlik kahve ücreti anında ödenmeliydi.

Etli kuru fasulye veya tavşan yahnisinden oluşan büyük ve ucuz öğle yemekleri çıkarırdı ama kocasının ölümünden sonra arka taraftaki yemek odasını sadece polis yüzbaşılarının ve diğer *fonctionnaire*'lerin özel partileri için açtı. Burası 13. sınıf bir oteldi, en düşük derece, yani asgari yasal sağlık ve güvenlik koşullarını sağlaması yeterliydi. Savaştan sonra, genelevleri de kapatan Paris temizliği sırasında civardaki 13. sınıf otellerin çoğu, uzun zamandır önemsenmeyen yönetmelikleri çiğnedikleri gerekçesiyle polis tarafından kapatılmıştı. Sokaklarda bu kadar çok *clochard* olmasının sebeplerinden biri buydu. Ancak Madam Rachou, işgal öncesinden beri polisle arasını iyi tutuyordu ve böyle devam etmeye niyetliydi.

Klasik bir otelciydi. Büyük şarap kasası üzerindeki tüneğinden, bölgesini izleyebiliyordu: sağındaki dar otel koridoru camlı bir kapıdan görünüyordu, bardan bir perdeyle ayrılan yemek odasının da merdivenlere bakan bir penceresi vardı, giren çıkanın ayakları görülüyordu – kirasını ödemeden sıvışmaya kalkan bir pansiyoneri bileğinden yakalamak için ideal. Girişin yanında, bara bakan bir elektrik kontrol paneli vardı; oda numaraları küçük emaye levhalara yazılmıştı ve hepsinin üzerinde, odadaki ışık yandığında parlayan birer flaş lambası vardı. Her odaya 40 vat elektrik veriliyordu, 25'lik soluk bir ampul ve radyo veya teybe yetecek kadar. Elektrik tesisatı çok eskiydi: son derece hassastı ve birisi aşırı yüklenince herkesi karanlığa gömerdi. Kontrol panelindeki lambalardan biri parladığında, Madam birinin

yasak bir elektrik ocağı kullandığı anlar ve suçluyu yakalamak üzere yukarı koşardı. Elektrik 60 vata kadar yükseltilebilirdi ama bunun için elbette küçük bir ek ücret ödemek gerekiyordu. Bunu ödemek yerine, kiracıların çoğu kendi aldıkları gaz veya yağ ocaklarında yemek pişirirdi. Gaz ocaklarının ayrı sayaçları vardı ve Madam görevliyle birlikte sayaçları okumak için hep en uygunsuz anları seçerdi.

Kırk iki odanın hiçbirinde halı ya da telefon yoktu. Bazıları, pencereleri merdiven boşluğuna baktığı ve yalnızca kirli sahanlık pencerelerinden gelen ışığı aldıkları için çok karanlıktı. Koridorlar garip açılarla eğimleniyordu, yerler gıcırdıyordu. Eski ahşap kapıların kolları kenarda değil, ortadaydı. Her sahanlıkta Türk usulü bir *chiotte* bulunuyordu: geleneksel bir tuvalet, yerde bir delik ve iki yanında, çömelirken ayaklarınızı koyacağınız yükseltiler. Tuvalet kâğıdı yerine bir çiviye geçirilmiş gazete kâğıtları vardı, gerçi kiracıların çoğu kendi tuvalet kâğıtlarını yanlarında taşırdı. Zemin katta bir banyo vardı ama suyun ısıtılması için önceden haber verilmesi gerekiyordu. Tabii bunun için de ek bir ücret ödeniyordu. Brion Gysin, kafasını suyun altına sokunca, rue Git-le-Coeur'ün birkaç blok doğusunda, Notre-Dame'ın karşısından Seine'e karışan yer altı nehri Bièvre'in çağıltısını duyabildiğini iddia ediyordu – *The Last Museum* romanında bu iddiasını ayrıntılarıyla anlatır. Binadaki diğer her şey gibi su tesisatı da eskiydi ve bu yüzden taşmalar, tıngırtılar, gürültülü titremeler ve sızıntılar eksik olmazdı. Isıtıcılar bütün hafta yanardı, sıcak su ise sadece Perşembe, Cuma ve Cumartesi vardı.

Perdeler ve yatak örtüleri her bahar yıkanıp değiştirilirdi, çarşaflar daha sık – teoride her ayın başında. Mösyö Rachou'nun ölümünden sonra Madam bir odacı tuttu, Mösyö Duprés. Odaları temizleyip yatakları toplama niyetiyle otelde gezinip dururdu. Kimi zaman bir grup küçük çocuk da ona eşlik ederdi. O da Madam gibi, odalara girmek için en uygunsuz zamanı bulurdu. Duvarların bir kısmı çok inceydi, suntadan hallice ve ses gizemli yollardan dolaşırdı. Bazen lavabonun kirli su borusundan gelirdi.

Ön kapı hiçbir zaman kilitlenmez veya kontrol edilmezdi ama Madam Rachou anlaşılmaz bir şekilde, neredeyse kâhin gibi hem otelde

hem sokakta olan bitenden haberdardı. Belayı "duyabilir" –yabancı bir ayak sesi, sıra dışı bir gıcırtı– ve kiracılarını alacaklılardan, dolandırıcılardan ya da polis ziyaretlerinden korumak üzere kapıda belirebilirdi. Gecenin kaçında olursa olsun, beyaz geceliği ve duvar gibi bir suratla ortaya çıkardı: *"Monsieur? Que voulez-vous?"* (*Bayım? Ne istiyorsunuz?*) Polis bile Madam'ın dengi değildi. 1962'de, Cezayir krizi sırasında sivilceli genç bir *flic* (polis), OAS'nin (Organisation Armée Secrète – Gizli Ordu Örgütü) ölüm listesinde yer alan ve her an bir bomba ya da bir suikastçının bıçağını bekleyen eski bir polis şefinin evinin önünde nöbet tutuyordu. *Flic*, çekici bir Amerikalı kadının otele girdiğini görmüş ve onu odasına kadar takip etmişti, Madam Rachou anında orada bitmiş, küçük kollarını sallayarak küfür kıyamet adamı otelden kovalamıştı. Mavi boyalı saçları loş koridorda parlıyordu.

Yine de göçmen bürosu müfettişlerinin ziyaretlerini kontrol edemiyordu. William Burroughs'un tarifiyle: " 'Yabancılar polisi' zaman zaman pasaport kontrolü yapardı, hep sabahın sekizinde. Çoğu kez belgeleri eksik olan bir kiracıyı yanında götürürdü. Gözaltına alınan kişi birkaç saat içinde geri gelirdi, bir –ceza değil– vergi ödemiş olarak, *carte de sejour* başvurusuna eşlik eden bir vergi; gerçi pek az kişi bu istenen belgeyi almak için gereken karmaşık bürokratik işlemleri tamamlayacak vakte ve sabra sahipti." Burroughs dahil çoğu, üç ayda bir Brüksel ya da Amsterdam'a küçük bir gezi yapmayı tercih ederdi, böylece Fransa'ya girdiklerinde üç aylık izinleri yenilenmiş oluyordu.

Bohem kültürü çok Fransız'dır. *Scènes de la Vie de Bohème*'in yazarı Henri Murger, gerçek bohemlerin ancak Paris'te olabileceğini iddia eder. Britanya'da aykırı davranışlara daha az müsamaha gösteriliyordu. Londra eksantrikler ve estetikçiler yetiştiriyordu ama orada bohem yoksulluk geleneği yoktu. Byron ve Shelley on dokuzuncu yüzyılda kıtadaki hayatı daha kolay bulmuştu. Oscar Wilde, Reading zindanından çıktığında hayatının geri kalanını geçirmek için Paris'e gelmişti.

Rue Git-le-Coeur'ün bohem sakinleri hep oldu. 1930'da Dorothy Wilde, Oscar Wilde'ın kuzeni, bir numarada oturuyordu ve dokuzun-

cu Portsmouth Kontu Lord Gerard Vernon Wallop Lymington'ın aynı binanın tavan arasında odaları vardı. 1920'lerin sonunda burada Caresse ve Harry Crosby ile afyon içerlerdi. 30'larda Brion Gysin, rıhtımın köşesindeki güzel bir dairede oturuyordu, yirmi yıl sonra aynı caddeye döneceğini hiç düşünmemişti.

Rue Git-le-Coeur ayrıca e.e. Cummings'in meşhur tutuklanmasına da sahne olmuştu. 1923 Temmuz'unda bir sabah saat 03:00'da John Dos Passos, Gilbert Seldes ve Cummings "rue Git-le-Coeur'deki Calvados barına" doğru gidiyorlardı. Cummings duvara işemek için durduğunda "bir falanj dolusu jandarma" belirdi. Onu tutukladılar ve Grandes-Augustins rıhtımındaki polis karakoluna götürdüler. Burada "*un Américain qui pisse*" (işeyen bir Amerikalı) olarak kayıtlara geçti ve ertesi sabah suçlama için geri gelmesi istendi. Seldes yazar arkadaşı *Ministre des Affaires Etrangères* (Dışişleri Bakanı) Paul Morand'a telefon etti ve Morand suçlamayı düşürdü. Cummings'in bu gelişmeden haberi yoktu ve ertesi gün karakola gitti. Binadan çıktığında üzerinde "İşeyen Amerikalıyı rahat bırakın" yazılı pankartlar taşıyan arkadaşlarıyla karşılaştı. Cummings onların sadakatinden çok etkilenmişti, ta ki protestolarının özenle hazırlanmış bir şaka olduğunu öğrenene kadar.

Rachouların oteli mahallenin bohem geleneğini muhafaza ediyordu. Çatıdaki odalardan birinde iki yıldır kimseyle tek kelime konuşmamış bir fotoğrafçı vardı, bir de odasını samanla dolduran bir sanatçı. Fahişeler, caz müzisyenleri ve modellerin yanında, Fransız Guyanası'ndan gelen ve dar koridorlardan zar zor geçen dev adamla hep ipek giyen ve kapısında bambudan bir perde bulunan Hindiçinli otoriter hanım gibi tipler de vardı. Beatnik denen insanlardan ilki 1956'da geldi: Herkesin İsa Mesih dediği İsviçreli bir ressam. Kalın, koyu renk saçları beline kadar uzanıyordu, sakal ve bıyığı tıraşlanmamıştı. Kirli beyaz, pamuklu, uçuşan giysiler giyerdi ve Paris kışının sert soğuğunda bile sandaletle gezerdi. Tuval alamadığı için ikinci kattaki odasının duvarlarına, tavanına ve tabanına resim yapardı. Mösyö Rachou aldırmıyordu çünkü boyanın böcekleri kaçıracağını düşünüyordu.

Paris'te temel ihtiyaçları sunan diğer yüzlerce köhne otelden farklı olarak, Madam Rachou'nun sanatçıları orada kalmaya teşvik etmesi ve onlara istedikleri gibi yaşama özgürlüğü tanıması, Beat Hotel'i istisnai kılıyordu. Odanıza kimi isterseniz götürebilirdiniz, erkek ya da kız ya da grup, yeter ki gece kalacakları zaman misafir kayıt fişini imzalasınlar. Polis bu konuda ısrarcıydı. Otel, diğer bütün yönlerden, komşuları kadar sefil ve pisti. Sıçanlar ve fareler vardı, odalar ve merdivenler pislik içindeydi, tuvaletler kokuyordu ve koridorlardaki yemek kokuları boğucuydu. Sanatçı Jean-Jacques Lebel yakındaki rue de l'Hotel Colbert'de oturuyordu ve sık sık Amerikalı Beatleri ziyaret ederdi. "Orası genellikle çok kötü kokardı," diye hatırlıyordu, "çünkü birçok kişi odalarında yemek yapıyordu ve Jamaikalı Dixie Nimmo vardı, yemeklere çok sarımsak ve yağ koyardı ve her yeri kokuturdu. Bir de üç yüz yıldır orada olan birkaç yaşlı Fransız, onlar da çok kuyruk yağı kullanıp ortalığı kokuturlardı... Sıçanlar zemin kattaydı, üst katta değil. Ve ancak Seine yükseldiği zaman deliklerinden çıkarlardı. Etrafta junkie varsa, sıçan da olurdu. Korkunç bir şeydi, biraz *Çıplak Şölen* gibi bir ortam."

Rachouların misafirlerinden ünlü olan ilki Afrikalı-Amerikalı yazar Chester Himes'tı. İlk öyküsü "To What Red Hell" 1934'te Esquire tarafından basıldığında, Himes silahlı soygun suçundan mahkûm edildiği sekiz yıllık cezasını çekmekte olduğu Ohio Eyalet Hapishanesi'ndeydi. İlk romanı *If He Hollers Let Him Go*, 1945'te basıldı ve olumlu eleştiriler aldı ama onu izleyen *Lonely Crusade* Birleşik Devletler'deki siyahların yaşadığı koşullar hakkında o kadar acımasızca dürüsttü ki pek iyi karşılanmadı. Himes 1953'te Avrupa'ya geldi ve 1984'te ölene kadar burada kaldı, çoğunlukla İspanya'da yaşadı. Fransız çevirmeni Marcel Duhamel, o sırada Fransa'da çok popüler olan detektif romanlarına el atmasını önerdi. Himes bir çift Afrikalı-Amerikalı Harlem detektifi yarattı, Digger Jones ve Coffin Ed Johnson. Pnların Sekiz romanlık bir serideki maceraları Himes'ı Fransa'da yıldız yaptı, kendi ülkesinde ise nispeten tanınmıyordu. Amerikalı kitlelerin Himes'a ilgi göstermesi, ancak 1970'te yönetmen Ossie Davis'in Himes'ın 1965 tarihli kitabı *Cotton Comes to Harlem*'i sinemaya uyarlamasıyla oldu.

Himes Paris'te bir otel odası ararken düpedüz ırkçılıkla karşılaştı. Otobiyografisinde 1954'teki otel avını şöyle anlatıyordu: "Odéon'a bakan Hotel Welcome, genç beyaz Amerikalıların favorilerinden biri, bir örnek oluşturuyordu. Otele *noir* (siyah) kabul edemeyeceklerini söylediler: müşterileri hoşlanmazmış. Denediğimiz ilk dokuz otel bizi siyah olduğum için reddetti. Otel sahiplerinin çoğu açıkça bunu sebep gösterdi." Sol Kıyıdaki Amerikalıların çoğu önyargılarını da yanlarında getirmişti ve otellerin Amerika'da alıştıkları ırk ayrımına göre hareket etmesini istiyorlardı. Sonunda Himes genç beyaz kız arkadaşını, daha önce *complet* (dolu) olduğunu söyleyen bir otele yolladı. Kıza bir oda verdiler ve ikisi buraya yerleşti. Himes Fransa ve Avrupa'da seyahat etti ve 1956 baharında Paris'e döndüğünde, Madam Rachou'yla tanışacak kadar talihliydi. Genç Alman kız arkadaşı Marlene Behrens'le birlikte otele yerleşti. Siyah bir adamın beyaz bir kadınla, hem de kendisinin yarı yaşında bir kadınla rezillik çıkmadan yaşayabileceği ender otellerdendi.

İkinci katın ön cephesinde, otel sahiplerinin üstünde oturuyorlardı. Odada üstü mermer bir tuvalet masası vardı, genişleyip gaz ocağıyla hem mutfak hem yemek masası oluyordu. Yatak odanın neredeyse tamamını kaplıyordu ama aynayla kaplı devasa bir gardrop, odaya genişlik hissi veriyordu. Himes burada *Mamie Mason*'dan parçalar üzerinde çalıştı, *The Five Cornered Square*'i burada yazdı ve 18 Ocak 1957'de bitirdi. *A Jealous Man Can't Win*'i aynı yılın 3 Mayıs'ında bitirdi. Hızlı çalışıyordu. Mösyö Rachou'nun ölümünden sonra Marlene, Madam Rachou'yu avutmaya çalıştı. Onunla birlikte barda oturur, eski günlerle ilgili hikâyelerini dinlerdi. Marlene savaş zamanı Almanya'da bir çocuktu ve Madam'ın Alman işgaliyle ilgili anlattıkları onun için öğreticiydi. Himes ve Marlene Ekim 1957'de, Beat Kuşağı yazarlarının ilki otele yerleşmeden birkaç hafta önce Palma Mayorka'ya gitmek üzere ayrıldı.

Yeni gelenler otelin Mösyö Rachou hayattayken nasıl olduğunu ya da Madam Rachou'nun kederli olduğunu hiç bilmeyeceklerdi. Madam hayatına devam ediyordu ama şimdi konuklarının dostluğuna daha çok bel bağlıyordu, onlara ailesi gibi davranıyordu. Akşamları, otelin kedisi Mirtaud kucağına kıvrılmış halde, kiracılarıyla oturup

tatsız eskpresolar içerek durmadan konuşurdu. Gece 10:30'da barı kapatır ve demir kepenkleri indirirdi.

O Ekim Beatlerin gelişiyle otel başka bir döneme girdi ve sonraki altı yıl boyunca, Beatlerin San Francisco'da başardıklarına eş bir yaratıcı faaliyet patlamasına ev sahipliği yaptı. Allen Ginsberg ve Jack Kerouac'ın varlığı şiir ortamı için katalizör olmuş ve San Francisco Şiir Rönesansı olarak bilinen şeyi yaratmıştı – Gary Snyder, Michael McClure, Lawrence Ferlinghetti, Philip Whalen, Richard Brautigan ve diğerlerini içeren gevşek bir gruplaşma. (Tahminen Harlem Rönesansı anısına böyle isimlendirilmişti çünkü San Francisco'da daha önce bir edebiyat hareketi olmamıştı.) 7 Ekim 1955'te gerçekleşen ve Allen Ginsberg'in "Uluma"yı ilk defa okuduğu Six Gallery okumasıyla başlayan bir dizi şiir okuması, Richard Eberhardt'ın dikkatini San Francisco şairlerine çekmiş ve *New York Times*'a bununla ilgili önemli bir makale yazmasını sağlamıştı. Bu, Ginsberg'in *Uluma ve Diğer Şiirler*'ine müstehcenlik gerekçesiyle el konmasıyla birleşince tüm ülkenin dikkati Bay City'deki şairlere çevrildi. Daha çok okuma düzenlendi ve kafeler canlı şiir okumaları sunmaya başladı. Şairler gece kulüplerinde caz müzisyenleriyle ortak çalıştılar. Birden, Ginsberg'in *Uluma*'sını da içeren Cep Şairleri serisinin yayıncısı, Ferlinghetti'nin City Lights Bookshop'unu merkez alan canlı, aktif bir edebiyat ortamı oluştu.

Ancak Ginsberg şöhretinden zevk almadı. New York City'ye döndü, oradan da sonunda *Çıplak Şölen*'e dönüşecek olan müsveddesine yardım etmek için William Burroughs'un yanına, Tanca'ya gitti. *Uluma* kitlesel medyada yer almaya başladığında Ginsberg, erkek arkadaşı Peter Orlovsky ve şair Gregory Corso'yla Beat Hotel'de yeni bir karargâh kurmak üzere Paris'e gidiyordu. Ucuz kira ve hoşgörü ortamı, finansal kaygılarla kısıtlanmayan bir özgürlük ve yaratıcılık havası yaratıyordu. Fransızca bilmeyen kişiler olarak, Fransız kültürüyle ve gündemdeki konularla ilgileri yoktu. Fransızların hayatlarında uyduğu kurallar da onları kısıtlamıyordu çünkü bunlardan bihaberdiler. Jean-Jacques Lebel'in söylediği gibi, "Bir adadaydılar, sıçanlar ve kötü kokularla dolu bu sihirli küçük cennette yalıtılmışlardı. Ama burası cennet gibiydi çünkü Amerika'yla yüzleşmek zorunda kalmadan

kendileri gibi davranmalarına izin veriyordu." Beat Hotel'de ister aylaklık etme, ister tutkulu bir yoğunlukla çalışma, ister günü kafelerde geçirme, ister gece boyunca konuşma özgürlüğüne sahiptiniz. Burası, fikirlerin geleneksel ahlaktan uzak bir topluluk içinde gelişebildiği bir yerdi, ilk bohem kolonisi, ünlü Impasse du Doyenné'de olduğu gibi.

Şimdi Louvre piramidinin olduğu yerin yakınında, Carrousel'in köşesinde, bir çıkmaz sokakta bakımsızlıktan dökülen bir grup bina vardı. 1830'larda burada, birkaç kemeri ve sütunu hâlâ ayakta olan Doyenné manastırının yıkıntıları içinde küçük, bağımsız bir bohem kolonisi bulunuyordu. Théophile Gautier, Gérard de Nerval, Arsène Houssaye, Edouard Ourliac ve başka birçok yazar ile ressam, Devrim sırasında yağmalanmış ve o günlerde hâlâ antikacılarda ucuza bulunabilen Gotik mobilyalar, kilimler ve kumaşlar arasında yaşıyor ve çalışıyordu. Nerval topluluğa *la Bohème galante* diyordu ve hayatlarını anlatan aynı isimde bir kitap da yazdı. Burada Ourliac, adını duyuran kitabı *Suzanne* üzerinde çalıştı. Gautier *Mademoiselle de Maupin*'i yazdı, Houssaye *La Pécheresse*'i yazdı ve Rogier, Hoffmann'ın *Masallar*'ını resimledi.

Bu yazarların eserlerindeki güçlü erotizm, Gautier ve arkadaşlarını zamanın diğer yazar ve sanatçılarından ayırıyordu. Impasse du Doyenné'de orjiler popüler bir eğlenceydi. Gautier'nin *Les Jeunes France*'ının temasını da bir orji oluşturur. Bir grup genç adam, devasa bir şölen düzenlemek üzere bir araya gelir. Gautier ve arkadaşlarının bir kadının önünde diz çöküp, zifiri karanlıkta insan kafataslarından punç içmeleri olayı meşhur olmuştu. 1835'te düzenledikleri süslü püslü kıyafet balosunda Camille Corot, Nerval'in odalarının duvarlarına iki büyük kırsal manzara resmi yaptı. *La Bohème galante*, Eugène Delacroix, Alexandre Dumas ve yeni modaların gerisinde kalmak istemeyen Petrus Borel gibi ünlü ziyaretçileri kendine çekiyordu. Rue Git-le-Coeur bu geleneği sürdürüyordu ve l'Impasse du Doyenné gibi Beat Hotel de birkaç yıllığına yazınsal avangardın merkeziydi.

Otel ucuz ve dolar güçlü olsa da, kiracı öğrenci ve yazarlar bir yerden para bulmak zorundaydı. Sol Kıyıda yaşayan yoksullaşmış Ame-

rikalılar için ana işlerden biri Maurice Girodias'ın Olympia Press'i için pornografik öyküler yazmaktı. Burası Birleşik Devletler veya Britanya'da yayımlanması yasa dışı olacak İngilizce kitaplar basan bir yayıneviydi.

Olympia'nın kataloğundaki Gezginin Dostu serisinin yaklaşık üçte biri Britanya ve A.B.D.'de engellenmiş ve yasaklanmış edebi eserlerden oluşuyordu: Oscar Wilde'dan *Teleny*; J. P. Donleavy'den *Zencefil Adam*; Vladimir Nabokov'dan *Lolita*; Jean Genet'den *Hırsızın Günlüğü*; Lawrence Durell'dan *Kara Defter*; Henry Miller'dan *Seksus*, *Pleksus* ve *The World of Sex*; Marquis de Sade'dan *Yatak Odasında Felsefe ya da Ahlaksız Eğitmenler*, *Sodom'un 120 Günü*, *Juliette* ve *Justine*; Dominique Aury'den (Pauline Réage olarak da bilinir) *O'nun Hikâyesi*; *Kama Sutra* ve John Cleland'dan *Fanny Hill Bir Zevk Kadınının Anıları*. Seksle hiç ilgisi olmayan eserler de vardı, Raymond Queneau'nun *Zazie Metroda*'sı ve Samuel Beckett'ın *Molloy* ve *Watt*'ı gibi. Fakat yayınevini ziyaret eden İngiliz ve Amerikalı turistler için Gezginin Dostu serisinin karakteristik yeşil şömizleri "pornografi" demekti ve edebi eserler de *Sin for Breakfast*, *Until She Screams* ve *With Open Mouth* gibi diğer Olympia kitaplarıyla birlikte kapışılıp bavulların dibine saklanıyordu.

Girodias onlardan "EKler," ya da edepsiz kitaplar diye bahsederdi ve sıklıkla henüz katalogunda olmayan kitapları ilan ederdi. Bir kitap için yeterince sipariş gelirse, onu yazarlarından birine yazdırırdı. 50'ler ve 60'lar boyunca Olympia yüzden çok EK bastı. Hemen hemen hepsi Amerikalılar tarafından takma isimlerle yazılmıştı ve bunların birçoğunun da bir şekilde Beat Hotel'le bağlantısı vardı.

Turistler edebiyattan bıkıp daha çok EK isteyince Girodias yeni yayınevi adları buldu, Atlantic Library, Othello Books, Ophelia Press ve Ophir Books. Hepsi de yazınsal hünerlerle lekelenmemiş kitaplar basıyordu. Bunların en büyüğü Ophelia Press'ti, *The Ordeal of the Rod* (Kamışın Çilesi), *Iniquity* (Günah), *The English Governess* (İngiliz Mürebbiye), *Under the Birch* (Kamçının Altında), *Lust* (Şehvet), *Without Shame* (Utanmadan), *Whipping Club* (Kamçı Kulübü) ve

Whips Incorporated (Kamçılar Limited) gibi okuyucunun kafasında kitabın konusuyla ilgili şüpheye yer bırakmayan eserleri vardı. Düzinelerce yazar her zevke göre EK üretmekle meşguldü.

Sol Kıyıda bu kitapların başlıca satış yeri, rue de Seine 42 numarada bulunan İngilizce kitaplar satan Librarie Anglaise'di. Sahibi Amerikan yazınını ve Amerikalı yazarları seven, Gaït Frogé adında güzel, petite bir Fransız kadınıydı. Breton'du ve görgülü bir İngiliz aksanıyla konuşuyordu. Rue de Seine ile rue de l'Echaudé'nin kesiştiği yerde, on altıncı yüzyıldan kalma eğri bir binadaki küçük dükkân neredeyse üçgen biçimindeydi. Kocaman bir masa, odanın büyük bölümünü kaplıyordu, bu yüzden dükkânda yürümek çok zordu. Masanın üzerinde bağımsız olarak yayımlanmış şiir kitabı ve edebiyat dergisi yığınları vardı, nadir kitap avcıları için bir hazine.

Olympia Press kitapları Gaït'in özel ürünleriydi ve dükkânın en çok satanlarıydı ama rafta bunlardan yalnızca birkaç tane bulundurdu, müşterilerin burada satıldıklarını anlamasına yetecek kadar. Yeşil kaplı Gezginin Dostu serisinin ve daha pornografik Ophelia Press baskılarının hayli pahalı ve hırsızlar için açık hedef olmasına rağmen, geceleri kapıyı kilitlemeye zahmet etmezdi. Çoğunu istendiğinde çıkarmak üzere, kasanın yanındaki bir dolapta tutardı. Daha edebi Olympia kitapları, William Burroughs'un Beat Hotel'deki yılları boyunca yazdıkları gibi, çoğunlukla dükkândaki partilerle lanse edilirdi. Dükkânın ortaçağdan kalma beşik tonozlu mahzeninde, rutubetli duvarlar arasında, şarap şişelerine dikilmiş mumlarla. Şarap ve davetiyeleri Girodias karşılardı. Charles Henri Ford ve Parker Tyler'ın *The Young and Evil*'ı 1960 Haziranında Olympia tarafından basıldığında (ilk olarak 1933'te, Paris'te Girodias'ın babası tarafından basılmış olsa da), Gaït yazarların fotoğraflarından oluşan özel bir sergi yaptı ve vitrini kitabın kopyalarıyla doldurdu.

Dükkân sıkışık ve tıka basa doluydu. Üst üste yığılmış kitaplar, kapı ve pencereleri kaplayan sergi ve okuma afişleri, ucuz Amerikan polisiye yığınlarının üzerinde duran boş şarap kadehleri, *Encounter* dergisinin iki yıl önceki sayılarının yanında yerel bir şairin son kitabı.

Gaït dükkânın üst katında yaşıyordu, müşteriler zaman zaman kasayı başıboş ve dükkânı üst kattaki yataktan gelen şiddetli gıcırtılar dışında sessiz bulurdu. Burroughs 1958'de Paris'e taşındığında Gaït onun en büyük destekçilerinden biri oldu. 1960'ta *Minutes to Go*'nun yayıncısı Two Cities 300 dolarlık baskı faturasını ödeyemediğinde, projeyi devraldı, faturayı ödedi ve kitabı kendi dükkânından yayımladı. Ayrıca Ian Sommerville'in yapımcılığında, *Call Me Burroughs* adlı bir sözlü albüm çıkardı. Gaït'in mahzeninde kaydedilen bu albümde Bill, *Çıplak Şölen* ve sonraki diğer metinlerden okumalar yaptı.

1950'lerin sonu ve 1960'ların başında, Paris'i ziyaret eden ya da orada yaşayan çok sayıda Amerikalı ve Britanyalı vardı, İngilizce kitap satan dükkânlar bu insanların ihtiyaçlarını özenle karşılıyordu. Place de Théatre-Français'deki Stock; Avenue de l'Opéra'daki Brentano's; Flammarion'un beş şubesi; ve rue de Rivoli'deki Galignani, buranın on bina aşağısında İngiliz çayı servis eden, katı muhafazakâr W. H. Smith's. Ancak bunların hepsi diplomatlar ve ordu görevlilerinden oluşan geniş bir topluluğa, çoğunlukla teknik ve popüler kitaplar satıyordu. Daha genç edebiyat meraklıları ve öğrencilerin ihtiyacını Sol Kıyıdaki iki kitapçı karşılıyordu; bunlardan biri Librarie Anglaise veya English Bookshop'tu (iki isimle de biliniyordu). Diğer dükkân Notre Dame'ın karşı kıyısında, St.-Julien le Pauvre'un yıkıntılarının yanında eski bir binada bulunuyordu, rue de la Boucherie 37 numaradaki Mistral. Dükkânın sahibi ve dolayısıyla Gaït'in baş rakibi George Whitman Amerikalıydı ama savaşta yetim kalanların yeniden yerleştirilmesinde çalışmak için geldiği 1946'dan beri Fransa'daydı. Kitap satmaya başlamıştı ve 1951'de eline geçen bir mirasla Mistral binasını aldı. Bir Arap bakkalı olan yeri kitapçı, misafirhane ve sosyal kulüp karışımı bir mekâna dönüştürdü. Üst katta ziyarete gelen yazar ve şairlerin bir haftaya kadar ücretsiz kalabileceği bir okuma odası vardı ve Librarie Anglaise gibi burası da çoğu Amerikalı göçmenlerce bir buluşma noktası ve mektup adresi olarak kullanılıyordu. İki dükkân arasındaki rekabet şiddetliydi. Frogé, Whitman'ın CIA için çalıştığını iddia ediyordu –"Uzun süreler dükkândan kaybolmasının başka ne açıklaması olabilir?"– ve Whitman'ın insanlara "Gaït uyuşturucu kullanıyor" dediğini ileri sürüyordu.

English Bookshop ikisi içinde daha "edebi" olandı ve Olympia Press kitaplarını satan tek dükkândı. Girodias'ın yürekten ricaları ve Olympia yazarlarının görüşlerine rağmen Whitman, Olympia Press kitaplarını bulundurmayı reddediyordu, belki başının polisle belaya gireceğinden korkuyordu. Bu ihtimal dışıydı, Brentano's bile Olympia kitapları bulunduruyordu; Gezginin Dostu serisini gizli bir rafta tutuyorlardı, Amerikalılar bunun nerede olduğunu biliyordu. Çoğu dükkâna girip diğer kitaplara bakmadan doğrudan oraya yöneliyordu.

Mistral, English Bookshop'tan çok daha büyüktü ve şiir okumaları için daha geniş yeri vardı. Beat Hotel sakinleri ikisine de giderdi; otele uzaklıkları hemen hemen aynıydı. Mistral, Olympia Press tarafındaydı ve bütün günü orada oturup kitap okuyarak geçirebilirdiniz, George şikâyet etmezdi. Librarie Anglaise ise rue de Seine ve rue Jacques-Callot'nun köşesinde, Palette'e birkaç bina uzaklıktaydı. Burası o günlerde uyuşturucu satıcılarının uğrak yeriydi. İki tarafın da avantajları vardı.

Beat Hotel'in kiracılarının çoğu, rue Git-le-Coeur'den birkaç bloktan fazla uzaklaşmazdı; neredeyse bütün ihtiyaçları ellerinin altındaydı. Birkaç blok içinde düzinelerce ucuz restoran vardı ve kiracıların bazıları oralarda müzisyen ya da bir çeşit şovmen olarak çalışırdı. Bölge caz kulüpleri ve gece geç saate kadar açık kafelerle doluydu. Otelin modellik yapan kadın sakinleri için sanat okulu iki blok ötedeydi ve hayatını *New York Herald Tribune*'ün Paris baskısını satarak kazanan Amerikalılar, müşteri için St. Germain Bulvarı'ndan uzağa nadiren giderdi. Uyuşturucu genelde oteldeki odanızın kapısına gelirdi ama rue Saint Severin civarındaki Cezayir ve Fas kafelerinden ve Palette'ten de kolaylıkla sağlanabilirdi. Rue de Buci'deki harika pazar yeri birkaç dakikalık yürüme mesafesindeydi ve rue de la Huchette'te gece alışveriş yapmak mümkündü. Burada Ali Baba adında bir bakkal vardı ve otel sakinleri gece 02:00'a kadar yiyecek alabiliyordu; dışarıda sergilenen meyveler bir ağ ile hırsızlardan korunuyordu. Bu bölge otelde kalanların çoğuna cennet gibi geliyordu.

Şubat 1999: Marina, Victoria Shoemaker ve ben, bir öğle sonrası, Davis'teki University of California'da, ünlem işareti kadar dar ofisinde Snyder'la buluşuyoruz. Metal kitap rafları, çağdaşlarına –Lew Welch, Philip Whalen, McClure– ve yaşıtlarına –Allen Ginsberg, William Burroughs, Kenneth Rexroth– ait çeşitli şiir kitaplarının yanında, Loeb Library'den Yunan klasiklerinin bağımlı çevirilerini, Budist edebiyatı ciltlerini ve R.H. Blyth'ın dört ciltlik Japon haiku seçkisinin ta kendisini taşıyordu. Son derece kibar, dikkatli, cana yakın ve keskin bakışlı Gary, konuşmamızın ortasında bize bir bardak şeri ikram ediyor. – David Meltzer

David Meltzer: Biyografik bilgilerle başlayabilir misiniz: aile, geçmiş, atalarınız?

Gary Snyder: Doğum San Francisco, 8 Mayıs 1930. Baba, Harold Snyder. Anne, Lois Wilkey. İki yaşında Seattle, Washington'a taşındık. Seattle'ın kuzeyindeki kırsal alanda, derme çatma bir kulübeye yerleştik. Bunalım devam etmekte. İş yok. Babam küçük evi onarıp daha büyük ve daha iyi hale getirdi. Biraz arsa çevirdik, inekler ve tavuklar aldık. Sedir ağacı kerestesi sattık ve taşrada, kısmen kendi kendimize yeter hale geldik. Altı yaşında kasabanın ilköğretim okuluna başladım, kasabanın adı Lake City'di, o zamanlar kırsaldı. İkinci Dünya Savaşı'na kadar o okula devam ettim. Her yerde işler çıkmaya başladı ve babam Portland, Oregon'da bir iş buldu. Böylece hepimiz babamın Gaziler Dairesi'nde çalıştığı Portland'a taşındık. Liseyi Portland'da okudum. Taşra kayakçılığı ve dağcılığına da orada başladım. Hevesli dağcı arkadaşlarımdan oluşan bir ekibim vardı. Ve sonra doğrudan Reed College'a gittim, o da Portland'daydı. Dört yılımı orada geçirdim.

DM: Branşınız neydi?

GS: Antropoloji ve Edebiyat. Yazları Orman İdaresi'nde ya da tomrukçuluk işinde çalışarak geçiniyordum. Reed'den sonraki ilk sezonu Ponderosa çam kütükleri içinde geçirdim. Kısa süreliğine Indiana University'de Dilbilim ve Halkbilim yüksek lisansı yaptım. Batı

Kıyısına geri dönüp babamın yaşadığı Bay Area'ya gittim. UC Berkeley'deki Doğu Asya Dilleri Yüksek Lisans Programına girdim. Yazları Kuzeybatıda yangın gözcülüğü yaparak geçinmeye devam ettim. Bir sezon Yosemite Ulusal Parkı'nda iz sürücü olarak çalıştım. Sonra 1956'da Japonya'ya gittim ve orada on iki yıl yaşadım. Bu kadar yeter mi?

DM: Neden Edebiyat ve Antropolojiyi birlikte seçtiniz?

GS: Edebiyatla ilgileniyordum ama sonra Amerika Yerlilerinin sözlü edebiyatını merak etmeye başladım ve bunun için de biraz Amerikan dilbilimi öğrenmeniz gerekiyor. Bütün bunlara aynı anda ilgi duydum, aralarında çağdaş şiir sanatına ışık tutacak bazı bağlantılar bulabileceğimi düşünüyordum. O zamanlar Pound'u yakından takip ediyordum ve Çin ve Japon şiirleriyle de ilgileniyordum. Pound'un ve sonra Waley'nin çevirileri vasıtasıyla.

DM: Daha gerilere gidelim. Edebiyat ve şiiri ne zaman keşfettiniz?

GS: Hatırlayabildiğim kadar erken. Çocukken, yedi-sekiz yaşından itibaren, doymak bilmeden okurdum. Gerçekten hızlı ve bol okurdum. Evde İncil ve Robert Browning kitapları dışında okuyacak neredeyse hiçbir şey yoktu. [*gülüşmeler*] Ama düzenli olarak Seattle Halk Kütüphanesi'nden kitap alırdık. Okuduklarımı zar zor aklımda tutuyorum. Amerikan Yerlileriyle ilgili çok şey okuduğumu biliyorum, Batı üzerine bir sürü kısa öykü ve roman okudum. Emperyalizm ve sömürgecilik üzerine birçok roman ve tarih kitapları. Bunlar on ile on beş yaş arasındaydı.

DM: Amerikan Yerlileri, sömürgecilik, emperyalizm gibi konulara ilgi duymanızın sebebi neydi?

GS: Yerlilere merakım, kısmen yaşadığım yeri öğrenme isteğimden geliyordu. Yerlilerin, beyazların bilmediği bir şeyler bildikleri fikrine kapılmıştım. University of Washington Antropoloji Müzesi'nde vakit geçirmemin de etkisi oldu, o günlerde büyüleyici bir yerdi. Sepetler, kanolar, oyma işleriyle doluydu. Gözlerimizin önünde koca bir kültür vardı. Otuzlarda bu insanları hâlâ kanolarıyla Seattle'a gidip yaban mersini satarken görebilirdiniz. Ve ailem sömürü ve emperyalizmden sıkça bahseden siyasi radikallerdendi – sosyalisttiler.

DM: "Sosyalist"i tam olarak hangi anlamda kullanıyorsunuz?

GS: Otuzlarda "komünist" dememek için "sosyalist" derdik.

DM: Çünkü Amerikan tarihinde güçlü bir sosyalist gelenek var.

GS: Dedem IWW üyesiydi – Dünya Sanayi İşçileri Sendikası (Industrial Workers of the World). Babam ve annem bir bakıma Parti'nin kıyısındaydılar ama üye değillerdi. Çeşitli zamanlarda, çeşitli sol örgütlerde yer aldılar. Babam Grand Coulee Barajı projesinde işçileri örgütlüyordu.

DM: Yani bu evdeki kültürün bir parçasıydı?

GS: Evet ve çevredeki birçok insanın kültürü. Otuzlarda Pasifik Kuzeybatı, işçi hareketi, sol kanat. Her taraftaydı.

DM: Özdeşleştiğiniz sanat ve edebiyatın büyük bölümü, sosyal değişimler için gösterilen bu heves veya arzunun geri çekildiği bir dönemi belirtiyor.

GS: Erken yaşta Stalinizmle ilgili bir bakış açısı edindim ve hiçbir zaman Sovyet tarzı komünizme yakınlık duymadım. Bunu hiç dert edinmedim. Doğrusu bu, kolejdeyken bazı arkadaşlarımla aramda münakaşalara yol açıyordu. Orada güçlü bir Sovyet taraftarı öğrenci grubu vardı.

DM: Savaş yüzünden mi?

GS: Hayır, bu savaştan sonraydı. Stalinist olmayan sola yakındım. Önce komünist olmuş, sonra gözü açılmış biri değildim. Zaten hiçbir zaman Stalinci soldan yana olmamıştım. Bay Area'ya gelip Kenneth Rexroth'la tanıştığımda, solu ve anarşizmi Stalinci görüşlerin dışında değerlendiren bir şair bulduğum için mutluydum.

DM: Bu eğilime "özgürlükçü" demişti, değil mi?

GS: "Özgürlükçü" sözcüğünü sağ kanat onu ele geçirmeden önce kullandı. Bu, "solcu anarşist" yerine kullanılan bir sözcüktü.

DM: Şiiri sizin için bir uğraş ya da meslek olarak netleştiren dönüm noktası neydi?

GS: Şiir konusunda birçok dönüm noktası yaşadım. Şiir yazmaya altıyedi yaşında başladım, çünkü şiir okuyordum ve küçükken annem bana çok şiir okurdu. Yani bu benim için yapılabilecek bir şeydi. On dört-on beş yaşında dağcılığa başladığımda, o kadar duygulandım ki dağlarda hissettiklerimi ifade etmek için serbest şiir yazmaya başladım. Böyle bir grup şiir yazdım. Sonra D.H. Lawrence'ın *Birds, Beasts, and Flowers*'ına (*Kuşlar, Hayvanlar ve Çiçekler*)

rastladım ve çok etkilendim. Daha çok çağdaş şiir okumaya başladım. Kolejde yeteri kadar okudum ve çağdaş şiirden bahseden insanlarla yeterince takıldım, Phil Whalen ve Lew Welch'le tanıştım. İlk şiirlerimden utanmaya başladım. Onları ortadan kaldırıp sakladım. Bu ilk dönüm noktasıydı – çağdaş şiiri keşfetmem. Dağcılıkla ilgili gençlik şiirlerimi sakladım – ve bazı aşk şiirlerimi. Dağlar ve kızlar. Ondan sonra Pound, Stevens, Yeats ve Eliot'ın etkisi altında yazdım. Kolejden çıktım, çeşitli işlerde çalışmaya geri döndüm, biraz ülkeyi gezdim. Kıyıdan kıyıya gittim. O yenilikçi şiirlerin de değersiz olduğuna karar verdim. Böylece onları da bir kenara bıraktım. Sonra 1955 yazında, yirmi beş yaşındayken, Yosemite'te, yüksekteki kırsalda iz sürücülük yaptım. Orada iki buçuk ay boyunca birkaç iş arkadaşıyla bir başıma kaldım. Yosemite Parkı'nın kuzey kısmındaydım. O günlerde oralara kimse gelmezdi. Bütün yaz boyunca bir tane bile gezgin göremezdiniz. Yeniden yazmaya başladım, Çin diliyle ilgili çalışmalarımın etkisini yansıtan şiirler.

DM: Çin dili çalışmalarınıza ne zaman başladınız ve sebebi neydi?

GS: Ah, Zen metinlerini anlayabilmek içindi.

DM: Zen'le nasıl tanıştınız?

GS: Antropoloji vasıtasıyla. Sanat ve sanat tarihi vasıtasıyla. Kişisel ruhsal arayışım vasıtasıyla. Yirmi yaşlarındayken hepsi bir noktada birleşti.

DM: Yani 1950 civarında?

GS: 1950-51 gibi. Reed'den '51'de mezun oldum. O dönemde bunları, özellikle Taocu, Konfüçyüsçü, Doğu felsefesini Phil Whalen ve Lew Welch'le çok konuşuyordum. Sonra da birkaç hocayla – antropoloji hocası, David French, sanat ve William Blake dersleri veren adam, Lloyd Reynolds. Orada konuşabildiğimiz çekirdek bir insan topluluğu vardı. Ve Charles Leong, İkinci Dünya Savaşı gazisi bir Çinli Amerikalı, Reed'de GI öğrencisiydi; kırk küsur yaşındaydı. Güzel kaligrafi yapardı. Bize birçok şey öğretti. O zaman Doğu Asya düşüncesini gerçekten tanıma şansına sahiptik.

DM: Blyth'ın haiku kitaplarını ne zaman okudunuz?

GS: Biraz daha sonra. Sanırım dört ciltlik haiku kitabını '51 yazına kadar almadım. Onları San Francisco'da bir kitapçıda buldum. Ama Paul Carus'un Lao-tzu çevirilerini okuyordum. Ve Chuang Tzu'yu,

belki Lin Yutang'ın çevirisiyle. Konfüçyüs. Çeşitli Hint metinleri, Bhagavad-Gita, Upanishadlar, erken dönem Budist yazıları. Çin dili çalışmaları ve manzara resimleri yoluyla Zen'e varana kadar, birçok temel Budist ve Mahayana Budist okumalarını özümsedim. Zen'le karşılaştığımda, ah, dedim, hepsi bu noktada birleşiyor. Zen'i ilk elden öğrenmekle ilgilenmeye başladım. Bir bakıma antropoloji kariyerimi yarıda bıraktım. Kayıt yaptırmıştım, Indiana University'de bir bursum vardı ve göstergebilimci Thomas Sebeok ve Amerikanist antropolog ve dilbilimci Charles Voegelin'le çalışıyordum. Ve Dell Hymes da oradaydı – oda arkadaşıydık. Dönemin ortasında bıraktım ve dedim ki, "Ben Berkeley'e Çince okumaya gidiyorum." Greyhound otobüsüne binip Batı Kıyısına geri döndüm. Doğu Asya dilleri bölümüne girdim. Birkaç edebiyat dersi de aldım. Ve Han Shan'ın metinlerini o zaman okumaya başladım. '55 yazında iz sürücüyken yeni şiirler yazmaya başladım. Bunlar genellikle ilk şiirlerim olarak kabul edilenlerdi ve ilk kitabım, *Riprap*'te yer aldılar.

DM: Japoncayla yoğun biçimde ilgilenmek, yaşadığınız dünyayla ilişkinizi nasıl değiştiriyor?

GS: Bu gerçekten çok güzel bir soru, emin değilim... İnsanlar yüzyıllardır kendilerine bunu soruyor. Japoncanın kökten farklı bir sözdizimi var. İngilizceden olabildiğince uzak özelliklere sahip. Ama bir kere kabullendiğimde, kavramayı başardım ve bundan gerçekten zevk alıyorum. Vites değiştirip Japonca düşünüp konuşmaya başlamak çok hoşuma gidiyor. Bunda saf bir haz var. Bunun bana nasıl ya da neden yararı olur bilmiyorum. Bence Japoncada, İngilizcenin imkân vermediği bir incelik var. Japonca muğlâklığa olanak tanıyor. Ayrıca, Japoncadaki tavırları da beğeniyorum. İçinde birçok görgü kuralı var. Fiil hep sona geldiğinde, zihne bir şey oluyor. Bir dizi yan cümleyi askıda tutmayı öğreniyorsunuz – yan cümleler bazen yan cümlelerin içindeki yan cümlelerin içine giriyor. Ve bunların hepsini askıda tutuyorsunuz. Ve nihayet bir fiil gelip her şeyi anlamlandırıyor.

DM: Japonya'ya '56'da gittiniz ve orada kaç yıl kaldınız?

GS: Orada on iki yıl boyunca bir evim ve eşyalarım vardı. Ama bir süre Joanne Kyger'la Hindistan'a gittiğim, sonra da A.B.D.'ye dönüp bir yıl Berkeley'de ders verdiğim için Japonya'da aslında yaklaşık on yıl yaşadım.

DM: Bu, Budizm'le ilişkinizin şekillenmesi açısından oldukça derin bir dönem olmalı.

GS: Budizm'de kendimi evimde hissediyordum. Japonya'da ve Japonlarla kendimi evimde hissediyorum. Japoncamla gayet iyi idare ediyorum ve davranışlarımı da büyük ölçüde ayarlayabiliyorum. Bir anlamda iki kültüre sahibim. İki kültürlü olma yolunda hatırı sayılır bir mesafe kat ettim.

DM: İnsan bu iki kültürlü durumda ya da çerçevede, görüntüler dünyasını nasıl algılıyor?

GS: Kendi adıma, bunda özellikle egzotik veya çarpıcı bir şey görmüyorum. Bu, birbirinden çok farklı manzaralar içinde evde olmak gibi. Bir dönem, sadece Pasifik Kuzeybatının deniz kıyısında, dağların batı tarafında evdeydim. Ve Douglas köknarlarından fazla uzaklaştığımda biraz huzursuz oluyordum. Doğuya doğru uzanan çorak bölgeyi, Büyük Basin'i ve California'yı ilk görüşümde, kendimi tedirgin ve rahatsız hissetmiştim. Bu doğru değil. [*gülüşmeler*] Ama bilinçli ya da kısmen bilinçli bir öğrenme pratiği, bir yerin ıncığını cıncığını öğrenmek, sizi hızla ona bağlayabilir, böylece çift yönlü biri olursunuz. Dediğim gibi, evlilikle tek eşliyim ama manzara konusunda tam tersi. Şimdi yeni manzaraların içine girmeyi seviyorum. Beni cezp ediyorlar. Kültürler konusunda da böyleyim. Hindistan'a epey çabuk alıştım. Asıl hoşuma giden, kendinizi onların görgüsüne açar ve bundan zevk alırsanız, farklı kültürlerde evinizdeymiş gibi hissedebilmeniz.

DM: Davranış biçimi ya da görgüyle ilgili düşüncelerinizi detaylandırabilir misiniz?

GS: Kültürlerin kendilerine özgü kodları vardır, sınıfların bile kodları vardır. Birçok insan bu hususta bilgisiz ve öyle de kalıyor, bazen kasıtlı olarak, çünkü başka insanların nasıl davrandığını öğrenmeyerek, kendilerine has bir kişiliği koruduklarını sanıyorlar. Ben de zaman zaman bunu yaptım ve her defasında zararlı çıktım. Yeniden Japonya'ya gidecek olsam, daha iyi giyinirdim. Oysa yıllarca Batı Kıyısının kot pantolonlu tarzını azimle sürdürdüm. Bu benim için ideolojikti. İdeolojiden birçok bakımdan vazgeçmeniz gerek. Bunu yaptığınız zaman bir kültürün içine girip insanları neyin rahat ettirdiğini, neyin rahatsız ettiğini ve onlara nasıl saygı göstereceğinizi

anlayabilirsiniz. Görgü, insanlarla doğru anlaşmaya yarayan kodların algısıdır. Ve statüyü de göz önüne alır. Amerikalılar Japonya'ya gittiklerinde, statüyü belirlemek zorunda olmaktan rahatsızlık duyar. Bu hiyerarşik bir toplum. Statü, Japonca gramerinin içinde vardır. Statü, kişi zamirlerinin içinde vardır. Her statü seviyesi için farklı bir "sen" sözcüğü vardır. Eğer benden yaşlı ve daha güçlüysen, yaşıtlarım için kullandığımdan farklı bir "sen" sözcüğü kullanırım. Bu sana ideolojik olarak yanlış geliyorsa, başın derttedir. Uygunsuz olan dili kullanacaksın demektir.

GS: Ellilerin sonu ve altmışların başında Japonya'da birlikte çalıştığım insanlar, kendilerine "Müstakbel İlkel" diyen Nanao Sakaki ve çevresi, yetmişlerde buraya döndüğümde Peter Berg ve biyobölgecilerin yaptığı şeyi yapıyorlardı. Eskiye dönen bir gelenek meydana getirmek ve temel kimliği, toprakla olan ilişkide bulmayı seçmek. Etnik köken, ırk ve din ikincil ya da üçüncül kimliklerdir. Bu da toplum meselesini mümkün kılar. Toplum uyumunu mümkün kılar. Ama bu uygulamaya katılmak isteyen herhangi bir insana karşı ayrım yapmaz ve ilk adım toprağa saygı duymak olmalıdır. Bu çok eskidir.

DM: Şehir kültüründen gelen birçok insan, toprağı bırakın, kendilerine ve diğerlerine bile saygı duymuyor.

GS: Ama can çekişen bir etnik geleneklerine saygı duyabilirler. Bak, "geleneğe saygı" dediğinde "Hangi gelenek?" diye sormalısın. Sonra da diyeceksin ki "İtalyan Katolik," "İrlandalı Katolik," "Sefarad," "Fas'a sürülmüş Sefarad," ve böyle sürüp gidiyor.

DM: Peki ya melezler?

GS: Melez geleneği nedir?

DM: Muhtemelen diğerlerinden daha uzun ömürlüdür.

GS: Ama melezlerin aile değerleri nelerdir?

DM: Ah, demek istediğinizi anlıyorum.

GS: Bayramlarda ne yaparlar? Pişirdikleri özel bir yemek var mıdır?

DM: Anlıyorum. Henüz melezlerle ilgili araştırma yapmadım.

GS: Görüyorsun, melezlik böyledir. Ne yapacaklarını pek bilemezler, bu yüzden komşularını izleyip onların yaptıklarını yaparlar. Büyüdüğüm yerde İsveçli komşularımız vardı, böylece biz de Gündönümü bayramlarında İsveç yemekleri yapmayı öğrendik

çünkü melez Anglolardık. En yakın kültürel kimliğimiz, en yakın geleneğimiz soldu. Bize bir kimlik kazandıran buydu, sol. Annem Texaslı bir güneyliydi ama bunu unutmaya çalışıyordu. Gerçi bazen güneyli yemekleri yapıyordu.

Marina Lazarra: Hıristiyanlık değerleriyle mi büyüdünüz?

GS: Ateizmle büyüdüm. Ailem, Budizm'den bahsettiğimde çok rahatsız olmuştu.

DM: Reed'de, Phil Whalen ve Lew Welch'le aranızdaki ilişki, şiirin çeşitli biçimlerine kabul töreni gibiydi...

GS: Kültürel bakış açıları. Benden kat kat daha bilgililerdi. Phil Hava Kuvvetleri gazisiydi, adamakıllı okumuştu, Bloomsbury aksanıyla konuşabiliyordu ve çok gıcık olabiliyordu – burnunu kaldırıp gıcık şeyler söyleyebiliyordu. Etkilenmiştim. [*gülüşmeler*] Lew Californialıydı, orada kızlar çapkındır ve içki bakkalda satılır. [*gülüşmeler*] Çok açıkgözlüydü. Caz konusunda çok bilgiliydi. Ben delikanlıydım ve onlar o günlerde akıl hocalarımdı. Bunun değerini biliyordum.

DM: Birçok denemenizde karşılaştığım bazı anahtar kelimelerle olan bağınızı merak ediyorum. "Radikal" ve "radikallik" gibi.

GS: "Radikal"i köklü değişiklik, yapısal değişiklik anlamında kullanıyorum. Kökten.

DM: Gitgide kendi hayatınıza dahil ettiğiniz teknoloji konusunda böyle radikal bir değişimin mümkün olduğunu düşünüyor musunuz? Sizden Nostradamus'luk yapmanızı beklemiyorum!

GS: Sorun değil, şairlere sürekli bu sorular sorulur. Başlangıç olarak, insanlar kendi hayatlarında radikal değişiklikler yapma yeteneğine sahipler. İnsanlar tümden et yemeyi bırakabilir, günde bir mil koşmaya başlayabilir, e-postalarına cevap vermeyi bırakabilir. Hayatınızda radikal bir değişiklik yaratmak için bir sürü şey yapabilirsiniz – bu en kolayı, çünkü sadece sizinle ilgili. Bir aile ya da küçük bir topluluk da aynı şekilde bilinçli kararlar alabilir ve seçimler yapabilir.

Değişim belirli bir noktaya kadar bireyler ve küçük gruplarla başarılabilir, bu topluluk ve halk aktivizmi için iyi bir sav. Çünkü bu şekilde bir modele sahip oluyorsunuz. Diğerleri işleyen bir modele bakıp, "Hey, onlar başardı! Belki biz de yapabiliriz," diyorlar. Hav-

zalarla ilgili bilinçlenme, örgütlenme ve biyo-bölgesel uygulamaların belirli türleri böyle gerçekleşti. Modellerle yapıldı. Ülkenin bazı kısımlarında halk sayesinde yayıldı – dünyanın bazı kısımlarında. İtalya ve Slovenya'dan biyo-bölgesel örgütlenmeyle ilgilenen insanlarla temas halindeyim. Ama bunun sınırları var. Büyük sistemin dinamikleriyle karşılaşıyor ve bu sınırların etrafında sürünmeye başlıyor. O zaman tepeden bir yapısal değişiklikten bahsetmeye başlıyorsunuz. Marx'ın bazı harika kavrayışları vardı, tarihi temelde sınıf çatışması olarak yorumlamak da en harikalarından biriydi. Bu bir dereceye kadar mit, ama çok kullanışlı bir mit – örneğin Sırpları, Hırvatları ve Arnavutları yetmiş yıl boyunca birbirlerine girmeden bir arada tutabilen bir mit. Yetmiş yıl boyunca barış içinde yaşadılar. Geriye dönüp baktığınızda, bu önemli bir başarı.

DM: Yani o bölgenin Sovyetsizleştirilmesi sırasında çeşitli çatışmalar ortaya çıkıyor – nelerdir bunlar? Aşiret çatışmaları mı?

GS: Kökü etnik ve dini düşmanlıklara dayanıyor. Sovyetler bu bölünmelerin üzerini, bunların gerçek bölünmeler olmadığını, tarihin sınıf çatışması demek olduğunu söyleyerek kapayabildi. Türklere karşı Sırplar değil, toprak sahibine karşı köylüler. Bunu sadece bir devletin yönetilmesindeki yapısal farklılıklara örnek olarak kullanıyorum. Şeyleri farklı şekillerde böler. Ama yine de yönetimdir. Yönetim olmayan şey ise feminizm ya da dünyanın tüm kültürlerine yavaş yavaş yayılan kadın bilinçliliği ve bağımsızlığıdır. Feminizm, dünyanın tabiatını değiştiriyor.

DM: Irkçılık hâlâ kökleşmiş durumda.

GS: Farklı bölgelerde farklı şekillerde ve ekonomik sürtüşmelere bağlı olarak, ırkçılık daha katı, daha koyudur. Farklı deri rengi birçok ülkede sorun değildir çünkü birbirleriyle ekonomik rekabet içinde değillerdir. Dünyadaki bir diğer radikal değişim de ekonominin küreselleşmesi. Bu, ilerlemiş kapitalizmin en saf biçimi.

DM: Peki kapitalizmin nihai biçimi mi?

GS: Öyle olabilir.

ML: Marx, kapitalizmin küreselleştikten sonra tükeneceğini söylemişti.

GS: Evet ama o aşamaya gelene kadar nelere katlanmamız gerektiğini söylemedi. [*gülüşmeler*]

DM: Küreselleşme denen bu süreç, bunun ne anlama geldiği ve alternatif uygulamaları nasıl etkilediği konusunda detaya girebilir misiniz?

GS: Herhangi bir bölgesel ekonomi için becerilerini, zanaatını, bilgisini korumayı çok zorlaştırıyor çünkü her şey dolar ve sentle ölçülüyor. Uzmanlaşmış ama küresel ekonomi açısından uygun maliyetli olmayan yerel bir sepet örgüsü geleneği, bir oymacılık geleneği ya da yerel bir tarım geleneği ölüme mahkûm, yani geçim ekonomisi ölüme mahkûm.

DM: Bunu devam etmenize bir engel olarak görmüyor musunuz?

GS: Kesinlikle görüyorum. Doug Tompkins ve Foundation for Deep Ecology'nin (*Derin Ekoloji Vakfı*) yaptığı şeylerden biri de küresel ekonomiyle savaşa para yatırmak. Jerry Mander onunla çalışıyor. Başta Jerry'nin tutkusunu tam olarak anlamamıştım ama şimdi anlıyorum.

DM: Garip bir şekilde, bundan bahsettikçe "küreselleşme" sözcüğü daha çok benimseniyor ve bir kaçınılmazlık ediniyor...

GS: Kaçınılmazlık, evet. Ve insanlar "Balkanlardaki bu çatışmalar korkunç – küresel ekonomi bunu düzeltecek!" demeye başlayacaklar. [*gülüşmeler*] Bununla ilgili yeni bir kitap var, London School of Economics'te Avrupa Düşüncesi hocası olan John Gray'in kitabı, *False Dawn: The Delusions of Global Capitalism* (*Yalancı Tan: Küresel Kapitalizmin Yanılgıları*). Uzun zaman küreselleşme yanlısı olduktan sonra fikrini değiştirdi. Korumacı gündemin artık geçerli olmadığını ve Amerika'nın, piyasanın toplumun içine yerleşik olduğunda daha iyi çalıştığını unuttuğunu söylüyor. Toplumun içinde olmadığında bir canavara dönüşüyor. Bence bu temelde doğru.

Bir yanda yerel bütünlük ve yerel kültürler, diğer yanda onların önyargıları ve bir tür ütopyacı kozmopolitlik fikri arasında bir yol bulmamız gerek. Karşılaştığım entelektüellerin çoğu, ister Doğu Kıyısından ister Batı Kıyısından olsun, hâlâ kozmopolit bir kentsel dünya toplumu hayali içindeler. Bu, küresel ekonominin entelektüel versiyonu.

DM: Makalelerinizden birinde şu cümle yer alıyor: "sanayi-sonrası çöküş-öncesi toplumumuz." "Yaban"ı kullanım biçiminiz onu da

radikal bir anahtar sözcük yapıyor. Siber uzayın "doğası" ya da "yabanıllığı"yla ilgili ne düşünüyorsunuz?

GS: Güzel soru. Siber uzay teknolojisi ve internetin gerçekten bir joker olduğunu düşünüyorum. Birkaç yıl önce Stewart Brand'le bundan bahsetmiştik. Merkezi iktidarı güçlendirme potansiyeli var. Aynı zamanda bilgiyi dağıtma ve halk katılımını artırma kapasitesi de var. Çalıştığım insanlarla birlikte, hızlandırılmış ve gitgide daha tehlikeli olan bir durumla uğraştığımızı biliyorum. Devam etmemizi sağlayan tek şey e-postamız. Bir düzine tutkulu çevreci grubun listesindeyim. Los Angeles Ballona'daki sulak alanlardan İngiliz Kolombiyası'ndaki tomrukçuluk planlamalarına, Brezilya'da neler olduğuna kadar birçok konuda bilgi gönderiyorlar. Herkes bunları yazıyor ve dünyanın her yanına gönderiyor. Çok daha fazla bilgiye, daha çabuk ulaşmak mümkün.

DM: İnsanın çabucak özümseyebileceği bilgi miktarı nedir?

GS: Bu öğrenmemiz gereken bir şey. Bu ustalaşmamız gereken bir şey. Bilgi akışı tarafından sürüklenmemek. Seçerek ve bilmen gereken şeyi alarak, ihtiyaç duyduğundan daha fazla şeyi görmeden kendi resmini oluşturmak. Yaklaşık kırk kadar süreli yayına abone olan bir arkadaşım var, ona sordum, "Bütün bunları ne yapıyorsun?" "Onlara sadece göz atıyorum. Olayları böyle takip ediyorum," dedi. Duruma böyle hakim olduğunu düşünüyor. Bu eski moda bir yöntem.

DM: Hayır, değil. Bu taramak.

GS: Taramak – ama aynı şeyi internettekilerle de yaparsın.

DM: Burada kafanızda önceden bir resim olduğu varsayılıyor. Peki ya o resmi yeni oluşturmaya çalışıyorsanız?

GS: İnsanların değerlerini internetten edineceğini sanmıyorum. Bence değerlerini yaşıtlarıyla ve iş arkadaşlarıyla bulundukları topluluklardan edinecek ve gündemlerini bu şekilde oluşturacaklar.

DM: Teknoloji, hem birleştirme hem de tecrit etme ve özelleştirme kapasitesine sahip. Çok fazla bilgi alıyorsunuz ama bu bir şekilde sizi teskin de ediyor.

GS: Ya da uyuşturuyor. Günde altı saat TV izleyen bir genci düşünelim. Onlar dünyayla ilgili nasıl bir resim oluşturuyor?

DM: Çok sınırlı bir resim, eğer hatırlayabilirlerse. Bir web sayfanız var mı?

GS: Var ama ben hazırlamadım. Başkası hazırladı.

DM: Milyarlarca web sayfası var, yıldızlar gibi.

GS: Arada sırada bazı gruplara e-posta gönderiyorum – fikirleri paylaşmak için hızlı bir yol.

DM: Doğru. Öğrencilerin yönettiği ve konuşma yaptığı hayli ilginç bir seminer düzenlemiştim. Buna "Tekno-ontoloji" adını verdik – bu meselelerin bazılarını çözebilir miyiz, görmek istiyorduk. Büyüleyiciydi. İnternetin Şeytan icadı olduğuna ikna olduğunuz anda biri çıkıp sizi bunun toplum inşası ve fikir alışverişinin bir yolu olduğuna inandırıyordu. Çok ticari oldu. Hayır, pek değil. Ticarileşme karşıtı, hegemonya karşıtı siteler bulabilirsin, vesaire.

GS: Hmm. Bir manastıra gitmeliyiz gibi geliyor.

DM: Çevrimiçi bir manastır mümkün mü?

GS: Hayır. Manastır yalnızca gerçek dünyada mümkündür.

DM: Birçok insan "sanal" kavramına, "gerçek" kavramından daha çok dikkat ediyor ve ayrıcalık tanıyor.

GS: Sanalı anlamlandıramıyorum. Sanırım sanal bir manastır, TV'nizi kapamak demek olurdu.

DM: Savaş sonrası dönemde Amerika'da Paul Reps'in *Zen'in Eti, Zen'in Kemiği* (*Zen Flesh, Zen Bones*), Suzuki ve Blyth'ın metinleri vasıtasıyla Zen Budizmine bir ilgi vardı. Kimilerinin hayatına tesadüfen girdi. Ama birçoğunun hayatına da sizin gibi Beat yazarı olarak gettolaştırılmış yazarları okuyarak girdi. Yoğun bir ruhsal katılım, ruhsal emilme o birleşmenin özelliği gibiydi. Mesela Kerouac'ı düşünüyorum. Mektuplarını okuduğumda, bir tür Katolik ermişi olan bu insanda yürek burkan ve umut verici bir şeyler görüyorum.

GS: Bir bakıma öyleydi, değil mi? Bunu gerçekten görüyor musun?

DM: Evet, bir Katolik ermişi. Budizmi, gizemci Katolikliğe bağlılığı yüzünden sevdiğini düşünüyorum.

GS: Kesinlikle katılıyorum. Büyük, görkemli alanları, azizleri, şahsiyetleri ve hiyerarşileriyle Budizmin Katolik kısmını tercih etti. Bu bir genişleme gibiydi. Tibet Budizmi, ritüel ve törenlere değer vermesi ve bütün seviyelerdeki manevi başarılarla aynı anda meşgul olma hevesiyle gerçekten Katolikliğe benzer. Yüksek bir lamanın kendisiyle konuşmak için sırada bekleyen köylü kadına bir muska verirken, bir taraftan da yanındaki birine yüksek metafizik

konusunda konuşma yapması gibi. Başka bir muska ver. Birkaç söz söyle. Ortaçağdaki Kilise gibi.

DM: Tibet Budizmiyle Zen Budizmi arasındaki ayrılığa yaptığınız vurgunun, Budizm'in bugünkü serpilmesiyle ilişkisini merak ediyorum. Tibet Budizminin aslında takdim edildiğini düşünmüyorum –A.B.D.'ye yapılan bilinçli bir taşıma hareketi yoktu–.

GS: Trungpa gelene kadar. O ve Berkeley'deki adam, Tarthang Tulku. Onlar ilkti.

DM: Affedersiniz ama Amerikan Budizminin çoğunda bir sınıf dinamiği görüyorum – bunu karşılamak için belirli bir maddi donanıma ihtiyaç varmış gibi görünüyor. Bir de bunun karşılanabilir bir şey olması gerçeği var. Budist pratiğin bu iki biçiminin, orta ve üst sınıflarda yeniden canlanmasıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

GS: Budizm Amerikan toplumundaki yerini peyderpey buluyor. Çok yavaşça ve dediğin gibi, üstten alta doğru değil, üst-ortadan alta doğru. Benim canımı sıkan Amerikalı Budistlerin, Amerika'da kendini Budist olarak adlandıran insanların eski görüşlerini büyük ölçüde korumaları. Öncelikle Protestan liberaller. Veya Yahudi liberaller. Ebeveynleriyle sorunları var. Bu yüzden çıkıp, "ben Budist olacağım," diyorlar. Ama dünyaya bakışlarında ya da düşüncelerinde büyük bir değişiklik yapmıyorlar.

DM: Budist ve New Age dergilerine baktığımda, bir fiyatı olan bütün o tarifsiz zevklerin neşesine iştirak eden bir sürü beyaz yüz görüyorum.

GS: Siyah insanlar nerede biliyor musun? Dövüş sporu okullarında. Zazen yapmayı buralarda öğreniyorlar. Bunu Zen'ci adamlara söyledim: "Zendo'da daha fazla siyah insan mı görmek istiyorsunuz, haftada bir dövüş sporu dersi verin." Ama bu doğru. Doğu Asya maneviyatı, azınlıklara burada ulaşıyor. *Ghost Dog* adındaki şu güzel filme bakın.

Budist pratiği saf tutmanın yollarından biri onu yumuşatmamaktır, kolaylaştırmamaktır. Bazı beyaz öğretmenler onu herhangi biri için açık, rahat, yumuşak ve hoş hale getirmeye çalışıyor. Ve sonunda elinizde bu oluyor. Herhangi biri.

DM: Bununla birlikte, "herhangi biri" de duyarlı bir varlıktır.

GS: Evet ama bu bir pratik. Rahatsız ve aç ve soğuk. Bu, istekli olmadıkları sürece hiçbir belirli sınıfın mensuplarına çekici gelmez. Kuşkusuz Hollywood yuppie'lerine de. Bu ciddi ve zor bir pratik.

DM: Kullandığınız diğer anahtar sözcükler –ve bunları diyalektik olarak kullanıyorsunuz– "disiplin" ve "özgürlük".

GS: Yazdıklarımı çok dikkatli okumuşsun. Evet, haklısın. "Disiplin" ve "özgürlük"ün diyalektiğini düşünmek hoşuma gidiyor.

DM: Biraz daha açıklayabilir misiniz? Fikir "disiplinde özgürlük vardır ve özgürlükte de disiplin," gibi bir şeydi.

GS: Özgürlüğü yetkilendirme ve kapasite olarak alırsak, işe yaraması için, bir anlama gelmesi için bir odak noktasına ihtiyacınız vardır.

DM: Anarşizm ve Budizm arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

GS: Anarşizm dediğimde, toplulukların merkezi bir devlet ya da lider olmaksızın kendilerini yönetebileceklerini savunan toplulukçu anarşizmi düşünüyorum. Bunu yapmanın tek yolu, kendini bilen, kendiyle temasta olan ve hem bilgelik hem şefkat kazanmış insanlara sahip olmaktır. Anarşist bir toplum, insanların bunları başarabildiği bir toplum olmalı; kelimenin en derin anlamıyla, kendi kendini yönetebilmeli. Sonraki en etkili şey ise insanların kabul ettiği sağlam bir gelenektir. Gelenek, onlara hayatlarını yönlendirmede yardımcı olur ve dışarıdan empoze edilen geniş bir yasal ve siyasal sistemi gereksiz kılar. Yani bu kültürdür.

DM: Geleneksel kültürler doğaları gereği muhafazakâr değil midirler?

GS: Ah evet – bu kötü bir sözcük değil. İşleyen bir şey elde ettiğinizde, onu hemen değiştirmezsiniz. Değişim zaten burada. Dünyanın doğası geçiciliktir. Değişim ne olursa olsun seni yakalar! [*gülüşmeler*]

DM: O halde "bilgelik"ten bahsedelim. Bu muhtemelen herkes için farklı anlamları olan geniş ve anlaşılması güç bir sözcük. Sizin için ne anlama geliyor?

GS: Bildiğiniz şeyleri iyi kullanabilme kapasitesi anlamına geliyor. Öncelikle enformasyonla bilgiyi ayırt etmek. Enformasyon doğru yapılandırılırsa bilgi olabilir ve bilginin doğru yapılandırması da bilgelik. Bilgelik, nasıl yaşayacağını bilmektir. Bu evrenseldir.

DM: Nasıl yaşayacağını bilmek?

GS: Nasıl yaşayacağını bilmek aynı zamanda başkalarına nasıl davranacağını da bilmektir. Budizm'de oluş ve kayboluşun, doğum ve ölümün kavrayışı anlamına gelen bir terim var – transandantal kavrayış ya da transandantal bilgelik. Dünyadan nihai kayboluşun meselesi. Ölüme karşı nasıl rahat ve ağırbaşlı olunur.

DM: Bu anla mı, alımlamayla mı yoksa algıyla mı ilintili? Bu, vaktiyle bilinen şeyin, kişinin diğerleri ve kendisiyle birlikte yaşama biçimine eklendiği an mı?

GS: Bunun bir yaşam biçimine dönüştüğünü söylerler. Konfüçyüsçü bilgelik, nasıl yaşayacağını ve nasıl diğerleriyle birlikte yaşayacağını bilmektir. Budist bilgelik ise var olmayı ve olmamayı bilmektir. Varoluş ve olmayış konusunda rahat olmaktır.

DM: Peki kendinle ve diğerleriyle birlikte yaşamak konusu?

GS: Ve hiçlikle.

DM: Maddeci bir toplumda bu hiçlik, şiddetle arzulanan ya da şiddetle korkulan bir şey olabilir.

GS: Her halükarda, başına gelecek. [*gülüşmeler*]

DM: Biliyorum.

GS: Ölümünü epey önemseyeceksin. [*gülüşmeler*]

DM: Zen Budizmini savaş sonrası kuşağa tanıtmada önemli bir figür olan Alan Watts'ı tanıyordunuz.

GS: Evet. O, Suzuki'yle, tabiri caizse Beat'ler vesaire arasındaki köprüydü. Önce Budistti. On altı - on yedi yaşında Christmas Humphreys'in öğrencisi ve yardımcısı olarak başladı. D.T. Suzuki Londra'ya geldiğinde Humphreys onu Suzuki'yle tanıştırdı. Alan Suzuki'nin çevresinde çok bulundu, konuşmalarını çok dinledi, ona çok yardım etti, çok anladı, Zen'le ilgili ilk kitabını yirmili yaşlarının başında yazdı. Savaş patlak verirken Birleşik Devletlere geldi ve New York City'de Zen ustası Sokei-an'la çalıştı. Sokei-an'a yardımcı olan Amerikalı kadın Ruth Everett'la tanıştı. O çevrenin parçasıydı. Sonra Ruth Roshi'yle evlendi, Alan da Ruth Everett ve merhum Bay Everett'in kızı Eleanor'la. Tam bu aralarda, Alan Amerika'da güvenilir olmak –ve muhtemelen geçinmek için de– için Hıristiyan olmasının daha iyi olacağını düşündü. Anglikan Kilisesinin nasıl olduğunu bilirsiniz, süratle Episkopalyan papaz ilan edildi. Northwestern University'de Episkopalyan din görevlisi

olarak işe başladı ama aslında Episkopalyanizmin Budist bir yorumunu öğretti.

İngiltere'de büyüyen herkes gibi, Hıristiyanlıkla ilgili geniş bilgisi vardı. Çok çok akıllı bir gençti. Çabucak okuyor ve anlıyor, parçaları birleştiriyordu ve her yerden birçok arkadaşı vardı. Eleanor'la evliliği bitince Northwestern'den ayrıldı ve Episkopalyan cübbesini çıkarıp attı. Academy of Asian Studies'e (*Asya araştırmaları akademisi*) katılmak için San Francisco'ya geldi. Onunla, bundan kısa süre sonra tanıştım. Ölene kadar Batı Kıyısında kaldı.

O dönemde ortalarda olan bir grup genç Doğu-Batı Evi diye bir şey başlatmışlardı, sanatçılar ve öğrencilerden oluşan bir çevreydi. Joanne orada yaşıyordu. Lew Welch ve Lenore Kandel bir süreliğine oradaydı. Bu başlı başına bir hikâye. Ben Kyoto'da yaşarken, Alan Budist kültüre ilgi duyan Amerikalılar için Kyoto'ya turlar düzenlemeye başladı. Her seferinde bir geceliğine onlardan kurtulup Kyoto'nun kuzeyindeki evime gelirdi ve birlikte gidip Daitokuji zendoda otururduk.

DM: Kolay sorulara geçmeden önce: birçok denemenizde sadece ellilerdeki yoldaşlarınızdan ve onların eğitim kurumuyla olan ilişkisinden bahsetmekle kalmıyor, birçoğunun sonunda kafa tuttuğu ya da meydan okuduğu kurumda yer almasının ironik olduğunu da belirtiyorsunuz. Bu kaçınılmaz mı?

GS: Bunda yanlış bir şey görmüyorum. Üniversiteleri hep sevdim. Koleji ve yüksek lisans programını sevdim, hem Indiana'da hem Berkeley'de. Üniversiteler için söylenebilecek pek çok şey var, bol miktarda sıcak su, geç saate kadar açık kalan ışıklar ve kilitlenmeyen tuvaletler de dahil.

DM: Kulağa hapishane gibi geliyor. [*gülüşmeler*]

GS: Evet ama tuvaletler kilitli değil. Bazen ücretsiz filmler oynuyor. Bunun yanında şiir okumaları var. Üniversite, Batı kültüründeki daha müşfik kurumlardan. İnsanlara hizmet etme potansiyeli var. Kütüphaneleri var. Asıl görevinin endüstriyel küresel ekonomi için yeni çarklar hazırlamak olduğu doğru. Bunu yapacak insanları yaratıyorlar. Ama neredeyse bunun bir yansıması gibi, evrimsel terimlerle konuşursak, destekleme bahsi yapar gibi – edebiyat ve felsefe yapan insanları da destekliyorlar. Kendilerini bir biçimde dürüst

tutmak için, neler olup bittiğine bakan tarihçileri ve siyaset bilimcileri var. Bunların bazıları acımasızca eleştirel. Kurum, bir dereceye kadar, fikirlerin özgürce araştırılmasına adanmış – bu da, evrimsel açıdan, çok iyi bir fikir. Asıl çalışmanızın yanlış olması ihtimaline karşı alternatif çalışmaların olması iyi. [*gülüşmeler*] Kendimi burada görüyorum. Ben ve diğer birkaç kişi buradayız çünkü üniversite birkaç alternatif çalışma ihtimalini kurumlaştırdı.

DM: Şiirin daha az görünür olduğu bir zamanda şairin işi nedir ve şiir, şairden çıktıktan sonra nasıl çalışır? Görevi ya da görevleri nelerdir?

GS: Birden fazla görev olmalı çünkü birden fazla türde şiir vardır. Manevi ve psikolojik düzeyde görevi zihinlerimizi uyanık ve dinç tutmak, bayat ve katılaşmış dünya ve kendilik algılarını yarıp geçmek, böylece hayal gücünü genişletmek, şefkat ve empatiyi mümkün kılmak, ego ve kişisel gerçekliklerin katılığına boş vermemize yardımcı olmaktır. Bu saf güzellikle gerçekleşebilir. Bir haiku buna yardımcı olabilir. Dünyayı daha iyi görmemizi sağlaması için ideolojik olması gerekmez.

DM: Bana anlatma, göster.

GS: Göster, kesinlikle. Diane di Prima'nın şöyle diyen şiirini seviyorum, "tek savaş, hayal gücüne karşı olan savaştır" – bir anlamda, sorunlarımızın özü bir hayal gücü eksikliği. Oyuncu ve nazik ve şefkatli alternatiflerin mümkün olduğunun bilinci eksik.

DM: Başka bir şey hayal edebilme yetisi–

GS: Evet, tam olarak bu.

DM: Bunu hayli kolay yanıtladınız. Zor olacağını düşünmüştüm.

GS: Şiirle ilgili ayrıntılara girebilirsin ama bence önemli olan duyularımızı, hayal gücümüzü ve kalbimizi açan bütün sanatların değerini göstermek en önemli işlevidir. Bu çok önceden ve pek çok yerde öğrendiğimiz bir şey.

DM: Pound ne diyordu? Şiir her zaman haberdir.

GS: Önemli olan haber olarak kalan haberdir.

1969 Baharı: Jack Shoemaker'la birlikte Ferlinghetti'nin San Francisco'nun Potrero Hill bölgesindeki evine gittik. Sanat ve kitaplarla dolu, sıcak bir tarzda döşenmiş ve rahat bir ev. Bir süre oturma odasında sohbet ederek şaraplarımızı yudumladık. Sonra Lawrence bizi çatı katındaki ofisine götürdü. Pencereleri şehre bakıyordu. Cana yakın ve şakacı bir adamdı; bazen bizi oyuna getirdiğini düşünüyordum, buz mavisi gözleriyle muzip bir hilebaz. Röportaj ilerledikçe, güneş şehrin siluetinin ardında muhteşem bir inişe geçti. Sonrasında eşi Kirby'nin bize çorba pişirdiği alt kata indik. Bol şarap, harika konuşmalar ve kahkahalarla yemeğimizi yedik.–David Meltzer

I

Lawrence Ferlinghetti: Söyleyecek bir şeyim yok. Gözlüklerimi takmadım.

David Meltzer: Yeni bir kitap yayımladınız. (*Tyrannus Nix*)

LF: Bütün o diğer şairlerle ilgili söyleyecek bir şeyim yok. Şu anda kendimi herhangi bir ortamın parçası gibi hissetmiyorum. Bölgesel bakış açısına hiç meraklı olmadım. Hiçbir şey hakkında hiçbir şey bilmiyorum! Böyle hissediyorum. Çoğunlukla Big Sur'da yaşıyorum ve şu anda olanlarla gerçekten pek ilgim yok.

DM: Bu sizin için bir geçiş dönemi mi?

LF: Kesinlikle. Ne zaman değil ki? Yazın nüdist bir anarşistim, kışın Budist bir sosyalist.

DM: Yeni şiir kitabınız... bunu ilginizin bir ifadesi olarak görebilir miyiz?

LF: Eski politik saçmalıklar. Politika sıkıcıdır ama arada sırada onun içine sürüklenirsiniz ve düşüncelerinizi söylemek zorunda kalırsınız. Ama bu benim için ideal bir şiir türü değil.

Jack Shoemaker: Yani ilginiz sürekli değil...?

LF: Hayır. Bu konuya sürüklenip duruyorum ve politik bir şair olarak sınıflandırılıyorum. Bu yıl *The Secret Meaning of Things* (Şeylerin Gizli Anlamı) adında, çoğunlukla hiç politik olmayan bir kitabım da çıktı.

JS: Şimdi Eisenhower'dan itibaren her başkanla ilgili bir şiir yazmış oldunuz...

LF: Snyder da böyle demişti.

JS: Tarihe büyük bir ilginiz var gibi görünüyor...

LF: Hayır, yok. Eisenhower'la ilgili bir şiir yazdım, bu da Nixon'la ilgili. İkisinin arasında çok az başkan vardı. Arada Fidel Castro'yla ilgili yazdım. A.B.D.'nin son başkanı gerçekten Fidel Castro'ydu. Kennedy'nin başkanlığında bile işleri Küba'dan idare ediyordu. Castro eylem içindeydi ve A.B.D., sağlam temellenmiş Hıristiyan davranışı ilkelerine göre karşı eyleme geçmek zorundaydı. Castro'nun tehdit ettiği Amerikan hayat tarzına uygun biçimde, sert bir tepki vermeliydi. Castro hâlâ başkan olabilir. Nixon bir tür ikinci sınıf dublör.

Küba Devrimi benim neslimin İspanya İç Savaşı'ydı. Otuzlarda yazarların ilgisini çeken şey İspanya İç Savaşı'ydı. Röportaj yaptığınız diğer şairlerin Castro'ya ilişkin görüşlerini saptamak ilginç olurdu. Etrafta birçok, gerici olmasa da, sağcı şair olduğunu düşünüyorum. Birçoğu da politika konusunda cahil. Büyük Kerouac artık ortalarda değil, bu yüzden ona girmeyeceğiz. Ama bir Hemingway paraleli var.

Yakın zamanda elime, Ulusal Sanat Vakfı'ndan ödül kazananların listesi geçti. Ülkedeki birçok şair ve küçük yayın onlardan hibe alıyor. Bu ya Ulusal Sanat ve Bilim Vakfı, ya da Küçük Dergiler ve Yayınları Düzenleme Kurulu tarafından hibe biçiminde dağıtılan hükümet parası.

Jean-Jacques Lebel'le burada kaldığı geçtiğimiz altı hafta boyunca süren bir tartışmamız oldu. Kendisini bir devrimci addediyor ve Berkeley'de tanıştığı genç bir şairin bu vakıftan 1000$ almasını teklif ediyor. Şehirde bir yetenek avcısı vardı, Gus Blaisdell, New Mexico Üniversitesi'nden. Hükümet hibeleri için önerecek insanlar arıyordu. Jean-Jacques Lebel, Blaisdell'in genç Berkeley şairini önermesini istedi. Sonuçta Blaisdell bu gencin şiirlerinden hoşlanmadı, dikkat çekmek istediğim şey bu değil.

Beni asıl şaşırtan şey, kendisini tam bir devrimci sayan birinin, hükümet parasını kabul etmeye bu kadar hevesli olması. Düzenin parasını düzen karşıtı amaçlar için kullanmanın *gerçekten* yıkıcı olduğunu anlamama rağmen – kültürel "söğüşleme"nin bir parçası. Örneğin San Francisco'daki Kayak Press, iki yıl üst üste 10.000$ aldı. Editörünün bunu savunmak için sunduğu gerekçelerden biri,

Che Guevara'yla ilgili en iyi şiire ödül verecek olmasıydı. Che Guevara'yla ilgili en iyi şiire verilen *ödül*, sanırım 400 dolardı. Kayak'ın editörü George Hitchcock'un otuzlarda bir radikal olduğunu duymuştum. Bana öyle geliyor ki bu ülkedeki eski liberal harekete olan da bu. İşçi sendikaları satın alındı. Vietnam'a gidecek gemileri onlar doldurdu. Bana göre, ki bu görüşün tartışılabilir olduğunu kabul ediyorum, şairler ve küçük yayınlar da satın alınıyor. Parayı alan herkes "Hayır, bu doğru değil. Bu parayla istediğimiz her şeyi yapmakta özgürüz," diyecektir. Ama mantıken ilk yıl gerçekten kötü bir çocuk olursanız, hibeniz yenilenmez. Bir de şu var; başka bir ülkeden biri –Fransa veya Almanya'daki bir radikal– sizin bu parayı aldığınızı okur ve muhakemenizin gerekçelerini ve çeşitli aşamalarını görmez. Gördükleri tek şey, A.B.D. hükümetinin parasını aldığınızdır... Sanırım benimki "saf" özleştirmeci tavır –kendimi pek "saf" saymasam da–.

JS: Belki de bugünkü durum, David'in kuşağındaki şairlerin ve benim kuşağımdaki daha genç şairlerin bunu pek ciddiye almamasından kaynaklanıyor. Ve karşılıksız para da....

LF: Jean-Jacques'ın iddiasına göre önemli olan, parayı ne için kullandığın. Parayı geçinmek için almak bir şey. Ama bir şeyi tahrip etmek için plan yapmak üzere ya da makinenin çarkına çomak sokmak için alıyorsanız, haklı oluyor. Bu Berkeley'li çocuğun, parayı büyük bir kumpas kurmak için kullanmaya niyetli olduğunu söylemişti.... Çocuğun çalışmaya zamanı yok, çünkü bütün zamanını devrim için çalışmaya veriyor. Hükümet parası sayesinde iş bulmak zorunda kalmayacak ve sistemi havaya uçurmak için çalışabilecek. *Tyrannus Nix*'te kayda geçmesini istediğim bir not var, 82. sayfa. "Şairler ve üzücü benzerlikleri" mısrasıyla ilgili bir not: Birçok Amerikan şairi aslında Hükümetin, yasal bir cinayet biçimi olarak savaşla desteklenen ve onu destekleyen statükoyu onaylamasına yardımcı oluyor: son yıllarda avangard şairler ve küçük yayınların doğrudan Ulusal Sanat Vakfı ya da onların mecrası olan Edebi Dergiler Düzenleme Kurulu'ndan A.B.D. hibeleri almasına tanık oluyorlar. Sanattaki avangardın Sol politikayla ilişkili olmasının *gerekmediği* açıkça ortaya kondu. Krş. Marcuse'ün "bastırıcı tolerans"ı, i.e., şiddet karşısında kendini koruma yöntemi olarak tolerans ve/veya sponsorluk politikası; yahut Susan Sontag'ın yakın zamanda ifade ettiği gibi,

"tedirgin edici veya yıkıcı fikirleri, içine çekerek tecrit etme." Devlet, ister kapitalist ister komünist olsun, en muhalif öğelerini içine çekmek konusunda müthiş yeteneklidir.

DM: Bir şair devrime nasıl yardımcı olur, eğer bu mümkünse... ve devrim nedir?

LF: Hangi devrimden bahsettiğinize bağlı. Yani, bir şair öncelikle kendisinden ödün vermeyeceği bir tür hayat sürmelidir. Hükümet hibeleri alıp onlarla geçinmek bana daha yazmaya başlamadan ödün vermek gibi geliyor.

JS: Unicorn Press'le ilişkide olduğum dönemde buna bir cevap duymuştum. Hükümet parasını almakla ilgili tartışıyorlardı. George Hitchcock parayı almak ve onu neredeyse anarşist bir biçimde kullanmak lehine çok gerçekçi bir savda bulundu. Yalnız kalmak istediğini ve bu paranın, kendisini sisteme karşı yalıtmasına yardımcı olacağını söyledi. Ardından tüketimdeki ikiyüzlülükten bahsetti. Şu anda Amerika'da yaşıyoruz, Amerikan malları tüketiyoruz ve aslında işlerimizi Amerikan şehirlerinde yürütüyoruz. Sistemi hemen hemen her yolla destekliyoruz ve karşılıksız parayı geri çevirmek neredeyse aptalca görünüyor. Demek istediğim, hepimiz dolaylı olarak savaşı destekleyen ürünler alıyoruz.

LF: İsteğin dışında işbirliği yapmak zorunda kalmadan bir ülkede nefes alamaz, yaşayamaz, caddelerinde yürüyemez, araba kullanamaz ve kesinlikle bir iş yürütemez veya bir dükkândan herhangi bir şey alamazsın. Asıl konu, neyi yapma şansın olduğu ve neyi yapma şansın olmadığı. Devlet tarafından gönüllü olarak sindirilip onun işleyen bir parçasına dönüşüp dönüşmeyeceğine – deyim yerindeyse onu simbiyotik olarak besleyip beslemeyeceğine karar verme şansın var. Örneğin Nixon bir sonraki adaylığında, sana sponsor olduğunu ya da seni desteklediğini söyleyebilir. O halde oyunu ona ver bebek. Rüşvet çarkını bozmayalım.

Bir başka açıdan: Diyelim bir yayınevinin başındasın... Bana hiç hibe teklif edilmedi çünkü böyle bir şey için başvuru yapmadım. Ama Carolyn Kizer'la bu hibeler için önerilecek kişilerle ilgili mektuplaştım. Ona hiç yardımcı olmuyordum. Yayınevi müdürü olarak yardımcı olmak istemiyordum. Bir yayınevinin hükümetten para alması iki misli kötü. Neredeyse bir gazetenin alması gibi.

JS: Peki ya Guggenheim ve Ford gibi bağımsız vakıfların hibeleri?

LF: Radikal biri, bu büyük vakıfların da hükümet kadar katil olduklarını söylerdi. Öyleler mi? Sanırım hiçbir kuruluştan hibe almaya ihtiyaç duymayacağınız bir hayat sürmek önemli. Kimsenin yardımı olmadan, tek başınıza ayakta durmalısınız. Herhangi bir noktada onlara siktiri çekebilirsiniz. Asıl sorun "onlar"ın kim olduğuna karar vermektir... Hükümet vakıflarına göre istediğinizi söyleyebilir veya basabilirsiniz. Programın yöneticisinin, paranın yanında bağlayıcı şartlar getirmediğini söylerken samimi olduğu açık. Hibeler ikinci yıl yenilenebiliyor. İlk yıl politik olarak saldırgan ya da paranın Washington'daki kaynaklarını rahatsız edecek bir şey yayımladığınızı düşünün. "Siktir git Agnew," derseniz, hibeniz ikinci yıl yenilenir mi? Belki evet.

Carolyn Kizer'ın cevabının bir kısmı şu:

Hükümetin kendisine saldıranlara maddi destek sağlamaması için bir sebep görmüyorum. Unutulmamalı ki bu sermaye, çeşitli Vietnam ve Barış hareketlerinde aktif olduğu bilinen Grace Paley'e 10.000$ verdi. Bir diğer 10.000$ da Robert Duncan'a verildi. Kendisinin dış politikamızdan pek memnun olduğunu söyleyemeyiz. Siz neden olasınız? Ve bunun yaratıcı sanatla ne ilgisi var? Hayır, saldırı olacak ve oluyor, Kongre'den geliyor. Bir kongre üyesi, şimdiye kadar hibe verdiğimiz kişiler tarafından yazılan bütün kitapları istetti. Ve edebiyat dergilerindeki en iyi yazılardan derlediğimiz antolojiler çıkınca da devam edecek, çünkü ülkedeki bütün edebiyat dergilerine bu programa katılmaları teklif edildi. Üzerinde devlet mührü taşıyan hiçbir kuruluştan yardım almak istememenize üzüldüm. Şahsen, bunun bir Beyaz Saray davetini reddetmekle eşdeğer olduğunu düşünmüyorum. Sık sık danıştığım Lowell da düşünmüyor...

Belli ki, mektupta da söylediği gibi, hükümet ve kongre üyeleri para verilen yayınları dikkatle inceliyor.

Burada şöyle diyor,

Bağımsız küçük yayınlar için de benzer bir plan uygun olabilir. Böyle bir programın özellikle ilk aşamalarında, tamamıyla estetik olmayan değerlendirmeleri de içeren bir özen ve muhakemenin kaçınılmaz olacağını da belirtmem gerek. Kısmi devlet desteği için seçilen işler,

Federal Sanat Programı'na saldırmaya can atan kişiler tarafından çok yakından takip edilecektir. Programın görevlerinden biri de toplumun ürettiği en iyi sanat eserlerine –belirli grupların yasaklarını nasıl deldiklerine bakmaksızın– açık bir kitlenin gelişmesini sağlamak. Şahsi kanaatimce, bu koşullarda tüm biçimleriyle sanatın sergilenmesi süreci, şok tedavisi yerine yavaşça ve emek vererek olmalı. Güzel yazılmış ve üretilmiş kitaplar da bu biçimlerden biri.

Şok tedavisinin zamanı değil... bunun yerine yavaş, sakin, dikkatli bir gelişme. Tam da bu – devrimci bakış açısından bugün, şok tedavisinin tam zamanı! "Hızlı değişiklikler yapamayız... gelişmeler yavaş olmalı... ırk ayrımının kaldırılmasını aceleye getiremeyiz..." diyen Eski Güneylileri anımsatıyor. Siyahların canına tak etti ve bir şeyleri havaya uçurmaya başladılar. Beyaz radikaller bugünlerde şok tedavisinin gerekliliğine inanıyor. Ve bana öyle geliyor ki şairlerin çoğu, özellikle San Francisco'dakiler, genellikle çok sessizler. Kesinlikle hiçbir şok tedavisiyle ilgilenmiyorlar. Ne psikedeliklerin yasallaştırılması için, ne ekolojik felaketi önlemek için ne de dünya savaşını engellemek için.

DM: Herhalde şimdiye dek, geçtiğimiz yıl olduğu kadar çok yardım amaçlı şiir okuması düzenlenmemiştir. Neredeyse her hafta bir tane. Hepsinin derdi: Ekolojik kaygılar, savaş karşıtlığı, askerlik, People's Park... herhangi bir amaç için birçok şairi bir araya toplamak kolay olmuş gibi görünüyor.

LF: Bugünlerde kim şiir kitapları okuyor? Rock kuşağının okumadığı kesin... yirmi beş yaşın altındakiler diyelim. Neler okuyorlar! Fillmore'a gidip kaç kişinin Ginsberg okuduğunu araştıran bir anket yapsanız, sonuç muhtemelen yüzde beş civarı çıkar. Görünüşe göre kitap okumuyorlar. Altmışların bütün devrimi psikedelik, görsel ve sözeldi: poster tribi ve rock tribi... olay kitap değildi. Belki şimdi olay *Zap* çizgi romanları. Kitapçıda sattığımız *Zap* miktarı muazzam. İçeri girip Fillmore'a bilet alan ortalama adam *Zap* satın alıyor. Bunlar ona kendi "cemiyet"ini ifade ediyor. Kendi "karşıkültür"ünü ifade ediyor –ve City Lights Bookstore *Zap* sattığı için yakalandı– henüz "içeri çekilmedik."

JS: On yıl önce olsaydı ne satın alırdı?

LF: Edebiyat... Ginsberg...

JS: Ben yirmi beş yaşın altındayım, rock müziği seviyorum ama ben ve arkadaşlarım –ki bu oldukça geniş bir grup– her zaman okuduk, kitapçılarda takıldık...

LF: Senden daha genç bir kitleyi düşünüyordum. Ne kadar genç oldukları üzerinde tartışmak belki gereksiz...

JS: Hareketin büyük bölümünün kitaplarla ilgilendiğini düşünüyorum...

LF: Belki de kitap okumak dünyadaki en büyük şey değildir. Benim kuşağım bunu haddinden fazla yaptı. Belki de okuryazar olmak o kadar da önemli değildir. Mesela New Directions'tan çıkan yeni kitabım, *Tyrannus Nix*, bundan bir sürü bastılar ama neyi değiştirecek? Hiçbir şeyi değiştirmeyecek gibi geliyor. İyi bir rock konseri, insanların bilincini daha çabuk etkileyebilir. Her neyse, bu Altamont'tan önceki görüştü.

JS: Tek bir kitabı takip edelim. Peki ya *Uluma?* (City Lights'ın bu ilk kitapları lisemdeki insanlar için çok şey ifade ediyordu.) Asıl meseleye inelim... *Uluma* beş veya on yıl öncesine göre daha çok mu satıyor?

LF: Eh, evet. On yıl öncesinden de, beş yıl öncesinden de daha çok satıyor ama bu yıl en çok satanlar listesindeki kitapların çoğu Brautigan'ındı. Brautigan'ın kitapları Ginsberg'den daha çok sattı, bu büyük bir sürpriz. Brautigan hippi kuşağıyla özdeşleştirildi, oysa hippilerden çok daha önce de buradaydı. Beat günlerinde ve gecelerinde buradaydı.

Haight-Ashbury'de birkaç genç yeni şair vardı ama hiçbiri ünlenmedi. Sanki başarmak için gitarınız olmak zorundaydı. Ginsberg, McClure, Snyder, bunların hepsi önceki dönemden kalanlardı, ellilerle köprü kuran kişiler. Köprü kurmayı başarabilen çok fazla insan yok... Bu şairler nasıl başardı? Bazıları seslerini desteklemesi için müzik aletleri kullandı. Ginsberg'in zil ve harmonyum kullanması gibi... ve Michael McClure'un autoharp kullanması, ben de autoharp kullanıyorum. Bunların hepsi aradaki boşluğu doldurmak için çabalar. Tek bir ses, bir rock grubuna karşı koyamaz. Yani, iyi bir rock grubundan sonra tek başına sahneye çıkmak cinayettir. Bunu Santa Barbara'da yaptım. Geçen baharda Resist yararına bir organizasyon düzenlediler, Robert Bly'ın savaş karşıtı turnesinin bir parçasıydı ve Rexroth sunucuydu... Sahneye gece

01:00'da çıkabildim. Müthiş uzun bir gösteri programının parçasıydım ve Mad River'dan sonra sahne almak zorunda kaldım. Bu gerçekten cinayetti. Fonda bir raga kaydıyla uzun bir şiir okudum ("Assassination Raga").

Son zamanlarda autoharpla daha çok şey yapıyorum. Aslında Daniel Moore'un Floating Lotus Magic Opera'sıyla biraz şarkı söyledim. Daniel'in tribi bugün devrimin çok belirgin bir parçası. Birçok şeyi bir araya getiriyor.

JS: Şimdi sadece onun için yazıyor. Artık şiir yazmıyor.

LF: Onun şiiri libretto. *Dawn Visions*'ta (Şafak Düşleri) yayımladığı şiirlere çok benziyor. Daniel Moore gerçek bir müzik ve tiyatro dehası. Sanki Living Theater'ı bitirmişsin, Artaud'yu bitirmişsin ve bütün bunların içinden törensel bir dramla Daniel Moore çıkıp geliyor. Daniel'ın tek ses sorununa çözümü. İşe tek sesle başladı ve sonra bütün Tibet operasını arkasına aldı. Kendi sesiyle başarılı olabilen az sayıda şairden biri Ginsberg.

Rock sahnesi patladıktan sonra –'65 ve '66'da– San Franciscolu şairler garip bir biçimde sessiz kaldı. Birçok şiir okuması yapılıyor ama –örneğin– birkaç yıl önce Norse Auditorium'da düzenlediğimiz büyük okuma... biliyorsunuz, o geceden çok fazla kötü şiir hatırda kaldı. Bazı harika şiirlerle birlikte.

II

LF: Ekolojiden çok bahsediliyor, buna rağmen Big Sur kaplıcalarına bir ekoloji semineri için 5000 kişi gelecek ve tabiatı kirletecek. Altamont'u hiç saymıyorum. Önümüzdeki on yıl içinde gerçekten etkili bir şey yapılmazsa müthiş bir ekolojik felaket ya da ekofelaket olacak. Kapitalizm acımasızca *aşırı* bir varoluş biçimi ve tamamen değiştirilmezse muazzam bir ekolojik yıkıma yol açacak. Theodore Roszak, *The Making of a Counter-Culture* (Bir Karşı-Kültürün Yaratılışı) kitabında genç radikallerin hep kapitalizme kusur bulduklarını, oysa aynı şekilde komünist bir ülkedeki teknokrasiye de kusur bulabileceklerini belirtiyor. Kapitalizmin ortadan kaldırılması gerektiği bence çok açık. Dünya artık kapitalizmi ekolojik olarak karşılayamaz. Bu tamamen saçma. Plansız bir ekonomi, bırakınız yapsınlar ekonomisi veya yarı-bırakınız yapsınlar ekonomisi, her tür-

lü teşvik kapitalizmi, özel teşvik kapitalizmi, bunlar Dünya'nın daha fazla dayanamadığı lüksler. Kaynaklar buna dayanamayacak. Atmosferdeki kirlenme buna dayanamayacak.

Dünya bazında kesin bir nüfus kontrolü olmalı. Ötenazi değil, yaşlı insanların zorunlu olarak öldürülmesi değil... On iki yaşından başlayarak dünya çapında doğum kontrolü uygulamamız gerekecek. İnsanların çocuk sahibi olmak için izin almaları gerekecek. Bu mutlak bir gereklilik olacak. Bu ortaçağa özgü ulusçu yönetim biçimlerini ortadan kaldırmamız ve bir çeşit merkezi planlama yapmamız gerekecek. Bütün dünyanın devasa, uluslar üstü, politik olmayan bir merkezi planlama dairesi tarafından idare edilmesi gerek.

Bu bir tür insancıl sosyalizm olmalı: otoriter değil ama totaliter de değil. Budist bir sosyalizm olabileceğini düşünmek istiyorum. Dünya'nın mutlak yıkımını, mutlak kirlenmesini engellemenin tek yolu planlı bir sosyalist ekonomi. Bu olmak zorunda. Demek istediğim, *2001: A Space Odyssey*'deki gibi, her şeyin tek bir merkezden kontrol edildiği bir dünyaya doğru gidiyoruz. Bu çok karamsar bir bakış açısı ama bir tür uluslar üstü totaliter devlet, kaçınılmaz görünüyor. Bunu engellemenin imkânsız olduğunu düşünüyorum. Bu insanın isteyeceği son şey ama önüne geçilemez görünüyor – ya merkezi bir gücün kontrolü ele almasıyla sonlanacak dehşet verici bir savaş, ya da sadece eko-felaketle. Kapitalizm haddinden fazla kaynağı tahrip ediyor. Ve içinde bulunduğumuz nüfus patlaması... "Şimdiye kadar doğmuş olan tüm insanların yarısı hâlâ hayatta." Bunu iyice düşünün.

"After the Cries of the Birds Have Stopped" (Kuş Sesleri Bittikten Sonra) adlı bir şiirim vardı – tasvir ettiği gelecekte geriye sadece avare dolaşan ermiş grupları kalmıştı... bugün mutant dediklerimiz gibi, geriye sadece onlar kalacaktı. Ortalıkta dolaşan, uzun saçlı ermişler... takım elbisesiyle Batılı adamın bütün maddeci idealleri boşa gidecekti.

Birçok insan bugün Doğu dinlerinin Hıristiyanlıktan daha çok söyleyecek sözü olduğunu düşünüyor... özellikle de bu ülkedeki gençlik için. Dünyaya ya da geleceğe dair daha iyimser bir görüşe sahip olduklarından değil, daha gerçekçi olduklarından. Bugünlerde kim bir Hıristiyan kilisesine gitmeyi aklından geçirir? Bazı istisnalar var, gençleri kendi şartlarıyla kabul eden uzaklardaki

kimi kiliselerde olanlar gibi... Glide Memorial veya Berkeley'deki Free Church gibi... Ho Chi Minh'in cenaze yürüyüşü orada bitmişti, Berkeley'deki Free Church'te.

JS: Bahsettiğiniz iki kilisenin de Episkopalyan bir çerçeveye sahip olması ilginç. Birkaç yıl önce çoğumuzun bel bağladığı kilise Üniteryendi.

LF: San Francisco'daki yeni Üniteryen merkez... iç mimarisi bir Japon yapısını ya da Uzakdoğu'daki yapıları andırıyor. Güzel bir merkez ve Baba Ram Das (Richard Alpert) Hindistan'dan döndüğünde orada konuşma yapmıştı. O ve diğer Yahudi Budistler, "Hindu Kantorlar," veya haham sadhular–

III

LF: San Francisco'daki birçok şairin silahı olduğunu öğrendiğimde şaşırdım. Gary Snyder, Lew Welch ve James Koller'ın ara sıra atış talimi yaptıklarını duydum. Snyder'a bununla ilgili bir mektup yazdım ve silah sahibi olmasının, kendi değerlerine ihanet olduğunu düşündüğümü söyledim. Cevabında Kuzeybatıda büyüdüğünü ve oraların benim büyüdüğüm New York'tan farklı olduğunu yazdı. Orada silahlar herhangi bir ev gerecinden farksızdı ve herkesin hayatta kalmak için sahip olduğu sıradan bir eşyaydı. Durumunu açıklamıştı ve bunu kabul ediyorum ama bu asıl sorunu değiştirmiyordu. Eğer silahınız varsa, önünde sonunda üretildiği amaç için kullanılacaktır. Silahlar var oldukça ateşleneceklerdir. Görünüşe göre yine özleştirmeciliğe saplandım.

Yazın burada bir Japon ermişle tanıştım, Nanao Sasaki. Gary'nin bir arkadaşı. Suwanose Adası'ndaki ashramı o kurdu. Aslında Gary'nin bir silahı olduğunu bana söyleyen de o. Gary'ye bu mektubu yazdıktan sonra, Nanao bana dedi ki: "Ben de bir not ekleyeceğim: Hayatta kalmak *zorunda* değiliz."

Batıda, S.F.'da çok fazla yanlış yola sapmış şair var... şu anda Gary Snyder'ı düşünmüyorum... şiddete inanan pek çok başka şair var. Buradan yola çıkarak sol görüşte şiddeti ya da kendisini solda konumlandıran radikaller arasında şiddeti araştırabilirsiniz. Bence *Ramparts* dergisinin mali sıkıntıda olmasının sebeplerinden biri bu. *Ramparts*, Siyah Güç'ü her yönüyle destekleyen radikal sola iyi bir örnek... Editörlerinden biri Eldridge Cleaver, bu iyi

çünkü Eldridge Cleaver tanıdığım bütün diğer siyah radikallerden daha zekidir. Söylemeye çalıştığım şu, radikal solun, radikal sağın birçok unsurunu desteklediği ortaya çıkıyor. Kara Panterler ya da siyah güç hareketindeki en sert unsurları Eldridge Cleaver'la ilişkilendirmek doğru olmaz. Haliyle, Cleaver'ın çok iyi olduğunu düşünüyorum çünkü en azından bugünlerde devrimin siyahların tekelinde olmadığının farkındaymış gibi görünüyor.

"Dosdoğru" siyah gücün sloganı oldu ve birçok beyaz radikal tarafından da bağırıldı –şimdilerde beyaz ve siyah radikal çevreler içinde geçerli olan türlü türlü muhafazakâr unsurlar var. Örneğin, biri sizinle aynı fikirde değilse ona karşı şiddet kullanacağınızı söylemek, onu pataklayacağız, bizimle anlaşmazsanız silahlar konuşacak demek– bu da faşistliktir. Che Guevara'nın fikirlerinin veya gerilla savaşının esaslarının bu ülkede uygulanabilir olduğunu düşünmek saçma, çünkü bu tamamen farklı bir sistem. Hükümet, gerilla çetelerinin veya devrimcilerin güç kaynaklarını havaya uçurmasıyla devrilmeyecek kadar köklü. Gerilla teorisi, isyanın erken aşamalarında bütün vatandaşların ayaklanıp gerillaları destekleyeceği varsayımına dayanır – ve bu, orta sınıfın bu kadar iyi beslendiği A.B.D.'de olamaz. Başka bir Büyük Bunalım olmadığı sürece.

Cuma akşam uçağıyla buradan L.A.'e gittim. 35.000 fit yükseklikte, o yöneticilerin yanında oturuyorsunuz. Yanımda oturan adamın rozetinde bilmem kim, Genel Müdür, Fairchild yazıyordu. Bu adamlar 35.000 fit yükseklikle birlikte uçuyor ve gerçekten dünyanın Roma imparatorları. Kontrol ettikleri muazzam bir teknokrasi var: Askeri endüstriyel kompleks. Bu bir mitten ibaret değil. Fiilen bütün dünyayı yönetiyorlar ve o kadar güçlüler ki, bu kadar yerleşik bir kurumun devrimciler tarafından alt edilmesi imkânsız.

Mesela Fransa'da bile, bir öğrenci devriminin hükümeti düşürmesi ve bunun yerini yeni bir tür yönetimin alması mümkündü.

DM: Bu ülkede geçtiğimiz beş yıl içinde gerçekleşen öğrenci devriminin ya da öğrenci temelli Vietnam-karşıtı hareketin, Johnson'ın istifa etmesini sağladığını söyleyenler olacaktır.

LF: Bence bu doğru. İnsanlar hep: barış yürüyüşlerine katılmanın ne faydası var? diyor. O günlerde barış yürüyüşlerinde yoğunlaşan, çığ gibi büyüyen barış hareketi gerçekten de Johnson'ın bir daha aday olmamaya karar vermesini sağladı. Bu açık.

JS: Askeri endüstriyel komplekse karşı etkili bir manevra gibi görünüyor.

LF: Ama yapabileceği sadece bu kadar. Hükümetin kendisini yıkamaz. Geçen gün de söylediğim gibi, bu ülkede bunun gerçekleşmesinin tek yolu otuzlardaki gibi büyük bir ekonomik bunalım olması. Bunun olacağını düşünüyorum. Er geç başka bir yükseliş ve düşüş olacak, o zaman hükümeti gerçekten devirebileceğimiz ekonomik koşullara sahip olacağız. Bu Büyük Bunalım, konuştuklarımız basılmadan önce bile olabilir.

Ulusçuluk, ortaçağa özgü bir yönetim biçimi. Amerikan İç Savaşı boyunca bütün mesele, eyaletlerin federal hükümet çalışmaya başlayana kadar devlet haklarından feragat etmek istememeleriydi. Şimdi BM'de uluslar hâlâ egemenlik ya da devlet haklarından feragat etmeyi reddediyor. Veto hakkından vazgeçmek istemiyorlar. Ve A.B.D., bunların başında geliyor. Bu ülkeler aptal ulusçu yönetim biçimlerinden vazgeçmezlerse, dünya çapında bir iç savaş olacak, mutlak bir felaket olacak.

Bugünlerde herkes ekoloji konusunda çok abartılı davranıyor olabilir ama bana her şey çok hızlı oluyormuş gibi geliyor. Gazetelerde her gün yeni bir ekolojik felaket var. Bugün oraya buraya inen "tuhaf yabancı kuşlar"la ilgili bir haber vardı. Geçen gün de "Berkeley halicindeki bütün balıkları öldüren garip salgın"la ilgili.

DM: Bunlar uzun zamandır var. Halk süreçten çok medyada yer alan sonuçlarla ilgileniyor gibi görünüyor.

LF: Birisi, insanların daha tam olarak ne anlama geldiğini kavramadan "ekoloji" sözcüğünden sıkılabileceği tehlikesinden bahsetmişti. Şanslıysak, bu ülkede dünyanın ekolojik kontrolüne olanak sağlayacak bir politik devrim olacak (zayıf bir ihtimal). Planlı bir ekonominin tesis edildiği bir noktada olduğumuzu varsayalım. O zaman bireye ne olacağı konusuna eğilebiliriz. Keşiş mi olacak, ya da ne yapacak? Böylece birey şiir yazmakta yeniden özgür olur.

JS: Malların dağıtımı ve planlamayla daha ilgili, birilerinin çok fazla site inşa etmediğinden emin olacak bir yönetim mi kurmaya çalışırdınız?

LF: Evet. Bu yüzden ayrıntılı bir merkezi planlamaya ihtiyaç var.

JS: Elbette. Ve malların dağıtımı için de böyle bir merkezi planlama...

LF: Tabii, sosyalist ülkelerin yapmaya çalıştığı şey bu. Her şey bununla ilgiliydi.

DM: İşe malların eşit dağıtımı teorisiyle başlıyorsunuz ve birdenbire, birkaç yıl içinde, aynı şekilde sonuçlanıyor: birisi, küçük bir güç çekirdeği, aslında en çok ilgilendiği şey güç olan birisi. Devrimde olagelen bu garip devamlılık nedir? İnsan sözde zorba bir yönetimi yıkma noktasına gelir ve sonra, aynı şeyi yeniden üretir.

LF: İnsan doğası gereği yırtıcıdır. Ne yazık ki hepimiz sadece "nezaket ve ışığın avcıları" olamıyoruz.

IV

DM: Sormayı sevdiğimiz genel sorulardan biri, şiirden ilk etkilenmeniz, onunla ilk bağınız ne zaman oldu...?

LF: Şimdiye kadar, biyografik bir soru cevaplamam gerektiğinde hep bir şeyler uydururdum.

Who's Who bir soru formu yollamıştı ve yıllarca *Who's Who*'nun formuna "Siktirin gidin!" yazıp geri yolladım. Ama onlar çok ısrarcı insanlar ve sürekli yazıyorlar, diyorlar ki, "Eğer buna cevap vermezseniz, hakkınızda doğru olmaması muhtemel bir şey yayımlayacağız –yani bunu da düzeltebilirsiniz"– böylece başka kaynaklardan aşırdıkları bilgilerle sizin hakkınızda yazdıkları bir sütunu düzeltme işine bulaşıyorsunuz. Çok şey uydururum.

1919'da mı yoksa 1920'de mi doğdum? Paris'te mi, New York'ta mı? Ayırt etmek bazen zor oluyor. Gerçekten neden doğru bir cevap vermem gerektiğini anlamıyorum. Bir kere, *Who's Who*'yu işletmek hoşuma gidiyor. Bunu birçok röportajcıya yaptım, çünkü kendini yarı-sürrealist kabul eden bir şair için meşru.

Belirli bir tarzda yazacaksanız ve biri size bazı ciddi sorularla gelirse – neden ona ciddi bir cevap vermeniz gereksin?

Örnek vermek gerekirse, Sorbonne'dan, Amerikan şairleriyle ilgili uzun, ciddi bir kitap yazan ciddi bir Fransız profesör vardı. Benle röportaj yaptı. Sorbonne'daki tezimin ne olduğunu sordu – oradaki doktora tezimin konusunu. Fransız edebiyatında pisuarın tarihi üzerine olduğunu söyledim. Röportaj Fransızcaydı. Her şeyi not etti ve kitapta Sorbonne'daki doktora tezimin başlığının *Fransız Edebiyatında Pisuvarın Tarihi* olduğu yayımlandı. Şimdi çok kızgın. Öğrendi. Lanet şeyin dosyalandığı Sorbonne'daki indeks kartlarını

değiştirmek zorunda kalacaklar. Belki de bir sonraki devrimde orayı yakarlar. Bunun faydası olurdu.

Sürrealizme henüz girmiş bulunmam şöyle oldu, şehre yeni dönen Philip Lamantia'yla konuşuyordum. Bu gerçekten heyecan verici. North Beach'te, City Lights'tan bir blok ötede bir yeri var. *Anti-Narcissus* adında sürrealist bir dergi çıkarmaya başlayan Steve Schwartz'la çalışıyor. Bir de Yunan mülteci, şair ve State College'da hoca olan Nanos Valaoritis var. Az çok Fransız sürrealizmiyle bağlantılı. Yunanistan'da sürrealist bir derginin editörlüğünü yaptı. Sanırım onların sürrealist metinlerinden oluşan bir kitap yayımlayacağım. Bunca yıl sonra her şey bir araya geliyor. Konuşuyor ve sürrealizmden daha iyi bir sözcük bulmaya çalışıyoruz. Gündelik gerçekliğin "yazınsal" sürrealizmi aştığı bir zamanda, daha iyi bir terim gerçekten yok. Yani, belki vardır ama henüz kimse onu bulmadı. Süperrealizm? Hiperrealizm? Gerçeksizlik?

Philip buraya döndüğünden beri bazı eğlenceli sürrealist deneyimlerimiz oldu. Bir gün, bunlardan biriyle ilgili bir şiir yazdık. Ho Chi Minh'in cenazesinin sürrealist esrarı ve North Beach'te tanıştığımız, Nadja adını taktığımız bir kızın, rahminin kapısını Philip Lamantia'ya nasıl açtığıyla ilgili sürrealist bir şiir yazdım. İçinde bir ampul vardı. Yak onu.

Her neyse, Philip'e neden beni sürrealist saymadığını anlamadığımı söyleyip duruyorum. Benim sahte sürrealist şiirler yazdığımı söylüyor. "Sahte sürrealist şiirler" demedi ama spontan görülerimi tatlandırdığımı ve içlerine "düşünce" kattığımı – onları saf sürrealist ürünler olmaktan çıkardığımı düşündüğünü hissettim. Doğrusu, onları *gerçekten* tatlandırıyordum. Onlara uyuşturucu veriyordum desek daha doğru olur.

DM: İlk kaynaklarınızı, ilk öğretmenlerinizi bilmek ilginç olurdu...

LF: İlk kaynaklarımdan bazıları sürrealist şairlerdi. Özellikle aslında sürrealist olmayan Apollinaire gibi şairler. Hareketin üçkâğıtçısı gibiydi ama sanırım ondan, diğerlerine kıyasla daha çok şey öğrendim.

JS: Okul için Fransa'yı seçtiniz.

LF: Annem Fransız'dı. Çocukluğumu onun yanında Fransa'da geçirdim... Bu doğru değil. [*gülüşmeler*]... Bunu çıkarın. Fransa'ya bir akrabamla gittim, Fransız akrabalarımdan biriyle... bu sözlerimin

doğru olup olmadığını asla bilemezsiniz... kaçırıldım... bakın bu kesinlikle doğru [*gülüşmeler*]... Annemin Fransız kuzenlerinden biri tarafından kaçırıldım, beni kundaktayken Fransa'ya götürdü ve altı yedi yaşıma kadar da A.B.D.'ye getirmedi.

Belleğimde biraz Fransızca vardı ve yeniden başlamak çok zor olmadı. Fransızcaya dönmek doğal bir şeydi.

Columbia'da yüksek lisans yaptım ama orada doktora yapma düşüncesi öyle ürkütücüydü ki... Amerika'da doktora yapmak için katlanmanız gereken bütün o disiplin ve sistem... GI Bill'i de elimden geldiğince çok kullanmak istiyordum... Böylece onunla Paris'e gittim.

Paris Üniversitesi'ndeki bir doktoranın asıl önemli yanı özgür bir adam olmanızdı. Sadece tez direktörünüze, yaklaşık altı ayda bir rapor vermeniz gerekiyordu. Teziniz üzerinde on yıllarca çalışabilirdiniz – bazı daimi öğrenciler bunu yapıyordu – biri Rimbaud üzerineydi– geri dönüp dönmemeniz umurlarında değildi. *Soutenance*'a – tez savunması– gidişimi hatırlıyorum. Bu ülkedeki sözlüler gibi ama Sorbonne'daki şu Rönesans'tan kalma büyük konferans salonlarında yapılıyor ve halka açık. Sahnede profesörlerden oluşan bir jüri var. Sırtınız izleyicilere dönük biçimde oturuyorsunuz, profesörler cübbeleri içinde orada oturuyor, tezinizin üzerinden geçiyor ve size onunla ilgili sorular soruyor, klasik Fransızcayla, sizin de klasik Fransızcayla cevaplamanız gerekiyor. İki yıl önce Fransız öğrencilerin isyan ettiği şeylerden biri de sanırım buydu. Bazı alışılmış hatalar yaptığımı söylemeliyim. Bir çeviri hatasını, çevirinin kadın gibi olduğunu; sadık olduğunda güzel olmadığını, güzel olduğunda sadık olmadığını söyleyerek savundum.

Özgürdüm ve bu yazar olmak için zaman ve para bulmak isteyen biri için idealdi. Aylık GI çekimi almak için tek yapmam gereken, ayda bir Sorbonne'daki bir defteri imzalamaktı. Bu şekilde beş tam yıl boyunca GI Bill ile geçindim. Ve hiç derse gitmedim.

JS: Neticede teziniz ne üzerine oldu?

DM: Pisuar mı?

LF: Ne tezi? [*gülüşmeler*] Bu saçma. Aslında... çağdaş şiir üzerineydi: Çağdaş şiirde *şehir*, Fransız ve İngiliz şiirinde. İngilizcede Hart Crane'in *Bridge*'i (Köprü) ve Eliot'ın *Çorak Ülke*'si gibi şeyler var. Bütün bunlar şehir şiirine giriyor. Francis Thompson'ın

City of Dreadful Night'ı (Dehşetli Gece Kenti) gibi şeyler. Ve Fransızcada, Verhaeren'in *Les Villes Tentaculaires*'i (Dokunaçlı Kentler) gibi uzun şiirler var.

DM: Bu ne zamandı?

LF: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra olabilir, asırlar önce.

O günlerde Fransa'da yaşarken hiç edebiyatçı tanımıyordum ve orada olup da yazmakla ilgilenen hiçbir Amerikalı da bilmiyordum. Rexroth sonraları bana şöyle dedi: "Seninle Paris'te karşılaştığımı şimdi hatırlıyorum, şunları şunları tanıyordun... Seni tanıdığımdan eminim..." Ama tanıştığımı söylediği insanların hiçbirini tanımıyordum. Ya da o, başka bir bendi. Rexroth'un adını ilk defa *Selected Poems of D.H. Lawrence* (D.H. Lawrence'tan Seçme Şiirler) için yazdığı önsözle duydum – gerçekten Lawrence'ı merak etmemi sağladı. Bir Fransız aileyle, şehrin işçilerin oturduğu bölümünde oturuyordum, Père Lachaise mezarlığı yakınında, Place Voltaire'de. Eski bir komünistin ailesiyle yaşıyordum. Beethoven'a benzeyen yaşlı bir müzik öğretmeni, bir klasik müzik hocası. Ayda bir, bahsettiğim defteri imzalamaya Sorbonne'a gidiyordum ve bunun dışında hiçbir edebiyat çevresiyle ilgim yoktu.

Montparnasse'ta yıllık 26$'a kendime bir yer tuttum. İki odalı bir kilerdi, ortaçağdan beri orada olduğunu düşündüğüm yekpare taştan oyulmuş lavabosuyla aydınlığa bakan ufacık bir mutfağı ve avluya bakan Fransız balkonlu bir ön odası vardı. İki odadaki tek pencere buydu. Orta odada hiç pencere yoktu. Orası çok rutubetliydi. Ve karanlıktı. Sadece bu ön pencereden ışık geliyordu.

Daireyi bir gece gizlice içeri süzülerek kaptım. Paris'te daire bulmak kesinlikle imkânsızdı. Bugün bile anahtarı satın almanız gerekiyor ve bu çok pahalıya patlıyor.

Barın birinde bir su tesisatçısıyla tanıştım. Veremdi, karısı ve çocukları da veremdi. Üç çocuğu vardı ve hepsi bu rutubetli, iki odalı dairede yaşıyordu. Çocuklar öksürüyordu ve hepsi hastaydı – ve adamın mahalledeki herkese borcu vardı. Onunla bir anlaşma yaptık. Ben mahalleden ayrılabilmesi için borçlarını ödeyecektim, o da gece beni eve alacaktı. Ertesi gün odacı geldiğinde, adamın bir arkadaşı olduğumu ve kendisinin köye gittiğini söyleyecektim. Bütün bunlar bana 100$'a mal oldu. Üç yıl böyle devam etti. Burada kaldım ve odacıya adamın

geri döneceğini söyleyip durdum. Belki de ben, odacı ve tesisatçı, *Godot'yu Beklerken*'in orijinal örnekleriydik. Tabii tesisatçı asla geri dönmedi, ben de sonunda daireyi aynı şekilde başkasına sattım. Gece yarısı taşındım. *Onun*'u burada yazmıştım. Bir roman değildi, bir roman olması gerekmiyordu. Tuttuğum sürrealist bir defterdi, bir "kara liste". New Directions'ın roman dediği bir kitap. Bir şey demek zorundalar. Ama bu ülkede hakkında hiçbir eleştiri yazılmadı. 1958 veya 1959'da çıktı, *Coney Island of the Mind*'dan (Aklın Coney Island'ı) hemen sonra, gerçi ilk versiyonunu 1949 ya da '50'de yazmıştım. Bu kitap bu ülkede hiçbir eleştiri almadı. Fransızcası yayımlandığında Fransa'da bazı eleştiriler çıktı, çünkü Fransız roman geleneğine uygun. Robbe-Grillet'lere ve Breton'un *Nadja*'sına uyuyor.

Nadja, çaldığım kitaplardan biri. Djuna Barnes'ın *Geceyi Anlat Bana*'sından da çaldım. *Onun*, her zaman Amerikan göçmenlerinin yazdığı büyük romanlardan biri olarak kabul ettiğim *Geceyi Anlat Bana*'dan çaldığım şeylerle dolu. Gerçekten harika bir metin. Bir defasında Djuna Barnes'a metinlerinin erkek metni olduğunu düşündüğümü söyledim, bunun ona edebileceğim en büyük iltifat olduğunu söyledi.

Dr. Matthew O'Connor'ın konuşmaları kesinlikle harika metinlerdir. Onu yatakta, kadın kıyafetleri içinde bulurlar ve Gece'den bahseder. Bekçi, bana Geceyi anlat. Onu ortaya serer...

Bu ülkede *Onun* gibi bir romana uygun bir gelenek yok. Eleştirmenler onunla ne yapacaklarını bilmiyor; onu koyabilecekleri bir yer yok. Hiçbir yere uymuyor. Düşünebildiğim en yakın şey, Anaïs Nin'in işleri –sualtındaki Virginia Woolf– söylediği ve meşgul olduğu şeyler tamamen farklı olsa da. Aslında Nin, romanla ilgili bir kitap yazdı –*The Novel of the Future* (Geleceğin Romanı)– ve içinde *Onun*'un da adı geçiyor. Bu ülkede *Onun*'a yapılan başka bir atıf görmedim.

LF: Neden bu ülkede *Finnegans Wake*'in izinden giden biri olmadı? Ondan sonrası dilin tamamen parçalanması ve "cut-up"lara varan bir betimleme çözülmesiydi. Bu, Bill Burroughs'un metinleri fiziksel olarak parçalayarak ulaştığı, betimlemenin sürrealist bozulmasıyla aynı şeydi. Fransız ve İtalyan sürrealistler cut-up ve kolâjları yıllar önce yapmıştı. Elbette Burroughs'ta yeni olan şey, bunlarla ne yaptığıydı. Ondaki, betimlemenin yapay bir bozulmasıydı, *Finnegans Wake*'ten sonra yazının gidebileceği yönlerden biri buydu.

Joyce o müthiş beyni ve süper dilbilimsel dehasıyla, bunu olabilecek en iyi şekilde yaptı. Cut-up tekniği aynı betimleme çözülmesini, aynı parçalanmayı üretir, ancak bunu mekanik yollarla yapar. Burroughs'un durumunda bu, Joyce'çu bakıştan doğmadı... junkie bakıştan doğdu. Junkie bakışı sürdürmek bedeni için çok zordu. Farklı bir tür gerçeklik parçalanmasına ulaşmak için, kâğıdı keserek kelimeleri böldü, böylesi kendi bedeni ve kafası için daha kolaydı. Uyuşturucuları bırakıp bir makas aldı. Bir tava tutabilen herkes–

DM: Amerikan sürrealizmini böyle mi betimliyorsunuz: araca yönelik tuhaf, saldırgan bir tepki, onu kesip karıştırmak... bir tür parçalama?

LF: Evet. Sanırım McLuhan bunların hepsini söylemişti. Sonuçta elimizde hiç Joyce'çu yok.

DM: Aynı fikirde değilim. Ya Jack Hirschman?

LF: *Jah*'tan mı bahsediyorsun?

DM: Tabii. O Amerika'nın *Finnegans Wake*'i sayılır.

LF: Hirschman'da Joyce'un dilindeki mutlak mükemmellik ve eklemlenme yoktur. Yine de Hirschman'ın kendine özgü...

DM: Bence var ve farkına varılacak.

LF: Henry Miller dil ile hiçbir zaman bu anlamda bir deney yapmadı.

DM: Ama Miller'ın ilk dönem kitaplarının Amerikan sürrealizmine değerli bir katkı olduğunu düşünmüyor musunuz?

LF: *Air-Conditioned Nightmare*...

DM: Evet ve *Dönenceler* ile *Kara İlkbahar*. Avrupa dersini büyük Bufalo Bill'in Amerikan sadeliğiyle birleştirebiliyordu. Mickey Mouse üç yüz yıllık kültürle karşı karşıya...

LF: Biliyorsunuz, Miller Kerouac'a ilgi duyuyordu, bir noktada. Kerouac'ı hayli geç keşfetti, bu ortada. *Zen Kaçıkları*'nın çıktığı zamanı hatırlıyorum. Jack buralardaydı, Big Sur'a gidip kulübemde kalacaktı. *Big Sur* adlı kitabı da o zaman yazdı. Adını editörleri koymuş olmalı, çünkü Big Sur'la hiçbir ilgisi yoktu. Aslında Sur'a hiçbir zaman alışamadı, Bixby Kanyonu'ndan güneye gitmedi. *Zen Kaçıkları* Miller'ı heyecanlandırmıştı. Birbirleriyle telefonda konuşuyorlardı. Jack burada City Lights'taydı ve Miller da Big Sur'da. Ephraim Donner'ın Carmel Tepeleri'ndeki evinde akşam yemeği yiyeceklerdi. Miller Donner'a gitti, Jack şehirde içiyordu. Öğleden sonra saatler ilerledikçe ilerledi. Kerouac sürekli "Oraya geleceğiz,

birazdan çıkacağız..." deyip duruyordu. Saatler ilerlemeye devam etti, Jack hâlâ telefonda, "Şimdi çıkıyoruz. Üç saat içinde orada oluruz... iki buçuk saat içinde, iki saatte geliriz... Cassady beni bırakacak... hemen geliriz. Yedide görüşürüz," diyordu. Yedide Kerouac hâlâ şehirde içmekteydi. Sekiz. Dokuz... Miller oturmuş bekliyor. Kerouac oraya gitmedi. Ve sanırım hiçbir zaman görüşmediler. Hikâyenin sonu.

Zen Kaçıkları'nda Miller'ın hoşuna gidecek her şey vardı. Yolculuk tribi, klimalı kâbus, doruklar ve o özgürlük... zen kaçıkları fikrinin tamamı.

Kerouac'ı uzun zamandır görmedim... ama Jack'i Florida'da, TV'nin karşısında, kafasında beysbol şapkası ve elinde bir Skid Row tokay şarabıyla maç izlerken hayal ediyorum. 1950'lerin başında, içinde ölen bir şeyler var gibiydi – yine Hemingway paraleli. Kendini öldürmek. Ama 47 yaşına kadar, Büyük Avcı'dan daha çok ve daha iyi yazdı...

V

LF: Fransız entelektüeli, son zamanlarda eleştirdiğim bir şey. Bütün Fransız medeniyeti, onları bitkinleştirdi. Geçen yıl Mayıs devrimine katılmış olanları bile. Burada, Batı Kıyısındaki genç radikalle Fransız entelektüeli arasında dağlar kadar fark var. Amerikalı, kendi işini kendi görebilir... hayatta kalma konusuyla ilgilidir. Fransa'da *Whole Earth Catalog* gibi şeyler yoktur. Elbette orada da ütopyacı komünler var ama her şeyi kendileri yapan, deri, giysiler, kitaplar, aletler vesaire üreten gruplar yok.

Avrupa'daki entelektüel, Güney Amerika'daki, Latin Amerika'daki entelektüel gibidir. Örneğin bulaşık yıkamaz. Bu ıvır zıvırlar hâlâ kadının işi olarak görülür. Latin Amerika'daki entelektüel (bu Fransa için geçerli değildir) oldukça devrimci fikirlerden söz edebilir ama genellikle üzerinde beyaz bir gömlek, kravat ve hatta kol düğmeleri vardır. 1959'da Ginsberg'le Güney Amerika'ya gittiğimizde bu beni şaşırtmıştı. Concepción'daki konferansta tüm Güney Amerika ülkelerinden şairler, yazarlar, entelektüeller ve profesörlerle tanıştık. Ve birçok komünistle. Neredeyse herkes ti-

tizlikle giyinmişti. O günlerde ütü istemeyen gömlekler de yoktu. Bir başka deyişle, evde o gömlekleri ütüleyen ve çamaşırları yıkayan bir hizmetçi, bir *criada* vardı. Kimse bunu sorgulamıyordu, en azından herkesin içinde...

Bulduğum ikinci büyük fark, Fransa'da gizemciliğin olmamasıydı. Şüphesiz, eski gizemciler var ve içlerinde her zaman yazarlar da oldu. René Daumal –örneğin *Mount Analogue*– ama genç çocuklar, devrimci yaş grupları içinde gizemcilik az... Hare Krishna Society veya Zen ya da Gurdjieff benzeri şeyler yok. Bununla birlikte, Amerika'da Gurdjieff'le ilgilenen çocuklar, hareketin Avrupa'daki geçmişinin farkında değil. Claude Pelieu A.B.D.'de yaşayan Fransız bir şair ve çevirmen, beni Gurdjieff'in Avrupa'daki tarihiyle ilgili aydınlattı. Bunların tümüyle doğru olup olmadığını bilmiyorum ama görünüşe göre Gurdjieff, Devrim'den kaçan bir Beyaz Rus'tu. Rusya'dan 1917 civarında ayrıldı ve o günlerde birçok karşıdevrimci açıklama yaptı. Sonra Yakın Doğu'ya gitti ve sufilerle temasları oldu. *Olağanüstü İnsanlarla Karşılaşmalar* kitabı bunları anlatır. Pelieu'ye göre İkinci Dünya Savaşı sırasında Gurdjieff Paris banliyölerinde yaşıyordu ve Hitler ile onun belli başlı yardımcılarını ağırlıyordu. Gurdjieff'in Londra ve Paris'teki müritleri zengin sanat meraklılarıydı. Zengin yaşlı hanımlar ve üst aylak sınıf mensupları. Gurdjieff gruplarında büyük bir para takıntısı var. Katılmak için çok fazla para ödemeniz gerek, en azından bazı gruplarda böyle. Burada çocuklar muhtemel neo-faşist eğilimlerin farkına varmıyor. Elbette Gurdjieff, çeşitli müritlerinin Amerika'da onun fikirleriyle yaptıklarından sorumlu tutulmamalı.

Radikaller arasındaki neo-faşist eğilimlerden daha önce bahsetmiştim. Ve bu, Scientology gibi neo-faşist fikirlerle dolu şeylerde görülüyor. Bunların hepsini bir tür ruhani yetkecilik olarak sınıflandırıyorum.

JS: Bir arkadaşım, UBC'de bir çalışma yaptı. Doktora tezinin konusu, günümüz gençliğindeki faşist yaklaşım ve bunun yirmilerin sonu ile otuzların başındaki Alman gençliğiyle benzerliğiydi. O zamanlar benim yaşıtlarım ormana gidip Hermann Hesse okuyordu. Sırt çantalarıyla otostop yaparak ülkeyi geziyordu. Kadınlar alenen, tek başlarına otostop çekiyordu. Arkadaşım bugünkü hareketin bir çeşit

neo-faşizme, bir çeşit ruhani ya da entelektüel faşizme doğru gittiğine gerçekten inanıyordu. Çok tuhaf. Bunu belgelemeniz mümkün. Özellikle de Berkeley'de. Eğer takımın üyesi değilsen, düşmansındır. Tek kaçış yolu, kendinin hayalci bir kabiliyetsiz olduğunu ileri sürmek. Ben ancak böyle idare edebiliyorum. Sizin yolunuzda yürümeyeceğim, ben bir siyah güç taraftarı değilim, vs. vs. çünkü zihnimde işleyen bir şey sizin fiziksel devriminize katılmamı olanaksız kılıyor. Hepsi beni kabul ediyor ama sadece iyi bir orta sınıf liberali, sadece sempatik birini kabul etmeyeceklerdir. Çok garip. Ama hayalci kabiliyetsizleri kabul ediyorlar. Aslında onları cesaretlendiriyorlar. Bu insanların zararsız olduğunu düşünüyorlar.

VI

LF: San Francisco'ya 1950 Aralığında geldim. Rexroth ortamın merkezindeydi. Robert Duncan buradaydı. Duncan etrafında da bir ortam vardı. Rexroth Cuma akşamları bütün şairlere açık ev davetleri verirdi ve onlar da gidip dizinin dibinde otururlardı. Fransa'da yaşarken çok utangaçtım, bir "edebi kişi"yi ziyaret etmeyi hayal bile edemezdim. Allen ne zaman Fransa'ya gitse herkese uğrar. Michaux veya Céline'i ziyaret etti... Ben hayatta tek başıma çıkıp bu insanlarla tanışmayı düşünemezdim.

San Francisco'ya geldiğimde Rexroth'u duydum. Adını Kenneth Patchen'ın arkadaşı Holly Bye'dan duydum. Holly Bye, David Ruff adında bir baskı sanatçısıyla evliydi ve bir matbaaları vardı. Patchen'la Holly Bye vasıtasıyla tanıştım.

Patchenlar North Beach'te yaşıyorlardı. Sanırım Patchen Doğu Kıyısından 1955 civarında ayrıldı. Pacific Heights'ta bir çatı katında oturuyordum. Holly'i tanıyordum çünkü karım Kirby'le birlikte Swarthmore'a gitmişti. Swarthmore'da birlikteydiler, böylece o buralarda tanıdığımız tek insandı... bir edebiyat ortamıyla ilgisi olan ilk insan, sanırım beni Rexroth'un evine ilk götürmeleri 1953'teydi. Dilim tutulmuştu. Yani, o büyük bir adamdı. Hiçbir şey söyleyecek değildim! Ağzımı açana kadar yıllar geçti. Scott Caddesi'ne taşındığında bile aynı şekildeydim. Orada hiçbir şey söylemedim. Konuşamayacak kadar çekingendim. Ancak 1950'lerin sonunda onunla bir konuşmayı yürütebileceğimi hissettim.

DM: Kenneth Patchen onunla tanıştığınızda hasta mıydı?

LF: O zaman bile bastonla yürüyordu ama etrafta gezinebiliyordu. North Beach'te dolaşıp alışveriş yapardı. Alışveriş torbası ve baston. Patchenlar North Beach'teki Green Caddesi'nde oturuyorlardı ve Kenneth Patchen kitapçıya sık sık gelirdi. Bir gün dışında. Kitap yayımlamaya başladıktan sonraydı, 1955 civarında, Patchen kitabı için (*Poems of Humor and Protest*) bir imza partisi düzenlemek istedi. Partiyi ilan ettik ve insanlar geldi ama Patchen ortalıkta görünmedi. Bu düzenlediğim ilk ve son imza partisiydi! Karısı Miriam aradı ve Patchen'ın kitapçıya gelemeyecek kadar kötü hissettiğini söyledi.

Daha sonra sırtı gitgide kötüleşti. Hastaneye yakın olmak için Palo Alto'ya taşındılar, hâlâ da oradalar. Otoyolun dışında, bir tür çıkmaz sokakta. Ve dışarı çıkamıyor. Çok hasta. Sürekli ağrı kesici alıyor. Lanet bir trajedi. Amerika'nın büyük ve özgün seslerinden biri. Ve Stanford Üniversitesi –bildiğim kadarıyla– onun varlığının farkına bile varmadı. Ona en azından onursal bir misafir şair unvanı vermeliler. Onun için bir metelik dahi bulamasalar da. Ne rezillik. Hoş, Stanford'a ihtiyacı yok! Onunla bu hafta telefonda görüştüm, bir yıldır ilk defa. On yıldır odasına mahkûm olduğunu söyledi. Sesi telefonda çok kötü geliyor, acı çektiği apaçık...

DM: Geleceği parlak görünüyor mu?

LF: Hayır. Sırtından bir sürü ameliyat oldu. Patchenlar bir defasında yanlış tedavi iddiasıyla doktorlara dava açtı, bunu yapmaları kötü oldu çünkü dava mahkeme tarafından reddedildi ve şimdi hiçbir doktor onun tedavisini üstlenmek istemiyor. Buraya gelip hastane lobisinde otursa, hiçbir doktor ona dokunmaz. Bir süredir bu bölgeden taşınmak, hekimlerin aleyhinde olmadığı bir yere gitmek istiyor.

Patchenlar iklimin iyi olduğu Florida ve Tucson gibi yerleri araştırdı ama geçen hafta telefonda şöyle diyordu: "Hâlâ hoş göremediğim bir şey var, o da hoşgörüsüzlük."

DM: City Lights'la kitap yayımlamaya ne zaman başladınız?

LF: Kitabevini 1953 Haziranında açtık. State College'da sosyoloji öğretmenliği yapan Pete Martin vardı, aynı zamanda bir sinema tutkunuydu. Pete Martin filmlere sosyolojik açıdan yaklaşan bir dergi çıkarıyordu. Adı *City Lights*'tı, ilk pop kültürü yayınlarından. Pauline Kael, Mickey Martin ve Farberlar gibi yazarları vardı.

City Lights dergisini nerede gördüğümü hatırlamıyorum. Toplam-

da beş-altı sayı çıkmıştı ve bir sebepten, onlara Jacques Prévert çevirilerimden birkaçını yollamıştım. North Beach'i de o zamanlar keşfettim, 1952 civarında. Gittiğim ilk yer The Black Cat'ti, sonra da Iron Pot. Pete Martin'le o günlerde tanıştım. "Ah, bana o Prévert çevirilerini yollayan sensin!" dedi. Onları kullandı ve sanırım yayımlanan ilk işim oydu.

Kitabevi, aynı adresteki derginin kirasını ödeyebilmek için kuruldu, 261 Columbus'ta. O küçük ikinci kat, derginin ofisiydi. Dergiyle bir ilişkim yoktu ama kitabevini alt katta Pete Martin'le birlikte açtım. Günde birkaç saat açık tutacaktık. Pete Martin harika fikirlerle doluydu. Şimdi New York'ta, New Yorker Bookstore adında bir kitabevi var. Oraya hiç gitmedim ama Pete'i tanıdığım kadarıyla, çevredeki en özgün yerlerden biri olduğuna eminim.

O günlerde ülkede cep kitabı satan dükkânlar yoktu. Penguin'inkiler ve marketlerde bulunan ucuz kitaplar dışında cep kitabı yoktu. Ve marketler dışında onları satan yerler de yoktu. Bunu hayal etmek zor ama sene 1953'tü. Pete Martin'in fikri en iyi cep kitaplarını ve solcusundan sağcısına, başka yerde bulamayacağınız bütün siyasi dergileri satan bir yer açmaktı. Dükkânı açar açmaz, kapısını kapatamaz olduk. En başından beri haftanın yedi günü, gece yarısına kadar açıktı, 1953'ten beri.

Pete Martin'in o kadar çok fikri vardı ki birini bitirmeden öbürüne atlardı. İlk yılımızdan sonra New York'a gitmek için ayrıldı. Evlendi ya da boşandı, kitabevi hep devam etti. Yayıncılığa 1955'te başladık. Sadece şiir...

JS: Tip olarak Fransız kitaplarını mı örnek aldınız...?

LF: Küçük olanlarda, Cep Şairleri serisinde. İlk çıkardıklarımızın üzerinde etiketler vardı. Bu fikri Patchen'ın *An Astonished Eye Looks Out of the Air* kitabının ilk basımından edinmiştim. Ortasına, kitabın adının yazılı olduğu bir etiket yapıştırılmıştı. İlki el yapımıydı. David Ruff, Holly Bye, Kirby, ben ve Mimi Orr kapaklara etiketleri yapıştırıp sayfaları elde birleştiriyorduk, diğer küçük yayınlar gibi. İlk baskı 1000 kopyaydı... [Cep Şairleri serisinin ilk kitabı Ferlinghetti'nin *Yitik Dünyadan Resimler*'iydi.]*Uluma* dördüncü kitaptı. İkinci, Rexroth'un *Thirty Spanish Poems of Love and Exile*'ı, üçüncü ise Patchen'ın *Poems of Humor and Protest*'iydi. Ve sonra *Uluma* geldi. Şimdi Ginsberg'den 20.000 adet basıyoruz, tüm kitaplarını – *Planet*

News, Reality Sandwiches, Kaddish, Uluma... bu bir sürü şiir kitabı demek. Bu kitapların her yıl yeniden basılması gerekiyor. *Uluma*'nın ilk baskısı sadece 1500 adetti.

Şimdi yayımladığımız elliden fazla kitap var. Bu yıla kadar Dave Haselwood, Four Seasons, Don Allen, Coyote gibi birçok küçük yayının da dağıtımını yapıyorduk. İlginç bir şeydi. Diğer kitabevlerinin, bütün bu küçük yayınların kitaplarını sipariş edebilecekleri bir kitabevi. Hepsini bir katalogda topladık ve bunu ülkenin her yerindeki kütüphanelere ve kitap dağıtımcılarına yolladık. Ama çok büyüdü, çok zahmetli oldu. Bu yıl küçük yayınları bir tarafa bırakıp sadece kendi kitaplarımızla ilgilenmeye karar verdim... Küçük yayınların yarısının editörleri komünlerde kafayı bulurken, biz şehirde tıkılmış, kitapları ülkenin her yanına ulaştırmakla uğraşıyorduk. Bu yayınların hükümet parası alması da beni soğuttu. Çoğu Ulusal Sanat Vakfı'ndan hibeler alıyordu ve ben buna karşıydım, bu konuda işbirliği içinde olmak istemedim.

Şimdi oradan para kazanmıyorum. New Directions'tan aldığım telif ücretleriyle yaşıyorum. Kitabevinde haftada kırk saat falan çalışırdım. Asıl haftada binlerce saat çalışan Shig. O olmasaydı kitabevi yaşayamazdı. Bunca yıldır her şeyi bir arada tutan o.

Dört-beş yıldır kitabevinde düzenli olarak çalışmıyorum. Ellilerde orada düzenli çalışıyordum ve bununla geçiniyordum. Ayda en fazla 300$ alıyordum.

Kitabevi, istemeden kar amacı gütmeyen bir faaliyet oldu. Şu eski şakadaki gibi. Kitabevi yıllarca yayınlarımıza kaynak sağladı; şimdi yayınlar kitabevinden daha iyi durumda. Kitabevi devam ediyor ama kitaplar gitgide artıyor ve lanet hükümetin parasını verdikten sonra geriye hiç para kalmıyor! Yine de oradan geçinen çok insan var. Altı ya da sekiz çalışanımız var. İyi bir yaşam tarzı, en hafif deyimle ilginç bir yaşam tarzı!

Her zaman eser sahiplerine iyi telifler ödemekten yana oldum... New York'taki kitap yayıncılarının ödediği kadar. Aslında, kitaplarının sayısı yüzünden Allen Ginsberg daha fazla alıyor. Karton kapak yayıncılarının normalde ödediğinden daha fazla. Geçen yıl ne kadar telif aldığını bilmek ister misiniz bilmiyorum ama City Lights'tan yaklaşık 10.000$ aldı. Bu küçük bir yayın için önemli bir miktar. Her yıl

satılan kopya sayısına göre listemizin dibinde Edward Dahlberg'in *Bottom Dogs*'u var.

DM: Sanırım bir şiir okuma turnesine çıkacaksınız...

LF: Evet. Bir üniversite turnesine çıktığımda sesimi destekleyecek bir şey olması iyi olur. Bu, sesin tek başına etkili olamayacağı anlamına gelmiyor. Geleneksel bir okumada tek başına başarılı olabilir, üniversite mezunlarıyla dolu bir odada, nazik mırıltılar ve nazik alkışlarla devam eden geleneksel türde bir şiir okumasında... ama çok fazla dinleyicinizin olacağı büyük bir sahneye çıktığınızda, epey "kamusal zemini" olan ve performans şiiri olarak değerlendirilebilecek şiirler okumanız gerekir, ayrıca böyle büyük bir kitle karşısında başarılı olmak için oldukça sıra dışı bir sese ihtiyaç vardır. Allen Ginsberg bunu yapan az sayıda insandan biri. Bir rock grubuyla aynı programda yer alabilir çünkü fevkalade kalın bir sesi var. Telefon rehberini bile okusa kulağa harika bir şiir gibi gelir.

Benim gibi normal sesli bir insansanız, autoharp gibi bir şey kullanabilmeniz çok iyi olur. Evde autoharp kullanabiliyorum ama oradan oraya taşımak biraz zor... onu evde kullanıp, ot içip şarkı söyleyerek kafayı bulabiliyorum. Ama bunu büyük, halka açık bir okumada yapmak... amaç, Amerikan mantrası diyebileceğiniz bir şey üretmek.

Autoharp'ın özelliklerinden biri, Amerikan çalgısı olması. Sitar veya tambur çalmaya benzemiyor. Ve eğer gitar kullanıyorsanız, belirli bir seviyede olmanız gerek – tabii çılgınlık yapıp aleti baş aşağı, yemek çubuklarıyla ya da dişlerinizle çalmıyorsanız. Aksi halde, sahneye gitarımla çıkmazdım.

Herhangi bir şiiri alıp onun arkasında tıngırdatamazsınız. Bundan bahsetmiyorum. Ellilerdeki caz şiirin çoğu berbattı. Şairin sesi sonunda bir sokak köşesindeki işportacıya benziyordu. Müzisyenlerin tek yapmak istediği üflemekti. "Dostum, devam et, şiirini oku ama bizim üflememiz lazım."

Geçen kış Krishnamurti buradaydı ve bir partideydi. Ona Hare Krishna mantrasıyla ilgili ne düşündüğünü sordum, "Coca-Cola veya Ave-Maria da diyebiliriz" dedi. Kirby yaklaşıp bir imza istedi ama o reddetti. Kirby ona gerçekten hayrandı. Kitaplarından birini henüz bitirmişti ve çok içtendi. Berkeley'de verdiği derslerden son-

ra düzenlenen bir fakülte partisiydi. Fakülteden insanlar çoğunluktaydı – herkes kokteyl elbiseleri ve takımları içinde dikiliyordu; o ise uzak bir köşede tek başınaydı. Kirby elinde bu kitap ve kalemle ona yaklaştı ve imzalamasını rica etti. İmzalamadı. "Fazla kibirlice," dedi. Kirby gerçekten küçük düşmüş hissetmişti. Bence imza vermeyi reddetmek, imza vermekten daha kibirliceydi.

Onunla tuhaf bir "konuşma"mız oldu, çünkü partide çok huzursuz görünüyordu, kimle konuşacağını bilmiyormuş gibiydi. Camdan ya da plastikten yapılmış gibi görünen bütün o insanlarla konuşmak istemiyordu. Öyle gibi görünüyordu. Ve odadaki tek sakallı adam bendim. Bu McClure ve destek kuvvet gelmeden önceydi. Her neyse, Krishnamurti punç kâsesinin yanında duruyordu ama ona sesini duyacak kadar yaklaşamıyordum. Aramızda hep yaklaşık beş fit vardı. Ben sesini biraz daha iyi duyabilmek için yaklaştıkça, o geri gidiyordu, sanki korkuyormuş gibi, sanki kemiklerini falan kıracakmışım gibi. Çok kırılgan görünüşlü bir adamdı. Konuşmamız şuna benzer bir şeydi – bana "Et yemiyorum," dedi. Ben de ona "ne olmuş yani? Dostlarımdan çoğu yemiyor," dedim. "Ama ben *tadına* bile bakmadım," dedi. "Tamam," dedim, "sen kazandın." Krishnamurti'yle diyalogumun toplamı buydu. Enfes.

Etkilenmeden bahsetmişken... Blaise Cendrars *Sibirya Ekspresi*'ni belki altmış yıl önce yazmıştı. 1967'de onu okudum ve trene bindim. Moskova'dan kalkıp Sibirya'yı geçen Trans-Sibirya'ya –yedi gün ve altı gece– bu şiiri okuduğum için bindim. Zatürre oldum ve Vladivlostok yakınında Nakhodka adlı bir işçi kasabasında, bir denizci hastanesinde yattım. Neredeyse ölüyordum! Orada ölebilirdim ve aylar boyunca kimse bunu bilmezdi. Japon Denizi'ndeydim ve dış dünyaya hiçbir ulaşım yolu yoktu. Japonya'ya bile, tek yol Moskova'ya geri dönmekti. Bu işe neden giriştik bilmiyorum... şiirin gücü dışında. Demek istediğim, bu edebiyatın dünyayı değiştirmek anlamında neler yapabileceğini gösteriyor. (Neredeyse ölüyordum, Blaise Cendrars sayesinde.)

Kunst und Wissenschaft
William Seward Burroughs'la Röportaj
Röportajı gerçekleştirenler Gregory Corso ve Allen Ginsberg*

Corso: Hangi departmandansın?
Burroughs: Kunst und Wissenschaft.
C: Politik sürtüşmeler hakkında ne düşünüyorsun?
B: Politik sürtüşmeler sadece yüzeysel manifestolardır. Sürtüşmeler meydana geldiğinde, bu durumdan fayda sağlamayı uman belli güçler sürtüşmelerin devam etmesini uygun görür. Kendinizi bu tür yüzeysel politik sürtüşmelere kaptırmanız, boğanın arenada düştüğü hataya düşüp örtüye saldırmanızdan başka bir şey değildir. İşte politika bu yüzden vardır – size örtüyü göstermek ve öğretmek için. Matadorun boğaya kendini takip etmesini, örtüye boyun eğmeyi öğretmesi gibi.
C: Örtü kimin elinde?
B: Ölümün.
Ginsberg: Ölüm nedir?
B: Bir kandırmaca. Bu bir zaman doğum ölüm kandırmacası. Ancak bu daha fazla böyle devam edemez. Çok fazla insan akıllanmaya başladı.
C: İnsanın yapısında bir değişiklik, yeni bir bilinçlenme olduğunu düşünüyor musun gerçekten?
B: Evet, bu konuda size net bir yanıt verebilirim. Şu anda üstünlüklerini hissettiren belli baskılar kalktığı zaman insan bilinçlenmesinde de bir değişimin kendiliğinden meydana geleceğini düşünüyorum. Bilinçlenmenin yaygınlaşmasını engelleyen başlıca tekel ve kontrol unsurları, düşünceleri, duyguları ve duyulara ait izlenimleri kontrol eden sözcük dizileridir.
G: Baskıların kalktığını varsayalım; sonra ne olacak?
B: Bir sonraki adım sessizlik içinde atılmalı. Kendimizi sözcük gruplarından soyutluyoruz. Bunu sözcüklerin, harflerin, sözcüksel kavramların yerine farklı ifade şekillerini, örneğin renkleri koyarak başarabiliriz. Sözcük ve harfleri renklere dönüştürebiliriz. Bir başka deyişle, kişi bilinçlenmeye erişmek için kendini

* Çeviri: Ziriab Mobile

sözcüksel ifadelerden uzaklaştırmak zorunda olduğunu ve bunun zaman kaybetmeden algılanması gerektiğini bilmeli.

C: Kişi bu bir sonraki adımı nasıl atmalı?

B: İleriye doğru atılan adımlar, üzerinizdeki eski zırhı çıkarıp atmanızla başlar, çünkü ana rahmindeki yumuşak daktiloda yazılmış sözcükler içinize öyle bir işlemiştir ki, taşıdığınız sözcük zırhını fark etmezsiniz bile. Mesela, bu sayfayı okuduğunuz sırada gözleriniz, alıştığınız biçimde kelimeleri takip ederek soldan sağa doğru kayıyor. Bir bilinç tekeli ve kontrol oluşturmak amacıyla yumuşak daktilodaki renkli sözcüklerin renkleri gibi birçok çözüm yolunu politik sürtüşmelere dönüştürmek de mümkün.

C: Bunu okuyunca, politika ve politikayla ilgili terimlerden bahsederken, bir noktadan sonra sanki yine başlangıç noktasına dönüyorsun gibi görünmüyor mu sence – sürtüşme, elde etme, çözüm, tekel, kontrol... Nasıl bir yardım bu?

B: Ben de tamamen aynı şeyi söylüyorum. Konuşmaya başladığınızda söz dönüp dolaşıp yine politikaya geliyor, başka bir yere değil. İnsanlar o daktiloya hâlâ sıkı sıkıya bağlılar.

C: Politikacılara nasıl bir tavsiyeniz olacak?

B: Sadece bir kez gerçeği söylesinler ve sonsuza dek çenelerini kapasınlar.

C: Ama ya insanlar değişmek, yeni bir bilinçlenmeye erişmek istemezlerse?

B: Her varlık değişime açıktır; buna muktedir değillerse ya da istemiyorlarsa öneride bulunmaktan ileri gidemem. O ağır zırhın ve büyük cüssenin batan bir gemi olduğunu ve bir an evvel memeli organlarına geri dönmelerinin iyi olacağını söylüyorum. İsteksiz bir dinozoru değiştirmek benim istememle ya da gücümle olacak bir şey değil. Kendimi batmak üzere olan bir gemide gibi hissediyorum ve kurtulmak istiyorum, Gregory.

C: Sence Hemingway kurtuldu mu?

B: Muhtemelen hayır.

G: Kontrol?

B: Politikacılar kontrole ihtiyaç duyduklarını düşünüyor, hatta bu kontrol ne kadar güçlü olursa o kadar iyi olacakmış gibi geliyor onlara. Tüm politik organizasyonlarda bir makine gibi işleme eğilimi söz konusu; bunun nedeni önceden tahmin edilemeye-

cek ETKİ faktörünü ortadan kaldırmak – mesela, duyguları. Her makine etki faktörünü absorbe etmeyc ayarlanmıştır. Ancak gene de bir makineyi çalıştırabilecek tek kişi, bir amacı, yani bir etkisi olan kişidir. Eğer tüm bireyler görevlerini yerine getirmede bir makine randımanına koşullandırılmış olsaydı bile, yine de makinenin başında gerekli komutları vermek üzere en azından bir tek kişinin bulunması zorunlu olurdu. Eğer makine kendisi dışındaki her şeyi absorbe etseydi giderek yavaşlar, durur ve sonsuza kadar da öylece kalırdı. İnsan bedeni ve zihnindeki her türlü kontrolsüz dürtü, organizmanın tahrip olmasına yol açar.

G: Teknolojik toplum, kontrol olmaksızın ne tür bir yapılanmaya sahip olabilir?

B: Bence üzerinde durulması gereken asıl nokta, bizi artık makine kontrolünün tehlikelerine karşı uyararak görevini de yerine getirdiğine göre, makinenin ortadan kaldırılması gerektiği. Tüm fen bilimlerinin yok edilmesinden bahsediyorum. Eğer birileri yok etme odalarına gidecekse, bunlar mutlaka bilim adamları olmalı. Evet, ben bir bilim adamı karşıtıyım, çünkü bilim tek gerçek evren olarak, bilim adamlarının kendi evrenini empoze etmekte ısrarlı görünüyor. Bunlar gerçek bağımlısı adamlar; bir şey son derece gerçek olmadıkça ilgilenmeye niyetleri yok. Bence tamamen söküp parçalamamız gereken büyük ve karmaşık bir makineyle karşı karşıyayız. Bunu yapmak için makinenin nasıl çalıştığını anlayan insanlara ihtiyacımız var.

C: Dünyayı kimin ya da neyin yok edeceğini söyleyebilir misin?

B: Bir paniğe sebep olmak için mi? Bu çok gizli bir bilgidir... tahliye sandallarının alabora olmasını mı istiyorsunuz yoksa?

G: Küba ve FLN şairler hakkında ne düşünüyor?

B: Tüm politik hareketler yaratıcılık karşıtıdır... çünkü politik hareket de bir tür savaştır. "Burada işe yaramaz hayalperestlere yer yok." İşte her zaman söyledikleri şey budur. "Yazma faaliyetleriniz yönlendirilecektir, o yüzden aylaklık etmeyi bırakın."

G: A.B.D.'deki uyuşturucu politikalarından kimin sorumlu olduğunu düşünüyorsun?

B: Eski ordu ayakları: "yalnızca emirleri yerine getiriyorum." Kaptan Ahab'ın da dediği gibi, "Sizler ayrı ayrı adamlar değil, benim kollarım ve bacaklarımsınız." Anslinger'in birçok kolu ve bacağı

bulunuyor, ya da onu da her kim yönetiyorsa. Wichman'da da aynı şey yaşandı, herkesin gördüğü öndeki adamdı ve tüm kınama ve eleştiriyi o yedi. Onun için üzülüyorum.

C: İdam cezalarının A.B.D.'yi lanetlediğine inanıyorum.

B: Ne şekilde olursa olsun ölüm cezasına karşıyım. Swift'in ılımlı ve makul önerileri tarzında Naked Lunch'a aldığım bölümlerde bu konu üzerine bir çok şey yazdım. Ancak bu bölümler yalnızca Naked Lunch'ın müstehcen damgası yemesine neden oldu. İdam cezaları insan onurunun en ağır şekilde aşağı alınması için tasarlanmış uygulamalardır – idam mahkûmlarının intihar etmemeleri için alınan önlemleri düşünün bir.

G: Amerikan Devrimine duydukları sempatiyle politik hareketlere yönelen gençlere neler diyeceksin?

B: Yerinizde olmak istemezdim. Eski bir atasözü. Destekleyebileceğim tek politik hareket Amerika ve Kızıl Çin'in birleşmesini amaçlayan bir harekettir, tabii böyle bir şeyi Çinliler kabul ederse.

C: Ya Arap halkları? Zenciler?

B: Araplar binlerce yıl öncesine takılıp kalmışlar ve şimdi de sadece televizyon sayesinde silkinip toparlanacaklarını umuyorlar. Biyolojik açıdan konuşacak olursak, Afro-Asyatik blok müthiş bir çıkış yaşamakta. Sakın aklınızdan çıkarmayın: Zenciler de beyazlar da azınlık gruplardır, en geniş ırk sarı ırktır. Bir nükleer savaş olması halinde doğum ve ölüm oranlarının çok yüksek olduğu –sözüm ona– az gelişmiş bölgelerde yaşayan insanlar inanılmaz bir biyolojik avantaja sahip olacak. En büyük yıkıma uğrayacak ülkeler ise doğum ve ölüm oranlarının düşük olduğu ülkeler olacak. Dünyanın kontrolü fakirlerin eline geçecek.

G: Beyaz ırkın üstünlüğü hakkında ne düşünüyorsun?

B: Beyazların üstünlüğünün özü şudur: Bu insanlar her şeyin olduğu gibi kalmasını isterler. Torunlarının farklı bir ten rengine sahip olma olasılığı onları dehşete düşürür. Kısacası, olanın korunmasından yanadırlar. Ancak bir türlü anlamadıkları, durağan bir şeyi sürdürmeye çalışmanın, bu iyi bir şey bile olsa, mümkün olmadığı.

C: Sence Amerikalılar bir sonraki savaşta, II. Dünya Savaşı'ndaki gibi istekli bir şekilde savaşacaklar mı?

B: Şüphesiz. Çünkü nasıl tatlı bir zaman geçirdiklerini anımsıyorlar – kıçlarının üzerine oturmuşlardı